

Ministry of Education and Science of Ukraine
State Scientific Institution “Institute of Education Content Modernization”
Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine)
Baltic International Academy (Riga, Latvia)
Matej Bel University (Banska Bystrica, Slovakia)
Wroclaw University of Science and Technology (Wroclaw, Poland)

I International Scientific and Practical Conference for Students and Young Scientists

SCIENCE IN THE ERA OF SOCIO-CULTURAL CHANGES: REALITIES AND PROSPECTS

Collection of Abstracts
Digital edition

Dnipro
2023

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)
Балтійська Міжнародна Академія (Рига, Латвія)
Університет Матея Бела (Банська Бистриця, Словаччина)
Вроцлавський політехнічний університет (Вроцлав, Польща)

**I Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих учених
«НАУКА В ЕПОХУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Матеріали конференції
Електронне видання

Дніпро
2023

УДК 811.11 (043.2)
ББК 81я43
Н22

Наука в епоху соціокультурних змін: реалії та перспективи : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, м. Дніпро, 27 жовт. 2023 р. Дніпро, 2023. 357 с.

Збірник наукових студентських робіт призначено для широкого кола читачів, які цікавляться проблемами вивчення іноземних мов та перекладу в Україні та за кордоном.

The collection of students' abstracts is designed for a large circle of readers who are interested in the state of learning foreign languages and translation both in Ukraine and abroad.

Редакційна колегія

Відповідальний редактор:

зав. каф. перекладу канд. філол. наук, доцент Т.М. Висоцька,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

Члени редколегії:

М. Гамришак-Шерповська, Вроцлавський політехнічний університет, Польща

Ю. Расторгуєва, Балтійська міжнародна академія, Латвія

Я. Бойко, канд. філол. наук, доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

О. Щуров, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

Відповідальна за випуск:

зав. каф. перекладу канд. філол. наук, доцент Т.М. Висоцька, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

ISBN: 978123456789712345

УДК 811.11 (043.2)
ББК 81я43

©Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»®, 2023

ЗМІСТ

CONTENTS

YAKOUSHENKO S., LATUKHA K. COMPUTER STUDIES AND PSYCHOLOGY: INTEGRATION AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT...	11
БАЛЕНКО Ю. ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ФІЛЬМОНІМІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	13
БАЦУН Г. СПЕЦИФІКА ТЕРМІНІВ У АНГЛОМОВНОМУ ФІЛОЛОГІЧНОМУ ТЕКСТІ.....	15
БАШТАНИК О. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНОГО ВИМІРУ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ВІДПОВІДІ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ В РАМКАХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМАТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	18
БЕЗЗУБКІН С. ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЯХ МИКОЛИ МИКОЛАЄНКА.....	21
БЄЛЯЄВА Ю. ОБРАЗ ДОН ЖУАНА У СВІТОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	23
БІЛОВОД М. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ НІМЕЦЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ.....	26
БУРКОВСЬКА Т. ЛЕКСИЧНІ ПОМИЛКИ В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ РАЙОННОЇ ГАЗЕТИ «ВІСНИК ДЕМИДІВЩИНИ»).....	28
ВАДКОВСЬКА Ю. ЗДОБУТКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ПАРАДИГМ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	30
ВАСЕЦЬКА Ю. ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ОКАЗИОНАЛІЗМІВ.....	32
ВАЩЕНКО І. ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЗИЧЕНЬ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	34
ВЕДМЕДЕНКО Ю. ОЛЕНА ТЕЛІГА – СИМВОЛ НЕСКОРЕНОСТІ ДУХУ (ЗА РОМАНОМ І. РОЗДОБУДЬКО «НЕЙМОВІРНА. ОДА ДО РАДОСТІ»).....	37
ГАМБАРЕТТИ І. СУЧАСНИЙ ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ОЧИМА АВТОРА ТА ПЕРЕКЛАДАЧА.....	42
ГАМІЙ М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГІРНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	48
ГАСАНОВА А. ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	51
ГОРДІЄНКО А., АНАТАЙЧУК І. ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТА СПОСОБИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ.....	52
ГОРЄЛОВА П. ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ПЕРСОНАЖА ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ.....	53
ГРЕК М. РОЛЬ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ У ВИВЧЕННІ	

АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	59
ГРЕЦЬКИЙ Я. ХУДОЖНЯ ДЕТАЛЬ У РОМАНІ-ФЕНТЕЗІ «МЕДАЛЬЙОН ТРЬОХ ЗМІЙ» АНДРІЯ НОВІКА.....	63
ГУБА А. МОТИВИ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АНТЕНА».....	65
ГУБА Л. ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ РОМАНУ АРТЕМА ЧЕХА «ХТО ТИ ТАКИЙ?».....	67
ДАВИДОВА Б., САМОФАЛ В. ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ЛЕКСЕМОЮ «ДУХ».....	69
ДОНЕЦЬ К. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОРІВНЯНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ АГАТИ КРІСТІ.....	71
ЄМЕЛЬЯНОВА Є. НАГОЛОС І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	73
ЖУРАВЛЬОВ Д. СПЕЦИФІКА ТЕРМІНООДИНИЦЬ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ.....	75
ЗАБОЛОТНЯ Д. ТИПОВІ ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	77
ЗАХАРОВ Д. ЗАГАДКИ ЯК МОВНІ УНІВЕРСАЛІ.....	79
КАЛЬЧЕНКО М. ОСОБЛИВОСТІ ІДІОМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ ТА УСТАЛЕНИХ СЛОВСПОЛУЧЕНЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ.....	81
КАНБОЛОЦЬКИЙ В. МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД ТА МОВА: КОНФЛІКТ ТЕХНОЛОГІЙ.....	84
КАШИНСЬКА А. КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ АД'ЕКТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЯВИЩ ПОГОДИ.....	87
КЛИМЕНКО К. ТИПОВІ ЛЕКСИЧНІ ПОМИЛКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	92
КОБЕЦЬ О. ПОТЕНЦІАЛ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ РОМАНУ "ЛЕВ, БІЛА ВІДЬМА ТА ШАФА" К. ЛЬЮІСА.....	94
КОГУТ Д. МОВНІ МАРКЕРИ АНГЛОМОВНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	96
КОЖУРІНА Д., ЧУХНО Т. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОЇ СПРАВИ.....	99
КОЛЕСНИК М. ЛІНГВІСТИЧНА ГРА СЛІВ, ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ.....	102
КОНОНЕНКО В. ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РОДУ У ЗАПОЗИЧЕННЯХ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	104
КРАСОВСЬКА Я. РОЗВИТОК ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ФАХОВОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ).....	107
КУДЛАЙ І. СПОСОБИ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО НА ЛЕКСИКО – СЕМАНТИЧНОМУ РІВНІ ТА ЙОГО ПЕРЕДАЧА НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ О. ГЕНРІ).....	108
КУДЛАЧ Д. ТИПИ СЛОВНИКІВ ТА ЇХНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	110

КУЛІБАБА В., СМОЛЯНА М., ЧУХНО Т. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	115
ЛИСИЧЕНКО М. ПЕРЕКЛАД МЕТАФОР ТА ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ У РОМАНІ «ГАРРІ ПОТТЕР ТА В'ЯЗЕНЬ АЗКАБАНУ» З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ.....	118
ЛИТОВЧЕНКО З. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ У ЖАНРИ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ.....	120
ЛУГОВА Г. ПОНЯТТЯ ТА СПОСОБИ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ.....	121
МАХОНІНА Н. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНОЇ СУБСТИТУЦІЇ У НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ.....	125
МИКИТЧУК Н. ТОПОНІМ ЯК СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ДОМІНАНТА ЛІМЕРИКІВ ЕДВАРДА ЛІРА ТА СПЕЦИФІКА ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ О.МОКРОВОЛЬСЬКОГО.....	127
МИХАЛЬЧЕНКО К. ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ТА АНГЛІЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ В РОМАНІ «ГОВАРДС ЕНД».....	129
МОСКАЛЕНКО Н. ЛОГІКА КОМПОЗИЦІЇ ПОВІСТІ РОАЛДА ДАЛА «ВДВ».....	132
НЕСТЕРОВИЧ Ю. РОЛЬ ОЦІННОГО КОМПОНЕНТУ В СТРУКТУРІ КОНЦЕПТУ.....	134
ОВЕРЧЕНКО С. МІФОЛОГЕМНА МОТИВАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ФІТОНІМІВ.....	137
ОГІЙ А. ГОТИЧНИЙ ПСИХОЛОГІЗМ І ЙОГО ПРОЯВИ У ТВОРЧОСТІ ЕДГАРА АЛАНА ПО.....	138
ОНИЩЕНКО М., ОНИЩЕНКО Г., ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	141
ОСТАПЕНКО С. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАНСПОЗИЦІЇ ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	143
ПОНОМАРЕНКО Н. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ КОМІЧНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ.....	146
ПРИСЯЖНА Я. ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У ТВОРІ Е. М. РЕМАРКА «ТРИ ТОВАРИШІ».....	148
ПРОКОПЕНКО Н. ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУБТИТРУВАННЯ В КИНОПЕРЕКЛАДІ.....	150
ПСАРЬОВА О. СТРУКТУРИЗАЦІЯ НЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	152
РОМАНОВА К. СУЧАСНІ ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	154
СКОРИНІН Т. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ НОВОЇ ЛЕКСИКИ.....	156
СМОЛЯНА М. СЛЕНГОВІ СЛОВА У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКОЇ МОВІ.....	159
СОРОКІНА О. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК В МОВІ	

ТА КУЛЬТУРИ: ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	161
СТОЛЕНКО К. СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ТВОРУ Л.КЕРРОЛЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС».....	163
СУБОТІНА. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ.....	165
СУШКО В. ПЕРСПЕКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ПОДІЙ У БЛОЦІ ГОЛОВНІ ПОДІЇ У СТАТТЯХ BBC ТА VOICE OF AMERICA.....	167
ТАРАНЕНКО К. ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОСТІ КОМУНІКАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА.....	173
ТЕРЕЩЕНКО В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ.....	176
ХУТОРНА А. МНОЖИННІСТЬ ВІДТВОРЕННЯ РОМАНУ В. С. МОЕМА «ТЕАТР» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	177
ЧЕРВОНИЙ М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ЖАРТУ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА.....	179
ЧОРНА О. РОЛЬ ПОЗАСЮЖЕТНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У РОЗКРИТТІ ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ГЕРОЇНІ РОМАНУ НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ «МЕЛОДІЯ КАВИ У ТОНАЛЬНОСТІ КАРДАМОНУ».....	183
ШЕБАНОВА О. МОВЛЕННЄВА МАНІПУЛЯЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ПЕРСУАЗИВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МОВНОЇ ДІЇ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ.....	188
ШЕВЦОВА А. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З ЕЛЕМЕНТАМИ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	191
ШУМОВИЧ К. ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ.....	194
ЮРІЙЧУК М. АРТИКЛІ, ВКАЗІВНІ ТА ВІДНОСНІ ЗАЙМЕННИКИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЦІ.....	196
ANDRIENKO D., MAKARENKO O. DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE – LEHRMETHODEN UND KULTURELLE INTEGRATION.....	198
ATROSHENKO I. BUSINESS ENGLISH IN MODERN SOCIAL SPACE.....	200
AVDALOVA Y. THE IMPORTANCE OF THE TRANSLATOR'S SPECIALIZATION.....	203
BALASHOVA S. ARQUITECTURA DE ESPAÑA: LA SAGRADA FAMILIA.....	206
BARANOVA I. ENGLISH NEOLOGISMS IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY AND THE PECULIARITIES OF THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN.....	208
BLYZNIUK A. POLYCODE TEXT AND ICONICITY OF VERBAL TRADEMARKS: CATEGORIES OF COHESION AND COHERENCE.....	210
BONDARENKO I. TERMINOLOGICAL AND TRANSLATIONAL ASPECTS OF SPECIALIZED MEDICAL TEXT.....	213

BONDARENKO K. INTERACTION OF LANGUAGES AND DIALECTS: CASE STUDY OF UKRAINIAN DIALECTS.....	215
BORSHCHOVETSKA V., VOVKOTRUB V. MEDICAL TECHNOLOGIES: ACHIEVEMENTS AND CHALLENGES IN THE FIGHT AGAINST DISEASES.....	217
CHEREDNIK M. PHRASAL VERBS AND IDIOMS: DIFFERENCES AND TRANSLATION.....	222
CHYR S. VERBALIZATION PECULIARITIES OF THE WAR CONCEPT IN MEDIA DISCOURSE: CORPUS-BASED AND TRANSLATION PERSPECTIVES.....	223
DIAKOVA A. DIE GESCHLECHTERGLEICHSTELLUNG IN DER DEUTSCHEN SPRACHE.....	227
DIAKOVA A. TERMINOLOGICAL NEOLOGISMS: TRANSLATION METHODS FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN.....	230
DYMOVSKYH O. CALCUES IN MARSHALL MCLUHAN'S WORK "UNDERSTANDING MEDIA" TRANSLATION.....	236
IVASHCHUK D. CULTURAL EMOTIONALITY OF THE ENGLISH AND UKRAINIANS.....	239
KALCHENKO V. PECULIARITIES OF RENDERING ENGLISH MEDICAL VOCABULARY INTO UKRAINIAN.....	241
KARPUK U., KATRYCHENCO M. MUSICA DE ESPAÑA: SKA-PUNK... 	244
KIJASCHTSCHENKO O. WICHTIGKEIT UND GRÜNDE FÜR DAS LEBENSLANGE LERNEN.....	246
KIYATCHENKO O. LES IDIOMES FRANCAIS DE LA NOURRITURE... 	248
KNYSH U. EL MUNDO MARINO DE ESPAÑA.....	250
KOVALENKO Y. POLITICAL DISCOURSE: THE PROBLEM OF DEFINITION.....	251
KOZIREVSKY O. CONTRIBUCIONES MUNDIALES DE ESPAÑA.....	253
KOROTKOV A. ALTERNATIVE ENERGY.....	255
KRAWTSCHENKO M. WIE BLEIBT DAS GELERNT IM KOPF?.....	257
KRYVOSHEIEVA N. THE CRUTIAL ROLE OF DIALECTS.....	259
LAHODIUK S. CORRUPTION IS A SERIOUS THREAT TO THE STABILITY AND SECURITY OF UKRAINE IN TIMES OF WAR.....	261
LOBANOV V. MILITARY TERMS: WAYS OF FORMATION AND TRANSLATION.....	263
LUTSENKO R. RENDERING MULTIMODAL CONSTRUCTIONS WITH NATIONAL COMPONENT IN DIFFERENT VIDEO GENRES OF POLITICAL DISCOURSE.....	265
LYCHKOVSKA V. CURRENT PROBLEMS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN UKRAINE.....	267
LYSENKO A. ABBREVIATION AND REDUCTION IN THE ENGLISH LANGUAGE.....	269
MASLOVA K., TERNYTSKA D. UNTERSCHIEDE DER DEUTSCHEN SPRACHE IN DEN DACH-LÄNDERN.....	270

MATETA S. VOLUNTEERING. HUMANITARIAN RESPONSE.....	273
MOGYLEWSKA A. DEUTSCHE SPRACHE HEUTE UND IN DER ZUKUNFT.....	275
MYKHLYK A. VOLKSKUNDE UND TRADITIONEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHKULTU.....	277
NAZARIAN A. EXPRESSING POLITENESS IN ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES.....	278
OHIENKO D. PRAGMATICS IN TRANSLATION.....	280
OCHERETYANA V. SAPIENS & AI.....	281
PARKHOMENKO V. PECULIARITIES OF MILITARY TERMINOLOGY TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN.....	283
PATSENKOVA M. THE PROBLEM OF REPRODUCING THE LINGUISTIC AND CULTURAL SPECIFICITY OF JEREMY STRONG'S CHILDREN'S STORIES (“THE HUNDRED-MILE-AN-HOUR DOG”) WHEN TRANSLATED INTO UKRAINIAN.....	285
PERYNETS K. WAYS OF UKRAINIAN-ENGLISH TRANSLATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH SOMATIC COMPONENT <i>HAND</i>	287
POKOTYLENKO O. CHALLENGES IN TRANSLATING ADVERTISEMENTS FROM ENGLISH TO UKRAINIAN.....	289
POLOVNA T. THE PICTURE OF THE WORLD IN MUSICAL DISCOURSE.....	290
POLYAKOVSKA S. ENGLISH TERMINOLOGY: DIFFICULTIES OF TRANSLATION INTO UKRAINIAN.....	292
RUDOMINA K. ENGLISH MEDICAL TERMINOLOGY AND ITS TRANSLATION INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE.....	294
SHAMKO V. PROPER NAMES RECREATION.....	298
SHAPOSHNYK O. DER FALSCHKE KÖNIG AUS BERLIN.....	300
SHAPOSHNYK O. LA FAMILIA REAL DE ESPAÑA Y SU HERENCIA...302	
SHAPOCHNYK O. POURQUOI TU COMPRENDS LE FRANÇAIS, MAIS TU NE PEUX PAS LE PARLER ?.....	304
SCHARAPAT A. DEUTSCH NACH GEHÖR.....	305
SHCHUROVSKA O. SCIENTIFIC AND TECHNICAL TERMS IN MODERN LINGUISTICS: DEFINITION, TYPES, AND CLASSIFICATION.....	307
SHEVCHENKO S. THE ROLE OF TECHNOLOGY IN THE FUTURE OF EDUCATION.....	309
SHLIAKHOVA D. ESPAÑA - EL PAÍS DE LAS VACACIONES O CULTURA ESPAÑOLA EN LAS TRADICIONES DE LAS FIESTAS NACIONALES Y FAMILIARES.....	311
SHUMIKINA D. USING INTERNET RESOURCES TO TEACH ENGLISH VOCABULARY AT UNIVERSITY.....	313
SKALEBA Ye. STYLISTICS OF ENGLISH EXPRESSIVE MEANS.....	315
STADNIICHUK K. ANALYSIS OF ENGLISH MEDIA ABBREVIATIONS TRANSLATION INTO UKRAINIAN.....	317
STUDNJAK L. ALTERNATIVE VERKEHRSMITTEL FÜR JUGENDLICHE	

IN DER STADT.....	320
TSYHAN V. GLOBALIZATION AND LEXICAL BORROWINGS IN MODERN ENGLISH.....	321
TYMOSHCHUK A. SMART CITIES AND URBAN PLANNING AT THE DIGITAL AGE: CHALLENGES AND SOLUTIONS.....	324
TYSCHENKO K. KULTURELLE FAKTOREN:WIE MAN SIE VERMITTELT UND WARUM SIE WICHTIG SIND.....	325
UDOVICHENKO H. BASIC APPROACHES TO THE STUDY OF SIMILE IN LINGUISTICS.....	327
UHOLKOVA U. HISTORICAL AND LEXICAL FEATURES OF THE AMERICAN VARIANT OF THE ENGLISH LANGUAGE.....	330
VELYCHKO I. WIE KANN MAN SEIN LEBEN (NICHT) ZERSTÖREN?...	333
VIATKINA O. THEORETICAL ASPECTS OF ENGLISH FINANCIAL AND ECONOMIC TERMINOLOGY RESEARCH.....	335
VIDRYA V., KURASOVA V. FIESTAS NACIONALES DE ESPAÑA: SAN JUAN, SAN FERMÍN.....	337
VITER M. LE FRANÇAIS ET LA MONDIALISATION: IMPACT SUR LA DIFFUSION ET L'USAGE DES LANGUES.....	339
VLASHCHENKO V. POLITICAL CRISIS: A THEORETICAL PERSPECTIVE THROUGH THE BRITISH EXPERIENCE.....	341
VOROBKALO Y. ENGLISH-LANGUAGE BORROWINGS AS A WAY TO ENRICH THE UKRAINIAN VOCABULARY.....	343
WITER M. DEUTSCH LERNEN MIT MUSIK.....	345
ZAKHARCHENKO Yu. MODERN MARKETING TEXT AND PECULIARITIES OF ITS TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN.....	347
ZHUKOVA Ye. LINGUISTIC MEANS OF MANIPULATIVE INFLUENCE IN MODERN ENGLISH ADVERTISING AND MEANS OF THEIR RENDERING INTO UKRAINIAN.....	348
БОСЕНКО М. ХУДОЖНЯ ТРАНСФОРМАЦІЯ БІОГРАФІЇ АРХИПА ТЕСЛЕНКА В РОМАНІ СТЕПАНА ПРОЦІЮКА «ЧОРНЕ ЯБЛУКО».....	351
HNATCHENKO A. PROSPECTS FOR COMBINING BRAIN-COMPUTER INTERFACES WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....	356

YAKOUSHENKO S., The Manchester College, Association of Accounting Technicians, Manchester

LATUKHA K., University of Customs and Finance, Dnipro

Scientific supervisor: O.M. Cherkashchenko, Senior lecturer at Translation Department, Dnipro University of Technology

COMPUTER STUDIES AND PSYCHOLOGY: INTEGRATION AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

The paper considers specific issues regarding the interconnection between psychology and computer science. Despite their apparent differences, these two distinct fields share certain similarities and can greatly benefit one another both in scientific research and practical application. Computer science techniques and information technology tools have the potential to enhance psychological therapy through internet-based platforms that facilitate communication between patients and psychologists. Computers can also play a crucial role in psychological research, particularly in the development of virtual reality environments for designing experimental scenarios and systems for recording human behaviour during experiments. Conversely, psychological knowledge can be a valuable asset for computer science and contribute to improving communication between individuals and modern information systems.

Let us consider some key areas where computer studies interact with psychology:

Human-computer interaction is a field that focuses on the design and evaluation of computer systems from a user-centred perspective. It draws from psychology to understand how humans interact with technology, and it uses computer science to design and develop user-friendly interfaces and systems. Human-Computer Interaction researchers aim to make technology more intuitive and approachable, taking into account human cognitive and behavioural aspects. This field is particularly important in designing interfaces for software, websites, and other digital platforms.

Cognitive science is an interdisciplinary field that explores human cognition, including perception, memory, language, problem-solving, and decision-making. It combines elements of psychology, computer science, neuroscience, linguistics, and philosophy to understand how the mind works. Cognitive scientists often use computer models and simulations to study and replicate human cognitive processes. This helps in creating better algorithms, decision support systems, and artificial intelligence that can mimic human thought processes.

Human-computer interaction and cognitive science are both of great interest nowadays. Human-computer interaction is more focused on improving user interfaces and human-computer interactions, making technology more accessible and user-friendly. Cognitive science, on the other hand, delves deeper into understanding human cognition and can have broader applications in artificial intelligence, machine learning, and cognitive modelling. Both fields offer valuable opportunities to blend insights from psychology and computer science to create more effective, user-oriented, and intelligent computer systems.

What can be even more significant is the fact that collaboration between

computer science and psychology allows psychology to more effectively apply many of its scientific findings in practical contexts. Affective computing is a multidisciplinary field that involves computer science, psychology, cognitive science, and artificial intelligence. It focuses on the development of systems and technology capable of recognizing, interpreting, and responding to human emotions, moods, and other affective states. Affective computing aims to enable computers and machines to better understand and interact with humans on an emotional level. Until recently, a certain amount of quantitative research in psychology has lacked immediate practical impact [1]. This is because much of the important research in psychology has been conducted in carefully controlled laboratory experiments or questionnaire studies, making it uncertain whether the results can be generalized to real-life situations. However, due to implementation of technological developments, psychology can now validate its findings in everyday life and integrate them into the logic of information technology systems. For example, cars may soon be able to recognize when drivers are feeling tired or sleepy, thus preventing possible car accidents. Learning software will detect when a student's attention is decreasing. We may soon see affective computing becoming an integral part of most of the devices that surround us. These applications will provide immediate practical value, not only to newly discovered findings but also to many psychological results from previous decades.

Other directions of computer studies and psychology interaction include:

- *clinical psychology*: computer-based tools are used in psychological assessments and therapy. For example, there are computerized cognitive-behavioural therapy programs that help individuals manage their mental health. Additionally, computerized assessments can aid in diagnosing and monitoring psychological disorders;
- *neuroimaging*: computer technology plays a crucial role in neuroimaging techniques, such as functional MRI (fMRI) and EEG. These technologies enable psychologists and neuroscientists to study brain function and its relation to behaviour;
- *data analysis*: in both research and practice, psychologists use computer programs to analyse large sets of data. This includes statistical analysis to identify patterns and trends in psychological research;
- *machine learning and artificial intelligence*: these technologies are increasingly applied to psychological research. Machine learning can help in identifying patterns in large datasets, while artificial intelligence can assist in diagnosing and treating psychological conditions, such as autism and depression. These techniques are also increasingly applied in the field of education, offering various opportunities to enhance the learning experience, particularly where field studies are important;
- *educational psychology*: technology is used to develop and enhance educational materials, interactive learning environments, and tools to assist students with various learning disabilities.

To sum up, we would like to say that computers can play a valuable role in psychological research and practical applications. Conversely, psychological knowledge can contribute to the development of new information systems and software for various applications. The interrelation of computer studies and psychology is a dynamic and growing field, offering numerous opportunities for research, innovation,

and practical applications to better understand and address psychological issues. In the upcoming decades, we can expect a growing number of research projects regarding the interconnection of computer science and psychology and effective outcomes of these projects.

References

1. Montag, C., Duke, E., & Markowetz, A. (2016). Toward Psychoinformatics: Computer Science Meets Psychology. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4923556/>.
2. Ryszard Tadeusiewicz (2010). Computers in Psychology and Psychology in Computer Science. // International Conference on Computer Information Systems and Industrial Management Applications. URL: https://www.academia.edu/38042840/Computers_in_Psychology_and_Psychology_in_Computer_Science?email_work_card=thumbnail.

БАЛЕНКО Ю., Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків

Науковий керівник: Фролова І.Є., д-р філол. наук, професор ХНУ імені В.Н. Каразіна, м. Харків

ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ФІЛЬМОНІМІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У наш час кінодискурс є важливим об'єктом, що презентує на широкий загал інтереси суспільства, а також ілюструє зміни ментальності людства, при чому в різні періоди [3].

Кінодискурс вважають не менш важливим складником культури, котрий відображає загальнокультурні та особистісні чинники, враховуючи орієнтацію на те, чого бажає глядач зараз або ж в інші моменти його життя, враховуючи навіть той факт, що глядач особисто не може втручатися в кінодію. Тобто, завдяки кінодискурсу ми отримуємо чудову можливість розгледіти специфіку лінгвокультури в різні проміжки часу, а також пережити разом з кіногероями певні емоції.

Надважливою складовою кінодискурсу є фільмоніми або назви кінострічок. Серед проблем перекладу кінодискурсу відтворення фільмонімів посідає важливу роль, тому що саме назва має привернути увагу глядача до певного кінотвору, стимулювати глядача подивитися цей кінотвір.

Відомо, що до основних стратегій перекладу належать дві: форенізація (очуження) та доместикація (одомашнення). Стратегія очуження спрямована на максимальне збереження оригіналу, відтворення особливостей іншої лінгвокультури; стратегія одомашнення, навпаки, має на меті перенесення оригінального твору на ґрунт лінгвокультури перекладу [2].

При перекладі фільмонімів обидві вищезгадані стратегії активно застосовуються, але демонструють різну продуктивність, котра залежить як від характеристик самого фільмоніму, так і від здатності та схильності перекладача використовувати засоби доместикації або форенізації.

Очевидним є той факт, що універсального способу перекладу кінофільмів немає. Вибору підходящого способу передують кількість різноманітних факторів серед котрих наявні: (1) історичні умови; (2) традиції кіноперекладу, притаманні країні; (3) особливості потенційних глядачів; (4) тип фільму, назва котрого має бути перекладена; (5) фінансові та інші можливості. Не менш важливими також вважають наявні взаємозв'язки між культурою – адресатом і культурою – адресантом [1].

До конкретних способів відтворення фільмонімів відносять три основні типи: (1) переклад без трансформацій, тобто пошук відповідника або калькування; (2) переклад з трансформаціями, як правило, у процесі калькування; (3) повна заміна фільмоніма у перекладі.

Матеріалом нашого дослідження виступають 60 англійськомовних фільмонімів та відповідно 60 одиниць їхніх перекладів українською мовою.

Розглянемо послідовно типи перекладу фільмонімів, що ми зафіксували у матеріалі дослідження.

Щодо перекладу з трансформаціями, у ході нашого аналізу були виявлені такі:

- Смісловий розвиток
Year One – Початок часів.
- Конкретизація
The Notebook – Щоденний пам'яті.
- Генералізація
First Man – Перша людина.
- Контекстуальна заміна
The Killing Room – Кімната смерті.
- Вилучення слова
The Nun – Монахиня.
- Перестановка
Home Again – Знову вдома.
- Транскодування
Upgrade – Ангрейд.
- Заміна однієї частини мови іншою
London Fields – Лондонські поля.

Щодо повної заміни, то під час використання цього способу відтворення фільмонімів, в українському перекладі було здійснено добір загалом інших засобів, ніж ті, що утворюють англійськомовний фільмонім, наприклад:

Shark Tale – Підводна братва.

Якщо говорити про відсоткове співвідношення, то проаналізовані англійськомовні фільмоніми було відтворено українською мовою таким чином:

55 % - повна заміна; 45 % - переклад з трансформаціями; перекладу без трансформацій у проаналізованому матеріалі не виявлено.

Отже, за продуктивністю переважає повна заміна, хоча переклад з трансформаціями має не набагато меншу питому вагу. Але слід зауважити, що наведені результати отримані нами в ході пілотного дослідження та можуть у подальшому зазнавати певних змін.

Перспективою дослідження є аналіз якісних та кількісних характеристик способів відтворення англійськомовних фільмонімів в українському перекладі на більш репрезентативному ілюстративному матеріалі.

Список використаних джерел:

1. Вплив перекладу кінофільмів на свідомість глядача. URL: <https://glebov.com.ua/vplyv-kinoperekladu-na-svidomist.html>. (Дата звернення: 28/09/23)
2. Іваницька Н.Б. Англомовні фільмоніми в українському перекладі URL: <file:///C:/Users/Professional/Downloads/Telegram%20Desktop/g.php.pdf>. (Дата звернення: 28/09/23)
3. Кінодискурс. URL: <https://studfile.net/preview/5484809/page:32/>. (Дата звернення: 28/09/23)

БАЦУН Г., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Бояко Я.В., канд. філол. наук, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

СПЕЦИФІКА ТЕРМІНІВ У АНГЛОМОВНОМУ ФІЛОЛОГІЧНОМУ ТЕКСТІ

Бурхливий розвиток науки й техніки, процеси глобалізації та стрімкі зміни в усіх сферах людського життя призводять до появи в них низки нових термінів. Терміни дозволяють чітко, однозначно й точно описувати конкретні поняття як у точних, так і в гуманітарних науках. Використання термінології є важливим і невід'ємним елементом функціонування мови й мовлення, особливо це стосується до науково-технічного дискурсу.

Дослідженням термінів та терміносистем клопочеться термінознавство, що виникло у ХХ столітті. Термінознавство вивчає спеціальну лексику погляду її типології, походження, форми, значення й функціонування, а також використання, упорядкування й творення.

З-поміж класичних напрямів дослідження в термінознавстві, таких як теоретичне, прикладне, загальне, типологічне, порівняльне, семасіологічне, ономасіологічне, історичне та функціональне термінознавство, також виокремлюють і нові незалежні напрями, як от когнітивне або гносеологічне термінознавство та перекладове термінознавство.

Наразі для термінознавства характерним постає перегляд наявних

традиційних положень щодо того, якою є сутність термінологічної одиниці, в чому полягає специфіка, притаманна текстам науково-технічного спрямування. Водночас розглядають нові проблеми, з-поміж яких головне місце відводять питанням, що стосуються до фахової мови – так званої мови, що характеризується спеціальним призначенням; також звертають увагу на питання, пов'язані зі знанневими структурами, представленими в межах терміна, із когнітивними науковими картами, із комунікацією професійного спрямування тощо [1, с. 124].

Проблема найбільш адекватного й сутнісного визначення поняття «термін» є досить тривалим питанням у мовознавчій науці. Дослідники здійснили множинні спроби виведення повного визначення виучуваного поняття, проте жодному із цих визначень не притаманна універсальність. Через це наявні численні спроби потрактування поняття «термін» термінологами, що мотивуються, вочевидь, наявністю різних підходів, пов'язаних із означуванним явищем. Це слугує підґрунтям для того, аби припустити, що проблема, орієнтована на витворення прийняттого означення терміна в поняттійному та категорійному аспектах, є актуальною для мовознавства на сучасному етапі його розвитку.

Так, зокрема в дослідженнях В. Пілецького відзначається «нерозв'язаність загальної проблеми терміновизначення, оскільки для неї, як і для інших мовних універсалій, характерною є складність витворення однозначної дефініції» [2, с. 31]. Для сучасної мовознавчої думки питомою ознакою є використання значної кількості пояснень феномену терміна. Для цих пояснень визначальною рисою постає їх подібність та наявність відмінностей винятково на рівні деталей.

Для кожної наукової галузі, що послуговується термінологічними одиницями, характерною є можливість наявності в конкретного терміна абсолютно іншого семантичного значення, що може не мати збігів із його значенням в загальнодоступному мовному реєстрі, або ж мати суттєві відмінності із ним. Зміна термінологічного значення може бути інспірована мовними та позамовними чинниками. Кожна з наук характеризується наявністю власного визначення такого поняття «термін», а тому його визначення представлене численними дефініціями, понад то, навіть різними вимогами до того, яким чином має формуватися термінологічна система відповідної фахової підмови [3].

На думку А. Д'якова, головною смислорозрізнявальною рисою, за допомогою якої можливо розрізнити терміни та звичайні слова, постає зв'язок термінів та наукових концепцій. Наявність такої екстралінгвальної характеристики справляє значний вплив щодо мовного статусу терміна, оскільки склад терміна, як і слова, представлений досліджуваними фактами та їхнім теоретичним осмисленням. Проте для терміна характерне підпорядкування відповідно до законів тієї мови, в якій відбулося його створення та провадиться його активне функціонування [1, с. 19].

Розгляд наведених прикладів може бути основою для гіпотези щодо складності віднаходження єдиного спільного визначення терміна. Така складність інспірується специфікою, характерною для певної галузі наукових студій. Можливо, саме цим можна потрактувати формулювання Р. Стацюка винятково робочого визначення терміна. Дослідниця формулює його так: «Термін є спеціальним словом (словосполученням), узгодженим в умовах певної професійної

діяльності, вживання якого є характерним для особливих умов. Термін є словесним визначенням поняття, що є виразником поняттєвої системи, афільованої із певною галуззю професійного знання. Термін постає чільним поняттєвим мовним елементом, використання якого пов'язується зі спеціальними цілями» [3, с. 112].

Водночас термінологи виходять із того, що термін є особливим об'єктом, відмінним від лексичних форм (слів і словосполук), що розглядаються в лінгвістиці. На думку В. Пілецького, термін як знакова одиниця має розглядатися у трьох аспектах: «синтаксичному, тобто з погляду його структури; семантичному, тобто з погляду його змісту (значення, семантики) та прагматичному – з урахуванням особливостей функціонування терміна у мові для спеціальних цілей» [2, с. 27].

З іншого боку, багато дослідників-термінологів доходять згоди в тому, що термін має ряд характерних особливостей та певних властивостей: «наявність спеціалізованого значення, точні семасіологічні межі, входження в ролі елемента до строго вибудованої системи термінів певної галузі, знання (системність), незалежність від контексту, конвенційність (внаслідок можливої зміни знання в силу його постійного розвитку (розширення, звуження та ін.) зв'язок між означуваним та означальним є умовним), відповідність змістовної структури терміна, наявність конкретної сфери вживання та ін. Все це свідчить про те, що доля слова-терміна, безумовно, відмінна від долі інших слів» [3, с. 114].

У межах нашого дослідження термін розглядаємо як виражений у вербалізованому вигляді результат професійного мислення, найважливіший елемент професійної комунікації. У межах конкретної терміносистеми між словами-термінами встановлюють, передусім, «відносини між відповідними даним термінам поняттями, існування терміна та його функціонування багато в чому залежить від внутрішньої організації конкретної терміносистеми та чинних для цієї системи понять» [3, с. 114].

У цій ситуації слово, яким є названий термін, залишає лексико-семантичну систему загальнолітературної мови, проте зберігаючи всі семантичні та формальні ознаки слів та словосполук природної мови. У результаті когніції, коли система позначення спеціальних понять наділяє слово-термін «певними синтагматичними властивостями (однозначністю, відносною точністю дефініції та поняття, системністю, повнозначністю та ін.), термін починає використовуватися та функціонувати як спеціальне поняття» [1, с. 166].

Зауважмо, що не завжди термін у тексті філологічного спрямування характеризується наявністю точних семантичних меж та здатністю висловлювати точно окреслене поняття. Наявними є відхилення від характеристик, які можна побачити в деяких терміносистемах або під час розгляду окремих термінів. Варто зазначити, що, загалом властивості та вимоги до терміну є певними тенденціями, що реалізуються більшою чи меншою мірою. Перераховані вище вимоги та властивості термінів філологічних текстів широко використовують як під час впорядкування термінів, так і під час виділення основних типів терміна [1]

Зі сказаного вище можна дійти висновку, що більшість із перелічених підходів і аспектів вивчення терміна в філологічних текстах перегукуються один з одним. Можливо, саме тому сьогодні дедалі більша кількість досліджень

особливостей появи та функціонування термінів у мові ґрунтується на когнітивних методах та підходах до вивчення спеціалізованої лексики.

Список використаних джерел

1. Д'яков А.С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Видавничий дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
2. Пілецький В. Мовна специфіка українського терміна. *Вісник: Проблеми української термінології*. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2005. № 538. С. 25–32.
3. Стацюк Р. В. Основні підходи до визначення поняття «термін» у сучасній лінгвістичній науці. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Філологічні науки. Мовознавство*. Дрогобич, 2016. Том 2, № 5. С. 112–116.

БАШТАННИК О., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНОГО ВИМІРУ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ВІДПОВІДІ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ В РАМКАХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМАТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Реформування державного управління від часу утвердження незалежності України визначалося вітчизняними науковцями та широкою громадськістю як одне із пріоритетних завдань трансформації системи державного управління в цілому. Втім, перша ґрунтовна та комплексна Стратегія реформування державного управління України була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 474 24 червня 2016 р. (на період до 2021 р.) [6]. Рушійною силою інтенсифікації процесу реформування системи державного управління став утверджений на загальнонаціональному рівні невідворотній політичний курс України на інтеграцію до Європейського Союзу. Відповідно, конкретні програми і проекти та інші заходи для реалізації положень Стратегії 2016-2021 рр. були орієнтовані у відповідному нормативно-ціннісному напрямі та базувалися на ресурсній підтримці ЄС. Докладний науковий аналіз основних досягнень у процесі реалізації Стратегії реформування державного управління в Україні за період 2016-2020 рр. за кожен окремий рік із відстеженням тенденцій перебігу (таких як, наприклад, систематичне недотримання часових рамок) представлений у статті Л. Івашової та Л. Бондаренко [4]. Фахівцями урядових структур оцінка успішності виконання Стратегії 2016-2021 р. була узагальнена у відсотках відповідності критеріям контролю та оприлюднена наприкінці грудня

2021 р. Як було повідомлено Службою міністра Кабінету Міністрів на Урядовому порталі щодо Стратегії 2016-2021 р., за попередніми оцінками, було виконано понад 80% запланованих заходів та близько 70% індикаторів. Також, відзначається, що рівень виконання бюджетної підтримки ЄС у реформі держуправління орієнтовно становить близько 70%. У Кабміні наголошують, що жодна інша українська стратегія та попередні програми бюджетної підтримки не мали таких високих результатів [1].

У зв'язку із завершенням терміну дії попередньої Стратегії реформування державного управління (на 2016-2021 рр.) Координаційною радою з питань державного управління було ініційовано її оновлення. 21 липня 2021 р., на черговому засіданні Кабінету Міністрів України було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України про “Деякі питання реформування державного управління України”, яким схвалено Стратегію реформування державного управління України на 2022–2025 роки та затверджено план заходів з її реалізації [8]. Перший розділ даного документу в цілому окреслює мету процесу реформування і починається із акценту на тому, що належне врядування є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави, розвитку її економіки та передумовою європейської інтеграції [5]. До більш комплексного аналізу сутності поняття належного врядування ми ще звернемося у подальшому, наразі доповнимо, що воно є однією зі спільних цінностей, на яких Стратегія ґрунтується: відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію), ця Стратегія ґрунтується на спільних цінностях, а саме: дотриманні демократичних принципів, верховенстві права, належному врядуванні. У статті 3 Угоди про асоціацію належне врядування визначається як один з основних принципів для посилення відносин між сторонами [5].

У якості додатку до програмних положень Стратегії був затверджений також План заходів із її реалізації, але новий етап здійснення збройної агресії Російської Федерації проти України призвів до виникнення потреби внесення змін до даного документу. Втім, ці трагічні події не зупинили євроінтеграційні процеси в нашій країні, а, навпаки, фактично прискорили їх, оскільки вже через чотири дні після початку повномасштабного нападу Російської Федерації – 28 лютого 2022 р. Україною офіційно була подана заявка на членство у ЄС за пришвидшеною процедурою, а 1 березня 2022 р. Європейський парламент ухвалив резолюцію про підтримку надання Україні статусу кандидата [3]. Так, на цьому шляху у нас залишається багато завдань до виконання, але першочергове значення має те, що ми все одно будемо продовжувати йти в даному напрямі, а для цього слід реалізувати значний комплекс реформ, однією з яких є інституційна реформа. В Стратегії серед очікуваних результатів проведення реформи державного управління до 2025 року зазначається розбудова ефективних і підзвітних громадянам державних інституцій, які формують державну політику та успішно її реалізують для сталого розвитку держави [5].

На початку 2023 р. на засіданні уряду прем'єр-міністр Д. Шмигаль заявив, що реформа державного управління буде продовжуватися і цього року. Зокрема, він наголосив, що “чиновників має стати менше, а міністерства мають займатися напрацюванням політик і правил, а не управлінням реальним сектором” [2]. На нашу думку, продовження реформи є необхідним з огляду на широкий комплекс проблем в суспільно-політичному процесі сучасної України, що пов'язані із реалізацією державного управління і потребують врегулювання. Наприклад, як зазначають у своїй доповіді фахівці Українського інституту майбутнього, реформа державного управління не повинна бути відокремленою від реформи управління державними фінансами. Кілька країн, що мають успішний досвід реформування держуправління, використовували бюджетування як ключовий інструмент інституційної діяльності. На жаль, досі в Україні було мало взаємодії між реформою державного управління та реформою управління державними фінансами [7]. У напрямі Стратегії 2022-2025 рр. Ефективне урядування фінансовий аспект був включений до сегмента завдань, які стосуються розв'язання проблем у сфері державного стратегічного планування, зокрема проблем, пов'язаних з підготовкою і виконанням загальнодержавних програм та державних цільових програм, можливе шляхом розроблення і прийняття відповідного закону, посилення інституційної спроможності центральних органів виконавчої влади та розвитку компетенцій державних службовців у цій сфері. Відповідні завдання щодо розбудови системи державного стратегічного планування будуть виконуватися в рамках реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами [5]. Однак, зрозуміло, що попередньо заплановані проєкти щодо конкретних аспектів реформування державного управління (до повномасштабного вторгнення) потребуватимуть коригування плану заходів їх реалізації у зв'язку із впливом комплексу обмежень під час дії воєнного стану. Втім, не зважаючи на потужні зовнішньосистемні виклики для України, продовження реформ залишається одним із пріоритетів органів влади, оскільки цей процес формує інституційний фундамент майбутнього розвитку держави вже у післявоєнний період відновлення.

Список використаних джерел

1. В Кабміні заявили, що стратегія реформування держуправління виконана орієнтовно на 80%. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3369425-v-uradi-zaavili-so-strategia-reformuvanna-derzupravlinna-vikonana-orientovno-na-80.html> (дата звернення: 14.10.23).
2. Денис Шмигаль: У 2023 році продовжиться реформа децентралізації, державного управління та управління держвласністю. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-u-2023-rotsi-prodovzhytsia-reforma-detsentralizatsii-derzhavnoho-upravlinnia-ta-upravlinnia-derzhvlasnistiu> (дата звернення: 14.10.23).
3. Заявка України на членство у ЄС: нова парадигма розширення ЄС? URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/zayavka-ukrayiny-na-chlenstvo-v-yes-nova-paradyhma-rozshyrennya-yes> (дата звернення: 14.10.23).

4. Івашова Л.М., Бондаренко Л.І. Трансформація системи діяльності органів державного управління в Україні: стан і напрями подальшого удосконалення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2370> DOI: 10.32702/2307-2156-2021.11.3 (дата звернення: 14.10.23).
5. Стратегія реформування державного управління України до 2025 року. URL: <https://par.in.ua/contents/onovlennia-statehii-reformuvannia-derzhavnoho-upravlinnia-do-2025-roku> (дата звернення: 14.10.23).
6. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/01_strategy_ukr.pdf (дата звернення: 14.10.23).
7. Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою. URL: <https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/> (дата звернення: 14.10.23).
8. Уряд схвалив Стратегію реформування державного управління України до 2025 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-strategiyu-reformuvannya-derzhavnogo-upravlinnya-ukrayini-do-2025-roku> (дата звернення: 14.10.23).

БЕЗЗУБКІН С., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Науковий керівник: Цюп'як І.К., кандидат філологічних наук, професор
 кафедри філології та мовної комунікації ,

ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЯХ МИКОЛИ МИКОЛАЄНКА

Творчість Миколи Антоновича Миколаєнка – непересічне явище в сучасному літературному процесі Придніпров'я. За майже столітнє життя автор видав чимало поетичних збірок. Але вершинним досягненням є шеститомник «Віща зоря», у якому вміщено поезії з 1937 до 2017 років. Зібрання поезій було приурочено до 90-річчя автора і виходило у видавництві «Ліра» з 2009 року.

Творчість Миколи Миколаєнка досліджували науковці, медійники та шанувальники: Костянтин Дуб, Валентина Біляцька, Ірина Цюп'як, Н. Федько, Т. Ковальчук, Г. Півняк, А. Дибріна та ін. Але, на нашу думку, детальні розвідки поетичної лабораторії ще попереду.

У багатьох своїх поезіях митець відстоює ідеї патріотичного служіння своїй батьківщині, віру в краще майбутнє держави, звеличує красу справжніх почуттів, оспівує природу як основу духовності, а також звеличує людину як носія морально-етичних гуманістичних ідеалів.

Центральним образом у всій поетичній палітрі Миколи Миколаєнка є образ України, який є смисловим осердям поетичного зібрання «Віща зоря». Зокрема, у першому томі представлено поезії, у яких родові образи сім'ї вміщують паростки державного, є підходами до створення універсального образу України в

наступних томах – «Три батькові пісні» [1, с.123], «Козацькому роду нема переводу» [1, с.225], «Батьківське гніздо» [1, с.227] та ін. Варто зазначити, що політичний образ України з'являється уже у поезіях 1990-х років:

Україно, рідна матір, чуєш , малинові
Благовісту дзвони дзвонять?
Воскресай же знову! [1, с.248]

Подальші поезії 2000-х років засвідчили чітке зростання інтересу автора до долі України та осмислення її в різних аспектах: історичному, політичному, соціальному, особистісному. І найчастіше власні роздуми та переживання проростають в узагальнений образ України:

Так сумнів плودиться в мені щораз,
Як думаю про долю України,
І цей п'ядун , чорнобугристий плаз,
Вростає в мислі образом руїни [2, с.15].

Поет підносить у своєму окриллі до вражаючих обширів космічного характеру, він робить потужне узагальнення:

На цій землі і я, твій син , живу-
Сто тисяч літ, а чи й мільйон достоту,
За всі віки не зрадив булаву
Достойності Безсмертного Народу [2, с.33].

Таким чином, образ України у поезіях Миколи Миколаєнка проходить певну еволюцію – від сімейного , родового образу, від історичних паралелей та згадок, від замилювання конкретними природними ландшафтами Криворіжжя до універсального ідеологічного мотивованого образу сучасної України – незалежної держави, яка ще має багато проблем. І це з особливим болем, використовуючи різноманітні художні засоби і проголошує Микола Миколаєнко.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Миколаєнко М. Віща зоря: Зібрання поезій у 6-ти томах Том 1. Дніпропетровськ: Ліра, 2009. 308 с.
2. Миколаєнко М. Віща зоря: Зібрання поезій у 6-ти томх. Том 3. Дніпропетровськ: Ліра, 2010. 288с.

БЄЛЯЄВА Ю., Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

Науковий керівник: Ревуцька С.К., кандидат філологічних наук, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ОБРАЗ ДОН ЖУАНА У СВІТОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Одним із найулюбленіших образів світової літератури, якому йому присвячено більше 140 творів, є образ спокусника Дон Жуана. Лише у невеликому нарисі культуролога І. Бабанова «Апологія Дон-Жуана» [1] прокоментовано або згадано 64 фантазії на цю тему, яка близько чотирьох століть мандрує по театральних, оперних і балетних сценах, сторінках романів, поем, новел і есе.

Вивчення еволюції цього образу є цікавим з кількох причин. По-перше, інтерпретація цього образу в різних видах мистецтва і в різні часи дещо відрізняється за своїми моральними принципами та соціальними умовами творів. По-друге, класичний образ Дон Жуана продовжує впливати і на сучасне мистецтво, відповідно, вивчення цього образу у культурі й мистецтві загалом уможливить розуміння того, як його ідеї та символіка впливають на наше сучасне сприйняття й цінності. По-третє, цікаве потрактування щодо стереотипів гендерних ролей, любові та моралі допоможе сучасникам збагатити розуміння сучасних дискусій та викликів, пов'язаних зі статевою ідентичністю, відносинами та моральними нормами.

Образ Дон Жуана уперше зустрічається у фольклорних джерелах та легендах, однак упродовж століть зазнав суттєвого впливу класичної літератури, музичних творів та культурних традицій. Тож, аналізуючи цей образ варто врахувати такі фактори:

1. Фольклорна інтерпретація образу і зображення в легендах як про одержимих плотськими втіхами грішників, які віддаються по року і караються за свою аморальність божественним і людським судом. При цьому, в різних країнах спостерігаються подібні риси, притаманні такому персонажеві, зокрема, в іспанській, італійській, французькій, англійській та інших культурах. Наприклад, легендарний шотландський персонаж Дон Жуан МакБрайд був заснований на ранній іспанській легенді. Лицаря Оберта, який переслідує прекрасну пастушку Маріон, також можна розглядати як далекого предка Дон Жуана.

2. Історичність фігури. Дон Жуан Мануель Теноріо, іспанський командир і пригодинник 16 століття, відомий своїм спокусливим характером, міг послужити впливом для літературних творців.

3. Класична література: Найвідомішим твором, пов'язаним з образом Дон Жуана, є комедія «Дон Жуан» французького драматурга Жана-Батіста Мольєра. Цей твір, поставлений в 1665 році, став одним з найвпливовіших у формуванні образу Дон Жуана у світовій літературі. В образі улюбленого аристократичного

героя Дон Жуана, який уособлює всю хижацьку діяльність, честолюбство і жагу до влади золотої доби феодальної аристократії, Мольєр наділив його побутовими характеристиками французької аристократії XVII ст. безправної людини, «лібертена», нечесного, лицемірного, зарозумілого і цинічного.

4. Романтизм і Готика: У 19 столітті образ Дон Жуана набув нових відтінків у романтичних та готичних творах. Наприклад, романтичний письменник Лорд Байрон зобразив персонажа, схожого на Дон Жуана, у своїй поемі «Чайльд Гарольд» (1812–1818). Пізніше письменник повернеться до цього образу у творі «Дон Жуан», але він відрізнятиметься від традиційних інтерпретацій цього образу.

5. Опера та музичні твори: Образ Дон Жуана отримав значну популярність і в музичній сфері. Опера «Дон Жуан» Вольфганга Амадея Моцарта, з лібрето Лоренцо да Понте, стала однією з найвідоміших творів, в яких відобразено цього персонажа.

5. Відображення в сучасній літературі та кіно: Образ Дон Жуана продовжує займати важливе місце у сучасній літературі та кіно. Багато письменників та режисерів використовують цей образ, щоб висловити теми сексуальної привабливості, маніпуляції та моральної складності. Наприклад, роман «Дон Жуан» Тоні Моррісона або фільм «Дон Жуан де Марко» з Джонні Деппом у головній ролі.

6. Постмодерністські інтерпретації: Образ Дон Жуана також піддавався постмодерним інтерпретаціям, які критично ставляться до стереотипів та традиційних концепцій. Письменники та художники використовують образ Дон Жуана для висловлення сучасних питань гендерної рівності та особистісного визнання. Дон Жуан був широко інтерпретований та модифікований в різних творчих та культурних контекстах, зокрема:

- «Don Juan Comes Back From the War» (2012): Ця п'єса німецького драматурга Одера Ленца пропонує сучасну інтерпретацію Дон Жуана. У цій версії Дон Жуан є військовим ветераном, який повертається зі служби в Афганістані. Він стикається зі своїми демонами та суспільними змінами, які відбулися під час його відсутності.

- «Don Juan in Soho» (2006): Сучасна комедія-драма від британського драматурга Патріка Марбера. В цій інтерпретації Дон Жуан - це багатий і розпусний аристократ, який живе в сучасному Лондоні. Він насолоджується бездоганним стилем життя та залучається в різноманітні екстравагантні пригоди.

- «Don Giovanni» (2011): Опера бельгійського композитора Жака Оффенбаха, яка пропонує свою інтерпретацію Дон Жуана. У цій версії образ Дон Жуана поєднує в собі риси комедії та драми, розкриваючи його суперечливу природу і пристрасть до аморальних вчинків.

- «Don Juan DeMarco» (1994): Фільм режисера Жана-Жака Анно з Джонні Деппом у головній ролі. Ця інтерпретація Дон Жуана зосереджена на молодому чоловіку, який вважає себе втіленням легендарного закоханого завоювника. Він знаходиться під лікарським наглядом психіатра, який намагається розкрити

справжню природу його уявлень.

- «Don Juan or The Feast with the Statue» (2016): Це сучасна адаптація класичної історії, створена французьким театральним колективом. У цій версії Дон Жуан є підприємцем, який веде безжальний стиль життя та шукає неперевершених насолод.

- «Don Juan Tenorio» (2019): Ця інтерпретація, створена іспанським режисером театру, переносить образ Дон Жуана в сучасне міське середовище. Вистава досліджує теми сексуальності, влади та моралі через пригоди та взаємодію головного героя з іншими персонажами.

- «Don Giovanni Today» (2020): Ця музична постановка, створена сучасним композитором, пропонує свою версію Дон Жуана у сучасному музичному контексті. Вона використовує сучасну мову та звуки, щоб підкреслити вічну проблематику героя.

- «Don Juan in Hell» (2017): Цей театральний спектакль представляє Дон Жуана як сучасного антигероя, який живе у віртуальному світі. Вистава досліджує теми ілюзій, залежності від технологій та пошуку справжнього значення в житті.

Ці приклади показують, що образ Дон Жуана продовжує інтригувати сучасних творців, які надають йому нове життя через свої інтерпретації та модифікації. Залежно від авторів, режисерів та творчих контекстів, образ Дон Жуана може бути розглянутий з різних перспектив та зазнавати різноманітних змін.

Загалом, Дон Жуана є універсальним і стійким в світовій літературі. Він перетинає час та культурні межі, продовжуючи привертати увагу авторів та аудиторії. Образ Дон Жуана втілює складність людської природи, вічні питання про моральність, справедливість та пошук справжнього щастя.

Список використаних джерел

1. Бабанов І. Апологія Дон Жуана. *Зірка*. 2016. №10. С. 25.
2. Карамаш С. Цілитель і меценат у особі Дон Жуана. *Україна історична*. Київ, 2001. №14–15. С. 54.
3. Тацій Т. П., Турянська І. М. Тракткування образу Дон Жуана в історичній легенді та французькій («Дон Жуан, або Кам'яний гість» Мольєра), англійській («Дон Жуан» Байрона) і українській літературах («Кам'яний господар» Лесі Українки). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2003. №5 (227). С. 45–48.

БІЛОВОД М., Університет митної справи та фінансів м. Дніпро
Науковий керівник: Голяк В.І., ст. викл., Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ НІМЕЦЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Молодь завжди була тим сегментом суспільства, який виявляє найбільший інтерес та реагував на всі аспекти суспільного життя. Зміни в суспільних структурах завжди впливали на молоде покоління, визначаючи їхні мовні навички та спосіб виразу. Ця реакція молоді завжди визначала напрямок розвитку мови та відображала актуальні потреби та смаки покоління.

Молодіжний жаргон, відомий як сленг, стає важливим показником рівня розвитку, інтересів, смаків та потреб покоління. Він також є важливою складовою їхньої ідентичності. Питання про виникнення та поширення великої кількості молодіжних слів та їхній вплив на літературну мову завжди було актуальним для мовознавців.

На необхідності диференціації сленгу й жаргону наполягає Л.Ставицька: «Поняття «жаргон» історично вказує на обмеженість групи його носіїв, а також на вузькість семантичного поля лексичних одиниць. Мовне середовище спілкування великої кількості людей, яке відрізняється від мовної норми, отримало найменування «сленг». [1].

Саме німецький молодіжний сленг є цікавим лінгвістичним феноменом, адже його використання обмежене не лише віком його користувачів, а й соціальними рамками та територіальними кордонами (що пов'язано з існуванням діалектів на багатьох землях ФРН).[1]

Німецький мовознавець і педагог Г. Еманн виділив декілька підстав використання сленгових одиниць молоддю: бажання відмежитися, закритися від навколишнього світу; прагнення створення простої, неофіційної, розкутої атмосфери спілкування; намагання висловитися більш оригінально, модно, красиво, смішно; прагнення створити щось нове, своє; бажання молоді виговоритися.[2]

Характеризуючи молодіжний сленг, О. Поздняков наводить такі групи молодіжного сленгу: 1) особи; 2) оцінки; 3) дозвілля; 4) навчання, фізична й розумова діяльність; 5) спілкування; 6) заборонені речі; 7) частини тіла; 8) фізичний і психічний стан; 9) сексуальні контакти; 10) конфлікт; 11) фізіологічні функції; 12) одяг і гігієна; 13) побут.

Детальну класифікацію молодіжного сленгу пропонують німецькі науковці Р. Schlobinski та К. Schmid, які виділяють такі групи молодіжного сленгу: 1) вітання, звертання, позначення партнерів; 2) зручні в користуванні назви та вислови; 3) жваві вирази та стереотипні пустопорожні слова; 4) метафоричний, здебільшого гіперболізований спосіб мовлення; 5) репліки зі словами захоплення й осудження; 6) просодична мовна гра, скорочення й

послаблення звуків, а також графічно-стилістичні засоби; 7) вигукова комунікація; 8) словотвір, нові слова, нове значення, новотвір, розширення значення слова, скорочення слів. [3]

Отже можемо бачити, що сленг є невід'ємною частиною будь-якого мовного континууму та має великий вплив на розвиток мови. Він широко вивчається багатьма науковцями, класифікується та створює нові мовні категорії.

Якщо подивитися на сленг з точки зору соціолінгвістичної перспективи, то Н. Löffler впевнений, що за усіх часів схильність молоді до усвідомленого відхилення у мовній поведінці призводила до продукування метафор, мовних та ідіоматичних зворотів, які інші охоче позначали як вульгаризми або жаргонізми, не звертаючи увагу на те, що саме молодіжний жаргон як регіонально, так і у часовому просторі обмежений. Отже, кожне покоління має свої улюблені слова. [4]

Таким чином, молодіжний сленг включає мовну гру, що вимагає особливого використання мовних засобів для створення певних ефектів, таких як комічний, концептуальний або викривальний. У лексиці сленгу часто можна спостерігати творчі словоігри, і це часто супроводжується спонтанними фонологічними асоціаціями.

Слід наголосити, що масштабний вплив засобів масової інформації (перш за все Інтернету) на повсякденне життя молодих поколінь можемо чітко бачити з кількості Інтернет лексики у словниковому запасі молоді: *tinderjährig – alt genug sein, um die Dating-App Tinder zu nutzen, Smombie – beschreibt jemanden, der von seiner Umwelt nichts mehr mitbekommt, weil er nur auf sein Smartphone startet (Smartphone + Zombie), Tinderella – weibliche Person, die Online-Dating Plattformen wie z. B. Tinder nutzt.* [4]

Отже, молодіжний сленг демонструє таку манеру мовлення й мовну модель, яку вживають різні за віком групи молоді, у різні часи та за різними комунікаційними умовами. Іншими словами, вживання молодіжного сленгу обмежується певними віковими, соціальними та просторовими показниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дречко, А.О. "Німецькомовний молодіжний сленг та жаргонізми: спільні та відмінні риси." *Young Scientist*, No 12 (76), December, 2019.
2. Ehmman H. *Oberaffengeil: ein Lexikon der Jugendsprache*. München : Beck, 1991. 252 s
3. Антонова, В.Г. (2019). Особливості перекладу молодіжного сленгу з соціолінгвістичним компонентом на матеріалі німецької преси. Магістерська дисертація, Криворізький державний педагогічний університет.
4. Нестеренко, Н.В. (2021). Комунікативно-прагматичний аспект дослідження німецького молодіжного сленгу в онлайн-спілкуванні.

Магістерська дисертація, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

БУРКОВСЬКА Т., Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

Науковий керівник: Зінчук Р. С., к. філол. н., доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ЛЕКСИЧНІ ПОМИЛКИ В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ РАЙОННОЇ ГАЗЕТИ «ВІСНИК ДЕМИДІВЩИНИ»)

У часи глобалізації ЗМІ стали важливим джерелом інформації та вираження норм сучасної української літературної мови, водночас впливаючи на мовну свідомість кожного з нас. Однак дуже часто в медіатекстах трапляється чимало помилок, зокрема лексичних, які впливають на розуміння тексту.

Мета цієї публікації – виявлення та систематизація лексичних анормативів, допущених на сторінках районної газети «Вісник Демидівщини» за період з квітня по грудень 2022 року. Зважаючи на численність лексичних помилок, матеріал подаємо з огляду на їх частотність.

Так, з-поміж виявлених неточностей найбільшу групу утворюють нелітературні кальки з російської мови, або інтерферени (63,64 %). Наприклад: *кінопокази під відкритим небом* (треба: *кінопокази просто неба*) (03.06.2022. № 20. С. 3), *віддячити за таке гарне відношення* (треба: *ставлення*) (17.06.2022. № 22. С. 2), *за виключенням* (треба: *за винятком*) *одного куплета* (15.07.2022. № 26. С. 2), *комендантської години ніхто не відміняв* (треба: *не скасовував*) (26.08.2022. № 32. С. 2). Як порушення лексичної норми кваліфікуємо вживання прикметника *даний* замість займенника *цей*: *на даній території* (05.08.2022. № 29. С. 1), *на даний момент* (05.08.2022. № 29. С. 2), (18.11.2022. № 44. С. 3), *дана ініціатива* (19.08.2022. № 31. С. 3), *даний проект* (04.11.2022. № 42. С. 3) (в останньому прикладі фіксуємо також орфографічний анорматив, пов'язаний із неправильним написанням слова *проект* (треба: *проект*)). Типовими є такі лексичні помилки: *підвести підсумки* замість *підбити підсумки*, *підсумувати* (12.08.2022. № 30. С. 1), *при здачі ЗНО* замість *при складанні ЗНО* (02.09.2022. № 33. С. 2), *не в усіх вузах* замість *не в усіх ЗВО* (14.10.2022. № 39. С. 1), *на протязі трьох років* замість *протягом трьох років* (14.10.2022. № 39. С. 3), *піднімали питання* замість *порушували питання* (28.10.2022. № 41. С. 3). Ознаки лексичних анормативів мають конструкції *в якості вдячності* замість *як вдячність* (06.05.2022. № 16. С. 4), *бажаючи не забарилися* замість *охочі не забарилися* (09.09.2022. № 34. С. 2), *багаточисельні творчі колективи* замість *численні творчі колективи* (04.11.2022. № 42. С. 1), *сказати про оточуючих* замість *сказати про оточення* (16.12.2022. № 48. С. 4) *наступаючий рік* замість *прийдешній рік* (30.12.2022. № 50. С. 4). У словосполученні *кидалося в очі* (09.09.2022. № 34. С. 2) також є лексична помилка. Аби повідомити про річ, що

привернула нашу увагу, мовознавець О. Авраменко радить використовувати конструкцію *впадати в око* або *впадати у вічі* [1, с. 10]. Окрім того, виявлено порушення лексичної норми в словосполученні *учбове господарство* (14.10.2022. № 39. С. 3). За твердженням О. Сербенської, слово *учбовий* варто замінити на *навчальний* [3, с. 100].

Ще один різновид лексичних помилок – сплутування значень паронімів (12,12 %). Фіксуємо такі анормативи: *сонячні посмішки* (треба: *усмішки*) (13.05.2022. № 17. С. 4), *сердечний* (треба: *серцевий*) *біль* (15.07.2022. № 26. С. 1), *цегляний* (треба: *цегельний*) *завод* (12.08.2022. № 30. С. 4), *обминати військову* (треба: *воєнну*) *тему* (02.12.2022. № 46. С. 2). Крім того, у словосполученні *дружня родина* (07.10.2022. № 38. С. 1) замість лексеми *дружній* у значенні ‘доброзичливий, прихильний, щирий, товариський’ потрібно використати слово *дружний* ‘злагоджений, одностайний, однозгідний; зв’язаний дружбою’ [5, с. 103]. Також фіксуємо помилку в конструкції *на болотяному озерці* (08.07.2022. № 25. С. 4): слово *болотяний* ‘який живе, росте на болоті’ треба замінити на *болотистий* ‘багnistий, заболочений’ [5, с. 31–32].

Менш частотні помилки, пов’язані з уживанням плеоназмів (10,61 %) – зайвих, надлишкових слів, які структурно обтяжують фразу, оскільки є семантично порожніми [4, с. 11]. Так, журналісти часто послуговуються словосполученнями *головний лейтмотив* (треба: *лейтмотив*) (13.05.2022. № 17. С. 4), *на сьогоднішній день* (треба: *сьогодні*) (14.09.2022. № 39. С. 3), *березень місяць* (треба: *березень*) (10.12.2022. № 47. С. 4), *мені особисто* (треба: *мені*) (23.12.2022. № 49. С. 1).

Також на сторінках районної газети «Вісник Демидівщини» трапляються росіянізми (7,56 %), зокрема *подарив* замість *подарував* (15.07.2022. № 26. С. 2), *пробки* замість *затори* (16.09.2022. № 35. С. 2), *покрашений* замість *пофарбований* (14.10.2022. № 39. С. 4).

Окремо виділяємо словосполучення *один одного* на позначення осіб різної статі (6,07 %) в таких конструкціях: *...християни мали б радіти воскресінню Христовому і з посмішками на вустах та легким серцем вітати один одного,...* (29.04.2022. № 15. С. 1), *однокласники, вчителі та батьки посміхалися, вітаючись один з одним,...* (02.09.2022. № 33. С. 4). О. Авраменко радить використовувати словосполучення *одне одного*, адже, на його думку, «*один одного* треба вживати, коли йдеться лише про чоловіків..., жіночий рід використовуємо для позначення осіб жіночої статі..., а коли йдеться про осіб різної статі, то треба використовувати середній рід – *одне одного*» [1, с. 146]. Тому вживання словосполучення *одне одного* в таких випадках було б стилістично кращим варіантом.

Отже, серед лексичних анормативів на сторінках районної газети «Вісник Демидівщини», за нашими спостереженнями, найчастіше трапляються нелітературні кальки з російської мови, або інтерферени. Меншою кількістю прикладів представлено сплутування значень паронімів. Непоодинокі фіксуємо вживання плеоназмів та росіянізмів, а також використання конструкції *один*

одного замість *одне одного* на позначення осіб різної статі. Причинами значної кількості анормативів вважаємо низький рівень володіння лексичними нормами сучасної української літературної мови, вплив російської мови, недостатню увагу до лексичного наповнення текстів під час редагування матеріалів.

Список використаних джерел

1. Авраменко О. М. 100 експрес-уроків української : посібник. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : КНИГОЛАВ, 2022. 192 с.
2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : навч. посіб. / О. Сербенська та ін. ; за заг. ред. О. Сербенська. 3-тє вид., доп. і переробл. Львів : Априорі, 2019. 304 с.
3. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ, 2003. 21 с.
4. Словник паронімів української мови / упоряд. О. Сербенська. Львів : Априорі, 2022. 392 с.

ВАДКОВСЬКА Ю., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ЗДОБУТКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ПАРАДИГМ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Фразеологія є найбільш самобутнім і складним явищем у мовному генії людини, вона відображає своєрідність світобачення через призму мови та національної культури.

Фразеологія вивчає стійкі словосполучення, які у мовленні сприймаються як готові словесні формули, її завдання включають вивчення структури фразеологічних одиниць, причин їх фразеологізації, взаємодію з іншими лінгвістичними одиницями та історико-етимологічну основу фразеологічних виразів [1, с. 329-336].

Як мовна одиниця вищої організації, фразеологічна одиниця здатна повніше (а отже, точніше) передати те чи інше поняття, ніж слово. Адже, позначаючи предмет або особу, ознаку, спосіб дії тощо, фразеологічна одиниця дає ще й додаткову інформацію про них. Крім того, фразеологічний вираз набагато експресивніший від лексичного, адже він часто має образний або порівняльний характер.

Однією з найбільш суперечливих проблем фразеології є визначення фразеологізму. Відомі понад двадцять дефініцій фразеологічної одиниці, але жодна з них не знайшла загального визначення. Деякі вчені вважають, що

визначення фразеологічної одиниці таке ж складне, як і визначення слова. Ця складність полягає насамперед у тому, що для слова і стійких сполучень слів не характерні властивості, які були б віднесені до кожного з них без винятку. Для визначення змісту фразеологічної одиниці необхідно встановити її найхарактерніші диференційні ознаки, які були б властиві тільки фразеологізмам.

На думку багатьох дослідників, саме в мові втілюється історична пам'ять народу, мова відображає як культурний, так і мовний досвід народу. Лінгвокультурологічні дослідження на матеріалі фразеології допомагають нам уявити духовні цінності, витворені окремими етносами протягом тисячоліть. Фразеологія – це «дзеркало, в якому лінгвокультурне суспільство ідентифікує своє національне самоусвідомлення» [2, с. 72].

Фразеологізми складаються з лінгвістичних та екстралінгвальних факторів, включаючи особливості національного характеру, духовного складу, культури, традицій, звичаїв і історичного розвитку народу.

Семантика фразеологізмів є складною проблемою, існують розбіжності у розумінні сутності фразеологічного значення, структури значення та інших аспектів. Це важливе питання для подальшого розвитку фразеологічної науки.

Одна з можливостей вирішення проблеми семантики фразеологізмів полягає в розгляді значення як за сигніфікатом, так і за денотатом, що дозволяє враховувати як онтологічний, так і функціональний бік мовного знака.

Дослідження механізмів фразеологізації та розгляд символів у фразеологічних системах допомагають поглибити наші знання про структуру та значення фразеологічних одиниць.

Фразеологічні одиниці виконують важливу інтенсифікаційну роль у художніх текстах, розширюючи функціональне поле мови.

Вивчення фразеологічної системи творів окремого письменника має актуальність в контексті загальних проблем розвитку мовної науки і сприяє поглибленню та поширенню конкретних досліджень мови [3, с. 156].

Швидкий розвиток суспільства та необхідність системного вивчення фразеології призвели до ономасіологічного (ідеографічного, тематико-ідеографічного) опису фразеологічних систем літературної та ареальної фразеології.

Подальші наукові пошуки в цій галузі мають на меті поглиблене студювання фразеологічних одиниць у контексті новітніх парадигм мовознавчих досліджень, зокрема на матеріалі творів письменників певного регіону та часового періоду.

Актуальними є фразеологічні інновації, що виникають у певних часових зрізах, і важливо вивчати їх динаміку на синхронному рівні мови.

Глобалізація та інші суспільні зміни впливають на лексико-семантичні та фразеологічні системи, і ці явища вимагають дослідження, зокрема образно-емоційної основи фразеологізмів, моделювання в межах лексико-семантичних систем і становлення фразеологічних одиниць.

Українська фразеологія постійно розвивається і поповнюється новими фразеологізмами, частково або повністю трансформуючи їх семантичну структуру. Фразеологізми є важливим аспектом культури і ментальності народу.

Список використаних джерел

1. Руснак В.І. Зоосемічні фразеологічні одиниці як носії національно маркованої вторинної номінації. Наукові записки. Серія «Філологічна». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». Вип. 19. 2011. С. 329-336.

2. Галинська О.М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. Проблеми зіставної семантики: збірник наукових статей / відп. ред. Корольова А.В. Київ : Вид. центр КНЛУ. 2011. Вип. 10. Ч. 2. С. 72-76.

3. Сучасна українська літературна мова : Лексика і фразеологія / за заг. ред. акад. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка. 1969. 438 с.

ВАСЕЦЬКА Ю., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н.Г., канд. філол. н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ

Переклад – це складний процес, який вимагає глибокого розуміння обох мов, сформованих перекладацьких компетентностей для збереження смислу та стилю оригіналу та здатності впоратися з культурними та лінгвістичними відмінностями між мовами. Якщо взяти українську та англійську мови (одна з яких синтетична, а інша – аналітична), то можна помітити, що вони мають свої власні мовні особливості та реалії. В результаті при перекладі доводиться використовувати багато лексичних трансформацій для передачі контексту та дотримання мовних відмінностей між мовами.

У лексичній системі мови найменшою одиницею є слово. Між лексичними системами української та англійської мов існує багато відмінностей, які безпосередньо відображаються на їхній семантичній структурі. Цим пояснюються особливості семантичної структури слів у різних мовах. Щоб не втратити первісний зміст речення, перекладачам часто доводиться замінювати певні лексичні одиниці мови оригіналу іншими одиницями мови перекладу [3, с. 190].

Лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їхніх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу. Лексичні трансформації застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова мови оригіналу не можуть бути використані у перекладі з причин невідповідності з точки зору значення і контексту [1, с. 408].

Існує дуже багато причин, чому перекладач звертається до лексичних трансформацій. Однією з найскладніших проблем у лінгвістиці є питання збереження мовленнєвої гри під час перекладу художніх творів. Окрім того, не дивлячись на розвиток філології та лінгвістики в цілому, досі не існує жодного правильного рішення для шаблонного перекладу художніх творів.

На особливу увагу при перекладі заслуговують авторські неологізми та оказіоналізми. До найпоширеніших причин також можна віднести: 1) прагнення уникнути буквалізму при перекладі; 2) прагнення використовувати вирази й конструкції, що є найбільш уживаними в мові перекладу; 3) необхідність подолання міжмовних відмінностей в оформленні однорідних членів речення; 4) прагнення уникнути неприродності, громіздкості, неясності та нелогічності виразів; 5) прагнення до більш компактного варіанту перекладу; 6) прагнення донести важливу фонову інформацію або зняти надлишкову; 7) прагнення відтворити образність, що важко передається мовою перекладу [2, с. 357].

Я. І. Рецкер виділяє 7 основних різновидів лексичних трансформацій: 1) диференціацію значень; 2) конкретизацію значень; 3) генералізацію значень; 4) смисловий розвиток; 5) антонімічний переклад; 6) цілісна перебудова; 7) компенсація втрат у процесі перекладу. Окрім цих різновидів перекладачі дуже часто користуються транскодуванням, описовим перекладом, калькуванням, додаванням, опущенням та транспозицією.

Щодо оказіоналізмів, то це слова або вирази, які виникають в обмеженому контексті для вираження конкретної ідеї чи ситуації. Оказіональні слова часто не є стандартними виразами мови, і вони можуть бути створені для конкретного випадку або тексту. Ці слова можуть мати особливий відтінок або експресивний характер і часто використовуються для точної передачі смислу в певному контексті. Оказіоналізми майже в усіх випадках неможливо просто перекласти, тому перекладачі вдаються до однієї або одразу декількох лексичних трансформацій [4, с. 110].

О. Г. Ликов виділяє наступні ознаки оказіоналізмів: 1) приналежність до мови; 2) неможливість відтворення; 3) ненормативність; 4) функціональна одноразовість; 5) експресивність; 6) індивідуальна приналежність; 7) номінативна факультативність.

Створення оказіоналізмів найчастіше відбувається виключно за задумом автора. Однак, можна виявити деякі закономірності з огляду на наявність певних правил у мові. Найпоширенішими способами творення оказіоналізмів є: 1) створення аналогічних лексичних одиниць по відношенню до вже існуючих у мові за допомогою додавання до основ різних афіксів; 2) вживання слова у якості іншої частини мови, не звичної для цього слова; 3) поєднання окремих звуків, які передають якесь конкретне явище; 4) зрощення чи телескопія; 5) скорочення [5, с. 300].

Оказіоналізми слід розділити на дві категорії. Перша: потенційні слова, які народжуються по робочим моделям словотвору за допомогою деяких модифікацій. Такі окказіоналізми мають широкий спектр реалізації в мові. Друга категорія, власне окказіональні утворення, які утворюються в суворій залежності від контексту за аналогією до певного слова.

У літературі авторські слова займають широкий спектр лексики. Оказіоналізми можуть означати конкретні дії та предмети, а також назви нових, часто нереальних предметів і явищ. Більшість авторських слів утворюються за певними моделями.

Отже, можна зробити висновок, що оказіоналізми – невід’ємна частина художніх творів, особливо романів-антиутопій. За допомогою них автори можуть намалювати абсолютно новий світ і описати потенційні реалії цього майбутнього світу. Щоб передати неіснуючі в постійному житті реалії, вони можуть вдаватися до створення своїх власних, нових, незвичних для читача понять. Переклад оказіональних лексичних одиниць представляє собою особливий виклик, оскільки для його виконання потрібно застосовувати різні типи лексичних трансформацій.

Список використаних джерел

1. Карабан В. І. Уперше всесвітньовідома перекладознавча енциклопедія – українською мовою. *The scientific and methodological journal "Foreign Languages"*. 2020. Т. 104, № 4. С. 63–64. URL: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2020.4.219976> (дата звернення: 19.10.2023).
2. Коптілов В. В. Актуальні теоретичні питання українського художнього перекладу : дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 1971. 514 с.
3. Корунець І. Біля витоків українського перекладознавства. *Всесвіт*. 2008. № 1/2. С. 188–194.
4. Мацько О. Проблема дефініції терміна "оказіоналізм". *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 1 (48). С. 105–117.
5. Турчак О. М. Поняття «оказіоналізм» у мовознавчій літературі та його мовленнєва реалізація в українських періодичних виданнях кінця ХХ століття. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2013. № 2 (6). С. 299-305.
6. Ясинецька Н. А. Різноструктурні англійські неологізми. Складні слова та їх переклад українською мовою. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2004. Вип. 12. С. 260–267.

ВАЩЕНКО І. , Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н. Г., к.філол.н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЗИЧЕНЬ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Фонетична форма запозичень в німецькій мові є важливою складовою адаптації іншомовних слів у німецькомовне середовище. Під час процесу запозичення іншомовних слів різні звуки, як приголосні, так і голосні, акценти, наголос та інші фонетичні особливості можуть зазнати змін або адаптації, щоб

відповідати вимогам німецької мови та фонетичному контексту. Це пристосування важливе, оскільки сприяє більш правильній вимові іншомовних слів, а також допомагає інтегруванню запозичень в мовний ланцюг та полегшує сприйняття їх носіями мови. Розглянемо деякі загальні фонетичні особливості запозичень в німецькій мові та приклади таких змін у звучанні іншомовних слів з точки зору німецької фонетики. Один із ключових аспектів адаптації іншомовних слів у німецькій мові полягає у зміні звуків та акцентів. При запозиченні слів із інших мов їхні фонетичні особливості можуть бути адаптовані до німецької фонетики для забезпечення звучання, прийняттого для носіїв мови. Існує багато слів, які прийшли в німецьку з англійської, але особливості вимови, характерні для базової мови, втратили через фонетичні адаптації. Наприклад, *Bank* (німецька) vs *bank* (англійська). У німецькій мові слово *Bank* вимовляється як [baŋk], в той час як в англійській мові як [bæŋk]. Пор. також німецьке *Kindergarten* та англійське *kindergarten*. У німецькій мові ['kɪndəˌɡa:ʁ tən], в англійській відповідно ['kɪn.dəˌɡɑː.tən]. Ці приклади ілюструють тенденцію, коли однакові слова можуть мати відмінну фонетичну реалізацію в німецькій та англійській мовах через різницю у фонетичних особливостях обох мов.

Іншим важливим аспектом адаптації іншомовних слів у німецькій мові є приголосні звуки. При запозиченні слів, особливо із мов, які мають приголосні звуки, відмінні від німецької, ці приголосні можуть бути адаптовані для відповідності німецькому фонетичному стандарту. Наприклад, слово *Sport* (спорт) є запозиченням з англійської мови. У німецькому варіанті, приголосні [s] та [p], які зазвичай вимовляються як [ʃp] у початковому звуку, можуть бути вимовлені адаптовано як *Shport*. Цей приклад ілюструє зміну або адаптацію приголосних звуків для відповідності німецькому фонетичному стандарту при запозиченні слів із інших мов. Це допомагає словам натуралізуватися та звучати зрозуміло в німецькому мовленні, при цьому їхнє семантичне значення зберігається.

Ще однією важливою фонетичною адаптацією при запозиченні слів із інших мов в німецьку є зміна голосних звуків. Голосні звуки у запозичених словах можуть бути адаптовані для відповідності німецькому фонетичному стандарту, з метою зробити вимову більш прийнятною для носіїв німецької мови. Пор. *Radio* (німецька) та *radio* (англійська). У німецькій мові слово *Radio* вимовляється як ['ra:diʊ], в той час як в англійській мові як ['reɪdiəʊ]. Цей приклад демонструє, як ідентичні слова можуть мати різну фонетичну реалізацію голосних звуків у німецькій та англійській мовах через фонетичні адаптації, які зазвичай відбуваються для вирізнення слів у кожній мові.

Наголос, або акцент, теж є ще однією важливою фонетичною характеристикою при адаптації іншомовних слів в німецькій мові. Вимова наголосу може бути різною в різних мовах, і для того, щоб слово звучало максимально наближено до мови-реципієнта та легко сприймалося носіями німецької мови, наголос може бути змінений. Особлива система правила розміщення наголосу може вплинути і на запозичені слова. Так у більшості німецьких слів наголос падає на перший склад. Це стосується багатьох

наголошених прикметників і іменників, наприклад: *Apfel* (яблуко), *Blume* (квітка). Деякі слова в німецькій мові мають наголос на другому складі. Це стосується, наприклад, слів, які закінчуються на *-in*, наприклад: *Studentin*– (студентка) або на деякі дієслова, утворені від інфінітивів додаванням префіксів, де наголос також може бути на другому складі, наприклад: *sprechen* (говорити) та *Gespräch* (розмова). Наголос може варіюватися в іншомовних словах при їхній адаптації в німецькій мові, відповідно до німецьких фонетичних правил. Це полегшує слову шлях асиміляції та збільшує його шанси залишитися у мові-реципієнті.

Збереження вимови оригінального слова є ще однією з фонетичних стратегій адаптації іншомовних слів в німецькій мові. Ця стратегія передбачає, що слова, які були запозичені з інших мов, зберігають свою фонетичну вимову, яка є характерною для джерела цих слів. Однак, навіть при збереженні вимови, іншомовні слова можуть піддаватися незначним адаптаціям, щоб краще вписуватися в фонетичний стрій німецької мови. Наприклад, слово *Kebab* є похвдним з турецької мови, де звуки [k] та [b] вимовляються згідно з турецькими фонетичними стандартами. У німецькій мові це слово також зберігає свою фонетичну особливість та вимовляється як *Ke-bab*. Так само, як і слово *Tango*, яке було запозичено з іспанської мови. У німецькій мові воно вимовляється тоотожно, з відповідними звуками [t] та [ŋ]. Збереження вимови оригінального слова підкреслює автентичність та виразність іншомовних слів в німецькому мовленні, що особливо важливо, коли йдеться про їжу, музику, мистецтво та інші сфери, в яких фонетична несхожість є вагомим елементом смислу та оригінальної атмосфери.

Фонетичні адаптації запозичень в німецькій мові можуть бути досить різноманітними та залежать від від багатьох факторів, обумовлених специфікою кожного окремого слова (мовою-джерелом, особливістю звукової форми, шляхом та часом адаптації тощо). Головною метою цих адаптацій є пристосування запозичень до мови-реципієнта, що полегшує їм шлях асиміляції та збільшує їхні шанси залишитися у німецькій мові якомога довше та зберігти при цьому своє семантичне значення.

Список використаних джерел:

1. Becker Thomas. *Der deutsche Wortakzent* // Thomas Becker. *Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2012. S. 73-84.
2. Myefe. Online language tools: веб-сайт. URL: <https://myefe.com/> (дата звернення: 19.10.2023)

ВЕДМЕДЕНКО Ю., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Біляцька В.П., д.філол.н., професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро.

ОЛЕНА ТЕЛІГА – СИМВОЛ НЕСКОРЕНОСТІ ДУХУ (ЗА РОМАНОМ І. РОЗДОБУДЬКО «НЕЙМОВІРНА. ОДА ДО РАДОСТІ»)

Abstract: The article is devoted to the study of the artistic originality of the portrayal of the protagonist of Irene Rozdobudko's novel "Incredible. Ode to Joy", published in 2022, and determines the synthesis of fiction and documentary in Olena Teliha's interpretation of the character.

Keywords: novel, Irene Rozdobudko, fictional detail, documentary.

*Тільки тим дана перемога,
Хто й у болі сміється зміг!
Олена Теліга.*

Постановка проблеми. Вагомий внесок у розвиток української культури, літератури здійснили письменники. Вони боролися за національну самоідентифікацію, розвиток рідної мови, страждали через любов до України. Кожен з них мав вибір: тихо жити та підкоритися умовам і владі чи служити народу і правді. Серед тих митців-борців, хто віддав своє життя за Україну, й Олена Теліга, українська поетеса, літературний критик, символ нескореності духу, перемоги ідеалу над тиранією, відваги над інстинктом самозбереження, героїня художніх творів.

Ірен Роздобудько – одна з найбільш успішних сучасних українських письменниць, проза якої жанрово розмаїта й стилістично різнопланова, спонукає до переосмислення усталених життєвих канонів та правил, виховує читача й «дбає про його смаки й уподобання» [2, с. 52], художньо моделює жіночі образи-персонажі. Один з останніх її романів «Неймовірна. Ода до радості» (2022) про Олену Телігу, про художнє відтворення трансцендентного світу неймовірної жінки, глибини її свідомості й одержимості, відданості справі народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення прози Ірен Роздобудько репрезентовано в працях таких дослідників, як А. Галич, Я. Голобородько, Л. Горболіс, Т. Тебешевська-Качак, О. Романенко, Л. Старовойт, Г. Улюра та інших. Прозі авторки присвячено рецензії Т. Дігай, Я. Дубинянської, Ж. Куяви, Н. Сняданко та ін. Проте її роман «Неймовірна. Ода до радості» був об'єктом презентації у Києві, Львові та інших містах України, а не наукового дослідження.

Мета статті – дослідження специфіки художнього зображення Олени Теліги в романі «Неймовірна. Ода до радості» І. Роздобудько. Досягнення мети передбачає **розв'язання таких завдань:** визначити синтез художнього й документального у трактуванні головної героїні роману, розкрити своєрідність зображення образу-персонажа І. Роздобудько.

Виклад основного матеріалу дослідження. Художня проза І. Роздобудько характеризується актуальністю сучасних проблем: соціальні (урбанізації, материнства, державної влади), філософські (пошуку сенсу буття, щастя) та психологічні (кохання, самотності, людської деградації), порушенням загальнолюдських, моральних цінностей. У центрі оповіді Ірен Роздобудько – жінка з її проблемами, життєвими цінностями, принципами, вчинками, думками, емоціями, а в романі «Неймовірна. Ода до радості» жінка-аристократка духу, яка шанувала українську мову, прославила у віршах Україну, віддала за неї життя, Олена Теліга.

У передмові до роману «Від автора» І. Роздобудько подає роздуми про те, що спонукало її до художнього портрета найяскравішої постаті українського спротиву, яка згодом загинула в Бабиному Яру нескореною, Олени Теліги. Адже все, що ми знаємо про неї, міститься у спогадах її сучасників-друзів, подруг, побратимів, однодумців. Від неї ж самої для нас залишилось близько 40 віршів, кілька публіцистичних статей і одне напівбіографічне оповідання. Все інше було знищено нацистами.

«Це історія молодого української генерації, вихованої і вивченої в європейських університетах, в українських традиціях – тоді, коли в радянській Україні методично викорінювалась нація, панував Голодомор, а найкращих представників культури пізніше було названо «Розстріляним Відродженням».

Це історія молодого дівчини, яка *могла б* зробити блискучу кар'єру в Європі: чи то в танцювальній трупі пражського театру, чи то в літературі, чи то на теренах просвітництва, та й просто у світських салонах, де її вважали, за сучасним висловом, «іконою стилю», порівнювали з леді Гамільтон, мадам Помпадур, Марією Башкірцевою і навіть Гретою Гарбо...

Зрештою, напевно знаючи про засідку і маючи змогу врятуватися, *могла б* не піти туди, де на неї чекали арешт і стерть» [5, с. 5].

Назва твору «Неймовірна», асоціюється з головною героїнею, яка була неймовірною завжди. У шістнадцять вона справляла неоднозначне враження: «через закоротку суконьку і запилюжені чобітки схожа на гарненьку безпритульну, котрих нині багато по всьому Києву, через капелюшок з пір'ячком на боку-на панянку з тим, кого нині називають «недобитками» [4, с.15]. Вона читає вірші Бодлера. «Вона в захваті від того «світла зеленого», адже Бодлер писав про неї...І її злить, що та , про кого він писав, живе у «будуарі з каміном»...шкодує, що не народилася в Парижі! Проте це й добре, адже що може порівнятися з Києвом?!...Магічне місто! Його вулиці, наче кровonosні судини, вплелися в її тіло. Є ще один секрет, який вона може довірити лише Києву..» [4, с.19].

У свої шістнадцять, вона роздумувала про героїчну смерть, бо про неї роздумували її улюблені герої французької революції. Вона говорила, що усі великі не бояться смерті, вони її поважають, і вона не боїтиметься. «Шкода тільки, що ніяк не заявлено про себе! Оце справді шкода...Хоча б одним вчинком» [4, с.44].

Коли треба було перетнути кордон, вона прощалася з Києвом, мов наречена, мов княгиня Анна Ярославна. Любов до Києва надихала, давала

можливість мріяти, діяти, жити. Її Київ постає живим, іконописним, вічним. Він давніший за Москву, давніший за Берлін – він був і буде. Скільки ж разів за півтора тисячоліття його вбивали, терзали, громили і збурювали. Розстрілювали. Винищували його золоті верхи, спалювали святині, по вінця заливали кров'ю, набивали кістками підземелля, перемелювали між жорнами, вилучали мозок, відбирали честь, мову і віру, обплутували брехнею, змушували ставати на коліна, привчали ставати на коліна, привчали до покори, невігластва, рабства. Але він завжди поставав з попелу, мов Фенікс» [4, с.278].

Роман «Неймовірна. Ода до радості» Ірен Роздобудько містить вісім частин, кожна з яких має уточнення латинською, наприклад, «Ода до радості. ЧАСТИНА ВОСЬМА. Allegro (presto)». Авторка пояснює, як читати книжку, адже в основі оповіді сценарій повнометражного художнього фільму «Олена Теліга. Неймовірна».

«І мова насправді не про авторську фантазію. Ірен Роздобудько використала цікавий авторський хід – вживила в свою книгу «голос» самої Олени – з її віршів, статей, листів та голоси її однодумців, друзів (авторська фантазія). «Той "голос", який – на ширший загал – серед її сучасників був не завжди зрозумілим, але зрозумілий нам, сьогоднішнім, і, можливо, здатний не тільки роз'яснити, а й виправити певний хід чужих думок. І водночас це не біографія в чистому вигляді, а відтворення «живої» людини на матеріалах конкретних джерел» [3].

За словами Я. Голобородька, Ірен Роздобудько створила власний прозовий тренд або ж «дизайнерський дім», провідним концептом якого є «неабияка сюжетна фантазія і винахідливість» [1, с. 21]. Творчий доробок письменниці «розрахований майже на всі ціннісні й споживчі смаки, адже тексти письменниці є достатньо різними за своїми фабульно-жанровими ознаками» [1, с. 20]. За твердженням Л. Горболіс, Ірен Роздобудько «не створює літературу, не шукає прототипів, не намагається «фотографувати» реальність, не прагне бути в контекстах – проза письменниці прикметна прагненням творити літературу, яка наповнювала б життя сенсом» [2, с. 52].

У тексті роману використано автентичні висловлювання всіх дійових осіб, вірші Олени Теліги, уривки публіцистичних творів її сучасників, які боролися за незалежну Українську державу, вважали необхідним, насамперед, щоб українці усвідомили свою національну окремішність, необхідність з'єднання всіх волей в одну волю, підпорядкування всіх індивідуальних інтересів найвищій меті – боротьбі за націю і національну державу. Зачитувалися працями Дмитра Донцова, зокрема «Націоналізмом», у якому і наголошувалось на тому, що лише нація, яка у ворожому оточенні виявиться дужчою і пристосованішою, здатна утвердити себе і вижити, іншими роботами, що друкувалися в редактованому Д. Донцовим «Літературно-Науковому Віснику».

Дмитро Донцов зумів розгледіти поетичний талант у тих недосконалих віршах молоді авторки, вирішив її підтримати, зразу ж дав одержані вірші в набір, і вони побачили світ у останніх книгах «Літературно-Наукового Вісника» за 1928 рік («Весняне» в кн. 11, «Тільки вечір злітає на місто» в кн. 12) і в першій

книзі за 1929 рік – “Радість”. Це й були перші кроки Олени Теліги в українську літературу, її ім’я стало відомим широкому колу читачів.

«Оригінальна в образах та ідеях, цілісна, як рідко хто інший, елегантна у формі своїх віршів, елегантна у своїй статурі «прудконової Діани», горда в наставленні до життя, вона лишила нам взір справжньої панської поезії в найкращім значенні слова, поезії, позбавленого всього вульгарного, простацького... Все, до чого вона нині торкається, спалахує і звучить. А якщо взяти аркуш до рук, він спалахує вогнем, а літери осипаються з нього яскравими намистинами» [4, с.98].

Письменниця описує життя Олени Теліги як постійну працю в літературній діяльності, публікацію віршів, нові зустрічі, нові цікаві знайомства з представниками національної еліти. Коли читала свої вірші серед відомих письменників побратимів уявляла, як її голос сягає Михайлівського Золотоверхого, злітає над Софійським майданом, над Володимирською гіркою і пам’ятником Святому князю Володимирі:

День прозорий мерехтить, як племінь,
І душа моя горить сьогодні!
Хочу жити, аж життя не зломить,
Рватись вгору чи летіть в безодню.

Хоч людей довкола так багато,
Та ніхто з них кроку не зупинить,
Якщо кинути в рухливий натовп
Найгостріше слово - Україна! [4, с.93]

У 1941 році Теліга нелегально перетнула польсько-радянський кордон. І якимось дивом залишилась жива опинившись в окупованому німцями Києві. Саме тут вона почала розбудовувати український націоналістичний дух разом з Ольжичем, який керував потужною проукраїнською діяльністю, що не подобалось фашистам. За таке свавілля вони вирішили покарати всіх, почались масові розстріли та арешти українських патріотів. 1942 року небезпека зростала і загроза арешту нависла вже над Оленою, адже до цього було заарештовано редакцію «Українського слова», в якій працювала вона. Теліга знала, що в приміщенні спілки на неї вже чекають фашисти, але все одно пішла туди. Її любов до держави, до міста, до української нації не дозволили їй залишити Київ. Важливий момент підкреслює ставлення Олени Теліги до України в дрібницях, коли вона перед поверненням додому в Київ, відвідує перукаря. Перукар запитав, що ж за свято у пані, чи то зустріч, що вона так хоче гарно виглядати, і вона відповідає: «Я скоро зустрічаюсь зі своєю батьківщиною...А завтра має статися найважливіше. Я маю бути до нього готова, І зовні також!» Але, як же може ця чарівна пані, повернутися в Україну без новенького капелюшка, вона ж витончена леді» [4, с.193]

9 лютого у приміщенні Спілки Олену Телігу гестапо арештувало. Передбачаючи небезпеку, вона попросила: «Коли я не повернусь, то не забувайте

про мене. Коли я загину, то знайте, що свій обов'язок сповнила до кінця». Навіть існувала легенда, що після розстрілу один з гестапівців сказав, що ця неймовірно красива жінка йшла на смерть з гордо піднятою головою і загинула героїчніше багатьох чоловіків.

І. Роздобудько про свою героїню говорила так: «Моя мета – не прославитися цією книжкою, а щоб Олена Теліга жила серед нас, дихала, стояла пліч-о-пліч в нашій боротьбі. Щоб ми набралися від неї її енергії, романтизму, чесності, послідовності і її незламності. Вона жива для мене. І я дуже хочу, щоб вона була живою для нас усіх...» [3].

Олену Телігу та інших вісниківців, назвали «трагічними оптимістами», прибічниками особливої філософії, котра «дає відвагу жити і вмирати». Для Олени Теліги поезія, а відтак і громадсько-політична й потім революційна робота були принципом двоєдиної – особистісної і громадянської – ідентифікації безперервного утвердження власної і національної ідентичності.

Висновки. Отже, Ірен Роздобудько у своєму романі «Неймовірна» репрезентувала ідеал української жінки, котра любов до України пронесла через усе своє недовге життя, котра «не хоче бути ні рабинею, ні «вампом», ні амазонкою. Вона хоче бути Жінкою. Тільки такою жінкою, що є відмінним, але рівновартісним і вірним союзником мужчин в боротьбі за життя, а головне – за націю»[4,с.97]. Роман спонукає любити рідну землю, Україну, мати велике серце.

Список використаних джерел

1. Голобородько Я. Українська Fashion-література: тексти й цінності Ірен Роздобудько. *Українська мова та література*. 2011. № 21. С. 20–24.
2. Горболіс Л. «Ранковий прибиральник» Ірен Роздобудько – роман про повернення в Україну. *Слово і час*. 2011. № 1. С. 52–58.
3. Коваль Я. Письменниця Ірен Роздобудько презентувала у Львові «Неймовірну» Олену Телігу. URL: <https://zahid.espreso.tv/pismennitsya-iren-rozdobudko-prezentovala-u-lvovi-neymovirnu-olenu-teligu>
4. Роздобудько Ірен. *Неймовірна. Ода до радості: Роман*. Київ: Нора-Друк. 2022. 368 с.
5. Роздобудько І. Від автора. *Роздобудько Ірен. Неймовірна. Ода до радості: Роман*. Київ: Нора-Друк. 2022. С. 3–7.

ГАМБАРЕТТІ І., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м.Дніпро

Науковий керівник: Висоцька Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м.Дніпро.

СУЧАСНИЙ ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ОЧИМА АВТОРА ТА ПЕРЕКЛАДАЧА

Abstract. The article is devoted to the study of typical mistakes that can significantly decrease the quality of the artistic translation in cases when the linguist doesn't possess necessary skills or neglects the importance of collaboration between the author and translator. The comparative analysis of the author's and translator's point of view is carried out on the basis of the modern fiction novel "The anthem of four elements" by Marharyta Skvortsova.

Key words: artistic translation, basic preparation, typical semantic errors, collaboration with the author, idiomatic expressions.

Постановка проблеми. Художній переклад - це вид літературної діяльності коли твір, створений однією мовою, відтворюють іншою. Однак, художній переклад і мову пов'язує не лише комунікативна функція, а й естетична. Це найскладніший з усіх функціональних стилів [1, с. 1]. Завданням перекладача має бути знаходження оптимальних засобів для відтворення всіх особливостей при перекладі. [2, с. 2]. Сучасні технології надають безліч можливостей для прискорення технічної частина перекладу, але не можуть замінити людський фактор при опрацюванні усіх стилістичних тонкощей. Запорукою вдалого перекладу має стати відповідна комбінація між застосуванням сучасних технічних засобів, професійних здібностей перекладача та співпраці із автором оповідання.

Аналіз досліджень і публікацій. Багато сучасних перекладачів, які постійно мають справу із перекладом не тільки класичних творів минулих років, але й працюють із сучасними українськими авторами та представниками інших мов та культур, постійно стикаються із необхідністю знайти саме ту «золоту середину» де на стику двох культур буде створено саме такий переклад оповідання, який якомога краще зможе донести до читача ідею безпосередньо автора твору. В своїй рецензії на переклад книжки Амелі Нотомб «Ni d'Ève, ni d'Adam»: Павло Мигаль «Токійська наречена», Л., 2019 - Видавництво Старого Лева, Марина Марченко зазначає: «Якісь утрати в перекладі неминучі, хоч їх часто можна відшкодувати. За перекладачем вибір - втратити первісну легкість оригіналу чи нюанси змісту» [2, с. 2]. У фаховому середовищі, здається, переважає таке ставлення до перекладних творів: усі здобутки – авторські, всі хиби – перекладача, перекладач несе всю відповідальність за якість твору [2, с. 3]. Для того, щоб гідно виконати свою роботу та уникнути припущення різноманітних хиб, варто ретельно опрацювати підготовку до художнього перекладу та чітко визначитись із власними та професійними кордонами.

Метою статті є порівняльний аналіз ставлення та поглядів на процес художнього перекладу з боку перекладача та безпосередньо автора оповідання задля знаходження саме того балансу, який дозволить отримати найкращий результат співпраці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із видів комунікації між представниками різних мов та культур є письмовий переклад. Визначають декілька видів письмового перекладу залежно від типу перекладацького процесу, або залежно від жанрово-стилістичних особливостей оригіналу.

1. Технічний переклад. Особливості письмового перекладу технічної документації передбачають точну інтерпретацію термінів, одиниць виміру, технічних абревіатур, позначень на кресленнях. [3, с. 8]. Саме тому існує багато прикладів, коли великі підприємства віддають перевагу досвідченому спеціалісту з технічною освітою та опитом роботи який володіє достатньою мірою іноземною мовою, аніж дипломованому лінгвісту.
2. Літературний, або так званий, художній переклад. Така робота повинна не тільки передавати зміст тексту, але і його характер, жанр, стилістику. Це, практично, створення нового літературного твору [3, с. 10]. Художній переклад включає в себе переклад прози, віршів, пісень, жартів та фразеологічних оборотів, іноді сленга або авторських неологізмів.
3. Економічний переклад. Обов'язковою умовою є наявність у перекладача профільних знань або досвіду роботи в даній сфері. Це не тільки знання термінології мови оригіналу, а й постійне вивчення світової економіки [3, с. 8].
4. Медичний переклад. Один з найскладніших видів перекладу. Щоб виконати переклад медичного документу, потрібно відмінно володіти медичною термінологією, вміти користуватися профільними довідниками і словниками [3, с. 9]. Без перебільшення можна сказати, що саме цей вид перекладу є самим відповідальним, а отже потребує до себе найбільш ретельного ставлення. Саме у цьому випадку перекладачу варто відмовитись від замовлення, якщо він не повною мірою впевнений у своїх здібностях.
5. Юридичний переклад. Головними складнощами таких робіт є специфічне оформлення та відмінне володіння поняттями юридичної системи різних держав [3, с. 8].

Отже кожен з перелічених видів письмового перекладу має свою особливості та потребує різних навичок, здібностей та досвіду. Але мабуть найдовшим та водночас найбільш творчим є саме художній переклад. Саме в цьому випадку тільки базових навичок перекладача та вільного володіння мови буде зовсім не достатньо. Залог успіху в такій складній та комплексній справі залежить від багатьох факторів. Підхід до виконання будь-якого перекладу включає в себе кілька етапів:

1. Прочитання і осмислення всього тексту. Деякі «фахівці» навіть не дочитують речення до кінця, а починають виконувати переклад по слову. Це згубно впливає на якість отриманого матеріалу.

2. Аналіз даних, збір додаткової інформації для кращого розуміння оригіналу.
3. Вичитка. Особливу роль відіграє удосконалення тексту переклада, відповідно до початкової задумки автора.

Так, перекладач повинен вільно володіти принаймні двома мовами, бути високоосвіченою людиною з широкими та багатосторонніми знаннями. Перекладач повинен добре розбиратися в предметі перекладу, а також бути в курсі міжнародних подій, знати політичну систему, економіку, географію, адміністративний устрій країн, про які йдеться мова у творі тощо. Перекладач повинен вивчати культуру, історію, літературу інших народів і особливо народу тієї країни, з мови якого він перекладає. Він має бодай поверхнево бути знайомим з міфами та легендами, а також творами інших авторів цього літературного напрямку. Він повинен знати побут і звичаї народу, про який пише автор.

Але чи можливо впевнено стверджувати, що такий стислий хоча й доволі чіткий перелік стане запорукою вдалого художнього перекладу, який не залишить байдужим читача, а також максимально точно передасть задум самого автора твору?

Жанрові особливості оригіналів у перекладі відіграють надзвичайно важливу роль. Переклад афоризмів чи прислів'їв, у яких кожне слово - на вагу золота, безперечно, відрізняється від звичайного технічного перекладу [2, с. 2].

Окремо треба визначитись, як саме ставитись до перекладу жартів, а також особливо пісень та віршів тощо. Усе це неможливо без злагодженої співпраці перекладача та автора протягом всього процесу.

Для того, щоб запобігти розчарування після публікації посереднього твору, як результат недбалого ставлення до організації всього процесу, треба чітко визначитись із технічними інструментами, які можуть як полегшити та прискорити процес, так і зруйнувати його при недбалому використанні або навіть зловживанні, встановити межі творчої співпраці з автором та спланувати покроково роботу.

На сьогоднішній день в арсеналі будь якого перекладача є безліч сучасних засобів, які значно прискорюють процес перекладу. Перш за все треба назвати такі технічні засоби як мовні додатки, які виконують переклад будь якого тексту, будь якою мовою за лічені секунди. Сучасні чат-боти здатні створювати оповідання або відповідати на поставлені запитання з дотриманням заданої стилістики. Для того, щоб знайти словник, статтю або видання більш не треба прямувати до архіва, шукати потрібну книгу та стояти в черзі. Тепер кожен викладач має всесвітню бібліотеку просто в кишені. Запитання до автора можна поставити у будь який час дня і ночі, залишаючись майже цілодобово на зв'язку завдяки сучасним месенджерам. Однак усі ці зручності не треба переоцінювати. Для того, щоб чітко встановити межу між відповідальністю перекладача та запобіжними технічними засобами, варто поцікавитись власною думкою молодих сучасних авторів українських творів, які вирішили зробити переклад власних оповідань саме задля того, щоб стерти комунікативні бар'єри та розділити свої почуття та ідеї з якомога більшою кількістю людей, порівнявши її

з досвідом фахівців, які виконували переклад оповідань, або зіткнулися із необхідністю виправляти недбалі переклади своїх колег.

Отже, визначимо перелік питань на які необхідно отримати відповідь перш за все, та поставимо їх як автору твору так і перекладачу.

1. Чи варто перекладачу прочитати все оповідання до того, як він почне його переклад або це не відіграє вирішальної ролі?
2. Які технічні засоби можуть полегшити роботу перекладача, не ставлячи під загрозу якість перекладу?
3. Що для вас є найголовнішим фактором в перекладі оповідання?
4. Чи можливо виконати переклад не спілкуючись із автором?
5. Чи може перекладач вносити зміни в художню частину оповідання, над яким він працює?
6. Чи можливо доручити переклад декількох частин одного оповідання різним перекладачам, чи це суттєво вплине на стилістику?

Для того, щоб охопити якомога більшу аудиторію, порівняємо думку професійних перекладачів англійської, німецької та французької мови, які мали досвід саме роботи з художніми оповіданнями сучасних авторів. Що ж до контрастного погляду з боку автора, поцікавимось власною думкою сучасної, молодшої, талановитої акторки, професійного фотографа та автора сучасного оповідання «Гімн чотирьох стихій» Марго Скворцової. Саме вона написала своє оповідання в стилі фентезі, яке було надруковано виданням Ліра в 2022 році. Цей захопливий сучасний твір, виданий українською мовою, якомога більше підходить для аналізу складнощів художнього перекладу, адже саме в процесі його перетворення виникло занадто багато складнощів і, як результат, необхідність ретельної співпраці автора та перекладача задля того, щоб виправити всі негаразди.

Отже чи варто перекладачу витратити зайвий час на те, щоб прочитати твір перед тим, як починати роботу? І вже з першого питання ми стикаємось із доволі різними точками зору. Перекладачі впевнено стверджують, що по-перше не мають часу для того, щоб просто читати твір, з яким вони надалі будуть працювати, адже залежно від твору це може зайняти до одного тижня, а по-друге, не вважають це за потрібне. Безпосередньо автор твору тримається протилежної думки та стверджує, що віддає перевагу менш освідченному перекладачу, якщо той буде готовий повністю присвятити свій час більш ретельному знайомству із твором. Автор навіть готовий поступитися строками виконання, але насамперед хоче знати власну думку перекладача, який одночасно є одним із перших читачей.

Перекладачі не заперечують використання технічних засобів перекладу, але не вважають, що на ці інструменти можна покласти наосліп. Головною причиною є те, що технічний переклад навіть приблизно не в змозі вхопити тонкощі в багатьох ситуаціях. Багато слів має подвійне значення (якщо не більше), яке зрозуміло тільки з контексту. Наприклад, якщо в творі сказано, що «газда з'їв багато сиру», то як перекладе це прилад: як cheese або ж cottage

cheese? Ще одним кумедним випадком зі свого досвіду поділилась перекладачка французької Марченко Марина.

«У другому розділі роману з героями стався кумедний лінгвістичний епізод. Утім із перекладацького погляду не такий уже й кумедний, адже гру слів з французьким «*maîtresse*», що означає, залежно від контексту, і «вчителька» (молодших класів), і «коханка», треба якось передати українською. Молодий японець, який ще не оволодів усіма тонкощами французької мови, представляє друзям свою вчительку: «Це Амелі, моя коханка» (*ma maîtresse*). Перекладач вирішив тут нічого не пояснювати, тому український читач може лише здогадуватись, з якого дива хлопець називає коханкою вчительку французької, яку до того ж бачить удруге в житті» [4, с. 2]. Така ж сама гра слів властива цьому терміну і в англійській мові.

Саме з такою проблемою зітхнула наша авторка М.Скворцова, адже звернувшись до перекладача, якій повністю довірив перетворення її оповідання технічному додатку, залишивши все як є. Наведемо лише декілька стислих прикладів того, як це вплинуло на якість твору.

Насамперед, транслітерація власних імен є складним процесом, який потребує перевірки. Для коректного тлумачення варто звертатися із такими офіційними сайтами як Транслітерація українського алфавіту латиницею (czo.gov.ua) [5, с. 1], ТАБЛИЦЯ транслітерації українського алфавіту латиницею | Кабінет Міністрів України (kmu.gov.ua) тощо [6, с. 1]. Звичайно, цього не було зроблено, а отже головну героїню твору, яку насправді звали Katherine, перекладач протягом всього тексту називав якнайменш 5 різними іменами: Cathrin, Katrin, Katy, Kathy, Katherin і таке інше. Варто також зауважити, що для авторки це мало особливе значення і перш ніж узгодити яку саме версію варто залишити, вона цікавилась походженням імен та їх корінням. Іншим терміном, який допускає різні тлумачення буд *гном*. Адже, згідно з міфологією гноми бувають щонайменше двох різних типів: шляхетні воїни Володаря перснів - *dwarf*, або ж маленькі садові гноми родини Уізли - *gnomes*. Гноми – збірна назва карликових підземних жителів із міфології та фольклору народів Європи. Традиційно гномам приписується мудрість, знання ковальства та шахтарства, охорона підземних скарбів. У різних народів ці істоти мають різні назви. У германських народів вони відомі як *дверги*, *цверги* чи *дворфи* [7, с. 1]. Перекладач вибрав дуже образливу для одного з головних героїв версію *gnome*. Також технічний додаток не зміг відрізнити *біійців* (*fighters*) за свободу свого королівства від реслінга - розваги, яка включає в себе елементи боротьби та акторської гри (*wrestlers*). Іноді викладачі магічного вузу робили помітки щодо успіхів своїх студентів у *magazine* (публіцистичний журнал), коли мали б це робити в журналі класному (*register*). Ну і нарешті кульмінація іронії - саркастичне звернення до одного з героїв оповідання «*олень гостровухий*», що мало підкреслити нездатність деяких чоловіків помітити закохану жінку. «Я посміхалася та дивувалась - як ельф може не помічати Міранду? Олень гостровухий! Але пізніше з'ясувалося, олень - то таки я» [8, с. 112]. В результаті перекладу читач отримав переклад в стилі підручника біології: *The deer is pointy-*

eared. Нарешті в співпраці з автором була обрана ідіома «A few quarters short of a buck».

Це підводить нас до третього та четвертого питання - наскільки інтенсивно мають співпрацювати автор та перекладач? Знов зустрінемо тут розбіжність у поглядах. Процетуємо одного з перекладачів: «бажано, щоб мені дали спокій і був інтернет». Щодо автора, то вона навпаки хотіла б приймати участь у обговоренні будь яких моментів, коли можна обрати з декількох опцій (*A few quarters short of a buck, Not the sharpest knife in the drawer, A few sandwiches short of a picnic*), обговорювати перекладу жартів та заміни виразів, зрозумілих тільки для носіїв мови та культури. Звичайно, можна привести аргумент щодо перекладу творів авторів, яких вже, на жаль, немає в живих, або коли твір видається двадцятьма мовами. І все ж таки, при перекладі сучасних творів варто співпрацювати із письменником якомога ретельніше. Також це має сенс в світі того, що у певний момент перед перекладачем постане необхідність внести якісь корективи у твір. Це може бути чисто технічна деталь, наприклад переклад жарту «Мурашки на його спині вже танцювали танго» [8, с. 127]. Оскільки такого вираза в англійській мові не існує, але існує вираз *shiver down the spine*, було обрано замінити у перекладі на «It wasn't a chill down the spine, it was a nuclear winter», адже автор зазначив, що у жодному разі не хоче втрачати жарт.

Про ще один кумедний випадок повідомила Марченко Марина: «Але мені в цьому сенсі пощастило. Я безпосередньо спілкувалась з трьома авторами своїх художніх перекладів і отримала від них безцінну допомогу. А у випадку Романа Гарі дуже тісно співпрацювала з його великим знавцем і автором книжки про нього. Був навіть цікавий випадок, коли я надала авторові допомогу — у нього там герой залишив сліди своїх пальців, хоч рука на цей момент була вже безпалою (треба признатися, що й перекладачі на інші мови йому про це писали)». Отже, як ми бачимо, дуже важно ретельно ознайомитись із твором та навіть переклад залишає простір для творчості.

Останнє питання, яке біло поставлено в рамках цього дослідження, чи можна доручити переклад кількох частин одного оповідання різним авторам. Найяскравішим прикладом такого випадку може бути Гаррі Поттер, з яким знайомі геть усі і який був перекладений різними видавництвами та різними перекладачами. Іноді вони співпрацювали іноді ні. Авторка книги, на прикладі якої ми наводили типові помилки, яких варто уникати, стверджує, що саме дратуюча різноманітність термінів та власних імен в Гаррі Поттері змушує її надавати перевагу співпраці з одним перекладачем на всі випадки. З іншого боку перекладачі із такою думкою не погоджуються. Так наприклад перекладач з німецької асистент кафедри іноземних мов ДНУ Прокопечь Марина, наголошує на тому, що темою її дисертації є трилогія, яка взагалі перекладена українською тільки частково, але це не заважатиме наступним філологам при роботі із оповіданням.

Висновки. Розглядаючи порівняльний аналізу думок різних фахівців галузі художніх оповідань, можна дійти висновку, що перш за все сучасний художній переклад - це творча співпраця перекладача та автора, які можуть іноді доповнити знання та сприйняття один одного задля вдосконалення фінального

продукту своєї праці, а саме сучасного художнього твору, адаптованого для різних аудиторій. Викладач має постійно розвивати свої здібності не тільки в області лінгвістики, але й підтримувати на гідному рівні свої знання в якомога більшій кількості супутніх галузях, адже неможливо передбачити заздалегідь, що саме стане у нагоді при роботі із твором. Автор, який довіряє своє оповідання перекладачу, у першу чергу чекає на сумлінне ставлення до перекладу, так само як і на щире зацікавлення з боку фахівця. Саме цей творчий тандем між автором та перекладачем є запорукою професійного та стилістично вірного перекладу оповідання.

Список використаних джерел:

1. Новікова Т.Н. Художній переклад і порівняльне літературознавство: точки дотику. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія 2014 №10 том 2. С. 150-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_10%282%29_43.pdf (дата звернення 28.09.2023)
2. Зорівчак Р. Український художній переклад як націєтворчий чинник / Р. Зорівчак // Зарубіжна література. - 2007. - Квіт. (Чис.14). - С. 1-5. Поняття письмового перекладу та його види // вебсайт URL: <https://translate.jurklee.ua> (дата звернення 29.09.2023).
3. Основи перекладу : граматичні та лексичні аспекти : Навч. посіб. / за ред. В. К. Шпака. – К. : Знання, 2005.
4. Марченко М. Рецензії на переклад книжки Амелі Нотомб «Ni d’Eve, ni d’Adam»: Павло Мигаль «Токійська наречена», Л., 2019. С. 2-3.
5. Транслітерація українського алфавіту латиницею // вебсайт URL: <https://czo.gov.ua/translit>
6. Урядовий портал // вебсайт URL: www.kmu.gov.ua/npas/243262567
7. Казкові істоти світу: гноми // вебсайт URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21ST (дата звернення 29.09.2023).
8. Скворцова М. Гімн 4 стихій: роман. ТОВ «Видавництво «Ліра-К», 2022 С. 67 - 174.

ГАМІЙ М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГІРНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Гірнична термінологія, також відома як *mining terminology* (анг.), або *Bergbausprache* (нім.), є сукупністю слів і словосполучень, які використовуються для позначення концепцій у галузі видобутку природних ресурсів з надр Землі.

Вона виконує важливу функцію визначення предметів, явищ і процесів, що стосуються цієї галузі.

Механізм пізнання будь-якого предмету включає в себе створення в людській свідомості певного його відображення та формування поняття, яке зазвичай виражається в термінах. Терміни стають короткою (кодовою) формою вираження цих понять. Таким чином, гірнича термінологія відображає предмети реальної світу, ідеалізує їх і допомагає створити поняття.

Важливою рисою гірничої термінології є те, що предмети і поняття в цій галузі постійно розвиваються, але терміни залишаються сталими. Ця термінологія може бути представлена як в неявній формі у монографіях і довідниках, так і у явній формі, у вигляді словників, тезаурусів, енциклопедій та інших джерел.

Гірнича термінологія включає в себе логічні зв'язки з геологічною термінологією та охоплює широкий спектр понять, пов'язаних з видобутком природних ресурсів з надр Землі, включаючи мінеральні формації, їх властивості, природні явища і процеси.

Ще однією особливістю гірничої термінології є її політехнічний характер, що відображає спільний розвиток інструментів і обладнання для гірничого виробництва та загальну технологію в цілому [2, с. 25].

В гірничій термінології використовуються різні терміни для опису аспектів цієї галузі. Ці терміни можна поділити на кілька категорій, включаючи ті, що стосуються предметів і комплексів гірничої діяльності, таких як руди, мінерали, гірничі машини тощо. Також вони описують природні явища, процеси і штучні події в цій галузі.

Українська гірська термінологія використовує різні види слів і словосполучень, включаючи прості слова, похідні слова і складні слова. Проте в цій термінології є проблеми, такі як полісемія, синонімія, жаргонні терміни та неоднозначність визначень через відсутність наукових досліджень і консерватизм. Головним завданням для покращення гірничої термінології є її упорядкування, яке включає побудову системи понять з урахуванням логічних зв'язків між ними і створення чітких і однозначних визначень для термінів. Результатом цього впорядкування можуть бути стандартизовані терміни, які відповідають науковим і технічним вимогам і сприяють уникненню непорозумінь в гірничій галузі [3, с. 28].

Науково-технічна основа гірської термінології формується відповідно до відображення реальних об'єктів та відповідності сучасним науковим та технічним поглядам. Важливо, щоб терміни були зручні та короткі для практичного використання, іноді це включає деяку умовність.

Кількість термінів у гірничій термінології відображає рівень знань та розвитку галузі. Збагачення термінології може включати створення нових термінів або перенесення їх з інших галузей. Стандартизовані терміни регулюються стандартами, проте їх кількість поки що обмежена.

Впорядкування гірничої термінології має велике значення для науки та економіки, допомагаючи систематизувати знання та забезпечувати їх

порівнянність. Також сприяє однозначному кодуванню інформації для комп'ютерних систем та розвитку міжнародних термінологічних стандартів.

Вивчення термінології гірничих робіт є складовою гірничого термінознавства і базується на загальних методах термінознавства. Давні символи та письмо служили передвісниками термінології, включаючи ієрогліфи, піктограми та інші. Формування гірничої термінології відбулося під час розквіту гірничого виробництва в Центральній Європі.

На той момент, німецька мова стала основою для створення єдиної гірничо-геологічної та гірничо-металургійної терміносистеми. Важливим кроком у поширенні цієї терміносистеми був винахід друкарства та видання книг з гірської справи в Німеччині. Однією з перших праць з гірничої термінології була книга Г. Агріколи "Про родовищах і рудниках в старе і нове час", написана в 1546 році. У цей період формування німецької гірничої термінології використовувалося три мовні джерела: латинська мова, яка мала високий потенціал для точного опису явищ і предметів, давньогрецька мова, яка відзначалася стислістю та стандартною структурою, і сучасна мова саксонських гірників, яка внесла свій внесок у створення термінології.

Важливо відзначити, що в цьому періоді сталися зміни в значенні успадкованих латинських і давньогрецьких термінів, що вплинули на майбутню гірничу термінологію. Наприклад, терміни "копі" і "копальні", які використовувалися Геродотом (5 ст. до н.е.), були позначені терміном *metallon* (аналогічно до давньогрецького *metalleuo* — *видобувати з землі*). Пізніше, Платон використовував загальний термін *metalleia* для будь-яких видів руди. Г. Агрікола відзначив багатозначність терміну *metalleia* і вклав акцент на його значенні як позначенні металу. У середньовіччі саксонські гірники сприймали видобуток корисних копалин в зв'язку з їх знаходженням в горах. Основним терміном для позначення рудників та видобутку став *Berg* (*гора*) в німецькій мові, і внаслідок цього створилося нове сімейство термінів з кореневим словом "гірський".

Ці зміни в термінології вплинули на подальший розвиток гірничої термінології в інших мовах, таких як французька, італійська, іспанська і англійська, де був збережений латинський кореневий термін *mina* (*рудник, жила*) і створено нові терміни для позначення видобутку корисних копалин [1, с. 30].

Етап формування гірничо-геологічної терміносистеми в українській мові охоплював період від 18 до кінця 19 століття. Його основою була німецькомовна гірничо-геологічна термінологія, поширення спеціалізованих видань з гірничої справи в Україні та розвиток системи гірничої освіти. Важливу роль у структуруванні української гірничої термінології відіграло створення спеціальних тлумачних словників, де дефініції визначали межі застосування термінів відповідно до їх змісту.

У кінці 19 століття гірничо-геологічна термінологія в Україні розгалужувалася на галузі, такі як вугільна, рудна, нафтогазова. Цей період відрізнявся поглибленим дослідженням і розвитком локальних терміносистем, включаючи термінологію відкритого способу розробки, терміни, пов'язані з системами розробки, безпекою гірничих робіт, гідромеханізацією тощо. Це призвело до значного збільшення

кількості термінів у гірничій сфері, а упорядкування цих термінів відбувалося переважно в межах окремих галузей шляхом видання спеціалізованих підручників та монографій [3, с. 32-35].

Список використаних джерел

1. Агрикола Г. Про гірничу справу в дванадцяти книгах / Переклад і редакція В. Білецького, Г. Гайка ← Донецьк., 2014. – 17-32 с.
2. Агрикола Г. Про гірничу справу XII книг : (кн. VII-XII) (De Re Metallica Libri XII) / Георгій Агрикола ; порівняльний пер., наук. ред. й комент.: В. Білецький, Г. Гайко. – Львів: Новий Світ-2000, 2023. – 343 с.
3. Гаврилюк, Г. А. Переклад термінів гірничої справи з англійської мови на українську: особливості та проблеми. – Львів: Видавництво Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – 240 с.

ГАСАНОВА А., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н. Г., канд. філол. наук, доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У наші часи сленг є одним із засобів комунікації серед досить різноманітних прошарків населення, який сягає своїм корінням у сиву давнину. Сленг – це сукупність жаргонізмів, які утворюють різновид розмовної лексики і відображають фамільярне, гумористичне ставлення до предмета мовлення. Їх вживають переважно за умов невимушеного спілкування [1].

Мовознавці, проводячи дослідження, визначили різноманітні методи формування лексичних одиниць у складі молодіжного сленгу, які підтверджують основні положення про **оновлення словникового складу сленгу**: (1) запозичення з англійської мови; (2) афіксація (*abuse=disabuse, believe=disbelieve*); (3) усічення (*exam=examination, doc=documentation*); (4) метафорика (а *sunny smile* – сяюча посмішка); полісемія (*Brandr: 1) burning or charred log or stick= тавро - палаюча або обвуглена колода або палиця; 2) mark made by hot iron -- фірмовий знак, зроблений гарячою праскою; 3) stigma – клеймо; 4) trade-mark-торгова марка; 5) particular kind of goods-невний вид товару*); (5) запозичення блатних арготизмів (*awesome-чудовий; smoke-цигарки; grub-їжа; hey, dude!-Агов, чувак!*); (5) деривація (*Alarmist Ike, The Trickster*); (6) аббревіація (*FAQ = Frequently asked quastions; GOAT = Greatest of All Time-найкращий, епічний; ТВН-То Ве Honest-чесно кажучи, BJ Clinton*); (7) антономасія (*Solomon = a wise man, тобто «Соломон як уособлення мудрої людини»; An Einstein = an intelligent person- як розумна людина; The King of Pop = Michael Jackson, тобто Король поп-музики - Майкл Джексон*);(8) заміна слова паронімом (*wrest- rest; symbol-cymbal*) [3].

Важливою **семантичною особливістю** сленгізмів є їх вузьке поле використання та тематична обмеженість. Але з часом більшість лексеми, що використовує молодь, переходить у нормативну лексику та набуває широкого застосування серед будь-яких соціальних груп. Сленг відображає специфіку та спосіб життя людей, яка його використовує. **Основні тематичні групи сленгових слів** включають в себе відносини між людьми, захоплення, спілкування людини з оточуючим світом, фізичну активність, оцінку речей та інтелектуальну діяльність.

Під поняттям «**молодіжний сленг**» розуміють сукупність мовних засобів високої експресивної сили, які постійно трансформуються і які використовуються в спілкуванні молоддю, що перебуває в дружніх, фамільярних стосунках [4, с. 12].

До основних функцій молодіжного сленгу відносять: комунікативну, когнітивну, номінативну, експресивну, світоглядну, ідентифікаційну та функцію економії часу.

Список використаних джерел

1. Мартос С. А. Молодіжний сленг: міф чи реальність? Вивчаємо українську мову та літературу. 2004. № 11. С. 12–15.
2. Antonomasia examples : веб-сайт. URL: <https://fos.iloveindia.com/antonomasia-examples.html> (дата звернення: 21.10.2023).
3. Slang dictionary: веб-сайт. URL: <https://helendoron.ua/wp-content/uploads/2023/01/english-slang.pdf> (дата звернення: 21.10.2023).

ГОРДІЄНКО А. ДВНЗ Український державний хіміко-технологічний університет, м. Дніпро

АНАТАЙЧУК І.М., ст. викладач кафедри філології та перекладу, ДВНЗ Український державний хіміко-технологічний університет, м. Дніпро

ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ТА СПОСОБИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

Проблема еквівалентності в перекладознавстві є актуальною і дискусійною. Попри те, що перекладачі використовують різні стратегії та методи наближення тексту перекладу до тексту оригіналу, досягнення абсолютної еквівалентності між мовами є надзвичайно складною або навіть неможливою задачею.

Еквівалентність перекладу — це ступінь відповідності між текстом оригіналу і текстом перекладу, де останній передає зміст, ідеї та специфіку оригіналу в межах можливостей та культурного контексту мови перекладу. Він охоплює еквіваленти на лексичному, граматичному, структурному та стилістичному рівнях. Однак повна еквівалентність у всіх аспектах мови часто недосяжна, і перекладачам доводиться приймати рішення щодо того, що є найбільш доречним відповідником оригіналу в контексті мови перекладу.

Американський теоретик перекладу Ю.Найда виділив два типи еквівалентності перекладу: формальну та динамічну. Його концепція розділення

еквівалентності базується на переконанні, що абсолютно точний переклад неможливий. Однак, переклад може бути дуже близьким до оригіналу і водночас мати максимальну ідентичність *впливу на читача, всупереч* різниці в деталях.

Формальна еквівалентність орієнтована на оригінал (форму та зміст) і передбачає збереження в тексті перекладу формальних ознак оригіналу (відтворення граматичних форм, пунктуації, абзаців, ідіом за умови пояснення у примітках і коментарях відхилень від оригіналу).

Динамічна еквівалентність орієнтована на читача перекладу й тому потребує від перекладача адаптації лексики та граматики. Одержувач перекладу не переноситься до іншої культури, йому запропоновано «модус поведінки, релевантний контексту його власної культури» [2, с.22].

Одним з основних методів досягнення еквівалентного перекладу є використання перекладацьких трансформацій, які необхідні для якісного відтворення змісту оригінального тексту. Граматичні трансформації допомагають змінити структуру речень мови оригіналу так, щоб вони відповідали нормам мови перекладу.

В класифікації перекладацьких трансформацій за характером відхилення від міжмовних відповідностей трансформації поділяються на: морфологічні, синтаксичні, стилістичні, семантичні, змішані – лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні [1,с.148].

Слід зазначити, що в умовній класифікації за формальними ознаками розрізняють такі перекладацькі трансформації: перестановки, заміни, додавання, опущення [1,с.148].

Отже, ідея еквівалентності спрямована на максимально точне відтворення смислу, стилістичних рис та культурних особливостей оригінального тексту. Для її досягнення перекладач повинен мати високий рівень майстерності, глибокі знання в галузі мови, культури та історії країни, з якою він працює.

Список використаних джерел

1. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І., Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2015. Т.2, № 19. С.148-150.
2. Литвин І. М.Перекладознавство. Науковий посібник. – Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.

ГОРСЛОВА П. , Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

Науковий керівник: Шаф О. В., д-р. філол. наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ПЕРСОНАЖА ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Abstract. The article deals with the issue of literary translation of texts describing transgender characters. The peculiarities of the gender category in different languages

(i.e. English as a language without gender as a grammar category and Ukrainian as a gender-marked language) have been specified and their realization in “The Danish Girl” by D. Ebershoff has been illustrated. It has been shown that the translator should identify the gender of the books’ characters and consider the difference between gender expression in the source language and target language to create a proper translation.

Key words: gender, transgender, grammar category, gender-marked language, translation studies.

Постановка проблеми. Переклад як багатоаспектне явище загалом вимагає від свого виконавця значних зусиль і знань у багатьох галузях. Постають, однак, і більш специфічні проблеми. Наприклад, під час перекладу з мови, у якій немає граматичної категорії роду, мовою, де ця категорія присутня, перекладач мусить подекуди «приписувати» персонажам гендерну ідентичність. Особливої уваги ця проблема перекладу заслуговує у контексті перекладу художніх творів з небінарними та/або трансгендерними персонажами – і зокрема у випадку перекладу з англійської мови українською.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглянемо, перш за все, сучасні дослідження різниці у мовних засобах, які можуть описувати персонажів певного гендеру в англійській та українській мовах. Так, українська мова може виражати приналежність певної особи до того чи того гендеру як у лексичний спосіб, тобто посередництвом певних іменників (про персонажа у тексті говорять, наприклад, чи є він *чоловіком* або *жінкою*; або, хоча ця лексика почала розвиватися в українській мові порівняно недавно, може фігурувати позначення інших гендерних ідентичностей), так і за допомогою граматичної категорії роду (хоча вона і не завжди співвідноситься з категорією гендеру/статі [1, с. 177]), а саме закінчень прикметників, дієслів однини минулого часу, подекуди суфіксів іменників (наприклад, все більшої популярності набувають фемінітиви (такі як *авторка*, *дослідниця* тощо), правила утворення яких зафіксовані у новій версії Українського правопису [3, с. 126]). У сучасній англійській мові категорія роду є непродуктивною – навіть гендерно-марковані лексеми намагаються замінити на гендерно-нейтральні [2, с. 42] (тому, наприклад, замість слова *fireman* у сучасному англомовному світі вживають *firefighter*).

Відповідно, якщо в англійському тексті персонажа не названо жодною гендерно маркованою лексемою, щодо нього не використано займенник (наприклад, ужито просто його ім’я або назву професії), то перекладач тексту українською мовою муситиме просто «приписати» йому певну гендерну ідентичність (чи принаймні обрати граматичний рід, який буде використано у реченнях, які стосуються цього персонажа).

Метою статті, отже, є дослідження перекладу художніх текстів, де гендерна ідентичність персонажа відіграє важливу сюжетну роль (наприклад, текстів з описом досвіду трансгендерності – як-от у відомому романі Д. Еберсгоффа «Дівчина з Данії»). Досягнення мети передбачає розв’язання таких **завдань**: аналіз гендерно-маркованої лексики та граматичних засобів в англомовному оригіналі та українському перекладі роману Д. Еберсгоффа «Дівчина з Данії»; визначення можливих засобів для опису гендерної ідентичності літературного персонажа в українській та англійській мовах;

ідентифікація спірних моментів у перекладі гендерно-маркованих одиниць роману.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роман Д. Еберсгоффа «Дівчина з Данії» [4] (англ. «The Danish Girl» [5]) описує реальну історію однієї з перших трансгендерних жінок, хто пройшов хірургічну корекцію статі – Лілі Ельбе (ім'я при народженні – Ейнар Вегенер), хоча ця історія і зазнала значних змін [6, с. 52].

Події розгортаються у 1920-1930-х рр. із невеликими екскурсами у минуле (для опису кількох сцен з дитинства Ейнара, а також подання історії життя його дружини Грети). Книга демонструє історію становлення гендерної ідентичності Лілі Ельбе, починаючи від дня, коли успішний, але не позбавлений дивацтв художник Ейнар Вегенер уперше одягає жіночі туфлі та панчохи, аби допомогти своїй дружині написати ноги на портреті оперної співачки Анни Фонсмарк. Він почувається незвично, але комфортно у жіночому вбранні, і Грета жартома дає ім'я його жіночий «субособистості»: «Why don't we call you Lili?» [5, с. 16].

Хоча згодом з'ясується, що передумови для рішення про трансгендерний перехід були помітні значно раніше (у відіграванні фемінних ролей в окремих дитячих іграх та, врешті, у фізіологічних особливостях Ейнара-Лілі), «співіснування» чоловічого і жіночого починається саме зі сцени написання портрету Анни.

Частина тексту Лілі начебто перебуває всередині Ейнара, виходячи назовні лише епізодично («The clothes and the rouge were important, but the transformation was really about descending that inner tunnel with something like a dinnerbell and waking Lili» [5, с. 75]), але, врешті, остаточно заступає його по приїзді в Дрезден, до доктора Болка, який проводить операції з хірургічної корекції статі – тоді як Ейнар вмирає, символічно і юридично: «Once again Greta Waud was a widow ... But she wouldn't have to bury Einar. She had settled him into a felt-paneled compartment on a train bound for Germany, and now he was gone» [5, с. 193].

Ейнар та Лілі нібито існують як окремі люди, які досить довго ділять одне тіло («Buried in the cavity of his body were Lili's organs, the bloody packets and folds of flesh that made her who she was» [5, с. 134]). Тому як Ейнар може говорити про Лілі в третій особі («“It wasn't me,” Einar said. “It was Lili.”» [5, с. 73]), так і навпаки («Late one afternoon, as Lili was packing up the crates and sinking nails through their lids, Greta said, “What about Einar's paintings?” – “His paintings?”» [5, с. 231]).

Тобто здебільшого у тексті можна чітко зрозуміти, коли мова іде про Ейнара-чоловіка, а коли про Лілі-жінку: це показують імена та займенники *he* та *she* відповідно. Тому перекладачеві, відповідно, не потрібно особливо розмірковувати над тим, яку граматичну категорію використати: коли йдеться про Ейнара, прикметники та дієслова стоять у чоловічому роді, до нього використовуються гендерно-марковані слова *чоловік*, *художник* тощо (наприклад, «They were in their apartment in the Widow House, Einar, small and not yet thirty-five, painting from memory a winter scene of the Kattegat Sea» [5, с. 9] – «Ейнар, *невисокий* на зріст *чоловік*, *якому* ще не виповнилося і тридцяти п'яти, з пам'яті *малював* зимовий пейзаж затоки Каттегат» [4, с. 6]), тоді як про Лілі

говорять із застосування лексем *дівчина*, *кузина* та інших і, безперечно, у жіночому роді («Lili was in a chiffon dress with a linen sailor's collar and cuffs» [5, с. 47] – «Лілі була одягнена в шифонову сукню з лляним матроським коміром і рукавами» [4, с. 67]).

Той самий принцип зберігається і у прямому мовленні інших персонажів – навіть якщо в оригіналі персонаж не звертався до Лілі чи Ейнара на ім'я і не використовував займенники, з контексту можна зрозуміти, хто зараз перебуває «на поверхні». Так, це яскраво демонструє сцена на початку п'ятого розділу, де Лілі вперше «виходить у світ»: «“You're so beautiful I want to kiss you,” Greta had said when Lili was dressing» [5, с. 47] (ця репліка не є явно гендерно маркованою, хоча слово *beautiful* і застосовують частіше щодо жінок) – «Ти така гарна, що хочеться тебе поцілувати, – сказала Грета, поки Лілі одягалася» [4, с. 68] (а отут репліка вже однозначно звернена до жінки).

Справжній виклик перед перекладачем постає, однак, коли неможливо точно визначити – мова іде про Ейнара чи про Лілі. Це трапляється – хоча і нечасто, оскільки Ейнар/Лілі зазвичай чітко розуміє, ким він/вона є у цей момент часу. Розглянемо моменти, коли складнощі ідентифікації все ж виникають, більш детально.

Перш за все, це епізод з вікном. Передує йому те, що Ейнар протягом півроку відвідує заклад мадам Жасмин-Картон для спостереження за оголеними танцівницями, «to examine women, to see how their bodies attached limb to trunk and produced a female» [5, с. 102]. Проте одного дня замість танцівниці Ейнар бачить юнака-танцівника, а також чоловіка, який також спостерігає за танцем, і раптово відчуває бажання показати їм своє тіло – або, точніше кажучи, тіло Лілі. Ейнар-Лілі відчуває/відчувають себе одночасно в одному тілі: «He was part Einar, part Lili» [5, с. 121], і ось тут постає справжній виклик для перекладача: фокус зміщується то на одну, то на другу «субособистість», інколи змінюючись навіть у межах одного речення, що потрібно відобразити у перекладі: «A man in Lili's oyster-gray underpants and a matching camisole that hung delicately from her shoulders» [5, с. 121] – «Чоловік у світло-сірій білизні Лілі й у тон підібраному бюстгальтеру, що ніжно торкався її плечей» [4, с. 184]. У наведеному реченні перекладач передає цю двоїстість правильно, однак, на нашу думку, є ще одне речення, де її складно відобразити відповідно оригіналу: «He felt – it was the first time he had ever used this word to describe Lili – pretty» [5, с. 121] – «Він відчував себе – це вперше він використовував це слово, описуючи Лілі, – привабливим» [4, с. 184]. Проблема полягає у тому, що в перекладі слово *pretty* уналежнено до Ейнара і використано, відповідно, у чоловічому роді – *привабливим*. Але в оригіналі це – «word to describe Lili» [5, с. 121] (і, поза тим, слово *pretty* частіше застосовують для опису більш фемінного типу краси), тому, можливо, більш адекватно щодо оригіналу було б знехтувати мовними нормами української мови і сказати «він відчував себе ... *привабливою*».

Ще одним цікавим з перекладацької точки зору нюансом цієї сцени є слова чоловіка, який спостерігав спочатку за юнаком-танцівником, а потім за рухами Ейнара-Лілі: «“You're very pretty,” the man said» [5, с. 121]. В перекладі чоловік говорить: «Ти дуже привабливий» [4, с. 186]. Знову-таки, слово *pretty* частіше

використовують щодо жінок, але тут питання переважно у тому, як саме зчитав гендерну ідентичність Ейнара-Лілі чоловік: у тексті згадується, що тіло Ейнара-Лілі, окрім геніталій, радше женоподібне, і навіть сказано, що «he had breasts bigger than many teenage girls» [5, с. 131]; поза тим, в епізоді з вікном Ейнара-Лілі носить верхній чоловічий одяг, однак жіночу білизну. Тому, якщо чоловік не бачив повністю оголеного тіла, він міг побачити перед собою як жінку, так і чоловіка. Можливо, перекладачеві варто було б скористатися іще однією відмінністю української мови від англійської, а саме наявністю формального «Ви», і утворити речення на кшталт такого: «Ви дуже привабливі».

Іншим важливим аспектом стають згадки про Лілі у майбутньому часі і про Ейнара – у минулому. Так, в одній зі сцен Грета спостерігає за Ейнаром у натовпі і робить таке спостереження: «women, who were busy... who would one day – Greta knew even then – look at Einar in a crowd and see only themselves» [5, с. 86]. У перекладі остання частина речення звучить так: жінки «глянуть на Ейнара в натовпі й побачать лише таких, як вони самі» [4, с. 132]. Тут оригінал передано фактично дослівно – але, можливо, була б доречною якраз-таки приписана гендерна маркованість і зазначення, що жінки побачать «таку, як вони самі», оскільки Грета тут розуміє, що у майбутньому існуватиме тільки Лілі. Однак це, знову-таки, звучало б дещо незвично.

Врешті, коли Ейнара остаточно «заміняє» Лілі, про нього говорять лише у минулому часі і лише стосовно спогадів, речей, які від нього залишились, пам'ятних місць («It was then that Greta realized they were at the foot of the steps where she and Einar had first kissed, and fell in love» [5, с. 210]). Логічно було б перекладати ці фрагменти у чоловічому роді, однак на практиці це не завжди втілюється. Розглянемо, наприклад, такий абзац: «Lili understood. She could remember what it felt like to fall in love with Greta. She could recall what it was like to wonder idly about when Greta would next show up at the door. She could remember the small delicate weight of a photograph of Greta in the breast pocket of Einar's shirt» [5, с. 227]. Перекладено його так: «Лілі розуміла. Вона згадала, як це – бути закоханим у Грету. Вона пам'ятала, як нетерпляче чекала, коли Грета знову з'явиться у дверях. Вона пам'ятала ледь відчутну вагу Гретиної фотографії у нагрудній кишені Ейнарової сорочки» [4, с. 359]. І ось тут, на нашу думку, розходження у граматичних родах щодо епізодів, які відбувалися в один проміжок часу і стосувалися Ейнара, не зовсім доречно: бо у перекладі виходить, нібито Лілі *нетерпляче чекала*, але Ейнара *був закоханим*. Ми вважаємо, що краще було б обрати одну стратегію: або говорити про минуле у чоловічому роді, щодо Ейнара (і застосувати трансформацію додавання), а про теперішнє – в жіночому, щодо Лілі, зробивши ці спогади дещо відстороненими (тоді Лілі б *пам'ятала, як Ейнара нетерпляче чекав*). Або, у якості альтернативи, перекладач міг взагалі уникнути гендерної маркованості слів, що описують сам спогад – тоді вийшло б, що Лілі згадала б, як це – *закохатись* у Грету, і пам'ятала б *нетерпляче очікування*. Однак цей варіант перекладу був би менш точним щодо змісту цього абзацу (бо *закохатися* і *бути закоханим* все ж різні речі). Та й автор теоретично міг дійсно писати про *закоханість* Ейнара і *очікування* Лілі (хоча очевидно, що Лілі не закохана у Грету, але чекати її звідкись вона цілком могла – Лілі «вийшла

на поверхню», коли вони ще мешкали разом, і перебувала з Гретою у теплих стосунках).

І, врешті, наявний момент на самому початку книги, коли гендерна маркованість певного слова додає висловлюванню додаткових значень. Так, в оригіналі перед першим «виходом у світ» для Лілі вони листуються з Гретою, і Грета пише, що відмовила знайомим у супроводженні Лілі на певний захід, аргументуючи це так: «I didn't think you were – is this the right word? – ready» [5, с. 29]. Це висловлювання явно стосується Лілі, однак не використано ні її імені, ні займенників жіночого роду. А от в перекладі висловлювання гендерно-марковане: «Я не думаю, що ти – як би це правильно сказати – готова» [4, с. 38]. В оригіналі очевидно, що Грета намагається просто дібрати найбільш підходяще слово, однак у перекладі є потенційне додаткове значення її вагань – є враження, що Грета не знає, чи їй слід говорити до Лілі у жіночому роді – чого автор, безперечно, не закладав. Можливо, для уникнення привнесення додаткових значень було б доречно застосувати модуляцію і перекласти слово *ready* як *впраєшся, зможеш* абощо.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити висновок, що художній переклад текстів, де діють трансгендерні персонажі, постає досить складним завданням у випадках, коли йдеться про мови з різним ступенем гендерної маркованості (і, у тому числі, наявністю/відсутністю граматичної категорії роду). Перекладач мусить розуміти, відповідно до якої гендерної ідентичності проявляє себе персонаж або бачить його оточення у конкретному фрагменті тексту – або, якщо це неможливо, застосовувати перекладацькі трансформації для збереження гендерної нейтральності певного висловлювання. Перспективою подальших досліджень постає більш детальний аналіз засобів перекладу гендерно-маркованих мовних одиниць у випадках неможливості визначення гендерної ідентичності персонажів в оригінальному тексті.

Список використаних джерел

1. Зробок Н.М. Семантичні основи родової класифікації іменників і геноваріативність. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. № 8. С. 175-179.
2. Ковтун О. Категорія роду у вимірах граматики оцінки. Перша міжнародна конференція «Відкрита наука та інновації в Україні 2022», 27-28 жовтня 2022 року: матеріали. Київ : УкрІНТЕІ, 2022. С. 40-43.
3. Стратулат Н. В., Проценко Г. П. Правописні зміни в новому Українському правописі: особливості їх реалізації у фаховому мовленні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 1. Ч. 1. С. 124-128.
4. Еберсгофф Д. Дівчина з Данії. Київ : Видавнича група КМ-БУКС, 2016. 400 с.
5. Ebershoff D. *The Danish Girl*. New York : Viking Adult, 2000. 288 p.
6. Hinton K.R. *Breaking the Gender Barriers of Femininity and Masculinity: Developing a Trans/Queer Identity in The Danish Girl through a New Historicist*

ГРЕК М., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

Науковий керівник: Дьячок Н. В., доктор філол. наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

РОЛЬ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Abstract. The article analyzes the role of extracurricular reading in learning English. It was established that against the background of numerous studies in the field of English language teaching methodology, the importance of the aspect of extracurricular reading requires further development and analysis by leading specialists and scientists. The main goal of the article is to solve the following tasks: to characterize the concept of "extracurricular reading" based not on the generally accepted idea, but in a broader context; provide examples of British and American works of classic literature and contemporary nonfiction that can be used in out-of-class reading for English learners at any language level; prove the importance and necessity of popularizing extracurricular reading in general; consider types of reading and working with authentic texts.

Key words: extracurricular reading, learning English, types of reading, authentic text, British and American literature.

Постановка проблеми. Вже давно не підлягає сумніву той факт, що вивчення англійської мови набуло першочергового значення та є гарантом успішної інтеграції у світовий простір міжкультурних відносин. На перший погляд може здатися, що аспекту позакласного читання у процесі вивчення англійської мови останнім часом приділяється не так багато уваги як раніше. Це зумовлено сучасною тенденцією до «швидкого» стилю вивчення мови, засвоєння певних граматичних та лексичних шаблонів для спілкування на розмовному рівні. Однак на нашу думку читання неадаптованих текстів, тобто текстів художньої літератури, наукових статей, періодичних видань, є ефективною справою на закріплення лексики та граматики, розвитку уяви та вміння аналізувати, оскільки оригінальний текст – це джерело таких мовних кліше та фраз, які можна запозичити для повсякденного вжитку не тільки виконуючи чисельні типові справи на граматику, а просто знайомлячись із англомовною публіцистикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє однаковість авторитетних дослідників у сфері педагогіки щодо необхідності якомога ширшого застосування читання у методології навчання англійської мови. Гриняєва Н. М. та Зуєва І. В. наголошують, що «процес читання є тим специфічним видом діяльності, який синтезує у собі мимовільне засвоєння мовних явищ у процесі опосередкованої комунікації з автором тексту (статті), приймання певної інформації, яка міститься у тексті та емоційно-естетичне

сприйняття художнього слова.» [1, с. 32] Дослідниця Я. Біла у свою чергу наголошує, що «читання художніх текстів у оригіналі несе у собі розвиток виховного, загальноосвітнього та розвиваючого потенціалу.» [2, с. 6] Роль автентичних текстів у процесі вивчення іноземної мови є предметом інтересу багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників (Г. Борецька, С. Берардо, Ю. Єловська, Я. Біла, Г. В. Карловська, М. Гілмор). Такі вчені як Бородіна Г. І., Бовчалюк Я. П., Круковський В. І., Припишнюк Я. І. присвятили свої роботи розробці системи і комплексу вправ для активного навчання читання новел та для інтенсивного навчання читання взагалі. Однак варто зауважити, що тема саме позакласного читання залишається дещо осторонь головних інтересів та досліджень провідних вчених.

Мета статті полягає у наступному:

- дати визначення поняттю «позакласне читання»;
- привести приклади матеріалу для позакласного читання;
- довести важливість позакласного читання у вивченні англійської мови;
- охарактеризувати види читання та роботи з автентичними текстами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед необхідно зрозуміти що являє собою позакласне читання. З великою долею вірогідності у більшості воно викликає асоціацію з довгим списком літератури, необхідної до ознайомлення протягом шкільних канікул. Однак ми розглядаємо позакласне читання у більш широкому контексті як додатковий аспект самоосвіти у процесі вивчення іноземної, зокрема англійської мови. На тлі глобального руйнування культурних, соціальних, політичних бар'єрів вивчення англійської мови стає можливим не залежно від віку, місця перебування, соціального статусу тощо. Таким чином позакласне читання доцільніше називати домашнім, або додатковим. З точки зору схоластичного визначення терміну, позакласне читання – це педагогічно організований процес підготовки учнів до самостійного читання відповідно до їх індивідуальних інтересів і потреб. [3]

Вищесказане підводить нас до думки, що позакласне читання (будемо його називати так) охоплює набагато більшу аудиторію, ніж це може здаватися на перший погляд. У сучасному світі завдяки різноманітним технологіям або навіть сучасному ритму та стилю життя існує багато форм навчання англійської мови. Насамперед варто відзначити першу та очевидну – школа – той етап, де відбувається перше змістовне знайомство з англійською мовою. На думку С. Русової ефективними методами розвитку мовлення дитини, є читання оповідань, казок, драматизація та інсценізація художніх творів. [4] У нагоді стануть класичні, добре відомі сюжети казок, екранізованих історій, такі як «Cinderella», «Mary Poppins» (by P. L. Travers), «Peter Pan» (by J. M. Barrie), «Anne of Green Gables» (by L. M. Montgomery) та інші. Однак варто звернути увагу на той факт, що в освітньому просторі існують не тільки загальноосвітні школи, де навчання англійської ведеться не на поглибленому рівні, але й спеціалізовані заклади, для учнів яких позакласне читання набуває важливішого значення. Таким чином програма позашкільного читання міститиме твори відповідної складності та лексичного наповнення: «Alice in Wonderland» (by Lewis Carroll), «Little Women» (by L. M. Alcott), «Jane Eyre» (by Charlotte Brontë), книги Дж. К. Роулінг.

Окрім школи англійська мова пропонується для вивчення у закладах фахової передвищої освіти. Варто зауважити, що навчання іноземної мови у фаховому закладі суттєво відрізняється від навчання у мовному. На думку Дерєки К. О. та Квятковської А. О. «...функція іноземної мови набуває все більшого значення саме як засіб формування професійної спрямованості, що дасть можливість ознайомитися із досягненнями науки і техніки у відповідній галузі за кордоном, налагодити контакти з міжнародними партнерами і працювати в іноземних компаніях та організаціях». [5, с. 142] Отже для позакласного читання доцільніше буде запропонувати матеріали не стільки художньої літератури, скільки матеріали наукових публікацій у провідних журналах («Science and world», «The Way of Science», «International social science journal», «National Geographic»), статті, що висвітлюють останні дослідження світової науки на відповідних веб-сайтах компаній («IBM Corporation», «Consensus», «Microsoft», «Cisco»).

На нашу думку студенти філологічних факультетів не мають труднощів із пошуком літератури для позакласного читання, оскільки і освітня програма і умови навчання сприяють необхідності якомога більше читати. З метою саморозвитку студентам гуманітарних спеціальностей рекомендується до ознайомлення вся класична британська та американська література, твори таких письменників як М. Мітчелл, Дж. Орвелл, Дж. Остін, Ч. Діккенз, Марк Твен та інші. Вивчення англійської мови студентами технічних факультетів не завжди відбувається на достатньому рівні вмотивованості, оскільки іноземна мова може не входити в коло їх інтересів. Тому ми погоджуємося з думкою О. Н. Парсяк: «необхідно, щоб усі навчальні матеріали, особливо тексти для читання, які пропонуються студентам, були для них цікавими своїм змістом, доступними та зрозумілими, актуальними та сучасними, містили нову цінну інформацію, що відповідає їхнім інтелектуальним і духовним запитам.» [6, с. 155] На нашу думку читання іншомовних текстів покликане розвивати мислення студентів, знайомити із культурою, побутом, історією країни, мову якої вони вивчають.

Аналізуючи традиційні та загальнодоступні способи знайомства з англійською мовою, ми не можемо не згадати також дуже популярні приватні мовні школи, спецкурси та самостійне вивчення англійської мови, де позакласному читанню можуть не приділяти уваги взагалі. Таким чином підбір літератури для самовдосконалення та самоосвіти покладається на учня. Однак, на нашу думку, підбір творів для позакласного читання все ж повинен контролюватися досвідченим куратором. Дуже часто можна спостерігати ситуацію, коли вивчення англійської мови полишається через непосильний рівень матеріалів для ознайомлення. Занадто складний рівень літератури, що не відповідає мовним компетенціям учня, може стати приводом для розчарування у своїх силах.

Одним із завдань нашого дослідження є охарактеризувати види читання та роботи з аутентичними текстами. У теорії методики виділяють різні способи читання та роботи з текстом: в голос, про себе, з перекладом, без перекладу, із словником, без словника. Може виникнути питання про доцільність читання позакласного матеріалу в голос. Однак якщо спосіб читання «про себе»

позиціонується як «фактор інтелектуального розвитку в загальній концепції навчання іноземній мові» [1, с. 27], то читання в голос може сприяти кращому розумінню змісту матеріалів, що читаються, удосконаленню навичок вимови і розвитку усного мовлення.

Сучасне книговидавництво успішно сприяє вивченню англійської мови та поширенню практики позакласного читання завдяки чисельним виданням англійської літератури з паралельним перекладом, що може слугувати чудовим методичним матеріалом для початківців.

Окрім вищезгаданих прийомів варто звернути увагу і на наступні види читання: вивчаюче читання, ознайомлювальне читання, переглядове читання.

С. Ю. Ніколаєва характеризує вивчаюче читання як «вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі, а його об'єктом є «вивчення» інформації, що подається в тексті.» [7, с. 201]

Ознайомлювальне читання характеризується розумінням основного змісту тексту. При такому способі читання читач сприймає лише головні факти, не звертаючи уваги на деталі. За класифікацією С. Ю. Ніколаєвої – це «читання про себе без вказівки на обов'язкове наступне використання здобутої інформації.» [7, с. 199]

Наступний вид – переглядове читання передбачає відбір з тексту лише потрібної інформації, можливість визначити тему тексту по його заголовку. На нашу думку у позакласному читанні доцільніше застосовувати вдумливе читання та по можливості користуватися словником, навіть якщо рівень мовленнєвих компетенцій достатньо високий. Адже, як було визначено раніше, головна мета позакласного читання полягає у збагаченні лексичного запасу, тренуванні мовленнєвих навичок, ознайомленні із культурологічними аспектами англійської мови.

Висновки. Читання відіграє одну з найважливіших ролей у процесі вивчення іноземної мови, а позакласне читання сприяє пришвидшенню цього процесу. Ми проаналізували усі можливі форми навчання англійської мови, при яких процес та наповненість позакласного читання буде змінюватися у залежності від певних чинників. Зокрема було названо такі форми: школа, заклади фахової передвищої освіти, університет, спецкурси, приватні мовні школи, самостійне опанування іноземної мови. З точки зору теорії методики названо різні способи читання та роботи з текстом: в голос, про себе, з перекладом, без перекладу, із словником, без словника. Окрім того, надано характеристику наступним видам читання: вивчаюче читання, ознайомлювальне читання, переглядове читання. Визначено доцільність застосування вивчаючого виду у позакласному читанні.

Проведене дослідження дає підстави вважати, що позакласне читання як фактор інтелектуального розвитку і запорука набуття сталих навичок у мовній поведінці має набути належного поширення серед аудиторії, яка вивчає англійську мову.

Широкі перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у розробці матеріалів для позакласного читання у процесі вивчення англійської мови, враховуючи форму навчання (школа, університет, спецкурс) та інтереси цільової

аудиторії (школярі, студенти, фахівці у певній галузі). Спираючись на попередні роботи та досвід дослідників у галузі педагогіки та методології, ми відзначаємо важливість процесу читання та його вплив на розвиток навчального потенціалу.

Список використаних джерел

1. Гриняєва Н. М., Зуєва І. В. Читання як засіб формування мовленнєвої компетенції при вивченні дисципліни «Іноземна мова за проф. спрямуванням». *Science review*. 2018. Т. 5, № 2 (9). С. 27–33.
2. Біла Я. Особливості використання автентичних творів художньої літератури на урок англійської мови у сучасній школі. Проблеми і перспективи гуманітарних наук в умовах глобалізації : матеріали І Всеукр. наук. конф., м. Тернопіль, 3 груд. 2018 р. С. 6–9.
3. Заболотна І. М. Роль та місце позакласного читання. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-rol-i-misce-pozaklasnogo-chitannya-104778>. (дата звернення: 28.06.2023).
4. Русова С. Ф. Нові методи дошкільного виховання. Дошкільне виховання. 1992. № 2-3. С. 13–17.
5. Дерєка К. О., Квятковська А. О. Особливості навчання іноземної мови у закладах фахової передвищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 42. С. 141–145.
6. Парсяк О. Н. Навчання читання професійно орієнтованої літератури на початковому етапі в непрофільному вищому закладі освіти. *Наукові праці*. 2006. № 46 (33). С. 154–158.
7. Ніколаєва С. Ю., Бігич О. Б., Бражник Н. О. та ін. *Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник*. 2-ге вид. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.

ГРЕЦЬКИЙ Я., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Цюп'як І. К., к.філ.н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ХУДОЖНЯ ДЕТАЛЬ У РОМАНІ-ФЕНТЕЗІ «МЕДАЛЬЙОН ТРЬОХ ЗМІЙ» АНДРІЯ НОВІКА

На сьогодні фентезі можна справедливо назвати одним із найпопулярніших літературних жанрів. Причиною такого успіху можна вважати різноплановість жанру: автори мають змогу не тільки поринати у вигаданий ними світ, але й проводити історичні, соціальні та політичні паралелі та робити певні узагальнення. Андрій Новік (Новіков) відносно молодий львівський письменник, але вже автор багатопланового роману – «Медальйон трьох змії». У романі-фентезі "Медальйон трьох змії" Андрія Новіка наскрізною є художня деталь. Автор окреслює широкі площини реалістичного та фантастичного відображення уявного світу. Позачасовість, фантастичність, ірреальність та вигадка мають на меті створити таку ілюзію дійсності, яка б повністю відривала читача від реалій фізичного буття і занурювала повністю у світ вигаданих казкових персонажів. Натомість Андрій Новік вибудовує таку реальність, де вагоме місце належить

саме художній деталі.

У романі-фентезі «Медальйон трьох змій» вона виконує ряд важливих функцій:

Реалістичну – утверджує прив'язку через деталі до реального світу. Наприклад:

«Неподалік високої пічки ростом із самого Натансона, на стіні висів великий портрет ще молодого імператора Франса Йосифа» [1, с. 147];

Структуротворчу - художні деталі в тексті роману упорядковують подієву площину, своєрідно структурують оповідь:

«То їм потрібен цей медальйон? — Мечислав Вишневський потягнувся кістлявою рукою до золотої округлої пластини, яка нагадувала звичайнісінький нагрудний медальйон» [1, с. 102];

Фантастичну – завдяки саме таким деталям увиразнюється художній віртуальний світ фентезі:

«Арімасп — цілком звична порода третьорівневих істот для бійок на арені. Ці циклопи сильні та витривалі, здатні піднімати подвійну власну вагу й розбивати черепи кількома ударами, а єдине око аж ніяк не робить їх повільними» [1, с. 305];

Політичну – цей вид допомагає провести історичні паралелі подій, висвітлених у романі з реальними подіями, які відбувались у різних часових вимірах:

«Пруська влада схопила його ще малим (він завжди був сиротою) перетворила на шпигуна» [1, с. 86];

Магічну – така деталь безпосередньо пов'язана зі світом магії, ритуалів, ірреального та загадкового:

“Те що нещодавно було стіною відростило чотири лапи, довгий хвіст та грубе міцне тіло величезної ящірки. Її спина палахкотіла, відблискуючи у десятці запилюжених дзеркал, а хвіст рухався повільно, але вкрай поважно, всотуючи рештки вогню” [1, с. 478];

Портретна деталь – виокремлює якусь головну частинку чи елемент, наголошує на характерній подробиці задля розкриття внутрішнього світу героя, тому можна її ще назвати психологічною:

“Вони зустріли поглядом дивну картину: зігнутого та слабкого на вигляд Фердинанда та палаючого рум'янцем Мечислава — не зрозуміло, чи від болю, чи від гніву. У той момент вони немов помінялися ролями, у які грали все своє життя” [1, с. 504];

Таким чином, можна впевнено зазначити, що художня деталь надає твору Андрія Новіка вагомості та значущості, підкреслює характерні риси героїв, створює фентезійне тло, є засіб точного відтворення уявного світу, зберігаючи при цьому глибоко вкорінений реалістичний сенс.

Список використаних джерел

1. Новік А. Медальйон трьох змій: Київ: Артвидавництво “Небо”, 2022. 679 с.

ГУБА А., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Ромас Л. М., к. філол. н., доцент кафедри філології та

мовної комунікації, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

МОТИВИ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АНТЕНА»

Поетична збірка Сергія Жадана «Антенa» побачила світ 2018 року. Сам поет презентував її як *«органічну складову трилогії, двома попередніми частинами якої є «Життя Марії» та «Гамплієри»* [2]. У той же час вона сприймається цілком самостійною книгою, об'єднаною одним лейтмотивом, продуманою структурою і поетичним сюжетом, що розкривається не тільки за допомогою текстів, а й завдяки приголомшливому художньому оформленню (на 300 сторінок 150 малюнків харківського художника Гамлета), що створює унікальний і цілісний артоб'єкт.

Смислова домінанта збірки закладена у заголовку. У прямому значенні антенa – це радіотехнічний пристрій для приймання і передавання електромагнітних хвиль. У переносному сенсі це слово набуває символічності: спроможність уловлювати «коливання повітря», в якому сплелися подих часу і дихання вічності, та здатність відгукуватись на них.

Книга містить 80 віршів, написаних протягом двох попередніх років і рівномірно розподілених за вісьма розділами. Така структура книги вже на зовнішньому рівні створює особливий ритм поетичного тексту. Кожен із розділів розвиває і поглиблює основну, на нашу думку, тему: відчайдушні пошуки любові у створеному Господом недосконалому світі.

Перший розділ є інтродукцією. Його початковий вірш прозора задає авторську інтенцію: антенa, що стікає кров'ю, у мертвому небі (!) «виловлює з атмосфери сигнали любові – невидимі і надійні» [1, с. 7]. Цей розділ фактично є авторською інтерпретацією біблійної історії народження Ісуса, яка легко може бути сприйнята як блюзнірська. Благостні образи святого Йосипа і Марії перетворюються на образи відчайдушно закоханого старого теслі і його юної вагітної жінки, що намагаються нести тягар своєї долі. Вони стають переміщеними особами, біженцями у Палестині, і цей прийом дозволяє поетові зав'язати вузол між біблійною історією і сьогоденням. Свята дитина народжується, але «той, хто створив цей світ, не врахував зла» [1, с. 24]. Поступово історія поневірянь святої родини і образ Святої землі заміщується картинками українського Сходу, пораненого війною. Ісус залишається на іконі, а поет розмовляє з Господом щодо помилок у його задумі.

Інші розділи є, фактично, розкриттям авторської ідеї, закладеної в інтродукції. Друга частина повністю присвячена драматичним стосункам чоловіка і дружини, які розлучаються. Мотиви вигнання присутні і тут: прощання відбувається на залізничній платформі. Повторюється образ повітря, через яке проходять сигнали любові. Також продовжується і лінія поезії, віршів, писаних «на сторінках біблії, поверх детальних описів апокаліпсису», які не здатні нікого ні в чому переконати. Однак поет наголошує на прихованій могутності слова: «тим гірше для вас» [1, с. 74]. Третій розділ, що починається абстрактною розмовою зі смертю, поступово набуває концентрованої напруги у подальших поезіях. Перед нами постають конкретні і неприкрашені смерті, похорони, загиблі, скалічені солдати, що знов і знов ідуть в атаку, незрозумілість

війни, але якась примарна надія на час Різдва, а ще – любов і самопожертва, і головне – необхідність слів: «Ти там був. Кому ж говорити, як не тобі?» [1, с. 107]. Четвертий розділ змальовує порожнечу, що виникає після трагічних подій. Головний мотив цієї частини – викриття неспроможності Ісусової заповіді смиренності запобігти злу. П'ятий розділ присвячений любові, людям, що люблять, за що їм прощаються всі провини, та саморефлексії поета, який так само, як і його герої, то шукає, то залишає кохання, але знов повертається на цей шлях. Шостий – єдиний, який має назву: «Три роки ми говоримо про війну». Тут Жадан ставить наголос не на війні, а на слові про війну. Війна відбирає мову в усіх, хто її бачив, військових і цивільних. Сигнали любові їм недоступні, вони можуть ловити тільки радіохвилі смерті. Бог помер, і поезія нікого не врятувала: «...ніхто не підібрав точної рими до імені розірваної школярки, що прибїгла зранку віддати прочитані книги» [1, с. 221]. Головна ж ідея шостого розділу міститься в останній фразі: «Як нам тепер із усім цим жити?» [1, с. 231]. Сьома частина ніби відповідає на це питання. Відроджується любов, відроджується з попелу надія, сніг стає глибоким, наче псалми, а вулики схожими на церкви, птахи і риби теж чують голоси і стають провідниками Божого промислу і символами мужності продовжувати шлях. В останньому, восьмому, розділі поет ніби наново збирає з уламків власний світ, в якому є місце нестерпній любові до людей, до солдат, яких вбивають і які вбивають, до жінки, до тварин, до Господа. Таким чином поет завершує збірку, майстерно закільцьовуючи свій головний мотив і послання: необхідність вловлювати з повітря життя ритм, прощення і музику любові.

Список використаних джерел

1. Жадан С. Антена. Чернівці: Меридіан Черновіц, 2018. 304 с.
2. Meridian Czernowitz видає збірку нових віршів Сергія Жадана. *Meridian Czernowitz* : вебсайт. URL: <https://web.archive.org/web/20210414230523/http://www.meridiancz.com/blog/meridian-czernowitz-vydaje-zbirku-novyh-virshiv-serhiya-zhadana/> (дата звернення 15.10.23)

ГУБА Л., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Ромас Л. М., к.філол.н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ РОМАНУ АРТЕМА ЧЕХА «ХТО ТИ ТАКИЙ?»

Роман Артема Чеха «Хто ти такий?» вийшов друком у 2021 році і став подією у літературному світі України, здобувши головну премію Книга року ВВС-2021. Критики одразу нарекли його романом виховання і мали на те вагомні підстави. Перш за все, сама назва спонукала до такого трактування. Титульне

питання недвозначно вказувало, що роман побудований на пошуку героєм свого «я», його самоідентифікації, що, власне, і є однією з головних ознак традиційного «виховного» роману. Такому тлумаченню повністю відповідав сюжет, зав'язаний на історії дорослішання головного героя, якому на початку роману виповнюється 5 років, а прощаємось ми з ним у двадцятирічному віці, хоча головні події охоплюють десять років.

Однак деякі відмінності, а саме акценти на самому етапі переходу до іншого стану, на незавершеності героя у фіналі, на образі наставника, який претендує на паритет з головним персонажем, дозволяють нам говорити про риси роману ініціації як модернової трансформації роману виховання. І навіть цим не обмежується жанрова природа твору А.Чеха, в якій наявні ознаки інших генологічних різновидів.

Перш за все треба підкреслити демонстративну автобіографічність твору. Річ не тільки у тому, що сам автор неодноразово наголошував, що роман «Хто ти такий?» є автобіографічною історією. Ще на етапі створення роману Артем Чех говорив про намір написати книгу про ветерана афганської війни, який увійшов у його сім'ю у п'ятирічному віці і настільки вплинув на дитину, що майбутній письменник хотів написати про нього книгу ще в 15 років[1,2].

Власне, це драматична оповідь на реальних подіях. Вже після публікації книги письменник в одному інтерв'ю говорить про книгу як «повністю автобіографічну річ, від першого до останнього слова» [4], в іншому – підкреслює, що це «книжка про мене. 50 %, а може й більше, там чистої правди» [3]. Він не приховує реальних прототипів, якими були найближчі до нього люди, перш за все сім'я. Але для читача, який спочатку читає роман, а не інтерв'ю, і звик, що художня література – це великою мірою вимисел, деяким шоком є вихід у світ реальності на останній сторінці тексту – дитячий малюнок Артема Чеха із зображенням Фелікса (Пилипа у справжньому житті) і самого автора. Підпис під малюнком уточнює: «В сімейних архівах автора фото Фелікса не збереглося, лише дитячий малюнок Артема Чеха» [5, с. 297], і ми розуміємо імпліцитний сенс цього уточнення: якщо б світлина знайшлася, ми б побачили людину, що реально існувала, а може, існує і досі. І це підкреслює одну з головних рис художнього методу автора – прагнення відобразити правду життя, якою б вона не була, і стирання кордонів між реальністю і літературою.

Більш того, Артем Чех зізнається, що ця книга для нього, як і попередня, «Точка нуль», є терапією, що допомогла йому відрефлексувати свій досвід. Критик Вадим Карп'як так і назвав її – «книжка-рефлексія про наші 90-ті й наше дорослішання» [3]. У творі автор розповідає свою історію становлення у «лихі 90-ті» у провінційному українському місті Черкасах. Маленький безпечний світ, у якому живе Тимофій, руйнується разом із зовнішнім світом. Змінюється герой і змінюється час. Таким чином, ця книга розмиває рамки «розповіді про себе» і наближається до сучасного соціального-психологічного роману. Автор розкриває конфлікти між героями і суспільством, і у кожного він індивідуальний, але завжди як мінімум драматичний, як максимум – трагічний. Кожен герой має свою історію життя, свій досвід дорослішання, свій час і оточення, які його формують.

Також явною є філософська складова цього тексту, яка знов-таки підкреслюється назвою роману. «Пізнай самого себе» – давня дельфійська

максима, шлях самопізнання, шлях, що веде до розуміння себе і світу, ключова порада для того, хто прагне мудрості і готовий працювати над собою. Питання «Хто ти такий?» контужений колишній вояка вигукує в різних ситуаціях і різним людям. Воно не потребує відповіді, тому що це й не питання, а скоріше твердження, що ти не той, хто має право бути кимось. І те ж питання, вже справжнє, наповнене необхідністю отримати відповідь, ставить собі головний герой протягом усього роману: «Хто я такий?». Тому винесення його у заголовок має, без сумніву, символічний і філософський характер.

Не можна оминати й воєнну тему, яка нешаблонно відображена в романі. У творі ми не бачимо батальних сцен або епізодів воєнного життя. Війна – це минуле, яке знівечило Фелікса та переслідує його у спогадах і яке він глушить неймовірною кількістю алкоголю. Війну зображено очима дитини, яка бачить не війну, а те, що війна робить з людиною – посттравматичний стресовий розлад, що спотворив життя і самого ветерана, і тих, хто був поряд у мирному світі. Не зважаючи на болісність такого віддзеркалення чужого досвіду, головний герой проходить неоціненну школу життя. Таке відтворення війни нове для української літератури і актуальне для сьогодення, коли війна, навіть закінчившись, залишиться в людині назавжди і нам всім доведеться з цим жити.

Таким чином, ми вважаємо, що роман Артема Чеха є романом ініціації – модифікованою сучасною версією роману виховання, у якому поєднались ознаки соціально-психологічного, філософського і воєнного різновидів романного жанру.

Список використаних джерел

1. Десятерик Д. «Сумніватися в своїх силах – це нормальний процес»: Артем Чех про індустріальне дитинство, війну, літературу та нумізматику *День*. 2022. Вип. №7-8. URL: <https://day.kyiv.ua/article/kultura/postiyno-sumnivatysya-v-svoyikh-sylakh-tse-normalnyy-protses> (дата звернення 19.10.2023).
2. Журавель Д. Артем Чех, письменник: Люди потребують тих, хто казатиме метафорами про головне. *Інтерв'ю з України* : вебсайт. URL: <https://rozmova.wordpress.com/2019/08/25/artem-chekh-3/> (дата звернення 19.10.2023).
3. Карп'як В. Артем Чех: «Якщо герой не буде страждати, кому це буде цікаво?». *BBC NEWS Україна* : вебсайт. Вип.26.12.2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/other-news-59779602> (дата звернення 18.10.2023).
4. Толокольнікова К. «Це повністю автобіографічна історія»: Артем Чех працює над повістю про ветерана афганської війни. *Українське радіо* : вебсайт. Вип.09.09.2019. URL: <http://nrcu.gov.ua/news.html?newsID=90317> (дата звернення 18.10.2023).
5. Чех А. Хто ти такий? Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2022. – 304 с.

ДАВИДОВА Б., САМОФАЛ В., Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро
Науковий керівник: ГАПОНОВА Л.Є., к. філол. н., доцент, доцент кафедри

філології та перекладу Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ЛЕКСЕМОЮ «ДУХ»

Коли ми спілкуємося, то часто використовуємо сталі вислови – фразеологізми, що здавалося б, мають простий сенс і виражені звичними словами. Однак, чи задумувалися ми, яка сила і, які таємниці криються за такими висловами? Чи знаємо ми, яку роль вони відіграють у нашій мові та культурі?

Фразеологія – наука, що вивчає фразеологізми – усталені словесні конструкції, які є важливою складовою нашої мови. Ця наука досліджує походження, значення та вживання цих висловів у мові. Через фразеологію ми можемо досліджувати мову з іншого погляду, розкривати й аналізувати її культурно-історичні аспекти, показуючи, як мова відображає певні цінності, уявлення і вірування людей. Також через фразеологізми, ми можемо експресивно передавати свої думки, почуття і досвід.

Фразеологічні одиниці, на думку сучасних мовознавців, увібрали в себе історичні події й соціальне життя, вирізняють найменші порухи нашого серця, розказують про неосяжний світ людських почувань, вражають точністю асоціацій між природою, звичайними життєвими фактами і людською поведінкою, нашими емоціями і вчинками [2, с. 45]. Тлумачний словник української мови в 11-ти томах дає таке визначення поняття: «Фразеологізм – усталений зворот, стійке поєднання слів, що виступає в мові як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів» [3, с. 638].

За типами фразеологізми поділяють на фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення. Фразеологічні зрощення – це стійкі звороти, властиві лише певній мові, що передають єдине поняття. Тут скинути вислову не дорівнює семантиці слів. Фразеологічні єдності – цілісні значення частково вмотивоване лексичними значеннями слів-компонентів. Фразеологічні сполучення – це стійкі словосполучення, де один компонент конкретизується у постійному зв'язку з іншими словами, оскільки має самостійне значення.

Усі ці види фразеологічних типів можна простежити на прикладі фразеологізмів з лексемою «дух». Дух – початкова рушійна сила, властива всьому живому, а в деяких культурах і неживого. Відомо, що людина троїчна: дух, душа і тіло. Розглянемо фразеологізми, які містять лексему «дух». Простежимо, за допомогою яких лексем, поєднаних у стійкі словосполучення, можна висловити фізіологічні і моральні стани людини, а також факти, що супроводжують людську діяльність. Отже, душа – це сутність, а дух – це дія, енергія.

На позначення радості або задоволення існують такий стійкий вислів зі словом «дух»: «аж дух захоплює». На позначення страху і хвилювання існують такі стійкі словосполучення: «забивати дух» – спричиняти важке дихання від надміру почуттів або через певний душевний стан; «аж дух забило»; «перехопило дух»; «дух у п'яти ховається»; «духу боятися».

Як можна простежити, найбільше фразеологізмів з лексемою «дух» висвітлюють людські почуття: страх, хвилювання, кохання, сум. На позначення

смерті існують такі вислови з лексемою «дух»: «віддати дух»; «спустити дух»; «дух вийшов»; «виганяти дух»; «вибити дух». Також існують фразеологізми, де слово «дух» використано в значенні «віра в себе» або означає «набиратися сил або втрачати сили»: «скільки є духу»; «на весь дух»; «дух піднімається»; «дух падає»; на позначення кохання: «їден дух» (*діалектне*) – одне єдине ціле з кимось, про велике кохання; на позначення суму, злості, невдоволення: «не в дусі».

Деякі стійкі словосполучення не відображають людських почуттів, а констатують факт: «аристократ духу» – людина високого інтелектуального розвитку [4]; «дух часу/епохи/добы» – погляди, потреби, смаки суспільства певного періоду; «як дух крізь пальці пройти» – бути непомітним, невловимим для когось; «ні слуху, ні духу» – про когось нічого невідомо; «ні сном, ні духом» – не знати про щось; «у такому дусі» – про щось подібне; «у дусі чого» – відповідно до певних вимог; «ні духу живого» – нікого нема; «духу не буде» – ніколи не буде когось.

Досить багато фразеологізмів зі словом «дух» пов'язані з процесом дихання людини: «переводити дух» – робити коротку перерву, короткий перепочинок в чому-небудь; «не переводячи дух» – за один прийом, залпом, напруживши всі сили; «випирає дух» – дуже важко дихається; «звести дух» – трохи перепочити; «затаїти дух» – припинити, завмерти, буквально – перестати дихати, щоб не почули; «не тим духом дихати» – дивно, не як зазвичай, поводитися; «важким духом дихати» – дуже сердитися, гніватися, злитися на когось; «яким духом дихає» – як ставиться до когось або чогось.

Отже, фразеологізми, за допомогою яких висловлюють фізіологічні і моральні стани людини, а також факти, що супроводжують людську діяльність належать до фразеологічних єдностей, фразеологічних зрощень і фразеологічних сполучень. Зокрема фразеологізми з лексемою «дух» можуть позначати досить різноманітні як позитивні, так і негативні почуття, емоції чи стани людини і мати значення хвилювання, бажання, суму, смерті, кохання, ставлення до інших людей тощо. Фразеологізми є справжнім надбанням мови, її культурним спадком.

Список використаних джерел

1. Батюк Н.О. Фразеологічний словник: на допомогу вчителю. К.: Радянська школа, 1966. 236 с.
2. Качайло К.А. Особливості семантики фразеологізмів із компонентом-назвою явища природи. *Філологічні студії. Вип. 7. Ч. 2.* 2012. С. 44-55.
3. Фразеологізм / Словник української мови в 11 т. Т. 10, 1979. URL: <http://sum.in.ua/s/frazeologhizm> (дата звернення 20.10.2023).
4. Фразеологічний словник української мови. URL: <https://slovnyk.me/dict/phraseology> (дата звернення 20.10.2023).
5. Фразеологія. Дух / Горох. URL: <https://goroh.pp.ua/about> (дата звернення 20.10.2023).

ДОНЕЦЬ К., Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Науковий керівник: Фролова І.Є., д-р філол. наук, професор (ХНУ імені В.Н. Каразіна)

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОРІВНЯНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ АГАТИ КРІСТІ

Один з провідних жанрів художнього твору є детектив. Цей жанр, на відміну від інших, має свою специфіку й досить цікаву історію становлення в світовій літературі. Початківцем детективу вважають Едгара По, який написав п'ять новел, які стали фундаментом для творів детективного характеру. У детективних сюжетах обов'язково повинні бути психологічні прийоми, опис та заглиблення у звичний побут та загадка. У даних творах неприпустимі випадковості [1]. Авжеж, при слові детектив у більшості людей асоціативно впливає образ та книги Агати Крісті, яка вважається королевою детективу у наш час. Її твори стали класикою й персонажі, як Еркюль Пуаро та Міс Марпл є найбільш відомими у всьому світі. Твори Крісті завжди яскраві та живі, бо практично всі місця та дійові особи були списані з реальних людей. У своїй автобіографії королева детективів зізналась, що Пуаро був схожий на двох реальних людей, а через велику любов до подорожей та археології, місця були дуже деталізовано описані у її творах. Також цікавим фактом у творчості Агати є те, що вона ніколи не писала про насилля. Всі її таємниці закінчувались або вбивством, або отруєнням й цим вона вміла заворожувати читачів.

Популярність Крісті не закінчувалась на теренах Великої Британії, а тільки розповсюджувалась у геометричній прогресії по всьому світу. У статті Index Translatinum зазначено, що вже перекладено 7233 книги Агати Крісті, обігнавши другого автора, Жуля Верна, за кількістю перекладів. Збірку «Еркюль Пуаро» перекладено щонайменше 103-ма мовами, а у світі продано більш-менш 2 мільярда примірників[3].

Перекладачі творів Агати Крісті зазвичай стикаються з проблемою відтворення стилістичних прийомів в тексті перекладу. Саме цей аспект змушує, як професійних так і початківців, вдумливо ставитися до твору оригіналу та до його іноземного еквіваленту, бо переклад стилістичних особливостей надає багато клопоту в інтерпретації. Головна мета кожного перекладача: адекватність, збереження образу та правильне відтворення функції прийому, а не сам прийом.

Відтворення порівняння є одним з найцікавіших моментів у перекладі. Порівняння визначають як мовний вираз, який описує ідею описуваного об'єкта шляхом зіставлення його з іншим об'єктом, що містить ознаки, необхідні для більш інтенсивного опису цієї ідеї. Порівняння також визначають як метод зіставлення однорідних за своєю природою об'єктів чи процесів, підкреслення схожості та вказівки на відмінності. Тому цей метод використовується в науці, повсякденному житті та літературі[2].

Перекладознавці виділяють три основних способи перекладу порівняння:

- калькування;

Зазвичай цей спосіб використовується за наявності аналогічного порівняння в мові перекладу або за можливості створення такого порівняння засобами цільової мови;

- вилучення порівняння;

Втрата порівняння в перекладі відбувається тоді, коли перекладач не в змозі використати калькування через неприродність створення аналогічного порівняння мовою перекладу;

- додавання порівняння;

Тут мова іде про прийом компенсації: якщо перекладач вилучив порівняння в одному фрагменті тексту перекладу, він може компенсувати цю стилістичну втрату у відтворенні іншого фрагменту першотвору там, де порівняння відсутнє;

Наведемо приклади:

- Калькування

Linnet Doyle was looking as perfectly turned out as if she was stepping on the centre of the stage in a Revue.

Ліннет Дойл мала такий неперевершений вигляд, наче виходила на сцену під час ревію.

He moved forward as though he would have liked to strike the slim girlish figure.

Він вийшов наперед, наче хотів ударити худеньку дівчину.

- Вилучення порівняння

I've wanted to help her but she won't let me. She's as proud as the devil.

Я хотіла допомогти їй, але вона не дозволила. Вона збиса горда.

Цей приклад, на наш погляд, яскраво демонструє потреби вилучення калькування англомовного порівняння *горда як біс* звучить не природньо українською, тому перекладач перефразовує цю порівняльну конструкцію використовуючи цілком природній переклад *збиса горда*, але при цьому втрачаючи стилістичний прийом тобто не зберігаючи стилістичні особливості першотвору.

- Додавання порівняння

I'm just a jealous cat – but that's what I feel like.

Я наче ревнива кішка, ось як я почуваюся.

У цьому прикладі зміст у перекладі залишається незмінним, але в оригінальному тексті немає жодного порівняння, що свідчить про те, що перекладач додав цей стилістичний прийом у переклад, очевидно, щоб компенсувати вилучення в інших фрагментах першотвору.

Найпродуктивнішим під час дослідження виявилось калькування; Наступним за продуктивністю було додавання порівнянь, що впливають з граматики української мови. У деяких випадках це необхідно, оскільки може призвести до втрати сенсу висловлювання. Найменш продуктивним методом виявилось вилучення. Ці кількісні результати, представляють результати пілотного дослідження та можуть в подальшому зазнавати певних змін.

Перспективою роботи є саме аналіз кількісних параметрів способів відтворення порівняння, як сутнісної риси стилю Агати Крісті в українських перекладах.

Список використаних джерел

1. Гуляк Т. Концепція детективного жанру в українській літературі ХХ століття, 2013. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153581059.pdf> (дата звернення: 26.09.2023)
2. Літературний онлайн словник :веб-сайт. URL: <https://ukrlit.net/info/criticism/comparison.html>(дата звернення:28.09.2023)
3. Faulwetter K. Kalkanci C. The most professionally translated author in the world, 2018 URL: <https://www.motaword.com/blog/agatha-christie> (дата звернення: 26.09.2023)

ЄМЕЛЬЯНОВА Є., Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро
Науковий керівник: ГАПОНОВА Л.Є., к. філол. н., доцент, доцент кафедри філології та перекладу Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

НАГОЛОС І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Сучасна українська літературна мова це феномен, який модернізується з кожним роком. Один з її важливих аспектів – наголос, він відображається у різних світових системах мовлення. Дослідження ролі наголосу в сучасній українській мові є необхідним для розуміння її фонетики, фонології. У мовах східнослов'янської групи, включаючи українську, вживається термін «словесний наголос», який означає, що наголос є фонетичною характеристикою кожного слова і може розташовуватися на різних складах слова, таких як перший, другий, третій і так далі [1, с. 81].

Варто пам'ятати, що зміна наголосу інколи призводить до зміни значення слова. Наголошування характеризується в українській мові сталою системою і яскраво вираженими закономірностями [2, с. 11]:

1. Наголос в українській мові вільний, він не закріплений за якимось одним визначеним складом у слові, наприклад: косий, документ.
2. Рухомий наголос, може переміщуватися з однієї частини слова на іншу при словозміні/словотворенні. Наприклад: зірка – зірковий, край – країна.
3. Словесний наголос відіграє важливу роль у лексичних значеннях слів. Слово «вигода» і «вигода» мають різні значення, і різниця полягає в розташуванні наголосу: вигода – це можливість отримати певний прибуток и щось добре для людини. Наголос у слові розташований на першому складі. А вигода – це певна річ, що створює зручності, як правило, у побуті та под. Або розглянемо також значення слів «шкода» і «шкода». Шкода – це заподіяне зло чи збитки, негативні події, що спричиняють втрати, додаткові витрати, неприємності, а от за допомогою слова «шкода» люди висловлюють своє занепокоєння стосовно того, що відбулося чи відбувається, жалкують, що

трапилося саме так, висловлюючи співчуття співрозмовникові. Тут наголос у слові розташований на другому складі. Отже, змінюючи місце наголосу в слові, ми отримуємо два різні слова з різними лексичними значеннями. Це один із прикладів, як наголос впливає на інтерпретацію слів в українській мові. На жаль, і дотепер останню пару слів досить часто плутають, помилково вживаючи лише перший варіант слова в усіх контекстах.

4. В українській мові є таке поняття, як нерухомий наголос, він завжди падає на певний склад. Нерухомий наголос визначається граматично та фонетично, і він не змінюється під час змінення граматичних форм або контексту. Наприклад, у слові *стіна* – наголос завжди на другому складі, незалежно від форми слова (*стіна* – *стіні* – *стіну*); *політехніка* – наголос завжди на третьому складі, незалежно від форми слова чи контексту; у дієслівних формах і деяких інших словах наголос може бути на останньому складі: *принесе*, *покладе*; у деяких іншомовних словах, наголос може бути на різних складах відповідно до правил мови-донора; у деяких діалектах України можуть існувати відмінності у розташуванні наголосу. У випадках, коли виникають сумніви щодо правильного розташування наголосу в словах, рекомендується користуватися словниками, оскільки вони містять інформацію про правильне наголошування для будь-якого типу слова [3, 4].

Українська мова має свої особливі акцентні закономірності, включаючи правило передостаннього складу: зазвичай наголос падає на передостанній склад у словах. Ця закономірність є найпоширенішою і стосується більшості слів в українській мові. Українська мова відрізняється динамічним наголосом, який виявляється в тому, що один зі складів слова виділяється значно сильніше звукоутворюючими органами при вимові, тобто супроводжується більшою артикуляційною силою та інтенсивнішим видихом повітря. Ця особливість наголосу надає мелодійності та виразності українській мові, допомагаючи визначити місце наголосу в словах і фразах [5].

В українській мові, як і в багатьох інших мовах світу є різні види наголосу. Зокрема фразовий наголос, що використовується лише в реченні, і його види – логічний і емфатичний наголос, що вживаються залежно від акцентуації на значенні у мовленні. Фразовий наголос – це наголос, що розташовується на певному слові чи складі у межах фрази або речення для виділення основної інформації. Фразовий наголос допомагає структурувати мовлення і надає вагомості певним частинам висловлювання. Наприклад, у фразі «Я сам зробив цей подарунок» наголос може бути на слові «сам», щоб підкреслити, хто саме виготовив подарунок. Логічний наголос – це вид наголосу, що використовується для підкреслення логічних зв'язків між словами і фразами в реченні. Він допомагає слухачам або читачам зрозуміти структуру і смисл речення. Наприклад, у реченні «Марія читає книгу» логічний наголос може бути на слові «читає», підкреслюючи дію читання. Емфатичний наголос – це наголос, що використовується для підкреслення виразного висловлювання чи наголошування на важливому слові, чи фразі під час мовлення. Наприклад, у реченні «Це саме я зробив!» емфатичний наголос фіксується на слові «я», підкреслюючи, що саме мовець виконав дію.

Отже, правильна вимова слів засвідчує не лише високий рівень опанування української мови, а й засвідчує культурний рівень людини. Сьогодні існує безліч можливостей і джерел для удосконалення мовних знань [3, 4, 6], тому необхідно вивчати норми наголошення слів в українській мові і повсякчас їх дотримуватися у повсякденному спілкуванні.

Список використаних джерел

1. Кобирилка Г.С. До проблеми дослідження українського словесного наголосу. *Наукові записки. Т. 60. Філологічні науки.* 2006. С. 81-85. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d07155aa-15b1-4d5a-9206-2b6ba14219a4/content> (дата звернення 19.10.2023).
2. Українська мова за професійним спрямуванням : навчально- методичний посібник. Частина II / упоряд. С.М. Подолук, О.О. Стрельбіцька. Луцьк, 2018. 86 с.
3. Словник.ua. Портал української мови та культури. URL: <https://slovyk.ua/nagolos.php> (дата звернення 19.10.2023).
4. Словник української мови в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. К. : Наукова думка, 1970-1980. URL: http://ukrlit.org/slovyk/slovyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (дата звернення 20.10.2023).
5. Роль наголосу у літературному мовленні. URL: <https://studfile.net/preview/2412438/page:5/> (дата звернення 18.10.2023).
6. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/library/nagolos/> (дата звернення 20.10.2023).

ЖУРАВЛЬОВ Д., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Н. А. Баракатова, доцент, кафедра філології та мовної комунікації, НТУ ДП

СПЕЦИФІКА ТЕРМІНООДИНИЦЬ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПISУ

7.

Глобалізаційні процеси, що охопили нині всі галузі життя сучасної людини, стали причиною посилення інтересу, як не дивно, до місцевих реалій, до тих надбань кожного народу, яким він ризниться з-поміж інших. На цій хвилі все більшого зацікавлення в Україні викликають такі традиційні мистецькі промисли, як вишивка, писанкарство, витинанка, тканиня килимів тощо. Унікальне явище придніпровського образотворчого фольклору – декоративне малярство, яке у 30-50-х роках минулого століття локалізувалося у так званий петриківський розпис, на початку ХХІ століття було віднесено до нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.

Набувши статусу професійного мистецького промислу, петриківський розпис, попри свою невідворотну еволюцію, послуговується значною кількістю спеціальних понять, значну частину яких становлять професійні народні назви,

сама семантика яких відбиває місцеву специфіку життя й побуту степового Придніпров'я. Йдеться тут передусім про назви орнаментальних знаків і технік виконання, які й досі не є усталеною системою професійних назв, а отже, потребують ретельного вивчення. Об'єктом посиленої уваги петриківський розпис став уже в другій половині ХХ ст., коли з'являється ціла низка праць, присвячених дослідженню як власне самого декоративного живопису, так і його своєрідного словника, адже більшість із цих народно-професійних номенів має локальне уживання й невідома решті майстрів декоративно-прикладних мистецтв. У зв'язку з цим варто згадати роботи таких мистецтвознавців, як Л. Данченко, Ю. Смолій, З. Сибірна, Н. Глухенька, В. Соловійов, Л. Яценко та ін. Оригінальні професійні найменування, невідомі (або маловідомі) за межами цього творчого локусу (с. Петриківка Дніпропетровської обл.), переважно представлені двома групами – це, по-перше, орнаменти, по-друге, техніки їх виконання. У межах першої групи виразно виокремлюються підгрупа на позначення композиційних схем розпису та їхніх елементів, найменування яких тісно пов'язані зі знаряддями праці та предметами побутового вжитку місцевого населення, а саме: *бігунчики, грабельки, килимок, кирка, лиштва, стрічка* тощо. Утворення таким чином назви техніки становить радше виняток, ніж правило, оскільки в такий спосіб утворилася одна-єдина терміноодиниця – *гребінчики: Пелагея Глущенко пише традиційними петриківськими мазками «гребінчиками»...*[2, с. 8]. Друга підгрупа об'єднує терміни, що є переосмисленими назвами одиниць флори і фауни, зокрема квітів (*барвінок, конвалія, мальви, папороть, роза, розева гвоздика, сині маки, хризантеми, червона калина, фіалочка* тощо), як-от: *Непідробний реаліст у зображенні «петриківської квітки», І. Пилипенко творить свої квіткові фантазії відповідно до народних уявлень про красу* [1, с. 20]; овочів (*бурячок, кучерявки, перці, цибульки, яблука* та ін.); інших рослин та їхніх плодів (*берізка, дубовий лист, гарбузовий цвіт, каштани, кульбаба, кукурудза, ліщина, малина, ожина, петриківська квітка, полуниці, сині ягоди, соняшники, сосонки, триквіття, хміль, шипшина і под.*); птахів (*голуб миру, гусячі лапки, жайворонки, жар-птиця, журавлі, зелений птах, зозуля на калині, золоті рибки, одуд, павичі, півень, сива зозуля, синій птах, соловейко, сови, птах щастя* тощо), напр.: *У своїх декоративних розписах він часто вживав мотив то фантастичної жар-птиці, то хизуватого півня або сивої зозулі* [3, с. 15]. Ця підгрупа також містить єдину назву техніки петриківського розпису – *горішок*, яка зовні нагадує чашолисток лісового горіха.

Група, яка об'єднує найменування технічних і технологічних прийомів цього народного мистецького промислу, представлена переважно кількоелементними термінами, стрижневим словом якого є переважно віддієслівний іменник, напр.: *вибирання розозом, вимальовування пальцем, вишкрябування, малювальне рукописло, мастіння, мальовка, малювання «під килим», малювання «під шпалеру», настінний розпис, петриківський розпис, підведення, малювання «від себе»* тощо.

Найдавніші зразки термінолексики пов'язані, власне, з хатнім розписом («малювальним доморобництвом»), який, на жаль, почав відмирати в кінці ХІХ

– на початку ХХ ст. З появою «мальовок», тобто імітації на папері фрагментів хатнього стінопису, з удосконаленням технології та техніки малювання відповідний терміноряд значно зростає й видозмінюється, хоча б частково починаючи узгоджуватись із загальноприйнятою мистецтвознавчою термінологічною лексикою. Однак дослідження унікальних народних номенів цього декоративно-прикладного мистецтва степовиків Придніпров'я покликане зберегти накопичені народні знання й чималий неповторний досвід, що відображають як національно орієнтовану картину світу, так і регіональні його особливості.

Список використаних джерел

1. Глухенька Н. Петриківські майстри декоративного розпису. Київ: Держвидав, 1959. 23 с.
2. Глущенко П. Петриківські декоративні розписи. Каталог. Дніпропетровськ, 1986. 15 с.
3. Петриківка: Альбом репродукцій. Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2001. 216 с.

ЗАБОЛОТНЯ Д., Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро
Науковий керівник: ГАПОНОВА Л.Є., к. філол. н., доцент, доцент кафедри філології та перекладу Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

ТИПОВІ ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Люди допускаються граматичних помилок в українській мові часто і з різних причин. Серед найбільш поширених причин є недостатнє розуміння правил граматики, недостатня практика усного чи писемного мовлення, вплив розмовного мовлення на писемну мову та под. Граматична помилка – це помилка в структурі мовної одиниці, у структурі слова, словосполучення, пропозиції, порушення будь-якої граматичної норми: словотворчої, морфологічної, синтаксичної [1]. Змінення мовних правил також може призвести до неправильного використання граматичних форм. Зокрема у швидкому темпі спілкування помилки можуть виникати через поспіх і неуважність до деталей. Типові граматичні помилки в українській мові включають в себе неправильне вживання дієприкметників, невідповідність числа та роду підметів і присудків, нездатність визначити правильний відмінок та інші синтаксичні недоліки. Найпоширенішими помилками є неправильне вживання сполучників, неправильна структура речень, неправильне вживання розділових знаків, неправильне вживання прийменників або їх відсутність.

Помилки під час утворення ступенів порівняння прикметників і прислівників в українській мові пов'язані з неповним розумінням граматичних правил і відсутністю практики у використанні мови [1]. В українській мові

творення вищого ступеня порівняння прикметників і прислівників є неправильним, якщо не дотримуватися граматичних правил при виборі суфіксів і закінчень. Це призводить до неправильної передачі певних властивостей предметів або дій. Найчастіше простежується неправильне вживання слова «самий» для утворення ступенів порівняння прикметників: *самий гарний* – потрібно найгарніший тощо.

Помилкове вживання прийменників часто є наслідком нерозуміння семантики та синтаксису мови. Як наслідок, прийменники можуть бути неправильно підібрані для конкретного контексту, зокрема використовувати непотрібні прийменники або пропускати потрібні: *перекласти на українську мову* – треба перекласти українською. Такі помилки також можуть бути наслідком нерозуміння словосполучень в інших частинах мови. Помилки у вживанні прийменників – це граматичні дефекти, що часто виникають через неправильний вибір прийменників для певного контексту або неправильне використання прийменників у складних граматичних конструкціях [2].

Неправильне узгодження числівників з іменниками може призвести до граматичних і семантичних непорозумінь, оскільки порушує синтаксичні норми мови. Це спричиняє нерозуміння кількісних характеристик предметів, неправильну оцінку розміру та конструкцій, спотворює сенс речення в цілому. Як правило, зазначені помилки виникають унаслідок неправильного поєднання числівників з іменниками. Наприклад: *три кілограма, два метра* – треба три кілограми, два метри, оскільки після числівників *два, три, чотири* іменники вживаються в називному відмінку множини, окрім винятків: *два львів'янина, три киянина* та под. Натомість у родовому відмінку однини (*кілограма, метра*) іменники вживаються з числівниками півтора, півтори.

Помилки у вживанні прийменників виникають через нечітке розуміння контексту та відсутність знань про правильну семантику та синтаксис прийменникового вживання [1]. Наприклад: *завдяки хворобі* – через хворобу.

Неправильне використання прийменників, що можуть бути скальковані з російської мови, напр.: *згідно закону* – треба згідно із законом; *відповідно наказу* – треба відповідно до наказу; *в залежності від цього* – треба залежно від цього; *із-за недостатності коштів* – треба через брак коштів; *декларуючи про передачу землі* – треба декларуючи передавання землі; *моє бачення на те ...* – треба моє бачення того; *не поступаються за рівнем розвитку* – треба не поступаються рівнем розвитку; *склав іспит на українській мові* – треба склав іспит українською мовою тощо [3, с. 159].

Простежуються також типові граматичні помилки і в реченнях. Зокрема порушення норм використання дієприкметників, дієприкметникових зворотів, наприклад: *Необхідно використовувати миючі засоби* – замість *мийні засоби*. Порушення норм використання дієприслівників і дієприслівникових зворотів: *Виїхавши з лісу, почало смеркати*. Досить поширеними є помилки під час уживання крім іменника та займенника, що на нього вказує, іншого іменника в тому ж роді й числі: *Письменник розповідає про Івана Дідуха й чому він емігрує*. Або неправильне узгодження підмета з присудком: *Прийшли ті, хто виявили бажання піти в музей*. Помилкове конструювання складнопідрядних речень

(підрядна означальна частина має стояти після означуваного слова), наприклад: *Квітка наповнена сонцем, що мені усміхається* [2].

Отже, для уникнення граматичних помилок важливо вивчати правила мови, активно вдосконалювати навички письма та мовлення, а також ретельно перевіряти текст перед публікацією. Читання якісних текстів, відвідування лекцій і курсів з граматики та мови також можуть допомогти вдосконалити навички з української мови для вільного спілкування без помилок.

Список використаних джерел

1. Види помилок. Граматична помилка. URL: <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2021/03/P-22-mova-29.03.pdf> (дата звернення 18.10.2023).
2. Кравченко К. Типові граматичні помилки при написанні власного висловлення (1 частина). URL: <https://zno.ua/blog-gram-part1> (дата звернення 17.10.2023).
3. Шитик Л. Типові граматичні помилки в мовленні претендентів на державну службу. *Філологічний часопис. Вип. 1 (13)*. 2019. С. 156-164. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/filologichniy-chacopys/2019/1/20.pdf (дата звернення 17.10.2023).

ЗАХАРОВ Д., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Т.М. Висоцька, доцент, кафедра перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ЗАГАДКИ ЯК МОВНІ УНІВЕРСАЛІЇ

Загадки неодноразово привертали до себе увагу лінгвістів, фольклористів та літературознавців. Науково-дослідний інтерес викликають семантичний аспект і синтаксична структура досліджуваних одиниць. Особливої актуальності останнім часом набули універсальні властивості загадок через їхню властивість втілювати ту чи ту мовну картину світу.

Загадка належить до малих фольклорних жанрів, які в науковій літературі називають пареміями (причтами). Її зустрічаємо майже в усіх культурних традиціях. Загадка посідає важливе місце в культурі народу, якому належить. Вона є елементом відображення картини світу конкретного народу, а тому зреалізовує інтегративну та інформаційну функції культури. Появу загадки науковці пов'язують з давніми ритуалами, обрядами, табу і міфологічними віруваннями. Її також можна зустріти в священних текстах, прогнозах, казках, піснях і бувальщинах.

Загадку витлумачують як алегоричне зображення в короткій формулі предмета або явища, які потрібно вгадати; вираз, що вимагає розв'язання. Вона постає одним з художніх проявів усної народної поезії. Фольклористи визначають загадку як алегоричне зображення предметів або явищ дійсності, яке пропонується відгадати.

М. П. Кочерган зауважував на тому, що саме універсалії демонструють, *що* саме в мові може бути і *чого* в мові не може бути. Отже, вони визначають ті обмеження, які накладаються на мову, і демонструють спільність принципів побудови всіх мов. Універсалії зумовлені особливостями мислення й існуванням єдиних для всього людства способів осмислення дійсності.

Універсалії, за Ч. Хоккетом, в мові виокремлюють за допомогою порівняння

1) з іншими мовами;

2) із системами близького порядку, наприклад з комунікативними системами тварин.

Потрактуючи універсалії, інколи мають на увазі безпосередньо досліджувану реальність – мови світу (тобто мову-об'єкт), інколи – висловлювання про мову (тобто метамову). Відповідно універсалії розуміють по-різному:

1) як явища (властивості, характеристики, процеси), притаманні усім або майже усім мовам світу;

2) як будь-яке висловлювання, вірне для усіх або майже усіх мов світу.

Загадки з їхнім власним структурно-семантичним і функційним комплексом можна розглядати як універсалії різних типів:

1) синхронічні, або статичні (за відношенням до осі синхронія / діахронія);

2) семантичні (за відношенням до системи мови);

3) складні (за структурою);

4) абсолютні, або повні (за обсягом мов світу);

5) дедуктивні (за методом формулювання дефініцій).

I run but I cannot walk,

I sometimes sing but never talk,

I lack arms but I have hands,

I lack a head but I have a face. (A clock)

Ніг не маю, а ходжу,

Рота не маю, а скажу,

Коли обідати, коли спати,

Коли роботу починати. (Годинник)

Універсальність загадок доводиться також особливостями міжмовного перекладу: саме образні їх еквіваленти у різних мовах, демонструючи певні картини світу носіїв тієї чи тієї мови, мають тотожне, а отже універсальне, значення.

Список використаних джерел

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія, Київ : Логос, 2004. 284 с.
2. Дяченко Н.М. Вторинна номінація крізь призму діалектологічних студій. *Вісник Житомир. держ. ун-ту імені Івана Франка.* 2006. № 28. С. 240–242.

3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів, Київ : Видавничий центр Академія, 2001. 368 с.

КАЛЬЧЕНКО М., Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Бойко Я.В., к.філол.н, доцент кафедри перекладу Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ІДІОМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ ТА УСТАЛЕНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Художні тексти завжди були важливими складовими культури, які несуть у собі глибокий сенс, емоційну насиченість та автентичність. Переклад художніх творів можна в повній мірі порівняти з мистецтвом, завданням якого, є не буквальна передача тексту, а передача у першу чергу смислового навантаження та образності. Складність їх перекладу можна пояснити специфічними способами відображення світу в різних мовах і відмінністю культур, до яких належать мови перекладу і оригіналу, через що дослівний переклад часто просто не в змозі передати всю глибину художнього твору [4].

Особливості ідіоматичних виразів та усталених словосполучень у художньому тексті становлять важливу проблему перекладу через їх унікальний смисловий та культурний контекст, що вимагає творчого та культурно-підтримуючого підходу з боку перекладача для збереження автентичності та ефективного сприйняття твору читачем.

Багато усталених ідіоматичних словосполучень та речень перекладаються дослівно, незважаючи на те, що вони бувають різними за своєю парадигматичною природою та структурою [2]. Значна кількість ідіоматичних висловів, що запозичені різними іноземними мовами з якоїсь мертвої чи живої мови у тій самій структурній формі (порядку розміщення компонентів), стали повними еквівалентами. Тобто, зберігають завдяки спільному для різних мов джерелу походження (стародавня грецька чи римська міфологія, література чи історія), ті самі образні компоненти й те саме переносне значення.

Важливо розуміти, що **ідіоматичні вирази та усталені словосполучення** – це групи слів, які в сукупності мають відмінний від прямого сенс. Вони стали складовою кожної мови та виражають конкретні ідеї або концепції, і є невід’ємними частинами культурного спадку [5]. Також важливо враховувати, що ці вирази і словосполучення не завжди можна перекладати буквально, оскільки їх значення часто ґрунтується на культурних асоціаціях та історичному контексті.

На цей час існує багато теоретичних підходів і моделей з оцінки якості перекладу ідіоматичних виразів в художньому дискурсі, серед них праці таких відомих вчених-лінгвістів, як К. Райс, К. Норд, Ю. Найда, Д. Хаус, і ін.[6]. Критерії оцінки якості перекладу необхідні не тільки для визначення

професіоналізму і компетенції перекладача, але і для аналізу виконаних перекладів і ступеня їх відповідності певним вимогам, що ставляться під час перекладу художньої прози.

Саму проблему перекладу фразеологізмів у художньому дискурсі на українському науковому просторі (за часів саме незалежної України) розглядали О. Пономарьов, С. Влахов та С. Флорін, М. Зарицький, В. Комісаров, І. Корунець. Практичні аспекти пошуку відповідників в англійській та українській мовах висвітлено в працях О. Герасимової, А. Зубрик, Я. Костіна, Б. Мовчан.

При цьому складним завданням є збереження лексичних, семантичних і лінгвістичних особливостей ідіом. Ідіома є немодельованим словосполученням, яке діє більше на принципах семантичного єдності, ніж внутрішньої впорядкованої будови [1].

Можна визначити, що головними проблемами при перекладі ідіоматичних виразів та усталених словосполучень в художніх творах є:

Втрата автентичності твору. Перекладачі повинні знайти баланс між збереженням оригінального виразу та розумінням читачем. Занадто буквальний переклад може призвести до втрати ефекту, який створює ідіоматичний вираз.

Вибір адекватних еквівалентів. Знаходження адекватного еквіваленту в іншій мові може бути складним завданням, оскільки не завжди існують аналогічні вирази чи словосполучення.

Виклики культурного перекладу. Ідіоми часто ґрунтуються на конкретних культурних особливостях і можуть бути незрозумілими для представників інших культур. Тому перекладачу важливо знати культурні особливості обох мов.

Для успішного перекладу художніх текстів з ідіоматичними виразами, перекладачам варто використовувати кілька стратегій [3]:

Дослідження контексту та авторського наміру. Зрозуміння контексту та намірів автора допомагає знайти найкращий спосіб передачі значення ідіоми в перекладі.

Використання аналогів або сурогатних виразів. Перекладачі можуть шукати близькі за значенням вирази або словосполучення які б виражали схожі ідеї.

Культурно-підтримуючий підхід. Перекладачі повинні включати пояснення або адаптації, щоб читачі, які не мають знань про джерело ідіоми, могли зрозуміти її значення.

Тобто можна стверджувати, що переклад фразеологічних одиниць вимагає у перекладача ґрунтовних знань, а також вміння визначати оптимальні способи їх перекладу за допомогою застосувань положень лінгвістичних методів.

У контексті ідіоматичних виразів та їх похідних було визначено, що їх переклад вимагає від перекладача глибокого розуміння культурних, історичних та соціокультурних контекстів, що впливають на їх значення. Мова є вираженням культури та індивідуальності її носіїв, що, у свою чергу, створює проблеми, пов'язані з перекладом культурної дійсності, коли немає еквівалентності між двома мовами та культурами. Різноманітність мов ґрунтується на різноманітності їх походження, а також на історії, навколишньому середовищі, матеріальній і духовній культурі народів у процесі

мовного спілкування. Ця проблема стає особливо актуальною в сучасному світі, де міжнародні комунікації стають все важливішими, і вивчення ідіоматичних виразів стає ключовим аспектом ефективного міжкультурного спілкування.

Особливості ідіоматичних виразів та усталених словосполучень у художньому тексті як проблема перекладу представляють собою надзвичайно важливий аспект мовного перетворення, що вимагає уваги та спеціального підходу з боку перекладача.

По-перше, ідіоми та усталені словосполучення в художньому тексті відіграють важливу роль у створенні особливого стилю та атмосфери тексту. Вони надають тексту виразності та глибини, а також можуть бути ключовими для розуміння сюжету та персонажів. Тому перекладач повинен бути уважним до збереження смислу та образності ідіоматичних виразів у перекладі.

По-друге, переклад ідіом та усталених виразів у художньому тексті часто вимагає креативності та культурного контекстуалізації. Оскільки багато ідіом мають корені в конкретній культурі, їх переклад потребує вміння знайти відповідний аналог у цільовій мові, який би відтворив образність та значення виразу.

По-третє, перекладачі повинні розуміти контекст інтерпретації тексту та аудиторії, до якої він звертається. Деякі ідіоми можуть мати багато значень, і вибір конкретного перекладу може залежати від того, яке значення більше відповідає загальному змісту тексту та його сприйняттю аудиторією.

У підсумку, переклад ідіоматичних виразів та усталених словосполучень у художньому тексті – це завдання, що вимагає не лише майстерності в засобах перекладу, але й розуміння літературного контексту, культурних нюансів та тонкощів авторського стилю. Перекладачі повинні бути готовими до творчого підходу та збереження автентичності тексту, з одного боку, та до пристосування його до вимог цільової аудиторії, з іншого.

Список використаної літератури

1. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця : Нова Кн., 2003. 448 с.
2. Сітко А.В, Струк І.В. Адекватність і еквівалентність у перекладі мовних особливостей
URL:http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/24368/1/Адекватность_і_еквівалентність_у_перекладі_мовних.PDF (дата звернення: 01.10.2023).
3. Ткачук Т. І. Перекладацькі адаптивні стратегії у сучасній транслятології як механізм адекватної передачі комунікативно-прагматичного значення. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v24/part_2/41.pdf (дата звернення: 01.10.2023).
4. Якимчук А. П. Лінгвокультурна комунікація як випробовування для перекладача. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2023/1/17.pdf> (дата звернення: 01.10.2023)
5. Gibbs R.W. Why idioms are not dead metaphors. idioms: processing, structure and interpretation. New jersey: lawrence erlbaum associates. 1993. P. 57–77.

6. Seidl J., McMordie W. English idioms and how to use them. Oxford : Oxford University Press, 1978. 268 p.

КАНІБОЛОЦЬКИЙ В., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД ТА МОВА: КОНФЛІКТ ТЕХНОЛОГІЙ

Обчислювальна техніка, як відомо, гарна підмога людині в рутинній роботі. Чи відноситься до таких занять переклад текстів? І так, і ні. З одного боку, праця перекладача багато в чому формальна, а з іншого боку переклад не може бути виконаний чисто формально. Є, наприклад, технічний переклад, де важливо знати прийняті закордоном стандарти позначень тих чи інших понять. І є літературний переклад, коли потрібно одержати текст, по художній цінності максимально близький до оригіналу. Чи можливо доручити подібну роботу комп'ютеру?

Говорячи про машинний переклад, слід, насамперед, пам'ятати, що комп'ютер — створіння бездушне. Він не розуміє мовних нюансів, натяків у тексті, того, що називається тонкою грою слів. Та й, власне, зрозуміти зміст тексту повною мірою йому не під силу. *Гречуха Л.О.* у своїй роботі пише, що «мислення як такого при машинному перекладі не відбувається: речення розчленовується на частини мови, у ньому виділяються стандартні конструкції, слова і словосполучення перекладаються по словниках, що знаходяться в пам'яті машини. Потім перекладені частини мови збираються за правилами іншої мови» [1, с. 373].

Але цього недостатньо для повноцінного перекладу. У залежності від того чи іншого стилю і призначення тексту те саме слово нерідко має різні значення. Якоюсь мірою ця особливість враховується в системах машинного перекладу: передбачені змінні словники, іноді для кожного виду тексту передбачений свій словник. Якщо лексики одного машинного словника не вистачає і застосовуються кілька словників одночасно, можна вказати системі, з якого словника потрібно брати слово, якщо є кілька варіантів його перекладу. Нарешті, програма сама може запропонувати на вибір користувачу кілька варіантів перекладу, і він вибирає придатний варіант, так сказати, вручну. Можуть виникнути і проблеми з перекладом слів у стійких словосполученнях і фразеологізмах, але це цілком під силу комп'ютеру [2, с. 189].

Відомо, що переклад як особливий процес міжмовних перетворень зачіплює в комплексі різні рівні мови - морфологію, лексику, синтаксис, семантику. Модель перекладу, таким чином, повинна відбивати ієрархію мовних рівнів, причому деяким оптимальним для перекладу образом. Розвиток машинного перекладу і його сучасну картину можна уявити собі як взаємодію, боротьбу двох напрямків, двох головних підходів до проблеми.

Перший підхід характеризується установкою на використання максимально могутньої універсальної мови змісту [3, с. 117].

Другий підхід полягає в уявленні про проміжну мову і близько пов'язаний з ідеєю перекладних відповідників на чисто мовному рівні. Методична сутність даного підходу полягає: у вивченні поведінки мовних одиниць, особливо в мовному контексті; у моделюванні людського володіння мовою, особливо в процесі міжмовного перекладу; у переході від простого до більш складного. Сучасні системи машинного перекладу текстів *DeepL Translator*, online-перекладачі *Google Translate* та *Systran Translate Pro* містять у собі безліч додаткових словників. Вони ґрунтуються на особливостях архітектурних рішень для лінгвістичних алгоритмів. Часто отримані результати машинного перекладу доводиться редагувати. Адже від якості забезпечення програми залежить і якість отриманого перекладу. Також зараз спостерігається новий сплеск інтересу до систем МП у зв'язку з розвитком мережі Інтернет.

Мільйони людей, які говорять на різних мовах, з'явилися в єдиному інформаційному просторі. Домінує в мережі англійська мова, але є користувачі, що нею не володіють, як, утім, є безліч Web-сторінок, написаних не англійською. Для полегшення перегляду сторінок Інтернет на незнайомому користувачеві мові з'явилися доповнення до браузерів, що здійснюють негайний переклад обраних користувачем фрагментів Web-сторінки, що переглядається. Досить лише виділити частину тексту мишкою і перенести її на спеціальну панель або натиснути покажчиком на спеціальну кнопку меню. Всім добре відомо, що добрий переклад тексту - це не тільки творча, але і досить трудомістка робота. Причому навіть найкращий переклад, як правило, має потребу в редакторській правці. Для того, щоб це краще зрозуміти, перелічимо переваги програм машинного перекладу:

1. Висока швидкість. Усього кілька секунд і ви отримуєте переклад багатосторінкового тексту.

2. Низька вартість. Це дуже легко оцінити: якщо ви звертаєтесь до професійних перекладачів, доводиться платити за кожен сторінку перекладеного тексту.

3. Доступ до послуги. Програма-перекладач завжди під рукою, а звертатися в перекладацьке бюро в багатьох випадках пов'язано з додатковими витратами часу і сил.

4. Конфіденційність. Чи приємно віддавати на переклад особисту переписку? Чи готові деякі люди до того, щоб присвятити у свої фінансові справи стороннього? А програма-перекладач збереже в таємниці будь-які тексти, які їй довіриш!

5. Універсальність. Будь-який перекладач завжди має спеціалізацію, тобто перекладає тексти по тій темі, якою він добре володіє. Коли перекладач художньої літератури береться за переклад, наприклад, технічних текстів, ляпсусів не уникнути. Узяти, хоча б класичний приклад: „*Голий провідник біжить по автобусу*” (в оригіналі *Naked conductor runs along the bus*). І це не результат творчості комп'ютера, цей історичний приклад мав місце, коли комп'ютер ще був рідкістю. Система МП вигідно відрізняється тим, що вона абсолютно

універсальна. Потрібно тільки грамотно підключити спеціалізований словник з відповідної тематики.

6. Переклад інформації в Інтернеті. В он-лайн найбільш яскраво виявляються усі переваги систем МП. Більш того, у більшості випадків перекладати інформацію в Інтернеті, якщо користувач, звичайно, сам не знає декількох мов, можна тільки за допомогою програм-перекладачів. Саме ця потреба зумовила величезний ріст інтересу до систем МП зараз у світі. Крім того, тут діють усі перераховані вище переваги систем МП: переклад текстів з будь-якої тематики виробляється швидко і конфіденційно.

На думку професійних перекладачів, найбільш розповсюдженою є наступна послідовність формальних операцій, що забезпечують аналіз і синтез у системі машинного перекладу:

1. На першому етапі здійснюється введення тексту і пошук вхідних словоформ (слів у конкретній граматичній формі, наприклад, давального відмінка множини) у вхідному словнику (словнику мови, з якого береться переклад) із супутнім морфологічним аналізом, в ході якого встановлюється приналежність даної словоформи до визначеної лексеми (слову як одиниці словника).

2. Наступний етап містить в собі переклад ідіоматичних словосполучень, фразеологічних єдностей або штампів даної предметної області (наприклад, при англо-українському перекладі обороти типу *in case of*, *in accordance with* одержують єдиний цифровий еквівалент і виключаються з подальшого граматичного аналізу); визначення основних граматичних (морфологічних, синтаксичних, семантичних і лексичних) характеристик елементів вхідного тексту (наприклад, числа іменників, часу дієслова, синтаксичних функцій словоформ в даному тексті й ін.), вироблене в рамках вхідної мови; дозвіл омографії (конверсійної омонімії словоформ - скажемо, англ. *round* може бути іменником, прикметником, прислівником, дієсловом або ж прийменником); лексичний аналіз і переклад лексем. Звичайно на цьому етапі однозначні слова відокремлюються від багатозначних.

3. Остаточний граматичний аналіз, в ході якого закінчує визначатися необхідна граматична інформація з урахуванням даних вихідної мови.

Сучасний машинний переклад варто відрізнити від використання комп'ютерів у допомогу людині-перекладачу. В останньому випадку мається на увазі автоматичний словник, що допомагає людині швидше підбирати потрібний перекладацький еквівалент. Хоча і в тому, і в іншому випадку комп'ютер працює разом з людиною (перекладачем або редактором).

Список використаних джерел

1. Гречуха Л. О., Кузєбна В. В. Системи машинного перекладу: оглядовий аналіз // Молодий вчений. 2017. № 2. С. 372–375 .
2. Інформаційні технології в перекладі : навч. посібник / Т. І. Коваль та ін. за заг. ред. Т. І. Коваль. К.: ВЦ КНЛУ, 2010. 260 с.
3. Коптилов В.В. Теорія і практика перекладу – К.: Юніверс, 2003. – 280 с

КАШИНСЬКА А., Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів

Науковий керівник: Пальчевська О. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів

КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ АД'ЄКТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЯВИЩ ПОГОДИ

Abstract. This article delves into the lexical and grammatical characteristics of adjectival constructions employed to delineate weather phenomena in both English and Ukrainian. The investigation was conducted with the aid of the Sketch Engine software, facilitating the discernment of predominant modes of employing particular words and constructions within textual corpora. The analysis encompasses an exploration of semantic subtleties and the diversity inherent in the utilization of adjectival structures. Furthermore, it encompasses the exploration and scrutiny of metaphorical expressions harnessed to depict weather phenomena.

Key words: adjectival constructions, weather phenomena, corpus, metaphor, lexeme, Sketch Engine

Постановка проблеми. У сучасних умовах постійного зростання обсягу інформаційних потоків, вирішення проблеми автоматизованого аналізу природної мови стає надзвичайно актуальним завданням. Комп'ютерні технології, які застосовуються в лінгвістиці, відкривають перед нами технічні можливості для обробки, збереження та фільтрації лінгвістичного матеріалу. Цей розвиток сприяв народженню та розвитку нового напрямку мовознавчих досліджень, відомого як корпусна лінгвістика.

Базуючись на використанні великих обсягів емпіричного матеріалу та використанні комп'ютерних технологій для отримання об'єктивних результатів щодо функціонування мовних одиниць, лінгвістичні корпуси швидко стали надзвичайно цінним інструментом для лінгвістичних досліджень. [3, с. 5]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Популярність і інтенсивний розвиток корпусної лінгвістики в світі виявляються у різних аспектах. По-перше, значна кількість наукових досліджень у цій області публікується у провідних міжнародних наукових виданнях, що свідчить про активний інтерес лінгвістів до використання корпусних даних для досліджень мови.

Однією із важливих подій у розвитку корпусної лінгвістики була публікація у 1983 році збірника наукових праць “Corpus Linguistics: Recent Developments in the Use of Computer Corpora in English Language Research” за матеріалами конференції ICAME “Conference on the Use of Computer Corpora in English Language Research”. [3, с. 8]. По-друге, розвиток корпусної лінгвістики відобразився у виданні посібників і підручників, які допомагають студентам і дослідникам оволодіти методологією та практичними аспектами корпусного аналізу.

Самі корпуси різних типів стали важливими ресурсами для лінгвістичних

досліджень. Це включає загальні мовні корпуси, спеціалізовані корпуси для конкретних мовних явищ або груп мов, а також корпуси для порівняльних досліджень. Ці корпуси надають велику кількість емпіричних даних, які використовуються для вирішення різних лінгвістичних завдань, включаючи аналіз структури мови, лексикографію, мовний аналіз текстів і багато інших аспектів. [3, с. 5].

Метою статті є дослідження корпусної лінгвістики та її застосування для аналізу мовного матеріалу, зокрема лексико-граматичних особливостей ад'єктивних конструкцій, які використовуються для опису погоди в англійській та українській мовах. Використання методів корпусного аналізу дозволяє систематично та об'єктивно вивчати ці конструкції, а також порівнювати їх. Результати дослідження сприятимуть розумінню лінгвістичних особливостей та варіацій в способах опису погодних умов у різних мовах. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) Ознайомлення з основами корпусної лінгвістики з метою зрозуміти роль та значення корпусів у лінгвістичних дослідженнях.
- 2) Огляд та опис корпусних методів дослідження, їхніх можливостей та переваг для аналізу мовних структур.
- 3) Аналіз теоретичних основ ад'єктивних конструкцій.
- 4) Відбір ад'єктивних конструкцій за допомогою програмного забезпечення Sketch Engine, з метою подальшого аналізу їхнього вживання в різних мовних контекстах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інформаційних технологій та впровадження комп'ютерів та спеціалізованого програмного забезпечення суттєво змінили підхід до досліджень мови, роблячи їх більш доступними та продуктивними. Цей технологічний прогрес вніс значний внесок в автоматизацію процесу збору лінгвістичних даних. В даний час, завдяки цьому, дослідники можуть легко виконувати ряд функцій, які раніше вимагали значних зусиль та витрат часу.

Спеціалізоване програмне забезпечення дозволяє проводити пошук в великих текстових корпусах, будувати конкорданси для будь-якого слова, здійснювати аналіз частоти вживання словоформ, лексем, граматичних категорій, синтаксичних конструкцій, а також відстежувати зміни у частоті та контексті вживання мовних одиниць у різні хронологічні періоди. Збирання даних та створення емпіричної бази дослідження стають завдяки цьому більш ефективними і мінімізують зусилля та часові ресурси, які раніше витрачалися на ці процеси. Такий підхід водночас розширює обсяг доступних лінгвістичних даних, надаючи нові можливості для багатостороннього аналізу мови та лінгвістичних явищ. [3, с. 8]

Національний корпус – це великий за обсягом лінгвістичний корпус, спрямований на інтеграцію широкого спектра текстів, представлених у різних жанрах і форматах. Сучасні технології дозволяють включати до складу національних корпусів як текстовий, так і мультимедійний контент.

Значущість національного корпусу, як лінгвістичного ресурсу, зростає відповідно до кількості даних, що в ньому містяться, різноманітності та точності

їхньої розмітки і ефективності програмного забезпечення. [3, с. 63]

Основними методами корпусної лінгвістики є:

- 1) **Метод частотності (Frequency Analysis):** Цей метод визначає частоту вживання слів у тексті. Слова упорядковуються за частотою вживання, що допомагає визначити їхню важливість в контексті дослідження. Використовуючи комп'ютери, цей метод став стандартним для аналізу корпусів, дозволяючи розуміти стилістику та тему тексту. Щоб зробити аналіз ефективним, потрібен механізм фільтрації для виділення елементів перед подальшим аналізом. [1, с. 2]
- 2) **Метод кластерного аналізу (Cluster Analysis):** Цей метод використовує комп'ютерні алгоритми для групування схожих слів та фраз в кластери. Кластерний аналіз дозволяє розділити тексти на схожі групи на основі різних параметрів, таких як вживання конкретних слів, фраз або граматичних структур. Цей метод корисний для дослідження лексики, граматики, стилістики, а також вивчення різних мовних явищ та їхніх взаємозв'язків. [2, с. 287]
- 3) **Метод конкордансного пошуку (Concordance and Collocation Analysis):** Конкорданс дозволяє знаходити всі випадки вживання слова або фрази в контексті. Цей інструмент може бути використаний для пошуку слів, фраз, документів, структур корпусу та відображення результатів в їхньому контексті.
- 4) **Метод ключових слів (Keyword Analysis):** Цей метод полягає в аналізі тексту та виборі ключових слів, які найкраще відображають тему тексту. Ключові слова визначаються на основі їхньої частоти вживання в тексті та порівняння їхньої частоти в корпусі з частотою в корпусі, що допомагає ідентифікувати важливі терміни. [1, с. 2-3]

Ад'єктивні конструкції є синтаксичними структурами, що включають в себе прикметники та іменники, і використовуються для опису об'єктів або для їх ідентифікації, використовуючи прикметники як засоби вираження характеристик цих об'єктів.

Прикметники, що входять до складу конструкції, передають різноманітні характеристики об'єкта, такі як розмір, форма, колір, стан, походження та інші. За допомогою ад'єктивних конструкцій можна позначити певний емоційний стан та відношення до об'єкта. Наприклад, конструкція «тепла погода» може викликати приємні емоції, тоді як «жахлива погода» може викликати негативні емоції або почуття.

Отже, для проведення даного дослідження було вибрано два корпуси: Англійський корпус під назвою British National Corpus (BNC) та Український корпус під назвою Grac v.16.

Завдяки інструментам, доступним у програмному забезпеченні Sketch Engine, можна використовувати конкордансний пошук для аналізу вживання конкретних слів або фраз у текстових корпусах

Проте, для дослідження ад'єктивних конструкцій, використання більш складного та потужного інструменту Advanced Concordance Search є доцільним. Цей інструмент дозволяє здійснювати більш точний пошук, використовуючи

спеціальну мову запитів CQL (Corpus Query Language), що дозволяє знаходити більш складні лінгвістичні конструкції та їхні контексти.

Для проведення аналізу ад'єктивних конструкцій англійської мови, які використовуються для опису явищ погоди, потрібно обрати ключові слова. Отже, було обрано такі ключові слова: clouds, fog, frost, hurricane, lightning, rainbow, rain, smog, snowfall, storm, thunder та wind.

Відповідно для аналізу ад'єктивних конструкцій української мови на позначення явищ погоди було обрано такі ключові слова: блискавка, вітер, веселка, грім, дощ, мороз, смог, снігопад, туман, ураган, хмари, шторм

Використовуючи “Advanced Concordance Search”, є можливість взаємодіяти з інтерфейсом для визначення параметрів пошуку. Серед цих параметрів можна вказати ключові слова або фрази, використовувати різні комбінації символів для точного пошуку, встановлювати контекстні обмеження, використовувати лінгвістичні функції та фільтри.

Після встановлення необхідних параметрів, здійснюється пошук, під час якого програмне забезпечення аналізує обраний корпус текстів з метою виявлення відповідностей введеним параметрам. Отримані результати представлені у вигляді конкордансів, які ілюструють контексти вживання ключових слів або фраз. Додаткові можливості програми дозволяють зберегти отримані результати для подальшого використання чи подальшого аналізу. Після завершення процесу пошуку відкривається можливість проводити дослідження знайдених даних відповідно до поставлених наукових завдань та цілей дослідження.

Отже, шляхом відповідного аналізу за допомогою програмного забезпечення Sketch Engine було створено англійську та українську вибірку ад'єктивних конструкцій, призначених для позначення різних погодних явищ. На основі вибірки найпоширеніших конструкцій, що позначають погодні явища в англійській мові, було виявлено, що всі вони є двокомпонентними. З цих конструкцій 96% складаються з прикметника та іменника. Зазначено, що 27% конструкцій вказують на інтенсивність певного явища, такі як “all-pervading smog”, “almighty storm”, “austere frost”, “blustery hurricane”, “devastating cyclone”, “devastating storm”, “excessive smog”, “faint thunder”, “ferocious storm”, “frightening thunder”, “frigid frost”, “heavy smog”, “heavy snowfall”, “omnipresent hurricane”, “raging hurricane”, “searing hurricane”, “severe smog”, “severe storm”, “severe weather”, “torrential rain”, “violent weather”. Також 4% конструкцій вказують на тривалість погодних явищ, наприклад, “relentless hurricane”, “intermittent lightning”, “permanent rainbow”, та “prolonged rain”.

Аналізуючи вибірку текстів за допомогою програмного забезпечення Sketch Engine, також було встановлено, що для кожної лексичної одиниці, що відображає певне природне явище, існують кілька найбільш частотних прикметників. Наприклад, для лексеми “cyclone” найбільш частотними прикметниками були “devastating”, “powerful”, та “violent”. Наведемо ще кілька прикладів. Для лексеми “frost” найбільш частотними прикметниками були “austere”, “frigid”, “mild”, and “unremitting”, для лексеми “lightning” – “intermittent”, “reddish”, and “vivid”, для лексеми “fog” – “dense”, “hazy”, “misty”,

“patchy”, “swirling” and “thick”.

Проаналізувавши 100 ад’єктивних конструкцій української мови, що описують погодні явища, було виявлено, що всі конструкції є двокомпонентними та складаються з прикметника та іменника. Приблизно 24% конструкцій призначені для опису інтенсивності погодних явищ і використовують такі прикметники як «буйний», «вбивчий», «грізний», «жорстокий», «задушливий», «крижаний», «лютий», «могутній», «несамовитий», «потужний», «руйнівний», «серйозний», «сильний», «слабкий», «смертоносний» та інші. Приблизно 4% конструкцій вказують на тривалість погодних явищ і використовують прикметники, такі як «періодичний», «стійкий», «уривчастий», «щоденний», тощо. Під час аналізу вибірки текстів за допомогою програмного забезпечення Sketch Engine, було виявлено, що кожне природне явище може бути описане декількома найбільш поширеними прикметниками. Для узагальнення цих прикметників була проведена їх класифікація за групами.

Розглянемо кілька прикладів. Для лексеми «блискавка» найбільш частотними прикметниками були «сліпуча» та «яскрава». Для лексеми «вітер» - «буйний», «морозний», «сильний», «теплий». «Веселка» характеризувалася як «барвіста», «пишна», «чарівна». Для лексеми «грім» найбільш частотними прикметниками були «грізний», «могутній», «уривчастий». Для «дощ» - «громовий», «кислотний», «краплистий», «рясний». «Мороз» описувався як «лютий» та «тріскучий». Туман характеризувався як «сивий» та «срібний». Для лексеми «ураган» найбільш поширеними прикметниками були «вогняний», «несамовитий», «руйнівний», «смертоносний», «шалений».

Також слід зазначити, що українські прикметники відрізняються від англійських наявністю виражених граматичних категорій, що призводить до їхньої більшої складності та контекстуальної залежності. Англійські конструкції характеризуються більш простою синтаксичною структурою, де граматичні категорії менше виражені.

Під час аналізу ад’єктивних конструкцій, які використовуються для опису погодних явищ, також було виявлено наявність метафори. Наприклад, в англійській мові “almighty storm” є метафорою, де шторм порівнюється з божеством або богоподібною силою. Ця метафора надає шторму атрибути всемогутності, величі та непереборної сили. Ад’єктивна конструкція “ferocious storm” є прикладом метафори, де шторм порівнюється з дикою, лютою, жорстокою твариною або силою. Ця метафора використовується для передачі інтенсивності цього природнього явища та для того, щоб підкреслити небезпеку та вплив шторму на навколишнє середовище та людей.

“Omnipresent hurricane” – це метафора, яка зображає ураган як силу, що поширюється повсюди одночасно. Ця метафора створює образ надзвичайно потужного і впливового явища. «Вбивчий смог» – ця метафора використовується з метою акцентувати на небезпеці, яку несе смог, і його можливого шкідливого впливу на здоров’я людей. «Гіркий смог» – метафора використовується для опису небезпеки та дискомфорту, які може спричинити смог. «Зловісні хмари» – ця антропоморфна метафора використовується для опису хмар, які виглядають загадковими та небезпечними, наче вони мають свою власну волю та негативний

характер. Використання метафори в описі погодних явищ допомагає надати їм емоційне забарвлення.

Висновки. Використання методів корпусного аналізу дозволило систематично та об'єктивно аналізувати ад'єктивні конструкції, які використовуються для опису погодних явищ в англійській та українській мовах.

Ознайомлення з основами корпусної лінгвістики дозволяє зрозуміти роль та значення корпусів у лінгвістичних дослідженнях. Корпусні методи дослідження, представлені в роботі, виявилися потужним інструментом для аналізу мовних структур, оскільки вони дозволяють отримати велику кількість емпіричних даних і проводити об'єктивний аналіз.

Використання програмного забезпечення Sketch Engine для відбору ад'єктивних конструкцій і подальшого аналізу вживання їх в різних мовних контекстах є важливим кроком у дослідженні. Під час використання програмного забезпечення Sketch Engine для створення вибірки, були відібрані найбільш уживані ад'єктивні конструкції в англійській та українській мовах для опису погодних явищ.

Результати аналізу ад'єктивних конструкцій, що використовуються для опису погодних явищ у англійській та українській мовах, свідчать про їхню спільну структурну особливість як двокомпонентних конструкцій, які складаються з прикметника та іменника. Крім того, аналіз дозволив виявити використання метафор у описі погодних явищ, що додає емоційне забарвлення та образність опису.

Отже, відповідно до отриманих результатів дослідження, було досягнуто мету та виконано всі поставлені завдання.

Список використаних джерел

1. Alistair Baron, Lancaster University Paul Rayson, Lancaster University Dawn Archer. University of Central Lancashire. Word frequency and key word statistics in historical corpus linguistics. 2009. 25 p.
2. Moisl H. Cluster analysis for corpus linguistics. Berlin : De Gruyter, 2015. – 381 p.
3. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник / В. В. Жуковська – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 142 с.

КЛИМЕНКО К., Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

Науковий керівник: ГАПОНОВА Л.Є., к. філол. н., доцент, доцент кафедри філології та перекладу Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

ТИПОВІ ЛЕКСИЧНІ ПОМИЛКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Більшість людей роблять помилки у мовленні, навіть якщо вони говорять цією мовою все своє життя. Робити помилки не соромно, але важливо вміти

розпізнавати їх. Українська мова дуже багата і красива, і не варто псувати її прикрими помилками

Найпоширенішими лексичними помилками в українській мові є калькування з російської мови. Русизми проникли в нашу мову під впливом російської мови і так укоренилися в мовленні, що часто трапляються навіть у мові тих українців, які не знають російської [1].

Іншим різновидом лексичних помилок є плеоназми – вживання разом двох слів з однаковим значенням. Такі слова повторюють значення одне одного, тому вважаються помилкою. Розглянемо деякі з прикладів плеоназмів в українській мові: щасливий хепі-енд; спускатися вниз; дублювати двічі; реальні факти; вільна вакансія; пам'ятний сувенір; моя власна думка; моя автобіографія; спільна співпраця; колеги по роботі; долоні рук; внутрішній інтер'єр. Замість цих плеоназмів правильніше говорити «вакансія», «сувенір» тощо. Адже будь-яка вакансія є вільною, а будь-який сувенір є пам'ятним [2]. **Тавтологія** є різновидом плеоназму. Це **недоречне повторення** одного й того ж слова або спільнокореневих у безпосередній близькості одне від одного (в одному або сусідніх реченнях).

Лексичною помилкою також є багатослів'я. Це нагромадження слів, що не несуть нової інформації, порушують чіткість і структуру вислову. Наприклад, замість «*викликати негативний вплив*» правильно говорити «негативно впливати».

Мовлення може втратити сенс, коли ми пропускаємо в реченні окреме слово. Таке явище називають «мовною недостатністю». Втрата слова в реченні часто призводить до спотворення його змісту, появи неясності у висловлюванні. Пропуск потрібного слова нерідко стає причиною появи логічних помилок. Також досить поширене вживання слів у невластивому їм значенні. Актуалізація невластивого для слова значення виникає внаслідок семантичної некритичності тестованого в процесі добору слова для певного контексту: учасник тестування не пригадує потрібне слово, а обирає подібну лексему. Нетипове значення актуалізується в разі наявності міжмовних омонімів як результату інтерференційних міжмовних процесів, тобто накладання семантики слова в одній мові на подібне формально слово з іншої (*неділя* – тиждень). Помилковим також є вживання лексичних діалектизмів, неправильне вживання синонімів, порушення лексичної сполучуваності слів (*здавати іспит* – складати іспит), неправильне вживання фразеологізмів або змішування двох складових різних фразеологізмів, уживання слів, не властивих зображуваній епосі.

Отже, найпоширенішими лексичними помилками у мові є калькування з російської мови, плеоназми, мовна недостатність або, навпаки, багатослів'я, вживання слів у невластивому для них значенні тощо. Підвищення рівня мовної культури передбачає постійну роботу над усуненням помилок у мовленні. Причинами порушення лексичних норм, як правило, є бідний словниковий запас, неправильне розуміння значення слів, а також тривале зросійщення населення України.

Список використаних джерел

1. Пулатова К. 11 найчастіших помилок в українській мові: вони псують ваше мовлення. URL: <https://www.unian.ua/society/samye-chastye-oshibki-v-ukrainskom-yazyke-kak-nelzya-govorit-novini-ukrajini-amp-12147825.html> (дата звернення 20.10.2023).

2. Що таке плеоназми. URL: <https://kray.net.ua/konsultpunkt/shho-take-pleonazmy/> (дата звернення 18.10.2023).

КОБЕЦЬ О., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

Науковий керівник: Фролова І. Є., професор кафедри загального та прикладного мовознавства, доктор філологічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

ПОТЕНЦІАЛ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ РОМАНУ "ЛЕВ, БІЛА ВІДЬМА ТА ШАФА" К. ЛЬЮІСА

Художній переклад досить популярний у наш час об'єкт наукових спостережень. Багато спеціалістів по всьому світу вивчають переклад, намагаються знайти нові шляхи, щоб покращити його якість. Перед перекладачами стоїть важливе завдання передати атмосферу, настрої оригінального тексту, при цьому потрібно максимально зберегти індивідуальний авторський стиль і пояснити реалії.

При перекладі художніх творів прийнято дотримуватися деяких правил. Точність та стислість – це одні з найважливіших критеріїв хорошого перекладу. Необхідно якомога ближче триматися оригіналу, не додавати нової інформації до тексту. Потрібно намагатися перекладати зрозуміло, для цього не слід використовувати багатозначні вирази і конструкції, вони лише стануть перепонами для легкого сприйняття [6, с. 26].

Художня література відома наявністю великої кількості власних назв. Існують різні класифікації онімів, але найбільш повну пропонує український мовознавець М. П. Кочерган. Він розділяє їх на: антропоніми, топоніми, теоніми, зооніми, астроніми, космоніми, хрононіми, ідеоніми, хрематоніми, ергоніми, гідроніми, етноніми [4, с. 186].

Власні назви ускладнюють роботу перекладачам, бо часто їх не можна передати транскодуванням і треба шукати адекватний еквівалент, враховуючи культурні особливості. В процесі роботи науковці знайшли найбільш вдалі способи перекладу таких лексичних одиниць: пошук словникового відповідника, переклад згідно традиції, транскодування, калькування, змішаний спосіб [1, с. 214].

Відомо, що жанр фентезі набув неабиякої популярності за останні роки. Літературознавці наголошують, що фентезі - це самостійний напрямок, який можна впізнати по наявності фантастичних елементів, магії, вигаданих істот тощо [3, с. 529].

Також фентезі має свою внутрішню класифікацію. За тематичним принципом фентезійні твори розділяють на: містично-філософські, метафоричні, чорну, героїчні фентезі [5, с. 38].

Одним із авторів, що започаткував цей жанр, був британський письменник К. С. Льюїс. Його найвідоміша фентезійна праця - це цикл романів «Хроніки Нарнії». До нього входять сім книг. «Хроніки Нарнії» розповідають читачам про дітей, які випадково потрапляють до вигаданого світу Нарнії, там вони зіштовхнулися з чарівними істотами, магією, добром і злом [2].

В Україні найбільшою популярністю користуються ці романи, які випустило в перекладі видавництво КСД у 2012–2014 роках.

Об'єктом нашого дослідження є власні назви з роману К. С. Льюїса «Лев, Біла Відьма та шафа» (*The Lion, The Witch and The Wardrobe* by C.S Lewis) у перекладі відомого українського перекладача В. Шовкуна.

Після прочитання оригінального тексту твору, а також його українського перекладу, ми знайшли 41 власну назву.

При аналізі способів перекладу ми зверталися до вище наведеної класифікації В. І. Карабана. У ході дослідження ми отримали такі результати.

Згідно традиції перекладено такі власні назви як, наприклад:

- *London* — Лондон;
- *England* — Англія.

У словниках перекладач знайшов відповідники до таких онімів:

- *Professor* — Професор;
- *Christmas* — Різдво.

Імена героїв, як правило, перекладалися транскодуванням:

- *Peter* — Пітер;
- *Susan* — Сьюзан.

Щоб правильно передати зміст деяких власних назв, перекладач вдався до контекстуальної заміни:

- *Father Christmas* — Дід Мороз;

Під час відтворення деяких інших власних назв було використане калькування:

- *Mr. Beaver* — пан Бобер.

У процесі калькування під час відтворення деяких власних назв було використано трансформацію вилучення. Зокрема, ми зареєстрували вилучення граматичної природи: англійські артиклі *a*, *the* було вилучено при калькуванні, через відсутність українських відповідників, прийменник *of* було передано відмінковим закінченням.

- *Captain of the Secret Police* — зверхник таємної поліції

Також ми зафіксували змістове вилучення, а саме *World Ash Tree* — Світове дерево; тут компонент *Ash* — *поніл*, очевидно здався перекладачеві семантично надлишковим.

Деякі власні назви було перекладено калькуванням з транскодуванням:

- *old Silenus* — старий Силен.

Перспективою роботи є подальший аналіз способів відтворення власних назв в українських перекладах інших романів з серії «Хроніки Нарнії» та виявлення продуктивності цих способів.

Список використаних джерел

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
2. Клайв Степлз Льюїс. Біографія. Ukrlib: веб-сайт. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=8055> (дата звернення: 01.10.2023).
3. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2. Київ: Академія, 2007. 624 с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — К.: Видавничий центр "Академія", 2001. 368 с.
5. Логвіненко Н. Фентезі як вид фантастичної прози. Українська література в загальноосвітній школі. 2014. № 5. С. 38-40.
6. Радчук В. На жертovníку мистецтва / В. Д. Радчук // Хай слово мовлене інакше... – Київ : Дніпро, 1982. С. 19–40.

КОГУТ, Д. Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Бойко Я.В., к.філол.н, доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»

МОВНІ МАРКЕРИ АНГЛОМОВНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Дискурс тлумачиться як складне комунікативне явище, що включає в себе соціальний контекст, інформацію про учасників комунікації, знання процесу продукування та сприйняття текстів. Дискурс, за Т. ван Дейком, – це складна комунікативна подія, «суттєва складова соціокультурної взаємодії, характерні риси якої – інтереси, цілі та стилі» [1].

Туристичний дискурс розуміється як «мова, реалізована в інституційних ситуаціях спілкування в предметній галузі туризму» [4, с. 104–109]. Автор доводить, що туристичний дискурс є гібридним, тому як поєднує риси рекламного, науково-популярного та дидактичного дискурсів. Для К. Вестіто туристичний дискурс – це вживання мови в усній формі і на письмі, форми практики (діяльності), в якій створюються і розповсюджуються соціальні та культурні значення місць і народу; мови, що бере участь в просуванні туризму, представленій певними жанрами [5].

Учасники туристичного дискурсу – працівники сфери туризму і клієнти – знаходяться в різних статусних позиціях, де спілкування – асиметричне. У дискурсі працівників туризму присутні маркери нерівного статусу учасників, наприклад, ввічливі додавання *Sir, Madam, Mr. Smith* та ін.

Створюючи туристичний дискурс, необхідно враховувати якості національно-культурного дискурсу в цілому, такі як оптимістичний настрій і доброзичливе ставлення до людей, переважання конструкцій з вираженим активним діячем, евфемізмів; неприпустимість прямого впливу на адресата, повага особистого простору, відсутність у висловлюваннях категоричності.

Аналіз лінгвістичних та лінгводидактичних літературних джерел дозволив виділити такі жанри туристичного дискурсу [2, с. 47], в яких персонал реалізує певні комунікативні наміри:

Бесіда офіціанта з відвідувачами – пояснення пунктів меню в ресторані, кафе (рекомендація щодо вибору страви);

Діалог турагента з клієнтом – надання достовірної інформації споживачам щодо турпродукту (поради, рекомендації туристам щодо квитків і резервування);

Діалог працівника готелю з клієнтом – пояснення маршруту до місць, розташованих у місті (поза готелем) (пояснення, як пройти до кафе, спортзалу та ін. (об'єктів надання послуг в готелі);

Діалог персоналу інформаційного центру з туристом – повідомлення про визначні пам'ятки, заходи та ін. (пояснення маршруту, як дістатися до якого-небудь пункту);

Екскурсія – екскурсія-розповідь (інструктаж з техніки безпеки. (входить у вступ екскурсії)).

Як видно з наведеного переліку комунікативних намірів, реалізація жанрів туристичного дискурсу залежить від здатності персоналу працювати з текстами туристичної сфери спілкування, передавати інформацію, що міститься в них. До туристичних текстів відносять такі тексти: рекламні туристичні тексти, брошури, проспекти, листівки, путівники, довідники, каталоги, статті спеціалізованих журналів і туристичних рубрик газет, книги з описом подорожей, веб-сторінки туристичних бюро, звіти, відгуки про поїздки тощо.

Будь-який текст туристичної спрямованості має специфічну формальну, предметно-понятійну і логіко-композиційну структуру. Аналіз літератури дозволив виявити специфіку англійських текстів туристичної сфери спілкування:

1. Лексика в розглянутих текстах складається з трьох прошарків: загальноповсякденні, стилістично нейтральні слова (наприклад, *historical, cultural, architecture, sight, attract*), загальнонаукові слова (наприклад, *phenomenon, relic, circular, erect*), архітектурні, історичні, мистецтвознавчі терміни (*pinnacles, masonry, crenellate*).

2. Позитивна оцінка туристичних об'єктів формується за допомогою кліше (наприклад, *to be famous for, to be an important part of, to cater for, to be popular with*), відносних прикметників, якісних прикметників у найвищому ступені, модальних дієслів, фразеологізмів, стилістичних прийомів, емоційно-експресивного синтаксису.

3. Використання конвенціональних скорочень, одиниць виміру, тимчасових інтервалів, термінів, як наслідок, лаконізму, притаманного публіцистичному стилю і рекламі, числівників, топонімів; акронімів і аббревіатур.

4. Синтаксична сторона варіюється залежно від типу тексту. Так, у тексті путівника, брошурах присутні паралельні конструкції, синтаксично складні речення,

обумовлені науково-популярним і публіцистичним стилями викладу, а в проспектах переважає спрощений синтаксис. Більшість текстів туристичної сфери спілкування є креолізованими (полікодовими, семіотично ускладненими), тобто інформація представлена у вербальній та візуальній формах.

Тексти туристичної сфери спілкування виконують інформативну та переконливу функції, одна з яких домінує залежно від типу тексту. Розглянуті тексти вміщують інформацію культурологічного плану, країнознавчі відомості про історію, географію, економіку країни. У них відображені цінності культури автора тексту і соціокультурні особливості тієї системи, в якій вони сформувалися, а також загальнолюдські, загальнонаціональні цінності. Разом з тим в даних текстах, що відображають ментальні моделі автора, можуть передаватися стереотипи, почуття зверхності, забобони по відношенню до описуваної країни.

Логіко-композиційна структура розглянутих текстів варіюється залежно від типу тексту. Так, композиційна структура *газетної статті* включає: заголовок; вступний абзац; основну частину; заключний абзац. У *путівнику* виділяють заголовок, який у більшості випадку носить інформаційний характер; підзаголовок; слоган-девіз (у рекламних виданнях); основний текст. У *прагматичних текстах*, використовуваних у сфері туризму, присутні три комунікативних блоки: заголовок; основний інформаційний блок; заключний блок [3, с. 186].

Аналіз окремих типів текстів туристичної сфери спілкування дозволив виокремити три їхні види, представлені різними жанрами:

- **інформативні тексти:** статті туристичних журналів, газет та веб-сайтів, путівники, які є текстами з частковою креолізацією, мають розгорнуту вербальну частину і виконують інформаційну функцію;

- **малоформатні тексти:** брошури, інструкції, реклами, оголошення, меню, розклад руху транспорту, квитки, в яких іконічні засоби органічно пов'язані з вербальною частиною і служать опорою для її розуміння. З перерахованих видів реклама і оголошення відносяться до текстів з повною креолізацією. Їх особливістю є обмеженість текстового формату, а, отже, стислість, лаконізм вербального тексту, економія мовних та немовних засобів. Дані тексти виконують інформаційну, інструктивну та регулятивну функції;

- **іконічні тексти:** дорожні знаки, географічні карти (фізичні, туристичні), схеми метро, плани вулиць, парку, плани будівлі (поверху готелю, інших туристичних об'єктів), що виконують попереджувальну та регулюючу функції.

Отже, туристичний дискурс є гібридним типом дискурсу, оскільки поєднує риси рекламного, науково-популярного та дидактичного дискурсів. Вербальним виразником юридичного дискурсу є туристична лексика (кліше, прикметники, фразеологізми, прецедентні імена тощо). Текстам досліджуваної галузі притаманні стилістичні прийоми (метафори, порівняння-зіставлення, гіперболи); емоційно-експресивні синтаксичні конструкції тощо. Більшість текстів туристичної сфери спілкування є креолізованими, тобто інформація представлена у вербальній та візуальній формах.

Список використаних джерел

1. Дейк ван Т. А. К определению дискурса. URL: <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm> (дата звернення: 21.08.2023)
2. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підруч. для ВНЗ. Київ : Знання, 2008. 661 с.
3. Матвіяс О. В., Романчук О. В., Базиляк Н. О. Комплексні фразеологічні одиниці у термінологічній системі галузі туризму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. Вип. 60. С. 184–187
4. Перішко І.В. Сучасні тенденції формування лексики у сфері туристичних послуг. *Молодий вчений*. 2018. № 3.2 (55.2). С. 104–109.
5. Vestito C. Tourism discourse and the representation of Italy: a critical analysis of English guidebooks. URL: http://www.fedoa.unina.it/2780/1/Vestito_Lingua_Inglese.pdf (дата звернення: 21.08.2023)

КОЖУРИНА Д., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

ЧУХНО Т., к.філ.н., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОЇ СПРАВИ

Військова сфера є невід’ємною частиною сучасного соціально-політичного життя. Тому не дивно, що з військовою термінологією часто зустрічаємось у публіцистичних та літературних текстах. З погляду класифікації професійної мови, багато жанрів, пов’язаних із військовою діяльністю, належать до сфери внутрішньо професійної комунікації, яка обмежується рамками професійної групи. Жанри цієї сфери можна поділити на дві ключові категорії: жанри, спрямовані на предметний аналіз (військова публіцистика, військова наукова дискусія, військова освітня комунікація, до якої відносяться навчальні матеріали та підручники з військових дисциплін) та нормативні жанри (директиви, методичні рекомендації, розпорядження, команди тощо).

Військова термінологія, яка знаходить своє застосування у публіцистичному тексті, складається з лексичних елементів, що відносяться до різних аспектів військової комунікації. До них належать термінологічні одиниці, що стосуються технічного устаткування військових сил, дипломатичної лексики, а також слів, які характеризують воєнні тактичні та стратегічні операції, як-от: *operations* – «воєнні дії», *target acquisition* – «визначення та відстеження ворожих цілей», *defences* – «захисні споруди», *infra-red devices* – «пристрої на основі інфрачервоних технологій» [2].

При виконанні перекладу необхідно завжди звертати увагу на конкретний контекст та реальне значення тієї чи іншої лексеми в ньому. Так, термін *battalion* може перекладатися як «батальйон» у контексті піхоти, але як «дивізіон» у контексті артилерії. Термінологічна одиниця *section* в американських збройних силах вказує на «секцію» у підрозділах важкої зброї піхоти або «збрарддя» в

артилерії, тоді як у британських збройних силах це може бути «відділення» в піхоті або «взвод» в артилерії. Також слід звертати увагу на особливості використання термінологічних лексем у однині та множині. Наприклад, лексична одиниця *defense* перекладається як «оборона», але коли вона вживається у множині (*defenses*), то означає «оборонні споруди».

Військовий переклад як особливий різновид мовної медіації здійснюється в збройних сил з метою реалізації завдань лінгвістичного забезпечення ведення військових дій. Згідно з В. Балабіним, «військовий переклад – це спеціальний вид міжкультурної двосторонньої й двомовної комунікації, що має своїм об'єктом тексти військової тематики» [1, с. 12]. Переклад відбувається у стандартних та надзвичайних обставинах військової служби в рамках військово-політичних, військово-технічних та військово-специфічних аспектів діяльності збройних сил, де ключову роль відіграє військовий перекладач [1].

При перекладі військової лексики вкрай важливою є точність інформації, адже на основі перекладених матеріалів приймаються критичні рішення та плануються воєнні дії. Отже, адекватність перекладу військової документації передбачає не лише вірне відтворення змісту, але й уважне відображення його структурного устрою, логіки розміщення інформації та послідовності подання даних [3, с. 274].

Іноді перекладачі допускають помилку, вибираючи дослівний переклад, особливо коли англійський термін має зовнішню схожість з українським, але при цьому відрізняється за змістом. Наприклад, слово *military academy* слід перекладати як «військове училище», а не «військова академія». Також термін *ammunition* відповідає українському «боєприпаси», а не «амуніція» чи «спорядження».

Під час аналізу англійської стилістично специфічної військової лексики і фразеології ми користувалися класифікацією методів перекладу, запропонованою О. Селівановою [4]. Зазначимо, що при визначенні поняття «фразеологізм» виходимо з його загальноприйнятого розуміння: стійкі словосполучення, які частково або повністю отримали нове значення. Фразеологічні одиниці є джерелом стилістично насиченої лексики, яка потребує специфічного підходу при її відтворенні на українській мові.

Нами були визначені найефективніші стратегії для забезпечення адекватності та еквівалентності при перекладі такої лексики. До таких перекладацьких прийомів відносяться: калькування, підбір словникового відповідника, реметафоризація, деметафоризація, логічний розвиток та експлікація (або описовий метод перекладу). Розглянемо ці прийоми на прикладах.

Метод експлікації: *mustang* – «офіцер, який швидко просувається по кар'єрній драбині»; *profile* – «заборона нести військову службу внаслідок серйозного травмування або поранення»; *bust caps* – «швидко стріляти»; *Rocks and Shoals* – «норми та правила Військово-Морських Сил США»; *slick sleeve* – «моряк, який ще не заробив відзнак на рукаві своєї уніформи»; фразеологізм *days and a wake-up* вказує на конкретний час, що залишився до завершення військової служби або до перебазування.

Калькований переклад: *Fabian strategy* – «Фабіївська тактика» (стратегія уникання прямих військових конфліктів з метою втомити противника); *unrestricted reporting* – «вільне звітування»; *blues buddies* означає «друзьбани в блакитному» (двоє військовослужбовців, які покидають базу у формі); *Devil Dog* – «пес-чортяка» (військовослужбовець ВМС США).

Словниковий відповідник: *midcourse phase* «балістична (маршева) ділянка»; *marshalling* «концентрація військових сил»; *lead* «лідуюча роль»; *elicitation* – «збір розвідданих».

Транскодування: *crusher* «крашер» (шолом пілотів часів Другої світової війни); *Hawk* «Хок» (американський зенітно-ракетний комплекс);

Приєм ретафоризації: *first light* «перші півні». Словникова відповідність: *approach schedule* «план підходу десанту»; *area denial* «ведення вогню на заборону». Метод демефоризація: *forlorn hope* «підрозділ штурмовиків»; *buckle for your dust* «бомбардувати».

Демефоризація: *lawndart* – «парашутист»; *breaking it down Barney-style* – «розжувати» (детально пояснити); *Salad Bar* – «нагрудні відзнаки»; *moonbeam* – «ліхтарик»; *hit the silk* – «стрибати з парашутом»; *flight suit insert* – «пілот».

Підсумовуючи, зазначимо, що англомова лексика та фразеологія військової справи мають свої унікальні семантичні характеристики. Ці особливості вимагають від перекладача глибокого розуміння контексту та специфіки військової термінології. Переклад таких одиниць часто залежить від прийомів, таких як калькування, демефоризація та вибір словникового відповідника. Основна мета перекладу полягає в досягненні адекватності та еквівалентності, зберігаючи при цьому стилістичну та семантичну цілісність оригіналу. З урахуванням важливості точності в військовій сфері, перекладачам слід підходити до цього завдання з особливою увагою та професійністю.

Список використаних джерел

1. Балабін В. В. Визначення поняття «військовий переклад». *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 3. С. 7-14.
2. Василенко Д.В. Процеси формування основного фонду англійського військового лексикону ХХ – початку ХХІ століття. *Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур* : матеріали між. конф. молодих учених. Донецьк. Дну, 2007. С.15-16.
3. Коновалова В. Б., Лутай Н. В. Лексико-семантичні особливості військового галузевого перекладу. *Лінгвістичні дослідження*. 2013. Вип. 36. С. 273–277
4. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201-208.

КОЛЕСНИК М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ЛІНГВІСТИЧНА ГРА СЛІВ, ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ

Будь-який продукт мас-медіа має доносити інформацію до глядача, слухача чи читача. Але, щоб ця інформація була привабливою та люди захотіли її сприймати. Існує багато способів, які допомагають зробити матеріал привабливим для читача.

Діяльність ЗМІ у політичному контексті та їх статус у суспільній політичній системі привертали увагу вчених, таких як Ю. Дорошенко, Д. Дуцик, В. Карпенко та Т. Стрекаль. Останнім часом обговорення викликає проблема політичних маніпулятивних технологій, що використовуються ЗМІ, особливо під час виборів.

Спираючись на висновки соціолога Г. Франке, І. М. Дзялошинський відокремлює медіатехнології.

«Використання почуття страху» – страх змін, смерті, втрати тощо забезпечує фокус на об'єднання людей за допомогою однієї з найсильніших людських емоцій – страхом.

Пропонується зрозумілий і простий спосіб попередити проблему: не голосуйте за цього кандидата, купляйте саме цей продукт і так далі, і тоді все буде добре.

Як гарний приклад цього – соціальна рекламна кампанія, що мала місце у 2019 році під хештегом *#HELMERETTENLEBEN*. «*Виглядає жахливо. Але рятує моє життя*» - каже слоган. Тут фраза грає саме на людях, які мають тенденцію зневажати особисту безпеку перед спокусою виглядати «круто» у компанії своїх друзів чи знайомих.

Ця фраза використовує іронію, щоб трішки висміяти таких людей, щоб далі зіграти на відчутті страху за життя. Адже ти не зможеш красуватися ні перед ким, якщо загинеш через відсутність шолома [1].

Хоча почуття страху це дуже сильний механізм, одного його буде мало. Ще одним з найпопулярніших методів впливу через влучні образи та вирази є використання або створення контрасту — цеце вибір фактів і образів, за якими оцінюються концепції.

Для цього потрібно знайти необхідну чітку перспективу. Це може бути, наприклад, чорно-біле рекламне зображення, або цей метод можна побачити у порівнянні портретів кандидатів з різними якостями, образами. Також цей метод використовують при рекламі «до» та «після» де порівнюють людей до та після пластичних операцій, зачіски або до і після створення нового «іміджу» та ін.

У пресі для цього методу втілюється у вживанні емоційно забарвленій лексиці, яка передбачає порівняння: новий, унікальний, чудовий, легкий, щасливий, чудовий, безплатний.

Відома по всьому світу газета Times, а саме його відділення у Лос Анджелісі, використовувала цей метод у своєму випуску про ситуацію у Бахмуті. Заголовок їх статті звучить як «*In Ukraine, an Endless Caravan of Death*» – «*В Україні, нескінченний караван смерті*». Хоча весь вираз ми можемо вважати емоційно забарвленою лексикою, особливо хочеться зазначити слово Endless. Саме воно дає те саме відчуття жаху та холоду по спині.

Цей вираз дуже добре грає з читачем через порівняння його спокійного та тихого життя, та тим, що прямо зараз відбувається в Україні й слово «нескінченний», як раз допомагає прийти до відчуття цього контрасту. Також цей вираз грає на відчутті страху, тому ми можемо його віднести до інструменту з використанням почуття страху. І це є також гарним прикладом того, що дуже часто у ЗМІ використовується більше ніж один інструмент впливу через лексичний вираз.

Ще один гарний приклад – рекламне суперництво двох відомих по всьому світі брендів PEPSI та Coca-Cola. Обидві компанії були створені майже одночасно наприкінці 19 сторіччя. Обидва напої дуже схожі, а тому їх суперництво було неминуче. У великої кількості рекламних компаній ці два бренди так чи інакше шуткують один над одним та намагаються якось довести, за допомогою, співвідношення чому саме їх бренд кращий.

Дуже часто саме PEPSI є тим, хто починає ворожнечу, тоді як Coca-Cola відповідає йому. Так і тут, перед початком рекламної компанії на честь Хелловіну PEPSI випустили рекламний постер на якому була зображена банка напою цього бренду, що загорнута у простирадло імітуючи банку Coca-Cola. Ця реклама мала підпис «*We wish you a scary Halloween!*» - «*Ми бажаємо Вам страшного Хелловіну!*». Цим виразом вони прямо натякають на те, що такий костюм, що має їх напій на постері є страшним та потворним. Без сумнівів цей надпис дуже комічно дискредитує бренд Coca-Cola.

Однак відповідь не змусила себе довго чекати. Coca-Cola випустила рекламу з точно таким же зображенням, однак змінила надпис на «*Everybody wants to be a hero!*» – «*Кожен хоче бути героєм!*». Простирадло на постері було дуже схоже на плащ, чим і скористалися маркетологи, відсилаючись на класичний образ супергероя з попкультури, що має плащ за спиною.

Цим надписом вони змінили всю суть реклами, натякаючи за заздрість PEPSI та його бажання були більш схожим на свого більш відомого та успішного конкурента [2].

Але що робити, коли посилення має бути більш масовим та впливати саме на підсвідомість та примітивні інстинкти споживача? Для цього використовується такий інструмент, як «спрощення проблеми» – використання простих інтерпретацій складних понять, експлуатація відчуттів переваги над іншими.

Один з постерів у Німеччині, що з'явився напередодні виборів у парламент у 2022 році. Гасло каже «*Die Reichen sollen endlich bezahlen!*» – «*Багаті мають нарешті заплатити!*» Це гасло як раз давить на всім відому проблему не рівності шарів населення, де частіше за все багаті стають ще багатшими, тоді як бідні тільки бідніють. Просте гасло, що донесе проблему до кожного. Але, що тут

дійсно гідно уваги, так це слово *bezahlen*, а саме те що частинка «be» у цьому слові виділена червоним.

Хоча в німецькій мові обидва слова *zahlen* та *bezahlen* мають переклад «платити» або «оплачувати» між ними є велика різниця. *Bezahlen* ми використовуємо коли не знаємо скільки саме людина має заплатити, тоді як *zahlen* навпаки використовується, коли сума нам відома. Подібне використання дає дуже гарне враження та посилення того, що людям насправді відома та сума, яку багаті мають заплатити. Це дає подвійне враження злості та ненависті до цієї нерівності [3].

Отже, ми можемо зробити висновки, що гра слів є дуже сильним інструментом у впливі на маси. Але, кожен, хто використовує її повинен знати не тільки, як зробити влучний вислів, а і як використати його доречно, щоб не викликати дисонанс з самою інформацією, що споживає читач.

Вчасність та влучність також грають велику роль, адже емоційне підсилення має бути у влучний час. Тому мало лише зробити гру слів, використати її правильно – це окремий виклик для автора.

Список використаних джерел

1. Pepsi vs Coca-Cola an advertising battle [Електронний ресурс]/TBS Education//2022 р. – Режим доступу: <https://barcelona.tbs-education.com/news/pepsi-vs-coca-cola-the-advertising-battle/>
2. „Looks like shit“ ist Kampagne des Jahres [Електронний ресурс]/Runter Vom Gas//2019 р.- Режим доступу: <https://www.runtervomgas.de/aktuelles-und-downloads/aktuelles/looks-like-shit-ist-kampagne-des-jahres/>
3. Снідалов О. Про німецьку зовнішню політичну рекламу [Електронний ресурс]/LB.ua//2017р. – Режим доступу: https://lb.ua/blog/snidalov_olexandr/375247_pro_nimetsku_zovnishnyu_politichnu.html

КОНОНЕНКО В., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н.Г., к.філол.н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РОДУ У ЗАПОЗИЧЕННЯХ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Запозичені слова є невід’ємною частиною будь-якої мови, зокрема німецької. Вони походять з іншої мови, але все ще впізнавані, зокрема, за написанням та вимовою, проте, в той же час вони є добре пристосованими до тієї мови, в яку перейшли, та вимовляються і пишуться за стандартами мови-реципієнта. Запозичення з інших мов є досить поширеним явищем у німецькій мові. Перші запозичені слова з’явилися ще в часи Великої Римської імперії (перше століття нашої ери), наприклад, лат. *corbis* перетворилося на нім. *Korb*

(«кошик»). З розвитком торгівельних, політичних та економічних зв'язків з іншими країнами в німецьку мову все більше впроваджувалися слова з інших мов. Наприклад, слова *Computer* та *Internet* походять з англійської мови та дуже активно вживаються в сучасному німецькому мовленні. Наразі в німецькій мові налічується більше 2000 іноземних та запозичених слів з французької, іспанської, англійської та інших мов.

У німецькій, як і в українській мові, існує три роди іменників (*das Genus*), а саме: *maskulin* (чоловічий), *feminin* (жіночий) та *neutral* (середній). Однак основною проблемою при вивченні німецької мови є саме те, що рід більшості слів у цих мовах не співпадає. Проте визначення роду в німецькій мові підкорюється деяким загальним правилам. Це стосується і запозичень.

Отже, до **чоловічого роду** належать:

- майже всі професії, у тому числі запозичені: *der Juwelier* (укр. «ювелір»);
- пори року, місяці, будні дні: *der Juli* (укр. «липень»);
- марки автомобілів, потягів: *der Nissan, der Orient-Express*;
- алкогольні напої: *der Chardonnay*. З правила є винятки, наприклад: *das Bier* (укр. «пиво»);
- слова з суфіксами **-er, -or, -ist, -ismus**: *der Artist, der Professor, der Chauffeur, der Kapitalismus*.

До **жіночого роду** належать:

- марки мотоциклів: *die Vespa*;
- назви кораблів та літаків: *die Suzuki, die Titanic*,
- цифри: *die Eins* (укр. «одиниця»),
- квіти: *die Tulpe* (укр. «тюльпан»);
- слова з суфіксами: **-e, -t, -ei, -ie, -in, -schaft, -heit/keit, -ung**, наприклад: *die Prinzessin, die Geranie*.

До **середнього роду** відносяться:

- іменники, утворені від прикметників та дієслів: *das Surfen, das Googlen*;
- назви кольорів, хімічні елементи та метали: *das Beige, das Uran, das Aluminium*;
- слова з суфіксами: **-chen** (зменшувальний), **-lein** (зменшувальний), **-um, -nis, -tum, -ment, -o**: *das Datum, das Dokument, das Auto*;
- слова з префіксом: **ge-**: *das Gehölz* (укр. «деревна рослина»), *das Gebet* (укр. «молитва»).

Проте, незважаючи на наявність правил стосовно визначення роду іменників у німецькій мові, далеко не всі іншомовні слова та запозичення підкорюються цим правилам. Алгоритм розподілу граматичного роду в цій групі іменників досить хаотичний, хоча й існує декілька принципів, які полегшують вибір серед трьох наявних родів.

1. Граматичний рід у багатьох іншомовних та запозичених словах часто відповідає роду в мові оригіналу, наприклад: нім. *die Contenance* відповідає фр. *la contenance* (укр. «спокій»), нім. *der Alligator* – ісп. *el aligátor* (укр. «алігатор»),

нім. *das Museum* – лат. *museum* (укр. «музей»). Однак ця закономірність не спрацьовує із запозиченнями з англійської мови, в якій іменники зазвичай не мають роду, хоча допомагає визначити рід іменника, який прийшов з мов з присутньою категорією роду (іспанська, французька тощо).

2. Другий важливий принцип – перенесення роду німецького перекладу на запозичене слово, не зважаючи на те, що в мові оригіналу інший рід або він взагалі відсутній, наприклад, французьке запозичення *die Bouillon* в німецькій мові жіночого роду (від *фр.* *le bouillon*), оскільки в німецькій мові є відповідний синонім до нього – *die Brühe*, який у свою чергу є іменником жіночого роду.

Цей принцип працює в тому разі, якщо в німецькій мові існує відповідний синонім чи тематично схоже слово, тому і рід буде переноситися з нього на запозичення. Рід таких слів потребує простого запам'ятовування.

3. Третім принципом надання роду запозиченим та іншомовним іменникам є принцип визначення роду за суфіксом або префіксом.

Так, англійські слова суфіксом **-ity** частіше за все відповідають лексичним одиницям з німецьким суфіксом **-ität**, тому жіночий рід є типовим для них, наприклад: *die Corporate Identity* тотожне *die Unternehmensidentität* (укр. «фірмовий стиль»);

Запозичені іменники з суфіксами **-ment** та **-ing** (більшість також з англійської мови) є середнім родом: *das Management* (укр. «менеджмент»), *das Establishment* (укр. «заклад»).

Запозичення з французької мови з суфіксами **-ure**, **-age**, **-ion**, та **-ade** завжди жіночого роду: *die haute Couture* (укр. «висока мода»), *die Maniküre* (укр. «манікюр»), *die Garage* (укр. «гараж»).

Іменники іншомовного походження з суфіксами **-er**, **-or** чи французьким суфіксом **-eur** є іменниками чоловічого роду: *der Computer* (укр. «комп'ютер»), *der Caterer* (укр. «організатор громадського харчування»), *der Rollercoaster* (укр. «американські гірки»), хоча для останнього слова в німецькій мові й існує синонім жіночого роду *die Achterbahn*.

Також англійські слова, які складаються лише з одного складу, переважно чоловічого роду, наприклад: *der Chat* (укр. «чат»), *der Drink* (укр. «напій»), *der Sound* (укр. «звук»).

Отже, визначення роду запозичених іменників у німецькій мові може визначатися як загальними правилами, так і суто специфічними, характерними для іншомовних слів та запозичень. Алгоритм присвоєння роду іншомовним словам та запозиченням обумовлюється багатьма факторами (семантикою, зовнішньою формою, наявністю німецькомовних синонімів, присутністю суфіксів і префіксів тощо) і потребує особливої уваги у кожному конкретному випадку.

Список використаних джерел

1. Der Artikel : веб-сайт. URL: <https://der-artikel.de> (дата звернення: 20.10.2023)
2. Duden : веб-сайт. URL: <https://www.duden.de/> (дата звернення: 21.10.2023)

3. Textpertise : веб.сайт. URL: <https://www.textpertise.de/> (дата звернення: 21.10.2023)

КРАСОВСЬКА Я., Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
Науковий керівник: Павленко О. О., д. пед. н. професор; завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки; Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

РОЗВИТОК ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ФАХОВОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Зростання потреб для перекладу термінів та лексики з німецької мови в різних фахових галузях у сучасному світі зумовлює необхідність розвитку інструментів для фахового перекладу. Велика кількість письмових перекладачів,

Якщо розглядати діяльність письмових перекладачів, то виявимо що переважна більшість з них працюють саме у сфері професійного перекладу, при цьому маючи спеціалізацію на конкретних фахових галузях чи мовних комбінаціях. Досить часто така спеціалізація вирізняється власною своєрідністю. Прикладом цього можна навести переклад документів, конференційний переклад, редагування машинного перекладу, переклад у сфері засобів масової інформації та багато іншого.

Необхідність зробити переклад фахових текстів більше якісним та точним унеможлиблюється без знання та володіння термінологією. Адже саме термінологічна лексика користується великим попитом поміж фахівців будь-якої галузі.

Огляд розвитку інструментів для фахового перекладу включає в себе важливі інновації. Основним фактором, що сприяє покращенню інструментів для фахового перекладу на сьогоднішній день, є технологічний розвиток. Машинне навчання та штучний інтелект революціонізують сферу фахового перекладу.

Значний внесок у процес розвитку інструментів фахового перекладу з німецької мови, як вже було зазначено раніше, роблять саме технологічні інновації. До таких інструментів можна віднести: онлайн-платформи для перекладу, корпоративні перекладацькі платформи, системи автоматичної оцінки якості перекладу, розробка спеціалізованих програм для перекладу у фахових галузях, інтерфейси для користувачів з різними рівнями навичок, розробка онлайн-курсів та навчальних ресурсів, мобільні додатки для перекладу. Отже, розвиток цих інструментів допомагає підвищити якість фахового перекладу, робить його більш доступним та ефективним. Важливим аспектом є збереження актуальності та вдосконалення інструментів у відповідь на зростання потреб у перекладі термінів і лексики з німецької мови в різних сферах професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій / укладач О. В. Бровкіна. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 117 с.

2. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
3. Переклад і сучасні технології шлях від паперового словника до хмарних сервісів: веб сайт. URL:<https://translate.jurklee.ua/uk/perevod-i-sovremennye-tehnologii/>

КУДЛАЙ І., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Савіна Ю. О., к.ф.н., доцент кафедри перекладу НТУ «Дніпровська політехніка»

СПОСОБИ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО НА ЛЕКСИКО – СЕМАНТИЧНОМУ РІВНІ ТА ЙОГО ПЕРЕДАЧА НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ О. ГЕНРІ)

Abstract: This paper analyzes the ways of creating a comic at the lexical-semantic level and transferring it into Ukrainian language based on the works of O. Henry. Peculiarities of the use of lexical units and their semantic connections to create a comic effect in the text are investigated. The results of the research can be useful for the study and analysis of the comic in artistic texts, as well as for translators of O. Henry's works into Ukrainian.

Key words: short story, translation, genre originality, comic effect, transformations.

Постановка проблеми. Питання адекватного відображення жанрових особливостей літературного твору в перекладі завжди було дискусійним. Оскільки жанр пов'язаний зі стилем, а стиль – це система, яка охоплює всі аспекти мови, відтворення стильових особливостей у перекладі вимагає серйозних зусиль і викликає багато труднощів. Літературні твори є надзвичайно складними для перекладів художньої літератури, оскільки вони вбирають в себе інтелектуальний потенціал нації, накопичений століттями, і відображають неповторний стиль кожного автора. Особливо у випадку з гумористичними творами, авторське почуття гумору, тонка іронія та веселий фольклорний колорит оригіналу не завжди адекватно зберігається в перекладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовний стиль творів О. Генрі неодноразово привертав увагу дослідників. Серед наукових праць, присвячених цій темі, можна виділити роботи наступних авторів: Ф. Золотаревська, І. Мисоченко, В. Самохвалова. Серед сучасних досліджень, що ставили на меті знайти найбільш ефективні способи відтворення комічного в перекладах варті уваги роботи О. Жука, Р. Колесника, І. Фелауер-Ленц, О. Содея, Дж. Ванделя.

Метою є дослідження природи мовно – стилістичних засобів створення унікальності жанру новели та способи її відтворення українською мовою (на матеріалі творів О. Генрі). Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань:** прослідкувати специфіку лінгвопоетичних засобів творення комічного в малій прозі О. Генрі та визначити особливості застосування перекладацьких

трансформацій у процесі відтворення наведених засобів в українськомовних перекладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з важливих аспектів літературного мистецтва є вміння створювати комічне. Комічне – це зразок гострої іронії, сатири, гумору та сарказму, який викликає сміх у читача. Але як саме досягти комічності на лексико – семантичному рівні і як передати його на українську мову?

На матеріалі творів видатного американського письменника О. Генрі, можна проаналізувати різноманітні способи створення комічного ефекту. О. Генрі володів бездоганною майстерністю використання слів та їх значень для забезпечення смішності в своїх творах. О. Генрі в основному базується на використанні гумористичних елементів, іронії, сарказму та гри слів [1, с. 350]. Один із способів створення комічного на лексико-семантичному рівні – це використання гри слів. Наприклад, у творах О. Генрі зустрічаються часті випадки, коли автор грає словами, створюючи ситуації, що приводять до комічного ефекту. Наприклад, у оповіданні «Подарунок мудрості» (The Gift of the Magi) головні герої Джим і Делла продають свої найцінніші речі, щоб купити один одному подарунки на Різдво. Але виявляється, що подарунки стають непотрібними через те, що вони продали те, на що призначені ці подарунки. Український переклад можна зробити зберігаючи гру слів і комічний ефект: «Подарунок мудрості» – «Дар мудрості» [2, с. 8].

Ще один спосіб передачі комічного на лексико-семантичному рівні – це використання іронії та сарказму. При перекладі таких елементів важливо зберегти їх саркастичний тон і виразність. Наприклад, «sarcastic» можна перекласти як «саркастичний», «ironic» – як «іронічний». У творах О. Генрі часто зустрічаються ситуації, коли автор використовує іронію для створення комічного ефекту. Наприклад, у оповіданні «Останній лист» (The Last Leaf) головна героїня Джонсі хворіє на смертельну хворобу, і вона вирішує, що коли востаннє впаде останній листок з дерева за її вікном, вона помре. Але листок не падає, і Джонсі одужує. Український переклад можна зробити зберігаючи іронію: «Останній лист». Також наприклад, у творах О. Генрі можна знайти фрази типу: «Він був такий добрий, що навіть злодії прислуховувались до його пропозицій».

Також можна використовувати специфічні українські гумористичні прийоми для передачі комічного на лексико-семантичному рівні. Наприклад, українська мова має багато фразеологізмів та виразів з комічними елементами, які можна використовувати для передачі комічного ефекту. Наприклад, у оповіданні «Вождь червоношкірих» (The Ransom of Red Chief) головний герой Джоні виявляється настільки непокорливим і незграбним, що його викрадачам стає нелегко з ним справлятися. Український переклад можна зробити, використовуючи відповідний фразеологізм: «бурхлива дитина» [3, с. 350].

Також О. Генрі використовує відомі слова або фрази у незвичайному контексті, що надає їм комічність. Прикладом може бути використання фрази «китайські дробі» в творі «Прикра історія» для опису ситуації, коли головний герой нелогічно дробить гроші, не враховуючи логіку чи цілісність суми [4, с. 28]. О. Генрі використовує гумористичні гравюри та алегорії для створення комічного

ефекту. Переклад таких елементів повинен використовувати аналогічні гумористичні засоби в українській мові. Наприклад, «cartoonish» можна перекласти як «карикатурний», «allegorical» – як «алегоричний».

Передача комічного на українську мову, зокрема на матеріалі творів О. Генрі, є завданням, що вимагає вміння зберегти і передати гумористичний ефект, враховуючи особливості української мови. Українська мова, володіючи багатим лексичним арсеналом, має можливості для точної передачі комічного сприйняття. При цьому, важливо варіювати способи передачі комічного, використовуючи різноманітні стилістичні та синтаксичні прийоми, які відтворюють гумористичний зміст творів О. Генрі [5, с. 120].

Висновки: Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити висновок, що способи створення комічного на лексико-семантичному рівні в творах О. Генрі, з їхньою подальшою передачею на українську мову, відкривають широкі можливості для дослідження гумористичного потенціалу літератури. Розуміння та використання цих способів не тільки допоможе читачам краще зрозуміти комічний контекст творів О. Генрі, але і розширить лексичний та стилістичний арсенал української мови. Перспективою подальших досліджень постає аналіз культурного фону письменника, що дозволить розкрити специфічні для культури лінгвопоетичні засоби комічного, втілені в їх текстах, і краще зрозуміти особливості вибору стратегій перекладу для відтворення комічного в текстах, призначених для сприйняття представниками інших культур.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Генрі О. Нариси, новели, оповідання. Київ, 1987. 416 с.
2. Агеєва Н. О. Передача комічного ефекту в перекладі (на матеріалі творів О. Генрі). Львів, 10 с.
3. Бачинська О. М. Комедійна конфліктність у новелах О. Генрі. Херсон, 40 с.
4. Гончаренко Є. О. Особливості перекладу комічного на мову оригіналу (на матеріалі творів О. Генрі). Київ, 35с.
5. Тупицька Н. В. Компаративна характеристика комедійного ефекту в новелах О. Генрі та їх українських перекладах: практ. посіб. Харків: ЗНУ, 2016. 140с.

КУДЛАЧ Д., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н. Г., к. філол. н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ТИПИ СЛОВНИКІВ ТА ЇХНЄ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Abstract. The article deals with the variety of dictionaries in modern lexicography and the difficulty of choosing the right dictionary according to one's own context and the goal of learning a foreign language. The article presents classification

of dictionaries Examples of encyclopaedic and philological dictionaries are given.

Key words: dictionary, foreign language, classification of dictionaries.

Постановка проблеми. При вивченні іноземних мов можна задіяти розмаїття словників, які можуть бути використані студентами, викладачами та науковцями для покращення результатів навчання, викладання та проведення власних досліджень у різних галузях науки. Проте існує необхідність у визначенні оптимального словника для вирішення конкретної навчальної задачі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Треба відразу ж зазначити, що німецька лексикографія розвинена набагато краще, ніж лексикографія деяких інших мов. Німецькою мовою створено величезну кількість словників, що описують різні одиниці або фрагменти словникового складу німецької мови. Німецька лексикографія сягає своїм корінням у XV століття. У XVII столітті з'являються тлумачні і двомовні словники, а у XVIII столітті – перший історичний словник. У кінці XVIII – на початку XIX століття великої популярності набувають багатотомні словники. У XIX столітті розпочато роботу над монументальним словником німецької мови братів Грімм. Робота над ним триває й досі. Сучасна лексикографічна робота, як і раніше, має прикладний характер. Багато сучасних досліджень так чи інакше зачіпають тему розвитку сучасних інформаційних технологій [2, с. 74]. Також досить популярною темою серед сучасних досліджень є галузеве вивчення іноземних мов, в тому числі за допомогою словників [1, с. 270]. Обидві роботи репрезентують електронні словники як вдалий вибір інструменту як для самостійного вивчення іноземних мов, так і для викладання.

Метою написання цієї статті стала необхідність вирішення кількох задач: дослідити вплив вибору словника на результати навчання іноземним мовам; визначити оптимальні типи словників для покриття різних типів навчальних потреб; класифікувати словники відповідно до різних цілей їхнього застосування, а саме: навчання в школі, університеті, самостійне вивчення іноземної мови тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення словників – завдання особливої галузі лінгвістичної науки – лексикографії. Словники виконують інформативну та нормативну функції, тобто вони є універсальними інформаційними джерелами для розуміння того чи того явища та водночас найпевнішою консультацією щодо мовних норм (правопису, наголосів тощо). Сучасна лексикографія є цілою індустрією, яка, задовольняючи потреби в найрізноманітніших видах інформації про слово, активно використовує можливості сучасних інформаційних технологій.

Словники можна класифікувати за різними ознаками, такими як призначення, спеціалізація, форма, зміст та ін. Але найперша їхня класифікація починається із поділу на два види: *енциклопедичні* та *лінгвістичні* або, як їх ще називають, філологічні словники. Суттєва відмінність між ними саме в характері матеріалу, який описують: об'єктом в енциклопедичному словнику є поняття, у лінгвістичному – слово. Енциклопедичні словники містять текстову (але нелінгвістичну) інформацію про явища дійсності, країни, події, людей та ін. й різноманітні ілюстрації (малюнки, світлини, карти, діаграми, аудіо-,

відеоматеріали). Досить відомим прикладом енциклопедичного словника виступає “Oxford English Dictionary” [5] для англійської мови. У свою чергу енциклопедичні словники поділяються на *загальні*, тобто *універсальні* словники, та *галузеві*, тобто *спеціальні* або *фахові* словники.

Філологічні словники мають більше категорій класифікації. За кількістю мов, використаних у словнику, вони поділяються на одномовні (монолінгвальні), двомовні (білінгвальні) та багатомовні (мультилінгвальні) словники. Останні ще називають *перекладними*. Найдавнішу лексикографічну традицію серед одномовних словників визначають тлумачний та ідеографічний типи [4]. В них пояснюється значення слова, характеризуються його граматичні й стилістичні властивості, подаються типові словосполучення (речення) із цим словом та фразеологічні звороти, де вживається слово у відповідному значенні. Єдина їхня різниця полягає у тому, що у *тлумачному* словнику слова розташовані в алфавітному порядку, у той час як в *ідеографічному* – за певними групами, що виділяються на основі деяких спільних особливостей понять.

Для початківців у вивченні іноземної мови набагато кориснішим може стати *двомовний тлумачний* або *ідеографічний* словник, коли слово з мови, що вивчається, витлумачується їхньою рідною мовою.

Історичні словники подають слова певної історичної епохи, зафіксовані в тогочасних писемних пам'ятках, з'ясовують їх значення, наводять ілюстрації. Словники *іношомовних слів* пояснюють значення слів, запозичених з інших мов: вказується, з якої мови прийшло слово. Якщо значень декілька – наводяться усі.

Орфографічні словники надають зразок правильного написання слова у всіх формах, перелік слів, а також словоформи у їх нормативному написанні. Залежно від частини мови слово має певний граматичний коментар, додаткові граматичні форми змінюваних слів тощо.

Акцентологічні словники – це словники, у яких подано нормативне наголошування слів. *Орфоенічні* словники є довідниками з правильною літературної вимови і нормативного наголосу. У словниках цього типу слова або їх частини, вимова яких не збігається з написанням, подаються у транскрипції.

Термінологічні словники відображають лексику спеціальної сфери, мають чітко окреслене функціональне призначення – забезпечувати наукову, навчальну, виробничу діяльність.

Перекладні словники – найпоширеніший тип сучасних термінологічних словників. Деякі з перекладних словників мають тематичний характер, особливо часто стосуються ділової сфери і можуть стати корисними для поліпшення культури ділового мовлення. Прикладом перекладного словника є багатомовний сервіс “*Glosbe*” [6]. Він пропонує переклад певного слова у різних контекстах мови перекладу, що може дуже допомогти перекладачам. Особливо спеціалістам з перекладу художнього тексту.

В Україні існують різноманітні *перекладні* словники з англійської, французької, німецької, болгарської, польської, чеської, іспанської, італійської, турецької, китайської та ін. мов.

Фразеологічні словники містять фразеологічні одиниці мови, пояснюють їхнє значення, особливості вживання, походження, можливі варіанти у живому

мовленні. Фразеологічні словники бувають одномовні тлумачного характеру (тлумачать значення стійкого вислову) і перекладні (подають фразеологічні одиниці певної мови і фраземи-відповідники з іншої мови).

Діалектні словники з'ясовують значення і межі поширення лексики територіальних діалектів, особливості вимови і вживання слів певного діалекту чи групи діалектів.

Етимологічний словник подає інформацію про походження слова, його первісне значення, найдавнішу форму: вказує, чи слово споконвіку належало мові-основі, чи воно запозичене, яким шляхом відбувалося запозичення, містить наукові припущення щодо того, як слово утворилося і яка ознака покладена в основу назви.

Активна поява великої кількості нових аббревіатур, їх поширення у пресі ускладнювала сприйняття тексту, правильне розуміння. Тому і з'явився словник, у якому вміщено найновіші аббревіатури та скорочення і їх розшифрування. *Словники скорочень* подають складноскорочені слова та аббревіатури, розшифровують їх, вказують на граматичні ознаки роду та числа, подають відмінкові закінчення при змінних формах.

Граматичні словники містять інформацію про морфологічні та синтаксичні властивості слова. *Морфемні* словники – словники, в яких розглядається будова слова. *Частотні* словники – словники, у яких кожне слово характеризується певним числом, що вказує на кількість вживань цього слова в обстеженому масиві текстів, тобто на його абсолютну частоту у цих текстах. У багатьох словниках частота кожного слова в обстежених текстах оцінюється статистично: обраховується відносна похибка, коефіцієнт стабільності чи інші статистичні показники.

Інверсійний або зворотний словник – словник, в якому слова розташовуються з урахуванням алфавіту не від початку слова до кінця (як у більшості словників), а від кінця до початку. Іноді це потрібно для деяких лінгвістичних досліджень. Для зручності пошуку вирівнювання списку слів у такому словнику йде не за лівим, а за правим краєм (для мов з читанням зліва направо).

Словники мови письменників фіксують лексичний склад творів певного письменника. Існують також *біографічні* словники, словники *власних імен, прізвищ*, словники *мовленневих помилок та труднощів*, словники *помилкового слововживання у сучасних медіа*.

Словник може охоплювати не всю лексику мови, а певні групи слів: такими є словники *синонімів, антонімів, омонімів* або *паронімів* [4].

Наразі, більшість сучасних словників виступають комбінацією декількох словників на одному веб-ресурсі, як то німецькомовний словник “*Duden*” [7], що поєднує у собі орфографічний, тлумачний, синонімічний словники та орфоепічний аудіословник.

Із розвитком сучасних технологій розвиваються і можливі варіанти використання користувачами словників. На час написання статті існують як паперові, так і електронні та онлайн-словники. Майже кожен з вище перерахованих словників знаходиться у відкритому доступі у мережі інтернет.

Деякі з них мають обмежений функціонал, як то “*Glosbe*” [6], де відсутня можливість пошуку перекладу речень повністю. Але, пристосувавшись до особливостей кожного з використовуваних словників, вони перетворюються на повноцінні посібники із вивчення мов, маючи всередині функції з допомогою вивчення нової лексики, фразеологізмів, пояснення граматичних особливостей мови, як в “*Duden*” [6]) Деякі мовні школи мають власний складений перекладний словник для підготовки до екзаменів по рівнях, наприклад “*Golernen*” [7] для німецької мови та “*EWE: Easy World Of English*” [8] для англійської мови відповідно. “EWE” також містить орфоепічний, візуальний словники. Обидва словники оформлені у форматі уроків, де слова згруповані за темами.

Висновок. Словники класифікуються за різними факторами, а саме: за призначенням, за специфікацією мови, за формою, за змістом та за типом інформації. Згідно наведеної у статті класифікації, можна знайти словник, що точно відповідатиме нагальним потребам та цілям кожного. Для формування базового розуміння мови, що вивчається, початківцям краще починати з двомовних тлумачних та перекладних словників. Також можна використовувати візуальні словники. Людям із середнім рівнем мови можна користуватися одномовними тлумачними словниками, а двомовними словниками з перекладом на їхню рідну мову за крайньої необхідності. Корисним стануть і словники синонімів, антонімів, омонімів та паронімів, а також словник фразеологізмів для розширення словникового запасу. Орфоепічні словники рекомендовано використовувати на кожному етапі вивчення. На просунутому рівні, коли розуміння мови вже достатнє, можна починати використання етимологічних словників, щоб краще зрозуміти історію мови, що вивчається, що є також дуже важливим аспектом у вивченні іноземної мови. Перекладачам стануть у нагоді перекладні словники для письмового перекладу та ідеографічні словники для підготовки до усного перекладу. Викладачі ж можуть вводити словники у навчальну програму на власний розсуд, розуміючи рівень підготовки студентів та потенціал розуміння запропонованого матеріалу. Електронні та онлайн-словники досить легкі у використанні.

Список використаних джерел

1. Кирилиця В.В., Спіцин Є.С. Дидактичні можливості використання електронних словників для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей // *Information Technologies and Learning Tools*. 2021. №5. С. 270-287.
2. Нікіфорова С.М., Пивоварова Н.І., Пивоварова О.І. Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземних мов із використанням інформаційних технологій // *Теорія та методика навчання та виховання*. 2020. №48. С. 74-84
3. Німецький словник - Німецька мова українською // Німецька мова онлайн : веб-сайт. URL: <https://golernen.com/navchannya/leksyka> (дата звернення 20.10.2023)
4. Словники у фонді відділу довідково-бібліографічного обслуговування:

нові надходження // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: www.nbuv.gov.ua/node/2782 (дата звернення: 19.10.2023)

5. Duden : веб-сайт. URL: <https://www.duden.de> (дата звернення 20.10.2023)

6. EWE – Easy World Of English // Easy World Of English : веб-сайт. URL: <https://easyworldofenglish.com> (дата звернення 20.10.2023)

7. Glosbe Dictionary : веб-сайт. URL: <https://glosbe.com> (дата звернення 20.10.2023)

8. Oxford English Dictionary : веб-сайт. URL: <https://www.oed.com/?tl=true> (дата звернення 20.10.2023)

КУЛІБАБА В., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

СМОЛЯНА М., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

ЧУХНО Т., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

Науковий керівник: Чухно Т.В., к. філ. н., Університет митної справи та фінансів, Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Фразеологізми виступають виразними засобами мовлення, які допомагають комунікантам яскравіше виразити свої думки та ідеї. Також в фразеологічних одиницях часто міститься образність, яка робить мову барвистішою і цікавішою. Водночас переклад фразеологізмів може бути своєрідним викликом для перекладача. Серед поширених перекладацьких проблем при перекладі фразеологічних лексем варто виокремити такі:

1) культурний контекст: фразеологізми часто базуються на культурних особливостях та історії країни, їх переклад може бути важким для носіїв іншої мови, оскільки вони можуть не розуміти контекст чи образи, що використовуються;

2) еквівалентність: знаходження точного еквівалента фразеологізму в іншій мові може бути проблематичним, і перекладачам доводиться шукати аналоги або варіанти, що передають схожий сенс;

3) граматичні відмінності: фразеологічні словосполучення можуть мати специфічну граматичну структуру, яка не завжди легко вписується в інші мови.

Як правило, фразеологізми діляться на певні групи. Тож розглянемо класифікацію фразеологічних одиниць за О.М. Білоусом:

1) прості фразеологічні сполуки (значення одного із компонентів такої сполуки, здебільшого дієслова, зрушене або частково переосмислене): «*Abschied nehmen*»; «*Erfolg, Interesse, Aussichten haben*»; «*zum Ausdruck bringen*».

2) фразеологічні єдності, тобто фразеологічні одиниці, що мають узагальнене або переосмислене значення. Смісл таких фразеологізмів розкривається за допомогою значень компонентів: «*Öl ins Feuer gießen; Stroh im Kopf haben*»; «*wie ein Buch reden*».

3) ідіоми, тобто такі фразеологічні словосполучення, значення якого не можна вивести із значень компонентів усієї сполуки: «*jemanden im Stich lassen*»; «*jemandem durch die Lappen gehen*»; «*Kohl dampf schieben*» [1, с. 140-141].

З метою досягнення максимальної адекватності при перекладі фразеологізмів з німецької на українську перекладачу слід використовувати різні види перекладу, як-от:

1) повний (абсолютний) еквівалент, тобто наявний в українській мові адекватний фразеологічний зворот, який збігається з німецьким зворотом за змістом образною основою. Абсолютними еквівалентами здебільшого перекладаються:

а) фразеологічні вирази (приказки, прислів'я, інтернаціональні фразеологізми тощо): «*Die Würfelind gefallen*» – «*Жереб кинутю*»; «*Die Stimme eines Predigers in der Wüste*» – «*Голос волаючого в пустелі*»;

б) деякі парні словосполучення: «*Hin und her*» – «*туди і назад*».

в) значна частина компаративних фразеологізмів: «*Weiß wie Schnee*» – «*білий як сніг*».

г) деякі дієслівні словосполучення: «*die Katze im Sack kaufen*» – «*купити когорта в мішку*», «*mit dem Feuer spielen*» – «*грати з вогнем*» [3, с. 241].

2) частковий еквівалент, тобто такий український фразеологічний зворот, котрий за значенням є відповідником німецькому, але при цьому має лексичні, граматичні, та лексико-граматичні відмінності:

а) еквіваленти, що мають граматичні відмінності: «*reine Bahn machen*» – «*усунути переешкоди*»;

б) еквіваленти, що мають лексичні розходження: «*um des Kaisers Bart streiten*» – «*сперечатися про дрібниці*» [3, с. 242]. «*Etw. Wie seine Westentasch erkennen*» – «*знати як свої н'яті пальців*»; «*Die Welt ist ein Dorf*» – «*світ місний*» [2, с. 59].

3) описовий переклад, тобто переклад через передачу змісту німецького звороту вільним словосполученням. Цей вид перекладу доречно застосовувати тільки тоді, коли в українській мові відсутні повні або часткові еквіваленти. «*Um ein Butterbrot kaufen*» – «*купити щось дуже дешево*» [3].

4) комбінований переклад; такий вид перекладу застосовується у випадках, коли аналог не повністю передає значення німецького фразеологізму або ж має інше стилістичне забарвлення. При комбінованому перекладі подається калькований переклад, а потім іде описовий переклад та український аналог для порівняння. «*Großen Staat machen*» – «*жити на широкую ногу*»; «*an der Spitze sein*» – «*бути на чолі, очолювати*» [3, с. 242].

Не завжди є точні відповідники для німецьких слів в українській мові, деякі фразеологізми можуть бути пов'язані з культурою чи історією, через що українському читачу може знадобитися додаткове тлумачення значення. Наприклад, німецька ідіома: «*Da steppt der Bär*», буквально перекладається як: «*Тут танцює ведмідь*». Ця ідіома заснована на традиційному образі ведмедів, яких використовували для розваги в цирках та на ярмарках. У поясненні варто було б вказати, що в наші дні ця ідіома використовується для вираження того, що в якомусь місці відбувається жвава вечірка. Адже фразеологізм відноситься

до образу танцюючого ведмедя, і в цьому контексті означає, що відбувається щось захоплююче.

Враховуючи вище наведені способи перекладу німецьких фразеологізмів українською мовою, можна зробити висновок, що при їх перекладі дуже важливо враховувати такі аспекти:

- 1) граматичний (порядок слів та використання часів);
- 2) стилістичний (фразеологізми можуть мати як жартівливий, так і формальний відтінок значення);
- 3) лексичний (слова мають передавати точно, або найбільш наближене значення фразеологізму).

Отже, знання способів перекладу фразеологізмів є важливим аспектом професійної діяльності перекладача, адже використання неправильних методів перекладу може призвести до втрати стилістичного ефекту фразеологізму. До того ж фразеологізми можуть мати специфічну граматичну структуру, і перекладач повинен вміти пристосовувати її до граматики цільової мови без втрати сенсу. Переклад фразеологізмів часто вимагає креативного підходу та урахування контексту. Тому перекладач повинен вміти вибирати оптимальний варіант перекладу в залежності від ситуації.

Список використаних джерел

1. Білоус О.М. Порівняльна лексикологія (курс лекцій німецькою мовою): Навчальний посібник: видання 2-ге доопрацьоване та доповнене. – Кіровоград, РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 244 с.
2. Кричковська Т. О. Засоби перекладу фразеологізмів з німецької мови. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації*: тези доп. X Всеукр. наук.-практ. конф., м. Житомир, 15 грудня 2017 р. Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2017. С. 57-61.
3. Сукманюк Т., Рахімова О. Особливості перекладу фразеологізмів з німецької мови на українську. *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи*: тези доп. I Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 10 квітня 2019 р. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 240-243.

ЛИСИЧЕНКО М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: доцент Введенська Т. Ю., к.філ.н., доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ПЕРЕКЛАД МЕТАФОР ТА ХУДОЖНІХ ПОРІВНЯНЬ У РОМАНІ «ГАРРІ ПОТТЕР ТА В'ЯЗЕНЬ АЗКАБАНУ» З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Роман-епопея Джоан Роулінг давно став культовим, і навіть той, хто так і не поставив його на свою читацьку полицю, певно, все одно чув про нього. Припущень, чому ж він здобув таку популярність і не втрачає її донині, – безліч, і з часом їх навіть більше. Однак нашу увагу привернув стилістичний аспект твору, тобто текст, а і ньому – художні порівняння та метафори.

Оскільки метафору називають «першотропом» [1], підкреслюючи таким чином її важливість і першість серед засобів виразності, то очікувано, що передусім письменники звертаються саме до неї. Порівняння ж є більш звичним і знайомим явищем не лише автору чи філологу, отже, її надзвичайно легко застосовувати і таким чином передавати інформацію.

Крім того, аналіз саме цих художніх засобів на прикладі «Поттеріани» Роулінг доцільний тому, що її англійську називають «класичною» - позбавленою непопулярних тропів і складної стилістичної манери написання. Чому же тоді читачів не лише в Британії, а й в усьому світі вразив доволі простий текст?

Зробимо акцент на тому, що всі романи про Гаррі Поттера належать до жанру фентезі. Твори у жанрі фентезі завжди вимагали від фахівців з перекладу особливої уваги та зусиль. Так відбувається передусім через їхню специфіку, яка проявляється у створенні світу, персонажів, артефактів та – особливо – понять, які роблять історію *фентезійною*.

Повертаючись до дослідження засобів виразності, дамо визначення поняттю «метафора». На нашу думку, найбільш вичерпно і стисло цей троп визначено у словнику лінгвістичних термінів, де метафора подається як *розуміння одного поняття засобами іншого* [2]. Адже ми переносимо ознаки одного явища на інше, і подеколи вони є навіть абсолютно несумісними.

Художнє порівняння – *це спосіб висловити ступінь якості, яким володіє один об'єкт стосовно інших об'єктів* [3].

Варто зазначити, що метафора і порівняння є подібними: вони полягають у перенесенні рис. Єдине, що метафора є більш красномовною та «зашифрованою» тексті.

Розглянемо кілька прикладів перекладу порівнянь:

Cold as ice! – *Холодні, як льодяки!*

Не потрібно навіть вивчати англійську, аби зрозуміти, про що мова. Це переклад порівняння засобами відповідника.

Однак, коли відповідник відсутній, перекладачеві доводиться вилучати або додавати слова в українськомовне порівняння:

Like one of Uncle Vernon`s drills – Нале свердло з фірми дядька Вернона.

There`s a blob a bit like a bowler hat – Як грудка у формі капелюха.

Що стосується метафор, то найбільш цікавим є переклад імен персонажів, а саме:

Crookshanks – Криволапик.

Криволапик – це кіт головної героїні Герміони Грейнджер, і метафоричне ім'я репрезентує його зовнішність.

Aunt Petunia, who was bony and horse-faced. – Тітка Петунія, кістлява, з кобилячим обличчям жінка.

Мова Роулінг багата на *характоніми*: через них вона передає не тільки вигляд персонажів, а й ставлення до них головних героїв. Очевидно, у випадку тітки Петунії воно не найкраще.

Professor Lupin appeared to be holding a handful of flames. They illuminated his tired grey face... – Здавалося, ніби професор Люпин тримає в руці цілу жменю вогню, що осявав його втомлене сіре обличчя.

Ця метафора є більш складною і розгорнутою на два послідовних речення, однак перекладач вважав за краще об'єднати їх, щоб добитися єдності враження. Так, англійська мова Роулінг – «класична». І це значно полегшує роботу перекладача, проте турбуватися слід не про те, що він не дотягне до рівня художньої виразності оригіналу, як це може статися при роботі з багатим на експресивні метафори і порівняння твором, а навпаки – перебільшить. У нашому випадку, завдання перекладача – не спотворити «просту геніальність» мови Роулінг і водночас зробити її доступною для розуміння українського читача. На нашу думку, Віктору Морозову, автору українського перекладу романів Поттеріани – це вдалося.

Список використаних джерел

1. Люлька О. О. Художній англомовний дискурс як середовище реалізації метафори. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. № 8. С. 43-49.
2. SIL glossary of linguistic terms. URL: <https://glossary.sil.org/term/metaphor> (дата звернення 30.09.2023)
3. SIL glossary of linguistic terms. URL: <https://glossary.sil.org/term/simile> (дата звернення 30.09.2023)

ЛИТОВЧЕНКО З., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

Науковий керівник: Фролова І. Є., професор кафедри загального та прикладного мовознавства, доктор філологічних наук, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ У ЖАНРІ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ В. ГЕРБЕРТА «ДЮНА»)

Художні твори та, зокрема, перекладені, відіграють важливу роль у суспільстві сьогодення. Література стає популярнішою і попит на книжки у перекладі різними мовами зростає, адже не всі читачі мають достатній рівень знань мови оригіналу твору для його вільного читання. Часом у художньому тексті читач зустрічає термінологію, а такі одиниці є одними з найскладніших для перекладу. Загалом, завданням художнього перекладу є передача основної думки тексту, емоційної виразності, а головне – сенсу. Перекладачі приділяють значну увагу роботі з термінологією, яка зустрічається у художніх творах, через те, що далеко не кожен читач володіє поглибленими знаннями у тій чи іншій науковій сфері.

Терміни – це спеціальні слова або фрази, які використовуються в певній галузі [3]. Також термін розуміють як слово або сукупність слів, яке позначає певне наукове або технічне поняття. Прикладами термінів вважають назви матеріальних об'єктів, а також абстрактних сутностей (процесів, властивостей, функцій тощо). Поняття, а отже, і пов'язані з ними терміни, можуть бути організовані в концептуальні структури, що ґрунтуються на відношеннях між ними. Наприклад, столи, стільці, шафи тощо можна згрупувати разом як меблі, з можливим поділом на меблі для дому та офісні меблі [2].

При перекладі термінологічних одиниць з англійської на українську мову часто відбуваються певні трансформації. До перекладацьких трансформацій відносять такі як: конкретизація, ампліфікація, калькування, вилучення, пермутація, модуляція, прийом анатомічного перекладу тощо.

У науково-фантастичних творах терміни займають особливе місце. Для дослідження ми обрали роман Ф.Герберта «Дюна» (Dune), який є яскравим представником поданого літературного жанру.

Наукова фантастика – це жанр художньої літератури, який творчо зображує реальну або вигадану науку і техніку як частину сюжету, обстановки або теми. Історія певним чином пов'язана з наукою або технологією, яка незалежно від рівня розвитку, зображується як така, що ґрунтується на реальних наукових принципах, на протипагу магії або надприродним явищам [1].

Дослідження особливостей перекладу термінології було розділено на три етапи: розгляд теоретичних матеріалів та видів трансформацій термінів при перекладі, підбір одиниць для дослідження та, відповідно, етап аналізу ілюстративного матеріалу. Загалом на цей момент було опрацьовано приблизно

половину тексту оригіналу та його перекладу з яких було вилучено 50 англomовних термінів. Найбільший потенціал в аспекті перекладу продемонстрували транскодування (Aba – Аба) й калькування (High Council – Вища Рада). Вдалося виявити також поєднання цих способів у комплексну перекладацьку трансформацію (Water Discipline – Водна дисципліна), яка включає калькування з вилученням, транскодуванням, перестановкою або граматичною трансформацією. Найвищий результат продемонструвало транскодування - 70%, перекладацька трансформація використовується у 20% випадків, а калькування зустрічається лише у 10%. У межах калькування значно більшу продуктивність демонструє калькування у поєднанні з іншою трансформацією (40%), тоді як калькування без трансформацій зареєстровано лише у 10% відсотків випадків.

Отже, проведений перекладознавчий аналіз дозволив дослідити терміни, наявні в обраному творі жанру наукової фантастики, а саме: виявити особливості трансформацій, задіяних при перекладі оригінального твору українською мовою. На основі аналізу ілюстративного матеріалу нам вдалося визначити найбільш продуктивні способи англо-українського перекладу термінів у науково-фантастичному романі.

Список використаних джерел

1. Dictionary.com. URL: <https://www.dictionary.com/e/what-is-science-fiction-sci-fi/> (дата звернення: 19.07.2023)
2. Terminology, University of Essex, URL: <https://www1.essex.ac.uk/linguistics/external/clmt/mtbook/html/node48.html> (дата звернення: 10.09.2023)
3. The Britannica Dictionary. URL: <https://www.britannica.com/dictionary/terminology> (дата звернення: 23.09.2023)

ЛУГОВА Г., Херсонський державний університет, м. Івано-Франківськ
Науковий керівник: Олексенко В. П., доктор філологічних наук, професор
 Херсонський державний університет, м. Івано-Франківськ

ПОНЯТТЯ ТА СПОСОБИ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ

Неологізація суспільно-політичної сфери українського медійного дискурсу є актуальним та важливим явищем у сучасному інформаційному просторі. Стрімкий розвиток технологій, зростання кількості медійних платформ та соціальних мереж, а також зміна парадигми засобів комунікації перетворюють мовленнєві практики і лексичний склад мови, впливаючи на сприйняття й розуміння суспільно-політичних явищ.

Неологізація суспільно-політичної сфери українського медійного дискурсу – це процес виникнення і використання нових слів, фраз, термінів та концепцій для описування, аналізу й обговорення подій, явищ і процесів у політичному та суспільному житті України.

У мовознавстві неологізми – це слова, вирази, або фрази, які були створені для позначення нових понять або реалій на певному етапі мовного розвитку. Їх поява часто пов'язана з соціальними і територіальними чинниками, що впливають на мову. Також вони можуть бути індивідуальними нововведеннями авторів та використовуватися одноразово в мовній практиці певного автора. Як правило, вони належать до пасивного шару лексики [4, с. 32].

Слід відзначити, що визначення цього лінгвістичного поняття об'єднує два аспекти:

– *об'єктивний*, який включає час появи і зв'язок із певними історичними періодами;

– *суб'єктивний*, який враховує психологічне відчуття новизни, яке мовці можуть відчувати, коли стикаються із цими новими лексичними одиницями [3, с. 39].

Г. Вусик та **Н. Павлик** наголошують, що сутність неологізму, як лексичної одиниці, можна розглядати з різних поглядів відповідно до таких теорій:

– *стилістична теорія*: неологізми включають стилістично марковані лексичні одиниці та фразеологізми з ознаками новизни. Критерій новизни тут є суб'єктивним і залежить від мовної компетенції комунікантів;

– *психолінгвістична теорія* кваліфікує неологізми як лексичні одиниці, якими не користувалися носії мови раніше у своєму мовленнєвому досвіді;

– *лексикографічна теорія*. Згідно цієї теорії, неологізми – це слова, що не зафіксовані сучасними словниками;

– *денотативна теорія*. Ця теорія розглядає неологізми як слова, що позначають нові явища, реалії або поняття;

– *структурна теорія* стверджує, що неологізмами можуть бути лише слова, які мають структурну, формальну новизну і не утворені за існуючими словотвірними моделями;

– *конкретно-історична теорія* розглядає неологізми як слова, значення слова або ідіоми, які функціонують у певний період у мові, підмові або мовній сфері і не зафіксовані в ній у попередній період [1, с. 54–55].

Нові суспільно-політичні, соціально-економічні, а нині воєнні реалії вимагають актуалізації та оновлення лексико-семантичної структури мови.

Суспільно-політичні неологізми в українській мові часто формуються через словотвірні операції та переосмислення існуючих лексичних одиниць [2, с. 299].

Основні морфологічні способи утворення неологізмів представлені на рис.1.1.

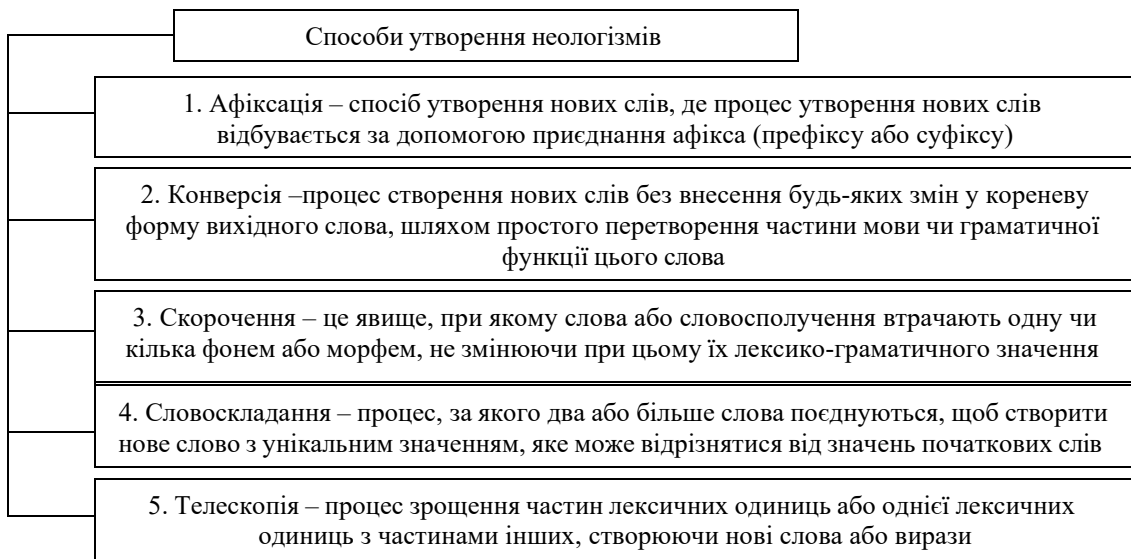

Рис.1.1. Основні морфологічні способи утворення неологізмів

Розглянемо кожен із способів більш детально:

1. Афіксація. Префікси і суфікси є важливими морфемами, що допомагають в утворенні слів та виразів для вираження нових ідей і концепцій. Так, серед префіксів, які широко використовуються для словоутворення, часто використовуються: *анти-*, *про-*, *євро-*, *е-*, *де-*, *мікро-*, *гіпер-*, *онлайн-*, *супер-*. Наприклад, «*Засідання круглого столу присвяченого виявленню та протидії російській дезінформації*» [5].

Суфікси найчастіше використовуються для створення іменників, рідше – прикметників і дієслів. Серед найпродуктивніших суфіксів відмітимо: *-ець/-івець*, *-ізм/-изм*, *-фоб*, *-ство*, *-нн*, *-ський*, *-ійний*, *-ичний*, *-в(ий)*, *-ити*, *-увати*. Наприклад, «*Під час зйомок я поспілкувався з ініціативними людьми, які надихають волонтерити*» [5].

2. Конверсія. Способом конверсії утворюються слова, які є омонімами до вихідного слова, тобто мають однакову форму, але різне значення залежно від контексту. Так, наприклад, під час війни слово «*бавовна*» отримало нове значення. У російських новинах про вибухи на їх території почали використовувати слово «хлопок», яке українцям асоціювалося з рослинною тканиною – бавовною. Українці іронічно почали вживати цей вираз для опису вибухів на території Росії та в Криму. Наприклад, «*У штаб окупантів на Запоріжжі «завітала бавовна»*» [5].

3. Скорочення. Виділяють два види скорочень:

а) усічення, або скорочення основи. Наприклад, «*За місяці війни Нацполіція втратила трьох вибухотехніків*» [5];

б) абрєвіація. Наприклад, «*Міністр оборони України Рустем Умеров провів телефонну розмову із главою Міноборони Бельгії Людівін Дедондер про постачання F16*» [5].

4. Словоскладання. У сучасному українському мовленні словоскладання використовується широко і допомагає розширити словниковий запас. Наприклад *«Колишній глава Офісу президента Андрій Богдан заявляє, що мобільність у Верховній Раді існує лише юридично, а фактично її вже немає»* [5].

5. Телескопія. Зазначимо, що слова, утворені шляхом телескопії, називаються телескопічними словами або телескопізмами.

Багато телескопізмів носять лише ситуативний характер і тому не фіксуються в словниках. Особливістю телескопізмів є їх залежність від контексту, оскільки значення більшості з цих слів неможливо визначити поза того чи того контексту. Наприклад, *«Окупендум» кремлівські технологи розтягли майже на тиждень - в надії, що членам «комісій» разом з автоматниками вдасться дійти до кожного мешканця окупованого півдня* [5].

Отже, неологізація суспільно-політичної сфери в українському медійному дискурсі є актуальним і важливим явищем у сучасному інформаційному просторі. Неологізми в медійному дискурсі допомагають виражати сучасні ідеї та ставлення до складних суспільних питань, роблять мовлення більш точним та виразним, а також свідчать про живий розвиток української мови в умовах сучасного інформаційного середовища.

Список використаних джерел :

1. Вусик Г. Л., Павлик Н. В. Неологізми як мовне відображення російсько-української війни 2022 року. Закарпатські філологічні студії. 2022. Випуск 23. Том 1. С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.1.9> (дата звернення: 09.10.2023).

2. Єльнікова Н. І. Неологізми у медіатекстах періоду військового стану в Україні. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах військового стану* : зб. наук. пр. (м. Харків, 26 трав. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец. фіз. підготовки ф-ту № 3, Наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2022. С. 298–300. URL: https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/547/1/%D0%A5%D0%9D%D0%A3%D0%92%D0%A1_26.05.2022%20%281%29.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

3. Ладоня К. Ю. Неологізми в українській мові: сутність, визначення, принципи класифікації та функціонування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* : збірник наукових праць. Серія : Філологія. Одеса, 2018. Вип. 36. Т. 1. С. 38–40. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v36/part_1/12.pdf (дата звернення: 10.10.2023).

4. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.

5. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua> (дата звернення: 10.10.2023).

МАХОНІНА Н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНОЇ СУБСТИТУЦІЇ У НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

У процесі функціонування фразеологічних одиниць (далі – ФО) як особливого виду знаків мовної системи діють протилежні сили розвитку: стабільності та видозміни. Однією з основних умов утворення і функціонування фразеологізмів є стійкість значення й структури, однак ця стійкість, за влучним виразом В. Фляйшера, не є «абсолютною величиною» [3, с. 205]. Деякі лінгвісти вважають, що схильність до структурно-семантичних змін закладена в самому слівному характері компонентів фразеологізмів та в конструктивності їхньої форми й семантики [1]. Нарізнооформленість фразеологізмів дозволяє модифікувати як їхній план вираження, так і план змісту.

Основним критерієм розрізнення типів модифікації ФО є збереження або зміна кількості компонентів синтаксичної структури базового фразеологізму. Згідно з цим розрізняють [2]:

1) трансформації, що призводять до скорочення базової синтаксичної структури (відбуваються завдяки еліпсу, аббревіації або перерозкладу граматичної структури);

2) трансформації, які пов'язані з розширенням базової синтаксичної структури (за рахунок додавання слів і словосполучень вільного вжитку, поєднання кількох фразеологізмів або введення до складу одного фразеологізму компонентів іншого);

3) трансформації, які характеризуються заміною окремих компонентів семантичної структури словами або словосполученнями вільного вжитку при збереженні кількісного складу базової синтаксичної структури.

Останній різновид трансформацій – *субституція* – кількісно переважає серед інших та має наступні форми:

1) субституція лексичних компонентів на тлі стабільності граматичних властивостей;

2) заміна граматичних властивостей на фоні стабільного лексичного складу;

3) змінювання лексики і граматики.

В свою чергу заміна лексичних компонентів переважає серед усіх видів субституції. Компоненти, що взаємозамінюються, можуть бути:

1) синонімами: *den Mund* / (umg.) *die Flappe* / (md.) *die Gusche* / (derb abwertend) *das Maul halten* (прибл. «закрити рот»). При цього іменники нейтрального характеру (*den Mund*) замінюються на іменники-діалектизми (*die Gusche*) або іменники з певною стилістичною забарвленістю (*das Maul*).

Також досить частотною є заміна нейтральних компонентів на такі, що походять з жаргону: *Unsinn* / *Blech* / *Kohl reden* та професійної лексики: *die Ohren* / *Löffel spitzen*.

Якщо обидва компоненти належать до Hochdeutsch, то вони різняться за соціолінгвістичними характеристиками. Слово-субститут досить часто використовується замість застарілого, денотативно незрозумілого поняття, створюючи «ефект новизни»: *jeden Pfennig / Euro drei Mal umdrehen*;

2) перебувати в метонімічних відносинах: *j-m in die Hände / Finger geraten*. Це варіювання спостерігається там, де в іменників немає загально відомих синонімів (Auge, Finger, Bein, Sohle);

3) бути антонімами: *den Himmel / die Hölle auf Erden haben*;

4) перебувати в тематичній спорідненості: *aus j-m Gulasch / Frikasse / Hackfleisch machen*. У мові постійно йде процес відбору найбільш вдалої форми виразу, і такого роду варіювання поповнюють склад мови. Якщо фразеологізми відрізняються один від одного певними відтінками значення, то вони всі на постійній основі співіснують у мові, не заважаючи один одному (як вище вказані ФО), в інших випадках одні одиниці можуть витіснити інших з ужитку.

5) бути у відношеннях похідності: *Ja, Kuchen! Ja, Pustekuchen!*

6) бути подібними за звуковою оболонкою: *So eine Scheiße / Scheibe!* Цікавим у цьому випадку є те, що, незважаючи на ступінь трансформації, базовий компонент досить легко зчитується;

7) мати спільні категоріальні семи, за допомогою субституції яких стає можливим перехід у фразеологізми професійних виразів: *auf Abbruch verkaufen* > *auf Abbruch heiraten*. Субституція відбулась завдяки порівнянню ситуації продажу й одруження, при цьому частина предметно-логічних сем деактуалізувалася, а потенційні семи «довгий термін використання», «зневажливе ставлення» стали актуальними.

8) бути відверто далекими один від одного в семантичному плані: *Fertig ist die Laube / der Lack / die Kiste!* У цьому випадку заміна компонентів стала можливою, оскільки компоненти в структурі фразеологізму майже повністю втратили своє лексичне значення.

Окремого згадування заслуговує субституція дієслівних компонентів ФО, оскільки вона йде двома шляхами:

1) слова, що замінюються, співпадають за аспектуальністю, і тоді метою створення нового фразеологізму є деталізація образу, уточнення характеру протікання дії, послаблення або посилення вираження емоції тощо. Тобто характер заміни залежить від окремого дієсловного компоненту. Наприклад, у ФО *j-n aus dem Geleise bringen / reißen / schleudern* два останні дієсловних компонента вказують на більшу енергійність, швидкість протікання дії у порівнянні з першим компонентом.

2) слова, що замінюються, не співпадають за аспектом, і тоді субституція виступає як засіб вираження категорії виду, каузативності, спонукування. Наприклад, вирази *in j-s Bann geraten, kommen* та *in j-s Bann sein, liegen* вказують на обмеженість / необмеженість протікання дії.

Фразеологічні синоніми і варіанти, які виникають у мові завдяки лексичній субституції, відрізняються відтінками значення, емотивністю і функціонально-стилістичними характеристиками.

Таким чином, трансформації ФО стають можливими завдяки схильності фразеологізмів до стабільності, з одного боку, та видозмін, з іншого. Вони відбуваються при розширенні, скороченні або збереженні структури базового фразеологізму. Цілеспрямовану заміну одного, декількох або всіх компонентів ФО при збереженні її структури називають субституцією. Лексична субституція кількісно переважає над всіма іншими видами трансформацій. Фразеологічні синоніми і варіанти, які виникають в мові завдяки лексичній субституції, відрізняються відтінками значення, емотивністю та функціонально-стилістичними характеристиками.

Список використаних джерел:

1. Баран Я. А. Основні питання загальної та німецької фразеології. Л. : Вид-во при Львів. ДУ, 1980. 185 с.
2. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць К. : Видавничий центр КДЛУ, 2000. 256 с.
3. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. 2. durchges. und erg. Auflage. Tübingen : Niemeyer-Verlag, 1997. 299 S.

МИКИТЧУК Н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник; Москаленко Н.О., к.філ.н., доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ТОПОНІМ ЯК СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ДОМІНАНТА ЛІМЕРИКІВ ЕДВАРДА ЛІРА ТА СПЕЦИФІКА ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ О.МОКРОВОЛЬСЬКОГО

Творчість Е.Ліра привертає увагу дослідників як феномен впливового тексту. Традиційно сприймають лімерики Е.Ліра як поезію для дітей, але у сучасному науковому просторі змінюються визначення щодо адресата Е.Ліра [3]. Науковці вирішують проблеми створення впливового тексту, у якому поєднуються мовна гра, нонсенс як естетичний прийом [2, с.8]. У парадигмі сучасної лінгвістики лімерики Е.Ліра привертають увагу як феномен когнітивного дисонансу [1, с.49].

У більшості випадків, моделюючим подальшу риму і ступінь прояву ефекту нонсенсу в лімериках Е.Ліра є топонім – назва країни, міста, штату. Перші рядки часто відрізняються лише топонімом, який обумовлює розвиток подій винятково мовною характеристикою, тобто власним закінченням, і відкриває певні можливості саме характером закінчення, який диктує наступну риму. Читачеві наче пропонується гра: які варіанти події розгорнуться, якщо обираємо той чи інший топонім, незважаючи на семантику власного слова, на фонову інформацію, лінгвокультурну асоціацію або навіть логіку.

Нонсенс створюється завдяки логічній і семантичній неузгодженості, коли означення виникає як можливість нової точки зору на персонажа і на ситуацію. І цей погляд тяжіє до фокуса мовленнєвої реальності, тобто до розуміння того, що домінуючою причиною означень героя, його властивостей та дій є слово у власній мовній реальності, начебто віддалене від власних денотатів, з акцентом на формальні властивості. Так, коли діти граються у мовні ігри, вони шукають слова за формальними ознаками, приміром, остання літера, на яку орієнтується пошук наступного слова, або рима, не звертаючи увагу на семантику слова. У лімериках втілюється принцип мовної гри, коли читач наче спостерігає над пошуками образів, що підкорюються формальним ознакам, як зазвичай, топоніма, і при цьому виникає кумедна історія, у якій начебто заперечується здоровий глузд, але розгортається гра з причинами і наслідками у площині фікційної реальності, що безмежна і недермінована фізичними, моральними й соціальними законами світу.

Переклади О. Мокровольського не демонструють такого ступеню анафористичності, як оригінальні тексти. Перекладач створює варіативність структури першого рядка доволі значущу, але майже ніколи не ігнорує топонім, розуміючи його визначальну моделюючу роль у лімериках Едварда Ліра. Переклад вибудовується як і оригінал в підпорядкуванні тим можливостям, що розкриває саме топонім: можливості певної рими. Так складається своєрідна псевдогеографія простору лімериків Едварда Ліра та відповідна у перекладах О.Мокровольського, що веде за собою певне слово, що римується, і спрямовує наратив у певному напрямку. Зрозуміло, що збереження топоніму у перекладі змушує знайти риму хоча б приблизно у такому топосі, що дозволить наблизитись до оригінального сюжету, розгорнути його ключові положення, які до речі зафіксовані ще й графічно - кожен вірш супроводжується ілюстрацією, без якої він не може адекватно сприйматися. Щоб проаналізувати лексичні трансформації слова, що римується з топонімом першого та останнього рядка, відповідно, має суттєве функціональне значення щодо напрямку розгортання сюжету, пропонуємо розглянути комбінації: топонім та слово, що римується з ним у другому рядку, в оригінальному тексті та цільовому. Задля з'ясування перекладацької стратегії О.Мокровольського, потрібно дослідити 1) ступень наближеності другого слова цільового тексту до лексико-семантичного поля другого слова вихідного тексту, 2) тип семантичного зв'язку другого слова з ключовими сюжетними мотивами в оригінальному та перекладному текстах.

О.Мокровольський переклав 42 лімерики Е.Ліра, серед яких 29 віршів моделюються топонімом. У перекладах О.Мокровольського переважно зберігається топонім у першому рядку та п'ятому. Моделююча функція топоніма досить значуща, її важко компенсувати. З 29 топонімів у перекладі відсутні лише 2: один випадок компенсовано у семантично спорідненій похідній лексемі *туркєня*, а у іншому опускається топонім. В обох випадках ігнорування топонімами обумовлено, швидше за все, привабливістю слова, що римується з ним у другому рядку: *туркєня – жменя, нещасливий - кольору сливи*. В останньому перевага віддається імпліцитному порівнянню *plum-colored vest*, що призводить до втрати топоніма *the West*.

З перекладом топонімів пов'язано переклад слова, що римується з ним. Можна диференціювати чотири способи такого обумовленого перекладу:

1) варіант семантичної еквівалентності з прийомами лексичної, морфологічної, граматичної трансформації; 2) варіант синтагматично споріднених лексем; 3) варіант спільного лексико-семантичного поля між словом вихідного тексту та словом цільового тексту; 4) варіант семантичної заміни, при якому трансформуються смислові акценти тексту. У перекладах 18 з 29 лімериків, у структурі яких функціонує топонім, спостерігається відтворення семантики того слова, що римується з топонімом, що обумовлене топонімом. Відповідно, перекладач орієнтується у варіантах перекладу цього елемента не тільки на риму, але й на синтагматичні та семантичні зв'язки між вихідним словом та цільовим.

Список використаних джерел

1. Коваленко Л.А. Когнітивний аналіз англо-українського перекладу поезії нонсенсу на матеріалі лімериків Е.Ліра. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер: Філологія*. 2018. №37, том 4. С.49-51.
2. Матійчак А.А. Сумний автор веселої поезії: Едвард Лір та поезія нісенітниць. *Питання літературознавства* № 87, 2013. С.7-17.
3. Davidson A. Edward Lear, Landscape Painter and Nonsense Poet. // [www.Nonsense Literature.com](http://www.NonsenseLiterature.com) Lear E. The Book of Nonsense. // <http://www.Amazon.com>.

МИХАЛЬЧЕНКО К, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

Науковий керівник: Ревуцька С. К., кандидат філологічних наук, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ТА АНГЛІЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ В РОМАНІ «ГОВАРДС ЕНД»

Поширення англійської мови як мови комунікації, наукового дослідження та культурного обміну змушує сучасника все частіше звертатися до вивчення й культурних цінностей, британського національного менталітету через літературні надбання задля кращого володіння мовою. Культурні та історичні події, які впливали на формування британського національного менталітету, відображаються в романах 20-го століття.

Одним із таких романів є роман англійського письменника Е. М. Форстера «Говардс Енд», що залишив величезний відбиток на літературі ХХ століття.

У цій роботі буде розглянуто традицію чаювання, що відіграє вагому роль у британському суспільстві та є шляхом налагодження зв'язків і підтримки соціальних відносин. Цінність освіченості та начитаності, а також питання усталеної класової системи та філософію життя кожного з представлених класів.

Важливе місце в романі, а також в англійській культурі загалом, є традиція чаювання. В Англії люблять збиратися разом, зазвичай у середині або наприкінці дня та насолоджуватися приємною компанією за філіжанкою чаю. Цей ритуал має довгу історію у Великій Британії і є особливим ритуалом гостинності. Вперше чай з'явився у Великій Британії в 1600-х роках, і англійцям не знадобилося багато часу, щоб розвинути сильний смак напою. З тих пір британська чайна культура розвивалася. Для щоденного чаю англійці просто кип'ятять воду в електричному чайнику і заливають водою пакетик чорного чаю в кухлі. Після того, як чай настоється кілька хвилин, чайний пакетик виймають. Свіже молоко (ніколи не вершки) зазвичай додають разом із цукром, хоча багато британців п'ють чай лише з молоком і без цукру. З чаєм можна їсти печиво або тістечко [2].

У романі «Говардс Енд» ця традиція зберігається, адже такі чаювання, як приклад, часто проходять в сім'ї Шлегелів, де вони зустрічаються з друзями та обговорюють різні теми. У романі «Говардс Енд» традиція чаювання є хорошим приводом створення зв'язків та підтримки соціальних взаємовідносин у британському суспільстві, а також можливістю провести час у приємній компанії.

Традиційна англійська освіта на початку ХХ-го століття була менш свідомо націоналістичною, ніж освіта в країнах континентальної Європи, але зазнавала глибокого впливу соціально-класової структури [3], про яку йтиметься трохи нижче. Цінність інтелекту та обізнаності в культурних аспектах, що є однією із найважливіших рис англійців, найкраще висвітлюють сестри Шлегель. Маргарет Шлегель є прихильником літератури, різних соціальних та культурних питань. Вона знається на різних авторах та їх творах, а, завдяки своїй освіченості, здатна брати участь в інтелектуальних дискусіях. Старша сестра є прототипом прогресивної жінки, що виходить за межі традиційних ролей і бореться за свої переконання. Хелен Шлегель, молодша, також виявляє інтерес до культури, мистецтва та філософії. Вона прагне до справедливості та рівності в англійському суспільстві. Загалом, Шлегелі виступають як представниці інтелектуального верхнього середнього класу, що прагнуть до саморозвитку та мають широкий погляд на світові проблеми.

Будинок «Говардс Енд» стає об'єктом бажання різних персонажів у романі. Він символізує історію та представляє певні цінності та традиції, що формувалися протягом багатьох років. Для Маргарет Шлегель, наприклад, будинок «Говардс Енд» представляє сімейну пам'ять та почуття ідентичності. Вона вважає, що збереження та повага до історичних зв'язків та культурної спадщини є дійсно важливим фактором до гордого звання «англієць». Генрі Вілкокс бачить у «Говардс Енд» лише можливість для фінансової вигоди та зміцнення свого статусу. Він прив'язаний не стільки до символічного значення будинку, як до його матеріальної цінності. Це відображає англійську тенденцію прагнення до збагачення та акцент на престижі та соціальному статусі. «Феодальне землеволодіння все-таки надавало людям гідності, тоді як сучасне володіння рухомим майном знову зводить нас до орд кочівників» [1, с. 182]. Англійці, у багатьох з яких залишилось «колоніальне» мислення, мають гостру

необхідність у збереженні та захисті власності та традицій, що відображає їх тісний зв'язок із минулим.

Розділення людей на класи – це особливість Англії, яка є актуальною і в сучасному британському суспільстві. Головні герої роману – це представники трьох різних класів, що мають кардинально різні погляди на життя. Вілкокс представляють матеріалізм, комерціалізм, промисловість, імперію та «велике зовнішнє життя телеграм та гніву», тоді як Шлегелі втілюють ідеалізм, високу культуру, духовність та «особисті відносини». Форстер позиціонує себе в тодішньому бурхливому ранзі «Стану Англії», неохоче визнаючи необхідність прозаїчної працьовитості Вілкоксів, щоб тримати колеса суспільства, але наполягаючи на тому, що Шлегелі повинні бути справжніми спадкоємцями Англії та Англії [4, с. 9]. Вілкокси – багаті капіталісти, що дотримуються матеріалістичного підходу до існування. Вони ставлять багатство та соціальний статус на перше місце, гордо володіючи великими маєтками та економічною владою. Сестри Шлегель втілюють просвічену буржуазію. Вони відображають світогляд класу, який має доступ до освіти та прогресивних ідей. Басти, третя група, як представники нижчого середнього класу, борються за своє місце в суспільстві. Вони є жертвами класової системи і стикаються з дискримінацією в правах та можливостях, що створює в них дух єдності та взаємопідтримки. Кожен клас має свої цінності, погляди на світ та способи взаємодії з навколишнім середовищем, що є причиною багатьох конфліктів між персонажами роману.

Можна зробити висновки, що роман висвітлює англійські традиції, такі як чаювання, що є символом англійської культури, де дискусії на високі теми часто відбуваються за чашкою чаю. Англійці надають перевагу цьому звичаю, щоб обговорювати соціальні, політичні та культурні питання, обмінюватися думками та навіть вирішувати проблеми. Чаювання стає символом спокійної атмосфери, де ідеї обмінюються, а спілкування сприяє зближенню людей та порозумінню. Форстер також репрезентує інтелектуалів у своєму романі з позитивної сторони, показує, як різні прошарки суспільства мають абсолютно різні цінності та світогляди. Пріоритетом для Вищого класу є матеріальні блага та власний успіх, середні класи цінують інтелектуальний розвиток та культуру, а нижчі класи прагнуть до справедливості та рівності у правах, що, між іншим, об'єднує їх дух. Автор влучно відображає, як такі різні класи пов'язані культурними традиціями та національними особливостями.

Список використаних джерел

1. Blog “Black tee world”. British Tea Culture. URL: <http://www.blackteaworld.com/british-tea-culture.html>
2. Western patterns of education. The United Kingdom. Early 19th to early 20th century. URL: <https://www.britannica.com/topic/education/Social-reconstructionist-education>

3. Wiltse E. Teaching Howards End to the Basts: Class Markers in the Classroom, and in the Bourgeois Novel. Center for Critical Education, 2014. P. 9. URL: <https://www.jstor.org/stable/20710222>

МОСКАЛЕНКО Н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Введенська Т.Ю., к.філ.н., доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ЛОГІКА КОМПОЗИЦІЇ ПОВІСТІ РОАЛДА ДАЛА «ВДВ»

Композиційна структура твору визначається традиційним для жанрів фентезі, казок розділенням простору твору на два за критерієм впізнаваного для читача, тобто того світу, з якого фокусує погляд читач, так званого, реального, та іншого, так званого, фантастичного, нового для читача, дивного, з іншими законами існування. Не занурюючись у тему типології зв'язків між двома фікційними світами у хронотопі художнього твору, все ж таки можна визначити домінуючі типи таких зв'язків. Між світами може бути: 1) асиміляція та адаптація, які тяжіють до тотожності, 2) протиставлення у паралельному існуванні.

Фантастичний світ демонструє так званому реальному відносінь людських цінностей, це головна його функція, яка реалізується в безліч варіантів. Будь-який ірреальний простір, захоплюючи реальний, або паралельно існуючий, або такий, що проникає у реальний, створено з метою переглянути сталі сприйняття дійсності, спровокувати інший погляд, актуалізувати значущості забутих явищ. Розуміючи ці ключові функції фантастичного в літературі, розглянемо систему перетинів між двома світами повісті Р.Дала.

У Р.Дала це світ людей, який представлено переліком: *HUMANS: THE QUEEN OF ENGLAND, MARY, the Queen's maid, MR TIBBS, the Palace butler, THE HEAD OF THE ARMY, THE HEAD OF THE AIR FORCE, And, of course, SOPHIE, an orphan;* І світ велетнів: *THE FLESHLUMPEATER, THE BONECRUNCHER, THE MANHUGGER, THE CHILDCHEWER, THE MEATDRIPPER, THE GIZZARDGULPER, THE MAIDMASHER, THE BLOODBOTTLER, THE BUTCHER BOY, And, of course, THE BFG.*

Головні герої: дівчинка Софі та Велетень, ім'я якого контрастує з іменами інших велетнів-людоджерів семантикою та структурою. Головний персонаж йменується вільним ад'єктивним словосполученням з лексемами загального значення: *I is THE BIG FRIENDLY GIANT! I is the BFG.* Роалд Дал не випадково не йменує головного персонажа лексемою на позначення власного імені, так він реалізує концептуальну ідею твору, яку окреслимо як ідею народження авторської свідомості з простору власного погляду. Не називаючи персонажа власним іменем, замість нього пропонуючи оцінне ад'єктивне словосполучення з вільними значеннями лексем, письменник досягає посилення контрасту між персонажами, а головне, відсутність у фантастичному світі точки зору на

головного героя, з якої можливе іменування. Герой називає себе сам, наче для оточуючих його велетнів він безіменна істота. Зрозуміло, що аббревіатура the BFG набуває модифікацій лексичного значення у бік лексико-семантичного поля власних назв. Цікаво, що ім'я велетня в оповіді починає функціонувати з моменту його вимови персонажем, до цього про героя йдеться як про Giant. Читачеві відкривається поступово інформація про загадкового героя, і більшість цієї інформації демонструється мовленням велетня, і його змістовною стороною, і формальною.

Розглядаючи логіку перетинань між двома світами, позначимо головних героїв літерами А та Б. Відповідно, Софі – персонаж А, що втілює людський світ з його когнітивними моделями сприйняття, а ВДВ – персонаж Б, що презентує фантастичний світ з його законами функціонування. Світи А та Б протягом розвитку сюжету взаємодіють за певною логікою. Етапи взаємодії позначаються мотивами проникнення, як то: 1) переміщення у просторі; 2) розуміння/нерозуміння один одного; 3) отримання нової інформації про закони існування чужого світу; 4) емпатія до чужого світу.

Ланцюг переміщень такий: 1) Б захоплює А у світі А, транспортує до світу Б; 2) між А і Б виникає емпатія, що свідчить про занурення у світ Б; 3) А транспортує Б у світ А, 4) представники світу А разом з Б транспортуються у світ Б; 5) всі представники світу Б разом з представниками світу А переміщуються до світу А.

Мотив переміщення у просторі реалізується як рух до подолання світу Б, що втілює страх людей перед смертю. Відбувається поглинання простором дійсності, реальності світу фантастичного так, що світ А також стає фантастичним, розширює власні межі до чарівного. Переміщення героїв направлені до перетворення свідомості, точки зору на світ Велетня, яке реалізується через трансформацію мовлення. Зв'язок між такими діями, як вдмухування дітям снів та створенням казок, очевидно, глибоко метафоричний. По суті, Р. Дал демонструє власний погляд на природу літературної творчості для дітей, вибудовуючи шлях свого героя до письменництва через взаємодію з дитиною. Створення казок, за Р. Далом, передбачає модифікацію свідомості письменника, проникнення у світ дитинства, адаптацію в ньому й асиміляцію з ним. З цього погляду, повість «ВДВ» глибоко метафорична й символічна.

Мотив взаємодії двох світів реалізується не тільки як мотив транспозиції, переміщення персонажів, а як мовленнєва взаємодія персонажів. Персонаж А окреслює поле певних лексичних, семантичних одиниць та синтаксичних зв'язків так само, як і персонаж Б. Кожен з персонажів втілює поле власного мовлення, між якими відбувається діалог на рівні інформаційного обміну, на рівні встановлення домінуючої точки зору. Мовленнєві світи наче проникають один в одний, і як простір А асимілює простір Б, так мовлення А асимілює мовлення Б (The BFG expressed a wish to learn how to speak properly, and Sophie herself, who loved him as she would a father, volunteered to give him lessons every day. She even taught him how to spell and to write sentences, and he turned out to be a splendid intelligent pupil)[2, с.223].

У будь-якому художньому тексті відбувається діалог: на поверховому очевидному рівні: 1) як комунікація між персонажами; 2) як автокомунікація персонажу; 3) між автором та читачем; та на прихованому, імпліцитному: 1) між культурами; 2) між свідомостями як точками зору на світ, що відрізняються за різними типами критеріїв (гендерними, віковими, онтологічними (світ існування)), 3) між світоглядом фікційним та дійсним. Діалогічна система твору, як правило, занадто складна, багатошарова, іноді поліфонічна.

Наша увага спрямована на діалог точок зору з двох просторів, який втілюється у повісті Р. Дала як домінуючий мотив мандрів між світами велетнів та людей. Точка зору окреслюється мовленнєвими елементами: 1) дейксисом, що встановлює не тільки межі самоусвідомлення героїв (Я–ТУТ–ТЕПЕР), а ще окреслює модус мовлення у напрямку емотивності; 2) способом номінації предметів та явищ; 3) мовленнєвою оцінкою оточуючих предметів та явищ.

Р. Дал створює повість, більшу частину якої складає саме комунікація між Велетнем та Софією (14 частин повісті – це спілкування героїв). Діалог захоплює не стільки змістом, скільки формою, він насичений оригінальним мовленням з помилковими граматичними, морфологічними конструкціями, з перекрученими фразеологізмами, з переплутаними словами. Це створює перспективу сприйняття, іншими словами, рецепції мовлення наче щойно народженого, ще не сформованого у контексті мовного узусу. В цьому мовленні впізнається стихія дитячої словотворчості, у якій відбивається живий погляд на світ з його пошуком мотивованої назви предмета. Р. Дал перекручує психоментальну логіку, коли мовлення дорослого персонажа робить гіперболічно дитячим, а мовлення дитини – правильним дорослим. Стихія словотворчості настільки є виразною, що затьмарює фабулу повісті, привертаючи увагу до словесної гри в різноманітних варіантах. Це є ознакою «подієво-розповідної» композиції [1, с.244] повісті Р. Дала.

Список використаних джерел

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
2. Dahl R. The BFG. URL : <http://www.8novels.net/billion/b4918.html>.

НЕСТЕРОВИЧ Ю., аспірант, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

Науковий керівник: Вільчинська Т. П., д-р. філолог. наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

РОЛЬ ОЦІННОГО КОМПОНЕНТУ В СТРУКТУРІ КОНЦЕПТУ «ЗРАДНИК»

(на матеріалі роману-тетралогії Р. Іваничука «Вогненні стовпи»)

У сучасній лінгвоконцептології досі немає єдиного погляду на природу та структуру концепту, незважаючи на велику кількість пропонованих визначень та досліджень, присвячених цим проблемам. Проте в більшості науковців не

викликає сумнівів те, що важливу роль у структурі концепту відіграє оцінний компонент [1], [3], [4], [5]. Т. Вільчинська з цього приводу зазначає: «Картина світу містить в собі не лише концепти, що відображають певні об'єкти, а й позицію суб'єкта відображення, його ставлення до цих об'єктів. Тому соціально-типові позиції, відношення, оцінки відтворюються в системі національної мови і беруть участь у конструюванні мовної картини світу» [1, с. 105]. Оцінну складову часто враховують при розробці методів концептуального аналізу (наприклад, метод семантико-аксіологічного поля за Т. Вільчинською [1]).

Неможливо ігнорувати роль аксіологічного компоненту в структурі соціооцінних концептів, до яких Л. Ясногурська відносить і концепт «зрада» [7]. Останній займає чільне місце у концептосфері художнього світу Р. Іваничука. Широко репрезентований концепт «зрадник» і в романі-тетралогії «Вогненні стовпи». Часто у тексті твору він маркований різко негативною оцінкою, наприклад: «*Василь прискочив до святошатиця й схопив його за оборки китаря: «Ти що робиш, московський запроданцю?!» – і зрозумів тепер чотар: про все, що відбувалося в селі, доносив у Коломию Онуфрій, адже від нього дізналося село, що в п'ятницю прийде облава»* [2, с. 242]. У наведеному прикладі поряд із вербалізатором *запроданець* вживається й інший – *святошатець*, за допомогою якого зрадник односельців (а ширше – свого народу) прирівнюється до людини, яка вчиняє наругу над святинею. Наведемо інший приклад: «*...ти ніколи не матимеш своїх, зраднику, й сам навіки станеш чужинцем на своїй землі!..»* [2, с. 215]. Негативної оцінки концепту надають окремі вербалізатори-антропоніми, як-от: *Юда, Андрій Бульба, Барабаш, Нос, Брюховецький, Янус*. Серед них – імена та прізвища біблійних, історичних, міфологічних постатей. Усі вони асоціюються зі зрадою, дволикістю: «*Юрко Васютин ще встиг оглянутися, він упізнав навідника і виплюнув йому в обличчя слово «Юда!»* [2, с. 94]; «*Та якщо б протягом всієї нашої історії так легко, як оце ти зараз, відмовлялися українці від України, то ми б давно вже її не мали, бо ж були в нас і Барабаші, і Носи, і Брюховецькі, та й яничарів усіх мастей мали-сьмо подостатком...»* [2, с. 164].

Проте, коли йдеться про таке складне явище, як зрада, часто буває важко дати йому однозначну оцінку, яка обмежилася б прикметниками *позитивний* чи *негативний*. Важливо враховувати, які наслідки має зрада окремої людини для інших. З цього погляду неможливо давати однакову оцінку *сміслам віровідступник* і *братовбивця*, для прикладу. Відмова від своєї релігії заради порятунку життя трактується як вимушена зрада, маркується розумінням і співчуттям щодо людей, які її скоїли: «*...Йосафат, стоячи в гурті хористів біля криласу, придивлявся до облич двох єврейок-вихресток... то ж вони відступництвом рятувалися від смерті, й хлопцеві було жаль вродливих юдейок»* [2, с. 72]. Значно емоційнішою є оцінка концептуального смислу *братовбивця*: «*Й тому Шпола тяжко ненавидів тих, які розмовляли петлюрівською чи то бандерівською мовою, він люто їх нищив, розчавлював, плюндрував, щоб ніхто не міг почути, що вони розмовляють майже так само, як він, і цим виявляють свою з ним спорідненість: не буде їх, та зненавиджена мова, звуки якої народжуються не на язичі, не в горлі, а набагато глибше, в самій душі, більш не засвідчуватиме його походження»* [2, с. 295]. Проте оцінка дій згаданого в попередній цитаті зрадника Шполи теж складна, адже він, син петлюрівського

полковника, а разом з тим – лейтенант НКВД, виховувався в дитячому будинку – у радянському дусі та ненависті до всього українського, через що простежуємо дуже яскраву паралель із явищем яничарства. Але навіть у таких умовах не всі стають зрадниками, не всі пояничарюються, як Шпола: «... згодом зал спорожнів, і тільки один вихованець, один-однісінький, залишився в залі, на нього непорозуміло дивився начальник колонії, зазивав, спонукував, наказував, але той стояв непорушно...; два сини однакових батьків зчепилися у німому двобою, врешті непокірний вихованець... підійшов до сцени, увір'явся поглядом в обличчя Шполи й вигукнув по-українськи: «Зрадник!» [2, с. 311].

Складною, хоч, безумовно, негативною, також є оцінка концептуальних смислів *сексот*, *стрибок*, *приспосуванець*, *запроданець*, *донощик* та схожих, адже окремі люди, яких характеризують ці поняття, скоюють зраду лише заради вигоди, а інші – з примусу або через шантаж: «...ось лежить герой, зв'язаний своїм командиром, який, напевно, ще вчора розпалював у свого підлеглого героїчний дух, а нині стоїть з піднятими руками і проситься в *стребки*...» [2, с. 212-213]. Повстанський командир, про якого згадується в цитаті, намагаючись врятувати своє життя, перейшов на службу до ворога, проте так і не зміг домовитися із власною совістю: будучи смертельно пораненим своїми колишніми побратимами, він вбиває лейтенанта НКВД Шкрупила, через якого став на шлях зради.

Чітко простежується у творі дихотомія «свій – чужий», проте межа між цими поняттями стирається: той, хто був своїм, може завтра стати чужим, перейшовши на бік ворога. Той, кого вважають чужим, – це свій, який втратив власну національну ідентичність. Таких прикладів у тексті твору немало. Вони ілюструють жахливу політику тоталітарної системи, яка ламає людей, нівелює цінності, стирає межі між добром і злом, робить ворогами близьких людей: «...ведуть партизанів... **свій** своїх веде... Боже, яка ганьба! – провадить братів до тюрми й оком не кліпне... **яничар проклятий**...» [2, с. 220]; «А я не зможу зажадати від своєї родини, щоб перевезли мій прах в Україну, – промовив скрушно Потурай. – **Мої сини інші, їм байдуже**... Хіба що сам приїду колись сюди назавше, щоб жертву мого життя прийняла рідна земля... Але як би міг це зробити, навіть не уявляю: **все моє і всі мої – там**» [2, с. 491].

Усе ж у творі звучить оптимістичний висновок, що, попри всі спроби ворога, українці не втратили свою Батьківщину, зберегли любов до неї і навіть найрізноманітніші прояви зради прийняли як важливу частину свого важкого історичного шляху до незалежності: «А Україна – то не тільки празники, а й горе, і упадок духа, і програші, і зради – все це є Україною, а іншої не маємо!..» [2, с. 164].

Отже, концепт «зрадник» у романі-тетралогії Р. Іванчука «Вогненні стовпи» має переважно негативне оцінне забарвлення. Незважаючи на це, його аксіологічний складник багатоплановий, адже фіксує не тільки сам факт зради, а й контекст, умови, за яких вона була вчинена (вимушена зрада, зрада заради порятунку свого життя, неусвідомлена зрада тощо).

Список використаних джерел

1. Вільчинська Т. Концептуалізація сакрального в українській поетичній

мові XVII-XVIII ст. : монографія. Тернопіль : Джура, 2008. 424 с.

2. Іванчук Р. Мальви : роман, есей. Харків : Фоліо, 2019. 235 с.

3. Космеда Т. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток категорії оцінки : монографія. Львів : Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 349 с.

4. Краснобаєва-Чорна Ж. Лінгвофраземна аксіологія : парадигмально-категорійний вимір: монографія. Вінниця, 2016. 413 с.

5. Приходько Г. І. Оцінний компонент у семантичній структурі слова. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні студії*. Житомир, 2009. Випуск 45. С. 44-47.

6. Ясногурська Л. Концепт ЗРАДА: лінгвокультурний та корпуснобазований підходи (на матеріалі української та англійської мов) : дис ... канд. філол. наук : 10.02.15. Рівне, 2018. 246 с.

ОВЕРЧЕНКО С., Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, м. Черкаси

Науковий керівник: Стройкова С. А., канд. філолог. наук., старший викладач, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

МІФОЛОГЕМНА МОТИВАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ФІТОНІМІВ

Міфологемна мотивація характеризується відношенням номінаторів більше до ірраціонального, до фіктивних ідей, що є сталими у свідомості людей. Тобто, цей тип мотивації має особливу природу, адже базується на повір'ях, міфах та забобонах [1, 203].

Міфологічні уявлення певного народу виражаються мовними етноміфологемами. Ці міфологеми часто виникають з архетипів колективного підсвідомого і мають зв'язок з психічними функціями інтуїції та трансценденції. У мові вони часто закріплені в культурно зумовлених виразах, таких як фразеологізми та назви різних культурних кодів, серед яких особливе місце займає ботанічна галузь. Конкретні рослини часто асоціюються з певними віруваннями, обрядами, легендами і переказами, тому вибір певних фітонімів може виражати значущу культурну інформацію [1, 205].

Міфологемна мотивація німецьких фітонімів часто має пропозиційний характер. Така пропозиція не є суперечливою та виражає неверифіковану думку. Наприклад, в основі німецького фітоніма *Elfenblumen* («*der Name verleitet dazu, die Pflanze mit den zierlichen Blüten und dem zaghafsten Blattaustrieb für empfindsam, heikel und anspruchsvoll zu halten*»), етимологічно мотивований пропозицією «*Ельфові квіти*» є повір'я, що навесні витончені суцвіття горянки танцюють, як маленькі ельфи, на вітрі над нижнімпологом листя, що також відповідає назві [2].

Інколи назви німецьких рослин походять від найменувань грецьких богів, наприклад, *Adoniseröschen* («*Adonis, der Sohn der Myrrha, wurde von Persephone aufgezogen und wuchs zu einem berückend schönen Jüngling heran. Aus Eifersucht wurde er von Ares zerfleischt*»)[4], згідно з грецькою міфологією, білі троянди

проросли зі сліз Афродіти, коли вона плакала над мертвим сином, а червоний Горицвіт виріс з кожної краплі крові вмираючого Адоніса.

Деякі міфологемні німецькі назви рослин мають асоціативно-метафоричну природу мотивації. Так, німецьке найменування *Gottes-Gnadenkraut* («*Der Name Gratiola wird von lateinisch Gratia „Gnade“ abgeleitet, der Heilwirkung wegen, wie auch die deutsche Bezeichnung Gottesgnadenkraut*»), походить від вірування в те, що рослина має цілющі властивості та є даром Божим, тобто має обов'язково вилікувати [3].

Міфологемна мотивація німецьких фітонімів свідчить про важливий культурний та історичний контекст, який додає багатства і глибини розумінню природи та рослин у народній культурі. Список використаних джерел

1. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник О.М. Селіванова. Полтава: Довкілля К, 2008. 712 с.
2. Elfenblumen. Mein schoener Garten: веб-сайт. URL: <https://www.mein-schoener-garten.de/pflanzen/elfenblumen>
3. Kennen Sie das Gottes-Gnadenkraut? Garten + Haus: веб-сайт. URL: https://www.garten-haus.at/tipps_praxis/2012/04/kennen_sie_das_gottes-gnadenkraut.html
4. Sonderausstellung Mythologische Pflanzen. URL: https://dr-franz.oberwinkler.de/wp-content/uploads/Sonderausstellung_Mythologische_Pflanzen.pdf

ОГІЙ А., Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

Науковий керівник: Ревуцька С.К., кандидат філологічних наук, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ГОТИЧНИЙ ПСИХОЛОГІЗМ І ЙОГО ПРОЯВИ У ТВОРЧОСТІ ЕДГАРА АЛАНА ПО

Термін «готика» відноситься до архітектурного стилю, який панував у Середньовіччі та Ренесансі в Північній частині Франції (Іль-де-Франс) у середині XII ст. і досягла свого розквіту в першій половині XIII ст. У це час використовували термін «готика» для опису архітектурного стилю, який пізніше отримав широке розповсюдження. У період сучасності елементи готичного стилю можна виявити не тільки в архітектурі, але й в літературі, кіно та інших мистецьких формах. Це свідчить про величезний вплив та актуальність готичної спадщини в наш час.

У сучасному світі, на фоні стрімкого розвитку технологій та загострення глобальних проблем, готична література зберігає свою актуальність і несе важливе повідомлення для сучасного читача. Цей жанр вміло адаптується до сучасних реалій, який пропонує глибокий аналіз людської природи та її психології. Вивчення готичного жанру допомагає розуміти, які ідеї, теми і образи були важливими у певний період історії, а також як вони впливають на сучасну

культуру. Дослідження цього жанру дозволяє нам краще зрозуміти соціальні контексти, в яких ці твори були написані, та аналізувати, як вони відображають індивідуальні й колективні страхи, моральні конфлікти та соціальні нерівності.

Перш за все, готична література допомагає нам зрозуміти складну природу людської психіки. Наразі, коли стрес, тривога і депресія стають все поширенішими явищами, цей жанр дозволяє нам вглибитися в темряву внутрішнього світу персонажів. Він допомагає розкрити та зрозуміти суперечливі емоції та психологічні конфлікти, які можуть виникати в житті кожного з нас. Вона відома своїм містицизмом та таємничістю, також вражала своїми особливостями. Зосереджувалася на надприродних явищах, страхах та вічних протистояннях добра і зла. Релігійні мотиви також не були винятковими для цієї літератури. Готична література звертає увагу на важливі соціальні питання. Багато творів цього жанру аналізують теми ізоляції, виключення та неприйнятності у суспільстві. Вони нагадують нам про необхідність розуміння, толерантності та співчуття до інших.

Готична література виникла у Великобританії в передромантичний період, що був частиною загального культурного руху. Вона відрізнялася особливим відтінком, а саме зображенням надприродних жахів, таємничих пригод, фантастики та містики. Метою цієї літературної течії було викликати у читача почуття страху та захоплення. [2, с. 149-153]

Готична література відзначається своєю відданістю містиці, таємницям та атмосферою таємничості. Основний жанр - готичний роман, - дозволяє авторам досліджувати наймістичніші аспекти життя та людської природи. Героями цих творів часто стають привиди, вампіри, ченці, містики, а також похмурі персонажі, що живуть у загадковому й темному оточенні. Дія готичних творів часто розгортається в готичних похмурих будівлях та інших місцях, які сповнені загадок і містицизму. [1, с. 177-178]

Готичний психологізм – це літературний та художній прийом, який є ключовим елементом готичної літератури, він спрямований на розкриття та дослідження внутрішнього світу персонажів з особливим акцентом на їхні психологічні стани, конфлікти та емоційно-вольвий досвід.

Особливу увагу привертає творчість Едгара Аллана По, в якій психологія персонажів відіграє ключову роль.

Метою цієї роботи є вивчення психології головних персонажів та аналіз психологізму творів Едгара Аллана По.

Готичний психологізм є однією з ключових рис творчості Едгара Аллана По. Його здатність досліджувати внутрішній світ персонажів та розкривати їхні психологічні стани з вражаючою глибиною дозволяє йому створювати вражаючі та незабутні твори. Едгар По використовує внутрішній монолог, експериментує з мовними засобами та символами, щоб передати психологічну напругу та гостроту внутрішнього конфлікту персонажів.

Готичний психологізм в творчості Едгара Алана По відкриває перед читачем широке поле для рефлексії над людською психологією та її аспектами. Основні проблеми, які він досліджує у своїх творах, включають в себе:

1. Психічний розлад та втрата розуму. письменник часто вдається до опису

персонажів, які опиняються в стані психічного розладу. Їхні ментальні та емоційні стани викликають справжню моральну інтригу, де По досліджує, як втрата розуму (змінений стан свідомості) впливає на поведінку персонажа і його сприйняття навколишнього світу.

2. Внутрішні конфлікти та моральний розлад. Багато персонажів стикаються з внутрішньою боротьбою між моральними принципами та справжніми потребами. Тобто, боротьбою «Супер Его» і «Его» за концепцією З.Фрейда. Це допомагає авторові розкрити глибину людської душі та нагадати нам про складність прийняття моральних рішень. Страхи, тривоги та залежності. Автор вміло передає психічний стан своїх персонажів через внутрішній монолог. Читачі напружено стежать за страхами, тривогами та залежностями персонажів, співпереживають їм.

3. Заглиблення в психологічний світ героїв. Завдяки майстерності використання літературних засобів, створюється враження, ніби ми опиняємося в глибинах свідомості й почуттів героїв. Письменник використовує ритм, риму, метафори і символи для передачі психологічної напруженості.

4. Психологічні муки і нездорові ідеї. Часто персонажі страждають від психологічних терзань і перебувають під впливом нездорових ідей. [3]

Усі ці аспекти роблять творчість Едгара Аллана По надзвичайно виразною і незабутньою. Він дозволяє читачам заглибитися в темні глибини людської душі та замислитися над її складністю.

Загалом, психологізм Едгара Аллана По залишає його творчість відмінною та незабутньою. Його вплив на літературу і психологічні аспекти письменництва залишається значущим і суттєвим. Він став одним з перших у розвитку жанру жахів та детективу, і його техніки використовувалися наступними письменниками. У своїх творах, автор вміло використовував мовні засоби, щоб створити виразний образний стиль і передати психологічні стани своїх героїв. Його твори відзначаються містикою, загадковістю та глибокими темами, такими як самотність, втрата, смерть і незабутність.

Список використаних джерел

1. Головачик Т. О. Особливості поетики готичного у літературі. *Філологічні витoki*. 2016. С. 177–178. URL: https://www.academia.edu/39148944/Актуальні_проблеми_сучасної_іноземної_філології_2016
2. Хаїтмирадов А. Особливості художніх і естетичних категорій у готичних новелах Е.А. По. 2022. С. 149–153. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13123/1/OSOBENNOSTY%20KHUDOZHESTVENUKH.pdf>
3. Білявська В., Рудюк О. Містика та фантастика в новелістиці Натаніеля Готорна й Едгара По. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2019. № 3. С. 38–43. URL: [http://philology.visnyk.zu.edu.ua/article/view/philology.3\(91\).2019.37-43/pdf_3](http://philology.visnyk.zu.edu.ua/article/view/philology.3(91).2019.37-43/pdf_3)

ОНИЩЕНКО М., старший викладач кафедри європейських і східних мов та перекладу, вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро

ОНИЩЕНКО Г., канд. філол. наук, доцент кафедри філології та мовної комунікації, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В рамках Болонського процесу реформування сучасної вищої освіти України фокусує увагу на удосконаленні якості освітнього процесу, яка, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», є сукупністю «...якостей особистості з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, цілісну орієнтацію, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства» [4]. Також забезпечення якості вищої освіти є одним з фундаментальних принципів Європейського простору вищої освіти, до якого тяжіє наша держава, і провідна роль в ньому належить викладачеві.

Якісна підготовка здобувачів вищої освіти, що базується на компетентнісному підході, відповідає вимогам роботодавців і надає можливість випускникам бути конкурентоспроможними на ринку праці, зобов'язує викладацький склад ЗВО володіти сучасними технологіями навчання, вільно орієнтуватися в інформаційному середовищі, адекватно сприймати та активно використовувати інновації, бути творчою особистістю та мати високу професійну компетентність [2]. Узагальнюючи різні підходи, тлумачення та визначення можна однозначно стверджувати, що на сучасному етапі розвитку суспільства компетентність виокремлено як інтегроване, багатокомпонентне поняття, одну з головних характеристик особистості, основу розвитку професіонала та його потенціал у конкретній галузі. Компетентність фахівця будь-якої сфери базується на компетентній діяльності, спілкуванні та постійному саморозвитку. Компетентність пов'язана як з певним рівнем розвитку особистості, так і з її професійними обов'язками та можливостями [6, с. 59; 1]. Саме це визначено у професійному стандарті на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти», який містить не тільки перелік трудових функцій, а й вимоги до змісту та якості професійної діяльності, набір компетентностей (загальних та професійних) та інші позиції, які необхідні для виконання роботи викладача [5]. Формування і розвиток професійної компетентності викладача ЗВО, як процес, що триває впродовж професійного становлення особистості, завжди знаходиться у фокусі пильної уваги і є предметом дослідження багатьох вчених.

Науковими розвідками, що висвітлюють різні точки зору щодо професійної компетентності викладача закладу вищої освіти, займались вітчизняні (Бібік Н.М., Овчарук О.В., Пометун О.І., Гура О.І., Бігич О.Б.) та зарубіжні вчені (Холмс Л., Менсфілд Р., Малдер М.). На їх думку, професійна компетентність є

складним системним утворенням, яке включає професійну підготовку і здатність суб'єкта праці виконувати професійні завдання і обов'язки, «...міра й основний критерій його відповідності вимогам професійної діяльності» [3, с. 91]. Професійна компетентність включає об'єктивні та суб'єктивні характеристики, які пов'язані з набором її складових компонентів. Об'єктивні характеристики стосуються діяльнісно-рольових компонентів, це професійні знання, уміння та навички викладача, а організаційно-комунікативні компоненти відображають індивідуальний стиль викладання, прагнення до саморозвитку тощо.

Професійна компетентність викладача ЗВО має специфічні ознаки, які пов'язані з особливостями його педагогічної діяльності. З одного боку викладач керує процесом навчання, який сприятиме особистісному розвитку здобувача, а з іншого – він повинен психологічно позитивно впливати на здобувачів, мотивувати до навчання, брати до уваги їх вікові особливості, потреби, інтереси та запити. Викладач ЗВО має володіти всіма каналами невербальної комунікації та влучно їх використовувати для досягнення поставлених результатів навчання. Але, для того, щоб бути «в русі», викладач ЗВО повинен постійно займатися професійним саморозвитком, прагнути до самореалізації і, що дуже важливо, отримувати задоволення від власної праці, тобто володіти розвиненою педагогічною рефлексією, яка, на думку дослідників, є «ключовим механізмом професійної саморегуляції педагога». [7, с. 23]. Таким чином, для досягнення вершин у професії викладача необхідно брати до уваги створення умов і врахування факторів, що сприяють або перешкоджають досягненню професійної компетентності викладача закладу вищої освіти

Список використаних джерел

1. Бабкіна М. Формування професійної компетентності сучасного викладача. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 28. Том 1. С.127-132. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/28.208568>.
2. Гончарова О. М. Деякі аспекти формування професійної культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія: Педагогіка. 2018. Вип. 5 (9). URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22295/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F.pdf>. (дата звернення: 02.10.2023).
3. Гура О. І. Сутність професійної компетентності викладача ВНЗ. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2005. Вип. 25. С. 91-94. URL: [05goipkv.rtf \(zu.edu.ua\)](http://05goipkv.rtf(zu.edu.ua))
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення: 02.10.2023)
5. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського

господарства України (Мінекономіки) від 23.03.2021 р. № 610. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf. дата звернення: 02.10.2023).

6. Саюк В. І. Професійна компетентність як основа розвитку сучасного викладача в системі післядипломної педагогічної освіти. *Нова педагогічна думка*. 2012. №3 (71). С. 57-61.
7. Сеньовська Н. Л. Професійна саморегуляція вчителя як елемент його ключових компетентностей в умовах Нової української школи. *Професійна компетентність учителя Нової української школи: формування, розвиток та удосконалення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Тернопіль, 22 трав. 2020 р. Тернопіль : ТНПУ, 2020. С. 23-25.

ОСТАПЕНКО С., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Висоцька Т.М., к.філол.н., доцент, кафедра перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, м. Дніпро

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАНСПОЗИЦІЇ ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ (на прикладі роману Ніла Геймана «Зоряний пил»)

Переклад відрізняється від інших видів мовного посередництва тим, що він повноправно замінює оригінал для реципієнтів, які вважають його тотожним вихідному тексту. Однак, очевидно, що повна відповідність перекладеного тексту та оригіналу неможлива, але водночас це не є перешкодою для здійснення міжмовної комунікації.

Досягти адекватного перекладу текстів можна за допомогою використання всіляких перекладацьких перетворень – трансформацій, які допомагають відтворити комунікативні функції лише на рівні цілого тексту.

Залежно від характеру перетворень Л. Науменко та А. Гордеєва [3] поділяють перекладацькі трансформації на лексико-семантичні, граматичні та стилістичні.

Лексичні трансформації – заміна вихідної лексичної одиниці на лексичну одиницю мови, що не збігається зі словниковим значенням, у разі невідповідності структур [2].

Транспозиція частин мови – один із видів лексико-семантичних перекладацьких трансформацій, який використовується через різноманітні мовні та мовленнєві відмінності англійської та української мов. Це перехід слова з одного лексико-граматичного класу або категорії в інший у процесі перекладу [4] і використовується для досягнення адекватності перекладу.

Необхідність транспонування частин мови при перекладі з англійської мови на українську зумовлена, насамперед, відмінностями в системах двох мов, які пояснюються низкою факторів, а саме: в українській мові можуть бути відсутніми певні граматичні категорії, притаманні англійській мові; лінгвістичні

категорії, що існують в обох мовах, не повністю збігаються за змістом; норми поєднання одиниць у двох мовах часто різні; синтаксичні структури англійської та української мов часто відрізняються. Отже, з об'єктивних причин транспозиції відбуваються через відмінності в будові двох мов.

К. Недбайло [4] визначає повну і часткову транспозицію. У разі повної транспозиції слово вихідного речення в перекладі замінюється словом іншої частини мови. Часткова транспозиція пов'язана з міжкатегоріальними переходами в межах однієї частини мови. При частковій транспозиції відбувається заміна граматичних форм, характерних для окремих граматичних категорій, зокрема, категорій роду, числа, часу, а також може змінюватися синтаксична функція похідної одиниці без зміни її частини мови.

У процесі застосування транспозиції змінюється лексико-граматичний клас і категоріальний статус слова, його структурно-семантичні характеристики. Так, наприклад, перетворюючись на дієслово, іменник втрачає значення предметності й набуває значення процесу, стану чи дії, що супроводжується зміною відповідних граматичних категорій: набуває категорій виду, часу, відмінку, тощо, характерні для дієслова, змінюються також його синтаксичні функції.

Залежно від того, до якого розряду або функції якого переходить слово (його основа), К. Недбайло [4] відзначає специфічні процеси переходу: субстантивізацію (тобто перехід до класу іменників); ад'єктивізацію (перехід до розряду прикметників); вербалізацію (перехід до дієслівного класу); адвербіалізацію (перехід до класу прислівників); прономіналізацію (перехід до класу займенників).

Метою даної наукової розвідки є здійснити компаративний аналіз роману Ніла Геймана «Зоряний пил» англійською та українською мовами та проаналізувати застосування перекладацької трансформації транспозиції як засобу досягнення адекватності перекладу.

У процесі роботи над перекладом роману Ніла Геймана «Зоряний пил» [5], зробленого Д. Кушніром [1] українською мовою, нами було вилучено всі різновиди транспозиції:

- **ад'єктивізацію** (переклад прикметником) – *granite* – *гранітному*, *rock* – *кам'яним*, *town's children* – *сільську дітвору*; *May Day* – *Травневе свято*; *metal* – *металевими*; *multitude of tongues* – *різними мовами*; *father's meadow* – *батьковому луку*, *father's farm* – *батьковій фермі*, *with dark eyes* – *темнооким*, *oil lamps* – *масляних ламп*, *changeability* – *мінливий*, *men and women speaking* – *чоловічі і жіночі голоси*; *a real road, paved with asphalt* – *справжню асфальтовану дорогу* [5; 1].

Як свідчать наведені приклади, найчастіше ад'єктивізація застосовується при перекладі іменника у присвійному відмінку, а також іменникових сполучень та іменників з прийменниками, що відповідає узусу української мови.

- **номіналізацію** (переклад іменником) – *important* – *важливість*, *значущість*, *good-for-nothing* – *нікчема*, *penny-pinching grocer* – *скнара-бакалійник*, *was sleeping drunkenly* – *засинав п'яним сном* [5; 1];

вербалізацію (переклад дієсловом) – *widow* – *овдовіти*; *in awkward proximity* – *трохи хвилюючись*; *a whole night's drive* – *займе всеньку ніч*; *the native*

Wall- folk – живуть тут із діда-прадіда, never was his friend – ніколи не товаришували, was not sleepy – спати не хотілось, her captor – взяв її у полон [5; 1];

адвербалізацію (переклад прислівником) – *on occasion – подеколи, in a similar manner – однаково; with here and there – подекуди, the same – точнісінько, without a word – мовчки, in common – природніше* [5; 1].

Наведені приклади свідчать, що частіше за все іменники з прийменниками, які вживаються у функції обставини, перекладаються із застосуванням адвербалізації, адже в українській мові найчастіше прислівники виконують в реченні функцію обставини.

В цілому, можна зробити висновок, що проблема досягнення адекватності перекладу художнього тексту обумовлена складною природою даного феномену, що залежить від цілого ряду факторів як інтралінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру, що, безсумнівно, втілюється в специфіці діяльності перекладача, що здійснює їхню інтеграцію у процесі різноманітних перетворень.

Часто перекладач комбінує різні типи трансформацій, оскільки одні неминуче впливають з інших; зміна конструкції речення, наприклад, викликається саме лексичними перетвореннями. Адекватність перекладу досягається завдяки комплексному застосуванню перекладацьких трансформацій, у тому числі транспозиції.

Використання розглянутої нами трансформації доцільно для повного розуміння змісту вихідного матеріалу, його естетики та настрою. Дослівний переклад часто повністю спотворює первісну ідею, закладену автором.

Список використаних джерел

1. Гейман, Ніл. Зоряний пил / Переклад з англійської: Дмитро Кушнір. К.: КМ-Букс, 2017. 240 с.
2. Мовностилістичні засади перекладу текстів різних жанрів: монографія [Електронний ресурс] / Г. Удовіченко, В. Зінченко, С. Остапенко, О. Герасименко, М. Куц, Н. Рибалка, С. Ревуцька, А. Покулевська, Л. Воробйова; ДонНУЕТ. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023. 186 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua>.
3. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2011. 136 с.
4. Недбайло К. М. Транспозиції частин мови в перекладі з англійської мови на українську : (на матеріалі художніх текстів) : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. філ. наук : 10.02.16. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. URL: https://otherreferats.allbest.ru/languages/00600610_0.html
5. Gaiman, Neil. Stardust. DC Comics Publ., 1999. 256 p.

ПОНОМАРЕНКО Н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Савіна Ю.О., к. ф. н, доц., Національний технічний

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ КОМІЧНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

У літературі під гумором у вузькому значенні слова розуміється зображення героїв у кумедному вигляді. Письменник зображує низку безглузвих і кумедних ситуацій, у яких людина розкриває свої невинні недоліки. Сміх у літературі використовується для акцентування уваги на нешкідливих явищах, які не висміюються, а зазнають легкого жарту.

Художній переклад є найкращим проявом міжлітературного обміну. Таким чином відбувається невід'ємна частина національного літературного процесу. Художній переклад має справу не з естетичною функцією мови. Художній твір відображає не лише подію, а й естетичні та філософські погляди автора, його світогляд.

Художній стиль є одним з найбільш динамічних функціональних стилів і відображає результат творчого розвитку особистості на шляху до нових знань. Новизна та оригінальність висловлювання є запорукою успішної комунікації в рамках художнього дискурсу. Автори художніх текстів не намагаються підігнати своє письмо під "закони жанру", а натомість покладаються на художні прийоми, які приваблюють і зацікавлюють читача.

Комізм можна поділити дві великі категорії: проста і складна. Проста комедія має такі риси як нейтральність, елементарність або простота і гумор. Складна комедія є різновидом сатиричної та іронічної комедії, яка обов'язково потребує глибокого аналізу, стимулює до роздумів, вимагає точної та об'єктивної оцінки, заснованої на соціальному досвіді та цінностях. В межах складної комедії можна виокремити такі форми комедії: сатира, гумор та іронія, а основою для їх розрізнення є вищезгаданий критерій ставлення до об'єкта комічного.

За допомогою перекладу можна досягти міжкультурної комунікації. Завдяки перекладу люди можуть дізнатися про різні мови та способи мислення. Для підготовки письмових та усних перекладачів важливо розуміти взаємозв'язок між мовою та культурою. Переклад має культурну цінність, оскільки передбачає взаємодію між двома культурами, двома способами мислення та сприйняття світу. Мова частково є відображенням культури. Перекладачі, які є лінгвістами, зазвичай визначають культуру як сукупність звичаїв і способів мислення. Ніщо не демонструє складність мови або конкретного тексту більш наочно, ніж переклад. Більше того, ніщо так не сприяє якісній письмовій комунікації, як переклад[3].

За допомогою перекладу можна досягти міжкультурної комунікації. Завдяки перекладу люди можуть дізнатися про різні мови та способи мислення. Для підготовки письмових та усних перекладачів важливо розуміти взаємозв'язок між мовою та культурою. Переклад має культурну цінність, оскільки передбачає взаємодію між двома культурами, двома способами

мислення та сприйняття світу. Мова частково є відображенням культури.

Прямий переклад, який можна по інакшому назвати дослівний переклад, може бути недостатнім для забезпечення повного взаєморозуміння між перекладачем і читачем [2, с. 127]. Мета полягає в тому, щоб читач повністю зрозумів гумор, який перекладається. Для цього необхідний пояснювальний переклад, який використовується разом з письмовим текстом і застосовується при перекладі термінів різної природи і жанрів, специфічних об'єктів, тем і явищ, які незрозумілі читачеві. Для більш детальних пояснень використовуються перекладацькі пояснення, які є більш розгорнутими і допомагають краще зрозуміти і сприйняти гумор.

Перекладацьку трансформацію можна визначити як міжмовну трансформацію, при якій елементи вихідного тексту реконструюються, зміст переосмислюється або перефразовується з метою досягнення перекладацької еквівалентності. Основними характеристиками перекладацької трансформації є те, що вона є міжмовною трансформацією і спрямована на досягнення перекладацької еквівалентності.

Список використаних джерел

1. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 224 с.
2. Ейгер Г. В. Аспекти теорії перекладу та обрані поетичні переклади. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 243 с.
3. Гончаренко О. П. Доля українського художнього перекладу. Дніпро: ДНУ, 2007. URL: <http://dnuzhurfak.livejournal.com/3789.html>.

ПРИСЯЖНА Я, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

Науковий керівник: Ревуцька С. К., кандидат філологічних наук, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У ТВОРІ Е. М. РЕМАРКА «ТРИ ТОВАРИШІ»

XX століття увійшло в історію людства не лише як пора визначних

звершень і досягнень у різних сферах діяльності, а ще й як епоха жорстоких воєн, які докорінно вплинули на розвиток суспільства.

Початок ХХІ ст. також розпочався війнами і новим світовим перерозподілом, який калічить долі людей. Перша світова війна забрала життя мільйонів людей. Не меншою катастрофою було й те, що душі цілого покоління, яке брало участь у цій війні, виявилися зруйнованими, не маючи жодних шансів повернутися до мирного життя навіть після того, як вибухи відгриміли [3, с. 119].

Якщо для історії це був лише один із її трагічних етапів, то для літератури – це подія, яка відгукнулася у творах різних митців слова і отримала назву епохи «втраченого покоління».

Першою, хто ввів термін «втрачене покоління», була американська письменниця Гертруда Стайн. Людиною «втраченого покоління» став механік, колишній солдат, який вчасно не відремонтував машину письменниці, так його назвав власник паризького гаража. Сама письменниця надала цим словам більш ширшого значення, вона сказала: *«І що то за люди, ви, молодь! Минуле ви ненавидите, сучасне зневажаєте, а до майбутнього вам байдуже! Усі ви – втрачене покоління»*. Вперше цей вислів використав як епіграф до роману «Фієста» («І сходить сонце») Ернест Хемінгуей.

У літературознавстві тема «втраченого покоління» представлена в працях Д. Затонського, Б. Сучкова, Я. Засурського та інших. Д. Затонський про «втрачене покоління» в літературі писав: *«Література «загубленого покоління» склалася в європейських й американських літературах протягом десятиліття після закінчення Першої світової війни. Зафіксував її появу 1929 рік, коли було видано три романи: («Смерть героя» англійця Олдінгтона, «На Західному фронті без змін» німця Ремарка та «Прощай, зброе!» американця Хемінгуея) ... У цих романах було стільки розпачу й болю, що їх визначали як скорботний плач по вбитим на війні, навіть якщо герої рятувалися від куль. Це реквієм по цілому поколінню, що не відбулося через війну, на якій розсипалися, немов бутфорські замки, ідеали й цінності, яким учили з дитинства. Війна оголила неправду багатьох звичних догм і державних інститутів, таких, як родина і школа, вивернула навиворіт фальшиві моральні цінності та ввергнула рано постарілих юнаків у безодню безвір'я та самотності»* [2, с. 132-133].

Тема «загубленого покоління» була представлена у творчості багатьох видатних представників світової літератури ХХ століття – починаючи з Е. М. Ремарка, Р. Олдінгтона, Е. Хемінгуея, їхніх сучасників А. Барбюса, Д. Досс Пассоса, Ф. С. Фіцджеральда, У. Фолкнера, А. де Монтерлана, А. Мальро, Ж. П. Сартра, А. Камю аж до письменників «повоєнного заклику», таких, наприклад, як У. Стайрон, І. Шоу або К. Воннегут. Однак для Е. М. Ремарка ця тема залишилася провідною – протягом усієї творчої діяльності й через всі його романи простежується тема трансформації «розгубленості» не тільки в умовах війни й післявоєнного стресу, але й у відносно спокійні 50-60 роки ХХ століття [2, с. 133].

Роман Е. М. Ремарка «Три товариші» є одним із тих творів, які не залишають читача байдужим до переживань персонажів. Роман є останнім з трьох творів письменника («На західному фронті без змін», «Повернення» – перші два), які об'єднані спільною ідеєю і художньою майстерністю.

Дія в романі «Три товариші» відбувається через десять років після закінчення Першої світової війни, у «час, який пройшов по людях, наче по рейках». У творі Ремарк порушив низку проблем: війни і миру, життя і смерті, дружби і кохання, боротьби з насильством і наслідками війни. [1, с. 79], які знову стають актуальними для багатьох країн світу.

Головний персонаж і його друзі, на перший погляд, є представниками «втраченого покоління» і в той же час – це люди-борці. Їм довелося на власному досвіді переконатися, що у світі панує зло, цинізм. Але попри все, ні Роберт, ні Готфрід, ні Отто не стали циніками. Вони намагаються вижити у світі лицемірства і морального бруду. Роман «Три товариші» став гімном міцній чоловічій дружбі, яка допомагає вижити в хиткому повоєнному світі. Герої роману абсолютно різні за характером, темпераментом, поглядами на життя: Готфрід – романтик, Отто – небагатослівний і педантичний, Роберт – «наївна душа», але є одна основна риса, яка об'єднує їх – надійність [5, с. 138].

Образи головних героїв Ремарк розкриває через їхні вчинки та дії, а також через динамічні, насичені гумором діалоги. Саме гумор стає в пригоді і допомагає героям жити, а також сприяє розкриттю їхнього внутрішнього світу, тобто людей «втраченого покоління», людей без надії.

Так, це були втомлені війною люди, зневірені і розчаровані в мирному житті. Але вони зберегли головне, найкраще, найцінніше, що є в кожному із нас – людську гідність, людяність, щирість, доброту, співчуття. Ремарк не залишив своїм героям жодного шансу на щастя – його відібрала війна [1, с. 321]. Але це не означає, що втрачено надію. Адже вірити і мати надію потрібно було і тоді, і тепер. Героям твору Ремарка було не легко вірити, сподіватися, але все таки більшість з них змогла.

Еріх Марія Ремарк жив співчуттям до своїх героїв, шлях яких він пройшов сам. Він вірив у добро, закладене Богом в естві людини, яке не дозволить їй в найстрашніші хвилини перетворитися на звіра. Жорстокості, байдужості суспільства письменник протиставив у своєму творі любов до людини, віру в її силу, щире дружбу і кохання [4, с. 108].

Тож, для Е. М. Ремарка «втрачене покоління» – це не герої роману «Три товариші». Навпаки, це суспільство, в якому жили герої, «втрачене», бо саме, суспільство викинуло людей, багатих духовним потенціалом, на задвірки життя. Головні герої, переживши воєнне лихоліття, у повоєнному житті хочуть бути потрібними, і надалі відчувати себе повноцінними членами суспільства. Цей твір як заклик до віри, звернення з риторичним питанням: чи зможемо ми зберегти людину в собі. Проблематика, яка піднята в романі Ремарка є актуальною і сьогодні, особливо для України, у зв'язку з повномасштабним вторгненням північного сусіда.

Список використаних джерел

1. Давиденко Г. Й. Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
2. Мохначова О. Трансформація німецької версії «втраченого покоління» в пізніх романах Е. М. Ремарка (до проблеми самоідентифікації). *Україна і*

Німеччина : етнокультурні, лінгводидактичні та мистецько-духовні обміни, взаємозв'язки та взаємовпливи: зб. наук. праць / редкол.: М.Б. Євтух, А. В. Козлов та інші. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. С. 131–139.

3. Скульська О. Трагедія «втраченого покоління» (за романами Е. М. Ремарка «На Західному фронті без змін» та «Три товариші»). *Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури : тези доп. та повідомл. наук. інтернет-конф. студентів (м. Вінниця, 21 груд. 2015 р.).* Вінниця, 2015. Вип. 1. С. 119–121. URL: <https://vspu.edu.ua/science/art/a150.pdf> (дата звернення: 09.10.2023).

4. Хамула А. О. Феномен «втраченого покоління» у романі Еріх Марії Ремарка «Три товариші». *Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства : матеріали XI міжнар. студ. наук.-практ. конф. (м. Буча, 20 квіт. 2016 р.).* Київ-Буча : Міленіум, 2016. С. 106–108. URL : https://ugi.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Збірник-конференції-УГІ_2016-рік_СТУД.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

5. Черниш Н. Антивоєнна романістика Еріха Марії Ремарка. *Теоретична і дидактична філологія. Філологія.* Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 29. С. 134–140. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/3810> (дата звернення: 09.10.2023).

ПРОКОПЕНКО Н., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н.Г., канд. філол. н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУБТИТРУВАННЯ В КИНОПЕРЕКЛАДІ

Сучасний світ кіно не обмежується національними кордонами, що вимагає вдосконалення методів перекладу для глобальної аудиторії. Одним із ключових засобів кіноперекладу є субтитрування. Проте, існують численні проблеми, пов'язані з його використанням, включаючи вірність оригіналу, культурну адаптацію та читабельність.

Проблеми кіноперекладу цікавлять все більше коло вітчизняних перекладознавців. За останні роки в Україні з'явилося багато фахових статей і декілька дисертаційних досліджень (Плетенецька Ю., Конкульовський В., Орехова О., Лукьянова Т., Малкович Т., Мельник А., Полякова О.), в яких розкриваються різні аспекти аудіовізуального перекладу.

Метою цього дослідження є розгляд субтитрування як важливого виду кіноперекладу та вивчення його особливостей у контексті міжнародної кінокультури.

Одним із ключових видів кіноперекладу є субтитрування – процес відображення письмового перекладу розмовних діалогів фільму на екрані. Цей метод має свої унікальні особливості та переваги порівняно з іншими видами кіноперекладу, такими як дубляж чи голосовий озвучення. До основних

особливостей субтитрування належать:

1. Збереження автентичності: субтитри дозволяють глядачам слухати оригінальні голоси акторів та одночасно отримувати переклад тексту. Це забезпечує більш глибоке розуміння емоцій та нюансів виразу персонажів.

2. Збереження атмосфери: субтитри не переривають аудіозвучення та звуковий дизайн фільму, що дозволяє зберегти атмосферу та ритм сцен.

3. Ефективність та низькі витрати: субтитрування вигідне з економічної точки зору, оскільки його впровадження вимагає менших витрат часу і коштів порівняно з дублюванням або голосовим озвученням.

4. Підтримка багатьох мов: оскільки субтитри представляють собою лише текст на екрані, їх легко можна створити для різних мов, що робить їх ідеальним варіантом для міжнародного показу фільмів.

5. Роль перекладача: перекладачі субтитрів повинні бути вмілими мовцями, які розуміють культурні відмінності та мають навички перекладу розмовної мови. Це забезпечує якість та адекватність перекладу.

6. Обмеженість простору: субтитри мають обмежений простір на екрані, тому перекладачам доводиться дуже уважно обирати слова та фрази, щоб точно передати сенс оригіналу в обмеженому кількісному просторі.

Отже, субтитрування – це складний і мистецький процес, який вимагає від перекладачів високої кваліфікації, розуміння суті та емоційної глибини фільмів та вміння передати це у текстовій формі. Субтитрування надає глядачам можливість насолоджуватися фільмами з різних країн та культур, зберігаючи при цьому їх автентичність і виразність.

Субтитрування є важливим елементом сучасної кінематографічної індустрії, який дозволяє фільмам подолати мовні та культурні бар'єри та залучити аудиторію з різних країн. Цей вид кіноперекладу вимагає від перекладачів не лише вміння вірно передати сенс оригіналу, але й чуттєвості до культурних нюансів і технічної точності.

Якісне субтитрування може підвищити якість сприйняття фільмів глядачами та сприяти їхній популярності на міжнародному ринку. Однак важливо враховувати, що кожна мова та культура мають свої унікальні вимоги до субтитрів, і тому кожен випадок субтитрування вимагає індивідуального підходу.

Субтитрування відіграє ключову роль у глобалізації кінематографії, сприяючи розширенню аудиторії та розумінню різноманітності культурного спадку через світовий кінематографічний досвід. Цей процес вимагає поєднання мовної вірності, культурної адаптації та технічної майстерності для створення субтитрів, які не лише передають слова персонажів, але й зберігають їхню емоційну і смислову глибину.

Отже, субтитрування залишається невід'ємною частиною сучасного кіно та продовжує розвиватися, розширюючи можливості для сприйняття фільмів глядачами різних націй та культур.

1. Демецька В., Федорченко О. До проблеми перекладу кінотекстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. С. 239 – 243.
2. Anderman G., Diaz-Cintas. J. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. Multilingual Matters*. 2009. 272 p.
3. O'Sullivan C. *Translating Popular Film*. Palgrave Macmillan. 2021. 243 p.

ПСАРЬОВА О., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

СТРУКТУРИЗАЦІЯ НЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Лексичні інновації та перетворення у мові, спричинені численними варіаціями щодо класифікації неологізмів, торкнулись не лише англійської мовної системи, а й багатьох інших, зокрема німецької. Неологізми – справжні свідки суспільного розвитку, підкреслює німецький вчений Міхаель Кінне: «У зв'язку з прогресивним розвитком суспільства треба давати назви новим явищам та фактам. Неологізми, що зароджуються, є свідками процесу соціального розвитку і навіть соціального прогресу. Вони є наочними прикладами тісного зв'язку між комунікацією та суспільством» [3, с. 327].

Перша класифікація німецьких лексичних інновацій була представлена у німецькому словнику сучасної німецької мови. Там чітко виокремлюють три типи неологізмів:

1) слова, які вперше з'явилися в німецькій мові протягом останніх 25 років, так звані *Neuwörter* («власне неологізми», або «неологізми першого порядку») – слова, вперше зафіксовані в німецькій мові, запозичені з інших мов або неологізми штучного походження, які є словами, що володіють новим звукорядом і морфемним складом;

2) слова, що виникли протягом зазначеного періоду часу, беручи за базу раніше вже існуючі лексичні одиниці, тобто складені з вже у мові відомих слів, основ та афіксів у нових комбінаціях за словотворчими моделями, тобто шляхом лексико-словотвірної деривації, – так звані новоутворення (*die Neuprägungen*);

3) слова, які отримали у цей період нове значення, у словнику вони мають назву *Neubedeutungen* («семантичні неологізми»), тобто це або старі слова, що повністю змінили своє значення, або слова, що набули до відомої вже системи значень одне чи кілька нових. До «семантичних неологізмів» слід було б віднести і «стилістичні неологізми» – лексику, що перейшла до категорії літературної з місцевих діалектів, сленгів та арго [1, с. 6].

Серед цих дуже великих та різнорідних груп слів справді новими є лише слова, котрі поєднують нове звучання з новим понятійним змістом (*Neuwörter*). Саме їх носії мови реєструють як нові, при цьому спираючись насамперед на новизну звучання.

Неологізми-новоутворення відрізняються новим морфемним та словотвірним складом, тому є логічним закріпити термін неологізм лише за цими

двома типами нових слів (Neuwörter i Neuprägungen), оскільки вони є новими лексичними одиницями мови.

На певному етапі розвитку мови неологізмами вважались такі слова, як Computer та Terminal. Їх ще називають неологізмами першого порядку, наприклад: die E-Mail (електронна пошта), sponsern (підтримувати матеріально).

Новизна цієї лексики часто дуже відносна, іноді дані новоутворення відносять взагалі до неологізмів третього порядку, а в другій виділяють «Neuprägungen», що містять новий, раніше невідомий структурний елемент. У даному випадку йдеться про гібридні новоутворення «hybride Neubildungen», наприклад: der Buddy-Abend (дружня вечірка), die Geburtstagsparty (вечірка з приводу дня народження).

До лексичних інновацій третього порядку багато лінгвістів відносять також і семантичні неологізми «Neubedeutungen»: слово «die Optik», крім колишнього значення «оптика (розділ фізики)» набуло нового «зовнішнього вигляду, зримого образу». Dies macht sich für die politische Optik sehr gut («Це дуже добре для політичної оптики») [2, с. 200].

У німецькій лексикології існують такі класифікації неологізмів, які слід згадати:

- новоутворення, запозичення, нове слово;
- нове слово;
- нова лексема/ нове слово, нова семема/ нове значення, нове позначення;
- нове значення/ нова семема;
- нове слово, новоутворення, нове значення;
- нове слово / новоутворення / нове значення.

Цікавою з лінгвістичної точки зору є класифікація неологізмів у роботі Dou Xuefu «Neologismus und Neologismenwörterbuch». Він пропонує такі види:

- нові запозичення та новоутворення із запозиченими складовими елементами;
- прямі запозичення;
- гібридні (змішані) новоутворення;
- уявні запозичення;
- нові похідні слова;
- нові аббревіатури;
- новоутворення;
- нові значення [4, с. 70].

Багато в чому дана класифікація схожа на систематизацію лексичних інновацій у WdG за винятком, що у останній розглядаються основні види неологізмів. Класифікація Доу Ксуефу пропонує виокремлення окремих підвидів нової лексики: нові запозичення поділяються на прямі, уявні запозичення та гібридні (змішані) новоутворення, у тому числі й основні види – новоутворення та семантичні інновації.

Розглянувши основні класифікації лексичних інновацій у німецькій мові, найбільш доречним здається зупинитись на «класичному» варіанті класифікації неологізмів, наведеному у німецькому словнику сучасної німецької мови, враховуючи при цьому всі можливі підвиди інновацій словникового типу.

Список використаних джерел

1. Barz I. Grundlagen der Lexikologie. Terminologie .Leipzig, 2018. 6 S.
2. Duden. Deutsches Universalwörterbuch A-Z. Mannheim–Leipzig–Wien–Zurich, 1996.
3. Kinne M. Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. *Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie, Praxis, Dokumentation*. Berlin: Mannheim, 1997. S. 327–358
4. Xuefu D. Neologismus und Neologismenwörterbuch. Heidelberg, 1989.

РОМАНОВА К., Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
Науковий керівник: Павленко О. О., д. пед. н. професор; завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки; Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

СУЧАСНІ ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У сучасному житті часто виникає необхідність перекладати інформацію з іноземних джерел. Насправді, навіть, якщо ваш рівень знання мови є досить високим, неможливо запам'ятати досконало всю інформацію. Тому вам доведеться продовжувати пошук незнайомих слів у словнику. Але чи пам'ятаєте ви, коли востаннє користувалися традиційним паперовим словником? Тепер завжди усе є під рукою за допомогою кількох кліків на ноутбуди, планшеті чи смартфоні.

Стосовно майбутніх перекладачів, вони обов'язково мають не лише вправно працювати зі словниками та енциклопедіями у традиційній книжковій формі, а й бути активними користувачами електронних та онлайн-ресурсів.

На жаль, дуже часто саме друковані словники морально застарівають, тому що з прогресом науки і техніки змінюється і мовна реальність, з'являються нові терміни, а галузь науки і техніки потребує новітнього мовного апарату, але лексикографи не мають часу зафіксувати ці нововведення. Сьогодні навіть загальновідомі слова набувають нових значень, які не знаходять своє відображення в книгах.

Звичайно, друкований словник підходить для вивчення загальноосвітніх курсів іноземних мов, але для науково-технічних перекладів необхідно використовувати довідкову літературу, яка відображає сьогоденні реалії. Тому на допомогу перекладачам приходять електронні словники та онлайн-довідники. Сьогодні книжкові словники поступаються електронним, а перекладачі економлять багато часу. Зручно користуватись саме онлайн-перекладачами, оскільки підготовка всіх письмових та усних перекладів вимагає як якості, так і швидкості виконання.

Наразі перекладач *Google* є найпопулярнішим у світі інструментом онлайн-перекладу, тож можна бути впевненими, що 99% людей чули про нього або використовували його багато разів. Але повірте, це далеко не єдиний додаток в своєму роді, і є дійсно гідні конкуренти. Тож наведемо декілька не менш ефективних та корисних прикладів таких онлайн-ресурсів, які сьогодні можна

використовувати для зручних перекладів.

Multitran. Наразі серед перекладачів популярним є онлайн-словник *Multitran*. Саме тут якість перекладу вузькоспеціалізованої лексики набагато вища, ніж в інших словниках, оскільки тематичні розділи охоплені більш детально, а зареєстровані в системі користувачі можуть легко додавати нові слова та нові значення. Також форум надає можливість поставити запитання та отримати на них відповіді щодо проблем перекладу.

Deepl Translate. Це хороший варіант безкоштовного онлайн-перекладача, яким можна легко користуватись для перекладу слів, речень та виразів, доступний на 24 мовах. У *Deepl Translate* можна копіювати, поширювати і зберігати переклад, як текстовий файл. Цей перекладач також може пропонувати автоматичне закінчення вашого речення. І звісно ж *Deepl Translate* можна завантажити як мобільний додаток. Крім того, до функцій перекладача входить автоматичне розпізнавання мови, додавання власного перекладу, який є більш влучним, та відтворення слів, речень, тощо.

Reverso. Доступний і дуже простий у використанні перекладач, він вміє відмінити дієслова та доступний 13-ма різними мовами. Ви отримаєте відтворення іноземних слів, висловів і точний переклад. Також є широкий синонімічний ряд і приклади використання виразів, що допоможе засвоїти мову краще.

Тож, які переваги має онлайн-словник? По-перше, **доступність**. Якщо є інтернет-з'єднання, скористатися ним можна у будь-який час і в будь-якому місці. По-друге, **зручний пошук**. Набагато легше і швидше знайти переклад певного слова через поле пошуку, а не самостійно перекладати за допомогою паперового словника через зміст та алфавітний покажчик. Та останнє – це **безупинне оновлення інформації**. Наука постійно прогресує та йде вперед, тому онлайн-перекладачі швидко оновлюються, додають нові слова, вислови та переклади.

Список використаних джерел

1. Deepl Translate. Онлайн-перекладач. URL: <https://www.deepl.com/translator> (дата звернення 15.10.2023)
2. Multitran. Онлайн-словник. URL: <https://www.multitran.com/> (дата звернення 18.10.2023)
3. Reverso. Онлайн-перекладач. URL: <https://www.reverso.net/> (дата звернення 15.10.2023)
4. Стрільчук В. Обирайте найкращий онлайн-словник англійської мови. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/vybirayem-luchshiy-onlayn-slovar-po-angliyskomu/> (дата звернення 17.10.2023)
5. Пашенко К. 10 найкращих онлайн-перекладачів. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/10-best-online-translators/> (дата звернення 17.10.2023)
6. Щуров О.В.. Електронні ресурси на допомогу майбутнім перекладачам. URL: <https://pereklad.nmu.org.ua/ua/electronic-resources-on-dopomogu-future-perekladacham/index.php> (дата звернення 18.10.2023)

СКОРИНІН Т., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Бойко Я.В., к.філол.н, доц., доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ НОВОЇ ЛЕКСИКИ

Основним джерелом поповнення мови завжди були нові слова, які виникали у мові для номінації нових предметів, явищ, для вираження нових понять. В сучасному мовознавстві для визначення нових лексичних одиниць використовуються такі терміни, як «інновація», «новоутворення» (або «новотвір») та «неологізм» [1, с. 7].

Складність відтворення лексичних інновацій українською мовою здебільшого пов'язана з тим, що дана категорія лексем є відносно нестабільною системою в лексикографічному аспекті. При перекладі неологізмів, необхідно звернути увагу на екстралінгвістичні фактори, які, значною мірою впливають на перекладацьку стратегію при відтворенні, а саме: важливість даного неологізму як для культури мови оригіналу, так і для мови перекладу; статус і поширеність неологізму в мові оригіналу; тематична та функціонально-стилістична приналежність неологізму; «модність» або «престижність» неологізму.

В сучасній теорії перекладознавства науковці (В. І. Карабан, Т. Р. Кияк, І. В. Корунець та ін.) пропонують застосовувати такі способи перекладу нової лексики:

I. **Транскрипція та транслітерація.** Перекладацька *транскрипція* – це формальне пофонемне відтворення лексичної одиниці мови оригіналу за допомогою фонем мови перекладу, тобто це фонетична імітація слова мови оригіналу. Прийом *транслітерації* передбачає формальне буквене відтворення вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу, тобто це є буквенна імітація форми слова. Наприклад, *beatnik* – бітник, *pop-art* – поп-арт, *know-how* – ноу-хау, *impeachment* – імпічмент. Т.Р. Кияк розрізняє: просту або «чисту» транслітерацію та транслітерацію з роз'ясненням у виносці, якщо поняття є відносно новим та потребує описового перекладу [3, с.104].

З огляду на те, що нові слова фактично не перекладаються, а відтворюють в мові перекладу форму та/або звучання іншомовного слова, ці слова називаються «відповідниками – запозиченнями». Як зазначає автор, такі оказіональні «відповідники» в багатьох випадках можуть закріпитися в мові перекладу та з часом регулярно використовуватися при перекладі відповідних слів [6, с. 75–77].

II. **Калькування.** тобто відтворення безеквівалентної лексики мови оригіналу за допомогою заміни її складових частин, а саме морфем або слів (у разі перекладу стійких словосполучень) їх прямими лексичними відповідниками в мову перекладу. Наприклад, *income tax* – *прибутковий податок*, *risk analysis* –

аналіз ризику, *database development* – розвиток бази даних. У випадку необхідності розкриття змісту телесокопізма чи акроніма, застосовують калькування розгорнутої форми. Наприклад, *netizen* (*Net + citizen*) – громадянин інтернету «особа, що багато часу проводить в інтернеті», *BRICs* (*Brazil, Russia, India and China economics*) – економіка Бразилії, Росії, Індії та Китаю.

Калькування застосовується в тих випадках, коли потрібно створити осмислену одиницю у тексті перекладу і при цьому зберегти елементи форми або функції вихідної одиниці. Сутність калькування полягає у створенні нового слова або стійкого сполучення в мові перекладу, що копіює структуру вихідної лексичної одиниці [6, с. 61].

Т. Р. Кияк пропонує розподілити метод калькування на два прийоми: просте чи «чисте» калькування та калькування з введенням прийменників і зміною структури словосполучення. Останній запропонований прийом – є найчастіше вживаним в перекладацькій практиці, так як, на відміну від транскрипції, калькування не завжди буває простою механічною операцією перенесення форми оригіналу в мову перекладу. При використанні методу калькування перекладачу доводиться вдаватися до деяких трансформацій. В першу чергу, це стосується зміни відмінкових форм, кількості слів у словосполученні, афіксів, порядку слів, морфологічного чи синтаксичного статусу слів [3, с. 107].

III. **Описовий переклад або експлікація** використовується у випадку, якщо перекладач не може відтворити неологізм за допомогою раніше висвітлених прийомів. Як правило, даний метод варто застосовувати, якщо є необхідність пояснити образну асоціацію або ж задля уникнення невлучного і незрозумілого для реципієнта перекладу (буквалізму) [2, с. 107]. Наприклад, словосполучення *asylum shopping* можна перекласти описово як «пошук країни-притулку (переїзд із країни в країну в пошуках політичного притулку)», тоді як дієслово *to bracket* – проводити кампанію до і після офіційного чи ділового візиту певного кандидата.

Таке розгорнуте пояснення значення слова є доволі громіздким для сприйняття реципієнта повідомлення. Задля уникнення додаткового смислового навантаження необхідно використати транскрипцію або кальку для перекладу безеквівалентного слова з описом значення цього слова в спеціальній примітці або виносці. Такий перекладацький прийом уможливорює поєднати стислість та економність засобів вираження, що властиві транскрибуванню і калькуванню. Роз'яснивши одного разу значення одиниці, що перекладається, перекладач може надалі використовувати транскрипцію або кальку вже без пояснень.

IV. **Антонімічний переклад** це лексико-граматична трансформація, при якій відбувається заміна позитивної форми в оригіналі на негативну форму у перекладі чи, навпаки, негативна на схвальну форму супроводжується заміною лексичної одиниці вихідної мови одиницею мови перекладу з протилежним значенням [4, с. 720].

В порівнянні з іншими способами перекладу, прийом антонімічного перекладу застосовується не часто. Оскільки задля його застосування, необхідно вжити лексико-семантичний еквівалент в мові перекладу, який би відтворював

протилежність в основі назви об'єкта та явища в мові оригіналу. Наприклад, *antispam filter* – фільтр спаму «електронні програма чи пристрій, що «фільтрують» електронну пошту від непотрібних матеріалів, особливо рекламного характеру», *print clone* – електронний клон, інтернет-версія, інтернет-видання «в інтернеті, електронна версія газети чи журналу, що є аналогом друкованого видання».

V. **Інкустація або «пряме включення».** За остані десятиліття, з поширенням популярності назв брендів, виникла специфічна тенденція до неперекладності «слів сьогодення», тобто відтворення лексем на латиниці в мові перекладу [4, 716]. Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли неологізм неможливо передати жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання. Наприклад, *iPad, iPod, Apple, BMW, Toyota, Internet Explorer*. В. В. Коптілов називає такі слова візуальними неологізмами, тобто одиницями, новизна яких «виражається» в їх написанні [5, с. 128]. На думку С. Є. Максимова, своєрідний вид гри з іншомовним маніпулюванням двох алфавітів, кирилиці та латиниці, використовується як засіб привертання уваги та створення особливої виразності [7, с. 68]. Як слушно відзначає О. І. Чередниченко, «іноземні слова та іноземний шрифт стають своєрідним стилістичним прийомом – начебто показником високої компетентності автора» [8, с. 552].

Отже, основними критеріями, які необхідно враховувати при відтворенні та пошуку відповідників англійських неологізму на українську, є стислість визначення та однозначність його тлумачення.

Список використаних джерел

1. Волошин Ю.К. Новоутворення та власне неологізми сучасної англійської мови (досвід диференціації нових слів): автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Німецькі мови». 1971. 20 с
2. Карабан В. І., Карабан А.В. Узусні перекладацькі трансформації. *Стиль і переклад*. 2018. Вип. 1. С. 186-204.
3. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник. Вінниця, 2006. 586 с.
4. Колесник А. О., Белікова О.Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. Вип. 1. С. 719–727.
5. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ : Юніверс, 2003. 280с.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.
7. Максимов С.Є. Сучасні лексичні галузеві новоутворення як проблема перекладу. *Вісник Київського міжнародного ун-ту. Іноземна філологія*. Вип. 1. Київ: Правові джерела, 2002. С. 67–71.
8. Чередниченко О.І. Про мову та переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.

СМОЛЯНА М., Університет митної справи та фінансів, Дніпро
Науковий керівник: І.І.Письменна, старший викладач, Університет митної справи та фінансів

СЛЕНГОВІ СЛОВА У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Сучасні мови перебувають у постійному процесі трансформацій. Ці зміни можуть відбуватися нелише у межах однієї мови, а і тоді, коли одна мова впливає на іншу. У період глобалізації не дивно, що у різних мовах використовуються запозичення та інтернаціоналізми.

Найчастіше нові слова з'являються серед молодіжних груп, тому що вони постійно користуються інтернет джерелами та інформаційними ресурсами. Половина молодого покоління хоч раз на день використовує соціальні мережі, що і є однією з головних причин появи молодіжного сленгу.

У німецькому мовознавстві використовується декілька термінів для позначення молодіжного сленгу: *Jugenddeutsch*, *Sprechweiseder Jugendlichen*, *Jugendslang*, *Szenesprache*, або навіть *Jugendslang/Jugendjargon*. На думку Г. Генне та Е. Нойланда ці поняття мають здебільшо негативний відтінок, тому пропонують використовувати більш нейтральний за значенням термін «молодіжна мова» – *Jugendsprache* [2, с. 345-347].

Сленгові слова не належать до літературної мови і найчастіше використовуються у розмові чи коротких електронних повідомленнях для кращого вираження емоцій або, щоб надати мові більш експресивного забарвлення. Дуже цікавим є те, що сленг змінюється ще швидше ніж офіційна мова. На це можуть впливати різні події у світі, тож зафіксувати постійну сленгову лексику дуже складно. З'являються нові альтернативи слів, які замінюють вирази, що використовувалися раніше.

Шляхом аналізу наукових джерел встановлено, що сленг – це лексика, яка часто сприймається та розглядається дослідниками як порушення норм стандартної мови. Це переважно виразні, навіть, іронічні слова та вирази, які позначають предмети і явища повсякденного життя за для полегшення їх використання у неформальній комунікації. Молодіжний сленг (*Jugendsprache*) – це одна з головних складових процесу розвитку мовлення, його природна динамічність. Вона варіюється залежно від етномовних, діалектичних та культурних особливостей певного регіону. На сучасному етапі на поповнення словникового складу значною мірою впливають такі екстралінгвістичні фактори, як розвиток промислової, технічної та наукової лексики, розвиток мистецтва, різноманітні соціальні відносини глобалізаційні процеси [1, с. 160].

Доспецифічних рис молодіжного сленгу дослідники відносять:

1) відкритість – на розвиток німецького молодіжного сленгу значною мірою впливають такі екстралінгвальні фактори, як високий рівень розвитку суспільства, різноманітні соціальні відносини, науки й техніки, мистецтва та загальнолюдський прогрес загалом;

2) короткочасність (рухливість, швидкоплинність) – швидка зміна

актуальних варіантів, з'явившись на певному етапі розвитку суспільства і ввійшовши у користування, вони швидко старіють і виходять з ужитку; вікова неоднорідність носіїв сленгу – пояснюється насамперед збільшенням фази «молодість» у житті сучасної людини;

3) вторинність (синонімічність) – найчастіше сленг виступає як своєрідна вторинна назва існуючих речей і явищ [3, с. 140].

Одним з видів сленгу є аббревіатури та скорочення. Пояснюється це тим, що аббревіатури швидше та легше вимовляти, що є певною мовною економією у розмові. Дуже часто ці аббревіатури походять від англійських слів або виразів, наприклад, LOL - "LaughingOutLoud" (сміятися вголос), OMG - "OhMeinGott" (Ой, мій Бог), або ж скорочення від німецьких слів, наприклад, Uni(versitat).

Загалом німецькі сленгові слова можна поділити на такі групи:

1. Слова, що походять від англійських слів:

"Cool" (круто) - вживається для позначення чогось крутого або класного. "Abchecken" (абчекен) - перевіряти щось або когось.

2. Слова, що створені шляхом скорочень:

"Krass" (крас) - від "krass", що означає "неймовірний" або "фантастичний". "Abi" (абі) - від "Abitur", що означає "екзамен зрілості".

3. Слова, пов'язані з інтернетом і технологіями:

"Selfie" (селфі) - фотографія самого себе. "Chatten" (чаттен) - спілкуватися в чатах або месенджерах.

4. Слова, що виражають враження або почуття:

"Geil" (гайль) - вживається для висловлення враження або захоплення. "Läuftbeidir" (лойфт бай дір) - щось видатне або успішне в чомусь.

5. Слова, що використовуються для позначення людей або стилів життя:

"Partymaus" (партімаус) - описує людину, яка любить вечірки та розваги.

6. Слова, пов'язані з їжею та напоями:

"Kaffeejunkie" (каффеєйункі) - людина, яка дуже любить каву, і звісно існує ще багато інших категорій.

Підсумовуючи вище сказане, ми можемо сказати, що сленгові слова є великою частиною німецької мови. Їх можна часто зустріти, особливо, у StraßenDeutsch і, найчастіше, сленг використовує молодше покоління. На появу сленгу найбільше вплинула глобалізація та розвиток соціальних мереж, через які багато англійських слів перейшли у німецьку мову. Сленг не можна назвати негативним явищем, тому що він збагачує мову новими словами та виразами і підтримує її сучасність. Проте, однією з проблем, які він утворює, є перенасиченість мови інтернаціоналізмами та запозиченнями з інших мов, що зменшує рівень використання оригінальних слів мови для позначення предметів чи явищ.

Список використаних джерел

1. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. Логос, 2016. 315с

2. Солдатова С. М., Козонак А. В. Лінгвістичний статус німецького молодіжного сленгу. / С. М. Солдатова, А. В. Козонак // «YoungScientist». – 2018. Вип. 56. – №4. С. 345–347.
3. Шапочкіна О.В. Дефініційна характеристика молодіжного сленгу сучасної німецької мови / О.В. Шапочкіна // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер.: Філологічна. – 2013. – Вип. 38. – С. 140–141

СОРОКІНА О., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Кабаченко І. Л., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК В МОВІ ТА КУЛЬТУРІ: ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Прислів'я та приказки є давніми висловами, що віддзеркалюють мовну активність людини та мають своє коріння у мистецтві мови. За часів розвитку цивілізації, бажання людини закріпити свій досвід та набуті вміння через мову стає ще актуальнішим. Прислів'я та приказки представляють собою спадщину, де мудрість виражена у лаконічних формулах. Прислів'я - це стислий та точний спосіб виразити загальновідому істину або життєвий досвід. Вони володіють пізнавальною вартістю і можуть служити для оцінки подій та характеру людини. Це популярний елемент народної мудрості, що передається від покоління до покоління.

Прислів'я становлять частину культурної спадщини кожного народу і зазвичай відображають його культурні та соціальні особливості. Вони поєднують мову повсякденного життя та глибокі знання, успадковані від попередніх поколінь. Прислів'я несуть норми поведінки та життєву мудрість, надають практичні поради та вказівки. Вони можуть бути складними та потребувати розуміння контексту, але також існують такі, які зрозумілі всім. Тематика прислів'їв необмежена і може охоплювати всі аспекти життя, включаючи розум, знання, дружбу, працю, моральні цінності, сім'ю та багато інших сфер.

Прислів'я та приказки мають багато спільних рис, які роблять їх унікальними серед інших видів народної творчості. Таким чином, можна виділити наступні спільні ознаки: вони з корінням у народних традиціях, легко запам'ятовуються, що сприяє їхньому використанню у повсякденному спілкуванні, вони передають моральні та етичні цінності попередніх поколінь, можуть містити метафори та аналогії, що полегшують сприйняття та розуміння їхнього змісту.

Метафора, згідно з визначенням, наданим у “Словнику Української мови”, [2, с. 189] представляє собою художній прийом, який використовується для перенесеного вживання слова або виразу на підставі аналогії, подібності чи порівняння. Приказка, натомість, представляє собою короткий, крилатий вислів, схожий на прислів'я або може містити в собі його частину. Зазвичай вона носить

сховане значення та іронію. Сама по собі приказка є лише частиною вислову та не має повчального контексту [1, с. 128]. Однак, в більшості випадків, в ній міститься порада. Відмінність полягає в тому, що, на відміну від прислів'я, приказка не існує як самостійне речення, а лише як частина вислову. І хоча в ній міститься рекомендація, вона не передає загальної істини. Прислів'я, натомість, допомагають передати норми поведінки та життєву мудрість, надають практичні поради та настанови. Приказки часто використовуються для надання емоційного забарвлення висловлюванням, і, таким чином, їх використання не впливає на сенс вислову. Прислів'я відрізняються наявністю рими та ритму, а також можуть бути розділені на дві частини. Для розрізнення прислів'я та приказки можна розглянути приклад відомого вислову *"Свій розум май."* Цей вираз слугує як рекомендація, але має продовження: *"...і людей питай."* Це приклад приказки, утвореної від прислів'я *"Свій розум май і людей питай."* Інший приклад можна побачити в прислів'ї *"У страху очі великі, та нічого не бачать."* Цей вираз має дві частини, що свідчить про його статус як прислів'я [2, 66].

Прислів'я та приказки – це скарбниця народної мудрості та мовної культури, яка розкриває перед нами багатий світ народних уявлень та досвіду. Вивчення цих виразів допомагає нам не лише глибше зрозуміти специфіку народу, але і вдосконалити власну мову та сприяє розвитку наших комунікативних навичок. Прислів'я та приказки, це не просто послідовні рядки слів, це віконце в історію нашого побуту, культури та літературного спадку. Вони наділені глибоким значенням та практичними порадами, які можуть бути використані в повсякденному житті. Термін "паремія" використовується для опису прислів'їв та приказок, які є своєрідними носіями загальних істин та мудрості, переданими з покоління в покоління. Ці вирази не лише зберігають в собі важливу культурну спадщину, але також допомагають нам збагатити власний словник і розуміти контекст різних ситуацій. Така мовна культура та спадщина вивчаються в рамках пареміології, яка досліджує структуру та значення паремій, їх роль у мові та культурі [3, с.350]. Ця галузь мовознавства має довгу історію та велику кількість видатних дослідників, які внесли важливий внесок у розвиток пареміології. Вони розглядали не лише самі паремії, але й їхнє значення, походження, та способи використання в мовленні. Мовознавці, такі як О. Потебня, М. Куусі, Е. Кокаре та багато інших, розширили наше розуміння цього важливого аспекту мови та культури. Вони допомогли систематизувати та класифікувати паремії, а також визначили їхню роль у суспільстві та літературі. Таким чином, вивчення прислів'їв та приказок є важливою складовою нашого культурного спадку та мовної культури, яка сприяє нашому розвитку як мовознавців та споживачів мови.

Список використаних джерел

1. Баскські 1989 – Баскські прислів'я та приказки / Упорядн., вступне слово; пер. з баск. М. Литвінець. – К. : Дніпро, 1989. – 128 с.

2. ЕСУМ 1982–I – Етимологічний словник української мови : у 7-и т. / Упорядн.: Болдирев Р. В., Коломієць В. Т., Лукінова Т. Б. та ін. – К. : Наукова думка, 1982. – Т. 1 – 631 с.

3. Карабан В. І. Переклад англійської науково-технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с

СТОЛЕНКО К., Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Науковий керівник: Фролова І.Є., д-р філол. наук, професор (ХНУ імені В.Н. Каразіна)

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ТВОРУ Л.КЕРРОЛЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС»

Переклад - це не просто передача слів з однієї мови на іншу, але і спроба відтворити суть та емоції оригіналу через призму іншого мовного та культурного контексту. Перекладацька діяльність подібна до будівництва мосту, що об'єднує різні культурні світи та допомагає нам розширити свій світогляд, занурюючись у різноманітні аспекти літератури, мистецтва і міжкультурного спілкування.

Важливо відзначити, що переклад художніх творів є найскладнішим завданням, і в ньому особливу увагу приділяють власним назвам, таким як імена персонажів, місця, тварини, чарівні предмети тощо. Український переклад твору Л. Керролла «Аліса в країні Чудес» не є винятком в цьому контексті.

Власні назви - це слова або фрази, призначені для ідентифікації конкретних об'єктів чи явищ. Вони можуть бути однокомпонентними, двокомпонентними, трикомпонентними чи багатоконпонентними за структурою.[3] За способом утворення власні назви можуть бути первинними, змішаними або вторинними. За змістовим критерієм їх класифікують на первинні, вторинні та комбіновані. Переклад власних назв вимагає уважності та творчого підходу, оскільки вони є важливою частиною тексту і можуть мати глибокий смисл у контексті твору. [3]

Існують такі типи перекладу власних назв на українську мову:

1. Транскодування

Це спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу.

2. Пошук відповідника

Це пошук слова однієї мови, що означає таке саме поняття, як і слово іншої мови.

3. Калькування

Це копіювання іншомовного слова або словосполучення за допомогою власне українських слів. [1]

Існує таке поняття, як множинність перекладу, суть цього поняття в тому, що той самий твір відтворюється різними перекладачами у різні часи або у той самий час.[7]

У нашому дослідженні ми порівняли переклади власних назв роману Л.Керролла «Аліса в країні Чудес» Галини Бушини (переклад

1960)[6], Володимира Панченка (переклад 2007)[5], Вікторії Наріжної (переклад 2008)[4].

Порівняємо, яким способом різні перекладачі відтворювали власні назви:

- Транскодування

Mabel[8] – *Мабель* [4] - *Бела* [5] - *Бела*[6]

Mary Ann[8] – *Мері Енн*[4] - *Мері Ен*[5] - *Мар'яна*[6]

Pat[8] – *Пате*[4] - *Пате*[5] – *Пат*[6]

- Пошук відповідника

Wonderland[8] – *дивокрай*[4] - *країна див*[5] – *країна чудес*[6]

Canary[8] – *Канарка*[4] - *канарка*[5] - *Канарейка*[6]

Caterpillar[8] – *Гусінь*[4] - *Хробак*[5] - *Гусениця*[6]

- За допомогою калькування

Є калькування без додаткових трансформації це:

Wonderland[8] – *дивокрай*[4] - *країна див*[5] – *країна чудес*[6]

Old crab[8] – *стара Рачиха*[4] - *старезний Рак*[5] - *стара крабиха*[6]

Old Magpie - *стара сорока*

Ми також зафіксували калькування з трансформаціями:

the earls of Mercia and Northumbria - *графи Мерсійський і Нортумбрійський*

(калькування + вилучення означеного артикля *the* і прийменника *of* + адаптивне транскодування)

archbishop of Canterbury - *архієпископ Кентерберійський* (калькування +

вилучення прийменника *of* + адаптивне транскодування)

Queen of Hearts – *Чирвова Королева* (калькування + перестановка +

вилучення прийменника *of*)

Транскодування, зазвичай, є найпростішим і найбільш безпосереднім способом перекладу, оскільки воно передбачає заміну символів або літер на їхні аналоги у іншій мові. Воно зберігає фонетичну схожість і дозволяє зберегти вимову, що полегшує розуміння для читача.

Пошук відповідника, незважаючи на свою прямолінійність, вимагає глибокого розуміння обох мов та вміння знаходити точні еквіваленти слів або імен. Цей метод вимагає багато часу та уважності, але може бути дуже точним у передачі значення.

Калькування може бути як простим, так і складним, і часто включає додаткові трансформації. Складні калькування можуть бути більш трудомісткими та вимагати творчого підходу, оскільки вони можуть передавати не тільки значення слів, але і контекст чи емоції.

Загалом, вибір конкретного методу адаптації залежить від конкретного завдання перекладу та контексту. Кожен метод має свої відмінності та складності, і перекладач повинен вміти обирати найбільш підходящий під конкретну ситуацію.

Перспективою дослідження є з'ясування кількісних параметрів способів відтворення власних назв, використаними різними перекладачами.

Список використаних джерел

1. Андрієнко Т.П. Стратегії перекладу власних назв у художньому тексті
[URL:http://www.irbis-](http://www.irbis-)

nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&_S21P03=FILE=&_S21STR=Filtr_2012_4_1_4

2. Гудманян А.Г. Відтворення власних назв у перекладі: Автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.02.16/А.Г. Гудманян; Київ. нац. ун-т ім.Т. Шевченка. - К., 2000. - 40 с.
3. Карабан В. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову – Вінниця:Нова книга, 2003. – 317с.
4. Керрол Л. «Аліса в дивокраї» пер. Наріжна В.
URL: <https://wysotsky.com/0011/1058-03.htm>
5. Керрол Л. «Аліса в країні Див» пер. Панченко В.
URL: <https://wysotsky.com/0011/1058-04.htm>
6. Керрол Л. «Аліса в країні Чудес» пер. Бушина Г.
URL: <https://wysotsky.com/0011/1058-01.htm>
7. Ребрій О. В. Пригоди Аліси в Україні, або про множинність сучасних перекладів. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи, 3, 2009. С. 190-205.
8. Carroll L. «Alice's Adventures in Wonderland»
URL: <http://bilinguis.com/book/alice/uk/en/>

СУБОТІНА., ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

Науковий керівник: САВЧЕНКО О.В., к.ф.н., доцент, кафедра філології та перекладу, ДВНЗ Український державний хіміко-технологічний університет, м. Дніпро

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ

Відтоді, як термін «інтертекстуальність» був уперше введений у науковий обіг Юлією Кріст євою в 1960-х роках, питання інтертексту стало предметом зацікавлення багатьох дослідників у різних галузях. Інтертекстуальність як феномен тісно пов'язана з перекладом художнього тексту. Робочою дефініцією поняття інтертекстуальності може бути визначення польського дослідника Р. Ніча: це категорія, «що охоплює той аспект загальних властивостей та зв'язків тексту, який указує на залежність його створення і сприймання від обізнаності учасників комунікативного процесу з іншими текстами та «архітекстами» [4, с. 73], причому під архітекстами ми також розуміємо інтертекстуальні посилання на інші види мистецтв, які для того, щоб стати частиною художнього твору, набувають ознак текстуальності.

Характеризуючи способи перекладу інтертекстуальності, вчені зазвичай примикають до однієї з двох загальних культурологічних перекладацьких стратегій: доместикації (одомашнення) та форенізації (очуження) (Л. Венуті, Г. Вермеєр, С. Баснетт, А. Лефевр, А. Попович, І. Ключанов, М. Гаспаров тощо).

Переконаний прихильник форенізації Л. Венуті критикував стратегію доместикації та, говорячи передовсім про англо-американський ринок, вбачав у

ній мотиви меркантилізації перекладу (сприяння «читабельності» тексту та попиту на ринку), культурної маргінальності, імперіалізму тощо, що робить перекладачів «невидимими» та ставить їх у несприятливе становище [7, с. 16–17]. Р. Леппігалм також не радить зловживати стратегією форенізації (якщо інтертекстуальна одиниця не є транскультурною), оскільки це може призвести до втрати культурно-специфічних конотацій [5, с. 96–97].

Вирівнювання впливів обох культур та підбір перекладацьких тактик у кожному окремому контексті видається найбільш адекватною стратегією, що дає перекладачам можливість варіювати та приймати найефективніші рішення стосовно одиничних прикладів, а не назагал. Такої думки дотримуються Т. Некряч та А. Кам'янець, зазначаючи, що форенізація тексту є доречною, доки вона зберігає його когерентність та стиль [3, с. 13]. До перекладу інтертекстуальності часто застосовують семіотичний підхід, який ґрунтується на теорії тексту, запропонованій семіотиками Р. Бартом, Ю. Лотманом та У. Еко. Вони постулюють розуміння тексту як відкритого, нелінійного, незавершеного, полісемічного, продукованого в процесі виробництва (написання, читання) і розпізнаваного через його відношення до знаків. [1, с. 380–384; 2, с. 408–417].

Актуальним у перекладі є лінгвістичний підхід, який акцентує увагу на передачі форми інтертекстуальної одиниці. Вибір одного способу перекладу з-поміж інших визначається рівнем її прецедентності та впізнаваності, текстової функціональності тощо. Базуючись на одних принципах, вони варіюють тільки за назвами:

- транскрипція / транслітерація з коментарем чи без;
- переклад внутрішньої форми імені;
- підбір еквівалента із цитованого джерела в цільовій мові (за умови достатнього рівня впізнаваності);
- буквальный переклад;
- дослівний переклад з коментарем;
- підбір функціонального аналога;
- експлікація;
- перифраза;
- компенсація (зовнішнє маркування, внутрішнє маркування, різні види трансформацій тощо);
- узагальнення / уточнення;
- заміна іншою інтертекстуальною одиницею;

Вищезазначені підходи та визначені в них способи перекладу інтертекстуальності не вивчають когнітивну складову перекладацького процесу, тобто передачу концептуальних структур, що лежать в основі одиниць, реалізованих інтертекстуально.

А. Нойберт та Г. Шрів спробували інтегрувати когнітивні аспекти у функціональне дослідження перекладу. Вони були одними з перших, хто спробував це зробити. На їхню думку, використання мови є результатом двох нерозривних процесів: пізнання і комунікації, тобто комунікативного застосування знань (різного роду), що зберігаються в когнітивних структурах. [6, с. 37].

Список використаних джерел

1. Барт Р. Від твору до тексту / пер. з франц. Ю. Гудзя. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 1996. С. 378–385.
2. Еко У. Поетика відкритого твору / пер. з італ. У. Головацької. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 1996. С. 406–420.
3. Кам'янець А., Некряч Т. Інтертекстуальна іронія і переклад: монографія. Київ, 2010. 176 с.
4. Нич Р. Світ тексту: поструктуралізм і літературознавство. – Львів: Літопис, 2007. – 316 с.
5. Leppihalme, R. Culture Bumps : An Empirical Approach to the Translation of Allusions. Philadelphia : Multilingual Matters, 1997. 241 p.
6. Neubert, A., Shreve, G. Translation as Text. Kent State University Press, 1992. 197 p.
7. Venuti, L. The Translator's Invisibility : A History of Translation. London and New York : Routledge, 1995. 353 p.

СУШКО В., Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Науковий керівник: Міщенко Т.В., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри методики викладання іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ПЕРСПЕКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ПОДІЙ У БЛОЦІ ГОЛОВНІ ПОДІЇ У СТАТТЯХ BBC ТА VOICE OF AMERICA

Abstract. The article considers the peculiarities of perspectivalization drawing on news publications devoted to military events in Ukraine. The specificity of the main event section as one of the leading structural components of news publications is analyzed. The essential features of the British and American world views are determined, in particular in the context of the Russian-Ukrainian war.

Keywords: mediatext, news mediadiscourse, perspectivization, worldview.

Постановка проблеми. Сьогодні розпочався новий етап розвитку сучасної цивілізації – епоха інформаційного суспільства, котра характеризується збільшенням важливості ролі знання у кожному його прояві. Таким чином неминучим є те, що людина постійно знаходиться в інформаційному середовищі, під впливом котрого формується її світобачення. В умовах, коли відбувається російсько-українська війна, дослідження ролі засобів масової інформації в ілюструванні воєнних конфліктів є досить актуальним напрямком дослідження. У висвітленні військових подій ЗМІ є одним з головних постачальників інформації щодо перебігу подій.

У роботі передбачається аналіз специфіки перспективізації українських воєнних подій в британських та американських новинах, зокрема у блоці головної

події досліджуваних статей, адже ця частина статті є найбільш об'ємною, тому включає в себе найбільшу кількість засобів перспективізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище перспективізації досліджувалося у працях таких вчених, як А. Сінельнік, К. Грауман, К. Вернер, А. Пшеничних, В. Борисов, В. Лойко, К. Сіріньок-Долгарьова, Дж. Етвіл та багатьох інших. Особливої уваги заслуговують дослідження вчених, які присвятили свої наукові розвідки питанню мовної картини світу (І. Живіцька, А. Яремчук) та медіа дискурсу (І. Печеранський, А. Павленко, О. Мосієнко, С. Потапенко, К. Сіріньок-Долгарьова, О. Суська, О. Черниш, І. Шевченко, О. Морозова, Н. Шубенко, М. Яцимірська, Н. Драган).

Метою статті є дослідження перспективізації українських військових подій в британських та американських новинах. Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань :

- 1) розглянути теоретичні засади дослідження перспективізації ;
- 2) дослідити перспективізацію українських воєнних подій в британських та американських новинах, зокрема у блоці головної події статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перспективізація як лінгвістична сутність визначається як позиція, з якої мовець або слухач стежить, оцінює і висловлює власну точку зору щодо предмету комунікації (річ, особу, явище дійсності) [14, с. 1]. Перспектива є продуктом процесу перспективізації, метою якого є вибір мовцем або слухачем комунікативної позиції під час їхньої комунікативної взаємодії [15, с. 230].

У дискурсі реалізація перспективи характеризується двоплановістю. З одного боку, вона вважається статичною сутністю відносно комунікантів, котрі дотримуються конкретної точки зору у ході комунікації, а з іншого боку, динамічним поняттям, тобто утворюється і може трансформуватись під час комунікації. Асиметрія перспективи слухача і мовця може призвести до перспективних конфліктів, реконтекстуалізації та реперспективізації [14, с. 47].

Контекст є обов'язковою умовою реалізації як імпліцитної, так і експліцитної перспективи. Експліцитна перспектива виражається формально шляхом використання вербальних засобів, а імпліцитна характеризується неформальним вираженням через асиметрію змісту та форми висловлення [14, с. 1].

Експліцитна перспектива висвітлюється за допомогою маркованих висловлювань та дейктичних засобів, до складу котрих включаються дієслова-індикатори внутрішньої репрезентації думок, для прикладу, *believe, think, know, imagine* тощо. Імпліцитна перспектива виражається у висловленні латентно та завжди ідентифікується через контекст комунікативної ситуації, котрий представлений фоновими знаннями мовців [1, с. 231].

Існують такі типи перспективізації предметної ситуації залежно від точки огляду:

1. Перспективізація ситуації з точки огляду, що збігається з особою мовця.
2. Перспективізація ситуації з точки огляду, що не збігається з особою мовця.
3. Перспективізація ситуації з часової точки огляду [5, с. 13]. Цей тип

перспективізації у мовленні реалізується завдяки темпоральному дейксису [10, с. 60]. Граматичну структуру часової локалізації формують часові форми дієслова, граматичні конструкції *be going to*, *used to*, модальні дієслова *should*, *will/would*, *can/could*, *need*, *might*, модальні конструкції *be to*, *have to* темпоральні сполучники *when*, *after*, *as*, умовні речення 1-го та 3-го типів, герундіальні звороти тощо. До лексичних засобів експлікації часової точки огляду належать означені лексичні маркери, представлені абсолютивними (наприклад, *currently*, *last year*, *within the next six months to a year* тощо) та релятивні (наприклад, *at that point in time*). Неозначеними лексичними маркерами, функція яких актуалізується лише у контексті, слугують такі прислівники як *always*, *never*, *already*, *then* тощо. Залежно від співвідношення точки огляду мовців та локалізації предметної ситуації у часі існують такі типи часової перспективи: перспектива теперішнього часу, ретроспектива та перспектива [5, с. 15].

У нашому дослідженні значну увагу приділяємо медіа дискурсу, зокрема дослідженню в ньому явища перспективізації подій. Як правило, дискурс мас-медіа доволі чутливий до контексту актуального соціального існування, яке позначається соціальним чинником, а також до контексту актуальної ідеології. Він безпосередньо направлений на суспільну свідомість та формування актуальної громадської думки. Мас-медійний дискурс відрізняється особливою, масовою аудиторією та, відповідно, «усередненістю» (і в цьому сенсі спрощеністю) власного коду, що працює в режимі когнітивно-аксіологічних смислів – понятійних (ідентифікують), образно-символічних, метафоричних та ціннісних [4, с. 25].

Медіадискурс є провідним компонентом мовленнєвого процесу, котрий сигналізує про розвиток суспільства, суспільний стан, стан груп людей та людини як окремої особистості. Його ретельне вивчення дозволяє людям зрозуміти та виокремити особливості мислетворення один одного, конкретних груп, що являють собою споживачів медіа продукту, інформації [6, с. 220]. Існування ЗМІ без споживача практично неможливе: сучасне суспільство паралельно існує і стрімко розвивається разом із масовими комунікаціями, про що свідчать як позитивні, так і негативні зміни в соціальній думці та суспільстві в цілому.

Сучасний медіадискурс є галуззю функціонування мови, у якій спостерігається активний розвиток і стійка тенденція до нових трансформаційних процесів. Реагуючи на певні інноваційні процеси, які відбуваються у соціумі, медіадискурс акцентує увагу на розвиток суспільства, його позитивні та негативні зміни у конкретний період часу. Вибір певної мовної одиниці, граматичної форми чи конструкції не тільки свідчить про мовний смак, мовні звички та уподобання окремих людей, а й сигніфікує про мовні навички окремих соціальних груп та класів, зокрема цілого суспільства конкретного історичного часу [7, с. 220].

Феномен медіатексту утворюється в суспільних умовах нового комунікативного етапу, переносючи семантичні особливості текстових структур у площину медіапростору. У той же час значення комунікативного фону значною мірою зростає відповідно до розширення системи параметрів тексту, адже у медіапросторі текст має інший спосіб продукування, принципи побудови, канали поширення, творчі прийоми, мовні складові та кількість реципієнтів [8].

Відповідно до жанрового розмаїття мас-медійний дискурс поділяється на такі типи, як новинний дискурс, репортажний, інформаційно-аналітичний, есеїстичний, рекламний та PR-дискурс [2, с. 3].

З-поміж усіх типів мас-медійного дискурсу виокремлюємо новинний, зокрема інтернетний, котрий поєднує в собі результат та процес діяльності ЗМІ, тобто такий комплекс мовленнєвих дій, які відбуваються між читачем та автором під час їхньої комунікативної взаємодії у конкретному просторовому, часовому й інших контекстах [16, с. 76].

Новинний дискурс як різновид медіа-дискурсу висвітлює події у формі текстів повідомлень, передає їх медіа-каналами з ціллю подальшого читацького сприйняття, обробки та інтерпретації [12, с. 175]. Новинний Інтернет-дискурс виражає актуальні події в житті соціуму, складається із стислих, проте достатньо інформативних текстів [13, с. 34] та коментарів, які подаються за допомогою засобів мови. Новинний дискурс будується відповідно до риторичних принципів, враховуючи способи впливу – етос, логос та пафос, які втілені у мовних засобах й у структурі тексту [11, с. 23].

Із-поміж різновидів новинного медіа-дискурсу – журнального, газетного, радіо та телевізійного – інтернетний є наймасовішим, найшвидшим та мультимодальним засобом відтворення дійсності. Новинний Інтернет дискурс функціонує або як аналог друкованих видань – газет і журналів [3, с. 287; 18, с. 55-72] або як самостійне видання, що має ряд переваг: існування широкої читацької аудиторії, яка необмежена територією транслявання телеканалів або регіонами поширення преси, відсутність потреби в друці та поширенні примірників.

Матеріалом нашого дослідження стали публікації, які висвітлюють українські воєнні події, у новинних службах “BBC” та “Voice of America”. Основну увагу звертаємо на композиційну структуру англomовної новинної статті, зокрема на блок головної події, який встановлюється на основі співвіднесеності суб’єктно-предикатних структур заголовка. Провідним завданням дослідження стало порівняння специфіки висвітлення однієї і тієї ж події у британських та американських ЗМІ. Саме це дозволяє усвідомити особливості світогляду двох народів та зрозуміти їхнє ставлення до російсько-української війни.

Для висвітлення особливостей перспективізації українських воєнних подій у новинних службах “BBC” та “Voice of America” було обрано такі статті: 1) “BBC”: *“Ukraine war: French journalist killed near Bakhmut”* [17]; 2) “Voice of America”: *“AFP Journalist Arman Soldin Killed by Rocket Fire in Eastern Ukraine”* [9]). Обрані статті характеризуються відмінністю заголовків та спільною датою публікації. У заголовку “BBC” *“Ukraine war”* стоїть на першому місці та займає сильну позицію в реченні, тоді як у “Voice of America” суб’єктом виступає *“AFP Journalist Arman Soldin”*, надаючи більшої ваги загибелі журналіста, ніж війні в Україні, про яку вже відомо американській аудиторії. Обидва заголовки повідомляють про місце події, проте британці точніше надають інформацію про те, де саме сталась трагедія (*near Bakhmut*), а американці менш деталізують місце загибелі журналіста (*in Eastern Ukraine*). Спільним є дієслово *killed*, яке інформує про загибель журналіста. Заголовок “BBC” не вказує як саме він загинув, але “Voice of

America” наголошує на цьому (*Killed by Rocket Fire*). Аналізуючи обидва заголовки, можемо сказати, що британці націлюють аудиторію на страшні події, які відбуваються у Бахмуті, тоді як американці роблять наголос на смерті іноземного журналіста. Отже, британська нація більш занепокоєна через війну в Україні.

Задля порівняння та визначення особливостей світосприйняття британців та американців порівнюємо блок головної події як основну структурну одиницю статей.

Проаналізувавши блок головної події обох новин, визначаємо, що послідовність слів у реченнях текстів новинних статей відповідає простій структурі, згідно з якою ідея повідомлення розкривається в послідовному форматі, часто від загального до конкретного. Лексичні одиниці чи ідеї часто розташовані на початку чи наприкінці речення задля акцентування уваги на їхньому значенні.

Розглянемо блоки головної події з новини “BBC” (1) та “Voice of America” (2) відповідно:

(1a) *“A team of journalists came under attack at about 16:30 (13:30 GMT) while with a group of Ukrainian soldiers”* [17];

(1b) *“Arman Soldin, who worked for AFP news agency, died on Tuesday after being hit by rocket fire near Chasiv Yar, just west of Bakhmut”* [17];

(1c) *France's anti-terrorism prosecutor's office has opened a war crimes investigation into Soldin's death”* [17].

(2a) *“The attack happened at about 4:30 p.m. (13:30 GMT) on the outskirts of the town close to Bakhmut”* [9];

(2b) *“The AFP team came under fire from Grad rockets while they were with a group of Ukrainian soldiers”* [9].

У британському варіанті основними особливостями сприйняття події є наступні: 1) акцентування уваги на тому, коли саме сталась подія в (1a) (*at about 16:30 (13:30 GMT)*) та місці події (*“near Chasiv Yar, just west of Bakhmut”*); 2) наголошення на факті атаки на групу журналістів та українських солдатів в (1b) (*“A team of journalists came under attack at about 16:30 (13:30 GMT) while with a group of Ukrainian soldiers”* [17]); 3) згадка реакції Франції та відомостей про розслідування деталей та причин смерті журналіста (*“France's anti-terrorism prosecutor's office has opened a war crimes investigation into Soldin's death”* [9]);

В американському варіанті було виявлено такі особливості сприйняття події: 1) зазначення у (2a) часу (*at about 4:30 p.m. (13:30 GMT)*) та місця події (*on the outskirts of the town close to Bakhmut*); 2) наголошення деталей атаки та обставинах смерті журналіста у (2b) (*“The AFP team came under fire from Grad rockets while they were with a group of Ukrainian soldiers”* [9]).

Таким чином, порівнюючи два варіанти блоку головної події, можемо виокремити між ними спільні та відмінні риси: а саме те, що обидва тексти виражають сум та пошану до загиблого журналіста та відзначають ризики, на які наражаються журналісти під час виконання своїх професійних обов’язків за небезпечних умов. Британський варіант блоку головної події більше акцентує увагу на місці, де сталась трагедія (*near Chasiv Yar, just west of Bakhmut*), у той

час як американський варіант більшою мірою акцентує увагу на особистості журналіста.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження можна зробити висновки, що перспектива визначає, як мовці та аудиторія сприймають та оцінюють конкретну інформацію в мас-медійному дискурсі. Структурні елементи новинних текстів, зокрема блок головної події, відрізняються залежно від культурного та медійного контексту, що здійснює вплив на сприйняття подій британцями та американцями. Згідно з особливостями аналізу блоку головної події новин “BBC” та “Voice of America” можна стверджувати про специфіку світосприйняття британців та американців у контексті подій, які стосуються трагічної загибелі французького журналіста Армана Солдіна під час виконання його журналістської діяльності на сході України. У ході дослідження було виявлено, що незважаючи на те, що обидві статті зображують одну подію, вони наголошують на її різних аспектах. У центрі уваги британських журналістів – війна в Україні як причина загибелі журналіста, натомість американці акцентують увагу на загибелі французького репортера та його особистості.

Подальшою перспективою наукового пошуку в обраному напрямі вважаємо дослідження особливостей перспективізації воєнних подій в Україні на матеріалі сучасних британських та канадських ЗМІ.

Список використаних джерел

1. Ковальчук Л. Контекстуальні фактори та їх реалізація в дискурсі / Наукові записки. 2009. Вип. 11, С. 227-233. URL :https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18004/3/Nznuoaf_2009_11_40.pdf (дата звернення: 10.09.2023).
2. Мірошніченко І. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. 10 с. URL :<http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9998/1/Miroshnychenko.pdf> (дата звернення: 10.09.2023).
3. Мосієнко О. В. Реляційні засоби англомовного газетного дискурсу / Проблеми семантики, прагматики і когнітивної лінгвістики. К. : Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2009. Вип. 15. С. 287-295.
4. Печеранський І. Сучасний недійний дискурс та роль у ньому журналістського розслідування / Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. 2018. Вип. 2. С. 22-29. URL :<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/624266.pdf> (дата звернення: 10.09.2023).
5. Сінельнік А. Перспективізація у політичному дискурсі / Science. Research. Development. Vol. 43. P. 11-16. URL :<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26919/1/стаття%201.pdf> (дата звернення: 10.09.2023).
6. Суська О. О. Розвиток інформаційно-комунікативних теорій мас-медіа та вивчення впливу інформаційного простору на особистість людини / Слово. Символ. Текст. 2006. С. 211–226.
7. Суська О. О. Слово. Символ. Текст. К. : 2006. С. 211-226.

8. Шубенко Н. О. Аудіовізуальний медіатекст: специфіка, структура, властивості. URL :http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2012_1/30.pdf (дата звернення: 10.09.2023).
9. AFP Journalist Arman Soldin Killed by Rocket Fire in Eastern Ukraine. URL :<https://www.voanews.com/a/afp-journalist-arman-soldin-killed-by-rocket-fire-in-eastern-ukraine-/7085939.html> (Last accessed: 10.09.2023).
10. Croft W., Cruse A. D. Cognitive Linguistics. New York: Cambridge University Press, 2004. 374 p.
11. Dijk T. A. van. Discourse analysis: Its development and application to the structures of news / Journal of Communication. 1985. Vol. 33, No 2. P. 20-43.
12. Dijk T. A. van. Studies in the Pragmatics of Discourse. Berlin ; N.Y. : Mouton, 1981. 331 p.
13. Dijk T. A. van. The study of discourse: An introduction / Discourse Studies. Vol. 3, No 1. L. : Sage, 2007. P. 19-47.
14. Graumann C. F., Werner K. Perspective and Perspectivation in Discourse. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2002. 395 p.
15. Langacker R. W. Cognitive Grammar. A Basic Introduction. Oxford : Oxford University Press, 2008. 562 p.
16. Talbot M. Media Discourse : Representation and Interaction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2007. 208 p.
17. Ukraine war: French journalist killed near Bakhmut. URL :<https://www.bbc.com/news/world-europe-65540900> (Last accessed: 10.09.2023).
18. Waalde E. Online newspapers: A substitute or compliment for print newspapers and other information channels? / Communications. 2005. Vol. 30, No 1. P. 55-72.

ТАРАНЕНКО К., Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, м. Дніпро

Науковий керівник: Проценко О. В., к. філ. н., доцент, Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, м. Київ

ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОСТІ КОМУНІКАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Новітня світова лінгвістика усе більше уваги приділяє екологічним проблемам сучасної комунікації. Такий посилений інтерес до критеріїв та принципів екологічної комунікації пов'язаний зі стрімким розвитком радикальності, агресивності та ворожості як суспільства у цілому, так і соціальних медіа зокрема. В епоху бурхливого розвитку інформаційних технологій та активного впровадження процесів глобалізації соціальні медіа стають потужним інструментом впливу на людину, а розвиток спілкування у мережі спричинив справжній бум соціальної (громадянської) журналістики. Соціальні медіа в мережі Інтернет стали важливою частиною міжособистісної взаємодії сучасного суспільства, які породила нове комунікативне середовище. Поява такого виду комунікації здійснила революційний вплив на екологію мови, оскільки сьогодні вже є підстави говорити про чітке оформлення третьої форми мовлення – проміжної між усним та писемним мовленням, де нівелюються межі не лише

літературної норми, а й етико-естетичних принципів та суспільних засад.

Наукові студії у сфері соціальних медіа ще не є усталеними і довершеними, зважаючи на новизну явища в українському контексті, динаміку розвитку та зміну їхніх функціональних можливостей. Серед основних досліджень, присвячених цій проблематиці, слід назвати праці В. Гвоздева, Л. Городенко, Б. Потятиника, О. Романенко, М. Чабаненко, Є. Шолухно, Т. Фісенко та ін. Проблему віртуальної комунікації у соціальних мережах було висвітлено в наукових розвідках О. Дзюбіної, С. Нерян, Т. Полякової, С. Фіялки, С. Форманової та ін. Більшість дослідницьких ідей вирішуються крізь призму дискурсивного підходу, методологічним принципом якого є антропоцентризм – евристичний принцип розгляду мови та мовлення у зв'язку з мисленням людини, що відображає її внутрішній стан, загальнолюдські, національно-культурні, соціальні цінності.

Соціальні медіа – це група інтернет-додатків, які побудовані на ідеологічних та технологічних засадах web 2.0 та дають змогу користувачам створювати контент та обмінюватись ним [2, с. 69]. До соціальних медіа уналежнюємо соціальні мережі, відеохостинги, фотосервіси, інтернет-форуми, особисті блоги, мікроблоги тощо. Відмінною рисою соціальних медіа є доступність автора до широкої аудиторії. А вже сама тематика такої комунікації визначається специфікою конкретного соціального медіа та його контентними ресурсами.

Соціальні медіа утворюють закон організм спільноти, який виробляє оцінні механізми реальності і є відображенням суспільних настроїв. Будь-який зміст повідомлення, його технічні характеристики та аудиторія соціальних медіа має потужний вплив на людину.

Грунтовною підвалиною сучасної медійної лінгвоекології є те, що вираження всіх сфер особистості через семіотику і семантику вербальної та невербальної мови є найважливішим екологічним, лінгвістичним та валеологічним фактором, що визначає якість комунікації та якість життя як окремої людини, так і суспільства загалом. У час монополізації інформації традиційними ЗМІ, відвертою пропагандою та маніпуляцією з боку телебачення, людина шукає інформацію на інших комунікативних платформах. Мережева комунікація взяла на себе роль інформування та модератора діалогу, де кожен член суспільства має доступ до інформації та право на висловлення власної позиції. Як зазначає В. Гвоздев: Уже сьогодні широкомасштабний інформаційний обмін за допомогою громадських медіа, соціальних мереж, блогів становить серйозну конкуренцію традиційним ЗМІ. Такі форми спілкування набувають дедалі більшої популярності в інформаційно-комунікативному просторі. Громадянська журналістика є могутнім засобом самопросування соціуму на шляху до громадянського суспільства, формою публічної участі громадян у суспільно-політичному житті [1, с. 470].

Критерієм екологічності подання інформації в медіа є її соціальний характер, лінгвістичні та історичні аспекти. Основним принципом екології інформації є правило недопущення інформаційного забруднення [4, с. 6]. У найширшому розумінні екологічна комунікація розуміється як спілкування, що не завдає шкідливого впливу на здоров'я загалом, не зачіпає не лише фізично, а й не

вчиняє насильницьких дій щодо емоційної, когнітивної, поведінкової та комунікативної сфер особистості. Відтак, основним завданням інформаційної екології є гармонізація відносин між людьми й технологіями, захист і збереження інформації шляхом увиразнення можливостей та обмежень у процесі реалізації різних способів комунікативної взаємодії. Тобто будь-які вербальні чи невербальні засоби, стратегії чи тактики комунікації в медіа, що суперечать комунікативно-прагматичним та етико-мовленнєвим нормам та негативно впливають на психічне здоров'я людини, можуть бути кваліфіковані як неекологічні. Неєкологічна комунікація насичена проявами ворожості, агресивності та цинізму. Наслідки неєкологічного спілкування можуть надовго закарбуватись в емоційній пам'яті адресата і навіть спричинити шкоду його здоров'ю, оскільки, як відомо, слово має як цілющу, так і руйнівну дію [3].

Відсутність будь-яких етичних обмежень у межах мережевої комунікації соціальних медіа спричиняє поширення цинізму та агресивності (менансиву): наявна дискримінація за статтю, віком, рівнем освіти, етнічним чи національним походженням, релігійними переконаннями в межах мікроконтексту. Неєкологічність комунікації може виражатися вербальними чи невербальними засобами (ілюстрації, інфографіки, меми, відеоконтент тощо); безпосередньо – через лексичне значення слова чи висловлення, або опосередковано – через контекст, мікроконтекст чи натяк на етично невідповідну ситуацію. Ціннісні зміни в суспільстві спричиняють трансформацію семантики слів, що пов'язана зі зміною їхніх валентних зав'язків і можливістю вживання в різних контекстах. Велика кількість слів з нейтральним значенням набуває принизливо-глузливої семантики, що в масштабах поширення соціальних медіа є достатньо небезпечним явищем для сучасного суспільства, оскільки не лише загрожує мові та екологічності комунікації, а й безпосередньо впливає на свідомість людини.

Список використаних джерел

1. Гвоздєв В. М. Блогінг як вияв і знаряддя громадянської журналістики». *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2013. Вип. 38. С. 469–476.
2. Городенко Л. М. Комунікативні парадигми розвитку мережевих соціальних спільнот. *Інформаційне суспільство*. 2014. Вип. 19. С. 68–72.
3. Іщенко Н. Чим небезпечні нові медіа і що з цим робити. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/media/socmerezhi-i-my> (дата звернення 09.10. 2023).
4. Киселюк Н. Вплив емоцій на екологічність спілкування (на матеріалі сучасного англomовного дискурсу). *Молодий вчений*. 2018. № 3.2. С. 5–8.

ТЕРЕЩЕНКО В., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро.

Науковий керівник: Москаленко Н. О., к.філ. н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Поняття «термін» в науці в основному сформувалося до початку ХХ століття. Дослідження термінології мають велику історію. Утворення сучасної термінолексики англійської мови починається з часів Дж.Чосера. У своїй праці «*Treatise on the astrolabe*» Дж.Чосер вперше вжив терміни *declination, ecliptic, latitude, longitude, meridian, zodiac* у тому значенні, в якому вони вживаються дотепер.

Відомо, що в 60-і роки ХХ століття в зв'язку з інтенсивним зростанням наукового знання в мові з'являється велика кількість нових термінів, тому явище термінологізації приковує до себе увагу багатьох лінгвістів.

Наприкінці 60-х років, було запропоновано розділити терміноведення та термінологію.

У сучасній англійській мові розмежовують мову для загальних цілей та мову для спеціальних цілей – *Language for General Purposes (LGP)* и *Language for Specific Purposes (LSP)*.

Поява великої кількості нових термінологічних одиниць призвела до так званого «термінологічного вибуху», що спостерігається майже в усіх мовах світу.

Науковці вважають термін «певним типом слів, особливою лексико-семантичною одиницею», підкреслюючи, що «специфіка терміна не в плані вираження, а в плані змісту».

Переклад термінології входить до кола найскладніших проблем у галузі лінгвістики та перекладознавства, тому що терміни відносяться до лексики, яка розвивається швидкими темпами, користується попитом у фахівців різних сфер та потребує особливої уваги [2, с.126].

Терміни не функціонують ізольовано, а виявляють різні структурно-семантичні зв'язки зі спеціально-семантичними словами і словосполученнями.

Конкретизація – процес, при якому одиниця більш широкого, конкретологічного змісту передається в мові перекладу одиницею конкретного змісту.

Лексико-семантична трансформація є генералізація - міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості, що відповідає їй за змістом у мові перекладу.

Прийом смислового розвитку полягає в заміні словникового відповідника при перекладі контекстуальним, логічно пов'язаним з ним заміна слова або словосполучення іноземної мови, значення яких можна вивести логічним шляхом з вихідного значення.

Переклад наукової та технічної літератури потрібно розглядати як з погляду перекладознавства, так і з наукової і технічної позицій [2, с. 9].

Виникнення складнощів при перекладі термінів є не тільки необхідність володіння інформацією про етимологію, класифікацію, функціонування термінів,

але і наявність мінімальних фонових знань відповідної галузі.

У перекладі термінів з англійської мови українською лінгвісти передусім намагаються знайти лексичний еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно збігає зі значенням слова.

В.І Карабан наголошує на необхідності вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові та розширювати знання термінів-еквівалентів [6, с. 303]. Використання наявних в українській мові еквівалентів, тобто постійних та рівнозначних відповідностей у двох мовах, здебільшого випадків, не залежних від контексту.

Метод калькування є невід’ємним способом перекладу спеціалізованої лексики і передбачає наявність двосторонніх міжмовних відповідностей між лексичними одиницями.

Описове словосполучення, на думку деяких вчених, порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, тобто, від них важко, якщо загалом можливо, утворювати похідні терміни).

Приєм транслітерації можна використовувати, коли реалія, яка передається в англійському озвученні, викликає асоціації, які міцно закріпилися в українського читача.

Процес перекладу є своєрідною мовною діяльністю, спрямованою на якнайповніше відтворення іншою мовою змісту та форми іншомовного тексту. Оцінюючи переклад, треба враховувати не тільки те, наскільки правильно перекладено всі речення, абзаци, текст загалом, а й те, наскільки точними є знайдені перекладачем поодинокі рішення.

Список використаних джерел

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського. «Молодий вчений» № 2 (17) лютий, 2015 р. С.126-128. URL: <http://molodyvcheny.in.ua>. (дата звернення: 15.09.2023)
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учбовий посібник. – Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2001.-303 с.

ХУТОРНА А., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

Науковий керівник: Фролова І. Є., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри загального та прикладного мовознавства, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

МНОЖИННІСТЬ ВІДТВОРЕННЯ РОМАНУ В. С. МОЕМА «ТЕАТР» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Мова є засобом, за допомогою якого люди передають свої думки, ідеї та

емоції. Переклад — це не просто механічний акт заміни слів з однієї мови іншою; це складний і нюансований процес, який передбачає поєднання окремих аспектів культур, зміну перспектив і відображення різноманітності людського досвіду.

Множинність перекладу — це концепція, яка підкреслює складні шари значень, культур та ідентичності, властиві акту перекладу. За своєю суттю переклад полягає в передачі значення з однієї мови на час перекладу тексту транспонуються не просто слова, а цілі світогляди [2]. Саме тут вступає в дію множинність перекладу. Кожен перекладач привносить свою точку зору, досвід і упередження в процес перекладу. Це означає, що той самий текст можна перекладати кількома способами, кожен з яких буде відображати інтерпретацію перекладачем вихідного матеріалу. Саме завдяки цим особливостям множинність перекладу дозволяє виявляти різноманітність точок зору, збагачуючи наше розуміння оригінального тексту.

Множинність перекладу також відіграє вирішальну роль у збереженні та просуванні мовного розмаїття [1]. У світі, де домінуючі мови часто затьмарюють менші, переклад служить порятунком для маргіналізованих мов та їхніх спільнот. Переклад літератури, наукових текстів та інших форм знань цими мовами не тільки забезпечує їх виживання, але й дає цим спільнотам можливість брати участь у глобальному дискурсі.

Крім того, переклад є потужним інструментом для сприяння міжкультурному розумінню. Коли ми читаємо перекладені твори, ми дізнаємося про життя, перспективи та боротьбу людей з різних частин світу. Це сприяє розвитку почуття зв'язку та спільної людяності, руйнуючи бар'єри невігластва та упереджень. У цьому сенсі переклад служить мостом між культурами, сприяючи діалогу та зміцненню миру.

Однак множинність перекладу також створює свої проблеми. Існує велика ймовірність неправильного тлумачення та спотворення змісту під час перекладу складних ідей або нюансованих культурних посилянь [3]. Перекладачі повинні бути обережними, щоб зберегти суть оригінального тексту. Це вимагає не лише наявності досвіду та мовних навичок, але й культурної чутливості та глибокого розуміння вихідного матеріалу.

Крім того, множинність перекладу підкреслює етичну відповідальність перекладачів. Вони мають владу формувати те, як текст буде сприймано ширшою аудиторією, і ця влада супроводжується моральним обов'язком представляти вихідний матеріал точно та адекватно. Перекладачі повинні обережно та чесно вирішувати проблеми цензури, упередженості та культурного привласнення.

В нашому дослідженні ми поставили за мету з'ясувати підґрунтя та причини, що спричиняють множинність перекладів. Для цього було обрано окремі розділи роману Вільяма Сомерсета Моєма «Театр» та два переклади цього твору українською.

Перший з розглядуваних перекладів здійснено відомим українським перекладачем радянського періоду Маром Пінчевським і надруковано у 1967 році. Другий з аналізованих перекладів, який було опубліковано у 2020 році, належить Цибульській Вікторії. Під час відтворення тексту першотвору обидва перекладача тяжіли до певних стратегій перекладу — одомашнення чи очуження. Після

підрахування обраних для дослідження прикладів, ми з'ясували, що у своєму перекладі Мар Пінчевський тяжів до одомашнення, частка якого становить 54%, а Вікторія Цибульська віддала перевагу очуженню, яке було застосовано у 62% прикладів.

Також перекладачі продемонстрували відмінності творчого характеру, які можна розділити на дві категорії – буквальний та вільний переклад. Вони включають в себе наступні методи: калькування, контекстуальну заміну, смисловий розвиток розвитку, описовий переклад, де метафоризацію та ін. В обох перекладах у більшості прикладів застосовано саме вільний переклад: у перекладі 1967 року його частка становить 79%, а у перекладі 2020 року – 53%.

Підсумовуючи, слід зауважити, що множинність перекладу є свідченням складності та різноманітності людського спілкування. Це нагадує нам, що мова не статична, а динамічна, що вона розвивається та пристосовується до потреб і поглядів носіїв. Переклад дозволяє нам подолати мовні та культурні розбіжності, відкриваючи нові перспективи розуміння та зв'язку. Займаючись множинністю перекладу, ми досліджуємо різноманітні стратегії, які використовуються для трансформування текстів. Саме особливості кожного зі способів роблять множинність перекладу цікавим та важливим об'єктом для дослідження.

Список використаних джерел

1. Путівцев О. К., Мартинюк А. П. Стратегії англо-українських перекладів власних назв в жанрі фентезі. *In Statu Nascendi. Теоретичні та прагматичні проблеми перекладознавства* : Збірник студентських статей. Харків: НТМТ, 2019. Вип. 19. С. 165–171.
2. Cragie S., Pattison A. *Thinking English translation: Analysing and translating English source texts*. Abingdon, Oxon : Routledge, 2018. 187 p.
3. Woodsworth J. *Telling the story of translation: Writers who translate*. Bloomsbury Academic, 2019. 243 p.

ЧЕРВОНИЙ М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Савіна Ю. О., к. філ. н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ЖАРТУ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТА БРИТАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ)

Abstract. The article focuses on the translation of modern English-language jokes as a problem in translation studies, drawing on modern American and British literature. It explores the unique characteristics of jokes written by authors of different ethnicities and examines the role of jokes in literature as a whole.

Key words: jokes, humour, American, British, features, modern;

Постановка проблеми. До безперечних універсалій людського буття

відноситься такий прояв суб'єктивного світу індивіда, людських емоцій, як гумор. Відомо, що спочатку в латинській мові слово «humor» (варіант «umor») означало «вологість, сирість, рідину». До 16-го століття цей термін не мав іншого значення в англійській мові [13, с. 118]. Потім слово було запозичене французькою мовою і через нього – англійською як «humour».

Жарт у літературних творах є важливим елементом, який відображає такий художній прийом як гумор. За допомогою жарту авторів вдається зобразити потрібний йому об'єкт у комічному вигляді. Так, гумор може використовуватися в різних жанрах літератури, від комедії до роману.

У літературному творі жарт може виконувати різні функції, а саме: розважати читачів, урізноманітнювати літературний твір, висміють вади та соціальні недоліки, створювати контраст, увиразнюючи серйозні та легкі події, посилювати драматичний ефект тощо.

Англомовний жарт має свої особливості відповідно до етнічної приналежності автора, а також його культурного та соціального оточення та світоглядних позицій. Так, жарт може мати різну форму. Йдеться, наприклад, про анекдот, гумореску, сатиру, іронію, сарказм, пародію тощо. Проте, всі ці форми матимуть модифікації відповідно до етносу – українського, британського, американського, французького тощо.

Зокрема, для жарту в британській літературі характерні сухість, іронічність і самоіронічність. Британські письменники часто використовують гумор для висміювання людських вад, недоліків соціуму, або навіть самих себе. Йдеться, наприклад, про таких авторів, як В. Шекспір, Дж. Остін, В. Теккерей, Ч. Діккенс, М. Етвуд, Т. Пратчетт, Н. Гейман та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки гумор є глобальним явищем, вважається, що йому дуже важко дати визначення. Ескарпіт присвячує цілу главу «Неможливості визначення гумору» [2, с. 41]. Е. Лінч стверджує, що «Гумор не має кордонів; він пронизує будь-який соціальний контекст» [4, с. 431]. Таким чином, дослідникам, які займаються вивченням гумору, важко дати йому чітке і фіксоване визначення. Шеффер має таку саму точку зору, яка говорить, що визначення гумору неможливо [5, с. 86]. Вайт зазначає, що пояснювати гумор марно, він стверджує, що «тлумачити гумор так само марно, як пояснювати павутину з точки зору геометрії оцінений і зрештою бажаний у більшості сучасних суспільств» [7, с. 118]. Відповідно до Лефткорта, гумор – це «пояснювальний відчай» [3, с. 27].

Метою цього дослідження є аналітико-синтетичне осмислення та виявлення особливостей жарту в американській та британській літературах, а також специфіки їх перекладу. Щоби досягти поставленої мети, слід виконати такі **завдання**:

- простежити особливості сприйняття гумору в перекладознавстві;
- порівняти комічне в американській та британській лінгвокультурах;
- виявити особливості використання жартів у сучасній американській літературі;
- визначити своєрідність жарту в сучасній британській літературі;

Виклад основного матеріалу дослідження.

У сучасній науці гумор вважається тісно пов'язаним із категоріями комічного та смішного. Проблема визначення комічного було поставлена ще у трактатах Аристотеля і Платона. В античності комічне протиставлялося трагічному, а також відзначалися зовнішні характеристики об'єкта як стимул, що породжує комізм. Відомо багато поглядів науковців на поняття комічне та поділ його на категорії. Та більшість з них зосереджуються на трьох наймасштабніших і, на наш погляд, найневизначеніших категоріях: гумор, іронія та сатира. За нашими спостереженнями, у вітчизняних наукових працях чіткіше представлені такі категорії комічного, як гумор та сатира. У своїх дослідженнях вчені називають їх протилежними ланками комічного [10, с. 117].

На сучасному етапі існуючі тлумачення відображають розуміння комічного з погляду різних наук: філософії та естетики, психології, культурології, соціології, психолінгвістики, лінгвостилістики, літературознавства, семіотики та антропології. «Основним призначенням комічного є створювати веселощі, приносити радість, викликати сміх», – пише І. Калита [13, с. 68].

Міркуючи про обсяг категорії комічного, переважна більшість дослідників відзначає її відмежованість від таких суміжних категорій і явищ, як смішне, веселе, сміх, дотепність. Зміст категорії комічного становить сукупність її варіантів. У вітчизняній традиції всі зазначені терміни стоять у певному порядку по відношенню один до одного, від загального до вужчого: кумедне – комічне – гумор.

Безумовно, представлене у численних дослідженнях співвідношення термінів «смішне» та «комічне» не викликає сумніву. Категорія смішного видається більш всеохопною, що з легкістю підтверджується життєвими та літературними прикладами (сміх від фізичного впливу, наприклад, лоскотання; істеричний або підбадьорливий сміх; сміх від оксиду азоту або алкогольних напоїв тощо). В філологічних розвідках зазвичай зазначають, що сутність комічного полягає у протиставленні, протиріччі. Менше з тим, для виникнення комічного ефекту недостатньо одного тільки протиріччя. Створення комічного ефекту засноване на грі зі змістом, що відрізняється різноманітністю типів, стратегій і правил, набір яких різний залежно від соціального, культурного середовища в різний час у різних народів [8, с. 123].

Деяко складніше ситуація з терміном «гумор», який, з одного боку, естетикою і літературознавством визначається як вид комічного. С.Т. Кольридж трактував гумор як «незвичайний зв'язок думок або образів, що справляє ефект несподіваного і тим приносить задоволення» [1, с. 97]. Найважливішою властивістю гумору дослідники називають його «плинність», постійну мінливість, здатність набувати будь-яких форм і тональностей, у тому числі й відповідних умонастрою будь-якої епохи [6, с. 168].

З іншого боку, у сучасних дослідженнях гумор сприймається як лінгвістична категорія. Однак і в цьому напрямі науки спостерігається низка проблем, що стосуються термінології. На думку А. Трофименко, «комічне доцільно представляти з допомогою термінів гумор і мовна гра. Якщо порівняти такі поняття як іронія, гумор і сатира, то комічний ефект у двох останніх тяжіє до полярного, в той час як іронія розташовується десь між ними, хоча і має більше

спільного з гумористичним сміхом, ніж з сатиричним» [13, с. 10]. Дане трактування терміну засноване на лінгвістичних роботах В. Раскіна та С. Аттардо.

Почуття гумору – суб'єктивне почуття сприйняття гумористичних текстів у широкому розумінні цього поняття. Феномену почуття гумору в психології та медичній практиці завжди приділялася пильна увага. Деякі дослідження розглядають почуття гумору як вроджену якість, інші – як набуту, треті – як симбіоз вроджених та набутих якостей. Вважається, що почуття гумору можна виховувати та тренувати.

У вивченні гумору виділяють три види підходів:

1. Теорія переваги. Згідно з цією теорією, гумор ґрунтується на почутті власної переваги. Люди сміються над іншими, їх недоліками та недосконалостями, порівнюючи себе з іншими і підвищуючи свою самооцінку. Сміх у цьому випадку виникає з позиції переваги над іншими.

2. Теорія невідповідності. Ця теорія вказує на комічність ситуацій, де герой або об'єкт "жарту" опиняється в обставинах, які не відповідають його статусу або становищу, або які є абсурдними для нього. Гумор ґрунтується на розумінні абсурдності ситуації, невідповідності між стереотипним образом та реальним фактом. Каламбури є прикладом такого гумору.

3. Теорія полегшення. Ця теорія вважає, що гумор може бути способом захисту від агресії та способом перетворити негативні емоції, такі як гнів і злість, на жарти. Гумор дозволяє перетворити неприємні явища в об'єкт жартів. Об'єкт, що спочатку є джерелом негативу, може стати об'єктом гумору [8, с. 21].

Що стосується літературного твору, то існує кілька способів створення гумористичного ефекту, а саме – гіпербола, невідповідність, фарс, здивування, сарказм, іронія, каламбур. Текст, занурений у ситуацію сміхового спілкування, продукує комічний дискурс. Зокрема, в тексті сатира, пародія та обман є трьома основними типами комічного [10, с. 17].

Для кожного гумористичного жанру є деякі особливості. Письменники використовують такі елементи, як несподіванка, повторення, невідповідність чи інверсія. Хтось використовує зверхність і неповноцінність, а інші йдуть на фарс. Фактично, який би елемент не використовувався для гумору, веселощів і розваг, головна мета – розважити читачів і аудиторію. Тому письменники можуть придумувати нові слова та винаходити нові техніки.

Висновки. Гумор виступає як потужний фактор позитивної комунікації, його вміле використання може значно підвищити ефективність спілкування. Також, щоб вловлювати сенс жартів, потрібно знати англійську справді на хорошому рівні, розуміти, про що мова, вміти визначати значення слова за контекстом. Якщо говорити про те, який тип ближчий до нас і смішніший, зрозуміліший для українців – це, звісно, американський гумор.

Перспективою подальших досліджень постає можливість порозуміння гумористичного дискурсу, бо воно передбачає наявність загальної когнітивної бази, а також свідоме ставлення до стилю спілкування та комунікативних стратегій співрозмовника.

Список використаних джерел

1. Coleridge S. T. *Biographia literaria, or, Biographical sketches of my literary life and opinions*. London : Routledge & Kegan Paul, 1983.
2. Escarpit R. *L' humour*. 4th ed. Presses Universitaires de France, 1967.
3. Lefcourt H. M. *Humor*. Boston, MA : Springer US, 2001. URL: <https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4287-2> (date of access: 19.10.2023).
4. Lynch O. H. Humorous Communication: Finding a Place for Humor in Communication Research. *Communication Theory*. 2002. Vol. 12, no. 4. P. 423–445. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2002.tb00277.x> (date of access: 19.10.2023).
5. Schaeffer N. *The art of laughter*. New York : Columbia University Press, 1981. 166 p.
6. Shaw J. Philosophy of Humor. *Philosophy Compass*. 2010. Vol. 5, no. 2. P. 112–126. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1747-9991.2009.00281.x> (date of access: 19.10.2023).
7. Semak O. The process of evolution of the comedy genre in the drama of the ukrainian diaspora of the first half of the twentieth century. *International humanitarian university herald. philology*. 2021. Vol. 3, no. 47. P. 51–54. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.47-3.12> (date of access: 19.10.2023).
8. White E. B. *Essays of E. B. White*. New York : Harper & Row, Publishers, 1977.
9. Баранова С. В., Калініченко І. П. Гумор у політичному дискурсі. *Південний архів*. 2019. № 85. С. 20–23.
10. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. № 7. С. 35–43.
11. Добровольська В. Поняття і сутність комічного. *Студентський науковий вісник*. – № .. – . 2021. № 46. С. 122–123.
12. Калита О. Засоби іронії в малій прозі (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоман., 2013. 238 с.
13. Трофименко А. Засоби творення комічного в телесеріалах та способи їх перекладу українською : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра; спец.: 035- філологія. Суми, 2019. 67 с.

ЧОРНА О., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Науковий керівник: Л.М. Ромас, к. філол. н., доцент кафедри філології та мовної комунікації Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

РОЛЬ ПОЗАСЮЖЕТНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У РОЗКРИТТІ ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ГЕРОЇНИ РОМАНУ НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ «МЕЛОДІЯ КАВИ У ТОНАЛЬНОСТІ КАРДАМОНУ»

Abstract. The article focuses on the study of certain non-plot elements in Nataliya Gurnytska's novel "The Melody of Coffee in the Tone of Cardamom". The

relevance of the research lies in the fact that this novel has not yet been explored in this aspect, with the exception of Myroslava Krupka's work, which is devoted to the image of the home. The purpose of the article is to study the function of non-plot elements in revealing the inner world of the main character.

Key words: non-plot elements, landscape, portrait, interior, psyche, inner world of the heroine.

Постановка проблеми. Для відтворення внутрішнього світу героя письменники традиційно використовують позасюжетні елементи. Їх розрізняють три основні види: описи (портрет, пейзаж, інтер'єр), авторські відступи (ліричні, філософські) та вставні епізоди (новели). Зокрема, можемо говорити й про обрамлення тексту твору, назву твору, епіграф, присвяту, листи, сни тощо. До питання вивчення позасюжетних елементів зверталися різні науковці, але ми будемо брати за основу для роботи думку А.Ткаченка: «У традиційному літературознавстві виділяють композицію сюжету (зав'язка і т.ін.) та позасюжетні елементи (ліричний відступ, портрет, пейзаж, інтер'єр, вставний епізод тощо). Але за нашого тлумачення сюжету, – відзначає, – ліпше говорити про позафабульні елементи, бо, крім зовнішньо-подієвого чи описового плану зображення, існує внутрішньо-психологічний план вираження, – це дві іпостасі сюжету (загалом художнього світу), які можуть розгортатися паралельно, взаємопереходити одна в одну, перетинатися і знову розходитися, повертатися і т.ін.» [5, с. 182], тобто позасюжетні елементи не просувають дії вперед, а дійові особи та головні персонажі залишаються на своїх позиціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наталія Гурницька – популярна українська письменниця, володарка літературної відзнаки «Золоті письменники України», авторка роману для жіночої публіки «Мелодія кави в тональності кардамону», який став об'єктом нашого дослідження. Цей твір «...належить до жанру жіночої прози. Він написаний з довірою до внутрішнього та зовнішнього світу жінки, її потреби кохати і відгукуватися на зустрічне кохання, викликати його. Звідси й ситуативність, небезпека потрапити в полон, стати замкненою у пастці «золотої клітки», шукати виходи, потрапляти у все нові сільці обману або ілюзивного порятунку» [2]. Роман Н.Гурницької вже ставав об'єктом літературознавчих та мовознавчих зацікавлень. Зокрема, Б.Завідняк подавав загальну оцінку твору, К.Холод та А.Данилевич досліджували історію гріховного кохання, О.Обуховська – семантико-прагматичні особливості кольороназв. Серед наукових розвідок, дотичних до обраної нами проблеми, можна назвати роботу Мирослави Крупки [3], присвячену дослідженню образу дому в романі Наталії Гурницької «Мелодія кави в тональності кардамону». Після огляду літературно-критичних праць робимо висновок, що обрана нами тема актуальна.

Метою статті є дослідження функції позасюжетних елементів у розкритті внутрішнього світу головної героїні роману Наталії Гурницької «Мелодія кави в тональності кардамону».

Виклад основного матеріалу дослідження. Наталія Гурницька не є винятком серед письменників, вона також використовує позасюжетні елементи для відтворення емоційного стану своїх героїв. Перший позасюжетний елемент

роману – назва – налаштовує читача на його романтичний зміст, на проживання разом з головною героїнею її проблем.

Після назви першим позасюжетним елементом, який наявний у тесті є присвята. Наталію Гурницьку виховувала бабуся, яка навчила маленьку дівчинку захищатися, переборювати всі життєві труднощі. Роман починається із присвяти бабці письменниці: «Присвячується моїй бабці Гелі Ступці, яка була для мене «трохи бабцею, трохи мамою» і не лише виховала у мені любов до мистецтва, книжок і передвоєнного Львова, але й навчила тримати удари долі» [1, с. 5].

Дитинство та юність Анни проходили у маленькому містечку Жовкві. Дівчина жила разом із тіткою та вуйком, щодня допомагала по господарству, жодних яскравих фарб «...розсіється гидотний туман, який зараз густими молочними клубами осідає на землю, чіпляється за траву, заповзає в кожну щілину і робить довколишні предмети невиразними та сірими, ніби відображеними у брудній дощовій баюрі» [1, с. 9]. Несподівано у житті ще такої юної Анни з'являється вже достатньо дорослий та досвідчений чоловік. Його поява спровокувала зміни: переїзд до Львова, знайомство із членами родини коханого. Потрапивши до квартири тітки Адама, Анна розуміє, що в родині панують суворі правила, яких слід дотримуватися. Про це свідчать описи житла: «На вікні – білосніжна, навіть у тьмяному світлі свічки, фіранка; на підвіконні – виставлені в чітку лінію вазони з квітами; у креденсі – симетрично розставлений порцеляновий посуд; на ліжку – рівний рядочок вигаптуваних подушок. Жодного перекошеного чи бодай на дюйм зсунутого від гармонійно чіткої лінії предмета» [1, с.148], після побаченого Анні було дуже важко прийняти те, що з нею це відбувається насправді. Вона «боялася порушити ідеальний порядок та глянець у кімнаті» [1, с. 149], до таких різких змін дівчина не була готова.

Увагу реципієнта з перших сторінок привертає образ головної героїні. Авторка наголошує, що Анна дуже подібна до своєї матері. Її зовнішність повністю відображає її внутрішній світ: «Маленький ніс, акуратні губи, карі очі, непокірне темно-русяве волосся, яке вона заплітає у дві довгі, важкі коси, і жодного натяку на округлі жіночні форми. А ще ця її невпевненість у собі, безліч страхів, недобрих передчуттів і постійне очікування чогось лихого» [1, с. 13]. Саме завдяки специфіці творення образу головної героїні роман набуває художньої цінності. Письменниця використовує різноманітні художні засоби та прийоми. З попередньої цитати (опис рис обличчя) зрозуміло, що одним із них є портретування, саме через опис зовнішності героя можна розкрити його внутрішній світ, бо художній характер і внутрішній світ зумовлюють один одного. Завдяки портрету вдається продемонструвати еволюцію характеру, дорослішання та набуття досвіду матері: «Навіть усі колишні дівочі нездужання зникли, а в обличчі з'явилося щось зовсім нове – спокійна впевненість у власних силах, у своїй жіночій привабливості та в тому, що вона справді на все це заслужила» [1, с. 354] Оскільки портрет це не лише обличчя, а й фігура та одяг, ми спостерігаємо, як детально описується вбрання головної героїні. Б. Завідняк зауважує: «Зрештою, одяг відіграє у романі окрему роль: капелюшки, корсети, сукні, подоли, біжутерія, коштовності та прикраси тілесної вроди, аксесуари жіночих хитростей панянок XIX ст. оживають під майстерним пером авторки [2]. Опис одягу Анни

демонструє, що дівчина все ж змогла перебороти себе і вийти з зони комфорту, перевтілившись у шляхетну панянку: «Такої гарно гаптованої тоненьким мереживом білизни їй взагалі ніколи ще не доводилося тримати в руках. Передягнувшись, Анна уважно глянула на своє відображення у дзеркалі й сама собі здалася незнайомкою. Вовняна сукня з дорогим мережаним комірцем, кашемірова шаль, тоненького полотна нижні спідниці – такого вишуканого одягу вона ще ніколи не носила» [1, с. 113]. Або: «Черевички майже несходжені, з-під сукні визирає краєчок дорогих нижніх спідниць, на шиї золотий коштовний медальйон, на руці така ж бранзолетка» [1, с. 259].

Ще одним досить важливим описом-демонстрацією внутрішнього світу Анни є пейзаж. На початку роману є картини природи, які допомагають авторці розповісти про сіре дитинство головної героїні після смерті її батьків: «Ранки зробилися прохолодними та вогкими, сонце вже не гріло, а лише мляво протискалося промінням крізь сіре, насуплене небо і так само неохоче розсіювало вранішні тумани. За декілька днів листя з дерев цілком пооблітало, розшарпане вітрами та нічними приморозками, а ще за тиждень лежало під парканами та деревами мокрим побляклим непотребом. З дня на день очікували снігу, але замість нього прийшли холодні, набридливі дощі, а східний вітер приніс за собою таку ж пронизливу сирість та мряку» [1, с. 9]. Розвиток стосунків Анни та Адама теж супроводжуються описами природи.

Зимовий пейзаж символізує життєві негаразди, які відбувалися з юною пані: «На вулиці гидко, холодно, сіро, а силуети довколишніх будинків за пологом дрібної мжички з дощу та снігу виглядають розмитими та нечіткими» [1, с.305], подальша доля Анни та її майбутньої дитини невідома «контури предметів змазалися, змілися, втратили ясність форм та чіткість ліній, стали ефемерними, якимись аж несправжніми» [1, с. 305]. Незважаючи на перешкоди, героїня гідно долає всі удари долі, насолоджуючись прекрасними хвилинами очікування немовляти: «Затишок і спокій, лагідне тепло дому, надійність моменту, а ще маленька дитинка у ній та обережне сподівання на краще майбутнє для них усіх» [1, с. 305]. Психічний стан героїні найточніше передають зимові пейзажі. Зима асоціюється в Анни з холодом та безнадією: «Визирнула на вулицю. Порожньо, тихо, засніжено. Клапоть темного неба над колодязем внутрішнього подвір'я і тьмяне світло у вікні навпроти. Десь інакше життя, інакші клопоти, зрозуміліші почуття, а в її власному житті – знов лише непевність» [1, с. 128].

Весна як символ нового життя, циклічного оновлення, відродження символізує появу донечки Елі. Ще одна маленька жінка прийшла у світ дарувати всім щастя та радість: «Зранку сонце світило так яскраво, нібито вже не весна, а справжнє літо. Як добре, що нарешті минулися холодні дощі та негода перших весняних місяців» [1, с. 353]. У романі Наталії Гурницької пейзажні картини збігаються з переживаннями героїні.

На долю Анни випаде ще одне тяжке випробування, смерть жінки Адама, Анелі, з ти пір на ній буде виховання не лише своєї дитини, а ще й дітей померлої дружини коханого. Знову опис зовнішності: «...схудла, змарніла, знову стала хворобливо вразливою» [1, с. 399]. Жінку очікуватиме ще безліч різних змін, зокрема, смерть Адама, яка завдасть Анні надзвичайного болю, вона готова була

піти за ним, проте відчуття зародження нового життя надало їй сил та віри у краще майбутнє.

Особливу роль у художньому тексті відіграють описи архітектурних та художніх оформлень фасадів будівель, вони є тлом для розгортання різних життєвих подій героїні: «Ніколи не любила початку зими. На вулиці гидко, холодно, сіро, а силуети довколишніх будинків за пологом дрібної мжички з дощу та снігу виглядають розмитими та нечіткими» [1, с. 237]. Будівлі, які згадує Анна з дитинства яскраві, а те, що вона бачить перед собою зараз – сіре, невиразне, незрозуміле, як і саме майбутнє героїні. «Найдужче любила, коли мама брала її на прогулянку середмістям. Завжди віднаходила у тих мандрівках щось для себе цікаве. Коли була зовсім маленькою, їй здавалося, ніби поверхові кам'яниці впираються у самісіньке небо, консолі нагадують казкових створінь, а кам'яні леви та статуї на фасадах поводяться, як живі істоти: суворо дивляться на неї згори і, якщо вона чинитиме нечемно, спустяться до неї та сваритимуть за негречну поведінку» [1, с. 17].

«Переміщення персонажа ілюструє його світоглядну трансформацію, при тому модус житла служить відображенням характеру господарів. У романі героїня постійно перебуває у русі від одного помешкання до іншого, кожне з яких має виразні соціально-психологічні маркери. Дім дитинства постає у ретроспективі як безтурботний щасливий світ. Будинок дядька у Жовкві лише номінально перебирає на себе функцію сімейного простору, тому героїня символічно вирушає на пошуки власного дому. Помешкання дядька Адама набуває семантики переступання соціальних та моральних табу. Квартира Адама на Краківській зображена як транзитне місце. Дім тітки Зосі – ворожий світ, що диктує чужі правила та істини. Житло пані Беати асоціюється з територією стабільності. Будинок на Кастильєвці постає через еротичний код. Дім Терези сприймається як жорстко унормований простір. Квартира на Краківській бачиться як власний дім, захищений від зовнішніх загроз. Будинок Адама є головним просторовим елементом твору і функціонує у декількох емоційно-сміслових проявах: невиправданих сподівань, небезпеки, сорому, загрози, захисту, родинного затишку, пустки. Постійна зміна місць проживання відображає намагання жінки знайти власний простір» [3]. Мирослава Крупка підкреслює, що «простір дому корелюється з простором внутрішнього світу персонажів. Смерть Адама психологічно знищила Анну, відповідно і дім набуває семантики пустки, осиротіння, і водночас пам'яті. Минуле стає мотиватором продовження життя. Образ дому в романі Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону» проявляється у різних художніх проєкціях. Першочергово він служить до розгортання любовного наративу. У творі простір втратив функцію фонового елемента розвитку основних подій, трансформувавшись у віддзеркалення внутрішнього світу персонажа, який перебуває у стані «міждомів'я», долаючи складний шлях у пошуку пристановища» [3].

Історичні реалії та життєві перипетії головної героїні роману авторці вдалося описати завдяки зразковому знанню мови. У передмові до одного з видань роману письменниця Олена Печорна так її оцінює: «Спокійна і красива мова. Мелодія слів, справді, подібна до музики: часом меланхолійно-романтична,

часом пристрасна до шалу. Як би не кортіло швидше прочитати роман, він все одно «звучав» так, як звучав. Тому не раджу поспішати, просто насолоджуйтесь, тим паче що на вас чекає ще й подорож у часі. Авторка майстерно описує життя Львова середини ХІХ століття, коли нічого зайвого, а таки відчуваєшся часткою тієї доби з усіма її звичаями та законами» [4].

Висновки. Отже, позасюжетні елементи розкривають глибокий внутрішній світ героїні роману. На нашу думку, особливого важливу роль відіграють пейзажі, портрети та екстер'єр. Вважаємо, що в цьому напрямку ще можливі подальші дослідження.

Список використаних джерел

1. Гурницька Н. Мелодія кави у тональності кардамону. Харків: КСД, 2022. 512 с.
2. Завідняк Б. Про роман Наталії Гурницької «Мелодія кави в тональності кардамону» URL: <https://zolatapektoral.te.ua/bohdan-zavidnyak-pro-roman-nataliji-hurnytskoji-melodiya-kavy-u-tonalnosti-karmadonu/> (дата звернення 18.10.2023).
3. Крупка М. У пошуках власного простору: образ дому в романі Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону». Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: «Філологія». 2023. Вип. 17(85), с.282-285. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3859> (дата звернення 18.10.2023).
4. Печорна О. URL: <https://www.rulit.me/books/melodiya-kavi-u-tonalnosti-kardamonu-read-352057-1.html> (дата звернення 18.10.2023).
5. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). Київ: «Правда Ярославичів», 1998. 448 с.

ШЕБАНОВА О., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Бойко Я.В., к.філол.н, доц., доцент кафедри перекладу, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

МОВЛЕННЄВА МАНІПУЛЯЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ПЕРСУАЗИВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МОВНОЇ ДІЇ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Мовленнєва маніпуляція – це особливий тип персуазивної комунікативно-мовної дії. Вона націлена на те, щоб викликати те чи інше відношення або дію адресата саме в інтересах відправника повідомлення, які не обов'язково збігаються з інтересами адресата. При цьому адресат часто вже не розпізнає цю комунікативну установку на управління його поведінкою або думкою. [5, с. 148–164].

В сучасному мовознавстві вивчення мовленнєвої маніпуляції – один із актуальних та перспективних напрямків дослідження. В останні роки з'явилися роботи А. Д. Дмитрук, К. В. Нікітіної, В. В. Зірки, Н. А. Остроушко, в яких аналізуються технології та стратегії маніпулятивного впливу на матеріалі політичного дискурсу.

Метою маніпуляції є досягнення конкретної комунікативної мети, зокрема, нав'язування певного бачення ситуації, що описується, формування нових ідей, прагнень, бажань, цілей; специфіка маніпуляції полягає у стратегічному використанні мовних засобів як тактичних ходів; таким чином, мовні структури набувають маніпулятивного наповнення в конкретних дискурсивних умовах. [1]

Психологічна складова в маніпуляції є очевидною: маніпулятивний вплив на поведінку людини характеризується особливою емоційністю і експресивністю. Персуазивність можливо розглядати як потенційний прагматичний сенс окремих мовних одиниць. Це означає, що існує цілий ряд лінгвістичних явищ – лексичного, граматичного та стилістичного рівнів мови, що володіють потенціалом впливати на отримувача інформації.

Маніпуляція відіграє надзвичайно важливу роль у структурі художнього твору і, як правило, зберігається в перекладі, одночасно демонструючи при цьому вплив факторів мовного та особистісного (що йде від мовної особистості перекладача) характеру. Персуазивність і, зокрема, мовні маніпуляції як її інструментальне вираження в мовному висловлюванні чи тексті націлені на зміну (посилення або ослаблення) певної соціально-індивідуальної позиції.

В процесі перекладу існує загроза подвійної маніпуляції: збереження прийомів маніпуляції оригіналу та створення нових у тексті перекладу. При перекладі перекладач як свого роду інтерпретатор оригінального тексту може посилити, послабити або адекватно передати маніпулятивний (або актуалізаційний) характер висловлювань персонажів. Сильові особливості перекладених текстів виявляються в тому, що у кожного перекладача спостерігається певна специфіка передачі мовленнєвих маніпуляцій персонажів [3, с. 186-191].

Найрізноманітніші одиниці мови, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої мовної системи можуть мати маніпулятивну функцію, а саме:

- мовні одиниці, у семантиці яких укладена позитивна оцінність;
- засоби семантичної гіперболізації оцінки, як позитивної, так і негативної, інтенсифікації ознаки;
- всі риторичні фігури, тропи, засоби образності, до яких належать метафора, метонімія, порівняння, каламбур, гра слів;
- різні засоби діалогізації та інтимізації викладу, які сприяють встановленню контакту з адресатом, скороченню дистанції між відправником і одержувачем повідомлення. До них, в свою чергу, належать: форми звертання до адресата за допомогою особових займенників, прямої назви потенційного адресата чи звернень-питань, імперативи (спонукальні конструкції); питальні конструкції, серед яких виділяють риторичні питання і питання, що імітують інтерес адресата до обговорюваного предмета [4, с. 348–370].

В залежності від формально-структурної приналежності засоби вираження експресивності традиційно поділяються на фонетичні, лексичні, словотвірні, морфологічні й синтаксичні. Для письмового перекладу актуальними є останні три способи.

Словотвірні засоби включають передусім словотвір, у т. ч. й широкий діапазон пестливих і демінутивних афіксів. *Морфологічні експресивні засоби*

охоплюють шар слів різної частиномовної приналежності (характерні вигуки, підсилюючі частки, допоміжні дієслова, займенники), питомим для яких – окрім їх предметно-логічного значення – є ще й оцінний компонент: *'Ah, now you want to know too much'* [3, с. 186-191].

Лексичні експресивні засоби представлені експресивно зарядженими словами та сталими виразами, що вже за своєю природою несуть у собі позитивну чи негативну оцінність: *'You look perfectly ravishing'* [3, с. 186-191]. На рівні *синтаксичної системи мови* експресія досягається, переважно, за допомогою інверсії, тобто зміни звичного порядку слів у реченні, шляхом використання еліптичних (неповних) синтаксичних конструкцій, у яких вилучено той чи інший член речення, а також завдяки топікалізації, тобто відособленню елементу тематичного характеру: *'If you like'* [3, с. 186-191].

З точки зору семасіології при розгляді понять емоційності й експресивності як об'єктів відтворення в перекладі іншомовного (у нашому випадку англomовного) тексту, слід, передусім, розрізняти слова, що називають емоції (*to hate, to love, to like* etc.), залишаючись при цьому експресивно нейтральними, і слова, що викликають емоційну реакцію реципієнта. Це можуть бути: 1) вигуки (*ah, oh, wow* etc.); 2) стилістично знижені слова, вульгаризми, лайка (*damn, bloody*); 3) неологізми (*theatredom*); 4) слова-інтенсифікатори (*terrible, dreadful, great, nice*); 5) слова, утворені за допомогою словотвірних елементів (*birdie, ringlet*) тощо.

Окрім цього, інструментом для досягнення емоційності, оцінності, виразності висловлення (що володіють маніпулятивним потенціалом), слугують засоби риторики як сукупності особливих структурних форм, прийомів побудови, які розраховані на переконання читача та його експресивну «обробку». Створенню експресивного ефекту сприяє насамперед використання різних видів тропів та фігур – специфічних словесних прийомів, які підсилюють зображувальність і виразність мовлення і роблять його переконливішим за рахунок самої мовної форми.

Вибір перекладачем стратегій перекладу визначається впливом методологічних засад неориторики, зокрема, оптимізації мовного впливу на людину, в той час як збереження експресивного потенціалу мовних одиниць тексту оригіналу засобами цільової мови становить один з видів аспектуальних стратегій. Сьогодні вирізняють два основні типи перекладацьких стратегій: універсальні й аспектуальні. **Універсальні** перекладацькі стратегії можна визначити як всезагальні правила і норми, яких повинен дотримуватися перекладач, незалежно від мови і типу тексту. **Аспектуальні** (аспектні) стосуються принципів засад вирішення часткових завдань у межах загальної настанови (тобто загальної стратегії перекладу) [2, с. 280].

Відтворення асоціативно-образних ланцюгів із нанизуванням різноманітних стилістичних прийомів є одним із найскладніших викликів для перекладача. У такому випадку виникає необхідність системного співвідношення усіх змістових компонентів категорії експресивності, адже вони можуть бути представлені в текстах з певними девіаціями залежно від жанрових, стилістичних та індивідуально-авторських особливостей. Такий напрямок аналізу передбачає

виявлення типів смислової інформації, що створюють емоційно-експресивний відтінок, визначення їх стилістичної значимості.

Список використаних джерел

1. Половинчак Ю. Мобілізаційний та маніпулятивний потенціал дискурсу соціальних медіа в умовах перехідного суспільства. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1083:obilizatsijnij-ta-manipulyativnij-potentsial-diskursu-sotsialnikh-media-v-umovakhperekhidoogo-suspilstva&catid=127&Itemid=460 (дата звернення: 10.08.2023).
2. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.
3. Гатальська М. С. Система засобів мовленнєвої маніпуляції в любовному дискурсі та способи її відтворення українською мовою. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2017. № 34. С. 186–191.
4. Maillat D., Oswald S. Defining Manipulative Discourse: The Pragmatics of Cognitive Illusions. *International Review of Pragmatics*. 2009. Vol. 1. P.348-370
5. Makaruk L. Paralinguistic Devices as Mechanisms of Influence and Manipulation in Modern English Multimodal Advertising Discourse. *Psycholinguistics*. 2018. Vol. 23 (2). P. 148-164

ШЕВЦОВА А., Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

Науковий керівник: Токарєва А.В., к. пед. н., доцент, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З ЕЛЕМЕНТАМИ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Abstract: This conference proceedings focus on the specifics of translating phraseological units with elements of colour from English into Ukrainian. It focuses on translation methods and ways of translating non-equivalent phraseological units that help preserve their meaning.

Key words: phraseological units, phraseological units with elements of colour, meaning of colour, translation methods, non-equivalent phraseological units, partial equivalents, full equivalents

Постановка проблеми. Наявність фразеологічних виразів в мовленні підкреслює унікальність кожної мови та вимагає не лише точного перекладу слів, а й адекватної передачі виражальних можливостей, властивих певному національному контексту. Задача перекладу фразеологізмів із кольорними компонентами з англійської мови на українську мову є складною, оскільки вона вимагає збереження емоційного навантаження та виразності виразу, врахування національних особливостей та культурних відмінностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення стратегій перекладу фразеологізмів, насамперед ідіом, є досить дослідженою темою, якій присвячено чимало робіт. Особливості перекладу конотацій кольоропозначень в різних

культурах досліджували вітчизняні та закордонні науковці, такі як В.Б. Приходько [3], Ю.І. Веклич [1], М.Д. Бортолі, Х. Марото [4], Ш. Чаудхарі, С. Датт, В. Гупта [5].

Метою тези є розкриття лінгвокультурних особливостей конотацій кольоропозначень на основі порівняльного аналізу та прикладів перекладу фразеологізмів з компонентами кольоропозначень англійської мови на українську.

Виклад основного матеріалу дослідження. З точки зору перекладу, фразеологізми можна розділити на три категорії: повна еквівалентність, часткова еквівалентність, де спостерігаються семантичні та стилістичні розбіжності стосовно конотації, та відсутність еквівалентності. Переклад фразеологічних виразів із першої групи передбачає використання повних або часткових фразеологічних еквівалентів, або ж фразеологічних аналогів. Цей метод вважається оптимальним методом перекладу фразеологічних одиниць, який повністю відтворює значення, лексичний склад, граматичну структуру та характерний образ мови оригіналу та цільової мови.

Часткові еквіваленти є мовними одиницями перекладу, які можуть мати деякі відмінності у лексиці, граматиці або лексико-граматичні розходження, порівняно з відповідними фразеологічними одиницями мови оригіналу. Фразеологічні аналоги є мовними одиницями перекладу, які зберігають значення та стилістичну спрямованість, але можуть відрізнятися за характером образності від відповідних фразеологічних одиниць мови оригіналу.

Значна кількість фразеологізмів у англійській мові є безеквівалентними і їх переклад на українську мову зазвичай вимагає використання калькування, що полягає в дослівній передачі складових частин фразеологізму їхніми відповідниками в українській мові, або ж потребують опису. Описовий переклад дозволяє передати загальний зміст фразеологічних одиниць коротко та чітко за допомогою української мови, але при цьому образне значення таких фразеологізмів може бути втрачено.

Розгляньмо специфіку перекладу повних еквівалентів, часткових еквівалентів та безеквівалентних виразів на українську на прикладі фразеологізмів з компонентами кольоропозначень англійської мови.

Почнемо з групи фразеологізмів, що мають повну еквівалентність в українській мові. Повністю еквівалентними будуть, наприклад, фразеологізми «*White crow*» – «Біла ворона», «*Yellow journalism*» – «Жовта преса», «*Green light*» – «Зелене світло». Схожість фразеологізмів з компонентами кольоропозначень в різних мовах відображає схожість людського досвіду та емоцій, а також спільні культурні та історичні впливи, тож їх переклад є абсолютно непроблематичним [6].

Але не всі фразеологізми мають повні еквіваленти. Іноді, при перекладі, перекладачі повинні шукати фразеологічні відповідники у мові, на яку перекладають. Це потребує володіння великою базою фразеологічних виразів обох мов. Наприклад, вирази «*Gray area*» – «Біла пляма» та «*Purple patch*» – «Біла смуга» при перекладі зберігатимуть свою фразеологічну структуру, але змінюватимуть колір, а ось вирази «*Out of blue*» – «Як гірм з ясного неба» та «*Catch red-handed*» – «Спіймати на гарячому» хоч і зберігатимуть свою

фразеологічну структуру при перекладі, але замість кольору в українській мові використані фразеологізми з іншими компонентами.

Найскладнішими для перекладу є фразеологічні вирази, що зовсім не мають еквівалентів в українській мові. Кваліфіковані перекладачі часто прагнуть передати основне значення, або суть вислову у спосіб, який є культурно та лінгвістично прийнятним для цільової мови, за допомогою методу опису [7, с.16]. Іноді, щоб описати фразеологізм достатньо одного-двох слів. Наприклад:

«*Artists were sitting in a green room*» – «Артисти сиділи в кімнаті очікування».

«*His parents see him once in a blue moon, since he is always busy working*» – «Його батьки бачать його нечасто, адже він завжди зайнятий роботою».

Але в деяких випадках пари слів недостатньо, тож перекладачі змушені вдаватися до детального опису терміну, щоб точно передати його сенс. Наприклад:

«*My father was a blue-collar worker for many years*» – «Мій батько багато років був працівником робітничої професії».

Складність перекладу таких фразеологізмів полягає не тільки в точному описі іноземного виразу, щоб він став зрозумілим для людей, що не є носіями тієї мови, а й у обмеженості обсягу перекладу в деяких сферах, наприклад, при синхронному перекладі чи перекладі субтитрів до фільмів.

Висновки. Отже, у різних культурах кольори асоціюються з різними емоціями та поняттями, тому дослівний переклад може не передавати потрібного значення. У деяких випадках може існувати прямий еквівалент, тоді як в інших випадках доведеться використовувати інший фразеологізм, який передає той самий сенс. Хоча збереження фразеологічних виразів є важливим, слід враховувати, що переклад повинен залишатися зрозумілим і читабельним. Варто пам'ятати, що переклад фразеологізмів – це і мистецтво, і наука, тож він передбачає глибоке розуміння мови, культури та контексту.

Список використаних джерел

1. Веклич Ю.І. Порівняльна семантика лексем позначення білого та чорного кольорів у культурах країн світу. Вісник психології і соціальної педагогіки. №16. 2014. С. 4–15.
2. Лазарева І.О. Особливості перекладу фразеологічних одиниць в публіцистичних текстах коронавірусної тематики: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 – філологія / наук. кер. Г. В. Чуланова. Суми: СумДУ, 2021. 85 с.
3. Приходько В.Б. Рецепт кольору в іншомовному дискурсі: теоретичний аспект. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Філологічні науки. № 2. 2018. С. 279–283
4. Bortoli M. D., Maroto J. Colours Across Cultures: Translating Colours in Interactive Marketing Communications. 2001. 27 с.
5. Chaudhary S. Dutt S. Gupta V. Colour symbolism across cultures: a dichotomy between German and Indian contexts. International Journal of Social Science and Economic Research. 2021. 36 с.

6. Larson M.L. Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence. University Press of America. Lanham, MD. 1984. 294 с.

ШУМОВИЧ К., Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

Науковий керівник: ГАПОНОВА Л.Є., к. філол. н., доцент, доцент кафедри філології та перекладу Державний вищий навчальний заклад «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ

Основою будь-якої мови є живе розмовне мовлення. У мовленні мова функціонує та перебуває в постійному розвитку. Добираючи ті чи інші мовні засоби, необхідно не забувати орієнтуватися на загальні етичні правила, а також позамовні чинники, досліджуючи їх як єдине ціле. Оскільки мова є універсальним засобом спілкування, навчання, виховання, передавання інформації, а також формування внутрішнього світу людини, то вона є немислимою без належної культури мовлення. Мова – це носій культури та культурного надбання народу, який і є творцем мови. Вона є мостом для людини до культури народу духовно єднаючи покоління та дає змогу сягнути скарбів минулих літ. Майстерне володіння словом вважалося необхідним для кожного державного діяча, політика, для всіх, хто хотів досягти певних успіхів у своїй діяльності [3, с. 5].

Культура мовлення – передбачає дотримання мовних норм вимови, наголосу, слововживання і побудови висловів, точність, ясність, чистоту, логічну стрункість, багатство і доречність мовлення, а також дотримання правил мовленнєвого етикету. Виділяють такі основні аспекти вияву культури мовлення:

- нормативність (дотримання усіх правил усного і писемного мовлення);
- адекватність (точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення);
- естетичність (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним);
- поліфункціональність (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності).

Висока культура мовлення означає досконале володіння літературною мовою в процесі спілкування та мовленнєву майстерність [2, с.1].

Сила красномовства також залежить і від чистоти ораторського стилю, від доречності вживання образних порівнянь, прислів'їв, приказок [3, с. 14]. Існує декілька практичних порад підвищення особистої культури мовлення, проте вони передбачають тільки наполегливу і самовіддану працю, а саме:

- свідомо і відповідально ставитися до слова;
- стежити за своїм мовленням, аналізувати його, контролювати слововживання, у разі потреби перевіряти за відповідним словником. Навчитися «чути себе», таким чином розвивати і практикувати правильну вимову;

- створити настанову на оволодіння нормами української літературної мови, на удосконалення знань. Для цього звертатися до правопису, посібників, довідників, навчатися самостійно, стежити за змінами норм сучасної української літературної мови;
- читати художню літературу – джерело збагачення мовлення, записувати цікаві думки майстрів слова, вчити напам'ять афоризми, вірші;
- оволодівати жанрами функціональних стилів. Потрібно однаково добре вміти написати вітальну листівку, заяву, доручення, лист для електронної пошти, підготувати науковий реферат або публічний виступ тощо;
- активно пізнавати світ, культуру, розвивати здібності до наук – це підвищує інтелектуальний рівень особистості і віддзеркалюється у мовленні;
- удосконалювати фахове мовлення. Для цього читати фахову літературу (наукові статті, фахові газети і журнали), постійно користуватися спеціальними енциклопедичними і термінологічними словниками, набувати практики публічних виступів із фахової тематики (використовувати нагоду виступити з рефератом чи з доповіддю на студентській науковій конференції);
- прислухатися до живого слова відомих авторитетів на сцені, на трибуні, за кафедрою, у храмі та в інших сферах і наслідувати найкращі зразки;
- не піддаватися впливам «модних» тенденцій, аби прикрасити мовлення екзотичним чужомовним словом, «демократизувати» жаргонізми; уникати мовної агресії.

Робота над своїм мовленням викликає повагу і, без сумніву, дає результати. Шляхів удосконалення є безліч, а процес триває усе життя [2, с. 3].

Список використаних джерел

1. Мафтин Л.В. Культура фахового мовлення вчителя: метод. рекомендації до вивчення курсу. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 84 с.
2. Шляхи підвищення особистої культури мовлення / Культура мови і культура мовлення. Мовленнєвий етикет. URL: <https://studfile.net/preview/5484866/page:3/> (дата звернення 20.10.2023).
3. Уварова А.М. Формування риторичної майстерності майбутнього вчителя: навчально-методичний посібник для педагогічних університетів. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2007. 132 с.

ЮРІЙЧУК М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

Науковий керівник: Махоніна Н. Г., к. філол. н., доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

АРТИКЛІ, ВКАЗІВНІ ТА ВІДНОСНІ ЗАЙМЕННИКИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ

Проблема артиклів, вказівних та відносних займенників полягає в тому, що при повній зовнішній тотожності в деяких формах, вони виконують абсолютно не тотожні функції в реченні та несуть смислорозрізнявальні відтінки:

Приклад 1: **Die (1), die (2) mir helfen, sind meine besten Freunde.**

Приклад 2: **Die (3) Kinder meinst du? Welche Kinder? – Die (4) dort drüben.**

Встановлення ясності в цьому питанні буде цікавим як філологам-початківцям, так і пересічним особам, що вивчають німецьку мову (див. запит у гугл: «derer deren Unterschied»).

Артиклі в німецькій мові – це невід’ємна її частина, без якої важко собі уявити цю мову, німецькі іменники взагалі не можуть існувати без артиклів. Артиклі вказують на рід та число іменника, що є основоположним для формування речення. Німецькі іменники виконують дуже важливу роль, вони вказують на речі та бувають як конкретні (наприклад, «стіл»), так і абстрактні (як «думка»). Вони мають рід та біологічну значимість (наприклад: *чоловік, жінка, бабуся, дідусь* тощо) чи лише граматичний рід, що означає, що річ, з якою співвідноситься артиклі, не має природного (біологічного) роду, і німецька мова показує це за допомогою артиклів. Взагалі в німецькій мові слова можуть мати рід, який не походить від значень об’єкта. -

Оскільки основна граматична функція артикля вказувати на рід, він завжди стоїть перед іменником, і саме так його можна відрізнити від вказівного чи відносного займенника. Відштовхуючись від цього правила, легко дійти висновку, що у прикладі 2 форма «die», поєднана з іменником «Kinder», є артиклем множини.

Перейдемо до вказівних займенників. Вони вживаються, коли треба вказати, уточнити або виділити певний об’єкт чи особу, в українській мові це *він, той, цей* та т.п. У німецькій мові це *die, deren, derer, solcher, solche, solches, dieser, diese, dieses, jener, jene, jenes, diejenige, dasjenige, derselbe, dieselbe, dasselbe, derlei, dergleichen, selbst, selber*. Основною трудностю цих займенників полягає у використанні правильного відмінку. Наприклад, займенник *dieser* у чоловічому роді: *dieser* (Nominativ), *dieses* (Genetiv), *diesem* (Dativ) та *diesen* (Akkusativ). Одна з найважливіших різниць між демонстративними займенниками *der, die, das* та *dieser, diese, dieses* полягає в тому, що *der, die, das* не може робити тверджень про ситуацію, в той час як *dieser, diese, dieses* виражають відстань. Також демонстративні займенники *dieser, diese, dieses* можуть робити заяву про ситуацію та можуть виражати просторову або часову близькість. Також не можна забувати про те, що вони можуть вживатися як і слова-артиклі (див. приклад 2, форма 3).

Демонстративний займенник «dieser» також може вживатися в значенні «перший» для розрізнення іменників, які буди згадані раніше.

Щодо питання частиномовної належності форм, що збігаються, в артиклях та вказівних займенниках, то воно вирішується так: після вказівного займенника іменник відсутній, але він мається на увазі, як у випадках 1 і 4: **Die (1), die (2) mir helfen, sind meine besten Freunde. Die (3) Kinder meinst du? Welche Kinder? – Die (4) dort drüben.**

Тепер звернемося до відносних займенників наприклад (*der, die, das*), які поєднують підрядне речення з головним й узгоджуються з означуваним словом у числі та роді. Використовуються вони у підрядних реченнях, які детальніше характеризують іменник у головному реченні. Для того щоб обрати правильний відносний займенник, потрібно знати рід та число слова у головному реченні, якого стосується підрядне означальне. Відмінок відносного займенника залежить від його функції у підрядному реченні. Відносні займенники є одними з атрибутів прав іменника, тому вони стоять за іменником. Атрибути іменника надають самому іменнику додаткове пояснення або додаткову інформацію. Відносні підрядні речення зазвичай відносяться до іменника, тобто до референтного слова і зазвичай розміщуються одразу за іменником. Тому вони можуть бути розміщені в середині або в кінці речення. За допомогою відносного речення можна надати додаткову інформацію, не починаючи нове речення, наприклад: *Er verlässt die Universität, an der er vier Jahre studiert hat* (укр. «Він залишає університет, в якому вчився чотири роки»). Тобто у наведеному вище прикладі **Die (1), die (2) mir helfen, sind meine besten Freunde** лише друге «die» є відносним займенником.

Підводячи підсумок, можна сказати, що незважаючи на зовнішню тотожність у певних словоформах артиклі, вказівні та відносні займенники виконують різні функції у реченні, мають різну семантику, по-різному перекладаються і – з точки зору методики викладання німецької мови – вивчаються на різних рівнях мовної підготовки.

Список використаних джерел

1. Buki : веб-сайт. URL: <https://buki.com.ua/> (Дата звернення: 21.10.2023)
2. Edelweiss-Lessons : веб-сайт. URL: <https://edelweiss-lessons.com.ua/ua/> (Дата звернення: 21.10.2023)
3. Goldenen Akademie. Сайт онлайн академії німецької мови : веб-сайт. URL: <https://golernen.com/> (Дата звернення: 21.10.2023)

ANDRIENKO D., MAKARENKO O. Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”, Dnipro

Sprachliche Betreuung: I.V.Khurtak, Hochschullehrerin,
Lehrstuhl für Übersetzung, Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnik”

DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE - LEHRMETHODEN UND KULTURELLE INTEGRATION

Die moderne Welt verlangt von uns ein Verständnis und die Fähigkeit, in verschiedenen Sprachen zu kommunizieren, insbesondere vor dem Hintergrund zunehmender Globalisierung und interkultureller Austausch. Die deutsche Sprache, als eine der weitverbreitetsten Sprachen in Europa, wird zu einem wichtigen Werkzeug, um dieses Ziel zu erreichen. In diesem Zusammenhang nimmt Deutsch als Fremdsprache einen besonderen Platz ein, da es Menschen aus verschiedenen Kulturen ermöglicht, sich in einem deutschsprachigen Umfeld kulturell zu integrieren.

Das Ziel dieser Arbeit ist die Untersuchung der Methoden des Deutschunterrichts als Fremdsprache und ihrer Auswirkungen auf die kulturelle Integration der Studierenden. Wir werden verschiedene Ansätze zum Unterricht der deutschen Sprache sowie die Rolle kultureller Aspekte im Lernprozess betrachten. Die Forschung zielt darauf ab, die effektivsten Methoden und Strategien zu identifizieren, die nicht nur das Sprachenlernen fördern, sondern auch eine positive Grundlage für die kulturelle Anpassung der Studierenden schaffen.

Eine der grundlegenden Methoden zur Vermittlung von Deutsch als Fremdsprache sind Sprachkurse und Lehrbücher. Sie bieten eine strukturierte Herangehensweise an die Sprachvermittlung und decken grundlegende Grammatik und Vokabular ab. Es gibt viele Verlage, die hochwertige Lehrbücher für das Erlernen der deutschen Sprache anbieten. Einer der beliebten Verlage ist «Hueber Verlag», der verschiedene Schwierigkeitsstufen von Lehrbüchern, von Anfänger- bis Fortgeschrittenen-Niveau, anbietet. Die Lehrbücher verfolgen nicht nur einen kommunikativen Ansatz beim Unterricht, enthalten eine Vielzahl von Texten, Übungen und Hörmaterialien zur Verbesserung der Sprech-, Lese- und Hörkompetenz, sondern auch liefern auch nützliche Informationen über die deutsche Kultur, Traditionen und Geschichte, was für Studierende, die sich in die deutsche Gesellschaft integrieren möchten, wichtig sein kann.

Die praktische Anwendung der Sprache im Alltag betonen Kommunikative Lehrmethoden. Sie fördern Sprechen, Hören, Lesen und Schreiben in realen Situationen und erleichtern so die Anpassung an die deutsche Gesellschaft: Rollenspiele, Gruppendiskussionen, Lese- und Hörverständnisübungen.

Moderne Technologie und Online-Ressourcen bieten vielfältige Möglichkeiten für das Deutsch als Fremdsprache zu lernen. Hier sind einige Beispiele, wie diese Technologien effektiv genutzt werden können:

- Duolingo, Babbel oder Rosetta Stone bieten interaktive Lektionen, Übungen und Tests, um die Grundlagen der deutschen Grammatik und des Vokabulars zu vermitteln;

- deutschsprachige Podcasts können dazu beitragen, das Hörverständnis zu

verbessern. Sie decken verschiedene Themen ab, von Alltagsgesprächen bis hin zu kulturellen Diskussionen.

Coursera, edX oder Udemy umfassen Video-Lektionen, Übungen und Tests, um den Lernprozess zu unterstützen.

- durch Online-Plattformen wie Zoom oder Skype können Studierende virtuelle Gespräche mit Muttersprachlern organisieren.

In den multinationalen Sprachgruppen bezieht sich Interkulturelle Kommunikation auf den Prozess des Austauschs von Informationen und Ideen zwischen Menschen aus unterschiedlichen kulturellen Hintergründen. Dies umfasst die Art und Weise, wie Menschen aus verschiedenen Kulturen miteinander sprechen, Verhalten interpretieren und Missverständnisse vermeiden. In einem deutschsprachigen Umfeld ist die Fähigkeit zur interkulturellen Kommunikation entscheidend, um effektiv mit Einheimischen und anderen Lernenden zu interagieren. Sie ermöglicht es den Studierenden, kulturelle Unterschiede zu erkennen, Respekt für verschiedene Traditionen zu entwickeln und reibungslose soziale Interaktionen zu fördern. Die Förderung von Mehrsprachigkeit ist wichtig für die Identität und das Selbstbewusstsein der Lernenden. Mehrsprachigkeit fördert die kognitive Entwicklung der Lernenden und ermöglicht es ihnen, in verschiedenen Kontexten zu kommunizieren. Es trägt zur Identität und zum Selbstbewusstsein der Studierenden bei. Die Pflege der Muttersprache der Studierenden kann unterstützt werden, indem sie die Gelegenheit erhalten, in ihrer Muttersprache zu sprechen und zu schreiben.

Interkulturelle Sensibilisierung beinhaltet das Bewusstsein für kulturelle Unterschiede und die Entwicklung von Verständnis und Respekt für verschiedene kulturelle Hintergründe; baut Stereotypen und Vorurteile ab; ermöglicht es den Lernenden, effektiver in einer multikulturellen Gesellschaft zu interagieren.

Nicht die letzte Rolle für den Lernprozess hat Motivation. Sie treibt dazu an, Sprachkenntnisse zu verbessern. Die Motivation kann intrinsisch (innere Interessen) oder extrinsisch (äußere Belohnungen) sein. Eine hohe Motivation ist entscheidend, um Lernziele zu erreichen und Schwierigkeiten zu überwinden.

Die Vermittlung von Deutsch als Fremdsprache und die kulturelle Integration gehen Hand in Hand. Effektive Lehrmethoden, die die praktische Anwendung der Sprache betonen, sind entscheidend. Gleichzeitig ist es wichtig, Lernenden ein Verständnis für die deutsche Kultur zu vermitteln. Kulturelle Sensibilisierung beinhaltet das Verständnis und die Wertschätzung verschiedener kultureller Traditionen, Werte und Praktiken. Dies ermöglicht es den Lernenden, die kulturellen Unterschiede zu erkennen und zu respektieren.

LITERATUR

1. Institut für Deutsch als Fremdsprache. (2022). Kursmaterialien für Deutsch als Fremdsprache. URL: <https://www.deutschlernen.edu/kursmaterialien>
2. Müller, P. Interkulturelle Kommunikation im DaF-Unterricht. Zeitschrift für Fremdsprachenforschung, 45(2), 2019. S. 67-82
3. Muster, A. Deutsch als Fremdsprache: Lehrmethoden und kulturelle Integration. Berlin: Verlag XYZ, 2020. S. 45-67
4. Schmidt, B. (2018). Kulturelle Sensibilisierung im Deutschunterricht. München: Verlag ABC, 2018. S. 123-145

5.Schmitt, L., & Wagner, K. (2020). Integration von Migranten durch Bildung und Arbeit. *Sozialforschung*, 30(4), 2020. S. 112-125

6.Statistisches Bundesamt Deutschland. Bevölkerung nach Migrationshintergrund und Geschlecht. URL: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/_inhalt.html

ATROSHENKO I., Prydniprovskya State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnipro

BUSINESS ENGLISH IN MODERN SOCIAL SPACE

An important factor in solving problems aimed at the development of external relations by specialists of various professions is the ability to use a foreign language. In today's world, teaching Business English, which can help specialists from various industries to establish necessary business contacts with foreign colleagues, is of unprecedented importance. Students who speak Business English at a high level are able to build a successful career abroad in the future or effectively cooperate with foreign companies. "English for Specific Business Purposes is mainly devoted to job experienced learners who are qualified in their field and need improvement in language to advance" [3, p. 28]. Permanent business contacts with foreign partners require having capabilities to compose a correct business letter, adequately understanding the content of documents and foreign trade contracts in English, as well as mastering skills to conduct business negotiations and abilities to act as an interpreter, who performs the two-way translation of contracting parties' conversation.

During the period of the rapid development of commercial relations with representatives of trading companies and business circles of foreign countries, there is an increasing need to study Business English as the language of international business communication, with a focus on its practical use. Business English has a strong practical side. "Business English is essential for a successful dealing with superiors, colleagues, subordinates and representatives of other companies from abroad. In the modern business world, there is a great demand for employees who are able to communicate effectively in English. Therefore, it is to understand that everyone from university graduates to senior officials have to learn and use English for the smooth running of work" [1, p. 2]. Now then, we can ask ourselves when are we in dire need of using Business English? Certainly, we can use it during an interview when applying for a job, in normal everyday communication with employees, superiors, subordinates, and when getting acquaintance with new people who can become future colleagues, as well as while talking on the phone or holding meetings, presentations and negotiations. If we summarize the above activities, we will see that the modern business language, like the regular one, is based on sharpening four skills: listening, speaking, reading and writing. However, Business English goes beyond the basic programs. During its study, the student mainly focuses on mastering both reproductive and communicative strategies, which are necessary to form contacts, keep up talks, make documents and maintain professional correspondence. "One of the most important aspects of the difference between General English and Business English is content. In General English, the main

focus and topics discussed will concern family, friends and situations that a person generally encounters in his life. In Business English classes, the topics will concern the environment of the office and life within a company, and the skills taught and practiced will be such which the learner generally needs in his/her job or will most probably need in his/her future career” [4, p. 2].

All four skills are developed in a work context. This means that the student practices listening and speaking by his participation in an improvised work meeting, and reading and writing – in perfection of email correspondence techniques. For oral communication in a professional environment, the student must develop active listening, and learn how to receive and give feedback, as well as to moderate meetings, conduct oral presentations, participate in discussions, argue and defend his point of view. But, first of all, he should master the ability to maintain a competent conversation when applying for a job.

A job interview is an emotional event. Making a good impression, having time to demonstrate the best qualities, not seeming too self-confident and arrogant, are not easy tasks. The situation itself is stressful. And an interview in English is doubly stressful. Perhaps, this is a dream job opening such rich and cloudless prospects that if it fails, it will be the failure of the year. After all, if the graduate properly prepares for an interview, success will come with a 99%-probability. And to do so without knowing the basics of Business English is incredible.

As stated above, when learning Business English, significant attention is paid to the development of writing, which is needed to maintain business correspondence, compile reports, contracts and various types of business documents, as well as make emails and other forms of written communication.

In which situations may the person need to know how to write a business letter? For example, when he is writing to:

- His English-speaking boss;
- A new foreign client who he wants to leave impression on;
- A colleague from abroad;
- His English professor or teacher;
- A human resources manager in an international (English-speaking) company, where he would like to get a job.

In each situation of the proposed ones (and there may be many more), the person must observe the code of business correspondence. Why is it important? Because his letter represents him, and makes it clear that he is a professional, and not a teenager writing with errors. This involves becoming familiar with the appropriate tone and style of writing and structure for different types of documents. We know that there are certain standards for writing business letters in English. It is imperative to leave a great impression at the very beginning of the letter. For example, it is necessary first to make sure that the full name is written correctly. Moreover, it is important to use “Dear Sir/Madam” if we do not know who the letter is addressed to. Business letters are usually formal and the tone of the letter should always be polite. For example, it is incorrect to write: “I want you to meet with our boss on Wednesday to negotiate a deal”. Instead, we must write: “Would you be so kind to meet with our boss on Wednesday in order to negotiate a deal?” And, if we consider an example of a business letter –

complaint (reclamation), we can see the following. For those who do not know, a reclamation is a claim against poor quality of a product with the requirement to compensate for damages. The words and tone used in a letter – complaint can be the deciding factor in its consideration. Everybody who writes this type of a letter needs to be direct but tactful, and must always use a professional tone if he wants to be heard by the leadership of any organization.

Instagram, Facebook, What's Up, Telegram and other social networks are a big part of our life today. Chats and interest groups operative for exchanging information are places where we keep up correspondence, leave comments and, to be honest, do not consider it necessary to follow the general rules of the language. Because we need most often to write quickly. However, this format of communication is absolutely inappropriate if we are writing a business letter in English.

“Business English can be perceived as a topic-based domain with business in the role of its pivotal element. This leads to the association of Business English with specialized terminology as its most characteristic feature” [2, p. 6]. Indeed, Business English includes a wide range of vocabulary related to business in general, as well as to individual professional industries. These are terms, abbreviations, words and phrases that are used in such areas as finance, marketing, human resources, sales, international trade, IT, etc. However, general vocabulary corresponding to the level of students who attend the foreign language courses is also studied, since this works only in a complex.

Confident and correct use of grammar is critical in Business English. Clear and concise communication is highly valued in the business world, and mastering the rules of grammar and structure of sentences ensures that our messages are conveyed and perceived accurately without false context.

In addition, understanding the cultural nuances of different countries is extremely important in international business. In Business English classes, the student needs to familiarize himself with the unwritten rules of doing business in other countries, as well as to learn various styles of negotiations and non-verbal communications.

Moreover, certainly, for effective cooperation with foreign colleagues, we need to have knowledge of professional code of conduct and norms of behavior in various business areas. This concerns studying the dress-code nuances, meeting minutes and online etiquette in different countries and cultures, as well as the cultural identity of business speech. Almost always, the formality of business speech requires literalness and transparency. For example, it is unworthy to write proverbs and metaphors in contracts. However, the business world is full of idiomatic expressions when the matter does not require excessive formality and literalness. For example, when communicating with well-known colleagues and business partners, the requirements for code of conduct are minimal compared to negotiations at the highest level. An idiom is a phrase that cannot be understood correctly if translated literally. In business, both neutral idioms and those pertaining to the business world are used. If we imagine a conversation between a well-known subordinate and his boss, we can hear the following speech:

“We're in the red, Mike. The expenses have gone through the roof. Deal with it, I'm sure it'll be a no-brainer for you.”

If translated literally, it will look like we were in red clothes, and the expenses went through the roof. Something needs to be done about it; otherwise, there will be no

brains. In fact, if we correctly translate from Business English, it will sound as follows: 'We are operating at a loss, Mike. The expenses have been high. Deal with it. I am sure this will be easy for you.'

We call it Business Jargon. If the student is going to work in English-speaking countries, he will sooner or later come across similar expressions.

Thus, when students learn Business English, all the skills for mastering it are honed on real and specific examples of work situations. If in classes of the general foreign language they learn the material to be needed in different life situations, then when studying Business English, the emphasis is made on obtaining knowledge and developing skills necessary to work in the business field. With the right approach to studies, graduates will be able to learn how to navigate complex business scenarios and achieve his goals.

References

1. Chandra Seckar Rao V. English for Business and Management / Prof. V. Chandra Seckar Rao. SITECH, Hyderabad. *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*. Issue 2. Vol. 1. July 2017. 2 p.
2. Grygiel M. Business English from a linguistic perspective / Marcin Grygiel. University of Rzeszów. *English for Specific Purposes World*. ISSN 1682-3257. Special Issue # 1. Vol. 16. 2015. 6 p.
3. Kutateladze M. Historical Review of Business English as a Part of English for Specific Purposes / Maia Kutateladze. International Black Sea University. *Journal in Humanities*. ISSN 2298-0245. Vol. 3. Issue 1. 2014. 28 p.
4. Procházková L. Current Trends in Modern Teaching of Business English / Lenka Procházková. *Conference "Human, Humanity and the Humanities"*. Comenius University Bratislava. January 2014. 2 p.
https://www.researchgate.net/publication/304986673_Current_Trends_in_Modern_Teaching_of_Business_English

AVDALOVA Y. Dnipro University of Technology

Scientific supervisor: Korotkova S.V Associate Professor, Dnipro University of Technology

THE IMPORTANCE OF THE TRANSLATOR'S SPECIALIZATION

The importance of a translator's specialization in the field of translation of specialized texts cannot be underestimated. Here are a few key aspects that highlight the importance of translator specialization:

Deep understanding of the subject area: Specialized texts, such as medical, technical, or legal documents, often contain unique terminology and concepts. A translator specialized in a particular field has a deep understanding of this terminology and specifics, which allows him to accurately and accurately convey the meaning of the

text, Compliance with Standards and Requirements: Different industries and professional areas have their own standards and documentation requirements. A specialized translator is familiar with these standards and is able to ensure that the translation adheres to them. Avoiding misunderstandings and errors: An error in the translation of a special text can have serious consequences, including legal or medical errors. A specialized translator has a better chance of avoiding such mistakes due to his expert knowledge of the subject area.

Adaptation to Audience: Different fields use different style and language. A specialized translator is able to adapt the text to suit the audience, be it scientists, engineers, medical professionals or lawyers. Preserving context and meaning: A specialized translator understands the context and meaning behind terms and phrases. This is important for conveying not only the literal translation, but also the original meaning of the text. Customer trust: Clients needing translation of specialized texts often choose specialized translators because of their expertise. This promotes long-term relationships with clients and increases confidence in the translator's work.

As a result, the translator's specialization plays a key role in ensuring high quality and accuracy of translation of special texts. Without this specialization, there may be a risk of misunderstanding and misinterpretation of the text, which can have serious consequences. Terminology and translation specifics are important aspects that must be taken into account when translating special texts. Here are a few key points.

Unique terminology: Specialized texts often contain unique terms and terminology that are not found in everyday speech. The translator must be familiar with this terminology and be able to translate them correctly, taking into account the context.

Polysemy and synonyms: Some terms can have multiple meanings in different contexts. The translator must be able to distinguish between these meanings and choose the most appropriate translation. Also, in some cases it may be necessary to use synonyms to convey the full meaning. Idioms and phraseological units: Some special texts may contain idioms and phraseological units that do not have a direct analogue in another language. The translator must be able to identify and adapt such expressions. Subject Area Specifics: Different fields, such as medicine, technology, law, and others, have their own unique concepts and structures. A translator must have expertise in a particular field in order to correctly interpret and translate the text.

Cultural Differences: Some terms and concepts may have different meanings or importance in different cultures. The translator must take these differences into account to avoid misunderstandings.

Compliance with Standards and Regulations: Different industries may have standards and regulations regarding the use of terminology and text format. The translator must adhere to these standards to ensure the quality of the translation.

Context and purpose of the text: Understanding the context and purpose of the text is critical to proper translation. For example, translating a medical record and a medical scientific article may require different approaches. [1,120]

Use of dictionaries and resources: Translators often use specialized dictionaries and resources to ensure translation accuracy and meet the requirements of specialized terminology.

Understanding and taking these aspects into account are key when translating

specialized texts. A specialized translator, familiar with the terminology and specifics of the subject area, is able to provide a more accurate and high-quality translation. Translation of technical and scientific texts and the accuracy of adherence to standards are critical aspects in the work of a translator. Here's why it's important:

Maintain accuracy and clarity of information: Technical and scientific texts often contain precise and specific information. The translator must ensure the accuracy of the translation to avoid distortion of meaning and preserve valuable information. [3, 40]

Adhering to Terminology Standards: These fields often have strict standards regarding terminology. The translator must use and follow established terms and definitions to ensure consistency with professional practice. [2,5]

Correct Use of Measurements and Units: Measurements and units are widely used in technical texts. The translator must translate and convert them correctly to meet standards and avoid confusion.

Compliance with grammatical and stylistic standards: Technical and scientific texts require a formal and precise style. The translator must ensure compliance with grammatical and stylistic standards so that the text looks professional. **Adaptation to the audience:** Depending on the target audience (for example, engineers, scientists or general readers), the translator must adapt the text so that it is understandable and meets the needs of the specific group. **Compliance with international standards and regulations:** Some texts may be linked to international standards and regulations. The translator must ensure that the translation meets these standards. **Use of specialized resources:** The translator may use specialized dictionaries, reference books, and resources to ensure translation accuracy and compliance with standards[3,34]

Revision and correction: After translation, the text must go through a revision and correction stage in order to identify and correct possible errors and non-compliance with standards.

Compliance with standards in the translation of technical and scientific texts is a key factor in ensuring the quality and reliability of the translation. This is especially important in the context of professional and scientific fields, where even the slightest deviation from standards can have serious consequences.

References

1. Miller, D. Translation and text: Private studies. Kyiv: publishing house of the Kiev-Mohyla Academy, 2009 6, 236 p.
2. Nida, E. A. International scientific translation: Significance and development. Kyiv: Nika-Center, 2001.
3. Kholodova, T. V. Fundamentals of translation theory. Kyiv: publishing house of the Kiev-Mohyla Academy, 2006.
4. Korunets I. V. Theory and practice of translation (aspect translation): textbook. Vinnytsia: Nova Kn., 2003. 448 p.
5. Sitko A.V., Struck I.V. Adequacy and equivalence in the translation of language features.
6. Tkachuk T.I. Translation adaptive strategies in modern translationology as a

mechanism of adequate transfer of communicative and pragmatic meaning. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v24/part_2/41.pdf (access date: 10/01/2023).

7. Yakymchuk A.P. Linguistic and cultural communication as a test for a translator. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2023/1/17.pdf> (access date: 01.10.2023)

8. Gibbs R.W. Why idioms are not dead metaphors. *Idioms: processing, structure and interpretation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. 1993. 57–77 p. 6. Seidl J., McMordie W. *English idioms and how to use them*. Oxford: Oxford University Press, 1978. 268 p.

BALASHOVA S., Liceo №7 Ayuntamiento de Dnipro

Supervisor científico: S.Honcharova

ARQUITECTURA DE ESPAÑA: LA SAGRADA FAMILIA

La arquitectura española es un reflejo de su rica historia y la influencia de diversas corrientes arquitectónicas. A lo largo de los siglos, España ha experimentado una evolución arquitectónica que abarca desde el gótico medieval, el renacimiento, el barroco, hasta la arquitectura moderna. Cada período ha dejado su huella en el país, y diferentes ciudades reflejan estas distintas etapas de desarrollo[1].

En un territorio de tierras cristianas, surgieron corrientes arquitectónicas independientes, como el gótico y el romanticismo, con una notable influencia del estilo mudéjar, una fusión de elementos arquitectónicos europeos y árabes. La arquitectura de Madrid y Barcelona ejemplifica de manera vívida esta diversidad de estilos, desde lo antiguo hasta lo contemporáneo[2].

En Andalucía, por ejemplo, la Alhambra de Granada es un testimonio sorprendente de la arquitectura islámica y morisca, con sus intrincados detalles en azulejos, patios interiores y jardines. En el norte de España, la arquitectura vasca, con sus tradicionales casas con entramado de madera, es un recordatorio del patrimonio arquitectónico único de la región [3].

Otro aspecto importante de la arquitectura española es la conservación y restauración de edificios históricos. España ha dedicado considerables esfuerzos a la restauración de monumentos y a la conservación del patrimonio arquitectónico, lo que ha permitido que muchas estructuras históricas sigan siendo accesibles al público y mantenidas en excelentes condiciones [4].

El modernismo catalán, del que Gaudí es el exponente más famoso, también dejó su huella en Barcelona y otras partes de España, con edificios de diseño innovador y elementos decorativos exquisitos [5].

La decisión de incorporar materiales como el vidrio y el hormigón en la arquitectura decorativa marcó una revolución en la construcción en estos territorios. El eclecticismo y el modernismo se manifiestan claramente en las obras de figuras icónicas como Antonio Gaudí, quien influyó en el desarrollo arquitectónico de Barcelona durante décadas [6]. Gaudí es conocido por sus diseños audaces y su habilidad para combinar tradición y vanguardia.

La Iglesia de la Sagrada Familia es uno de los edificios más famosos del mundo.

Su construcción comenzó en 1882 y aún no ha concluido. Esta peculiaridad se debe a la decisión de que la obra se financie exclusivamente mediante donaciones privadas. Inicialmente, otro arquitecto trabajó en el proyecto, pero pronto lo abandonó, dejando a Gaudí a cargo. Este arquitecto visionario transformó por completo el diseño original y dio forma a su visión de un templo único [7]. La Iglesia de la Sagrada Familia se caracteriza por la ausencia de líneas rectas y ángulos, y se inspira en las formas suaves de los hiperboloides, con la intención de estar en armonía con la naturaleza.

La idea de Gaudí era que la altura de la catedral fuera solo un metro más baja que la montaña más alta de Barcelona, que mide 170 metros, para demostrar la humildad humana frente a la grandeza divina. La iglesia, con sus 18 torres que simbolizan a los apóstoles, evangelistas y Jesucristo, está decorada con esculturas que representan tanto figuras bíblicas como elementos de la naturaleza y símbolos de la fe. Gaudí incluso diseñó personalmente las esculturas de animales, sumergiéndose en su estudio para crear representaciones precisas [8].

La decoración interior de la catedral está meticulosamente planificada, con columnas multifacéticas que se asemejan a árboles que sostienen las altas bóvedas. Las aberturas de las ventanas, ubicadas a diferentes alturas, crean un efecto estelar en el interior, reflejando la visión de Gaudí de un bosque celestial [9].

En teoría, se espera que la construcción de la Sagrada Familia finalice en 2026, convirtiéndose en el edificio religioso más alto del mundo [10]. Cada año, antes de la pandemia, atraía a millones de turistas, admirando la belleza y la singularidad de esta obra maestra arquitectónica.

La arquitectura de España es, en definitiva, una manifestación de la rica historia y cultura del país, que se refleja en la diversidad de estilos arquitectónicos que se encuentran a lo largo del territorio, desde las majestuosas catedrales góticas hasta las construcciones más vanguardistas. Cada rincón de España tiene una historia arquitectónica única y contribuye a la riqueza arquitectónica global.

Referencias

1. Arquitectura de España
URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Arquitectura_de_Espa%C3%B1a
2. Datos y características de la arquitectura española
URL: <https://barcelonacitytellers.com/datos-y-caracteristicas-de-la-arquitectura-espanola/>
3. Arquitectura de España
URL: https://www.urbipedia.org/hoja/Arquitectura_de_Espa%C3%B1a
4. La historia de la arquitectura española
URL: <https://www.lavanguardia.com/cribeo/estilo-de-vida/20201005/483872222676/ruta-historia-arquitectura-espanola-11-monumentos-emblematicos-dia-mundial.html>
5. Antonio Gaudí
URL: <https://www.casabatllo.es/ru/antoni-gaudi/>
6. Arquitectura de Antonio Gaudí
URL: <https://www.barcelona-tourist-guide.com/es/gaudi/barcelona-gaudi.html>
7. La Sagrada Familia

URL:https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B0_%D0%A4%D0%B0%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%8F

8. La obra cumbre de Gaudí

URL:<https://www.admagazine.com/arquitectura/las-obras-mas-impresionantes-de-antoni-gaudi-20200216-6481-articulos>

9. Catedral de Barcelona

URL:https://catedralbcn.org/?lang=es&gclid=Cj0KCQjwm66pBhDQARIsALIR2zBBFjKj1VbpLXqvvQKSjZXJbVHTFrQHavwkVPR1gV7-4hh-UBLPi5QaApeREALw_wcB

10. Historia de basílica

URL:<https://sagradafamilia.org/en/history-of-the-temple>

BARANOVA I., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: T.M.Vysotska, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

ENGLISH NEOLOGISMS IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY AND THE PECULIARITIES OF THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Language is a phenomenon that never stands still. Modern languages are dynamic forms of communication that evolve, adapt and transform along with society, technology and culture. These languages, unlike ancient or classical languages, are characterized by their relevance to modern life and their ability to reflect the intricacies of our world. Language serves as a means of human expression, connects people across borders, facilitates global trade, and promotes cultural exchange.

However, modern languages are not only a reflection of the modern world, but also active participants in shaping it. According to Violeta Nechyporenko, "the factors influencing changes in language can be both linguistic (internal) and extralinguistic (external)" [1, p. 184]. One of the most interesting aspects of modern languages is their ability to adapt and introduce new words and expressions, which leads to the emergence of neologisms. Neologism is defined as "newly coined word, expression, or usage" which is not older than twenty years [2].

In our fast-paced technological society, neologisms play a crucial role in embodying new concepts and phenomena. They emerge to describe new technologies, social trends, and emerging subcultures, often reflecting the evolutionary nature of our interconnected world. These new words and phrases are like linguistic snapshots of our times, allowing us to understand our shared experiences and concerns. Neologisms simplify communication between people from different spheres, such as information technology.

The rapid development of information technology (IT) has not only changed our daily lives, but has also had a significant impact on language and communication. The constant emergence of new technologies, software and gadgets has led to the creation of countless neologisms, or new words and expressions. Terms such as 'smartphone', 'app', 'emoji', 'streaming' and 'vlog' have become commonplace in our vocabulary, reflecting the impact of IT on our language.

Information technology has helped popularize the use of acronyms and abbreviations to concisely represent complex concepts and terms. Examples include "AI" - artificial intelligence and "VR" - virtual reality.

With the development of digital communication, emoji and emoticons have become indispensable tools for expressing emotions and conveying intonation in written messages. They serve as a kind of visual language to complement written text.

In IT, many technical jargons and terms specific to different areas of the industry have emerged. For example, terms such as "algorithm," "firewall," "coding," and "API" are now widely known among both experts in the field and people with no technical background.

The Internet and information technology have spawned a new form of slang, often characterized by abbreviations such as "LOL" (laugh out loud), "BRB" (be right back). These expressions are often used when communicating on the Internet.

Information technology facilitates global communication by making it easier for people with different language backgrounds to interact with each other.

Platforms such as Twitter, Facebook, and Instagram have fostered unique language styles characterized by hashtags, mentions, and user-generated content. Social media has its own set of conventions and language norms. Thus, the impact of IT on language is vast, from introducing new terminology to changing communication styles. As technology continues to evolve, so will its impact on the ways we communicate and the words we use to describe our increasingly digital world.

At the same time, there are problems and peculiarities in translating IT neologisms. The translation of IT neologisms poses unique challenges due to the highly specialized nature of these terms and the need to accurately convey their meaning to both specialists in the field and ordinary listeners.

Many IT neologisms do not have direct equivalents in other languages, especially when describing new technologies or concepts. Translators often have to resort to borrowing the original term or providing a descriptive explanation.

IT terminology is evolving rapidly, with new terms and abbreviations appearing all the time. Translators must keep up to date with the latest developments to provide accurate translations.

Some IT terms can have multiple meanings or interpretations, and translators should carefully consider the context and consult with industry representatives to choose the most appropriate translation.

In some cases, IT neologisms may need to be adapted or translated into user-friendly language to be more accessible to a wider audience. This is often the case in software interfaces and user manuals.

Translators should consider the context in which an IT neologism is used. For example, a term used in programming may have a different translation than the same term used in cybersecurity.

IT neologisms may contain references to cultural or regional phenomena that are not easily translated or understood in other languages.

The translator must ensure that the translated term accurately conveys the technical concept behind the neologism. This is crucial for maintaining the integrity of the information and fulfilling the responsibilities.

When translating IT neologisms for ordinary listeners or readers, it is important to provide clear and understandable explanations. This may involve using simpler language and avoiding technical jargon.

Translators should strive for consistency in the translation of IT neologisms. Using different translations for the same term can lead to confusion.

To solve this problem, translators often work closely with subject matter experts and use specialized resources such as IT glossaries and manuals. In addition, when translating IT neologisms for a general audience, they can provide footnotes or explanations to make the meaning clear to both experts and laypeople.

In the rapidly evolving world of IT, effective translation of neologisms is crucial for disseminating knowledge, facilitating cross-cultural communication, and making technological advances accessible to a global audience, although it is not an easy task for translators.

Consequently, translating IT neologisms requires a delicate balance between technical accuracy and layman's understanding. The rapid evolution of IT terminology, the lack of direct equivalents in other languages, and the need to convey complex concepts in an understandable way pose serious challenges for translators. In addition, cultural and contextual considerations add even more complexity to the translation process.

Nevertheless, the translation of IT neologisms is a vital bridge that connects experts in the field with a wider global audience. It contributes to the dissemination of knowledge, strengthens intercultural understanding, and ensures that the benefits of technological progress are available to all.

References

1. Нечипоренко В. О. Неологізація як сучасний засіб поповнення словникового складу англійської мови. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 14–16 вересня 2021 р. Вінниця, 2021. Ч. 4. С. 184–190. [URL: http://www.vtei.edu.ua/doc/2021/1416092021/4.pdf#page=184](http://www.vtei.edu.ua/doc/2021/1416092021/4.pdf#page=184) (дата звернення 20.09.2023).
2. Nordquist R. What's a Neologism in the English Language?. *ThoughtCo* : вебсайт. URL: <http://grammar.about.com/od/mo/g/neologismterm.htm> (дата звернення: 30.08.2023).

BLYZNIUK A., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: Y.V. Boiko, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

POLYCODE TEXT AND ICONICITY OF VERBAL TRADEMARKS: CATEGORIES OF COHESION AND COHERENCE

Polycode texts are understood as texts of a complex semiotic nature, are close the understanding of markedly heterogeneous communicative phenomena. *A polycode text* is defined as an illustrated text in which verbally expressed information is combined

with an image; verbal and pictorial components form a visual, structural, meaningful and functional continuity, which provides a comprehensive, pragmatic impact on the addressee [1, p. 187]. In other words, they represent a combination of verbal text in oral or written form, images, as well as signs of a different nature.

Advertising text is one of the types of polycode text. A. D. Belova sees the uniqueness of the advertising text in the wide use of “non-verbal elements of communication, colour symbolism, which are capable of replacing language in modern advertising completely” [2, p. 155]. In order to decode the information contained in the polycode text correctly, it is necessary to perceive the text as a whole, taking into account the integration of signs of both verbal and non-verbal semiotic systems.

The advertising text can be considered a complete and symbolically organized semantic space, in which the processes of perception and understanding are based on the signs of various semiotic systems that interact and form meaningful blocks in the minds of the recipients. The formation of such semantic blocks helps to perceive the polycode text as a whole.

One of the main requirements for the advertising text is its quick, complete and adequate perception by the addressee, which is connected with the awareness of its cohesion and coherence. The *cohesion* and *coherence* as the basic categories of the advertising text have not yet been adequately covered by either domestic or foreign scholars. The cohesion and coherence of the text are two concepts that are known in both foreign and domestic linguistics. *Coherence* (integrity) as a basic characteristic of the text is manifested in the means of *cohesion* (connectivity), which is considered as a structural manifestation of coherence, as a concept that characterizes a set of linguistic (grammatical, lexical and phonetic) means, thanks to which the sentences in the discourse are united in structurally larger units [4, p. 307].

The coherence of the polycode text is determined by the communicative and cognitive attitude of the addressee (author of the text, artist, photographer, editor, etc.), a single topic that is revealed by verbal, non-verbal and para-verbal means.

Among non-verbal means, we focus on iconic pictorial signs, which are the most effective means of attracting attention. *Iconic signs* are signs that are based on the reproduction of the similarity between the sign and its meaning in terms of colour, shape, sound, structure, or sequence [5, p. 151]. Among iconic signs, following K. Kessel, we single out *optical* or *graphic* (illustrations, photographs, drawings, pictures) and *sound* (imitation of animal sounds, technology, etc.) signs. The coherence of the polycode text is manifested in the agreement, close relationship of the verbal and iconic components at the content, linguistic and compositional levels [6, p.18].

The connection between verbal and iconic components at the content level consists in semantic connections, which are represented with two main types [3, p. 60–65]:

1. The verbal component has a certain meaning, but does not have semantic completeness outside of correlation with the pictorial component.

2. The verbal component has a certain meaning, is semantically complete, but cannot be correctly interpreted outside of correlation with the iconic component.

Structural cohesion is manifested in the case when the iconic sign is included directly in the verbal component, where it replaces the corresponding verbal sign. Interacting

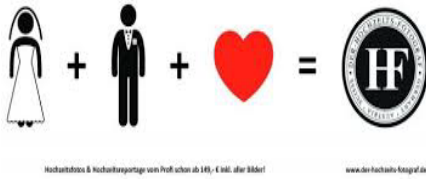

Fig. 1.

additions and realize the author's intention by finding a verbal explanation in the sum of these additions, which is an advertisement for wedding photography services.

In the case of *identifying cohesion*, the iconic sign identifies the addressee or addressees of the message. This type of cohesion is often used in advertising, where real and imagined consumers of goods or services are depicted. For example, in advertising in the form of personification, where animals or advertised goods can speak on behalf of a person. Due to its originality, the structural and identifying cohesion between components is one of the most common in advertising texts.

Fig. 2.

Deictic cohesion is the most universal type of cohesion between verbal and iconic components and is presented in texts of various fields of communication. This type of cohesion is characterized by an indication in the verbal component of a pictorial element or a direct reference to it by the addressee. The illustration (Fig. 2) shows a car, the background of the advertising text to the image of the car matches the colour of the dirt on the visual element itself, in particular the car. At the same time, an inseparable verbal and visual unity of the advertising text and the image of the object itself is created.

A certain *compositional cohesion* is established between the components of the

Fig. 3.

polycode text, which is consistently manifested in the *content structure* – the internal or semantic correlation of the components and in the formal structure of the text – the external or visual-spatial correlation of the components. The internal correlation of the elements of the polycode text consists in the fact that, participating in the disclosure of the topic, the compositional construction of the text, the iconic signs are correlated in terms of content with different parts of the verbal component.

The cohesion can be established with a letter, with a word and phrase, with a sentence or its parts, with one or several paragraphs, with relatively large fragments of the verbal component (sections, paragraphs), with the entire text. In the case of the verbal trademark of the animation studio *Pixar* (Fig. 3), compositional cohesion between verbal and visual elements is established on the basis of the association of the letter “I” with the image of studio soffits, which are used not only in the animation business, but also in general in film distribution.

Therefore, verbal trademarks contain a number of extralinguistic components. As the analysis of verbal trademarks shows, they are all coherent polycode texts with verbal and iconic elements that interact with each other at the compositional level.

References

1. Безугла Т. А. Англо- і німецькомовний рекламний дискурс: полікодовий лінгво-прагматичний підхід: дис. на здоб. наук. ступеня канд. філолог. наук: 10.02.04 «Германські мови». Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 304 с.
2. Белова А. Д. Лінгвістичні аспекти аргументації. Київ : 1997. 311 с.
3. Вороніна К. В. Особливості перекладу креолізованих текстів з елементами нонсенсу. *Нова філологія*. 2014. № 63. С. 60–65.
4. Некряч Т., Довганчина Н. Інтерсеміотичний та інтерлінгвістичний переклади: грані суміжності та точки розбіжностей. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. № 48. С. 302–310.
5. Кононець Ю. В. Поняття іконічного знака. Україна і світ: діалог мов та культур : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 21–23 берез. 2012 р.). М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2012. С. 150–152.
6. Kessel K. Basiswissen. Deutsche Gegenwartssprache. 2. Auflage. Tübingen und Basel: Narr Francke Verlag GmbH+Co. KG, 2008. 280 p.

BONDARENKO I., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: T. M. Vysotska, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

TERMINOLOGICAL AND TRANSLATIONAL ASPECTS OF SPECIALIZED MEDICAL TEXT

Having one of the oldest professional terminologies, the medical vocabulary developed on its own linguistic foundation by incorporating all of civilization's past achievements. Medical terminology is a living, evolving system that adapts to contemporary demands. The stylistic system variability of medical terminology reflected the history of the evolution of medicine, changes in scientific perspectives, the integration and differentiation of specialties, cultural linkages, and the effect of lexical-semantic language systems.

Due to their ambiguity, lack of direct parallels, and national variation in words, medical terms are a large portion of scientific and technical publications and provide considerable translation challenges. As the popularity of medical books grows and owing to the ongoing evolution of terminology, translation research methodologies are required.

The translation of specific terminology is important because it is used in medical circles and is frequently updated with new names and definitions, making modern professional medical text translation one of the most challenging in practice. With new

discoveries and accomplishments in all fields of medicine, major scientific effort that is conducted on a worldwide basis has contributed to this process.

The professional text is justifiably regarded as one of the key markers of 21st century worldwide scientific and technological growth. The study of medical texts receives the most recent and occasionally particular attention. With the fast evolution of society, particularly in the medical area, and the appearance of new trends in translation studies, replacement of the terminological system with a more specialized professional vocabulary becomes a certain task for the translator in modern translation studies. The effect of ongoing scientific study and advancement in the medical industry is the formation of new terminologies with specialized medical terminology [2, p. 57].

English language is continually expanding due to the addition of new terms. New illnesses, treatments, research techniques, and medications are constantly being developed, enriching this lexicon. There are several terminological categories that still require further research and have not received enough of it. One of the most important responsibilities for a translator acting as a mediator in intercultural communication is the study of general and translational elements of the medical language in light of contemporary globalization trends of human development.

Notably, medical writings also include specific grammatical qualities in addition to terminological ones. The vocabulary of medical text is dense with information but also more difficult to read and translate due to the usage of abbreviations and acronyms. One of the most challenging things to explain is how professional translation of medical materials keeps up with the ongoing expansion of the terminological system.

There is a clear need for accurate translations of technical medical materials to provide communication between experts in the area as well as between experts (doctors, scientists) and non-experts (patients).

Researching the intricacies of the medical sector and its rapid evolution is essential and required for future medical study materials.

Many local and international linguists were interested in the study of professional translation. A large body of literature has been written about the aspects of professional literature in many different fields. The topic considered in the master's thesis was previously developed in the materials of scientific publications by K. Rice, H. Vermeer, V. Wills, V. Karaban, T. Kiyak, R. Stolze, K. Nord, R. Arntz.

The need for a comprehensive analysis of the English-language terminological system of medicine and of health care is also due to the fact that today it is at a stage formation, needs codification, normalization and systematization of its concepts, after all "ordered, unified and standardized terminology is considered one of the main indicators of stimulating scientific and technical progress" [1, p. 134].

The purpose of our research is to pinpoint terminology and translation studies-related semantic, structural, lexical, and grammatical characteristics of English-language professional medical texts.

The following methods are used to complete the tasks:

- generalization (for the purpose of elucidating theoretical underpinnings and formulating research findings);
- system analysis (for the examination of the researched units as components of medical text);

- morphological, syntactic, and lexical analysis (to identify features of specialist medical writing at different language levels);
- the method of evaluating dictionary definitions (to determine the meaning examined terminological units).

The scientific novelty of the findings lies in the cross-linguistic correlations of medical and healthcare terms that have been established between Ukrainian and English, as well as in the identification and description of the main methods and techniques of medical vocabulary translation, which contributes to the general theory of translation and addresses lexical issues in translation from English into Ukrainian.

The practical value can be seen in their potential application of the results to the teaching of English lexicology, to the processes of organizing, standardizing, and codifying English terminology used in medicine and healthcare, to the writing of scientific papers based on terminological issues, and to the professional translation of English-language texts on medicine and healthcare.

References

1. Ізмайлова М. А. Семантичні процеси в термінології. *Вісник Житомирського державного університету*. 2005. Вип. 46. С. 134–136.
2. Карабан В. І. Переклад наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

BONDARENKO K., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: O. V. Stoliarska, Senior Lecturer, Department of Translation, Dnipro University of Technology

INTERACTION OF LANGUAGES AND DIALECTS: CASE STUDY OF UKRAINIAN DIALECTS

In the complex network of human communication, language does not exist in isolation, but is interconnected and interactive. This linguistic interaction often leads to the penetration of elements of one language into another, resulting in the emergence of dialects.

The research purpose is to study and understand the complex interaction of languages and dialects in the complex network of human communication. Moreover, the research specifically examines the case of the Ukrainian language, highlighting its three main dialects (Northern, Southwestern, and Southeastern) and how historical and geographical factors have influenced their development. In addition, it aims to capture the essence of cultural heritage, identity, and social understanding, offering a deeper insight into the linguistic diversity of this vibrant culture.

The word “dialect” derives from the Greek word “diálektos” meaning “conversation, the language of a country or a place or a nation, the local idiom which derives from a dominant language” or “dialegomai” meaning “participate in a dialogue” or “to talk to one another” [3]. In other words, it is a form of national language that is a

unique expression of culture, identity and heritage. The importance of this topic is profound as it revolves around the complex relationship between language and dialect. It has a profound impact on the development of cultural identity and heritage, facilitates exchanges between regions and contributes to a more complete understanding of society as a whole. Language contact is a fundamental process that occurs when a community comes into contact with other languages and cultures. It leads to changes in vocabulary, pronunciation, grammatical structures, and the incorporation of cultural elements.

An interesting example is our native language, Ukrainian, which has three main dialects: Northern, Southwestern and Southeastern. The development of these dialects is determined by historical and geographical factors. Yuri Shevelev's theory is that "Ukrainian language developed around two main linguistic centers: Galician-Podolski and Kiev-Polish, which were in good harmony with the Southwestern and Northern dialects" [2].

Northern dialects, also known as Polissya dialects, are characterized by a unique complexity. Spread along the border with Belarus and partially bordering Russia in Chernihiv Oblast, they represent a transition zone between southern Ukrainian dialects and neighboring languages. This geographical location has led to the fusion of linguistic features with elements of the Belarusian and Russian languages. The Polissya dialect is also known for its characteristic vowels, such as "ĕ", "ĕ" and "o", which are pronounced differently depending on force and other factors. In addition, the Polissya dialect is characterized by the preservation of double vowels (diphthongs), which do not exist in modern standard Ukrainian language, which further enriches the linguistic picture of the dialect.

The Southwestern dialects demonstrate the characteristic diversity of the Ukrainian language. Distinctive phonetic features, such as the preservation of the archaic "p" before "i" in some words, reflect linguistic processes that preceded the Galician principality. Regional variations in pronunciation, such as "Berezhany" becoming "Berezhyny" in Berezhansky District, also emphasize the complex subtleties of this dialect. The softening or hardening of consonants depending on the phonetic context and the preservation of a more archaic grammatical structure also emphasize the uniqueness of this dialect. Thus, Southwestern dialects are evidence of the historical and geographical factors that have shaped their distinctive linguistic features.

The Southeastern dialects include Naddniprianshchyna, Slobozhanshchyna and Stepovyi, of which Naddniprianshchyna is the oldest and reflects the characteristics of the Northern dialects. The other two, Slobozhanshchyna and Stepovyi, emerged during the Cossack period and subsequent settlement of Ukraine, and were influenced by Russian, Serbian, Bulgarian, German, Romanian and other languages. These dialects are not Surzhik, a mixture of Ukrainian and Russian, but unique linguistic expressions [1].

Thus, the interactions and intersections of languages and dialects represent a fascinating journey into the ever-evolving networks of human communication, capturing the essence of cultural heritage, identity and social understanding. The Ukrainian language demonstrates the rich complexity of dialect variation shaped by historical migration and geography. Each dialect tells a unique story, providing a deeper understanding of the linguistic diversity of this vibrant culture.

References

1. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори : монографія. Київ: Наук. думка, 1990. 161 с.
2. Шевельов Ю. В. Історична фонологія української мови// ВУКІ Новини освіти: веб-сайт. URL: <https://buki.com.ua/news/dialektizmi-v-ukrayinskii/>
3. Wiktionary, the free dictionary. URL: <https://en.wiktionary.org/wiki/dialect>

BORSHCHOVETSKA V., State University of Trade and Economics

VOVKOTRUB V., State University of Trade and Economics

Scientific supervisor: V. Borshchovetska, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Modern European Languages

MEDICAL TECHNOLOGIES: ACHIEVEMENTS AND CHALLENGES IN THE FIGHT AGAINST DISEASES

Abstract. This article explores the advancements and challenges in future medical technologies in the battle against diseases. It analyzes recent research and publications that have initiated solutions to this issue. The study highlights previously unresolved aspects of the overall problem and establishes the objectives of the article. The research material is presented with comprehensive justification of the scientific findings. The article concludes with the insights gained from the research and outlines future prospects in this field.

Keywords: medical technologies, diseases, scientific research, innovation, future, health, mixed reality, augmented reality, virtual reality, 3D printing, AI integration, robotics, telemedicine.

Formulation of the problem. In the modern world, the development and application of cutting-edge technologies in the field of medicine are of immense importance for improving the quality of healthcare services and saving patients' lives. However, this process is accompanied by a range of complex scientific and practical problems that require immediate solutions.

Firstly, there is inequality in access to medical services worldwide due to limited access to advanced medical technologies. Secondly, there is a need for improvement in diagnostics and treatment, requiring scientific research and the development of new methods. Thirdly, there is a lack of effective integration of technologies, leading to the isolation of different medical solutions and complicating the exchange of crucial medical information and patient data management. Lastly, there are ethical issues related to the confidentiality of medical data and the security of artificial intelligence usage.

Analysis of recent research and publications. The latest scientific research in the field of medical technologies is focused on developing innovative methods for disease diagnosis, treatment, and addressing common issues. It involves utilizing digital advancements for disease prediction and adopting personalized approaches to patient care. These studies serve as the foundation for improving modern medical technologies.

The research outcomes based on the analysis of materials from leading scientific databases and academic publication sites such as The National Center for Biotechnology Information, Wiley Online Library, Research Gate, USF Health Morsani College of Medicine, and The Healthcare Insights highlight key medical technological innovations that are currently evolving and hold significant importance for the future of medicine. These include mixed reality, which combines augmented and virtual worlds, brain-computer interfaces, 3D printing, AI integration, robotics and sensors, telemedicine, and technology in mental health.

The purpose of the article. This article aims to conduct a profound analysis of the current state and future prospects of medical technologies. We intend to study the overarching trends shaping the development of medical technologies today, examine their significance in the modern world, and identify innovations that will play a pivotal role in future medical practices. Additionally, the article addresses major challenges faced by this field and explores potential solutions. It also sheds light on innovative approaches that could prove effective in enhancing medical practices in the future.

Outline of the main research material. One of the key issues in healthcare is the inequality in access to medical services. Advanced medical technologies often remain inaccessible to many regions of the world, leading to serious challenges in healthcare delivery.

To address this pressing problem, telemedicine is rapidly gaining ground as an innovative approach revolutionizing the field of healthcare. Telemedicine is a medical practice that utilizes technologies and telecommunication systems for remote diagnosis, consultations, patient treatment, and even surgeries through remote surgical robots. This branch of medicine relies on transmitting medical information via electronic communication means and may involve the use of video conferences, mobile applications, specialized data exchange platforms, and other technologies to facilitate communication between healthcare professionals and patients at a distance [2].

Telemedicine is especially beneficial in urban areas with overpopulation and remote regions where access to medical facilities is limited. It enables patients to receive quality medical care without leaving their homes. Additionally, it serves as an effective tool for monitoring patients with chronic illnesses and provides real-time supervision. Telemedicine contributes to reducing healthcare costs and improves the quality of services, making medical care more accessible and convenient for everyone.

The future of telemedicine looks promising. The expansion of internet accessibility and the development of high-speed technologies will ensure broader patient coverage. Technological innovations such as augmented reality will enable more accurate consultations and diagnostics through video conferencing. Furthermore, the advancement of artificial intelligence and data analysis will automate diagnostics and develop personalized treatment plans[1].

Research and development in the improvement of diagnostics and treatment are integral parts of our journey towards the future of high-tech medicine. The use of artificial intelligence in this field opens up endless possibilities. AI is utilized to analyze vast amounts of clinical data and images. Through machine learning systems, it can detect and predict diseases at early stages, enabling immediate treatment and increasing the chances of successful outcomes. In medical diagnostics, AI is applied to analyze

various images such as X-rays, CT scans, and MRI images. It aids in identifying anomalies and patterns that might be imperceptible to the human eye. Additionally, AI is used for personalized medicine. This means that based on the analysis of genetic and clinical data, it can develop individualized approaches to treatment, seeking the most effective therapy methods and medications for specific patients. Furthermore, AI is employed to optimize medical processes, including patient appointments, resource allocation, and medical record management. It also assists in predicting epidemics, tracking diseases, and studying pandemics [3].

With the help of AI, the medical field becomes more precise, efficient, and accessible, alleviating the burden on healthcare professionals and enhancing the quality of healthcare services.

The future development of Artificial Intelligence (AI) in medicine involves expanding its functions and applications. Integrating AI with other cutting-edge technologies such as big data and nanotechnology will enable the creation of more accurate and personalized diagnostic and treatment methods. In the future, AI can be used to develop personalized treatment plans that take into account the genetic characteristics of each patient. The advancement of AI in medicine also entails creating more efficient and sophisticated data analysis systems. This means developing machine learning algorithms for precise diagnosis of various diseases and discovering new medications [6].

Insufficient adoption and utilization of innovative technologies also significantly impact the development of medical technologies. The lack of effective collaboration between medical professionals, engineers, and researchers in the field of advanced technologies complicates innovation development and implementation. Different technological solutions in the field of medicine operate in isolation from each other, making it challenging to exchange vital medical information and manage patient data effectively [5].

In particular, the integration of cutting-edge medical technologies into the practices of medical institutions requires the development of effective implementation strategies that ensure the safety and trust of these technologies among healthcare professionals and patients. Additionally, researchers need to focus on standardizing and regulating the use of advanced medical tools and technologies.

In today's world, various technological innovations, such as virtual and augmented reality, 3D printing, nanorobots, and biohybrids, represent powerful potential for revolutionizing various fields. The interaction between these technologies can be pivotal in shaping a progressive future in the fields of medical science and healthcare [4].

Virtual and augmented reality have revolutionized the medical sphere, introducing new possibilities and enhancing the quality of patient care. Virtual environments are used for educating future doctors, simulating complex surgical procedures, and even for therapeutic purposes, such as treating phobias or post-rehabilitative recovery. Augmented reality, including both augmented and virtual reality, provides an immersive experience, allowing doctors to study anatomy, interact with three-dimensional models, and conduct virtual consultations. In the future, virtual and augmented reality will continue to evolve, becoming even more accessible and powerful. Utilizing advanced

VR headsets, sensors, and interfaces will enable doctors not only to observe patients in immersive environments but also to interact with them in real-time, analyze data, and provide more accurate diagnoses [4].

One of the key advantages of using virtual and augmented reality in medicine is the ability to train future doctors in a safe environment where mistakes have no serious consequences. Additionally, these technologies allow the simulation of complex medical procedures and surgeries using realistic simulations. For patients, these technologies can serve as a means to reduce stress and anxiety during procedures that are perceived as painful or unpleasant.

The application of virtual and augmented reality is also evident in the diagnosis, rehabilitation, and treatment of various conditions, including mental illnesses. They can be used to create personalized treatment and rehabilitation plans, as well as stimulate brain activity in patients with neurological disorders [6].

3D printing revolutionizes the production of medical implants and devices. This technology enables the creation of three-dimensional objects from digital models and is widely used in the production of various medical devices, prosthetics, implantation, and even in the manufacturing of tissues and organs for transplantation. The future of 3D printing in medicine promises even more impressive possibilities. With the improvement of materials and technologies, the capabilities of printing more precise and complex structures will significantly increase. It is expected that 3D printing will be used to create personalized individual devices, optimize surgical interventions, and rehabilitate patients. Moreover, 3D printing opens opportunities for research and the development of new treatment methods. It can be a vital tool for developing new medications, studying diseases, and creating personalized therapeutic regimens for patients. Overall, 3D printing opens doors to a new era in medical practice, elevating it to a new level of precision, efficiency, and individualization [1].

Robotic technologies have significant potential for precise treatment and disease diagnosis. The use of robots in the medical field is already realized in the form of surgical robots, rehabilitation devices, and medical assistants. Surgical robots enable doctors to perform complex surgeries with great precision and minimize trauma to patients. Rehabilitation robots are used for physiotherapy and restoring motor functions. Medical assistant robots are employed to provide basic medical assistance, measure health metrics, and maintain electronic health records [2].

The future development of robots in medicine involves increased autonomy, integration with artificial intelligence to enhance diagnostics and therapy, and the development of micro-robots for internal medical procedures. Robots can become key participants in surgical operations and diagnostic procedures due to their accuracy and ability to perform intricate tasks. One of the main advantages of robots in medicine is their ability to perform routine procedures and operations, freeing doctors from monotonous tasks and allowing them to focus on more complex medical cases [7].

Robots can work tirelessly and provide stability and high-speed task execution. Their precision and reliability make them essential tools in medical practice, contributing to the improvement of the quality of medical services and the patient experience.

Conclusions. It can be concluded that the development of medical technologies is critically important for the modern world and holds promise for the future. These technologies help improve diagnosis, enhance treatment effectiveness, promote individualized patient care, and increase quality of life. The significance of these innovations lies in enhancing the quality of healthcare, increasing lifespan, and reducing disease burden, which are pertinent challenges in the contemporary world and crucial factors for the future.

However, along with these advancements, it is vital to address ethical, social, and safety issues associated with the implementation of cutting-edge technologies in medicine. The development of advanced technologies in the medical field requires an integrated approach to tackle challenges. Resolving these issues necessitates collaboration among medical institutions, scientists, engineers, legislators, and other stakeholders to create innovative and ethically justified solutions for improving the quality and accessibility of healthcare.

References

1. Charles B Wilson. The impact of medical technologies on the future of hospitals. National Library of Medicine. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1129065/> (date of application: 13.10.2023).
2. Dr. Bertalan Mesko. 20 Medical Technology Advances: Medicine In The Future – Part I. The Medical Futurist. URL: <https://medicalfuturist.com/20-potential-technological-advances-in-the-future-of-medicine-part-i/#> (date of application: 12.10.2023).
3. Dr. Nicola Williams, Ph.D.. What does the Future Look Like for New Medicines? News Medical Life Sciences. URL: <https://www.news-medical.net/health/What-does-the-Future-Look-Like-for-New-Medicines.aspx> (date of application: 14.10.2023).
4. Future of medical science. Deloitte. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pt/Documents/life-sciences-health-care/future-of-medical-science.pdf> (date of application: 14.10.2023).
5. Hannah Burke. Top 10 new medical technologies 2022. Proclinical. URL: <https://www.proclinical.com/blogs/2022-4/top-10-new-medical-technologies-2022> (date of application: 12.10.2023).
6. 5 Innovative Medical Devices Inspired by Sci-Fi Technologies. USF Health Morsani College of Medicine. URL: <https://www.usfhealthonline.com/resources/health-informatics/5-real-life-medical-devices-inspired-by-science-fiction/> (date of application: 13.10.2023).
7. The future of healthcare technology. The Healthcare Insights. URL: <https://thehealthcareinsights.com/the-future-of-healthcare-technology/> (date of application: 14.10.2023).

CHEREDNIK M., University of Customs and Finance, Dnipro
Scientific supervisor: Horban Oleksandr, Ph.D., Associate Professor of Foreign Philology, Translation and Professional Language Training Department, University of Customs and Finance

PHRASAL VERBS AND IDIOMS: DIFFERENCES AND TRANSLATION

English, like any other language, has its own lexical features, which are an integral feature of this language. Such part of language as phrasal verbs is well-known and rather difficult component of English language. Both phrasal verbs and idioms, which are often confused, are topics that cause difficulties during studying and translation. The reason of difficulties is their meaning which is almost always different from the literal.

Phrasal verb is a phrase necessarily made with verb and another word, mostly a preposition. Adding preposition, and also adverb is possible, changes the basic meaning of verb. In that case knowing just the dictionary meaning is not enough to understand, use and translate phrasal verb.

Examples - such simple verbs as *run*, *look*, *get* obtain completely new meanings with prepositions: *run into* (to meet smb unexpectedly), *look for* (to search sth), *get through sth* (to beat an unpleasant situation).

Phrasal verbs are very common spoken language and informal writing [1]. There are also two types of phrasal verbs: separable, which are separated in the sentences, and non-separable, which cannot be divided when they are in the sentences [4].

Talking about idioms, they are a special part of speech that is often used in poetry and enriches speech. Idiom is an expression or a sentence which parts do not have a literal meaning but acquire a completely different, often hidden, meaning [2]. It is not obvious what exactly the phrase denotes and for most idioms, the only way to understand them is to learn the meaning.

Idioms can be connected to different sides of language and life at all. Weather (*rain cats and dogs*), money (*make ends meet*), emotions (*hit the roof*), colors (*black out*) etc.

So finding similarities and differences between phrasal verbs and idioms it can be seen that both of utterances are challenging to understand and guess the exact meaning. And the main difference between expressions is their construction where phrasal verb always made with verb with added preposition or adverb but idiom can consist of nouns, adjectives, verbs and other parts of speech [3].

Idioms are sometimes named the biggest pain in the neck for an interpreter, and that is also an idiom. Idioms are not universal and can be associated with something very specific to a particular culture. This fact brings up various strategies for translating. First of all, is to find the completely or partially similar idiom in the target language and use it. Another method is more suitable for translating also phraseological units that have no equivalents or appropriate utterances in other languages. An interpreter needs to rephrase the sense of an idiom and put the main meaning it the text [1].

Translating phrasal verbs may seems to be easier. At least their meanings can be found in special dictionaries. And it is more likely to learn phrasal verbs during

studying the language then a lot of idioms by heart. However, here an interpreter must be careful too. It is crucial to make the right translation or find appropriate verb in the target language, as it has such.

It is not allowed to change the sense and the idea of the source text or even omit idioms, so a person who makes the translation takes a bit of risk using rephrasing. That is why it can be said that not just knowledge and large vocabulary are needed for translating but also logic, resourcefulness, exceptional knowledge of one's own language, understanding of the author's thoughts, and even imagination are necessary tools for high-quality translation.

References

1. Idioms in Translation. URL: <https://www.responsivetranslation.com/blog/idioms-in-translation/> (Дата звернення 15.10.2023)
2. The Ultimate Guide to Translating Idioms. URL: <https://leaftranslations.com/ultimate-guide-translating-idioms/> (Дата звернення 15.10.2023)
3. What is the Difference Between Phrasal Verbs and Idioms. URL: <https://pediaa.com/what-is-the-difference-between-phrasal-verbs-and-idioms/> (Дата звернення 15.10.2023)
4. What is the Difference Between Phrasal Verbs and Idioms. URL: <https://www.differencebetween.com/what-is-the-difference-between-phrasal-verbs-and-idioms/#:~:text=Verbs%20and%20Idioms%3F-,The%20key%20difference%20between%20phrasal%20verbs%20and%20idioms%20is%20that,while%20presenting%20a%20figurative%20meaning.> (Дата звернення 15.10.2023)

CHYR S., Lviv State University of Safety

Scientific supervisor: Palchevska O.S., Lviv State University of Safety

VERBALIZATION PECULIARITIES OF THE WAR CONCEPT IN MEDIA DISCOURSE: CORPUS-BASED AND TRANSLATION PERSPECTIVES

Abstract. This article delves into the complex verbalization of the "WAR" concept within media discourse, drawing from corpus-based analysis and translation perspectives. It highlights the multifaceted nature of the concept, shaped by cultural and linguistic factors, emphasizing the media's significant role in shaping public perceptions of war. Through a corpus-based approach, it examines linguistic choices in war-related terminology, and it explores the challenges and strategies involved in translating this concept.

Key words: War, media, corpus-based analysis, translation perspectives.

Problem statement. The general context of this research lies in the necessity to comprehend and analyze the intricacies of verbalizing the "WAR" concept in media discourse. This is very important for us, Ukrainians, because our country is currently at

war. This concept serves as the basis for shaping public opinion, influencing political decisions, and being the subject of intense academic scrutiny. It is well-established that the translation and usage of military terminology in different cultures and languages can significantly impact news perception and public sentiment. However, there is a need to unravel the complexity of this process using corpus-based methods, study translation strategies, and identify similarities and differences in the verbalization of the "WAR" concept across various cultures.

This research addresses several significant objectives. Firstly, it uncovers the peculiarities of verbalizing the "WAR" concept in media discourse through corpus analysis, providing both qualitative and quantitative insights into the linguistic choices and semantic frames employed. Secondly, it delves into the challenges faced by translators when dealing with war-related terminology and offers recommendations to enhance the accuracy and effectiveness of military discourse in the media. Lastly, the study conducts a cross-cultural analysis to identify commonalities and disparities in the verbalization of the "WAR" concept across Ukrainian and English languages and cultures, which is crucial for understanding global aspects of media discourse and its impact on public opinion.

Previous studies. In recent years, there has been a surge of research and publications that have initiated the investigation of the verbalization peculiarities of the "WAR" concept in media discourse, focusing on corpus-based analysis and translation perspectives.

1. **Corpus-Based Analysis:** A significant body of research has utilized corpus-based methods to delve into the linguistic intricacies of war discourse. Researchers such as Baker (2014) and Semino (2018) have employed these approaches to scrutinize the linguistic choices in media texts related to war. Their work has illuminated the patterns and semantic frames used in representing the concept of war, enhancing our understanding of how it is conveyed in media discourse.

2. **Translation Studies:** Another pivotal aspect of this research domain centers on translation strategies concerning war-related terminology. Scholars like Pym (2017) and Baker (2019) have explored the challenges faced by translators in rendering military concepts across languages and cultures. Their studies have not only exposed the complexities involved in translation but have also provided practical recommendations for enhancing the accuracy and cultural sensitivity of translating war-related terminology.

These recent publications have significantly advanced our understanding of the verbalization of the "WAR" concept in media discourse. By focusing on corpus-based analysis and translation perspectives, researchers have unraveled the linguistic and translational aspects of how war is represented in the media. This research underscores the importance of studying the intricacies of war discourse to ensure its effective communication and impact on public perception. Further work building upon these foundations is likely to yield deeper insights into this multifaceted topic.

Previously unresolved parts. This article examines several previously unexplored aspects of the broader problem of the verbalization of the concept of "WAR" in media discourse. These aspects involve combining corpus analysis and translation perspectives in a novel way that aims to fill gaps in the existing literature.

While previous studies have examined linguistic choices in military discourse, a specific focus on the interaction between linguistic features and the translation of war-related terminology is a relatively unexplored area. This article aims to fill this gap by shedding light on how translation strategies influence the verbalization of the concept of "WAR" in media discourse. It delves into the intricacies of translating not only words, but also the emotions and cultural nuances underlying them, which play a crucial role in the portrayal of war.

Article's objectives. The overarching goal of this article is to investigate the intricacies of the verbalization of the "WAR" concept in media discourse, employing corpus-based analysis and translation perspectives. Specifically, the article aims to achieve the following objectives:

1. To unravel the linguistic nuances and patterns in the representation of the "WAR" concept in media discourse through a comprehensive corpus-based analysis.

2. To explore the challenges and strategies involved in translating war-related terminology across languages and cultures, with a focus on enhancing the precision and cultural sensitivity of the translation process.

3. To examine the evolving nature of war representation in the media, considering contemporary developments, and their implications for the accuracy and effectiveness of war discourse.

By addressing these objectives, the article seeks to contribute to a deeper understanding of how the concept of war is conveyed in media discourse and how it is perceived by the public and media professionals.

Main research material. This study represents a comprehensive exploration of the verbalization of the "WAR" concept in media discourse, synthesizing the methodologies of corpus-based analysis and translation perspectives. The investigation uncovered several crucial insights that significantly contribute to our understanding of how war is portrayed and understood in the media.

Corpus-Based Analysis:

- Through the meticulous examination of a vast corpus of media texts, linguistic patterns and semantic frames related to war were discerned. The findings revealed that war-related terminology is often imbued with metaphors, vivid imagery, and emotional connotations, all of which play a pivotal role in shaping public perception of war.

- Quantitative data demonstrated the frequency and prominence of specific war-related terms, shedding light on the recurring language used in media discourse. This statistical analysis deepened our knowledge of which words and expressions are more commonly utilized, thus providing valuable insights into the rhetorical aspects of war representation.

Translation Strategies:

- An in-depth exploration of translation strategies when dealing with war-related terminology exposed the multifaceted challenges faced by translators in conveying the gravity and nuances of this concept across languages and cultures. The research highlighted the pivotal role of accurate and culturally sensitive translation in the effective communication of war-related news.

- The study offered practical recommendations for enhancing translation practices in media reporting on war. These recommendations encompassed linguistic precision,

preservation of emotional impact, and the cultural adaptation of terminology, all aimed at ensuring that the concept of war is faithfully and effectively conveyed to diverse audiences.

In the final analysis, aspect that became clear and easy to understand was that only when you live in a time when your country is at war do you understand the authenticity of words related to military topics, and they are interpreted for us in a completely different way than when the country does not know what war is.

Conclusions. Expanded Conclusions on Corpus-Based and Translation Perspectives:

- **Linguistic Complexity and Emotive Impact:** This research has uncovered the intricate linguistic terrain within media discourse concerning war. The use of metaphors and emotional connotations in war-related terminology demonstrates the substantial influence of language on molding public perceptions and emotions regarding war. This insight is not merely academic but holds practical implications for how media professionals and policymakers craft messages about war. Understanding how language shapes the narrative around war is essential for creating more informed and balanced discourse.

- **Translation Challenges and Cultural Sensitivity:** The study has highlighted the formidable challenges that translators face when dealing with war-related terminology, especially in the context of cross-cultural communication. Accurate and culturally sensitive translation is the linchpin in ensuring that the depth of meaning, emotional weight, and cultural significance inherent in these terms are conveyed faithfully. The practical recommendations offered in this research extend to professionals involved in translating war-related content, assisting them in preserving the original meaning and emotional resonance, irrespective of the language or culture involved. This underscores the significance of translation as a cultural and linguistic bridge in the representation of war.

As a final point, this research has provided a profound understanding of the complexities surrounding the verbalization of the "WAR" concept in media discourse, with a particular focus on corpus-based analysis and translation perspectives. The discoveries emphasize the need for a more nuanced and thoughtful approach in both language use and translation when addressing the subject of war in the media. These findings have far-reaching implications, from refining media practices to elevating public understanding and discourse about war on a global scale.

Future Research Perspectives:

The findings of this study open avenues for further research in several directions:

- **Societal Impact:** Understanding how media representation of war influences public opinion and political decision-making remains a critical area for further exploration, with the potential for interdisciplinary studies involving sociology and political science.

- **Contemporary Developments:** Given the dynamic nature of war representation, continuous monitoring of how media discourse adapts to contemporary developments is essential. Longitudinal studies can offer insights into evolving narratives over time.

• **Technological Advancements:** The role of emerging technologies, such as artificial intelligence and natural language processing, in analyzing and influencing media discourse on war is an area with considerable potential for exploration.

References

1. Учасники проєктів Вікімедіа. Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка (дата звернення: 10.10.2023).
2. Create and search a text corpus | Sketch Engine. *Sketch Engine*. URL: <https://www.sketchengine.eu/> (date of access: 20.09.2023).
3. Flowerdew L. Corpus-based analyses of the problem-solution pattern: A phraseological approach. Amsterdam : John Benjamins Pub., 2008. 179 p.
4. Google Академія. *Google Scholar*. URL: https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk&as_sdt=0,5 (дата звернення: 07.10.2023).
5. Perspectives on Translation Quality / ed. by I. Depraetere. Berlin, Boston : DE GRUYTER, 2011. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110259889> (date of access: 07.10.2023).
6. Scirus | USC Libraries. *USC Libraries*. URL: <https://libraries.usc.edu/databases/scirus> (date of access: 02.10.2023).
7. Talbot M. Media Discourse. Edinburgh University Press, 2007. URL: <https://doi.org/10.1515/9780748630073> (date of access: 03.10.2023).

DIAKOVA A., Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro
Sprachberaterin: S.V. Korotkova, Dozentin, PhD, Lehrstuhl für Dolmetschen,
 Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro

DIE GESCHLECHTERGLEICHSTELLUNG IN DER DEUTSCHEN SPRACHE

Die Geschlechtergleichheit spiegelt die Prinzipien von Gleichheit und Gerechtigkeit für alle Personen wider, unabhängig von ihrer Geschlechtsidentität. Dies ist ein wichtiger Aspekt der modernen Gesellschaft, der darauf abzielt, Diskriminierung zu beseitigen und Inklusivität zu fördern. Die Sprache als wichtiges Kommunikationsmittel hat einen wesentlichen Einfluss auf die Bildung geschlechtsspezifischer Vorstellungen. Grammatische Strukturen und Wörter können Stereotype unterstützen oder brechen und beeinflussen die Wahrnehmung der persönlichen Geschlechtsidentität und das Verhältnis zwischen Männern und Frauen in der Gesellschaft. Das Verständnis dieser Wechselbeziehung ist entscheidend für die Gestaltung sprachlicher Praktiken, die die Geschlechtergleichheit unterstützen.

Die geschlechtsspezifische Sprachproblematik in der deutschen Sprache hat eine lange Geschichte, die die soziokulturellen Veränderungen und Einstellungen zur Geschlechtsidentität im Laufe der Jahrhunderte widerspiegelt. Im Mittelalter wies die deutsche Sprache eine erhebliche Anzahl grammatikalischer Unterscheidungen nach Geschlecht auf: männliche, weibliche und sächliche Genera. Während der Reformation im 16. Jahrhundert wurde dieses System durch Martin Luthers Standardisierung reduziert, was zu einer Verringerung der Anzahl geschlechtsbezogener Flexionen führte.

Jedoch in den XVIII.-XIX. Jahrhunderten entwickelte sich eine konservative Geschlechterideologie, die die Sprachpraxis beeinflusste. Diese Zeit war geprägt von der Unterstützung traditioneller Geschlechterrollen, die sich in der Sprache durch die Verwendung entsprechender grammatikalischer Formen widerspiegelte. Ein Beispiel dafür sind Wörter, die den sozialen Status einer Person je nach ihrem Geschlecht anzeigten.

Im 20. Jahrhundert, besonders nach dem Zweiten Weltkrieg, gab es bedeutende Veränderungen in der Gesellschaft und in den Vorstellungen über Geschlechter. Dies hatte Auswirkungen auf die Sprache, die versuchte, inklusiver zu werden und die Gleichberechtigung zwischen Männern und Frauen widerzuspiegeln. Einer der Wege dafür war die Verwendung von generischen Formen, die kein bestimmtes Geschlecht anzeigen. Ein Beispiel hierfür ist das Wort "Lehrer", das früher männlichen Geschlechts war und nun verwendet wird, um einen Lehrer unabhängig von der Geschlechtszugehörigkeit zu bezeichnen.

Derzeit ist in der deutschen Sprache ein Trend zu einer aktiveren Berücksichtigung der Geschlechtergleichheit zu beobachten. Es entstehen neue Formen und Ausdrucksweisen der Geschlechtsidentität. Zum Beispiel verwenden deutsche Hochschulen jetzt statt "Studenten" das geschlechtsneutrale "Studierende" und statt "Lehrer" das "Lehrende".

Der gegenwärtige Stand der Geschlechtergleichheit in der deutschen Sprache zeichnet sich durch eine zunehmende Verwendung gendergerechter Sprache aus, die darauf abzielt, alle Geschlechtsidentitäten widerzuspiegeln und Geschlechterstereotype zu überwinden. Dies zeigt sich in der Einführung neuer Wörter und Formen, um geschlechtliche Unterscheidungen zu vermeiden.

Zum Beispiel kann anstelle des großen 'I' das 'Gendersternchen' (Gendersternchen) verwendet werden: Kassierer*in. Es wurde sogar in den Duden aufgenommen. Eine andere Option ist der Unterstrich (gender gap, gender stripe) oder der Doppelpunkt: Kassierer_in oder Kassierer:in. In der gesprochenen Sprache sollte das 'Gendersternchen' und äquivalente linguistische Konstruktionen durch eine Pause gekennzeichnet werden. Um nicht nur Frauen und Männer, sondern auch Menschen des dritten Geschlechts zu berücksichtigen, verwenden sie, wo möglich, das neutrale Kassierende oder ersetzen es durch das Wort 'Person': Person an der Kasse.

Ein weiteres interessantes Wort ist Studentenfutter, so nennen die Deutschen eine kalorienreiche Mischung aus Trockenfrüchten und Nüssen, die sie zum Snacken mitnehmen, übrigens nicht nur Studenten. Interessant ist, dass im Sortiment eines bayerischen Supermarktes einmal das Produkt "Student*innenfutter" (Studentenfutter für Studentinnen und Studenten) auftauchte.

Auch die Verwendung spezifischer Präfixe ist eine Möglichkeit, um Geschlechtsunterschiede in der deutschen Sprache zu vermeiden und zu einer geschlechtsneutraleren Sprache beizutragen. Dieser Ansatz besteht darin, gemeinsame Anfangsteile von Wörtern für alle Geschlechter zu verwenden, anstatt getrennte Präfixe für jede Geschlechtskategorie (männlich, weiblich und sächlich) zu verwenden.

Zum Beispiel wird das Wort 'Mitarbeiter' für Männer verwendet, während 'Mitarbeiterin' für Frauen verwendet wird. Um eine geschlechtsneutralere Variante zu schaffen, kann das Präfix 'Mit-' als gemeinsame Grundlage für beide Geschlechter

verwendet werden, um das Wort 'Mitarbeitende' zu bilden.

Es ist zu beachten, dass die Verwendung von sprachlichen Konstruktionen zur Vermeidung von Geschlechterformen auch eine Strategie ist, die darauf abzielt, keine spezifische Geschlechtsangabe in der Sprache zu machen. Diese Herangehensweise ermöglicht es, eine geschlechtsneutralere und inklusivere Sprache zu schaffen. Zum Beispiel:

- **Verwendung sprachlicher Konstruktionen mit neutralen Pronomen:**

Anstelle der Verwendung von Pronomen, die auf ein bestimmtes Geschlecht hinweisen, können neutrale Pronomen wie "es" (es) oder "man" (man) verwendet werden. Zum Beispiel: "Es ist wichtig" (Es ist wichtig).

- **Verwendung sprachlicher Konstruktionen zur Vermeidung persönlicher Pronomen:**

Anstelle der Verwendung persönlicher Pronomen können Sätze so konstruiert werden, dass geschlechtsspezifische Verweise vermieden werden. Zum Beispiel: "Die Person, die" (особа, яка) anstelle von "Er/Sie, der/die" (він/вона, який/яка).

- **Verwendung generischer Formen mit neutralen Wörtern:**

Verwendung generischer Formen mit neutralen Wörtern, die keine geschlechtsspezifischen Assoziationen haben. Zum Beispiel: "Die Lehrkraft" (викладач/викладачка), wobei "Lehrkraft" eine generische Form ohne geschlechtsspezifische Assoziationen ist.

Als Fazit lässt sich festhalten, dass die geschlechterbezogene sprachliche Gleichberechtigung nicht nur ein Mittel zur Vermeidung von Diskriminierung und zur Schaffung einer inklusiven Gesellschaft ist, sondern auch ein Schritt in Richtung kultureller Transformation, der dazu beiträgt, Stereotypen zu durchbrechen und die Möglichkeiten für alle Geschlechter zu erweitern. Es ist wichtig, weiterhin aktiv an der Popularisierung der geschlechterbezogenen sprachlichen Gleichberechtigung zu arbeiten und diese in der Gesellschaft zu fördern, um eine gerechtere und verständnisvollere Welt aufzubauen.

Literatur

1. Тетяна Вайнман, Гендерно-нейтральна мова на уроках німецької.

URL: <https://www.dw.com/uk/chlenkyni-v-nimetskii-abo-yak-buty-z-henderno-neutralnoiu-movoju-na-urokakh/a-59007226>

2. Слаба О.В. Засоби досягнення гендерної коректності у сучасній німецькій мові.

URL: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-33>

3. Гойда О. І, Гендерно коректна політика німецької мови в різних формах її УЗУСУ.

URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/part_1/20.pdf

4. Гайдаєнко О. О. Історія та місце фемінітиву в німецькій та українській мовах.

URL: <http://www.confcontact.com/2016-alyans-nauk/gaydaenko.htm>

DIAKOVA A., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L.V. Berdnyk, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology, Dnipro

TERMINOLOGICAL NEOLOGISMS: TRANSLATION METHODS FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN (IT Field)

Abstract: This article is dedicated to the analysis and exploration of terminological neologisms in the field of Information Technology (IT). Terminological neologisms constitute a fundamental component of the language system, continuously evolving and improving in tandem with the rapid pace of technological advancement.

The article explores various methods of translating terms from English into Ukrainian, taking into account the characteristics of both languages. The main methods include lexical translation, transliteration, adaptation, and composition. The importance of accurate translation and preserving the meaning of terms is emphasized, as it contributes to the effective perception and utilization of information in the field of IT.

The article also addresses the challenges and difficulties that translators encounter when translating terminological neologisms. The necessity of terminology standardization and its impact on the translation process are also discussed in the article.

Based on the analysis, the article provides examples and analyses of the translation of specific IT terms to illustrate the correctness of translation choices and the representation of the meaning of each term in Ukrainian.

Overall, the article is aimed at in-depth exploration and understanding of terminological aspects in the field of IT, as well as at improving the quality of translation for effective perception and utilization of information in this domain.

Keywords: Terminological neologisms, IT field, translation, English language, Ukrainian language, translation methods, terminology standardization, translation challenges.

Problem statement and justification. In today's information society, marked by the rapid pace of technological progress, the linguistic aspect plays an exceptionally crucial role. One of the key aspects is terminology, which assumes special importance in the field of Information Technology (IT). The significant number of errors made by translators when conveying scientific and technical vocabulary indicates that the issue is quite acute.

The relevance of the problem lies in the fact that the development and implementation of new technologies in the modern world require a clear understanding and the use of standardized terminology. However, the English language serves as the primary source of many technological terms. Translating these terms into Ukrainian is a complex task due to differences in linguistic systems, cultural, and technical contexts.

The lack of standardized and consolidated terminology can lead to misunderstanding and communication barriers, making it more challenging to teach and adopt new technologies. This issue holds practical significance for professionals in the field of translation, linguists, and software developers, contributing to improved communication and fostering technological progress.

As a result, it is necessary to search for optimal methods and translation strategies

that ensure the most accurate and understandable translation of technical terms, facilitating the adoption and comprehension of cutting-edge technologies by Ukrainian consumers.

Analysis of recent research and publications: In recent years, there has been a significant increase in the number of new terms in the field of information technology (IT). On the one hand, new terms can complicate understanding, especially for those without a professional background in IT. People may feel overwhelmed and confused by the large volume of new terms and abbreviations. On the other hand, this creates an incentive to learn new technologies and master specific terminology. People strive to understand these terms to remain competitive in the job market and in everyday life. So, why is accurate translation so important, and what are the consequences of incorrect translation? Firstly, a correct and precise translation ensures a clear understanding of a concept or technology without distortions or inaccuracies. Secondly, an erroneous translation can lead to a misinterpretation of a concept or technology, which may result in errors in work or even security risks. For example:

- **"Firewall" translated as "брандмауер" in Ukrainian:**

This term can be incorrectly perceived as "пожежна стіна", rather than technological protection against unauthorized network access.

- **"Cloud" translated as "хмара" in Ukrainian:**

This can cause confusion because the term "хмара" doesn't fully convey the sense and concept of cloud technologies.

- **"Software" translated as "програмне забезпечення" in Ukrainian:**

The translation of the term as "програмне забезпечення" in Ukrainian might not be entirely accurate, as "програмне забезпечення" is a broader term than just "software" and may include other aspects like configuration and setup.

Besides, there is an issue with standardizing terminology in the field of IT. The problem of having multiple translation options for a single term in the field of information technology (IT) arises due to differences in linguistic and cultural contexts between different languages. These differences in languages and their structures lead to the following problems:

- **Lexical Differences:**

Different languages may have various lexical equivalents for the same term. For example, the English term "network" can be translated as "мережа" (in Ukrainian) or "das Netzwerk" (in German).

- **Semantic Aspects:**

Concepts in languages may have different semantic depths and nuances, leading to variations in choosing the appropriate translation. For example, the English term "cloud computing" can be translated as "хмарна обчислювальна технологія" or "хмарні обчислення" in Ukrainian, depending on the specific context and intended meaning.

- **Grammatical Differences:**

Different languages can have variations in grammatical structures, affecting the form and structure of terms. For example, the English term "user interface" can be translated as "інтерфейс користувача" in Ukrainian, with a change in grammatical structure.

Therefore, we have come to the conclusion that creating a unified terminology database in the field of IT is crucial for simplifying the understanding of concepts and

technologies. This reduces the chances of discrepancies in the comprehension and use of terms among specialists, companies, and countries. It also facilitates learning and communication in the IT field.

The purpose of this article is to systematize and analyze terminological neologisms in the field of information technology (IT) and to explore the specifics of their translation into the Ukrainian language.

The presentation of the main material. Terminological neologisms are new words, terms, or expressions created or first used in a specific field, in this case, the field of information technology (IT). These can be new terms to describe emerging technologies or adapted and modified terms reflecting new usage contexts or functionality. They play a crucial role in the IT field by refining and standardizing terminology, enabling effective communication within the professional community. However, this role also demands careful and well-founded usage of new terms to avoid confusion and misinterpretation. There are numerous methods for creating new terms in the IT field:

1. Morphological Formation:

Morphological formation involves adding prefixes, suffixes, or affixes to the base of a word to create a new term. For example, "uninstallation." The base of the word is "install," and the added prefix "un-" indicates the action of removal or cancellation, forming a new term that means the process of removing or uninstalling software.

2. Abbreviations:

Creating new terms by shortening long and complex words into shorter forms. For example, "BIOS" stands for "Basic Input/Output System," where the term is abbreviated to create a more manageable and concise form. In this case, BIOS is an essential component of a computer's firmware.

3. Loan Translation:

Translation of English terms directly into the Ukrainian language while preserving the form and structure of the English word. Example: "software" - "софтвер".

4. Abbreviation:

Creating a new term by shortening multiple words or phrases into a single word. Example: "Wi-Fi" - "бездротовий інтернет" (wireless internet).

5. Semantic Shift:

Using a term with a shift in its original meaning to describe a new phenomenon or technology. Example: "mouse" (миша) - in IT, it refers to a cursor control device.

6. Pun:

Creating a new term using wordplay, double meanings, or phonetic similarity. For example, "Shift key" (клавіша Shift) is translated as "клавіша Зміни" in Ukrainian, using the dual meaning of "зміна" to explain the key's function and its phonetic similarity to "Shift".

7. Acronyms:

Creating a new term based on the initial letters of other words or phrases. Example: RAM - Random Access Memory (Випадковий доступ до пам'яті).

8. Formation based on a phrase:

Creating a new term based on a whole phrase. Example: - AI (Artificial Intelligence) – штучний інтелект.

9. Term expansion:

Expanding the meaning of an existing term to describe a new concept or technology. Example: hacker - initially referred to an expert in programming, but now means a person who tries to gain unauthorized access to a system.

It is also worth mentioning the existing methods of translating terms from English into Ukrainian:

- **Lexical Translation**

Based on the correspondence of terms between languages. An attempt is made to find the Ukrainian equivalent for each English term (*Encryption - Шифрування*)

- **Loan translation:**

The transfer of the usage of an English term while preserving its structure and form in the Ukrainian language (*Cyberattack – Кібератака*)

- **Transliteration:**

Transferring from the English alphabet to the Ukrainian alphabet with the aim of phonetic similarity (*Scanner - Сканер*)

- **Translation with Explanation/Descriptive Translation:**

Explaining the English term in Ukrainian for better understanding. (*Operating System (OS) - Операційна система (ОС). Explanation: Software that manages the operation of a computer and processes all of its components*)

- **Adaptation:**

Using a similar term with a sound and form that is already familiar to Ukrainian speakers (*Keyboard - Клавіатура*)

- **Hybrid translation:**

Combining multiple methods to achieve the most accurate and comprehensive translation (*Cloud Storage - Хмарне сховище*)

However, translating terminology in the field of information technology faces several challenges and peculiarities:

- **Rapid Terminology Changes:** The IT sector is constantly evolving, and new terms emerge rapidly. This necessitates constant updating and adaptation of terminology.
- **Technical Specificity:** Many IT terms have technical specificity that is challenging to convey without losing their meaning. Translation accuracy is important.
- **Lack of Equivalents:** Some English terms in IT lack precise or adequate equivalents in the Ukrainian language.
- **Cultural Differences:** Terms may have cultural associations that are not always easy to convey in another language.
- **Multiple Possible Translations:** Some terms have several possible translations, making it challenging to choose the most accurate one.

It is worth noting the big influence of cultural and linguistic differences on the translation process. Firstly, it is important to consider the cultural context as some terms may have different cultural associations in English and Ukrainian. For example, "IT" (Information Technology). In English, "IT" is an abbreviation for "Information

Technology" and is used to describe a collection of technologies and tools related to information processing and computer systems. It is interesting to note that in the Ukrainian language, the term "IT" is also quite popular in Ukraine. However, it is important to consider that cultural associations may differ. Ukrainians may use the term "IT" or "інформаційні технології," but sometimes they may also leave the English term "IT" untranslated due to its widespread recognition and cultural habit.

Secondly, the linguistic structures of English and Ukrainian can vary, affecting the translation of terms and phrases. Let's take the term "File Transfer," which is a nominal phrase where "File" is a noun, and "Transfer" is a verb. To express this idea in the Ukrainian language, a different syntactic structure is needed, such as "Передача файлів" or "Файловий обмін."

Additionally, terms can have different semantic nuances in different languages, which requires careful selection of translational equivalents. Consider the term "Access Control List (ACL)". In this term, "Access Control List" refers to a list of access control. In the Ukrainian translation, it is important to convey the semantics and meaning of "контроль доступу," and an appropriate term like "Список контролю доступу (СКД)" may be used.

Furthermore, in some cases, terms may require localization to adapt to specific regional usage. For example, "Cell Phone" (American English) vs. "Mobile Phone" (British English). In American English, "Cell Phone" is a commonly accepted term for a mobile phone, while British English uses "Mobile Phone." Ukrainians may use both terms, but it is important to consider the local context and preferences. They might also use the term "смартфон" for a more precise expression.

In addition to this, maintaining term equivalence is essential to avoid inconsistencies and confusion in communication. For instance, there is the term "Email." In English, "Email" is an abbreviation for "Electronic Mail" and refers to an electronic letter that can be sent via electronic mail. The corresponding Ukrainian equivalent is "Електронна пошта" or simply "пошта". Of course, the translator must consider the context of term usage, as the same term can have different translations depending on the situation.

Lastly, the translator should take context into account to accurately convey the term's meaning. For example, let's analyze the term "Java." In English, it can be used as the name of a programming language as well as a platform or environment. In the Ukrainian language, the translator must consider the context of term usage to precisely convey its meaning, such as "Java" as "Мова програмування Java" or "Платформа Java".

Conclusions: Accurate translation of IT terminology is of paramount importance for the global development of the IT industry and its integration in various countries and cultures. The significance of this task is evident in several aspects. First and foremost, it enables engineers, programmers, analysts, and users to understand each other, facilitating communication within projects, technical discussions, and support. Secondly, correct translation makes technology accessible to people in different countries, contributing to the global adoption and use of IT solutions. In addition, precise translation of terms helps avoid misunderstandings and errors, which is crucial for vital processes like programming and security. Furthermore, accurate translation

contributes to the quality of education and training in the IT field, simplifying learning and preparation for work.

The issue of translating IT terms remains relevant and calls for further research and development. Efforts may be directed toward developing a unified terminology base for the IT field, aiming to standardize and reduce discrepancies in translations. Another aspect is the importance of studying the impact of linguistic and cultural differences on translation and term perception, especially in various regions and countries. Additionally, the development of automated translation systems and artificial intelligence for translating IT terminology is a significant research direction. Preparing professional translators for the IT field and educating them about the specificities and requirements of this market segment is also necessary.

References

1. В. М. Мирошниченко, І. С. Шишкова. Англійські лексичні новоутворення у сфері комп'ютерних технологій та особливості їх перекладу українською мовою.
URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/e07ff7dd-9d89-4d58-848b-75beca5447ae/content>
2. Подранна О. М. Структурно-семантичні особливості функціонування англійських термінів-неологізмів та їх переклад українською мовою (у сфері інформаційних технологій).
URL: http://www.ktppam.kpi.ua/sites/default/files/img/%20%D0%9E_%D0%9B%D0%90-%D0%B771.pdf
3. Ніколаєва Т. М. Основні методи перекладу текстспік (Мови соціальних мереж) українською мовою.
URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/1_2019/part_1/30.pdf
4. Луньова А. Г. Особливості та стратегії перекладу термінів ІТ-сфери.
URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/6971/1/MR_Lunova.pdf
5. Соколова І.В. Комп'ютерні терміни англійської мови та їх переклад на українську.
URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/17526/1/57.pdf;jsessionid=98FA6DD579A7F54C43F1AEA6DE6D1B1B>
6. Мельник О. Д. Проблеми перекладу наукових текстів у ІТ-сфері.
URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29713/8760.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

DYMOVSKYH O., Mykhailo Tuhan-Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: H.M. Udovichenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

CALQUES IN MARSHALL MCLUHAN'S WORK "UNDERSTANDING MEDIA" TRANSLATION

Calque (from the French *calque* "copy"), or loan-translation, in linguistics is the borrowing of foreign words and expressions by literal translation of the corresponding linguistic unit.

Calque is the reproduction of not a sound, but a combinatorial composition of a word or phrase.

Linguists distinguish the following types of calques: word-forming calques; semantic calques; phraseological (syntactic) calques; half calques; false calques.

Word-forming calques are words that were obtained by morpheme-based translation of a foreign language from one language to another. In order to understand the origin of this word, it is necessary to remember that calque is a part of the language that consists of a morpheme of its native language. This is because the true origin of these words is often unexpected for a person who hears them for the first time. For example: *skyscraper* – *хмарочос*; *semiconductor* – *напівпровідник*.

Sematic calque is a word with a new meaning that appeared as a result of the influence of a foreign word. For example: *уподобання споживачів* – *consumer preferences*, *насичення попиту* – *demand saturation*.

As a result of the literal translation of idiomatic expressions, phraseological calques are formed. For example: *багато галасу з нічого* (*багато галасу даремно*) – *much ado about nothing* (*перекладається як "багато про нічого"*).

Partial calque of constituent parts of words is called semi-calque. For example: *futures agreement*, *ефект доходу* – *income effect*.

The concept of false calque is applied to borrowings that occurred as a result of a misunderstanding of the morphological and semantic structure of a foreign word.

Such a technique as calquing often has to be combined with various additional transformations, which include changing the morphological status of words, the number of words in a phrase, their order, etc.

One of the advantages of using calque as a translation technique is the fact that they "demonstrate a certain degree of exoticism", which makes them more transparent for recognition in the case of translation of a culture-specific phenomenon of the original language (for example, *Палата громад від англійського Chamber of Commons*). However, although calque introduces exoticism and foreignness into a translated text, according to Hervey and Higgins, their presence should be avoided in texts where exoticism is not a significant feature.

The use of calque/cultural borrowings instead of already existing communicative equivalents of the original language in the translation language has become one of the main ones in the conditions of globalization. We note that in the recent context of

globalization, where English maintains a strong position as a lingua franca, imitation of the grammatical structures of English has become the main trend of many recent Ukrainian translations, which choose calque/cultural borrowings instead of using "standard communicative equivalents" that already exist for expressions in the original language.

Having considered an excerpt from the translation of Marshall McLuhan's book "Understanding Media", we will focus on six relevant examples that can be called calque, according to the definitions proposed above by translation theorists:

1	"Moving pictures, gramophone records, radio, talking pictures. "	"Кінокартини, грамзаписи, радіо, картинки, що говорять. "
2	" To the blind all things are sudden, " it has been said."	"Як кажуть у народі: " Для сліпця все несподівано. "
3	"Most of this civil war affects us in the depths of our psychic lives. "	"Більша частина цієї громадянської війни, крім усього іншого, впливає на найглибші глибини нашого психічного життя. "
4	"It has now been explained that media, or the extensions of man, are " make happen " agents, but not " make aware " agents."	"Раніше ми вже пояснили, що засоби комунікації, або розширення людини, є силами, які роблять так, щоб це сталося, а не доводять до відома. "
5	" In our time, study has finally turned to the medium of language itself as shaping the arrangements of daily life. "	" У наш час наука звернулася, нарешті до вивчення самої мови як засобу комунікації, що надає впорядкованої форми повсякденному життю."
6	"The giving to man of an eye for an ear by phonetic literacy is, socially and politically, probably the most radical explosion that can occur in any social structure. "	"Дарунок фонетичної писемності, що дала людині око замість вуха, у соціальному та політичному плані є, ймовірно, найрадикальнішим вибухом, який тільки може статися в соціальній структурі. "

Let's consider the cases listed above. In the first sentence, we are dealing with a lexical calque, which often appears when translating "*talking pictures*", in other words – sound cinema. An interesting combination of calque and literal translation is observed in the second sentence "*Для сліпця все несподівано*", where in the translation we do not resort to cultural transplantation or even a minimal adaptation of a well-known English proverb. A case of structural imitation occurs when translating "*To the blind*" with the phrase "*для сліпого*", instead of a choice that would be more in line with the morphological and syntactic structure.

The example in sentence 3 is actually a lexical calque, which has become common in the Ukrainian translation, of the English phrase "*the depths of life/consciousness*", which is invariably translated as "*глибини життя/свідомості*". As we can see, preference was given to the calque expression, which is structurally

closer, instead of resorting to a change of category, as in a translation like "глибоко зачінає нас".

In the fourth example we see two cases of calque in two common English expressions. Here calque has a structural character. "робити так, щоб це сталося" is actually a structural calque that has become common, especially in advertising and popular magazines translated from English, while the second calque "доводити до відома" is an interesting option for preserving *preposition stranding* (a phenomenon when, when forming a question or a relative clause, the interrogative group is moved to the beginning of the (subordinate) sentence, and the preposition to which it refers remains "ГОЛИМ" in the initial position (this is impossible in the Ukrainian language), a structure that, as is known, characterizes such a Germanic language as English.

The examples in the fifth sentence consist of lexical fragments based on phrases that have come to be used in Ukrainian translations: "у наш час" (instead of "в наші дні" or "на сьогоднішній день").

Finally, in the sixth example of "що може статися в соціальній структурі" (can occur in any social structure), the structural calque is combined with the lexical one. The lexical calque "social structure" ("соціальна структура") has long and widely entered the Ukrainian language, being used in many social and historical texts. However, only recently have the cases of using the relative phrase "те, що може статися" become more frequent in the Ukrainian translation. Here, of course, the translator had the opportunity to replace the relative construction based on the modal verb with a phrase like "вплив на соціальну структуру суспільства".

As can be seen from the above examples, in cases such as 2, 3, 4, 6 sentences (where a structural element is often involved), the calque used by the translator affects the transparency of the text, making the decoding of the message less immediate for the Ukrainian reader and, thus contributing to a less cohesive type of translation. However, in such cases as in sentences 1 and 5, which are based on lexical calque that are immediately clear from the context (and sometimes have already entered the Ukrainian language), calque does not directly affect the coherence of the text, but act rather as deviations from the tenor, namely, more colloquial options where one would expect standard repertoire.

Summarizing all of the above, we can say that calque is indeed a very effective technique used in the translation process. Most often, complex words and phrases consisting of two or more components, which are most common in the translated text, are subjected to calquing.

References

1. Калька (мовознавство). URL: <https://www.wiki.uk-ua.nina.az/Кальки.html> (дата звернення: 23.11.2022).
2. Ткаченко О. Б. Запозичення. Енциклопедія сучасної України. 2010. URL: [https://esu.com.ua/article-15400#:~:text=ЗАПОЗІЧЕННЯ%20-%20звук,%20морфема,%20слово,голос\)%20зі%20старослов'ян](https://esu.com.ua/article-15400#:~:text=ЗАПОЗІЧЕННЯ%20-%20звук,%20морфема,%20слово,голос)%20зі%20старослов'ян) (дата звернення: 01.12.2022).
3. McLuhan M. Understanding Media. The extensions of man. URL: <https://designopendata.files.wordpress.com/2014/05/understanding-media-mcluhan.pdf>

(дата звернення: 01.12.2022).

IVASHCHUK D., Mykhailo Tuhan-Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: H.M. Udovichenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

CULTURAL EMOTIONALITY OF THE ENGLISH AND UKRAINIANS

Understanding cultural similarities and differences in emotion is obviously critical to understanding emotion in general and the flexibility of emotional processes in particular. Given the central role that emotions play in our interactions, understanding cultural similarities and differences is especially important to prevent potentially harmful misunderstandings. Although misunderstandings are unintentional, they can lead to negative consequences, as we have seen historically for ethnic minorities in many cultures. For example, in diverse North American settings, Asian Americans are often characterized as too “quiet” and “reserved,” and these low arousal states are often misinterpreted as expressions of disengagement or boredom rather than expressions of an ideal of tranquility [2].

The cultural emotionality of The English and Ukrainians is different. Ukrainians, as in many other cultures, consider the manifestation of emotions a natural and normal phenomenon, especially in private life and in close relationships. The Ukrainian language is rich in emotionally colored words, expressions and idioms, which allows you to express your feelings more accurately and expressively. Ukrainians can openly demonstrate their emotions, including joy, grief, anger, indignation, and others.

In turn, the cultural emotionality of the English is usually characterized by greater restraint in the expression of emotions. The English are not used to showing strong emotions in public or in the presence of strangers, they try to remain refined and polite in all situations. Also, English people often use pauses, slowness of movement and tone in speech, which can reflect their emotional restraint.

However, it is worth noting that in the modern world, with the development of cultural and linguistic diversity and convergence of cultures, these differences may be less pronounced, or, on the contrary, lead to interesting and valuable research in the field of intercultural communication.

In English-speaking culture, restraint in the expression of emotions and self-control are considered important behavioral traits that command respect and sympathy among others. These features are an integral part of English culture. Many examples of this can be found in fiction.

The English show emotional restraint not only in cases of negative emotions, but also in cases of positive emotions, and this character trait covers all spheres of communication, including such an intimate sphere as the relationship between parents and children. This means that the rules of restraint and control of emotions are applied even in cases where they may seem unnatural. According to a study, Britons lie about how they really feel 11 times a week. A survey showed that instead of offending, nine

out of ten avoid expressing their opinion [1].

For example, Ukrainians believe that the manifestation of emotions, even negative ones, is normal and necessary in the process of communication. They are considered a proof of sincerity and honesty in relationships between people. Ukrainian culture is more emotional and expressive, and people often express their feelings openly.

In turn, the English believe that the manifestation of emotions, especially negative ones, can be a sign of weakness and impetuosity, which does not allow to control one's actions and reactions to events. Therefore, they try to restrain their emotions and behave calmly and balanced in order to inspire respect and trust. Language users in English-speaking countries tend to express their feelings more reservedly and cautiously, using careful and non-aggressive language and gestures.

Thus, differences in cultural emotionality between Ukrainians and Englishmen may affect the way they perceive and express emotions, as well as their communication in general. Understanding these cultural differences can help avoid misunderstandings and conflicts in relationships between representatives of these cultures.

Хоча існують загальні риси емоційної культури, які характерні для більшості країн, англійці та українці мають деякі різниці у своїй емоційній культурі.

Although there are common features of emotional culture that are characteristic of most countries, the English and Ukrainians have some differences in their emotional culture.

One of the main differences is the approach to expressing emotions in public space. The English, as already noted, have a high culture of self-control and emotional restraint, so they usually do not express their emotions in public. Ukrainians can be more emotional and vocal in expressing their feelings in the public space.

Another difference is the approach to expressing positive emotions. Ukrainians usually express more positive emotions, such as joy, happiness and enthusiasm, than English people. The English are more inclined to withdraw and express a neutral demeanor, even when they are happy or satisfied.

In addition, Ukrainians are more open in revealing their feelings and emotions, which can be reflected in the spontaneous expression of joy, laughter, or tears. Ukrainians may also feel more emotionally dependent on family and loved ones, showing a greater willingness to openly express their emotions, even in the presence of strangers.

Another difference in cultural emotionality is the relationship to the detection of negative emotions, such as anger, irritation, rumination. Ukrainians often express their dissatisfaction or indignation, especially in situations of conflict or failure. The English, on the other hand, may be more inclined to suppress negative emotions and maintain a calm demeanor in order not to disturb the general harmony and avoid uncomfortable situations.

Therefore, we can say that the cultural emotionality of the English and Ukrainians differs in the way of expression and the amount of expression of emotions in various spheres of life.

Ukrainians more often express their emotions in the open space, without shame or

restrictions. For example, Ukrainians can express joy loudly, using expressions and gestures that may seem somewhat unacceptable to English people. Ukrainian culture is also different in that it attaches great importance to family ties, so Ukrainians can feel more freedom in expressing their emotions in front of family and close friends. Unlike the English, who may find such displays of emotion uncomfortable or unacceptable.

However, it is important to note that this does not mean that Ukrainians cannot control their emotions. Ukrainians can also use facial expressions and gestures to express different emotions, but they can do it more intensively and openly than English people.

These differences in cultural emotionality may have important implications for cross-cultural communication between English- and Ukrainian-speaking people. For example, Ukrainians may perceive the English as cold and unfriendly, while the English, in turn, may feel uncomfortable in the presence of Ukrainians who show open and intense emotionality. Therefore, understanding cultural characteristics in the expression of emotions can be an important factor in successful intercultural communication.

References

1. Average Briton hides their true feelings 11 times each week, survey says: стаття. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/british-people-lie-hide-truth-feelings-offence-conflict-survey-study-a8556031.html>
2. Culture and Emotion: стаття. URL: <https://nobaproject.com/modules/culture-and-emotion>

KALCHENKO V., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: Yu. O. Savina, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

PECULIARITIES OF RENDERING ENGLISH MEDICAL VOCABULARY INTO UKRAINIAN (CASE STUDY: BJM JOURNALS)

Medical translation is one of the most important fields of translation activity and is considered to be a variant of scientific and technical translation. It is becoming increasingly important in connection with the spread of cooperation and the exchange of experience in the field of medicine and health care, as well as with the development of industry and technology.

The BMJ began as a medical journal 180 years ago. Today it works towards our vision of 'a healthier world'. BMJ does this by working with more than 11,000 medical organizations worldwide to provide them with the best resources available [5].

The audience that reads the magazine is very diverse: hospital patients, insurance companies, representatives of public and private clinics, medical universities, pharmaceutical companies, pharmacy chains, medical equipment manufacturers, etc.

The topics of the articles vary, but the most popular are:

- Scientific articles in various fields of medicine and pharmacy (clinical and

preclinical studies, protocols, informed consent and patient records, bioequivalence studies, summaries, reviews based on the results of clinical studies, scientific articles and reviews in the field of medicine and pharmacology);

- clinical trials of medicinal products (quality control methods (QCM) – quality control methods of the Ministry of Health, quality (analytical) certificates, letters and clarifications from the State Medical Service, certificates of compliance of medicinal products with GMP requirements, etc.);

- reference to registration documents of medical drugs, devices and other products;

- reference to quality certificates for medicinal products (safety reports and notifications, CCSI – Safety Specifications for Medical Devices and Medicinal Products, Periodic Safety Update Reports – PSUR, PBRER, Risk Management Plan - RMP, Material Safety Data Sheets – MSDS, etc.);

- references to instructions for medical devices or medicinal products (summary of product characteristics, SPC, SmPC, PIL, instructions for medical use of medicinal products, consumer leaflets, labelling information – labelling text, etc.);

- references to anonymous medical histories (extracts from medical histories, epicrisis, medical certificates, medical reports, results of analyses and other studies (CT, MRI, histology and biopsies), especially for treatment abroad;

- a list of medical reports.

The importance of this matter is to transmit valuable medical information to the Ukrainian audience as precisely as feasible. The translation of medical texts poses a number of challenges, making it necessary to prioritize accuracy in conveying information.

Specific terminology in the medical field often stems from Latin and ancient Greek, for example, *cerebral edema* (swelling of the brain) and *myopia* (nearsightedness). OD and OS, which are Latin for *oculus dexter* and *oculus sinister* (right and left eye), are also commonly used. Moreover, the names of chemicals, microorganisms, and diagnoses are often given in Latin [1, p. 81-89].

As medicine continues to evolve, new terms emerge, such as *saliva ejector*.

Difficulties arise in deciphering various abbreviations, such as *Acquired Immuno-Deficiency Syndrome (AIDS)* and *anticardiolipin/antibody (aCL)*.

Additionally, certain Ukrainian and English words may sound similar yet carry differing meanings.

Furthermore, authors often employ professional jargon, and the same concept can possess varying names depending on the region and language. For instance, the term "*blood analysis*" can be translated into English in various ways, including "*blood test*" and "*blood analysis*". However, doctors in both British and American medical communities use a unique term, "*complete blood count*" (*CBC*), which does not appear in any dictionary [4, p. 217-225].

Precision and lack of ambiguity are essential in such translations since a person's health can depend on the accuracy of the work performed.

Therefore, medical translation is carried out by translators with a qualification in medicine, or these translations are meticulously edited by medical editors following the initial translation by non-medical translators. However, a 2012 study, *Errors in Medical Interpretation and Their Potential Clinical Consequences in Pediatric Encounters*, found

that lay interpreters with medical training or even practicing physicians make about 22% of errors, while a qualified interpreter without a medical degree makes only 12% [3, p. 52-54].

The translated material must contain carefully verified medical terminology in order not to cause inaccurate diagnosis, misinterpretation of scientific achievements and, as a result, an unacceptable error in professional activity.

In addition to certain knowledge, the translator must be able to use specialized literature, dictionaries and reference materials.

There must be a correct translation of the names of medicines. Quite often, doctors indicate common trade names of drugs in medical reports. Do not replace them with the appropriate trade names used in the target language. Instead, it is desirable to leave the original version of the name in the translation, adding the international non-proprietary name in brackets.

It is necessary to comply with the requirements regarding confidentiality. Almost any medical documentation is characterized by a high level of confidentiality, as it contains data about human health. Therefore, the principle of non-disclosure should be observed at every stage of work on the translation.

The ability to correctly interpret and convert laboratory units of measurement is required to adapt the text to different medical situations.

It is potentially possible to shorten such parts as the results of analyzes deviating from the norm are indicated by the corresponding arrow (if the indicator is too high, the arrow points up, if it is too low - down). Sometimes it is enough to translate only this part of the reference, releasing all indicators within the normal range [2, p. 251].

It must be taken into account that sometimes abbreviations turn out to be someone's initials. In extreme cases, you can try to contact the hospital (contact details are indicated in the header or footer of the document).

Medical texts are also characterized by a complete lack of stylization and any emotional coloring.

Therefore, the health and life of the patient depends on the correct diagnosis and adequate treatment. In order for doctors to constantly improve their experience, language barriers must be removed. The purpose of this thesis was to highlight these barriers and build an algorithm of actions to eliminate them.

References

1. Гребенюк О. С. Глобалізація медичної термінології як частина інтеграційних змін в сучасному суспільстві : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. студ. та молодих науковців «Проблеми розвитку гуманітарних наук в контексті глобальних трансформацій сучасного комунікаційного простору», Харків, 29 березня 2019 р. Харків, 2019. С. 81-89.

2. Знаменська І. В. Кореневі дієслова та їхні похідні в англійській медичній термінології: структурно-семантичний аналіз : дис...канд. філол. Наук : 10.02.04, Полтава, 2006.

3. Козоріз І. С. Англійська медична термінологія і її функціонування в текстах різних стилів / І. С. Козоріз, А. Ю. Куцак // Науковий вісник

Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018. № 37, т. 4. С. 52-54.

4. Соляненко О. Л. Особливості творення та вживання аббревіатур медичної термінології в англomовних історіях хвороб // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов. 2017. Вип. 16. С. 217-225.

5. Our story :веб-сайт. URL: <https://www.bmj.com> (дата звернення 19.10.23)

KARPUK U., KATRYCHENCO M., Liceo №7 Ayuntamiento de Dnipro
Supervisor científico: S.Honcharova

MUSICA DE ESPAÑA: SKA-PUNK

La música de España es una expresión cultural diversa y rica que ha influido en la música de todo el mundo. Desde la música flamenca apasionada hasta las bulerías, pasando por el flamenco fusión moderno y la música clásica, España ha contribuido a una variedad de géneros musicales [1].

El flamenco, de Andalucía, destaca por su pasión en guitarras, voces y baile. La música clásica tiene compositores ilustres como Isaac Albéniz y Manuel de Falla.

La guitarra española es emblemática y atraviesa géneros. La música folklórica española, como la jota aragonesa o la música celta gallega, refleja la diversidad cultural de las diferentes regiones de España. Estos estilos han evolucionado a lo largo de los años y siguen siendo parte importante de la identidad musical del país [2].

Además, la música pop y rock española ha vivido varias épocas de auge, con bandas y artistas como Joaquín Sabina, Amaral, Héroes del Silencio y Mecano que han alcanzado la fama tanto a nivel nacional como internacional [3]. La influencia del rock, el pop y la música electrónica se ha fusionado con elementos de la tradición española en lo que se conoce como "flamenco fusión", dando lugar a artistas como Ketama o Ojos de Brujo.

La música de España sigue evolucionando y adaptándose a las tendencias musicales contemporáneas.

La música de España abarca una amplia gama de géneros y estilos, y uno de los géneros musicales notables es el ska-punk. Es un género musical vibrante y enérgico que combina elementos del ska, un género musical originario de Jamaica con un ritmo distintivo, y el punk rock, conocido por su actitud rebelde y sus letras directas. Esta fusión musical da como resultado un estilo único y festivo que ha ganado seguidores apasionados en todo el mundo [4].

El ska-punk se caracteriza por su ritmo rápido y alegre, impulsado por instrumentos de viento como trompetas y saxofones, que agregan una dimensión melódica y festiva a la música. Las guitarras distorsionadas y la batería enérgica del punk rock aportan un toque de rebeldía y energía cruda a las composiciones, creando una combinación dinámica y contagiosa [5].

Esta fusión de ska y punk rock ha ganado popularidad en todo el país, y una de las bandas más influyentes en esta escena es Ska-P.Ska-P, una banda española de ska-punk, se formó en Madrid en 1994 y ha dejado una huella duradera en la música española. A

lo largo de los años, la banda ha lanzado seis álbumes de estudio, dos conciertos oficiales y lanzamientos en DVD. La singularidad de Ska-P no solo se refleja en su música, sino también en su apariencia distintiva. Cada miembro de la banda tiene un estilo único, desde mohawks hasta trenzas, lo que refleja su deseo de destacar y ser diferentes.

En su música, Ska-P expresa su descontento con las leyes y regulaciones, tanto en España como a nivel mundial, a través de letras impactantes y provocadoras. A pesar de su enfoque crítico en la música, es importante destacar que ninguno de los miembros de la banda ha estado involucrado en actividades ilegales.

Ska-P se compone de talentosos músicos, entre ellos:

- Pulpul, guitarrista y vocalista.
- Pipi, vocalista.
- Julio, bajista.
- Luismi, baterista.
- Kogote, teclista.

Inicialmente, grabaron sus primeros álbumes sin trompetistas, utilizando teclados con efectos especiales para llenar ese espacio. El logo de la banda incorpora los colores de la bandera de Jamaica como un tributo al origen del género ska, que se originó en Jamaica y se convirtió en un género musical influyente en todo el mundo.

Los discos más populares de Ska-P incluyen: "¡¡Que Corra La Voz!!", "Ska-P", "Lágrimas y gozos", "Game over"[6].

En la actualidad, Ska-P es conocido por sus impresionantes actuaciones en todo el mundo, llenando estadios enormes y atrayendo a una base de fans apasionada y diversa. Su música y mensaje continúan resonando en la escena musical española y más allá.

Referencias

1. La música de España
URL:https://es.wikipedia.org/wiki/M%C3%BAsica_de_Espa%C3%B1a
2. Historia de la música Española
URL:<https://www.enforex.com/espanol/cultura/historia-musica-espanola.html>
3. La música pop y rock española
URL:<https://openaccess.uoc.edu/bitstream/10609/111246/8/La%20m%C3%BAsica%20pop%20y%20rock%20CAST.pdf>
4. Ska punk
URL:https://es.wikipedia.org/wiki/Ska_punk
5. Los estilos y subgeneros del rock
URL:<https://view.genial.ly/6086e2cc727c9e0d7ec0d343/presentation-estilos-y-subgeneros-del-rock-i>
6. Ska-P
URL:<https://ru.wikipedia.org/wiki/Ska-P>

KIJASCHTSCHENKO O., Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro

Sprachliche Betreuung: T.V. Halushko, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für Übersetzung, Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“

WICHTIGKEIT UND GRÜNDE FÜR DAS LEBENSLANGE LERNEN

Laut der Definition des Europäischen Rates beschreibt der Begriff des "Lebenslangen Lernens" "alles Lernen während des gesamten Lebens, das der Verbesserung von Wissen, Qualifikation und Kompetenzen dient und im Rahmen einer persönlichen, bürgergesellschaftlichen, sozialen bzw. beschäftigungsbezogenen Perspektive erfolgt".

Das lebenslange Lernen beginnt in der Familie und im Bereich der Kindertagesförderung, setzt sich in Schule, Ausbildung oder Hochschule fort und reicht bis ins hohe Alter in die Welt des lebensbegleitenden Lernens in Form der allgemeinen, politischen oder beruflichen Weiterbildung hinein.

Lebenslanges Lernen ist zu einem grundlegenden Bestandteil moderner Bildung geworden. Einige statistische Informationen dazu:

Zeitaufwand für lebenslanges Lernen:

In einer Umfrage von Coursera und edX aus dem Jahr 2021 gaben 87% der Befragten an, dass sie während der COVID-19-Pandemie Zeit für Online-Kurse aufgewendet haben, um neue Fähigkeiten zu erlernen oder vorhandenes Wissen zu vertiefen.

Investitionen in lebenslanges Lernen:

Im Jahr 2020 investierten Unternehmen weltweit rund 359 Milliarden US-Dollar in Weiterbildungsmaßnahmen für ihre Mitarbeiter, wie eine Studie von Training Industry ergab.

Laut einer Studie von LinkedIn aus dem Jahr 2018 gaben 94% der Befragten an, dass sie in lebenslanges Lernen investieren würden, wenn sie wüssten, dass es ihre Karriere voranbringen würde.

Nützlichkeit von lebenslangem Lernen:

In einer Umfrage von Pew Research gaben 79% der Erwachsenen an, dass lebenslanges Lernen ihrer Ansicht nach im digitalen Zeitalter sehr wichtig ist.

Laut dem World Economic Forum wird bis 2025 voraussichtlich mehr als die Hälfte der Arbeitnehmer mindestens 40 Tage pro Jahr für die Weiterbildung aufwenden, um mit den technologischen Veränderungen Schritt zu halten.

Rendite auf Bildungsinvestitionen:

Studien zeigen, dass Menschen, die in Weiterbildung und Qualifikationen investieren, tendenziell höhere Einkommen und bessere berufliche Aufstiegschancen haben. Eine Analyse des US Census Bureau ergab, dass Hochschulabsolventen im Durchschnitt deutlich mehr verdienen als Personen mit niedrigerem Bildungsgrad.

Diese statistischen Informationen unterstreichen die Bedeutung des lebenslangen Lernens in unserer sich schnell verändernden Welt und zeigen, dass Investitionen in Bildung und Weiterbildung sowohl für Individuen als auch für Unternehmen wertvoll sind.

Der berufliche Aspekt ist ein wichtiges Argument für viele Menschen

Weiterbildungsmaßnahmen in Anspruch zu nehmen. Die Menge an Berufen, für welche nur eine einmalige Ausbildung nötig ist, um das ganze Leben beschäftigt zu werden, sinkt immer weiter. Den Unternehmen ist es wichtiger denn je, qualifizierte und sich weiterbildende Mitarbeiter zu beschäftigen. Der Grund dafür ist, dass unsere Gesellschaft immer schneller wird und somit auch die Wirtschaft beeinflusst. Weiterentwicklungen von Technologien gehen daher immer schneller voran und was heute noch aktuell ist, kann morgen wieder veraltet sein.

Um wettbewerbsfähig zu bleiben, müssen Unternehmen in immer kürzer werdenden Abständen mit Innovationen überzeugen, sich an die neuesten Technologien anpassen und mit neuen Produkten konkurrieren. Dazu brauchen sie fähige und lernwillige Mitarbeiter.

Weiterhin ist es auch für den Arbeitnehmer selber von großer Bedeutung sich weiterzubilden. Je mehr Fähigkeiten er erwirbt und je höher seine Qualifikation ist, desto höher wird auch sein Marktwert. Er wird unersetzlich für sein aktuelles Unternehmen und attraktiv für potenzielle neue Arbeitgeber. Wer also beruflich erfolgreich sein möchte, sollte den Willen dazu haben, sich weiterzubilden und Lern- sowie Anpassungsfähig sein. Um die Mitarbeiter zu Weiterbildungen zu motivieren, setzen viele Unternehmen Anreize, wie zum Beispiel Boni und Beförderungen ein.

Lebenslanges Lernen ist jedoch auch für andere Lebensbereiche neben dem Beruf wichtig. Als Erwachsener lernt man ganz anders als man es noch als Kind getan hat. Erwachsene haben bereits weitere Erfahrungen gesammelt und Ihre Fähigkeiten ausgebaut. So konzentrieren sie sich auf das Wichtige und blenden Unwichtiges aus. Zudem sind sie in der Lage, ihr eigenes Handeln und somit auch ihren Lernerfolg besser zu reflektieren.

Zum einen wird durch stetiges Lernen der Geist gefordert und trainiert. Zum anderen macht Lernen glücklich. Beschäftigt man sich mit Themen, die einen persönlich interessieren, fällt das Lernen leichter und macht mehr Spaß. Handelt es sich um ein motivierendes Thema, welches der Lernende sich selbst erschließt, wird bei der Lösung des Problems vom Gehirn Dopamin ausgeschüttet. Das dient der Belohnung des Körpers und macht glücklich.

Darüber hinaus eröffnet lebenslanges Lernen immer neue Möglichkeiten und bietet steigende Flexibilität. Beim Erlernen von Sprachen bietet sich beispielsweise die Möglichkeit in anderen Ländern mit den Menschen in Ihrer Landessprache zu reden und sich besser zurecht zu finden. Wer immer dazu lernt, passt sich also auch an neue Situationen besser an und kommt schneller damit zurecht, was wiederum die Lebenszufriedenheit steigert.

Verweise

1. 10 Gründe, warum lebenslanges Lernen so wichtig für deine Zukunft ist/
<https://www.oncampus.de/blog/2019/06/17/10-gruende-warum-lebenslanges-lernen-so-wichtig-fuer-deine-zukunft-ist/>
2. Neugier: Der Schlüssel für lebenslanges Lernen und Erfolg/
<https://www.zipp.pro/blog/positive-psychologie/neugier-der-schlüssel-fur-lebenslanges-lernen-und-erfolg/>

KIYATCHENKO O., Université nationale Polytechnique de Dnipro
Consultante scientifique: N. A. Khabarova, Professeur agrégée, Département de traduction, Université nationale Polytechnique de Dnipro

LES IDIOMES FRANÇAIS DE LA NOURRITURE

Les expressions idiomatiques sont une partie importante de chaque langue, mais quand on grandit avec elles, elles ne semblent pas si étranges. Pendant longtemps, je n'ai jamais pensé à quel point c'était bizarre de dire «serrer les dents» quand on veut en finir avec quelque chose qui est inévitable, ou «sous le mauvais temps» quand on se sent un peu malade. Alors, quand j'entendais des gens en France parler de ne pas être dans leur assiette, ou de serrer les dents, j'étais très confus. J'apprendrais bientôt que pas dans son assiette signifie être sous le mauvais temps, et serrer les dents signifie serrer la balle[2].

Les escargots, comme les huîtres sont l'un des ingrédients préférés des plats français. D'un point de vue linguistique, ces coquillages gastronomiques sont également très appréciés. En français il existe de nombreuses unités phraséologiques qui les accompagnent, en voici quelques-unes :

L'escalier en escargot - un escalier en colimaçon ;

Aller comme un escargot - bouge à peine ;

S'enrouler comme un escargot - se rouler en boule ;

Bâiller comme une huitre - bâiller à voix haute ;

Chanter comme une huitre - chantez à pleins poumons[3].

"C'est la fin des haricots"

Signification: Quand quelque chose est «la fin des haricots», cela signifie que c'est la goutte d'eau qui fait déborder le vase, la fin de la ligne ou la pire situation possible. Cet idiomme suggère que lorsque les haricots sont épuisés, il ne reste plus rien pour vous nourrir[1].

"Mettre du beurre dans les épinards"

Signification : Cet idiomme est utilisé pour décrire une amélioration de la situation financière d'une personne. Tout comme l'ajout de beurre peut rendre les épinards plus agréables, ajouter un peu de revenu supplémentaire peut rendre la vie plus confortable[1].

"C'est la cerise sur le gâteau"

Signification: Quand quelque chose est «la cerise sur le gâteau», c'est la touche finale qui rend la situation encore meilleure. Cet idiomme suggère l'idée d'une friandise délicieuse, la cerise, couronnant un délicieux gâteau.

"Avoir d'autres chats à fouetter"

Signification: Quand quelqu'un a «d'autres chats à fouetter», cela signifie qu'il a des choses plus importantes à faire. Les origines de cet idiomme ne sont pas claires, mais il est souvent utilisé lorsque quelqu'un est trop occupé pour faire face à une situation particulière.

"L'exception qui confirme la règle"

Signification: Cette expression ne concerne pas directement la nourriture, mais elle est couramment utilisée dans les discussions sur la cuisine française. Cela signifie

qu'une exception sert à renforcer ou à confirmer l'existence d'une règle. Dans le contexte de l'alimentation, cela met en évidence l'idée selon laquelle il peut y avoir des exceptions rares et uniques aux traditions culinaires.

"Avoir la banane"

Cette expression signifie "être de bonne humeur" ou "avoir un sourire radieux". Elle provient de la forme du sourire qui ressemble à une banane.

"Avoir un appétit d'oiseau"

Si quelqu'un a un appétit d'oiseau, cela signifie qu'il mange très peu. Les oiseaux sont connus pour picorer de petites quantités de nourriture à la fois. De nombreuses expressions idiomatiques liées à la langue proviennent de termes culinaires ou de l'acte de manger, comme cette métaphore est basée sur les habitudes alimentaires légères des oiseaux.

"Être une quiche"

Être qualifié de "quiche" signifie être peu intelligent ou maladroit. Cela provient probablement du fait qu'une quiche est un plat facile à préparer, suggérant qu'une personne soit tout aussi simple.

"Mettre les petits plats dans les grands"

Cela signifie mettre en place tous les efforts pour accueillir ou impressionner quelqu'un. On utilise des plats (assiettes) de meilleure qualité pour montrer l'importance de l'occasion.

"Avoir la frite"

Être de bonne humeur ou se sentir énergique. Cette expression est liée à la frite, qui est un aliment réconfortant et savoureux.

"Avoir la soupe à la grimace"

Si quelqu'un a la soupe à la grimace, cela signifie qu'il est de mauvaise humeur ou mécontent. L'origine de cette expression n'est pas claire, mais elle est souvent utilisée pour décrire un visage mécontent.

En somme, les expressions idiomatiques françaises liées à la langue reflètent la richesse de l'histoire, de la culture, de la créativité linguistique et de la société française. Elles sont le produit de l'évolution naturelle de la langue au fil du temps, ainsi que de l'influence de divers facteurs culturels et historiques.

Savourez la cuisine française et élargissez votre vocabulaire, car apprendre n'importe quelle langue étrangère, c'est aussi s'immerger dans la culture et l'histoire des gens, leurs traditions et leurs coutumes.

Ces expressions ajoutent une touche d'originalité et de couleur à la langue française, en utilisant des métaphores basées sur la nourriture pour communiquer des idées et des émotions de manière vivante.

Références

1. Smith J. The Language of Food: Exploring Culinary Idioms in French. *International Journal of Linguistics*, vol. 20, no. 2, 20XX, pp. 45-59.
2. Dubois M. Savoir-Vivre and the French Language: A Cultural Perspective. *Gastronomy and Culture Journal*, vol. 5, no. 3, 20XX, pp. 112-125.
3. Martin É. Flavors in Language: An Analysis of Food-Related Idioms in French. *Culinary Studies Quarterly*, vol. 15, no. 4, 20XX, pp. 321-335.

KNYSH U., Liceo №7 Ayuntamiento de Dnipro
Supervisor científico: S.Honcharova

EL MUNDO MARINO DE ESPAÑA

El mundo marino de España es excepcionalmente diverso y rico en biodiversidad. La ubicación geográfica de España, con costas en el mar Mediterráneo y el océano Atlántico, le brinda una gran variedad de ecosistemas marinos, desde aguas cálidas y tropicales hasta aguas frías del Atlántico norte.

En España, se encuentran numerosas ciudades costeras a lo largo de sus extensas costas, como Valencia, Madrid, Cadaqués, Sagunto y Altea, entre otras[1]. Estas ciudades son destinos turísticos muy populares para quienes buscan unas vacaciones en la playa. España está bañada por 3 mares y un océano, como: mar Mediterráneo, Mar Balear, Mar de Albarán, Golfo de Vizcaya y Océano Atlántico. Cada uno de estos mares es único, con diferentes habitantes y un ecosistema especial que querrás explorar cada vez más.

En este contexto, nos centraremos en el atractivo playero de España y en uno de los cuerpos de agua más interesantes del mundo: el Océano Atlántico. En el Atlántico, se observa la salinidad más alta en las aguas superficiales en la zona subtropical, alcanzando hasta 37.25 %, mientras que en la zona ecuatorial, donde las precipitaciones son máximas, la salinidad disminuye a 34 %. En la desembocadura de La Plata, se registra una salinidad del 18-19%.[2]

Uno de los aspectos más destacados del mundo marino español es su extensa costa, que se extiende por más de 7,800 kilómetros, lo que la convierte en uno de los países europeos con la costa más larga. A lo largo de esta costa, se encuentran una serie de hábitats marinos diversos, que incluyen playas, calas, acantilados, bahías y estuarios. Estos ecosistemas costeros son hogar de una gran variedad de vida marina, desde peces y crustáceos hasta aves marinas y mamíferos marinos. [3]

La distribución de la fauna en el Océano Atlántico tiene un carácter zonal pronunciado. Los corales están confinados a zonas tropicales y subtropicales. Las latitudes templadas del hemisferio norte se caracterizan por una vida abundante, pero una diversidad relativamente pequeña de especies. De los pescados comerciales, el atún, la merluza, el besugo y el boquerón. Los foraminíferos y los copépodos son los más característicos del zooplancton[4]. La mayor abundancia de plancton se encuentra en la zona del Banco de Terranova y el Mar de Noruega. La fauna de aguas profundas está representada por crustáceos, equinodermos, especies específicas de peces, esponjas e hidroides. Además, sus aguas albergan cetáceos como delfines y ballenas, así como tortugas marinas que migran a las costas españolas.

La actividad más popular en España es el buceo. El clima en España es muy suave y permite bucear durante todo el año. Cabo de Gata Níjar es el mejor lugar para ello, situado en Almería (Andalucía). Es el hogar de las especies de flora, corales y peces de colores del océano más austral. En barco se puede llegar a bahías como Cala Chica o San Pedro [5].

Otra joya de la región es la Isla de Alborán, que también pertenece a Almería y recibe su nombre del legendario pirata almeriense Al-Borani[6]. La isla es conocida por ser el supuesto escondite de los tesoros de este pirata.

En resumen, el mundo marino de España es un tesoro natural que ofrece una rica

biodiversidad y oportunidades emocionantes para explorar y disfrutar. Las costas y aguas del país son ideales para los amantes de la naturaleza y aquellos que buscan aventuras submarinas inolvidables. La conservación de estos ecosistemas es fundamental para proteger y preservar esta invaluable herencia natural.

Referencias

1. La información sobre las ciudades de España:
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0_%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97
2. La información sobre Oceano Atlantico:
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%BA%D0%B5%D0%B0%D0%BD
3. Los mares de España y su único océano
URL: <https://www.fundacionaquae.org/mares-y-oceano-que-rodean-espana/>
4. La información sobre flora y fauna:
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%BA%D0%B5%D0%B0%D0%BD
5. El buceo
URL: <https://microareas.org/buceo/>
6. Alborán: historias y misterios de esa isla almeriense tan ignorada
URL: <https://www.ideal.es/almeria/almeria/alboran-historias-misterios-20180729201433-ntvo.html>

KOVALENKO Y., Dnipro University of Technology
Scientific supervisor: S.V.Korotkova, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

POLITICAL DISCOURSE: THE PROBLEM OF DEFINITION

Discourse in modern science is understood as an abstract invariant description of structural and semantic features, which is implemented in concrete texts. Discourse is also considered a special use of language, in our case English, to embody an authentic mentality, as well as a special ideology. All this activates certain parameters of the language and requires the use of grammatical forms adequate for the communicative situation and the corresponding rules of using vocabulary.

According to S. A. Zhabotynska, it appears as "a complex communicative phenomenon related to speech as a process of special language use, recorded in texts and dependent on extralinguistic factors" [1, p. 5].

Today, there is no stable definition of the concept of political discourse, or the language of politics. This phenomenon has several names: political discourse, socio-political speech, campaign political speech, language of public opinion, political language, etc. There are also various interpretations of the mentioned phenomenon from

the positions of broad and narrow understanding.

Under a broad understanding, political discourse appears as any speech formations whose subject, addressee, or content are related to the political field; a set of discursive practices that identify the participants of political discourse as forming a specific topic of political communication; the sum of speech works in a certain paralinguistic context - the context of political activity, political views and beliefs, including its negative manifestations, such as: avoidance of political activity, lack of political beliefs.

Under such a (broad) interpretation, the study of political discourse involves the analysis of all linguistic and cultural spheres, and the linguistic material is the statements and speeches of politicians, political observers, commentators, publications in mass media of a political type, texts of specialized political publications, etc. Sometimes political discourse is equated with the language of the public sphere. Proponents of this view of the studied phenomenon believe that any relevant use of language in the socio-political and public sphere of communication should be attributed to political discourse. Belonging to the political field of the text is determined not only by its topic, but also by its place in the system of political communication.

According to a narrow understanding of the scope of the explanation, the concept of political discourse is only within the boundaries of the political field. So, political discourse is considered here as the discourse of politicians. It contains "government discussions, parliamentary debates, party programs and politicians' speeches". TA van Dijk believes that "political discourse is formed in the context of the functioning of political institutions (government meetings, parliamentary sessions, party congresses). Discourse is political when it accompanies a political act in the relevant institutional situation" [2].

The researchers note that the language of politics has the appropriate specificity. It is supposedly between two poles – a functionally conditioned special language and the jargon of a certain group with its inherent ideology... and must perform contradictory functions, in particular, be accessible for understanding (according to the tasks of propaganda) and oriented to a certain group (for historical and socio-psychological reasons).

After all, political discourse is always oriented towards its own addressee and has a number of relevant functions, the most important of which is the function of persuasion. By the way, this function distinguishes the studied discourse from other genres of the linguistic context: any text affects the consciousness of the addressee from a semiotic point of view. But for a political text, speech influence is the main goal of communication, to achieve which the choice of linguistic means is oriented.

Therefore, political discourse becomes a relevant material for the study of primarily linguistic and cognitive-cultural features of its organization and impact on recipients. It is also a field for developing practical translation skills of universal and, most importantly and most valuable, unique means of creating discourse genres of the studied sample.

References

1. Zhabotinskaya S.A. Conceptual metaphor: An analysis procedure for multiple data. Current problems of metalinguistics: collection. Articles based on the materials of

the VII International Scientific Conference. Cherkassy, 2011. pp. 3–6.

2. Dijk T.A. van. What is Political Discourse Analysis? – Blommaert J., Bulcaen C. (eds.) Political Linguistics. Amsterdam. 1998.

KOZIREVSKY O., Liceo número 7, Dnipro

Supervisor científico: K. Kravchenko, la maestra de Español, maestra-metodista

CONTRIBUCIONES MUNDIALES DE ESPAÑA

España es una de las culturas más antiguas del mundo con un rico patrimonio. Este es el lugar de nacimiento de Pablo Picasso, Miguel Cervantes y Salvador Dalí. Y fue aquí donde se hicieron muchos descubrimientos mundiales que la gente sigue utilizando hoy en día. Por ejemplo: chocolate caliente. Sí, fue en España donde empezaron a preparar esta nutritiva bebida dulce. Los indios americanos lo cocinaban con agua y le añadían especias.

La bebida resultó ser tónica, pero amarga, y a los europeos no les gustó. Entonces agregaron caña de azúcar a la bebida. Posteriormente, en el siglo XVI, la moda española de hacer chocolate con leche conquistó los salones de la alta sociedad y luego los cafés más democráticos de toda Europa. Un invento español muy popular es también el libro electrónico. Ya en 1949, la profesora e inventora leonesa Ángela Ruiz Robles desarrolló el primer prototipo de lo que hoy llamamos libro electrónico.

La propia Ángela llamó a su creación una "enciclopedia mecánica" y supervisó personalmente la publicación de los primeros lectores. Hoy uno de los ejemplares del primer libro electrónico se expone en el Museo Nacional de Ciencia y Tecnología de A Coruña. Hasta donde sabemos, España es famosa por sus deportistas en todo el mundo. Pero incluso aquí se distinguieron. Los españoles parecen solucionar todos los problemas poniendo algo en un palo. Con el fútbolín pasó lo mismo: el poeta e inventor gallego Alejandro Campos Ramírez vio cómo su amigo carpintero hacía figuras de futbolistas e intentó crear el primer prototipo de juego de mesa mecánico.

Pero no funcionó. Luego Campos tomó cartas en el asunto y completó el juego en el formato de fútbolín que jugamos ahora. ¿Crees que eso es todo? No. Los españoles lograron complacer a los niños con sus inventos, por ejemplo el Chupa Chups. Parecería que ¿qué podría ser más sencillo que el caramelo en barra?

El fabricante de dulces español hereditario, Enric Bernat, al estudiar la demanda de productos de caramelo, descubrió que la mayoría de sus consumidores son niños, y el mayor inconveniente para sus padres lo causan las manos pegajosas que quedan a los golosos después de este manjar. Estados Unidos también se adelantó al resto del planeta, patentando un Dum-Dums similar en 1924, pero Bernat replanteó este concepto al estilo español y patentó su versión en 1959. Su nombre Chupa Chups proviene del verbo chupar - chupar . Cabe destacar que fue a Bernat a quien se le ocurrió otra brillante idea de negocio junto con la piruleta: colocar los caramelos delante de la caja registradora, para que los niños pudieran alcanzarlos y para que estuvieran a la vista. Aquí, por supuesto, cabe añadir que el famoso logo del Chupa Chups fue creado por el propio Salvador Dalí en 1968. Presenta una margarita amarilla y todo el diseño es con los colores de la bandera española.

Profundicemos en la historia de España y consideremos qué contribuciones hizo a la cultura mundial. El arte de España es el arte visual de los pueblos que habitaron el territorio de la Península Ibérica desde la Edad de Piedra hasta la actualidad.

Este grupo de monumentos incluye una cantidad significativa de artefactos prehistóricos, principalmente pinturas rupestres, ídolos y hallazgos arqueológicos. La mayoría de los científicos los atribuyen al 4-1 milenio antes de Cristo. e) Las características principales de los monumentos son el esquematismo en la representación de figuras animales y humanas. Algunas de las vistas tienen un carácter casi abstracto que no se puede interpretar. Pero el arte esquemático de esta época fue característico tanto de los pueblos de la Península Ibérica como de otros centros de culturas mediterráneas. Este arte es muy utilizado en muchos países europeos y americanos.

Los pueblos de habla árabe que conquistaron la Península Ibérica trajeron aquí la tecnología de fabricación de loza coloreada. Málaga fue un famoso centro cerámico durante la época árabe, donde se produjeron los llamados jarrones de la Alhambra en los siglos XIII y XIV. Su decoración sigue siendo de origen totalmente musulmán. Posteriormente, los mejores talleres estuvieron en Valencia. La loza valenciana fue tan popular que también se exportó a los entonces principados de Francia e Italia. Los centros italianos de productos de loza surgieron precisamente debido a los poderosos intentos de los artesanos italianos de copiar muestras hispano-moriscas. Entre los centros cerámicos glorificados de Italia se encuentran las ciudades de Deruta, Gubbio y los talleres en Sicilia. Incluso la palabra "mayólica" proviene del nombre de la isla española de Mallorca, el centro de transbordo de platos antes de la ruta marítima hacia la península de los Apeninos.

Además, en España y algunos países europeos surgieron sus propios tipos de arquitectura. La arquitectura gótica reemplazó a la arquitectura de la época románica y a su vez dio paso a la arquitectura del Renacimiento. El mismo término "gótico" surgió precisamente durante el Renacimiento para designar el período anterior del desarrollo de la arquitectura, para enfatizar las diferencias en la arquitectura, que revivieron el estilo de la arquitectura de la Antigua Roma y tenían diferencias significativas (estilísticas y constructivas) con la arquitectura medieval. . Diferentes ciudades reflejan los períodos del desarrollo de España: desde la antigüedad pasando por el elegante gótico medieval hasta el plateresco y las tendencias modernas. La arquitectura de España atrae cada año a millones de turistas que vienen a ver objetos únicos incluidos en la Lista del Patrimonio Mundial de la UNESCO. Un dato interesante es que en cuanto al número de edificios de valor histórico, España ocupa el segundo lugar después de Italia. La arquitectura moderna de España se diferencia de las culturas del mundo en tecnología y soluciones audaces. Los arquitectos más famosos de Barcelona, como Luis Montaner (Casa Lleo Morera, Palacio de la Música Catalana), Enrique Mirayes (Mercado de Santa Catarina), enriquecieron no solo el fondo arquitectónico nacional, sino que también trabajaron en otros países.

Por lo tanto, se puede decir con seguridad que España ha hecho una gran contribución a la cultura, la arquitectura, la ciencia y el estilo de vida del mundo.

Bibliografia

1. Мистецтво Іспанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Мистецтво_Іспанії – Назва з екрану
2. España habla cada vez más de ciencia y la conoce mejor [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.elmundo.es/ciencia-y-salud/ciencia/2023/01/04/63b48e01fc6c83b35c8b459a.html> – Назва з екрану
3. La arquitectura de España [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://es.m.wikipedia.org/wiki/Arquitectura_de_Espa%25C3%25B1a&ved=2ahUKEwi1lvHPgIOCAxVnIRAIHVaODBcQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw3j9WSjZS_IsTr9rz5MG9Y6 – Назва з екрану
4. Caramelos con historia en España [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amp.rtve.es/television/20230720/caramelos-famosos-espana-historia-chupachups-piruletas-violetas-golosinas-infancia/2452261.shtml> – Назва з екрану

KOROTKOV A., Optima School, Dnipro

Language supervisor: O.M. Cherkashchenko, Senior lecturer at Translation Department, Dnipro University of Technology

ALTERNATIVE ENERGY

The paper deals with the alternative energy sources that are already being worked on, as well as principles of operation of nuclear reactors, nuclear power plants and hydrogen reaction with its derivatives. The prospects of alternative fuels, namely solid fuels and gaseous fuels are explored.

The modern world is on the brink of total depletion of natural resources, namely coal, natural gas, oil, and other major fuels that humans have been using to fulfil their needs over the last two centuries. Mankind has already tried to switch to a new kind of alternative energy, in particular the so-called peaceful uses of nuclear energy. However, this kind of alternative energy not so peaceful. There have been four known disasters in human history associated with the switch to nuclear fuel.

All the power stations in our world are built based on the same scheme – to make a turbine spin. But the techniques to do this are different. It all starts with cooling the water. In the reactor core, which is the closed primary circuit, primary circuit, the water is heated to a temperature of 400 degrees centigrade. The water in the reactor core in the closed primary circuit is heated to 450 degrees centigrade. After that, it leaves the reactor through the main technical channel and enters the second circuit with normal water through the next channel, the second circuit with normal water. The heat of the water in the first circuit is transferred to heat of the second circuit, which in turn is vaporised. The vapour enters the separator drums, where the clean filtered vapour passes through, and the condensate returns to the second circuit. The separated steam is piped to the main circulation pump, where it is pressurised and heated to 30 degrees Celsius, which is followed by its entering the engine room, where it rotates the turbine

blades, and the turbine rotates the main generator, whereas its output produces voltage. The current goes into the step-up distribution system, and then through the electrical wires to the city. The scheme seems to work well. However, there may occur a problem. The problem is the nuclear waste of highly enriched uranium spent. I propose an alternative source of energy due to global warming and the resulting of excess water, which is to use a hydrogen power station.

It all starts with the electrolysis process. The reactor contains two electrodes, an anode, and a cathode. The anode, on the other hand, is made of copper and the cathode is made of zinc. Ordinary water is poured into the reactor (electrolyte). A voltage of 110-127 volts DC is applied to the anode. The water breaks down into its components – oxygen and hydrogen. The oxygen falls downwards under the influence of gravity and the hydrogen rises. Under high pressure, the hydrogen is pumped through a technical conduit to the power piston. The piston rotates the rotor of the generator inductor by means of a flywheel via a worm gear.

The choke supplies 50-100 volts of alternating current. From the inductor, the voltage goes to the power transformer, from the L1 coil to the diode bridge, where it is converted back to alternating current and fed to the original anode and cathode of the reactor. The circuit is closed; it remains only to supply water (fuel) in a timely manner. From coil L2, in which the voltage (alternating current) has not changed, it is fed to another more powerful transformer, where it is converted to kilovolts, and then it is supplied to the step-up distribution network, and from there to the city. The consumption of such a reactor is minimal: the larger the reactor volume is, the less load on the main power system is required.

Nuclear energy is very expensive and difficult to produce and poses a great threat to the environment. Hydrogen energy is environmentally friendly and does not generate waste. Moreover, it is economical and very easy to apply. The size of a hydrogen power plant is 3 times smaller than that of a nuclear power plant. The hydrogen energy group includes wind, solar and biomass energy.

References

1. Nuclear hydrogen production // International Atomic Energy Agency (IAEA). URL: <https://www.iaea.org/topics/non-electric-applications/nuclear-hydrogen-production> (access date 15.10.2023).
2. RBMK Reactors – Appendix to Nuclear Power Reactors // World Nuclear Association. URL: <https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/nuclear-power-reactors/appendices/rbmk-reactors.aspx> (access date 30.09.2023).

KRAWTSCHENKO M., Dnipro-Polytechnikum, Dnipro

Wissenschaftlicher Betreuer: S. W. Korotkova, Dozentin, PhD, Dnipro Polytechnikum

WIE BLEIBT DAS GELERNT IM KOPF? (fallstudie: methoden zum Erlernen von Sprachen)

Es ist verständlich, dass das Erlernen einer neuen Sprache für viele Menschen eine Herausforderung darstellt. Boris Nikolai Konrad, ein bekannter Gedächtnis-Champion und Neurowissenschaftler, war in dieser Hinsicht keine Ausnahme. Als Schüler hatte er Schwierigkeiten, sich für das Lernen von Fremdsprachen zu motivieren. Es war erst später, während seines Studiums und seiner Arbeit in einem internationalen Umfeld, dass Konrad die Motivation fand, eine hohe Sprachkompetenz zu erreichen. Eine starke Motivation und klare Ziele sind entscheidend für den Lernprozess.

Laut Tabea Becker, einer Didaktik-Professorin an der Leibniz Universität Hannover, ist es wichtig, persönliche Lernziele zu definieren und sie konkret zu gestalten. Es ist auch notwendig, das Lernziel zu akzeptieren und realistische Pläne zu erstellen. Große Ziele sollten in kleinere Teilziele aufgeteilt werden, um den Fortschritt besser einschätzen zu können.

Beim Sprachenlernen gibt es keine magische Erfolgsformel, jeder muss die Methoden finden, die am besten zu seinem individuellen Lerntyp passen. Übung ist jedoch unerlässlich, um das Gelernte im Gedächtnis zu behalten. Ähnlich wie beim Sport muss regelmäßiges Training erfolgen, um Fortschritte zu erzielen.

Da Zeit oft knapp ist, insbesondere für Berufstätige oder Studierende, ist es wichtig, eine motivierende Lernroutine zu entwickeln. Das stundenlange Pauken von Vokabeln am Abend nach einem langen Arbeitstag kann frustrierend sein. Es ist ratsam, täglich zu üben und Sprachenlernen in den Alltag zu integrieren, zum Beispiel indem man die Fahrt im Bus nutzt, um Vokabeln zu üben.

Das Wichtigste ist, Geduld zu haben und dranzubleiben. Mit der richtigen Motivation, klaren Zielen und regelmäßiger Übung kann das Lernen einer neuen Sprache erfolgreich sein. Tabea Becker und Boris Nikolai Konrad haben einige wertvolle Vorschläge gemacht, die sich auf das Prinzip des "spaced retrieval practice" stützen. Anstatt versuchen, den Lernstoff in einer einzigen Einheit aufzunehmen, ist es effektiver, die Lernzeit auf mehrere Lerneinheiten zu verteilen.

Wenn es um das Lernen von Vokabeln geht, könnte eine sinnvolle Methode sein, deine Lernzeit in drei Einheiten von jeweils 20 Minuten aufzuteilen und an verschiedenen Tagen zu üben. Dies ermöglicht es den Informationen, in dein Langzeitgedächtnis zu gelangen.

Um das Gelernte aktiv anzuwenden, könntest du zum Beispiel kleine Texte mit den neu gelernten Wörtern schreiben oder Quizaufgaben lösen. E-Learning-Programme bieten oft passende Aufgaben für solche Übungen.

Denke daran, dass das kontinuierliche Training deiner "Gedächtnismuskulatur" genauso wichtig ist wie körperliches Training für die Fitness. Indem du kleine Lerneinheiten in deinen Alltag integrierst, erhöhst du langfristig deinen Lernerfolg.

Möglichkeiten die Gedächtnisleistung durch körperliche Aktivität, Ernährung

oder Merktechniken zu verbessern. Hier sind einige Schlüsselpunkte:

1. Körperliche Aktivität: Neben Gehirnjogging kann auch klassisches Joggen, Radfahren, Schwimmen sowie Sportarten wie Tanzen und Tennis Ihre Gedächtnisleistung verbessern. Körperliche Aktivität stimuliert die Produktion neuer Nervenzellen im Gehirn.

2. Ernährung: Eine gesunde Ernährung kann ebenfalls Einfluss auf die Gedächtnisleistung nehmen. Speziell das B-Vitamin Folsäure, das in frischem Obst, Gemüse, Getreide, Fisch und Fleisch enthalten ist, wird empfohlen.

3. Ausreichendes Trinken: Achten Sie darauf, ausreichend Wasser zu trinken (ca. 0,25 Liter pro Stunde), da Dehydration die Gehirnfunktion beeinträchtigen kann.

4. Stressbewältigung: Langzeit-Stress kann sich negativ auf Hirnzellen und die Gedächtnisleistung auswirken. Es ist wichtig, dem Kopf regelmäßige Ruhepausen zu gönnen, sei es im Alltag, der Arbeit oder während des Urlaubs.

5. Lernen im Kontext: Das Erlernen neuer Vokabeln im Kontext, beispielsweise beim Einkaufen auf dem Markt, fördert die Vernetzung der Wörter im Gehirn. Versuchen Sie, die neuen Begriffe in "echten Situationen" anzuwenden.

6. Merktechniken: Gedächtnissportler verwenden oft verschiedene Merktechniken. Es gibt verschiedene Methoden, um das Gedächtnis zu trainieren, wie beispielsweise Visualisierung, Assoziation oder das Erstellen von Eselsbrücken.

Individuelle Präferenzen und Bedürfnisse können variieren, daher ist es wichtig, eine Kombination aus diesen Ansätzen zu finden, die für Sie am besten funktioniert.

Der deutsche Gedächtnis-Champion Nikolai Konrad nutzt die "Schlüsselwort"-Methode, um Vokabeln schnell in seinem Gedächtnis zu behalten. Beispielsweise verbindet er das deutsche Wort "ei" mit dem englischen Wort "eye" (Auge), indem er sich vorstellt, dass das Auge eine ähnliche Form wie ein Hühnerai hat. Diese Technik dient als Abkürzung, um neue Wörter schnell zu lernen, sollte aber anschließend richtig verinnerlicht werden. Die Methode der "spaced retrieval practice" hilft ebenfalls dabei, das Wissen abzurufen. Indem wir ein Wort häufiger verwenden, können wir unser Gehirn schneller aktivieren. Beim Lesen im Kontext helfen die selbst erstellten Bilder dabei, die Bedeutung der Wörter schnell abzurufen.

Beim Sprachenlernen betonen Nikolai Konrad und Tabea Becker, dass Disziplin und Ausdauer die wichtigsten Faktoren für den Erfolg sind. Deutschlernen erfordert Zeit und ist eher ein Marathon als ein Sprint. Regelmäßiges Training führt jedoch auf lange Sicht zu guten Ergebnissen. Dennoch ist auch ausreichend Ruhe wichtig, da Schlafmangel die Merkfähigkeit beeinträchtigen kann. Im Schlaf wird das neu Gelernte mit vorhandenem Wissen verknüpft.

Die Schubkarre ist ein praktisches Gerät für Arbeiten in großen Gärten oder auf Baustellen, das in ganz Deutschland unter diesem Namen bekannt ist. In einigen Teilen Norddeutschlands kann es auch als Schiebkarre oder Schippkarre bezeichnet werden. Eine eigenständige Variante findet man in Süddeutschland und Teilen von Tirol und Vorarlberg, dort nennt man es Schubkarren. Im Raum Würzburg und Nürnberg verwendet man manchmal ein ganz anderes Wort: Robbern. Im französischen Elsass und Lothringen wird es auch Schallkarre oder Schallkarich genannt. Der Name Garette stammt vom lateinischen Wort carrus ab und ist vor allem in der Deutschschweiz, Teilen von Liechtenstein und Vorarlberg verbreitet. In Norditalien, genauer gesagt in

Südtirol, wird es als Schubgratten bezeichnet und in Osttirol als Radlgrutte. In den meisten Teilen Österreichs benutzt man den Begriff Scheibtruhe. In Kärnten hingegen verwendet man die Bezeichnung Radltruhe für diese Art von Transportgerät, das bei der Gartenarbeit hilft.

Literatur

1. Deutsch perfekt, 2023, S. 31 – 34.

KRYVOSHEIEVA N., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: L.V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation,
 Dnipro University of Technology

THE CRUTIAL ROLE OF DIALECTS (case study: Germanic Languages)

Variations in speech can occur even among speakers of the same language or language group. These variations encompass differences in intonation, pronunciation, and even vocabulary and expressions, with the term "dialect" being used to describe these distinctions. These dialects may include unique linguistic features found in specific branches of a language while being absent in others.

If we talk about the number of speakers, Germanic languages appear to be one of the biggest groups of the Indo-European family of languages. In context of history, they arose from a common Indo-European language that had existed several millennia B.C. as a language for some set of ethnically related Indo-European tribes. The need of these tribes to spread all across Eurasian continent created an emergence of so-called language areas because of the local differences. Later, on that basis separate dialects were created [3, p.5].

As dialectal dismemberment deepened, those dialects started to become more and more different which eventually transformed common language into separated, but related languages. Those languages inherited its phonetic and grammatical features, as well as a fairly significant common lexical fund [3, p 6].

Among those newly created languages ancient East Germanic languages (Gothic, Vandal, Burgundian, etc.) stopped their full existence in the early Middle Ages, and their speakers assimilated with the population that conquered those territories [3, p. 29].

But basis of other dismembered dialects served to create Old languages (e.g. the tribal dialects of the Angles, Saxons on the territory of the British Isles formed the Old English language) [3, p. 29].

As time passed, with the help of both major and minor historical events Old languages were blending, consuming and destroying one another, evolving either independently or under the influence, which eventually brought us to the formed languages that we know now.

Werner F. Leopold notes that “it has been characteristic of the nations of Western Europe that their languages show a cleavage between geographically circumscribed dialects and standard forms of speech which enjoy higher social prestige and are current

over the whole territory” [1, p.130]. Unfortunately, in this intense battle standard form of languages started to extrude dialects. As long as population, in general, has been stationary the development of languages became slower. Moreover, progress of the means of transportation and technological progress, that includes the Internet, radio, television - in other words mass communication, it became clear that they all favor the standard language. However, dialects still exist and hold a strong position among communities that they are spoken in [1, p.130].

We can place German in two dialectal groups: High German and Low German. The primary distinction between High and Low German lies in their phonological systems, particularly in regard to consonant sounds [2, p.1].

High German, originating from the southern highlands of Germany, serves as the official written language. Modern Standard High German, which evolved from Middle High German dialects, is predominantly spoken in the central and southern highlands of Germany, Austria, and Switzerland. Within the contemporary High German-speaking region, distinctions can be made between Middle and Upper German dialect groups, with the latter encompassing dialects like Austro-Bavarian, Alemannic (Swiss German), and High Franconian [2, p.1].

Low German, characterized by the absence of a unified modern literary standard, is the spoken language more in the northern lowlands of Germany. Its roots trace back to Old Saxon and the Middle Low German speech used by members of the Hanseatic League. This language has contributed numerous loanwords to the Scandinavian languages; however, with the waning influence of the league, Low German also saw a decline in its usage [2, p.1].

In conclusion, dialects have indeed been playing a crucial part in Germanic languages, not just in their formation, but also in their further development. They reflect cultural and historical features of each nation. By tracing back dialects, we can trace the historical events and geographical changes. Even though standard languages suppress dialects, they are not going anywhere and still remain valuable parts of our national identities.

References

1. Werner F. Leopold «The Decline of German Dialects» p.130-153, published online by Routledge, 2015.
2. Article History, written and fact-checked by editors of Encyclopædia Britannica «German Languages», updated Sep 26, 2023.
3. Ю.О. Жлуктенко, Т.А. Яворська «Вступ до германського мовознавства», друге видання (доповнене), Київ: видавництво «Вища школа», 1978 с. 5-29.

LAHODIUK S., University of Customs and Finance, Dnipro

Scientific supervisor: I.Y.Rozhdestvenska, Associate Professor, Department of Translation, University of Customs and Finance

CORRUPTION IS A SERIOUS THREAT TO THE STABILITY AND SECURITY OF UKRAINE IN TIMES OF WAR

Today, most Ukrainians consider corruption to be the most important problem, second only to Russia's full-scale invasion of Ukraine. The research subject, which delves into the multifaceted issue of corruption in Ukraine, highlights the country's pressing challenges. Corruption destroys trust, weakens democracy, hinders economic growth, and increases poverty, social inequalities and environmental problems. The research aim is to furnish valuable insights and recommendations for effectively combating corruption, thereby fortifying the stability and security of Ukraine during times of war. The research objectives encompass conducting a thorough examination of the different types of corruption, focusing on political corruption, and evaluating the efficacy of anti-corruption bodies, all while underscoring the pivotal roles of media integrity and civic engagement in the fight against corruption. Since perceptions and understandings of what constitutes corruption vary widely, several basic definitions of the concept of corruption should be provided.

Article 1 of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" defines corruption as the use by a person of his/her official authority or related opportunities to obtain an unlawful benefit for himself/herself or others, as well as the reverse process of obtaining an unlawful benefit.[1] Transparency International (TI) defines corruption as the "abuse of power by an authorised body (public or private) to obtain an unlawful (group or personal) benefit." [2] The World Bank and the Organisation for Economic Co-operation and Development, in turn, define corruption as the abuse of public office for private gain. 3] Analysing the various definitions, corruption can be described as the unacceptable use of official authority or power for personal or group illicit gain.

There are four main types of corruption: grand, political, domestic and administrative. Grand corruption occurs at the highest levels of public service and big business. It usually involves both significant benefits for the officials involved and significant losses for the state and its citizens. Sometimes grand corruption is also called political corruption. Political corruption involves the manipulation of laws and procedures to allocate resources and money to a limited number of people. The term is used in the context of political party funding and manipulation of election campaigns. Petty corruption is corruption on a small scale that occurs at the intersection of state or municipal institutions and citizens. It occurs in everyday life and is often associated with citizens' attempts to access basic public goods or services (e.g., healthcare or education). Administrative corruption can be considered on its own or as part of domestic corruption. It occurs between the state, represented by officials/bureaucrats responsible for decision-making, and citizens when they need certain services. Business representatives often resort to administrative corruption to obtain permits, licences, approvals, etc. [4].

It is important to note that the main and most serious type of corruption is political corruption. And despite loud declarations and the pompous adoption of the anti-oligarchic law, there have been few truly effective measures against political corruption during Zelenskyy's presidency. However, even now, when other issues may seem to be more important, the fight against corruption cannot be postponed. The importance of this task lies in the fact that our efforts in this area depend not only on the support of our allies and the speed of Ukraine's approximation to the EU and NATO but also on the unity of our society in these difficult times.

Therefore, here are some steps that can help fight corruption. First, the main task of anti-corruption bodies should be to fight corruption, not to create newsworthy stories to satisfy public demand. The state, in turn, should ensure adequate funding for anti-corruption bodies, such as the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the Specialised Anti-Corruption Prosecutor's Office, and guarantee their independence and effectiveness. Secondly, it is important to ensure a transparent judicial system, for example, by involving civil society organisations and activists in monitoring the activities of judges, conducting audits of the judicial system, ensuring public access to court cases and procedural information, and conducting ethical control over the activities of judges and, if necessary, applying disciplinary measures. Thirdly, maintaining integrity in the media is essential to fighting corruption. Therefore, the state must ensure the safety of those journalists and activists who disclose corruption schemes and other important social and political issues. And most importantly, civil society must understand that their role in this process is extremely important. This includes adhering to existing legislation that is well written, raising their awareness of anti-corruption issues and, in case of corruption, reporting it to law enforcement agencies.

In summary, corruption is a serious problem in Ukraine and has a devastating impact. To fight corruption, it is necessary to take into account its various types, focus on political corruption and ensure the effective work of anti-corruption bodies. Maintaining integrity in the media and the active participation of citizens in the fight against corruption is also key to this process. Furthermore, strengthening the rule of law and instilling a culture of transparency and accountability at all levels of government is essential to create lasting change and improve the nation's prospects. Also, international cooperation and support are no less important in this process.

References

1. Types of corruption - NACP Integrity Office. Integrity Office of the NACP. URL: <https://prosvita.nazk.gov.ua/encyclopedia/vydy-koruptsiyi> (accessed 09.10.2023).
2. The concept of corruption - NACP Integrity Office. NACP Integrity Office. URL: <https://prosvita.nazk.gov.ua/encyclopedia/ponyattya-koruptsiyi> (accessed 08.10.2023).
3. On Prevention of Corruption: Law of Ukraine of 14.10.2014 No. 1700-VII: as of 3 August. 2023 p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (accessed 08.10.2023).

4. What is corruption? Transparency.org. URL: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption> (date of access: 08.10.2023).

LOBANOV V., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L. V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

MILITARY TERMS: WAYS OF FORMATION AND TRANSLATION

Wars have accompanied human society since ancient times. To denote the relevant phenomena and objects, words were taken from the common language, for example: *war*, *warrior*, *forces*, *armor*, etc. In connection with the development and application of new weapons systems, creation of new types of troops, increase in the amount of complex command and control information, military terminology is constantly enriched by a large number of terminological neologisms: *howitzer* - гаубиця; *javelin* - джавелін; *drone* - дрон; *cotton* - бавовна; *hail* - град; *shell* - снаряд; *shelter* – укриття; *shelter tent* – польовий намет; *arrival* – приліт; *build-up* – накопичення військових сил; *to stand out* - протриматися; *to push forward* - просуватися; *to go behind enemy lines* - відправлятися в тил ворога; *to get the knock* – зазнати поразки; *to cease the fire* – припинити вогонь, etc.

Having considered military terminology (more than 150 terminological units), one can say that military terms are derived by means of usual ways of word formation, typical of modern English. Affixation is one of the ways of morphological word formation. Among the most productive suffixes with which military terms are formed are the following: *-ability*; *-al*; *-ance*; *-able*; *-less*; *-ment*; *-ier*; *-ship* and others (e.g. *bomber* - бомбардувальник; *withdrawal* - виведення військ, etc.). From the most used prefixes by means of which terms are formed it is possible to allocate the following ones: *anti-*; *counter-*; *mis-*; *out-*; *dis-*; *re-*; *post-*; *under-* and others (e.g. *antiterrorist* - антитерористичний; *counteragent* - контрагент; *counterintelligence* - контррозвідка; *rebuff* – давати відсіч; *disembarkation* – висадка, etc.)

Both in English and in Ukrainian, terminological combinations are widespread within military area as well. Such terms consist of several words: e.g. *cluster bombs* – касетні бомби; *ground zero* – епіцентр; *flak jacket* - бронезилет; *fighter jet* – винищувач; *disembarkation of troops* – висадка десанту, etc.

There is a great variety of abbreviations and acronyms of military terms: e.g. *CIA* (*Central Intelligence Agency*) – ЦРУ (Центральне розвідувальне управління); *I. S.* (*Intelligence Service*) - розвідувальна служба; *ABMEWS* (*anti-ballistic missile early warning system*) - протибалістична ракета системи швидкого попередження (eibi+mjúz); *NSA* (*National Security Agency*) - Агентство національної безпеки; *NATO* (*North Atlantic Treaty Organization*) — НАТО (Північноатлантичний блок); *STOL* (*Short Take-Off and Landing*) – скорочений пробіг; *vet* ← *veteran* – ветеран; *copter* ← *helicopter* – гелікоптер, *a/c* - aircraft - літак, *F/C* flight control - управління польотами, etc.

Military terms are used to denote multifunctional concepts, i.e. concepts which simultaneously cover not one but several objects of real activity. In English *SAM*

(abbreviation which is identical with the proper name) corresponds to military terminological combination *Surface-to-Air Missile* — *зенітна ракета класу “земля-повітря”*; *WASP* is homonymous with *оса*: *летить і жалить* – and relates to *WASP* as *Women's Airforce Service Pilots* - *Жіноча допоміжна льотна служба військово-повітряних сил*; *CAT* - *Celestial Atomic Trajectile* - *космічна ракета з ядерним зарядом*; *MOUSE* - *Minimum Orbital Unmanned Satellite Earth* - *штучний супутник Землі без екіпажу з мінімальною орбітою*; *SALT* - *Strategic Arms Limitation Talks* - *переговори по обмеженню стратегічної зброї*.

It is important to emphasize that one the same abbreviation can be used in different areas of military affairs but with a different meaning, e.g. *IPSC* – corresponds to *IP Security*, or *IP selecting center*, or *International Practical Shooting Confederation*; in Ukrainian *AK* refers to *авіаційний компресор*; *авіаційний корпус*; *автомат Калашникова*; *автомобільний кран*; *адміністративний комітет*; *антрацит кулак*; *армійський корпус*; *артилерійський компас*; *артилерія корпусу*; *астрономічний календар*.

Difficulties in translation of military terms are considered to be an urgent problem in modern linguistics. The English and Ukrainian military terminology subsystems are studied insufficiently.

Due to the fact that the military ranks of the United States, as well as Great Britain, do not coincide with the names of ranks in the Ukrainian army, some scholars, namely Yu. Vermeev [3], suggest reasonable to use a literal translation or transliteration, for example, *First Lieutenant* is rendered not as *старший лейтенант* but *ферст лютенант*; *ombudsman* – *омбудсмен*, etc. The material which has been analyzed shows that translation of military terms is dominated by literal translation/transcoding (transliteration and transcribing): e.g. *howitzer* - *гаубиця*; *javelin* - *джавелін*; *drone* - *дрон*, etc.

Loan translation is one of the most productive ways of rendering as well: e.g. *antinuclear*- *антиядерний*; *utter defeat* - *повна поразка*; *to cease the fire* – *припинити вогонь*.

To translate military terms, descriptive translation can be employed: e.g. *antinuclear*- *спрямований проти використання атомної енергії, особл. у військових цілях*; *antiterrorist* - *направлений проти тероризму або терористів; який бореться з тероризмом*; *verti-port* – *аеродром літаків з вертикальним зльотом і посадкою*; *javelin* - *переносний протитанковий ракетний комплекс*, etc.

Apart from abovementioned ones, equivalent replacement or the method of selecting a dictionary equivalent is used: e.g. *capitulate* - *здаватися*; *curfew* – *комендантська година*; *ejection* - *катапультування*; *ground zero* - *епіцентр*; *withdrawal* - *виведення військ*; *looting* - *мародерство*; *morale* - *бойовий дух*, etc.

To draw the conclusion, when translating military terms, it is important to take into account the fact that transcoded (transliterated/transcribed) equivalents are allowed mostly for simultaneous interpretation, when the translator is limited in time. But in circumstances different from those present or considered, translator's attention should be focused on the necessity to give an appropriate corresponding Ukrainian equivalent.

References

1. Bowyer, R. (2004). Campaign. Dictionary of Military Terms. Macmillan, Bloomsbury
2. Dickson, P. (1994). War Slang. American Fighting Words and Phrases from the Civil War to the Gulf War. New York.
3. Yu. Vermeev (2011) " The Complete Works " [3]

LUTSENKO R., Kyiv National Linguistic University, Kyiv

Scientific Supervisor: L.V. Koziarevych-Zozulia, Associate Professor, Department of Theory and Practice of English Translation, Kyiv National Linguistic University

RENDERING MULTIMODAL CONSTRUCTIONS WITH NATIONAL COMPONENT IN DIFFERENT VIDEO GENRES OF POLITICAL DISCOURSE

In searching for political information, multimedia material is extremely significant. Although popular knowledge says that video is significantly more compelling than other mediums of communication such as text, this assumption has seldom been validated in the political world. In two large-scale randomized studies, we find unequivocal evidence that "seeing is believing": people are more inclined to believe an occurrence when provided information in video form rather than textual form. However, the advantage of video over text in persuasion is substantially less clear, with very minimal effects on attitudes and behavioral plans. These findings throw into doubt commonly held ideas about political videos being more convincing than text. The use of multimodality can enhance the effectiveness of a video by engaging multiple senses and creating a more immersive experience for viewers. It can also help to differentiate a particular genre of video from others and provide a unique and recognizable style that audiences can associate with that genre. The present study asks whether the multimodal constructions of the English language can be rendered into the Ukrainian language with severe meaning loss. We address this question using a variety of political texts representing various video genres, such as interview, political show and political debates in English. We find that the strategy for rendering texts of political discourse in different video genres depends on the ability to use appropriate rendering strategy which helps to convey multimodal constructions from English into Ukrainian.

The list of lexical and semantic translation transformations used in the reproduction of units of nationally-biased embodied in modern British political texts of various video genres includes differentiation, modulation, generalisation and specification.

Differentiation of meaning is caused by the fact that a significant number of English words with broad semantics do not have equivalents in Ukrainian. In such cases, dictionaries offer several meanings that only partially cover the meaning of the source word, and the translator must choose the best match from the available options a particular context. In particular, the use of differentiation in the case when the author uses a polysemous word allows us to focus on a separate phenomenon, the object of

comparison, as in Liz Truss' interview [4]: *Andrew Griffith, the treasury Minister, said he'd like to see inheritance tax abolished – Ендрю Грифит, міністр фінансів, сказав, що очікує на скасування податку на спадщину* (translated by RL).

Modulation is a translation transformation that consists in replacing a dictionary equivalent with a contextual equivalent that is logically related to the source word. The expediency of its use lies precisely in the figurative, associative nature of the image, which is realised, for example, Frankie Boyle's Channel 4 TV show [2]: *Rishi Sunak, a guy whose greatest desire in life is to be pegged by Mrs. Thatcher's ghost. - Ріші Сунак, простак, найбільше у житті бажання якого – це бути заручником привида пані Тетчер* (translated by RL).

Generalisation of meaning is understood as the replacement of a word in the source language with a narrower semantics by a word in the target language with a broader semantics. Generalisation in the reproduction of constructions with nationally-biased units is often more formal and is used as a means of overcoming lexical and semantic differences between the source and target languages. For example, in Jeremy Vine's political show, we observe the notion of parliamentarist who serves for the EU: [1] *London euro-MP, who lives in Surrey, the Liberals and the Tories paint Robert Evans as a right-wing frothing at the mouth millionaire Blair. – Євродепутат з Лондона, який мешкає у графстві Суррей, ліберали, торі розглядають Роберта Еванса як правоорієнтованого політика, який є підлабузником багатія Блера* (translated by RL).

Meaning **specification** is understood as a translation transformation that involves replacing a word with a broader meaning in the source language with a word with a narrower meaning in the target language. In the reproduction of multimodal constructions, concretisation allows us to reveal the image and preserve its uniqueness. In the following fragment, the host of the 'Good Morning Britain' show mentions the Westminster Abbey as the residence of British Prime Minister [3]: *Over to Westminster, because Boris Johnson's positions under mounting pressure this morning as the rebellion in his own party grows. – Передаємо слово до Британського Парламенту, оскільки соратники Бориса Джонсона по партії розглядають його як бунтівника* (translated by RL).

References

1. Boothroyd D. Politics Show: Brent East, 2019. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KS0NZgrxmHo> (date of access: 23.07.2023).
2. Channel 4. Frankie Boyle's Savage Examination Of UK Politics, 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CAR1sDIp0U4> (date of access: 23.07.2023).
3. Good Morning Britain. Richard Challenges Dominic Raab On Boris Johnson's Decrease In Popularity, 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hgucAVWgeEE> (date of access: 23.07.2023).
4. Times Radio. Liz Truss: 'Give me until 2023 before you judge me', 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ajdye9nMQ1w> (date of access: 23.07.2023)

LYCHKOVSKA V., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: O.M. Cherkashchenko, Senior lecturer at Translation
Department, Dnipro University of Technology

CURRENT PROBLEMS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN UKRAINE

In a globalized world, learning foreign languages is not just a personal enrichment but a practical necessity. Globalization has led to increased mobility, migration, and international business having a profound impact on the importance and dynamics of learning foreign languages. The ability to speak a foreign language equips individuals with the skills needed to deal with complexities of an interconnected, multicultural, and multilingual world. It also promotes cultural understanding and fosters international cooperation, making it an essential aspect of global citizenship. Proficiency in one or more foreign languages can significantly expand career opportunities. Many employers value employees who can communicate with international clients, be good team players with colleagues from different countries and navigate the global marketplace.

On its way to the European integration and enhanced international cooperation, Ukraine witnesses a growing need for individuals to be proficient in multiple languages in order to participate effectively in a globalized world. As a result, schools and higher educational establishments are looking for new efficient ways and techniques to be implemented in the process of teaching foreign languages, in particular English. Through teaching foreign languages, educators are to prepare students for a globally connected future, being capable of engaging with people from diverse linguistic and cultural backgrounds, developing a broader perspective on the world and enhancing their cognitive abilities. Therefore, learning foreign languages at schools offers a wide range of benefits, making it an important aspect of education. It is an investment in personal, academic, and career growth, as well as a step towards building a more culturally diverse and understanding society.

However, teaching foreign languages can present a variety of challenges for both educators and students. Thus, the purpose of the paper is to analyse the common problems in this process.

1. Limited resources: Many schools and educational institutions in Ukraine face certain shortage of resources, including textbooks, audiovisual materials, and up-to-date teaching tools. This lack of resources can hamper effective language learning.

2. Qualified teachers: Ensuring a sufficient number of qualified language teachers can be challenging. The availability of skilled language educators can vary across regions, and some teachers may not have the necessary training or qualifications to effectively teach a foreign language.

3. Students' unwillingness to do extra activities voluntarily: Undoubtedly, learning in classrooms is an important part of the process. However, the following activities are never easy to overestimate. If a student does something that he / she likes independently through watching movies, series, or some gripping videos on YouTube, listening to podcasts, reading interesting articles or books, interacting with native speakers, the positive result will not take long.

4. Diversity of learners: Classes may include students with varying levels of language proficiency, making it challenging to pay attention to individual needs.

5. Emphasis on grammar: Traditional language teaching in Ukraine often places a strong emphasis on grammar rules and memorization. While grammar is of significance, an overemphasis on it can result in less focus on practicing speaking and listening skills, which are vital for effective communication. In our opinion, grammar alone does not guarantee effective communication: a person may have perfect knowledge of grammar but still struggle to hold a conversation.

6. Insufficient speaking practice: Language learners may have limited opportunities for real-life speaking practice, particularly if they do not have access to native speakers or conversation partners. This can hamper their ability to develop communicative skills in the language studied significantly. Unfortunately, a large number of Ukrainian schools do not have regular access to native speakers of the target language, making it difficult to practice speaking and improve their students' pronunciation and fluency. This can be caused by various reasons including lack of a regular access to the Internet, financial issues, or limited opportunities because of the Russian aggression against Ukraine.

7. Lack of the language immersion: Immersion programs, where students are subjected to a language by learning various subjects in that language, are not widespread in Ukraine and Ukrainian secondary schools, in particular. Such programs can be highly effective in language acquisition.

8. Large class sizes: Many classrooms in Ukraine have large student-to-teacher ratios, making it challenging for teachers to provide individualized attention and practice opportunities to each student.

9. Motivation and engagement: Motivating students to learn a foreign language can be complex, especially when they do not see immediate practical applications for the language they are learning. Creating engaging and interactive lessons can help to cope with this issue. However, it may be a controversial point. In our opinion, a tutor should provide qualitative knowledge and support, but a student should be enthusiastic and eager to learn a foreign language as well, finding their own reasons and incentives for studying. Ultimately, motivation is a dynamic and personal aspect of language learning. Therefore, motivation and engagement can be considered a condition which is to be shared and fulfilled by both the student who aims to learn a foreign language and the teacher who helps him / her to achieve the goal.

10. Lack of cultural context: Understanding the culture and context of the language being taught is essential for meaningful communication. Neglecting cultural aspects can hamper language learning. Teaching students about cultural etiquette and norms, such as appropriate greetings, gift-giving practices, and acceptable behaviours in social settings is of both interest and importance for learners. By integrating cultural context into language learning, teachers can help students develop a more meaningful understanding of the language, making the learning experience richer and more culturally informed.

To conclude, we would like to emphasise the importance of learning foreign languages no matter what problems or challenges may arise. Learning a foreign language is a lifelong skill that can and should be improved over time. Exposure to

different languages and cultures fosters empathy and open-mindedness. It helps students see the world from various perspectives and appreciate the value of diversity. It provides a sense of accomplishment and personal development. It allows for effective communication between nations and can help prevent misunderstandings and conflicts. To overcome the challenges and solve the problems related to the process, educators need to employ a variety of teaching strategies, adapt to individual student needs, and create a supportive and engaging learning environment.

LYSENKO A., Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro
Scientific supervisor: V. S. Sazonova, Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro

ABBREVIATION AND REDUCTION IN THE ENGLISH LANGUAGE

Today, language is becoming the most important mean of communication. In recent decades, many changes have taken place in English-speaking countries regarding language. Together with the formation of new political, economic and cultural relations in society and the formation of various types of new institutions and organizations, there is an urgent need to constantly replenish the lexical fund of the English language [2, p. 67].

Along with traditional methods of word formation, such methods as reduction and abbreviation are becoming more and more productive. Abbreviations and reductions are becoming increasingly important, especially when it comes to saving time.

Abbreviations, and especially reductions, are used not because of the illiteracy of native speakers, but in order to convey an idea to the interlocutor without wasting a lot of time.

A large part of the reductions we use are formed from complete analogies used by speakers. Often the shortened form can be correlated with the full form. Most reductions are nouns and adjectives, although adjectives are less common in context.

The formation of homonymic reductions is a consequence of the spread of reductions.

Homonymous reductions can also be formed from various names that consist of several words with letters that match [3, p. 143].

In modern English, abbreviations spread very quickly, because they are accessible and operational they are concise, economical and informative.

All modern European languages use different abbreviations. Everyday English is very rich in them. It is very convenient that in the English language a sentence can be turned into an abbreviation by shortening it. Nowadays, it has become more convenient to communicate in messengers when the number of characters is limited. Abbreviations save a lot of time. According to the classification in modern English, abbreviations can differ in the following types: abbreviations borrowed from other languages, initial abbreviations, complex abbreviations, simple / truncations.

A large number of truncations have become a part of the English language as a unit, they have acquired the status of a word, are defined by a specific cotigoral meaning, grammatical categories, contain syntactic functions in a sentence, and

contribute to further word formation.

Truncations are formed by discarding the final or initial syllable of the base.

Truncated words are divided into three groups:

- 1) Syncope – truncation of the middle part of a word;
- 2) Reduction of the final part;
- 3) Truncation of the beginning of the word;

A complex abbreviation can be formed through truncation and addition of bases, their formations begins with initial letters or syllables, and with a combination with untruncated bases.

Initial abbreviations are words formed by combining the initial letters of words, they are read according to the letters or as words according to the rules of reading.

There are initialisms that are not nouns.

Initialisms are written with capital letters – this is their external sign. They can be read as an ordinary word according to the rules of spelling or by letters.

There are many borrowings in the English language. Borrowings are foreign words that have been adopted as a result of some social reasons, some of them are proverbs, sayings that are used in an abbreviated form.

Graphic abbreviations are signs – symbols that are used instead of words and phrases. Initial letters of bases and words can be graphic abbreviations. Graphical abbreviations can be words and end in vowels.

Abbreviations and reductions play a big role and are present in all languages of the world. Abbreviations and reductions occupy a very large place in the everyday life of mankind. Abbreviations and reductions are often use in the process of communication. They have become special forms of speech that allow to reduce time in the process of communication [1, p. 38].

References

1. Андрієнко Л. О. Науково-технічний переклад / Л. О. Андрієнко – Ч.: ЧДТУ, 2002. – 92 с.
2. Бондаренко В. Ф. Історико-соціальні аспекти поширення англійської мови у країнах світу [Електронний ресурс] / В. Ф. Бондаренко, О. М. Панін. Режим доступу: <http://www.ukrreferat.ua>
3. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов / Л. Г. Верба – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.

MASLOVA K., TERNYTSKA D., Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnik”, Dnipro

Sprachliche Betreuung: I.V.Khurtak, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für Übersetzung, Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnik

UNTERSCHIEDE DER DEUTSCHEN SPRACHE IN DEN DACH-LÄNDERN

Dach ist die Bezeichnung für die drei bereits bekannten Länder, in denen Deutsch als Amtssprache gilt: D für Deutschland, A für Österreich und CH für die Schweiz. In diesen Ländern wird sogenannte Hochdeutsch übernommen, das gleiche in dem Werke

geschrieben werden und das in Schulen und Universitäten studiert wird, aber in Wirklichkeit ist das nicht der Fall.

Österreicher und Schweizer sprechen viel langsamer als Deutsche, so dass Konsonanten in Wörtern oft weicher sind oder gar nicht wahrgenommen werden. Der Unterschied zwischen Gepäck und Gebäck kann beispielsweise nur im Kontext wahrgenommen werden. Außerdem ist der österreichische Dialekt in neun weitere Unterdialekte unterteilt, und das Schweizerdeutsch kann aufgrund der zahlreichen Entlehnungen französischer (in Deutschland – *“Fahrrad”*, in der Schweiz – *“Velo”*) und englischer Wörter (deutsch *“Tor”* – schweizerisch *“Goal”*) als eigenständige Sprache betrachtet werden. Ein wichtiger Unterschied ist der Buchstabe *“ß”*, der in der Schweiz vor mehr als sechzig Jahren ausgestorben ist – auch in Deutschland hat man begonnen, ihn durch das einfachere *“ss”* zu ersetzen.

Was das formale Vokabular und die Anrede betrifft, so werden in Deutschland Kollegen und Fremde immer respektvoll mit *“Herr”* oder *“Frau”* angesprochen. In Österreich hingegen ist es üblich, jeden mit *“du”* anzusprechen, und sprachliche Neuerungen wie *“Fräulein”* und *“Gnädige Frau”*, die es in Deutschland nicht mehr gibt, sind in Österreich noch üblich. Auch die Begrüßung ist in diesen Ländern zweideutig: in den deutschsprachigen Ländern ist die übliche Begrüßung *“Guten Tag!”* oder *“Hallo!”*. In Österreich kann man zu jeder Tageszeit *“Grüß Gott!”* hören, und in Norddeutschland wird der Ausruf *“Moin, Moin!”* verwendet. Auch das Verabschieden ist etwas Besonderes: Deutschgermanen verabschieden sich mit *“Auf Wiedersehen!”*, Österreicher sagen *“Pfiat’ di”* und die Schweizer sagen *“Auf Wiederluege”* oder das bereits verehrte *“Adieu”*. In Deutschland ist es üblich, *“Bitte schön”* (am häufigsten) oder *“Bitte sehr”* zu sagen, in Österreich wird ein einfaches *“Gerne”* geschätzt, und in der Schweiz antwortet man im französischen Stil – *“Merci”* oder *“Merci vielmals”*. Auch beim Thema Essen gibt es Unterschiede. In Deutschland zum Beispiel ist das erste, morgendliche Essen das *“Frühstück”*, das zweite das *“Mittagessen”* und das dritte das *“Abendessen”*. In der Schweiz hingegen ist es umgekehrt: *“Morgenessen”* (oder *“Zmorge”*), *“Zmittag”* und *“Nachtessen”* (oder traditionell *“Znacht”*). Im deutschsprachigen Raum ist es üblich, beim Telefonieren den Vor- und Nachnamen zu nennen. Wenn man sich einem Mobiltelefon nähert, sagen viele Menschen einfach *“Hallo”* oder *“Ja, bitte?”* Sie verabschieden sich am Telefon mit den Worten *“(Auf) Wiederhören”* statt *“(Auf) Wiedersehen”*.

In Briefen ist es üblich, den Ort des Schreibens und das Datum anzugeben, zum Beispiel: *“Berlin, den 24. Dezember 2023”*. Auf dem Umschlag stehen zunächst der Vor- und Nachname des Empfängers, dann der Straßename und anschließend die Postleitzahl und der Ort. Auf der Rückseite steht *“Absender”* und die Absenderadresse ist angegeben. Es ist üblich, Briefe mit *“Sehr geehrter Herr...”* oder, wenn es keinen genauen Adressaten gibt, mit *“Sehr geehrte Damen und Herren”* zu beginnen. Freunde schreiben *“liebe(r)”*. Gebildete und wohlhabende Frauen verzichten oft auf Make-up und Schmuck – dies wird nicht als Zeichen von Ungepflegtheit, sondern als Signal der Gleichberechtigung wahrgenommen. Viele Menschen möchten lieber ins Berufsleben einsteigen. Nur wenige Menschen leiden unter Homophobie. In der Schweiz, Österreich und Deutschland können gleichgeschlechtliche Paare eine *“Partnerschaft”* eingehen, die fast identisch mit der Ehe ist.

Was den Zeitpunkt und die Zahlen angeht, *“Fünf vor halb eins”* ist eine ganz normale Bezeichnung für 12:25. Sie können auch *“fünf nach halb eins”* sagen: 12:35. Pünktlichkeit ist zwar nicht so übertrieben, wie gemeinhin angenommen wird (in Deutschland haben Schnellzüge oft fünf bis zehn Minuten Verspätung), dennoch ist es wichtig, pünktlich zu Geschäftsterminen zu erscheinen. Zur Unterscheidung zwischen 1 und 7 wird in Deutschland beim Schreiben mit der Hand oft ein kurzer horizontaler Strich über die 7 gezogen. Dezimalbrüche werden nach dem Dezimalpunkt geschrieben und so ausgesprochen, wie sie geschrieben werden: *“Zahl Komma Zahl”*. Vor der Zahl steht das Eurozeichen, meist gefolgt von einem Leerzeichen: 98,90 €.

Die deutsche Sprache ist weltweit besonders verbreitet und daher in vielen Ländern als Amtssprache anerkannt. In Deutschland und Österreich ist Deutsch die einzige Amtssprache. In der Schweiz ist Deutsch neben Französisch, Italienisch und Rätoromanisch Amtssprache. Die deutsche Sprache hat in jedem Land ihre eigenen Besonderheiten im Gebrauch. Wir können also sehen, dass sich die deutsche Sprache in verschiedenen Teilen Deutschlands in Lauten, Abkürzungen und bestimmten Wörtern unterscheiden kann, die Hauptkommunikationssprache jedoch literarisches Deutsch ist, das jeder Einwohner des Landes beherrschen muss.

Literatur

1. Ammon, Ulrich: Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Berlin: de Gruyter, 1995
2. Bodi, Leslie: »Traditionen des österreichischen Deutsch im Schnittpunkt von Staatsräson und Sprachnation«. In: R. Muhr u. a. (Hrsg.): Österreichisches Deutsch. Wien: Holder, Pichler, Tempsky, 1995, 17–37.
3. Deutsche Sprache: Wie viele deutschsprachige Länder gibt es?// Sprachcaffe: website. URL: <https://www.sprachcaffe.de/magazin-artikel/deutsche-sprache-wie-viele-deutschsprachige-laender-gibt-es.htm> (datum der unterzeichnung: 23.09.2023)
4. Sprache: Die DACH-Region // Rebeccas Newsletter: website. URL: <https://rebeccasdaf.substack.com/p/sprache-die-dach-region#:~:text=%F0%9F%93%9C,%C3%96sterreich%20auch%20als%20Deutscher%20verstehen> (datum der unterzeichnung: 23.09.2023)
5. Басай Н.П. Німецькомовні країни. Deutschsprachige Länder : навчальний посібник елективного курсу з німецької мови для учнів старших класів профільної школи / Басай Н.П.. – К. : Видавничий дім «Сам», 2017. – 96 с.

MATETA S., Communal educational institution "Secondary specialized Comprehensive School №9" Dnipro City Council

Scientific supervisor: G. G. Povolotskaya, a teacher of secondary specialized Comprehensive School №9, Dnipro

VOLUNTEERING. HUMANITARIAN RESPONSE

*Volunteering is an act of heroism on a grand scale.
U.S. President William J. Clinton.*

Volunteering is a voluntary act of an individual or group freely giving time and labor, often for community service. Volunteering comprises the formal or informal activities that we do out of free will where the monetary reward is not the main motivation. It is often motivated by solidarity and mutual aid and is particularly relevant among people living under conditions of vulnerability in our country. Volunteerism is capable of mobilizing extraordinary human resources and talents to respond to citizens' needs, and ignite peer-to-peer trust, cohesion and emotional support.

The purpose of this work is:

- To explore the types of volunteering and its value;
- To investigate the youths' role in humanitarian response;
- To cover the European Humanitarian aid to Ukraine.

To satisfy the research objectives of this study, the following questions will be answered:

- What are the values of volunteering?
- What are the degrees of participation of youth in humanitarian response?
- In what way do European countries help Ukraine?

Many modern teenagers are involved in volunteering. Some people appreciate teenagers' participation in social projects while others would prefer teenagers to pay more attention to themselves. We are sure that volunteering is worth doing, because, as a rule, this activity is based on a team work. Teenagers learn how to cooperate with their peers and obey their superiors. These skills are very useful.

Our school is very active in volunteering because our pupils, their parents and teachers know perfectly well its value.

Having interviewed a group of teenagers we came up to the conclusion that volunteering is worth doing.

Teenagers learn how to cooperate with their peers and obey their superiors. Their skills are very useful is humanitarian response.

Key informant interviews were conducted with five guys and four girls in September, 2023. While this number does not capture a large group of youth's experience in humanitarian response, we captured a detailed picture of participants' realities that is often lost in a large-scale quantitative study.

This paper shows that youths have the capacity to engage in humanitarian response.

Many modern teenagers are involved in different types of volunteering such as:

- Skills-based volunteering

- Virtual volunteering
- Traditional volunteering
- Volunteering in an emergency
- Community volunteer work
- Social volunteering or welfare volunteering
- Volunteering at major sporting events

So it is evident that youths' representation significantly shapes youth-centred humanitarian response.

In summation, the learning from this paper cemented local youth engagement as a core component of emergency response.

Therefore, this research recommends strengthening and formalising youth leadership at all stages of emergency response, harnessing their protection and offering emotional support at activities.

Nowadays humanitarian aid is urgently needed in Ukraine. Our country has been grappling with a severe humanitarian crisis due to the armed conflict initiated by Russia in 2022. This crisis has resulted in a desperate need for assistance in various forms, including medical supplies, food, shelter, and resources to support the displaced population. In response, a multitude of European countries has stepped forward with crucial humanitarian aid initiatives. This article delves into the specific contributions of several European nations in providing aid to Ukraine. We will mention only some of them:

- Germany's Medical Support;
- France's Humanitarian Assistance;
- Sweden's Focus on Shelter and Education;
- Poland's Refugee Support.

These are just a few examples of the numerous European nations coming to Ukraine's aid during this challenging period. The collaborative efforts of these countries, together with the European Union, international organizations, and Ukrainian NGOs, exemplify the collective determination to alleviate the suffering and address the pressing humanitarian needs of Ukraine. While the conflict persists, the unwavering commitment of these nations shines a light of hope for the Ukrainian people, signaling that they are not alone in their time of need.

References

1. Gul M. Future leadership: the role of youth volunteers. 2020. [Google Scholar]
2. United Nations . World programme of action for youth. New York: United Nations; 2010. [Google Scholar]
3. United Nations (2018) Trends in Humanitarian Needs and Assistance. Available at: [https://www.unocha.org/sites/unocha/files/Trends in Humanitarian Needs and Assistance Factsheet.pdf](https://www.unocha.org/sites/unocha/files/Trends%20in%20Humanitarian%20Needs%20and%20Assistance%20Factsheet.pdf). Accessed 22 Sept 2021

MOGYLEWSKA A., Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro
Sprachliche Betreuung: T.V. Halushko, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für
 Übersetzung, Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“

DEUTSCHE SPRACHE HEUTE UND IN DER ZUKUNFT

Heute lernen immer mehr Menschen Deutsch. Die Popularität der Sprache wächst mit jedem Tag. Das betrifft in erster Linie die Menschen aus der Ukraine, die wegen des Krieges erzwungen sind, ins Ausland zu fahren, um den Schutz zu finden. Deutschland ist heute das Land, wo die größte Anzahl der Flüchtlinge aus der Ukraine ihren Wohnort gefunden haben. Sie müssen Deutsch lernen, um sich in die deutsche Gesellschaft zu integrieren. Aber nur wenige wissen, dass Deutsch als eine der interessantesten und eigenartigsten Sprachen gilt. Es gibt viele interessante Fakten über die deutsche Sprache.

- Deutsch gehört zu den westgermanischen Sprachen. Zu dieser Gruppe gehören auch Englisch, Niederländisch, Jiddisch und Afrikaans. In Papua-Neuguinea gibt es eine Sprache namens "Unserdeutsch", die auf Deutsch basiert und von einigen Menschen gesprochen wird. Diese Sprache hat jedoch sehr wenige Sprecher, weniger als 100 Personen, und deshalb ist sie stark gefährdet.
- Über 130 Millionen Menschen auf der Welt sprechen Deutsch als ihre erste oder zweite Sprache. Deutsch ist die Amtssprache in Ländern wie Deutschland, Österreich, Luxemburg, Belgien, Liechtenstein und der Schweiz. Es wird auch in der Europäischen Union neben Englisch und Französisch als eine der internen Arbeitssprachen genutzt. Deutsch ist die meistgesprochene Muttersprache in der Europäischen Union. Allerdings leben mehr als 8 Millionen Muttersprachler dieser Sprache in Ausland: in den USA, Brasilien, Argentinien.
- Was macht die deutsche Sprache besonders im Vergleich zu anderen Sprachen? Es ist der große Reichtum an Wörtern. Alle Sprachen haben Möglichkeiten zur Wortbildung, aber im Deutschen sind sie besonders vielfältig.
- Die Deutschen erfinden gern sehr lange Wörter. Manchmal steckt in einem Wort ein ganzer Ausdruck. Ein Beispiel für eines der längsten deutschen Wörter
- Ist "Rinderkennzeichnungs- und indfleischetikettierungsüberwachungsaufgabenübertragungsgesetz" mit 87 Buchstaben. Es bedeutet das "Gesetz zur Übertragung der Aufgaben für die Überwachung der Rinderkennzeichnung und Rindfleischetikettierung".
- Nach einem Klischee trinken viele Deutsche gerne Bier. Deshalb ist es nicht überraschend, dass es in der deutschen Sprache viele Redewendungen gibt, die mit diesem Getränk zu tun haben. Zum Beispiel bedeutet der Ausdruck "Das ist nicht dein Bier" für Deutsche, dass man sich um die eigenen Angelegenheiten kümmern sollte, anstatt sich in die Angelegenheiten anderer Leute einzumischen.
- Die Liebe ist etwas Schönes. Es gibt Momente, in denen man von Gefühlen so überwältigt wird, dass es schwer ist, die passenden Worte zu finden, um sie auszudrücken. In Deutschland verwenden über 90% der Menschen gerne den Ausdruck "mein Schatz", um ihre besondere Person zu benennen. Aber auch "Meine Liebe" und "Meine Seele" sind sehr beliebt.

- Es gibt Wörter, die es nur auf Deutsch gibt. Zum Beispiel gibt es das Wort "fremdschämen", das bedeutet, dass man sich für die Handlung einer anderen Person schämt. Ein weiteres Wort ist "Fernweh," das das Verlangen nach fernen Orten, Abenteuern und Reisen beschreibt. Und "Fernweh" ist das Gegenteil von "Heimweh".
- Jeder, der Deutsch lernt, macht manchmal Fehler beim Schreiben von Wörtern. Das am häufigsten falsch geschriebene deutsche Wort ist "lizenzieren". In 83% der Fälle wird es als "lizensieren" geschrieben. Achten Sie darauf!

Aber wie sieht die Zukunft der deutschen Sprache aus? Was sagen die deutschen Sprachwissenschaftler dazu?

Durch die Globalisierung rücken die Länder näher zusammen, und Englisch scheint allmählich dominanter zu werden. Und was ist mit der deutschen Sprache?

Einige Wissenschaftler meinen, dass die deutsche Sprache in den nächsten 200-300 Jahren verschwinden könnte. Auf der Welt gibt es derzeit 6000 bis 7000 verschiedene Sprachen, und viele davon sind in Gefahr, auszusterben. Schätzungen zufolge geht im Durchschnitt alle 14 Tage eine Sprache verloren. Besonders gefährdete Sprachen haben vielleicht nur noch einige hundert Sprecher, die miteinander kommunizieren können. Wenn diese Sprecher sterben oder wegen der Globalisierung zu einer Sprache mit mehr Sprechern wechseln, dann verschwindet die Sprache.

Deutsch wird von etwa 100 Millionen Menschen als Muttersprache gesprochen, daher ist es unwahrscheinlich, dass es in absehbarer Zeit ausstirbt. Allerdings stellt die Globalisierung eine wachsende Herausforderung dar, da das Deutsche als internationale Sprache an Bedeutung verliert. Im Vergleich dazu hat Chinesisch über eine Milliarde Muttersprachler und die Zahl steigt, Spanisch wird von immerhin 400 Millionen Menschen gesprochen, ebenso wie Hindi/Urdu, und auch hier nimmt die Zahl der Sprecher zu. Das Deutsche hingegen sieht einen Rückgang in der Zahl der Deutschlernenden weltweit. Ein großer Teil der Grundschulkinder hat einen Migrationshintergrund, und ihre Deutschkenntnisse bei Schulabschluss sind nicht immer perfekt. Als Wissenschaftssprache könnte Deutsch bald an Bedeutung verlieren.

Im Vergleich zum Englischen ist Deutsch eine komplizierte Sprache. Das liegt an der eigenartigen Grammatik des Deutschen, die für Lernende oft eine Herausforderung darstellt. Im Deutschen müssen wir sagen "der Löffel, die Gabel, das Messer", während man im Englischen einfach "the" verwendet, um das Gleiche auszudrücken. Ein weiteres Beispiel wäre die Adjektivflexion. Im Deutschen sagt man "ein roter Hut, der rote Hut, mit einem roten Hut, wegen eines roten Hutes, rote Hüte" - im Englischen sagt man einfach immer "red." Das ist viel einfacher, und zumindest in diesem Fall ist weniger Flexion einfacher zu merken.

Was können die Deutschsprecher tun, damit es die deutsche Sprache lange gibt? *Der Sprachwissenschaftler Wolfgang Klein steht auf dem Standpunkt, dass man das steuern kann.* Was nicht schaden kann, ist ein gewisser Stolz auf die eigene Sprache. Man sollte sich eben nicht so schnell dazu verleiten lassen, Englisch zu sprechen. Und man sollte auch bei den Kindern darauf achten, dass sie ihre Sprache gut beherrschen - und das heißt, nicht nur auf die Rechtschreibung zu achten, sondern auch darauf, dass sie sich gut ausdrücken können. Eine Sprache lebt dadurch, dass man sie spricht und schreibt.

Verweise

1. Das Deutsche könnte bald verschwinden/<https://www.n-tv.de/leben/Das-Deutsche-koennte-bald-verschwinden-article20597343.html>
2. Man spricht Deutsch/<https://www.deutschland.de/de/topic/kultur/deutsche-sprache-ueberraschende-zahlen-und-fakten>
3. Reden in Österreichs Städten bald alle wie Deutsche?
<https://www.derstandard.de/consent/tcf/story/3000000179650/reden-in-oesterreichs-staedten-bald-alle-wie-deutsche>

MYKHLYK A., Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”, Dnipro
Sprachliche Betreuung: I.V.Khurtak, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für Übersetzung,
 Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnik”

VOLKSKUNDE UND TRADITIONEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHKULTUR

Diese Forschungsarbeit untersucht die Verbindung zwischen der deutschen Sprachkultur und den überlieferten Volksbräuchen und Traditionen. Wir analysieren, wie Sprache als Träger und Bewahrer kultureller Erbes fungiert und wie sich die deutsche Sprache im Laufe der Zeit entwickelt hat. Zudem betrachten wir die Auswirkungen von Globalisierung, Dialekten und modernen Veränderungen auf die Sprachkultur.

Im Laufe der Geschichte wurden Menschen immer nach ihrer Sprache, ihrem regionalen Dialekt und sogar nach ihrer persönlichen Wortwahl beurteilt. Die Menschen definieren einander ihren Platz in der Welt nach ihrer Sprache. Sprache ändert sich im Laufe der Zeit. Auch wenn Sprachen verschiedener Generationen verglichen werden, wird sicherlich festgestellt, dass es nicht nur Unterschiede im Wortschatz, sondern auch in der Systematik gibt. Was gestern gegen die Norm war, kann heute akzeptabel sein. Die moderne deutsche Sprache basiert auf einer Gruppe westgermanischer Dialekte. Als Deutschland während seiner gesamten Geschichte territorial zersplittert war, sprach die deutsche Bevölkerung in verschiedenen Dialekten. Die endgültige allgemeine Bildung der deutschen Schriftsprache auf der Grundlage hochdeutscher Dialekte geht auf das 17. Jahrhundert zurück, das heute als Neuhochdeutsch gilt. Deutsch ist eine ziemlich alte Sprache – sie existierte vor 1200 Jahren und ist seit mehr als 200 Jahren ein normativer Standard. Natürlich verändert sich die deutsche Sprache ständig, wobei die besonderen Veränderungen gerade in den letzten Jahren mit der Entwicklung des Globalisierungsprozesses und der Entlehnung von Wörtern aus anderen Sprachen sowie durch die jüngste "Reform der deutschen Rechtschreibung" eingetreten sind.

Die Untersuchung von Sprachkultur und kulturellen Traditionen in der deutschen Sprache ist ein interdisziplinäres Forschungsfeld, das in den letzten Jahren an Bedeutung gewonnen hat. Zahlreiche Studien haben die Wechselwirkungen zwischen Sprache und Kultur in Deutschland analysiert, darunter auch die Auswirkungen von Globalisierung und Dialekten auf die deutsche Sprachlandschaft.

Die Rolle der deutschen Sprache bei der Bewahrung und Übermittlung von Volksbräuchen und Traditionen ist von zentraler Bedeutung. Die Verbindung zwischen Sprache und Kultur wird auch in regionalen Dialekten deutlich, die die kulturelle Vielfalt in Deutschland widerspiegeln. Gleichzeitig zeigen die Auswirkungen der Globalisierung und die Veränderungen im deutschen Wortschatz, wie sich die Sprachkultur ständig weiterentwickelt.

Diese Forschungsarbeit zeigt, dass die deutsche Sprachkultur eine entscheidende Rolle bei der Bewahrung und Übermittlung von Volksbräuchen und Traditionen spielt. Die Auswirkungen von Globalisierung und regionalen Dialekten sind deutlich erkennbar, aber die deutsche Sprache bleibt ein starkes Bindeglied zu kulturellem Erbe. Es ist wichtig, die Veränderungen in der deutschen Sprache zu verstehen und zu analysieren, um die kulturelle Vielfalt zu schützen und zu fördern.

Die zukünftige Forschung in diesem Bereich sollte sich auf spezifische Fallstudien konzentrieren, um die Auswirkungen von regionalen Traditionen und Dialekten genauer zu untersuchen. Außerdem könnten Vergleiche mit anderen Sprachen und Kulturen weitere Erkenntnisse über die Rolle der Sprache bei der Erhaltung von Traditionen liefern. Es ist wichtig, diese Forschung fortzusetzen, um die Verbindung zwischen Sprache und Kultur besser zu verstehen und zu schützen.

Literatur

1. Max K., Lobin H., Schmidt A. Deutsch in Sozialen Medien: Interaktiv – multimodal – vielfältig. Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2020. 234S.
2. Krüger-Potratz M. Mehrsprachigkeit und Einsprachigkeit. Berlin: de Gruyter 2020. S.23-43
3. Ceesay, S., Slaby J. Musterschüler: Elemente einer kritischen Genealogie der deutschen Schule. Wien, 2021. S.50-56
4. Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz: Aktueller lexikalischer Wandel. München: Verlag ABC, 2019. S 164-174

NAZARIAN A., Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University Economic and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: H.M. Udovichenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

EXPRESSING POLITENESS IN ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES

Politeness has double nature. On the one hand, it is a manifestation of respect for the communication partner, by the other, it manifests the social and communicative experience of a person and their moral and ethical values in interpersonal interactions. Courtesy can be realized in both verbal and non-verbal actions. Overall, it covers everyday communication, creating the most conducive atmosphere for communicative interaction between people on everyday basis situation furthermore in business cooperation and political discussion. Even the very presence of special linguistic resources, the function of which is to actualize conventional behaviour and

implementation of polite communication, allows us to consider politeness as a linguistic object. O. Behaghel [4] proposes to refer the language of politeness to "technical languages" that perform certain stylistic functions and whose native speakers are used to expressing different meanings functionally and socially. Since politeness is of great importance for domestic relations and support of social relations, politeness in communication is in the very central part of social life and interaction. This is probably the premise of human cooperation in general. Therefore, the phenomenon of politeness aroused the interest of theorists in a wide range of social sciences [2].

In English, when we ask for something or ask someone for something to do, we often use modal verbs, such as *could*, *might*, *should* and *would* in order to sound more polite. Addressing and requesting in the form of an imperative should be avoided. People should formulate their requests in a less direct way, usually in the form of a question:

When convenient for you, could you please...

It would be helpful if you could inform us ...

We would appreciate it if you would ...

I would appreciate it if you could...

If your polite request has been complied, it is important to say how grateful you are to the person for what they have done or said. Depending on the situation, you can use the following expressions:

That's very kind of you.

Thanks, I appreciate it.

Thank you for your help

You are so helpful

Thanks for giving me a hand

These are basic forms of courtesy that you can use in various situations. These forms of politeness are used in everyday life [1]. From now on we will discuss Ukrainian equivalents of expressing politeness and gratitude. It's the way we express greeting:

Добрий день! (Добридень!), Добрий вечір! Добрий ранок!

Мої вітання, –вітаю вас.

Доброго здоров'я

The ways of conveying politeness in English do not coincide with the sentence structure in Ukrainian. The Ukrainian language does not have such means of speech as modal verbs that show politeness. Instead, it is enough for us to give to any sentence, of course, if it is not in an imperative style, only the form of a request, such as:

прошу тебе,

будьте ласкаві,

будь люб'язний (будьте люб'язні),

з Вашого дозволу,

Дозвольте.

будь ласка,

дозвольте допомогти

Speech tools to express gratitude

Дякую

Спасибі

Вдячні вам

Уклінно дякую

Щиро дякую

We have looked at the main forms of politeness that can be used in a variety of situations both in English and Ukrainian [3]. It is important to acknowledge that tools of polite expression in both languages have something in common.

Nowadays, there are already new views on the distribution of items in our everyday life. We change our attitudes, the way we see the world, and even our language communication. Now it is not outrageous, but on the contrary spreads among society. During the time of technology invention, the attitude towards people does not deteriorate, but on the contrary improves – respect, politeness and tolerance of people towards each other, and even the treatment of people in some developed countries is protected by law.

References

1. Баранова С. В., Коробко А. О. Співвідношення маркерів увічливості в англomовному та україномовному дискурсах. 2014. URL: <https://oaji.net/articles/2016/3034-1458907433.pdf> (дата звернення: 20.02.2022)
2. Окулова Л. О. Порівняльна характеристика понять «ввічливість» та «етикет». *Закарпатські філологічні студії*. № 13. Том 2. 2020. С. 130-134.
3. Слова ввічливості: приклади. URL: <https://dovidka.biz.ua/slova-vvichlyvosti-pryklady/> (дата звернення: 22.03.2022)
4. Behaghel O. Die deutsche Sprache. Halle (Saale). 1968. 380 p.

ОШИЕНКО D., Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro

Scientific supervisor: V. S. Sazonova, Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro

PRAGMATICS IN TRANSLATION

Translation is a complex mental work. The key goal of translation is adequate reproduction of the original text of one language into another [2, p. 278].

With help of pragmatic adaptation, the comprehensibility of the translated text for secondary readers is achieved. In order for the translation to be adequate, the translator uses a pragmatic adaptation of the original text.

An important role in the study of pragmatics was played by the American researcher Ch. Morris.

He introduced the term «pragmatics» and suggested dividing semiotics (the science of signs) into three parts [1, p. 232]:

- 1) Syntax (studying the relationship between the signs themselves);
- 2) Semantics (studying the relationship between signs and objects);
- 3) Pragmatics (studying the relationship between signs and their use);

The study of pragmatics is divided into three directions:

- 1) Pragmatics – interaction of language forms and their use.

- 2) Pragmatics – for solving communicative tasks.
- 3) Pragmatics – the influence of language on a person.

Pragmatics studies all the conditions for the use of language signs and the use of language units, and for achieving influence on a partner.

During the translation at the first stage, the translator acts as a receptor of the original, he tries to extract as much information as possible, for this he needs to possess the knowledge possessed by the «native speakers» of the source language.

The second stage of translation is when the translator tries to ensure that the receiver of the translation understands the original message.

Pragmatic analysis is used before applying certain transformations. It allows you to determine which information will be changed or removed during translation.

In order for the translation to be adequate, the translator must understand the purpose of his activity and the ways to achieve his goal. The translation norms a set of requirements related to the quality of the translation.

The translation norm contains the interaction of five types of normative requirements:

- 1) Pragmatic norms of translation;
- 2) Conventional norms of translation;
- 3) Genre and stylistic norms of translation;
- 4) Norms of translated speech;
- 5) Norms of translation equivalence;

In translation, there is such a concept as «pragmatic factors of translation». They cover non-linguistic and linguistic factors. These include the stylistic features of the texts of the original language and the language of translation, their different pragmatic factors, these are conditions that require the use of transformation in translation to achieve a communicative effect [3, p. 138].

References

1. Senft G. Understanding Pragmatics. Routledge, 2014. 232 p.
2. Stalnaker R. C. Pragmatics. Synthese. 1970. No 22 (1-2). Pp. 272-289.
3. Yule G. Pragmatics. Oxford: Oxford University Press, 1996. 138 p.

OCHERETYANA V., Waldorf School, Dnipro

Scientific supervisor: T. M. Vysotska, candidate of philological sciences, associate professor, head department of translation, Dnipro University of Technology

SAPIENS & AI

In the modern world, humanity is trying to facilitate its existence on Earth with the help of the development of various technologies, one of which is artificial intelligence. It helps in various spheres of human life, be it physical aspects of our existence or intellectual pursuits - artificial intelligence is in demand for satisfying various human needs. But is this creation, which was made by humans and yet brings lots of doubts, so innocent and is it worth the threats it carries along with, at first sight,

irreplaceable advantages?

The AI research has originated in the 16th century, but it started being demandable in the early 2010s[3]. Along with the growth of demand, the development of technologies has also accelerated, which only gains momentum and brings new results over time. As it's seen, technologies are appreciably making humans life easier, but at the same time, that impressive elation can cost many people a job. The main idea of AI is to serve people, but not to exterminate. Many people are afraid of the layoff, caused by the replacement of the human workers by modern technologies and their abilities[1]. However, bots haven't developed completely well yet, there is lots to improve, so AI doesn't have human features as a personality, a humanity and cognitive functions, which are inherent in humans. Also, AI is not independent, and if it will be or not, depends on us - humans. One of the specialists in the programming field, Sam Altman, says that the AIs modern instruments should not be the reason for a mass panic, but he also observes that indeed dangerous programs are within sight[1].

There is a fiction, written by Mary Shelley, which tells about a young scientist, who raised a humanlike creature, named Frankenstein. As the result - the creature caused many problems [4. p.489]. Current opinions about the future, which consists AI technologies etc., have lots in common with the above-mentioned story of the writer, where the humanity will have to deal with monsters and exterminate them in exchange for the self to survive. Us - sapiens, are satisfied with such a scenario, because under these circumstances, the human is still the most developed and the highest creature on the Earth. People are not afraid of the cyborgs existing, because only their bodies are improved, but not their minds and moreover their souls. People are frightened by that outcome, in which the soul is also replaced, and not only the body. Then there will be no more creatures like us[4. p.490]. Even at the genetic level, this contradicts the nature of sapiens, because it includes reproduction. Already now, people replace their own body parts with artificial ones, when they lose their own, which ensure the preservation of the body's physical functions[4. p.482], but the human soul is irreplaceable and unique.

Now the artificial intelligence is so widely available, that's why appropriate caveats should be introduced. Just recently, the new, free and public GPT chat was announced, causing a great agiotage among online users. When dealing with artificial intelligence, we must not only use its services, but also be aware of the level of responsibility[1], thereby introducing laws regarding responsible development and use of AI, which UNESCO actually paid attention to. The organization released the first-ever global AI ethics standard in November 2021. These measures were agreed upon by all 193 member countries. Central to the Recommendation are four core values which lay the foundations for AI systems that work for the good of humanity, individuals, societies and the environment: living in peaceful societies, human rights and human dignity, ensuring diversity and exclusiveness, environment and ecosystem flourishing[2].

Of course, AI should not be seen as a social evil, and theories about the extinction of the sapiens species and the arrival of other creatures, which are created to replace us are just theories. All we have to do is to control the rate at which AI emerges and develops, because we are the ones who are going to choose whether AI will affect

us, and if so, what kind of impact will it have. AI's capabilities can be used both to do important intellectual work that should be preferably done with the user's own mind, which in this case is only an imaginary advantage to the user, but also to perform complex tasks that the human brain has not yet mastered. Robots can take the place of humans in life-threatening occupations, assisting in scientific research, medical treatment, and law enforcement[3]. Artificial intelligence is a tremendously effective and valuable tool in the hands of humans, as long as it stays in their hands and under their control.

References

1. DW Deutsch. KI: ChatGPT befeuert Diskussion über Regeln : website. URL: <https://www.dw.com/de/k%C3%BCnstliche-intelligenz-chatgpt-befeuert-diskussion-%C3%BCber-regeln/a-64810311>
2. Ethics of Artificial Intelligence. UNESCO: website. URL: <https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/recommendation-ethics>
3. Дарія Махненко І знову про штучний інтелект. Допомога, загроза чи пусті балачки? URL <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/i-znovu-pro-shtuchniy-intelekt-dopomoga-zagroza-chi-pusti-balachki.html>
4. Юваль Ной Харари Sapiens. Пер. з англ. Л. Сумм. С. 482-492.

PARKHOMENKO V., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: T.M.Vysotska, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

PECULIARITIES OF MILITARY TERMINOLOGY TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

Terminology studies are one of the popular and relevant directions in contemporary linguistic research, driven by the influx of vast amounts of information, the integration of sciences, and the rapid growth of terminological processes. A significant portion of the modern linguistic inventory consists of specialized vocabulary, the volume of which is expanding rapidly.

According to L. Tomilenko, the growth in the number of terms across various fields of study surpasses the growth of common vocabulary. Hence, in our time, we count more terminological units than words in common use. Furthermore, the terminological lexicon has become the primary source of enriching the vocabulary, actively permeating into everyday language and exerting its influence [3]. A terminological system, as noted by L.Symonenko, is a system of signs, the content and relationships of which are confined within the boundaries of a single field of knowledge [2].

Military terminology is a distinct tool of specialized communication characterized by specific requirements for precision, clarity, and structure. Modern English military terminology impresses with its diversity and accuracy. It encompasses thousands of terms, each with a clear and delimited meaning. The primary goal of such terminology

is to eliminate any ambiguity or ambiguity in specialized discourse. The semantic peculiarities of military terminology lie in reflecting the specifics of the military sphere and specifying meanings that are typically absent in general language.

The evolution of the Ukrainian terminology system in the military sphere during translation from English is a complex process that reflects the development of military terminology and the influence of external factors on the Ukrainian language. Many terms have been borrowed due to Ukraine's active cooperation with foreign military forces and the internationalization of military operations.

Military slang covers almost all areas of military life. Practically all terms, types of property, weapons, military equipment, and any other things have their names in both literary and informal language. This is caused by the need to have simple names for objects and events in the personal lives and professional activities of military personnel. In addition, according to D. Howard, military slang contributes to the rapprochement of military personnel, traditionally occurring from different social strata [1]. In the general vocabulary of the military language, the following main lexical and semantic groups can be distinguished:

1. Relationship

- day-to-day (*Army brat* – дитина військовослужбовця, *pard* – приятель);
- between various categories of servicemen depending on rank and position (*area bird* – черговий, *boot* – новобранець, *zebra* – сержант);
- between servicemen of different countries (*digger* – австралійський солдат, *Jap* – японський солдат).

2. Physical activity

- during daily service (*to dog a watch* – ділити час вахти з товаришем, *to police the barracks* – робити прибирання у казармах);
- during hostilities (*to dirt* – залягати в окопі, *to go over the top* – йти в атаку, *to get one* – отримати поранення);
- during training (*battle inoculation* – навчання в умовах, максимально наближених до бойових).

3. Free time

- off-duty and free time (*dicky leave* – самовільне залишення частини, *dicky run* – короткочасне звільнення).

4. Human and the surrounding world

- food (*ink* – кава, *army biscuit* – сухар, *bug juice* – спиртне);
- clothes and uniforms (*basin hat* – шолом, *cheese cutter* – кашкет вихідної форми одягу, *dinks* – обмундирування);
- weapons and military equipment (*chopper* – гвинтокрил, *egg* – бомба, *rat trap* – підводний човен);
- health condition (*basket case* – тяжкопоранений, *played out* – виснажений, *chopped* – вбитий);
- mental state (*esprit de dog face* – настрої рядового солдата, *cheerful but subdued* – у бадьорому настрої, але пригнічений);

So, the translation of military terminology requires special attention to grammatical features of the language that may impact translation strategies. Additionally, contextual and cultural adaptation is important for precise and effective

translation of military terminology between English and Ukrainian languages, as well as for ensuring the correct understanding of terms in different cultural contexts.

References

1. Howard D. United States Marine Corps Slang. *American Speech*. 1965. № 3. P. 64-68.
2. Симоненко Л. О. Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку. *Збірник наукових праць. Серія «Українська термінологія і сучасність»*. 2001. № 4. С. 3-8.
3. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови: [монографія]. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.

PATSENKOVA M., University of Custom and Finance, Dnipro

Scientific supervisor: I. E. Rozhdestvenska, Ph.D., associate professor of Foreign Philology, Translation and Professional Language Training Department, University of Customs and Finance

THE PROBLEM OF REPRODUCING THE LINGUISTIC AND CULTURAL SPECIFICITY OF JEREMY STRONG'S CHILDREN'S STORIES (“THE HUNDRED-MILE-AN-HOUR DOG”) WHEN TRANSLATED INTO UKRAINIAN

There are many talented authors in the great world of children's literature, and Jeremy Strong is one of the most recognized. His children's stories, such as “The Hundred-Mile-an-Hour Dog,” gained popularity due to the originality and deep inner world of the characters. However, when translating these works into Ukrainian, serious problems arise with the reproduction of the linguistic and cultural specificity of the original. This work examines the issue of translating children's works by Jeremy Strong into Ukrainian from the point of view of preserving the author's style and linguistic and cultural features.

Translation of children's literature is characterized by a series of traits. Among these, the most commonly treated by scholars in the field are: cultural context adaptation, ideological manipulation, dual readership (the targeted audience includes both children and adults), features of orality, and the relationship between text and image [1].

Describing the characteristics of children's literature involves a multifaceted process. One aspect to consider is “cultural context adaptation,” which involves incorporating literary references, foreign languages, historical facts, botanical and zoological elements, proper names, units of measurement, and other culturally specific elements. “Ideological manipulation” pertains to potential content censorship, where the text may be simplified to enhance accessibility or elevated to enrich young readers' vocabulary. The concept of “dual readership” acknowledges that children's literature is not only read by children but also by adult editors, translators, teachers, librarians, and parents who select and purchase books for young readers. When translating children's

books, it's important to consider the preferences and sensibilities of both children and adults. The idea of "Features of orality" is self-explanatory, as it underscores the significance of sound, rhythm, rhyme, nonsense, and wordplay in children's stories. Translators may face decisions where they must choose between preserving the sound or maintaining the content, as well as deciding between familiar or foreign target examples of nursery rhymes and songs. Lastly, the "relationship between text and image" emphasizes the importance of selecting appropriate illustrations that align with the work's context and cultural aspects. As an example, we can consider Jeremy Strong's "The Hundred-Mile-an-Hour Dog". The adaptation of the title into the Ukrainian language already contains certain peculiarities of artistic translation.

The translation of the title "The Hundred-Mile-an-Hour Dog"[2] as "A Rocket on Four Legs" ("Ракета на чотирьох лапах")[3] is an example of a successful adaptation that preserves the main essence of the work, its humorous character and structure, while making it understandable and attractive for Ukrainian readers.

The original name "The Hundred-Mile-an-Hour Dog" is humorous because it refers to the dog's incredible speed, moving at a speed of 100 miles per hour. The Ukrainian translation of "A Rocket on Four Legs" retains this humorous effect since "rocket" in Ukrainian is used to denote something extremely fast and powerful. Thus, the reader in Ukrainian immediately understands that it is about an extremely fast dog. This is also an example of preserving the structure: the main image (dog) remains, and a new image ("rocket") is added, which helps to understand the main idea of the work.

Reproducing the linguistic and cultural specificity of Jeremy Strong's children's stories during translation into Ukrainian is a difficult task and requires great professional skill and a thorough study of both the original texts and the target language. There are numerous challenges associated with the reproduction of the author's style, cultural and historical aspects, the inner world of the characters, and adaptation to the Ukrainian reader.

A successful translation of Jeremy Strong's children's works into Ukrainian can help preserve the quality and authenticity of the originals and make them accessible to Ukrainian readers. However, great responsibility and a creative approach are required from translators to overcome all difficulties and preserve the magic of children's literature that crosses cultural and linguistic boundaries. Ultimately, this issue highlights the importance of studying literary theory and linguistics in the process of translation, thus ensuring successful cross-cultural exchange and the development of children's literature in Ukraine.

References

1. Handbook of Translation Studies. Yves Gambier, Luc van Doorslaer (ed.), John Benjamins Publishing Company. 2010. V.1, p. 22-27. DOI: <https://doi.org/10.1075/hts.1>
2. Strong J. The Hundred-Mile-an-Hour Dog. London: Viking, 1996. p.116.
3. Стронг Дж. Ракета на чотирьох лапах / пер. з англ. В. Морозов. Львів: Видавництво Старого Лева. 2023. 191 с.

PERYNETS K., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L. V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

WAYS OF UKRAINIAN-ENGLISH TRANSLATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH SOMATIC COMPONENT *HAND* (TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE)

Somatisms make up the universal lexical fund of any language, and the presence of phraseological units with a somatic component demonstrates the uniqueness of understanding the world through language. The very definition of "somatic" is borrowed from the Greek language and means "bodily"; it is widely used in medicine to refer to what belongs to the human body, corporeality, and is opposed to the concept of "mental" [5, p. 454].

The interest in the study of somatic phraseology as specific linguistic constructions that accumulate the anthropocentric worldview of different peoples does not lose its relevance. They are of particular importance in the process of learning a foreign language as a reflection of a fragment of the linguistic worldview of the people whose language is the subject of study. It is noteworthy that this layer of phraseological units is present in any language; the frequency of use of somatisms in phraseological units depends on how vital this or that body part (human organ) is in the process of work, which means that the greater the need (and the level of its awareness), the greater the possibility of somatism to form phraseological units.

Thus, somatic phraseology is considered to be a special phraseology consisting of lexical components denoting parts of the body or names of human organs.

Regarding the ways of rendering phraseology into the target language, it should be noted that all linguists basically agree on the definition of the relevant translation strategies. They can only use different terms to refer to these methods, although they understand similar phenomena. For example, some classifications distinguish only full and relative (partial) equivalents, while others add an analogue to them. Traditionally, translation using equivalents and analogues is considered a phraseological method of translation, while loan translation and descriptive translation are considered non-phraseological.

We suggest that in order to translate phraseological units with the somatic component *hand*, it would be reasonable to take into account V. Karaban's classification as one of multiple references used by translators. The linguist identifies the following ways of translating Ukrainian phraseological units into English: 1. **The mono-equivalent translation** (includes two types: **the absolute phraseological equivalent** and **the relative phraseological equivalent**). 2. **The selective translation**. 3. **The free translation** (transmitted in two ways: **the loan translation** and **the descriptive translation**).

Our selection of phraseological units is based on the appropriateness and relevance of using these units in the process of learning Ukrainian by foreigners. First of all, examples for A1-B2 levels were selected. To select Ukrainian phraseological units, we used phraseological dictionaries of the Ukrainian language [2; 4], as well as dictionaries with English idioms [1].

In the **mono-equivalent translation**, a Ukrainian phraseologism directly corresponds to only one English phraseologism (with possible lexical or grammatical variations), which includes two types: the absolute phraseological equivalent and the relative phraseological equivalent.

The absolute phraseological equivalents are such phraseological units in the target language that fully or almost fully (taking into account certain variations in grammatical and lexical characteristics) coincide with the corresponding phraseological units in the source language in all respects – in terms of meaning, imagery, and stylistic colouring, as well as grammatical structure and lexical composition [3, p. 321]. For example, *нід рукою* – *on hand*; *рука в руку* – *hand in hand* etc.

The relative mono-equivalents are phraseological units in the target language that coincide with the corresponding Ukrainian phraseological units in terms of their meaning and stylistic colouring, but differ from the latter by their specific grammatical characteristics and/or lexical composition. In almost all contexts, such phraseological units are translated in the same way – by the same equivalent [3, p. 323]. For instance, *тверда рука* – *iron hand*; *грати на руку* – *play into someone's hands*; *позолотити руку* – *cross someone's hand/palm with silver*; *обагрити руки в крові* – *have (someone's) blood on your hands*; *сильна рука* – *friend at court*; *рука руку миє* – *you scratch my back and I'll scratch yours*; *нагріти руки* – *feather your own nest*; *майстер на всі руки* – *jack-of-all-trades* etc. It should be noted that the latter phraseological units can be included in a separate group of phraseological analogues. These are cases when Ukrainian phraseological units are used that are similar in meaning to English ones but are based on different images.

The selective translation technique is used when the most adequate variant equivalent is selected from several synonymous phrases [3, p. 323]. For example, the phrase *розв'язати (собі) руку* has two equivalents: one with a positive connotation – *to be (to become) a free agent*, the other with a negative connotation – *to have a free hand*. Depending on whether a positive or negative connotation is intended, the appropriate option is chosen in this context. Another example is the idiom *взяти себе в руки*, which has two English equivalents: *take yourself in hand* and *pull yourself together*. In the first case, it refers to a person's constant stress, while in the second case, it refers to momentary stress.

In cases where there is no equivalent of an English phraseology in Ukrainian, the free translation technique is used, the essence of which is that the translator creates an adequate equivalent [3, p. 324]. There are two main ways to freely translate phraseology: **the loan translation** and **the descriptive translation**.

The loan translation is a literal translation of a phraseology in compliance with all the norms (grammatical, semantic, and stylistic) of the target language. For instance, *покласти руку на серце* – *put your hand on your heart*; *сидіти, склавши руки* – *to sit with one's arms folded*; *руки сверблять* – *get itchy hands*; *бути нечистим на руку* – *to be light-fingered*.

The descriptive translation is the disclosure of the meaning of a phraseology without preserving its imagery by means of explanations, comparisons, or descriptions, all means that convey the meaning of a phraseological unit in the clearest and most

concise form [3, p. 325]. For example, *накладати на себе руки* – *to kill oneself, to commit suicide; прубрати до рук* – *to capture, to take away* etc.

Thus, somatic phraseological units with the component hand in Ukrainian and English reflect the traditions, culture, and historical development of these languages. They are rarely completely identical due to different grammatical and syntactic structures, but they often coincide with the understanding of the linguistic picture of the world and views on the relations between people. The choice of a particular translation technique depends on its characteristics, which the communicator must recognize, understand, and convey in different contexts.

References

1. Баранцев К. Англо-український фразеологічний словник. Київ : Т-во «Знання», 2005. 1056 с.
2. Білоноженко В., Гнатюк І. Дятчук В., Неровня В., Федоренко Т. Словник фразеологізмів української мови. Київ : Наукова думка, 2003. 788 с.
3. Карабан В. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську : посібник-довідник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. 608 с.
4. Ужченко В., Ужченко Д. Фразеологічний словник української мови. Київ : Освіта, 1998. 224 с.
5. Словник української мови : [в 11 т.]. Т. 9. Київ : Наук. думка. 1978. 916 с.

POKOTYLENKO O., Ukrainian State University of Science and Technologies
Scientific supervisor: Pronina H.M., candidate of philological sciences, associate professor at the Department of Translation and Foreign Languages, Ukrainian State University of Science and Technologies

CHALLENGES IN TRANSLATING ADVERTISEMENTS FROM ENGLISH TO UKRAINIAN

In the realm of language and communication, one pivotal task stands as a linchpin for effective global marketing: translating advertisements from English to Ukrainian. This process, intricate and multifaceted, holds the power to reshape perceptions, influence consumer behaviors, and bridge cultural gaps.

In a world interconnected by globalization, businesses aim to reach diverse markets, and accurate and culturally sensitive translations are pivotal to their success. In Ukraine, researchers have been meticulously investigating the intricacies of this practice, see [2], [3].

Translating advertisements is indeed an art. Unlike other forms of translation that may focus on literal accuracy, advertising translations delve into the intricacies of culture, psychology, and linguistics. It's about conveying not just words, but a message, a brand, and an emotion.

One of the foremost challenges in translating advertisements from English to Ukrainian lies in the significant linguistic differences between the two languages. While English may be succinct and direct, Ukrainian often employs elaborate and context-

dependent expressions. Translators need to capture the essence of the message while adjusting the tone and style accordingly.

Culture plays a significant role in advertising, influencing everything from colors to humor. A successful advertisement in one culture may not work in another. Therefore, translators must possess a deep understanding of both cultures to ensure the message is not only comprehensible but also appealing and inoffensive.

Many advertisements rely on wordplay, puns, or rhymes to engage the audience. Such creative elements often don't translate directly into Ukrainian.

Translators face the challenge of recreating this wordplay in a language with different linguistic structures.

Language is a dynamic entity, constantly evolving. Neologisms, idiomatic expressions, and buzzwords flood the advertising world. Translators must keep pace with these linguistic trends to provide relevant translations.

In many cases, a mere translation is insufficient. The process requires transcreation, where the essence of the advertisement is retained, but the text is entirely reimagined. This calls for a deep creative streak within the translator.

In conclusion, translating advertisements from English to Ukrainian is a complex task, demanding linguistic finesse, cultural acumen, and creativity. It's about more than just words; it's about conveying a brand's soul to a new audience. While challenging, it's also immensely rewarding for those who take on this artful endeavor.

References

1. Карабан В.І., Мейс Дж. Translation from Ukrainian into English. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова Книга, 2003. 608 с.
2. Mykhaylenko V.V. Translating the Culturally-Marked Concepts in the Advertisements. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. Мовознавство. Дрогобич, 2018. №10. С. 70-74.
3. Riabovol S. Specificity of Reproduction of English-Language Advertising Texts in the Ukrainian Language. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип 50. С. 201-207.

POLOVNA T., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L. V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

THE PICTURE OF THE WORLD IN MUSICAL DISCOURSE

Currently, there is a surge of interest among linguists in the study of song discourse. Various genres (author's song, rock music, pop music, etc.) that exist in song discourse are studied by T.M. Astafurova, O.V. Shevchenko, Z.V. Kuchma; characteristic features of musical discourse (dialogicity, genre, mass popularity) are

distinguished by M.M. Raevska; intertextuality is highlighted by A.I. Mykhaylova, M.V. Smolentseva; symbolism in song discourse is considered by V.M. Shaklein. Musical song discourse is a multifaceted artistic concept. It is characterized by specific functions (pragmatic, emotional, phatic, etc.) and the presence of more than one semantic code (melodic, verbal and visual components), which makes the song text a type of creolized text.

Musical song discourse is verbal and musically mediated communication, which includes participants (author / performer - listener), which has social, national, temporal, geographical characteristics, and which is aimed at the transmission of cultural values.

When analyzing the lyrics of the songs, we took into account the content of the text, the spatio-temporal context, the national and cultural characteristics of the author/performer of the song, the figurative, associative and symbolic level of the text.

Informational-conceptual and emotional-associative features of the images "*star*", "*sun*", "*moon*" are highlighted. The emotional and associative sign is based on the connotative meaning ('star in the anthropocentric meaning', 'the sun in the anthropocentric meaning', 'the moon in the anthropocentric meaning', 'the star as a feeling, feeling, human aspiration', 'the sun as a feeling', 'the moon as human feelings, feelings, aspirations', 'a star as a moral-ethical and philosophical category'). From the connotative meaning comes the symbolic meaning (the symbolic meaning of the image "*star*", the symbolic meaning of the image "*sun*"). The symbol becomes common for the carriers of a particular culture.

The main linguistic means of verbalizing the images of celestial bodies "*star*", "*sun*", "*moon*" are metaphors, metonymies, symbols and personifications.

From the analysis of the lyrics of the songs, the following conclusions can be drawn:

1. Images of heavenly bodies ("*star*", "*sun*", "*moon*") can be related to the image of a loved one.

For example, "*I didn't know that you're warm like the sun, I didn't know that you wished for the moon to provide me the light*" (Serhat, "I didn't know", San Marino, Eurovision - 2016). - Я не знав, що ти тепла, як сонце, я не знав, що ти хотіла, щоб місяць давав мені світло.

2. Through the images of heavenly bodies, the author expresses the lyrical hero's desire to love and be loved in return.

For example, "*Woke up tonight, look at the rear, blinding light filled up my room... If it's all I have, I let it ride, I'm satisfied, just be mine.*" "*Bring the moon to the moonless sky*" (Musiqq, "Angel in disguise", Latvia, Eurovision - 2011). – Прокинувся сьогодні ввечері, подивився на місяць, сліпуче світло наповнило мою кімнату... Якщо це все, що я маю, нехай буде так, я задоволений, просто будь моєю. – Залиш місяць на безмісячному небі.

3. The images of heavenly bodies are connected with the power of love in the lyrics of the Eurovision Song Contest participants.

For example, "*We're like sun rays shining up in the sky, shining up so bright*" (Maria Yaremchuk, "Tick-tock", Ukraine, Eurovision - 2014). - Ми як промені сонця, що сяють у небі, сяють так яскраво.

The images of heavenly bodies ("star", "sun", "moon") reflect traditional symbolism, which can be traced in the lyrics of songs by Western and Eastern authors (e.g. in musical song discourse, the image of the moon is associated with mystical beliefs, misfortune, and the afterlife).

Thus, in terms of reflecting the picture of the world, it is worth noting that the universal meanings of the concepts "star", "sun", "moon" are revealed both in English and in Ukrainian and they are as follows: 'attitude towards the image of a loved one'; 'the lyrical hero's desire to love and be loved in return'; 'the power of love'; aspiration of the lyrical hero for a better life'; 'dreams of the lyrical hero'; 'symbols of happiness and well-being'; a signpost of heavenly bodies for the lyrical hero of the song'.

References

1. Aleshinskaya E. Key Components Of Musical Discourse Analysis *Research in Language*, 202, vol. 11:4, pp. 423–444.
2. Кучма, З.В. Співвідношення музики та слова у французькому пісенному тексті. *Філологічні науки. Питання теорії та практики*. 2019. № 2-1 (44). С. 122–125.
3. Плотницький Ю.Є. Лінгвостилістичні та лінгвокультурні характеристики англomовного пісенного дискурсу: дис. ... к. філол. н.: 10.02. 04. Харків, 2015. 183 с.
4. Потапчук, М.А. Специфіка вербалізації концепту у пісенному дискурсі. *Гуманітарний вектор*. 2019. № 4 (40). С. 30–33.
5. Раєвська, М.М. До питання типології пісенного дискурсу *Соціальні та гуманітарні науки*. 2017. № 1. С. 24–33.
6. Шевченко О.В. Тематичне своєрідність пісенних текстів як засіб реалізації функцій жанрів пісенного дискурсу. *Вісник ХДУ ім. Каразіна*, 2019. С. 242-249.

POLYAKOVSKA S., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L.V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

ENGLISH TERMINOLOGY: DIFFICULTIES OF TRANSLATION INTO UKRAINIAN

The object of the research is terminology. The subject of the research is the specifics of terminology in legal texts and ways of translating legal terminology into Ukrainian. The research objective is to carry out a complex analysis of problems in rendering legal texts from English into Ukrainian. The tasks are: 1) to consider such a notion as the legal term; 2) to analyze ways of translation into Ukrainian

The researchers that have been involved in the study of translation problems and particularly those ones within the context of legal texts are Mellinkoff D., Vinogradov V. S., Shchepotina E.V., Alimov V. V., Verbenets M., Vynyuk O.Yu., Zorivchak A.Yu., Kazakova T.A., Karaban V.I., Korunets I. V., Ovsyannik R.P., Petrova T.I.,

Sergeeva G.A., Chepurna O.V., etc.

In accordance with [1; 3], the legal term is a word or combinations of words, which signify a particular item, applying to legal sphere of social life. Legal terminology always relates to law, to the administration of justice, or to the office or function of a judge.

One of translational problems is nationally specific units. Nationally specific units are foreign words and word-groups designating national customs, traditions, folk rites and feasts, administrative or political systems, etc. And here are some examples of nationally specific units: *Blue Sky Law* - не закон блакитного неба, а закон що, регулює випуск і розміщення цінних паперів; *Chancellor of the Exchequer* - це не канцлер казначейства, а міністр фінансів Англії.

Borrowings in the language is another problem. The borrowing is a word or phrase from one language that is used in another language, i.e. a word adopted from a foreign language with little or no modification can also be called a borrowing (by Merriam-Webster). Here are some examples of borrowings: *verdict*- вердикт, *inauguration*-інавгурація, *denouncement*- денонсація, *impeachment*- імпічмент, *underwriting* - андерайтинг, *listing*- лістинг, *delisting* – делістинг.

As far as set expressions are concerned, these are the word-groups consisting of two or more words, combination of which is integrated as one unit with specialized non-literal meaning of the whole, e.g. *criminal offence* - карний злочин; *false testimony* – неправдиві показання; *to take a case to court* – передати справу до суду.

Ways of translation [2] of legal terms are as follows: transcription (*bookmaker*- букмекер; *leasing*- лізинг, *insider*-інсайдер), transliteration (*barrister*- баррістер, *solicitor* -соліситор), *mono equivalent* (*judge* - суддя, *prosecutor* – прокурор), choice of corresponding equivalents (*suit* – позив, судова справа, судовий процес, судочинство) and *descriptive translation* (*insider* - зловмисник, що знаходиться усередині мережі, *venire*- категорія осіб, що можуть виконувати функції присяжних; *vior dire* -допит присяжних для виявлення їх можливої упередженості.

Translation of legal papers requires sufficient knowledge of legal terms, set expressions, nationally specific lexical units. It is necessary to interpret the content of the source text using standard (clichéd) phrasing. This is where one may expect good results translating by standard “well-worn” expressions since they are repeatedly tested by native speakers and carry with them correct associations and allusions.

References

1. Англо-український юридичний словник: Близько 75000 термінів / упоряд.: С.М. Андріанов та ін.; за ред. Л.І. Шевченко. К.: Арії, 2017. 552 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В.І. Карабан. Вінниця: Нова Книга, 2004. 576 с.
3. Mellinkoff D. The Language of the Law / David Mellinkoff. - Boston: Little, Brown and Co, 1963. 526 p.

RUDOMINA K., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: L.V. Berdnyk, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology, Dnipro

ENGLISH MEDICAL TERMINOLOGY AND ITS TRANSLATION INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

Abstract. The article is devoted to the study of methods how medical terminology is formed and how it can be adequately translated into Ukrainian. Medical terminology is defined by precise conceptual and structural rules, ensuring clarity and consistency. These strict boundaries can be challenging for translators, as they cannot deviate from these established rules without risking confusion or error. Medical terminology is often based on motivated names, which may be either new or already known in the medical field. Each term has specific characteristics that define its essence, such as accuracy, relevance to the concept, systematicity, lack of emotional expressiveness, and brevity. The function of the term distinguishes it from common vocabulary.

Key words: medical terminology, translation, lexical transformations, medical texts, discussion, linguistic system, medical literature.

Formulation of the problem. Modern scientific medical literature contains many new terms that have appeared in recent years, which can complicate their translation. This difficulty is explained primarily by the irregularity of medical terminology, which is manifested in a large number of synonyms. An additional problem is the use of Greek and Latin terms in the English medical vocabulary, which leads to difficulties in their translation. Often the same words can have different, even opposite, meanings in English and Ukrainian. The third difficulty is that many English terms indicate realities that are absent in Ukraine, so there are no equivalents for them. In scientific texts, terms usually prevail over other types of specialized vocabulary, accounting for an average of 15-20% of the total vocabulary of this style. For successful translation in the modern medical sector, a specialist must have knowledge of the vocabulary and morphological structure of medical terms.

Analysis of recent research and publications. The rapid development of medical science, the introduction of the latest technologies and the emergence of new diseases lead to the need to introduce new medical terminology. The development of new methods of diagnosis and treatment, as well as the production of medical devices and instruments, require the mastery of specific terms. This creates a challenge for modern specialists, as they must have a correct understanding of medical vocabulary. In particular, the English language is of great importance in this context because of its worldwide distribution and large number of native speakers. The reasons for the expansion of the use of English in this field are related to the globalization of medical science and communication technology and bring together scientists from different cultural backgrounds.

Translation of medical texts is an extremely difficult task, which reflects the relationship between language units, types of texts and genres describing different forms of diseases. This process is also related to the translator's cognitive functions, such as perception, memory, processing of information about natural and scientific phenomena,

as well as conceptualization and categorization of knowledge about the world.

The purpose of the article is to study the generalization of theoretical aspects related to the problems and features of translating English medical terms into Ukrainian.

Presentation of the main research material. When studying the methods of translating terms, it is important to start with the analysis of certain lexical transformations.

- **Transcoding:**

This method involves transferring the sound structure of a word from the original language using the letters of the alphabet of the language to be translated. For example, *Ibuprofen* – Ібупрофен, *Pulse* - Пульс, *Alkalemia* – Алкалемія etc. The main requirement for the translator when applying this method is the conviction that there are no or no equivalents of this word in the language being translated.

- **Loan Translation (literal translation):**

Receiving the translation of new words or terms, when the first word in the dictionary is chosen as the counterpart of a simple or rather complex word. For example, *Chronic obstructive pulmonary disease* – Хронічна обструктивне легеневе захворювання.

- **Abbreviations:**

A word that is formed from a certain phrase and is written or called according to the initial letters of these words. For example, *ANED* – *Alive no evidence of disease* – Пацієнт у свідомості, *IDDM* – *Insulin dependent diabetes mellitus* – Цукровий діабет 1 типу, *BP* - *Blood pressure* – Кров'яний тиск тощо.

- **Ellipsis:**

Removal of one of the components of the phrase. The remaining component does not undergo changes in its structure, but only summarizes the meaning of the entire phrase (*gastric [gastric ulcer]* - виразка шлунка; *cord [spinal cord]* - спинний мозок).

The formation of terms is always a meaningful, controlled and regulated process. In this process, new specialized words are created and defined. Some linguists classify medical terms depending on the method of formation, distinguishing the morphological aspect (the origin of the word through the assembly of parts, contractions), the syntactic aspect (the formation of word combinations or phrases from several words), the semantic aspect (expanding or clarifying the meaning of commonly used words, as well as metaphorical or metonymic use of previous meaning) and borrowing words from other languages.

When translating medical texts, it's essential for translators to refer to medical dictionaries and reference books. Additionally, consulting with medical professionals is highly beneficial. Translators working on medical texts must have a deep understanding of the subject matter to confidently identify ambiguous terms and expressions and accurately interpret them. It's crucial to be proficient in using the International Anatomical Nomenclature (Nomina Anatomica) since there are over 8,000 anatomical concepts, including body regions, organs, and their components. When choosing equivalents, the context of the text must be considered. For instance, the term *lateral column* can refer to the "lateral column of gray matter of the spinal cord" in neurology and neurosurgery, while in traumatology, it means the "outer edge of the foot." Additionally, every language has its unique names for organs, body parts, and medical conditions. These terms are used not only in scientific texts but also in medical

documents for patients, such as drug instructions and informed consent forms. For example, in English, the term *heartburn* is commonly used instead of the scientific term "pyrosis," even though both doctors and patients understand that heartburn has no connection to the heart.

Oral and written medical discourse covers various genres of communication. Oral discourse primarily includes doctor-patient dialogues, as well as interactions between medical professionals in hospitals, scientific seminars, and conferences. With regard to written medical discourse, this includes scientific articles and medical documentation texts, such as clinical drug research protocols, clinical trial reports, individual subject registration cards, medical history extracts, and other medical records. It is important to note that medical discourse is extremely diverse. It includes both scientific-theoretical and methodical texts, as well as popular scientific articles, as well as documentation. This diversity is typical of many institutional discourses and makes their analysis difficult. Despite the diversity of this discourse, the main part of communication consists of doctors, medical staff and patients. This leads to a high symbolism of the communication situation in the medical discourse, which is manifested in special forms, offices and tools of the doctor. Such a situation is also characterized by a certain level of sanctity, which is determined by special norms of behavior and etiquette.

The existence of different levels of medical discourse depending on the communicative status partners leads to the appearance of several variants of the same concepts (*tumor* and *neoplasms*), and to the selection of entire areas of discourse that are significantly different stylistically. Thirdly, medical discourse is highly persuasive (from the English persuade *Advanced Linguistics*, 10, 2022 the ability of a speech message to influence the addressee), that is, the current position in it occupy such communicative elements as recommendations, prohibitions, orders and instructions.

When translating medical discourse texts, several categories of challenges can be identified. These challenges fall into interdisciplinary issues, stemming from the integration of knowledge from other fields into medicine; lexical difficulties, encompassing synonymy, homonymy of words and abbreviations, as well as instances of "false friends of the translator"; medical abbreviations often exhibit homonymy, as exemplified by cases like *AU* representing both "ankylosing spondylitis" and "aortic stenosis," *ASAT* standing for both "antisperm antibodies" and "aspartamino transferase," and *MS* referring to multiple sclerosis, mitral stenosis, and mental status; grammatical challenges arising from differences in grammar between the two languages; and formal obstacles related to disparities in healthcare systems across different countries.

Modern English medical terms are often named after people, places, or mythological heroes (for example, *Parkinson's disease*, *Lyme disease* after a town in Connecticut, *morphine* after the god of sleep and stupor Morpheus). In addition, they can be borrowed into medical English from other languages: French (for example, *a major epileptic seizure*, *glucose*), German (*gestalt*, *antibodies*), African languages (*tsetse*), Italian (*pellagra*, *malaria* - after the name of "bad air"). Also, medical terms can be brand names, for example, *aspirin*, *lanolin*, *petroleum jelly*, *adrenaline*.

Conclusions. Terminology, which is a specific part of the language system of medical texts, remains the subject of researchers' attention due to the constant development of science and technology. A term covers words or phrases used to outline

specific concepts in a particular field of knowledge. Translation of scientific and technical literature, in particular medical, includes many challenges and difficulties related to genre-stylistic, grammatical and lexical aspects. This includes sentence structure, syntactic constructions, grammatical forms and specialized terminology. The problem of translation also includes an important aspect - the translation of neologisms, abbreviations and abbreviations.

In the process of translation, the translator resorts to various lexical and grammatical transformations in order to achieve equivalence or maximum correspondence to the original text and its comprehensibility. However, in order to use the most effective methods of conversion, the translator must know the terminology of both the source text and the translation language, as well as understand the specifics and peculiarities of medical science. Solving these problems can be done by using appropriate translation methods. A possible perspective is the systematization of grammatical and lexical features of the translation of medical literature.

The use of national medical terms has become wider, and there is a positive trend of approaching Ukrainian terminological processes to European standards. The increased attention of scientists to this area contributes to the expansion and improvement of medical terminology, as well as the general Ukrainian language.

References

1. Grebenyuk O. S. Globalization of medical terminology as part of integration changes in modern society // Collection. Materials All-Ukrainian science and practice conf. study and young scientists "Problems of humanities development in the context of global transformations of the modern communication space", Kharkiv, March 29, 2019 - pp. 81-89.
2. Solyanenko O. L. Peculiarities of the creation and use of abbreviations of medical terminology in English-language disease histories / O. L. Solyanenko // Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 9: Modern trends in language development. - 2017. - Issue 16. - pp. 217-225.
3. N. V. Derevyanchenko, O. V. Litovska. Latin language and medical terminology: study guide (for students of higher medical institutions) / N. V. Derevyanchenko, O. V. Litovska. – Kharkiv: KhNMU, 2017. – 172 p.
4. Lovis, C., Baud, K., Rassinoux, A., Michel, P., & Scherrer, J. (1998). Medical dictionaries for patient encoding systems: a methodology. *Artificial Intelligence in Medicine*, 14(1–2), 201–214.
5. Flores G., Abreu M., Barone C. P., Bachur R., Lin H. Errors of medical interpretation and their potential clinical consequences: a comparison of professional versus ad hoc versus no interpreters. *Annals of Emergency Medicine*. 2012. Vol. 60, № 5. P. 545–553.

SHAMKO V., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: T.U. Vvedenska, Associate Professor, Department of
 Translation, Dnipro University of Technology

PROPER NAMES RECREATION

(Based on the historical novel “Zakhar Berkut” by Ivan Franko)

The process of translating literary works often involves various challenges and considerations, one of which is the recreation of proper names and titles from the source language into the target language.

Proper names are an integral part of any language and culture. They not only identify persons, places, events and objects, but also contain a rich layer of history, traditions and national heritage. Since language is a key means of communication and transfer of knowledge, the reproduction of proper names and titles in translations is important, as it is crucial to preserve the meaning and cultural context of the original text.

Onomastics is a branch of linguistics that studies names, namely the names of people (anthroponyms), places (toponyms), animals (zoonyms), objects of material culture (chrematonyms), deities (theonyms), celestial bodies (astronomy) and many others types of names. Onomastics examines the structure, origin, function and use of names in language and speech. This branch of linguistics is important because names are an important component of a society's language and culture.

Various foreign and Ukrainian scientists, such as J. S. Mill, H. Joseph, B. Russell, A. Gardiner, Bassnett, S. Ullman, I. Korunets, P. Kochergan, and others, investigated in their time the question of the meaning of names, studied their classification and semantics.

In the world of literature and language, every object we talk about or write about must have a name that reflects its uniqueness and importance. This need for names is the source of language development and creation of new words. Authors, poets and artists make a significant contribution to the creation of new proper names, which places a great responsibility on the translators of artistic works and poetry.

Incorrect translation of proper names can lead to a change in the meaning of the work or violation of the correspondence with the realities in the author's world. When translating, in addition to the text, the translator must take into account the age characteristics of potential readers, the style of the work and the characteristics of the described character, object or phenomenon.

Modern Ukrainian literature and cultural works have a significant influence outside of Ukraine. Literary works of Ukrainian authors, including novels, poetry and other genres, have received international recognition and gained popularity among international audiences. [1, c.39]

Reproduction of proper names in translations from Ukrainian to English in artistic texts, in particular on the material of Ivan Franko's historical novel "Zakhar Berkut" is of great importance and requires specific approaches and consideration. The names of places, personalities, titles, etc. should reflect medieval Ukraine and the traditions of that time.

Proper names can be translated in various ways, such as transcription, transliteration, tracing, transposition, analogical substitution, or the creation of a new word. However, each of these methods has its limitations, so it is impossible to call any of them universal.

Reproduction of names and titles may include transliteration (transfer from the Ukrainian alphabet to English) or translation (replacement with an equivalent English name or title). The choice depends on the context and the importance of preserving the original form.

Proper names in the novel, such as "Berkut," have historical and cultural foundations. Translation must preserve these aspects in order to convey the meaning and symbolism they carry. Some names may contain sounds that are unusual for English. The translator must adapt the names so that they are pronounced correctly in English.

Proper names are related to the plot and characters of the novel. They should be reproduced in such a way as not to break the connection between the reader and the text. [3, c.170]

Names in the source language may have sounds that do not exist in English. Translators should consider adapting names to make them more pronounceable for the target audience while preserving their essence.

In a historical context, titles and honorifics can be particularly challenging. The novel may feature traditional Ukrainian titles like "hetman" or "knyaz", which have no direct English equivalents. Translators often must provide explanations within the text or use approximate titles, such as "leader" or "prince", to convey the intended meaning.

Proper names can reflect familial or social relationships in a narrative. In some languages, names might have diminutive forms or nicknames used by family members or close friends. Translators must consider these nuances to accurately convey character relationships.

The choice of how to translate or recreate names and titles can impact the emotional depth of the characters and the overall narrative. Ensuring that the emotions and connections associated with these names are preserved is essential.

Recreating proper names and titles in translations from Ukrainian to English in literary works is a complex task that involves balancing linguistic, cultural, and contextual considerations. The aim is to make the narrative accessible to English-speaking readers while preserving the essence, cultural significance, and relationships embedded in these names. Successful translation in this aspect enriches the reader's experience, allowing them to connect with the characters and the world of the original work.

The general approach to rendering proper names in the text is to ensure maximum accuracy and preservation of cultural and literary context.

It is important to remember that each category of proper names may require an individual approach and limitations in reproduction. The translator should always try to convey as best as possible the features of the names in the translated text, while preserving their meaning and cultural context.

The translation of personal names in literary works like "Zakhar Berkut" requires a delicate balance between transliteration and translation, maintaining cultural and

historical accuracy, and ensuring that relationships and nuances within the story are not lost. The ultimate goal is to allow English-speaking readers to appreciate the essence of the original work, its characters, and the historical context while making the narrative accessible and enjoyable. The recreation of personal names and titles is an art in itself, contributing significantly to the successful translation of a literary masterpiece. [2, c.45]

References

1. Суперанська А. В. Загальна теорія власного імені: монографія. Київ: Наука, 1973. 238 с.
2. Живоглядюв А.А. Поетичні власні імена особисті в системі національного антропонімікону сучасної англійської мови. *Словотвір і лексичні системи в різних мовах*. 1996. №2. С. 39–49.
3. Gardiner A. The theory of proper names. London: Longman, 1984. 362 p.

SHAPOSHNYK O., Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”, Dnipro
Sprachberaterin: S. Korotkova, Dozentin, PHD Abteilung für Übersetzung, Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”

DER FALSCHER KÖNIG AUS BERLIN

Vor 110 Jahren macht ein Zirkuskind die ganz große Karriere, so die Legende: Der Deutsche Otto Witte war so gut im Lügen, dass er König von Albanien wurde. Aber stimmt das denn?

Otto Witte, Sohn einer Schaustellerfamilie, wächst bei seinen Großeltern in der Hauptstadt auf. Mit acht kommt er zum Zirkus und reist als Magier und Wahrsager um die Welt. Auf einer Nilexpedition verliebt er sich in die Tochter des Kaisers von Abessinien, heute Staatsgebiet von Äthiopien und Eritrea. Obwohl er versuchte, mit seiner Geliebten zu fliehen, wurden die beiden schnell gefasst. Dem Mädchen wurde von ihrem Vater vergeben, aber der junge Mann wurde eingesperrt und zum Tode verurteilt. Als der Henker ihn jedoch zum Galgen führen wollte, fand er die Zelle leer vor. Witte war bereits in Kenia, um Löwen zu jagen, durchquerte dann mit einer Beduinenkarawane die Sahara, erreichte den Nahen Osten, meldete sich in der Fremdenlegion und brach nach Südamerika auf. [1]

Zurück in Europa war der junge Abenteurer entschlossen, ein ruhigeres Leben zu führen. Er wurde Taucher im Mittelmeer, betrieb Handel aller Art und wurde bei der Überquerung des Balkans von osmanischen Räufern gefangen genommen. Fasziniert von ihrer Kultur zog er, sobald er seine Freiheit erlangte, nach Istanbul, wo ihn alle wegen seiner mittelgroßen Statur, dem dunklen Haar und dem dicken Schnurrbart für einen Türken hielten. Vielleicht waren es gerade diese Eigenschaften, die ihm zu einer steilen Karriere im Geheimdienst verhelfen. Innerhalb weniger Monate wurde er zum Offizier befördert und auf eine Mission nach Sofia geschickt. Dort bekam Otto Witte ein Foto in die Hände, das sein Leben für immer verändern sollte. Es war ein Porträt von Halim Eddine, dem Neffen des Sultans. Er und Eddine glichen sich wie ein Ei dem anderen.

Er schloss sich Max an, einem alten Freund, den er in spanischen Gefängnissen kennengelernt hatte, als beide wegen Betrugs eine Haftstrafe verbüßten. Die beiden schickten eine Reihe gefälschter Telegramme, in denen sie verkündeten, dass Halim Eddine, der Neffe des Sultans, auf dem Weg nach Albanien sei, wo er das Kommando über die Truppen übernehmen würde. „Vor Jahren bin ich in der Rolle eines türkischen Prinzen im Theater aufgetreten“, dachte Witte, „warum kann ich es nicht auch im Leben sein?“[3]

Otto und Max mieteten osmanische Offiziersuniformen in einem Theaterkostümgeschäft, und Witte stellte sich dank der gefälschten Telegramme als Halim Eddine vor und entfachte die Stimmung seiner Soldaten mit einem ehrgeizigen Plan: einer Invasion in Belgrad. So wurde im Februar 1913 der falsche Halim Eddine mit dem Namen Otto I. gekrönt, setzte eine Regierung ein und ernannte seinen Freund Max zum Minister. Zur Feier des Ereignisses wurden Paraden und Feuerwerke organisiert. Die Nachricht von der Krönung verbreitete sich schnell in ganz Europa und erreichte sogar den echten Eddine in der Türkei. Witte versuchte, die Sache hinauszuzögern, indem er behauptete, er sei Opfer einer Verschwörung geworden, hatte aber bereits einen Fluchtplan parat. In der Nacht schnappten er und Max so viel wie möglich aus dem königlichen Palast und gingen. [2]

Nach Ausbruch des Ersten Weltkriegs beendete Otto Witte sein Leben als Weltenbummler. Er kehrte nach Berlin zurück, züchtete Vieh, besaß einen Obstgarten und betrieb Handel aller Art. Er nannte seine Tochter Prinzessin Elfriede und erwartete, dass sie „Eure Majestät“ genannt würde. Er gründete sogar eine politische Partei und kandidierte für die deutschen Präsidentschaftswahlen. Er erhielt viele Stimmen, obwohl er nicht gewählt wurde.

Wittes Geschichte ist so unglaublich, dass in deutschen Zeitungen seit mehreren Jahrzehnten immer wieder darüber berichtet wird. Heute ist es im Internet viral gegangen, wurde in Theatern aufgeführt und inspirierte einen Roman. Es gibt nur ein Problem. In Albanien kennt niemand den Namen von Otto Witte.

Die einzige Quelle für die unglaubliche Geschichte des Clowns, der König von Albanien wurde, ist Otto Witte selbst. Er ist derjenige, der diese Ereignisse in zwei autobiografischen Bänden erzählte, die Ende der 1920er und Anfang der 1930er Jahre in Deutschland veröffentlicht wurden. Die Geschichte wurde in den damaligen Zeitungen aufgegriffen und hervorgehoben, weil sie als symbolische Darstellung der Überlegenheit des deutschen Geistes beim Volk Anklang fand. [3]

Die Inschrift auf seinem Grab lautet: „Otto Witte. 1878–1958. „Ehemaliger König von Albanien“, und es ist fair, dass wir uns auf diese Weise an ihn erinnern. Schließlich hat Otto Witte nie gelogen, um jemanden zu täuschen oder aus finanziellen Gründen. Laut dem Historiker Michael Schmidt-Necke handelt es sich um eine Pseudologia Fantastica. Witte selbst war überzeugt, dass er die Erfahrungen, von denen er erzählte, selbst erlebt hatte. Er musste zuallererst sich selbst belügen, um sein Selbstwertgefühl zu stärken und sich vor dem Urteil anderer zu schützen.

Literatur

1. Anna Schmid, Der falsche König aus Berlin, Zeit Sprachen. Deutsch Perfekt 02.23, ISSN 1861-1605

2. Monika Puhlemann, Einmal König von Albanien sein, URL: <https://brunnenmagazin.wordpress.com/2022/11/09/einmal-konig-von-albanien-sein/> (дата звернення: 16.10)
3. Pierpaolo Ferlaino, Otto Witte, the clown who became King of Albania, URL: <https://pierpaoloferlaino.medium.com/otto-witte-the-clown-who-became-king-of-albania-3af2b3ec51bb> (дата звернення: 16.10)

SHAPOSHNYK O., Universidad Técnica Nacional «Dnipro Politécnica»,
Profesora dirigente: A. V. Havrylova, Universidad Técnica Nacional «Dnipro Politécnica»

LA FAMILIA REAL DE ESPAÑA Y SU HERENCIA

La pareja real española es una de los monarcas más populares del mundo. Llamam mucho la atención, cada aparición pública es cubierta por los medios de comunicación. El actual rey de España es Felipe VI. Su entronización se produjo el 19 de junio de 2014, tras la abdicación oficial de su padre Juan Carlos I. Los seguidores de la realeza también están interesados en quién podría ocupar el trono en el futuro.

Leonor Infanta de España y Princesa de Asturias nació en 2005 y es la hija mayor del rey Felipe VI y su esposa la reina Letizia. La princesa Leonor es la primera en la línea de sucesión al trono real. La Princesa de Asturias aparece frecuentemente en público junto a sus padres. Asiste a todo tipo de eventos sociales y ocasiones especiales, durante las cuales demuestra su exquisito gusto en la vestimenta. Desde pequeña, Leonor aprende a desempeñar deberes reales y representará dignamente a su familia. [1]

El 9 de octubre, la futura reina de España, que este mes cumple 18 años, prestó juramento en una ceremonia de bandera en la Academia General Militar de Zaragoza, donde recibe entrenamiento militar. La princesa tendrá un currículum especial respecto al resto de cadetes, ya que realizará dos cursos en un año y, al igual que su padre, el rey Felipe VI, tendrá la especialidad de infantería. [2]

La infanta Sofía es la hija menor de los reyes de España. Es la segunda en la línea de sucesión al trono real después de su hermana, la princesa Leonor. Sofía nació en 2007. Sus padres la llamaron abuela parcial, Reina Sofía. La infanta aparecía a menudo en público con sus padres y su hermana mayor. Pero tuvo que perderse la gala de su hermana ya que actualmente estudia en UWC Atlantic College en Gales, Reino Unido. Sofía seguirá los pasos de su hermana y asistirá a la misma escuela a la que asistió su hermana.

El educador alemán Kurt Hahn, que fundó una universidad en el Castillo de San Donato del siglo XII, creía que su enfoque para educar a los estudiantes de entre 16 y 19 años podría conducir a una resolución más rápida de los conflictos internacionales. Ahora la institución educativa recibe el sobrenombre de "Hippie Hogwarts" por su atmósfera y ubicación. [3]

La infanta Elena es la hija mayor del rey Juan Carlos de España y la reina Sofía. En la línea de sucesión al trono ocupa el tercer lugar, después de las hijas de los monarcas reinantes. Nació en 1963. Recibió su diploma y durante un año trabajó como profesora de inglés en la universidad. Como miembro de la familia real, participa en

eventos en España y otros países. Como parte de sus visitas oficiales, visitó varias ciudades y países, en particular Estados Unidos, Argentina y Japón. Elena centra principalmente sus actividades en el ámbito cultural.

En 1995 Elena se casó con Jaime de Marichalar y Sáenz de Tejada. Tres años más tarde, la pareja tuvo su primer hijo, Felipe de Marichalar y Borbón, que ahora es el cuarto en la línea de sucesión al trono. En el año 2000 nació Victoria de Marichalar y Borbón, que puede convertirse en reina después de su hermano.

Pero después de 15 años de matrimonio, la pareja decidió divorciarse oficialmente. Este divorcio fue el primero en la historia de la dinastía Borbón española, que ocupa el trono español desde principios del siglo XVIII.

La infanta Cristina, la hija menor del rey Juan Carlos I de España y la reina Sofía, nació en 1965. Ahora ocupa el sexto lugar entre los elegibles para ocupar el trono. Tiene un Máster en Relaciones Internacionales y también ha competido en el Campeonato de España de Vela. Incluso fue miembro del equipo olímpico español.

La Infanta se casó con Iñaki en 1997. De este matrimonio nacieron cuatro hijos: Juan Urdangarin y de Bourbon, Pablo Urdangarin y de Bourbon, Miguel Urdangarin y de Bourbon, Irena Urdangarin y de Bourbon. Todos ellos ocupan un lugar en la fila del trono real después de su madre.[1]

Estos son los principales representantes de la familia real que tienen derecho al trono. Pero la primera en la fila y probablemente la futura Reina de España será la Infanta Leonor. Tiene el cariño del pueblo y está siendo entrenada para ser una digna reina.

Referencias

1. Кобак Х. Королівська сім'я Іспанії: хто із спадкоємців має право зайняти трон URL: https://showbiz.24tv.ua/korolivska-simya-ispaniyi-hto-iz-spadkoyemtsiv-novini-shou-biznesu_n1385642 (дата звернення 14.10.23)
2. Rebeca Tornero, Los curiosos motes que la prensa internacional le ha puesto a la princesa Leonor, URL: <https://theobjective.com/gente/2023-09-29/princesa-leonor-motes-formacion-militar/> дата звернення 14.10.23)
3. Stephanie Bridger-Linning, Welcome to Wales! Infanta Sofia of Spain, daughter of King Felipe and Queen Letizia, cuts a casual figure at UWC Atlantic College. URL: <https://www.tatler.com/article/welcome-to-wales-infanta-sofia-of-spain-daughter-of-king-felipe-and-queen-letizia-cuts-a-casual-figure-at-uwc-atlantic-college> (дата звернення 14.10.23)

SHAPOCHNYK O., Université nationale Polytechnique de Dnipro
Consultante scientifique: N. A. Khabarova, Professeur agrégée, Département de traduction, Université nationale Polytechnique de Dnipro

POURQUOI TU COMPRENDS LE FRANÇAIS, MAIS TU NE PEUX PAS LE PARLER ?

Les étudiants qui apprennent le français peuvent parfois avoir du mal à comprendre une langue sans être réellement capables de la parler. Les «locuteurs» passifs comprennent très bien la langue (c'est-à-dire lire et écouter), mais ne l'utilisent pas activement (c'est-à-dire écrire et parler). Le multilinguisme réceptif se produit parce qu'il existe une différence radicale dans les efforts cognitifs requis pour entreprendre l'activité cérébrale consistant à comprendre une langue et à la parler [1].

La première chose qui nous bloque, c'est cette idée que nous pouvons simplement absorber la langue, un peu comme une éponge, sans jamais avoir besoin de l'utiliser activement. Nous nous concentrons uniquement sur la réception de la langue. Nous écoutons des chansons françaises, regardons des vidéos en français, lisons des livres, et tout cela nous permet de comprendre la langue. Mais il manque un élément essentiel: la pratique.

C'est comme aller à la salle de sport et regarder les autres s'entraîner sans jamais soulever un haltère. C'est sûr que tu vas comprendre comment fonctionnent les machines, mais tu ne vas jamais développer tes muscles. C'est exactement le même fonctionnement pour l'apprentissage des langues! Nous devons mettre en pratique nos nouvelles compétences assez rapidement. Et pas seulement réceptionner ces nouvelles compétences.

Le plus simple est de le faire dans un environnement francophone, ou dans des clubs de conversation. Mais même si ces moyens ne vous conviennent pas, vous pouvez utiliser la méthode du shadowing. C'est le fait d'écouter du contenu en français et d'imiter directement la personne qui parle, pour mieux assimiler la prononciation et les structures de phrases [3].

Un autre obstacle courant qui nous empêche de parler français, c'est la peur de faire des erreurs. On veut toujours parler parfaitement et on s'obsède tellement avec l'idée de ne pas faire de fautes que ça nous bloque. Il faut comprendre que les erreurs font partie intégrante de l'apprentissage. Elles sont inévitables et nécessaires pour progresser. C'est bien de vouloir éviter de faire des erreurs, d'avoir une grammaire correcte. Mais, par contre, ça ne doit pas vous empêcher de parler, ça ne doit pas vous bloquer, les erreurs au contraire nous encouragent à continuer.

Sinon, vous allez rentrer dans un cercle vicieux. Vous devez pratiquer pour améliorer notre français, mais vous avez peur de faire des erreurs, donc vous n'allez pas pratiquer. Mais, sans la pratique, votre français ne va pas s'améliorer, il va au contraire se détériorer. Si vous avez tendance à être très stressé et de bloquer sur le fait de faire des erreurs, prenez vraiment le temps de réfléchir sur votre état d'esprit et de petit à petit le changer. Vous allez voir que c'est libérateur et que ça vous aidera vraiment à vous exprimer plus naturellement en français.

On passe des heures à étudier les règles, à faire des exercices, mais lorsqu'il s'agit

de parler, on se retrouve parfois bloqués. C'est normal, la grammaire est complexe et il faut du temps pour l'assimiler complètement. N'oubliez pas que la grammaire est un outil pour vous aider à construire des phrases correctes. Elle est là pour vous guider, mais ne doit pas être le centre de votre apprentissage.

Vous pouvez pratiquer les règles à l'aide d'articles ou de vidéos sur Internet, mais ne l'oubliez pas que la théorie doit vous mener directement vers la pratique. Lorsque vous étudiez un sujet, vous pouvez mettre en pratique une certaine règle de grammaire dans vos réponses orales et écrites. Par exemple, si vous étudiez le sujet de la technologie moderne, vous pouvez pratiquer le sujet de la comparaison des degrés d'adjectifs. En pratiquant une certaine règle de grammaire lors d'un cours et en utilisant la grammaire dans des situations réelles, il est plus facile d'apprendre la langue [2].

Afin non seulement de comprendre le français à l'oral et à l'écrit, mais aussi de développer ses compétences orales, rappelons que :

- L'écoute du contenu en français ne peut pas être optimale sans pratique
- Les erreurs que vous faites ne doivent pas vous bloquer quand vous vous exprimez en français
- La théorie ne peut pas être assimilée sans pratique.

Références:

1. Aditi Murti, How Can We Understand a Language, but Not Speak It? URL:<https://theswaddle.com/how-can-we-understand-a-language-but-not-speak-it/>(date d'application:09.10.2023)
2. La communication orale au quotidien en immersion française [ressource électronique]. Le recueil ISBN : 978-0-7711-4775-3 (PDF)
3. Pourquoi tu comprends le français, mais tu ne peux pas le parler? Oh la la french course: site web.URL:<https://www.ohlalafrenchcourse.fr/blog/article/pourquoi-tu-comprends-le-francais-mais-tu-ne-peux-pas-le-parler> (date d'application: 09.10.2023)

SCHARAPAT A., Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro
Sprachliche Betreuung: T.V. Halushko, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für Übersetzung, Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“

DEUTSCH NACH GEHÖR

Deutsch ist eine der am weitesten verbreiteten Sprachen der Welt und die Muttersprache in vielen europäischen Ländern. Viele Menschen, Ausländer, fangen an, die deutsche Sprache zu lernen. Aber für viele ist es problematisch, wenn sie sie ohne Beratung, Hilfsmittel, Grammatik und viele andere Dinge lernen.

Mir persönlich fällt Deutsch schwer. Dies gilt, wenn man es mit der ukrainischen und englischen Sprachen vergleicht. Sicherlich wird die Grammatik an erster Stelle stehen, wenn man einen Deutschlerner fragt, was die größte Schwierigkeit der Sprache darstellt. Neben der als durchaus aufwändigen und komplizierten Grammatik, liegt aber auch oft der Wortschatz und die Aussprache ganz vorne auf der Schwierigkeitsskala.

Ich glaube, dass das Zuhören selbst auch große Schwierigkeiten für diejenigen

bereit, die Deutsch lernen. Dieser Aspekt ist für mich von großem Interesse, deshalb habe ich einige Tipps gesammelt, die mir helfen könnten, die Sprache nach Gehör zu verstehen.

Sie können beispielsweise Gruppenkurse besuchen. In der Gruppe hört man ständig der Sprache zu, kommuniziert miteinander. Da es in der Gruppe immer dieselben Studenten anwesend sind, schämen sie sich weniger, zu sprechen und Fehler zu machen, als wenn man es mit Muttersprachlern oder erfahrenen Ausländern macht. Oder arbeiten Sie mit einem Tutor zusammen, um schwierige Momente zu bewältigen.

Es ist sehr wichtig, Deutsch nach Gehör zu verstehen, denn vielleicht brauchen Sie es eines Tages. Sie sind zum Beispiel nach Deutschland gekommen und fahren mit der U-Bahn. Stellen Sie sich Ihre Gefühle vor, wenn Sie die Ansagen nach Gehör nicht verstehen.

Um die Sprache besser zu verstehen, können Sie sich außerdem Ihre Lieblingsfilme auf Deutsch ansehen oder Musik hören, Radio auf Deutsch hören, Podcasts oder Nachrichten hören. Aber bei Filmen ist es besser, dass Sie sich einen Film zuerst in Ihrer Muttersprache und dann auf Deutsch anschauen. Denn so versteht und weiß man zumindest, worum es in dem Film genau geht. So können Sie sich Wörter oder Konstruktionen merken oder sogar die Sprache hören, die speziell für den Dialog, beispielsweise zwischen Freunden, verwendet wird.

Mit Musik macht Lernen mehr Spaß. Songtexte spiegeln die Lebenswirklichkeit der Künstler wider und sind gut für die Vermittlung landeskundlicher Einheiten geeignet. Songtexte bieten die Möglichkeit, sowohl das Lesen, Schreiben, Sprechen als auch das Hörverstehen zu trainieren.

Musik und Sprache haben viel gemeinsam: Beide arbeiten mit Melodie, Rhythmus und Intonation. Wer also Deutsch lernen will, kann mit Musik in den Klang und Rhythmus der Sprache hineinhören. Es gibt viele deutschsprachige Popmusiker und Musik-Projekte, die eine gute Lernhilfe bieten.

Es wäre hilfreich, wenn Sie alle Gelegenheiten zum Üben der Sprache nutzen würden: mit Muttersprachlern sprechen oder ihnen zuhören, Telefonanrufe entgegennehmen oder deutsche Blogger mit Untertiteln anschauen. Sie können auch Apps auf Ihrem Telefon verwenden, um das Hören von Wörtern zu erleichtern. Beispielsweise wird einem dort ein Wort gesagt, und man muss es wiederholen und anhand der vorgegebenen Wörter auf dem Bildschirm herausfinden.

Dabei ist zu beachten, dass Sie sicherlich nichts auf Anhieb verstehen werden, Sie brauchen jede Woche Zeit und Inspiration, um Ihr Gehör zu üben. Natürlich hilft Ihnen das bloße Zuhören nicht beim Erlernen einer Sprache, Sie müssen Grammatik, Sprechen und Schreiben einbeziehen.

Daher ist das Erlernen einer Sprache nicht immer einfach, aber interessant und nützlich.

Verweise

1. Schnell und erfolgreich Deutsch lernen – wie geht das?
 URN:<https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/WorkingPapers/wp72-erfolgreich-deutsch-lernen-wie.html?nn=403984>

2. Deutsch lernen: Tipps und Tricks - Deutschland.de
URN:<https://www.deutschland.de>
3. Sprachen lernen durch Hören/<https://www.jicki.de/sprachen-lernen/sprachen-lernen-durch-hoeren/>

SHCHUROVSKA O., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: L. V. Berdnyk, Associate Professor, Department of Translation,
 Dnipro University of Technology

SCIENTIFIC AND TECHNICAL TERMS IN MODERN LINGUISTICS: DEFINITION, TYPES, AND CLASSIFICATION

In modern linguistics, scientific and technical terms are used to describe technical vocabulary and specific terms related to scientific and technical fields of knowledge. In the Great Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language, a scientific and technical term (STT) is considered [2;3] a special word or expression used in scientific or technical disciplines to denote a specific concept, process, object, or phenomenon. It has a clear and precise definition that allows communication and the transfer of accurate knowledge within the scientific and technical communities.

S.V. Hrynev [1] identifies the following types of scientific and technical terms:

1. Specialized terms: these are terms that characterize concepts and phenomena in a particular scientific or technical field. For example, *endoplasmic reticulum* in biology or *channel switching* in telecommunications.

2. The analog terms: these are terms that have equivalent expressions in different languages. They are used to transfer specific concepts and knowledge between languages. For example, the English term *computer* and the Ukrainian term *комп'ютер* are both analogue terms.

3. Abbreviations and acronyms: these are shortened forms representing scientific or technical concepts composed of the initial letters of single words or compound names. For example, *DNA* (deoxyribonucleic acid) or *HTML* (Hyper Text Markup Language)

As for the classifications of scientific and technical terms, they are divided [4; 5; 6] into the following groups in accordance with:

the field of knowledge: STT can be classified according to the field of science or technical sector to which they belong, for example, *physics*, *chemistry*, *computer science*, *medicine*, etc.;

the degree of abstraction, STT can be divided into specific and abstract terms. Specific terms refer to explicit objects, processes, or materials like *electron* or *catalyst*. Abstract terms refer to more abstract concepts or ideas, such as *efficiency* or *sustainability*;

the level of specialization: STT can be classified according to the level of specialization, where some terms are used only in certain subfields of science or technology, while others are commonly used in many other fields.

This is just a general overview of scientific and technical terms in modern linguistics. Additional distinctions and classifications may be specific to each context in

different fields and languages.

Consider the texture of English-language medical terms in more detail. For several centuries of its existence, the language of medicine has become a large number of national medical languages.

English-language medical terminology is characterized by the same methods and spheres of functioning as medical terminological systems in other languages. Today, medical English is the main language of international communication. It is used in the most influential medical journals and has become the most popular at international conferences. English-language medical terminology in the modern world, without exaggeration, plays a leading role. This is directly related to the processes of globalization, through which English became the language of mediation between scientists and medical professionals from different countries. This situation has caused the appearance of a large amount of English-language literature and other content on medical orientation in the world information space.

English-language clinical terminology includes the names of diseases, methods of prevention, examination, diagnosis, and treatment, as well as clinical specialties and specialists. The medical language used by physicians-specialists in their professional communication is characterized by the wide use of special vocabulary, and for the purpose of pronunciation (addressed), it consists of three main layers:

- technical vocabulary, that is, Latin and English medical terms used in anatomical descriptions and scientific articles (*diabetes mellitus, acne vulgaris, tibia, tetanus, opisthotonos, diarrhoea, vertebra, Methandriolum, fossa, corpus vertebrae*);
- semi-technical vocabulary, that is, the language used in communication between doctors (*acne, skin eruption, trismus, vertebral body, IV, infant, incision, urine, fracture*);
- non-technical (conversational) vocabulary, i.e. medical English, sometimes used by doctors in communicating with patients and people without medical education (*pimples, red spots, rash, lockjaw, the runs, child, cut, pee, broken bone*) (<https://doi.org/10.21860/j.10.1.7>)

By structure, English-language medical terminology is divided into:

1. Greek-Latin term elements
2. Words of Germanic origin
3. Abbreviations and acronyms
4. Arabic and French terminologies.
5. Eponyms.

Studying the use of medical terminology, we see that the most commonly used in English-language medical terminologies are words of Greek-Latin origin. They are used in all spheres of the functioning of medical speech. However, such a picture is characteristic of world medical discourse in general. The next largest group are words of Germanic origin, which have become an integral part of modern English and often relate to everyday and spoken vocabulary. They are also used at all levels of medical speech and in informal or semi-formal communication. A separate place is occupied by abbreviations and acronyms, since at this stage of the development of English medical speech, they have acquired important importance in medical documentation and

communication among medical workers. Some researchers consider the popularity of the use of abbreviations and acronyms in the medical speech of the Western world a big problem, because of this, there are a large number of mistakes and misunderstandings that directly affect the lives and health of patients. Eponyms are also a universal phenomenon in medical world discourse, as they are most often created from their own names: surnames or geographical names. Some of the terms are of Arabic or French origin. This phenomenon is historically determined and is also characteristic of many languages around the world.

References

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 303 с.
2. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад: [навч. пос. для шкіл з поглибл. вивч. англ. мови, ліцеїв, гімназій, коледжів] / А. Я. Коваленко. – Тернопіль : Видавництво Карп'юка, 2001. – 284 с.
3. Лисиченко Л. А. Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти. Харків: Видавнича група «Основа». 272 с.
4. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : [навч.пос.] / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 464 с.
5. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів, 1994. 216 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.–Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2002. 1736 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.slovnyk.net/>

SHEVCHENKO S., State University of Trade and Economics, Kyiv

Scientific supervisor: V. D. Borshchovetska, Associate Professor, Department of Modern European Languages, State University of Trade and Economics, Kyiv

THE ROLE OF TECHNOLOGY IN THE FUTURE OF EDUCATION

The role of technology in the future of education is extremely important and changes every year, shaping the modern educational paradigm and preparing the young generation for the complex challenges of the 21st century. Key components of this evolving role of technology in education include distance learning, the integration of artificial intelligence and virtual reality into educational methods, and global developments in education and related platforms. Distance learning has become a necessity in the modern world, where the pace of life and work requires us to quickly adapt to new circumstances. Technology enables us to engage in learning and knowledge exchange from anywhere at any time, providing access to quality education to people in remote areas and offering flexibility in managing one's learning schedule.

The utilization of artificial intelligence and virtual reality in education has revolutionized the learning experience, making it more interactive and accessible.

Artificial intelligence can adapt learning to the individual needs of students, providing a personalized approach to education. Global trends in education and educational platforms include the widespread use of online resources, Massive Open Online Courses (MOOCs), collaborative projects between universities and corporations, and the growing popularity of microlearning and certification programs. These trends broaden access to education for a larger number of people and help tailor the educational process to the demands of the job market [1, p. 89].

In the journey towards the future of education, technology plays a pivotal role in creating new opportunities for learning and preparing students for the challenges of the modern world. The increasing influence of technology in education requires careful planning and regulation, but it opens up vast possibilities for improving the quality of education and developing individual skills and knowledge. However, it is essential to maintain a balance between technology and the human element, which remains central to the educational process.

One of the most significant advantages of technology in education is its ability to provide personalized learning experiences. Artificial intelligence, machine learning, and data analytics play crucial roles in this. These technologies can analyze a student's performance, learning style, and pace to tailor educational content and strategies accordingly. By adjusting the difficulty level, offering additional resources, or even suggesting alternative learning paths, personalized learning can help students reach their full potential. Personalization in education can cater to both struggling students who need extra support and advanced learners who require more challenging material. This adaptability minimizes the one-size-fits-all approach of traditional education and fosters a more inclusive learning environment where every student can thrive [2].

Inclusivity is a core principle of modern education, and technology plays a vital role in making this a reality. Digital tools and accessible online resources enable individuals with disabilities to participate in education effectively. Screen readers, captioning, and speech recognition software assist those with visual or hearing impairments. Furthermore, the flexibility of online learning allows students with physical disabilities to learn in a comfortable environment, removing the barriers of physical resources, and perspectives that cater to a wide range of learning styles and needs. In an increasingly diverse world, it is essential for education to accommodate and celebrate differences and provide equal opportunities for all [3].

The fast pace of technological advancements and the evolving nature of the job market emphasize the importance of lifelong learning. Technology is a driving force behind this shift. Online courses, microlearning modules, and digital skill development platforms enable individuals to acquire new skills and knowledge throughout their lives. Professional development, upskilling, and reskilling have become essential for career growth and adaptability. Technology empowers individuals to take charge of their learning journeys, tailoring their education to meet specific career goals. Lifelong learning has become a necessity to stay competitive in a rapidly changing job market, and technology is the enabler for this continuous self-improvement.

While technology has brought significant advancements to education, it also presents challenges and considerations. One of the primary concerns is the digital divide, where not all students have equal access to technology and the internet. Bridging

this gap is essential to ensure that all students can benefit from online learning and the advantages of technology. Additionally, there are concerns related to data privacy and security. Educational institutions must take precautions to protect students' personal information and ensure that online learning environments are safe.

The role of teachers is evolving as well. While technology can enhance teaching, it cannot replace the essential role of educators in guiding, mentoring, and inspiring students. Teachers must adapt to new teaching methods and technologies to remain effective in the digital age. Moreover, there are concerns about screen time and the potential negative effects of prolonged exposure to screens on students' health and well-being. Finding the right balance between digital and offline activities is crucial. [2]

In conclusion, technology's role in the future of education is profound and multifaceted. It offers personalized learning, promotes inclusivity, facilitates lifelong learning, fosters global collaboration, and enables data-driven decision-making. However, it also presents challenges that must be addressed to ensure equitable access, privacy, and the well-being of students. As technology continues to advance, it will reshape education and create new opportunities for learners worldwide. Embracing these changes while addressing their challenges is key to ensuring a brighter educational future for all.

References

1. Wayne Holmes, Maya Bialik, Charles Fadel Artificial Intelligence In Education Promises and Implications for Teaching and Learning. Boston: The Center for Curriculum Redesign, 2019. 228 p.
2. Basani Mabasa-Manganyi Factors influencing foundation phase rural teachers' understanding and practices in selecting inclusive teaching strategies. URL: https://www.researchgate.net/publication/368970742_Factors_influencing_foundation_phase_rural_teachers(дата звернення: 10.10.2023).
3. James Mcleskey, Nancy Waldron Effective leadership makes schools truly inclusive. URL: https://www.researchgate.net/publication/273292059_Effective_leadership_makes_schools_truly_inclusive(дата звернення: 15.10.2023).

SHLIAKHOVA D., Institución educativa comunal "Escuela de Educación General Especializada Secundaria No. 9", Dnipro
Profesor de lengua extranjera: Galiba L.V.

ESPAÑA - EL PAÍS DE LAS VACACIONES O CULTURA ESPAÑOLA EN LAS TRADICIONES DE LAS FIESTAS NACIONALES Y FAMILIARES

España es un país increíble lleno de fiestas, deliciosa comida, gente interesante, bella arquitectura y mucho más. Los lugareños no traicionan las tradiciones de su país, gracias a lo cual muchas fiestas existen desde hace siglos. Todas ellas son increíblemente interesantes, coloridas y con su propia historia. Sumerjámonos en la vida festiva de los españoles y consideremos algunas fiestas famosas.

Costumbres españolas: siesta, paseo, osio. Los españoles son reverentes con las

tradiciones nacionales y honran las costumbres populares. En toda España existe la pintoresca tradición de la siesta. Durante la siesta, las organizaciones comerciales, financieras e industriales dejan de trabajar. También en España hay otra tradición interesante: el paseo nocturno entre familiares y amigos, y el resultado del paseo: el osio, una conversación sincera después del paseo. El osio se celebra exclusivamente al aire libre o en un bar, no en casa. A los españoles les encanta divertirse. A lo largo del año, los habitantes de este país celebran fiestas o carnavales.

Fiesta de los Diablos Andrajosos. Otra tradición insólita en España está representada en Cuenca, donde se celebra quizá la fiesta más diabólica. Los primeros días de febrero son fiesta aquí desde hace mucho tiempo, y aunque nadie recuerda de dónde viene ni qué significa, todo el mundo se alegra y hace honor a las tradiciones. La idea es disfrazarse de diablo, atarse un cencerro de vaca al cinturón y luego cantar, bailar y festejar hasta caer rendido.

Las Fallas – una celebración de la bienvenida a la primavera que tiene lugar cada año en Valencia. El principal símbolo de la celebración son enormes estatuas y figuras de colores que se burlan de los vicios humanos. Las figuras se construyen en todos los barrios de Valencia y luego se queman. De ahí el segundo nombre de Las Fallas: la fiesta del fuego. Recuerda un poco a nuestro Día de la Tortita, ¿verdad?

La Tomatina. Quizá sea la fiesta más famosa de España, que se celebra desde hace más de 70 años el último miércoles de agosto en Buñol. Ese día, miles de personas se reúnen para lanzarse tomates unos a otros. Cada año se utilizan más de cien toneladas de tomates para esta diversión. Hay que pagar para entrar a la paliza, unos 10 euros, y el aforo es limitado. A los lugareños les encanta este festival, por lo que las entradas se agotan a la velocidad del rayo. Pero los turistas también se las ingenian para visitar la batalla de tomates.

Saltando sobre bebés. Durante cinco días, España acoge representaciones teatrales temáticas, con El Colacho como protagonista. El Colacho es la encarnación del diablo, que corre por las calles y azota a los habitantes. Curiosamente, el propósito de este acto es la purificación. La fiesta comienza con un redoble de tambores que convoca a todos los vecinos a participar en una procesión religiosa por las calles, encabezada por un tamborilero vestido de negro. Las casas de la ciudad se decoran para la ocasión, e incluso se construyen una especie de "altares", cerca de los cuales los participantes en la procesión pueden hacer un descanso, hablar y beber vino. La culminación de la fiesta es el salto del diablo sobre los bebés, que se colocan en un colchón directamente en la calle, cerca de los "altares" improvisados. Según la tradición, esto tiene un efecto favorable en los bebés, el diablo absorbe todo el poder impuro y se lo lleva consigo, dejando puras las almas de los niños, que en el futuro evitarán muchas enfermedades (por ejemplo, hernias).

El flamenco es una combinación de ritmo, bella música y emocionantes movimientos de bailarines, creada por el alma del pueblo español. El flamenco refleja la estrecha conexión entre las culturas oriental y europea, que no pasaron por tierras españolas. El flamenco comienza con la aparición del bello sexo con hermosas y coloridas faldas y blusas. En sus peinados hay una peineta elevada con flores. Los representantes del sexo fuerte salen con pantalones ajustados y chalecos. Llevan zapatos de cuero en los pies. Mientras suena una maravillosa música de guitarra, los señores y

señoritas cantan a su media naranja. Entonces aparece en escena una bailaora, que muestra el tenso ambiente con su creciente zapateado. De repente, la guitarra se detiene, pero no es el final del baile. Otra bailarina entra en escena, seguida de un hombre con castañuelas. Muestran lo loco que es el amor con el ritmo frenético del baile. Es un baile tradicional en España.

Una corrida de toros. Es imposible imaginar la existencia de los españoles sin una tradición como la tauromaquia. La corrida de toros es una lucha entre hombres y un toro de lidia. El resultado de esta lucha para el animal se conoce incluso antes de que comience la lidia, pero la suerte de los hombres depende de su habilidad y rapidez de reacción. La corrida en España comienza en marzo y dura hasta septiembre. Durante todo este periodo se celebran unos quinientos combates. Por regla general, los combates se organizan en plazas especialmente equipadas, con la presencia de un gran número de observadores. El duelo comienza cuando el jinete con una pica -el picador- molesta al animal. A continuación, el torero sigue provocando al toro con un paño escarlata. La misión del banderillero es pinchar al toro con banderillas -dardos con brazaletes de colores-. El matador es el árbitro de la suerte del toro. A él le corresponde apuñalar al desafortunado animal. A veces el animal sale vivo de la plaza, para lo cual los espectadores tienen que agitar pañuelos blancos. El matador es recompensado, según su habilidad, con las orejas, el rabo y las patas del toro. En España se honra mucho a los matadores y se les considera un tesoro nacional. Los toreros no son menos honrados. Son tan populares que sus imágenes decoran muchas calles, casas y hogares. Incluso se les han erigido monumentos. La corrida es una tradición muy importante y popular para los españoles, pero hay que señalar que ahora cada vez más gente está a favor de su cancelación.

SHUMIKINA D., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: Savina Yu. O. Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

USING INTERNET RESOURCES TO TEACH ENGLISH VOCABULARY AT UNIVERSITY

There are three categories of didactic properties pertaining to the use of Internet resources for teaching English in modern education.

These include: properties related to technologies used for presenting educational information; properties related to technologies used for transmitting educational information; and properties related to technologies employed for organizing the learning process.

The didactic properties of internet resources facilitate the fulfilment of educational functions that aim to implement specific aspects of the learning process. These include, but are not limited to, providing explanations, clarifications, discussions, conducting control sections, tests, and creative works.

The use of Internet resources in the educational process is highly effective, as this approach provides innumerable teaching opportunities for the teacher and facilitates activity planning, enhances student engagement, and ultimately promotes more

successful learning outcomes. An equally significant type of Internet technology for learning is the use of online platforms, which play a vital role in the learning process. The use of platforms helps in solving the following tasks:

1. This immersion in an English-speaking environment enables students to not only learn correct pronunciation theoretically, but also to imitate how native speakers do it. Thanks to video materials, students can observe speech apparatus movements to perceive modern pronunciation in a real English-speaking environment.
2. Also, online platforms aid attention and memory development as students receive basic information through sight and hearing.
3. Moreover, online platforms facilitate communication activities like listening, speaking, and reading. Online platforms enhance the learning process by presenting information visually, accelerating the speed and ease of comprehension. Online platforms broaden students' horizons and improve their general culture.
4. Online platforms enhance student motivation and activity, foster a collaborative learning environment, and encourage independent study.
6. They also aid in developing intercultural communication skills. Additionally, online platforms facilitate the mastery of intercultural communication skills.

The theoretical study recommends specific presentation guidelines for pedagogical activity, including the requirement for informative content.

The presentation ought to present a comprehensive overview of the topic, highlighting the core issues and providing essential information to enhance knowledge in this area.

Additionally, due to the visual nature of the slides, it is essential to maintain brevity and conciseness in the text, making it a crucial aspect of creating a worthwhile presentation. The two principal criteria mentioned can be succinctly summarized as "minimum words – maximum information".

Furthermore, it is crucial to construct a logical sequence of material extraction that engenders a comprehensive understanding of the issue, elucidating causal connections and ensuring a clear structure. The presentation ought to consist of three principal parts, specifically, an introduction, a main body and a conclusion, each of which addresses a particular communicative objective of the speaker. The information displayed on the slides should be presented in a lucid and concise manner. Whenever feasible, data and other factual material must be illustrated using tables, lists, charts, diagrams and other graphical representations that enhance visual comprehension.

References

1. Басараба Н. Платформа дистанційного навчання Moodle та її використання в організації навчального процесу. Нова педагогічна думка, 2013. № 2. С. 63 – 66.
2. Беркович Л.С. Мотивація: від теорії до практики. УЦ ГУИИ, Психопедагогіка, 2003, №2. С. 15 – 22
3. Бігич О.Б. Мультимедійне забезпечення лекції як комплекс засобів активізації пізнавальної діяльності студентів. Іноземні мови, 2006. №2. С. 18 – 21.

4. Биков В. Ю., Лупаренко Л. А., Пінчук П. О. "Ukrainian Electronic Encyclopedia of Education" as one of the educational process support projects. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732893/> (дата звернення 19.10.23)
5. Бокшань Г.І. Створення «ситуації успіху» як засіб забезпечення мотиваційної достатності на заняттях з іноземної мови. Гуманізм та освіта : Х Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця, 2010. URL: http://conf.vstu.vinnica.ua/hum_ed/2010/4/ (дата звернення 19.10.23)
6. Вишневецький О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
7. Волошина А. В., Нагрибельна І. А. Особливості впровадження педагогічних технологій у початковому курсі української мови. Лінгводидактична підготовка сучасного вчителя початкової школи: Збірка наукових праць, 2017. С. 134 – 138
8. Герасименко І. В. Створення навчального курсу в системі електронного навчання на базі Moodle. Педагогічний альманах: Зб. наук. пр. Редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2012. Вип. 16. С. 109 – 115.
9. Гончаренко Н. Ч. Методичні рекомендації щодо застосування технологій дистанційного навчання як запоруки надання якісної освітньої послуги при вивченні англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendacii-schodo-zastosuvannya-tehnologiy-distanciynogo-navchannya-yak-zaporuka-nadannya-yakisno-osvitno-poslugi-pri-vivchenni-angliysko-movi-271033.html> (дата звернення 19.10.23)

SKALEBA Ye., Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University Economics and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: H.M. Udovichenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

STYLISTICS OF ENGLISH EXPRESSIVE MEANS (on the example of Stephen King's novel "IT")

The expressive-emotional function is one of the functions of language that expresses the emotional state of the addressee to the speaking subject, thanks to which the whole discourse has a certain integrity. Language not only expresses thoughts, but also human emotions, so the expressive function adds an emotional color to speech.

The study of the expressiveness of linguistic means is an urgent issue, since language is constantly changing due to the evolution of socio-political and cultural factors. In particular, the subject of expressiveness of expressive means was studied by such linguists as Sh. Bally, I. Korunets.

Expressiveness as one of the properties of a language unit is closely related to the category of emotional assessment and in general to the expression of emotions in a person.

Expressiveness in the stylistics of the English language remained in the shadows for a long time, and the first theoretical studies began only at the end of the 19th

century. However, various stylistic techniques and means of expressiveness were widely used by writers in fiction, journalism, and sometimes even in scientific literature.

The most detailed questions of expressiveness were described by the Franco-Swiss linguist Charles Balli, who first distinguished "expressive stylistics" – a science that studies the expressive and emotional aspect of language [2].

Emotionality to a greater extent refers to the field of psychology, the expression of emotions during a conversation is usually not a clearly thought-out element of a conversation, and the logic and thoughtfulness of emotional coloring refers precisely to expressiveness. Expressiveness is also related to emphasis and intensification, evaluation, persuasiveness (the ability to express an impact on the reader/listener), with imagery and imagery. Expressive means include metaphor, metonymy, hyperbole, simile, antonomasia, irony, allegory, personification, and epithets.

The works written in the horror genre can be called one of the richest in expressive means. When reading horror, a person can worry along with the characters, sympathize, laugh nervously, and fantasy often paints frightening and very real images that can even cause anxiety in the reader. We understand that the evoked negative emotion corresponds to the genre, and we feel pleasure from being in the same atmosphere with society.

Looking at various works of S. King, even an ordinary reader, not to mention linguists and translators, can see something that unites them, and the authorship of the work is immediately recognizable.

The writer likes to draw readers' attention to details, to reveal characters from a psychological point of view, to create an even more gloomy, terrifying background for the events in his novels thanks to long descriptions of the atmosphere. Also, Stephen King often uses the stylistic technique of "documentary" in order for the reader to believe him and for him to have the feeling that all the events described are based on stories from real life.

Also, thanks to the graphic expressiveness used by King, in the following excerpt from the novel "IT", you can see how one character expresses his negative attitude towards another, focusing on the name:

– *Are you I'm there by yourself, Beaver-ly?* [1, p. 214]

In this example, thanks to graphic expressiveness, the author conveys the fear, confusion of the hero due to speech defects:

The house on Neibolt Street, and Bill screaming:

You k-kitted my brother!

Alliteration is also found in King's works to express expressiveness, but not as often. Example:

You'll be the reason why we're in this position right now! Come change. Come float. You'll laugh. You'll cry. You'll cheer. You'll die. [1, p. 140]

In addition, he uses comparison, personification, metaphor, paraphrase, hyperbole, epithets, etc. in his works to give the atmosphere more mysticism and mystery.

Did he remember? Just enough not to want to remember any more, and you could bet your fur on that.

A smell of garbage, and a smell of something else. Something worse than either.

It was the stink of the beast, the stink of It, down there in the darkness under Derry where the machines thundered on and on. He remembered George... [1, p. 13]

When translating the passage below, a high degree of expression is achieved by the nouns belonging to different semantic fields. The word "xylophone" belongs to the semantic field - musical instruments, and the word "chest" - to human anatomy.

Also, with this, the author emphasizes the negative attitude of the characters of the work towards this hero, they have no emotion of sympathy towards him, only disgust. This is conveyed to the reader:

Moss had grown over the warped xylophone of Victor's ribcage and over the eagle on the buckle of his garrison belt [1, p. 341].

The author pays great attention to the description of the landscapes against which the events unfold:

The three vertical lenses on all sides of the traffic light were dark this afternoon in the fall of 1957, and the houses were all dark, too [1, p. 18].

The effect of horror, mysticism in this passage is achieved with the help of the word "dark", and when translating, the translator resorts to tracing and tautology, but these techniques are appropriate here.

Thus, we conclude that human emotions and the spectrum of feelings, which are expressed through expressive means, are a kind of "building material" for the creation of really interesting, fascinating and deeply meaningful works of fiction. It is worth emphasizing the fact that all means of expressiveness complement each other and cannot exist separately.

References

1. King S. *IT: A Novel*. New York: Simon and Schuster, 2016. 1156 p.
2. Лебедь Ю. Б. Експресивність фразеологічних одиниць. *Молодий вчений*. 2020. №3. С. 43-46

STADNICHUK K., Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: S.A. Ostapenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

ANALYSIS OF ENGLISH MEDIA ABBREVIATIONS TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Translation is a type of human activity that is difficult to understand, so it is very versatile. Many people say that this is a simple translation from one language to another, but this is a misconception. Different cultures, personalities, epochs, literature, different concepts in thinking and evaluation collide in translation.

In our time, the era of rapid development, which has a certain impact on all spheres of human activity, and the exchange of information is grander than ever, the requirements for translation, that is, the quality of translation, are becoming higher and

higher.

In newspaper materials, there is a rule that, in order not to complicate the understanding of the material, individual full names should be replaced by their abbreviated counterparts. In general, it should be noted that abbreviations that are understandable to the reader and relevant at the moment are more often used in Western European mass media.

Abbreviation (lat. abbrevio – to cut) is a complex word consisting of the initial letter or other part of a word that forms a name or concept. They are used in spoken and written language.

Translation of abbreviations requires a certain skill and ability. For this, translators must always be familiar with new trends in translation and abbreviation. In addition, professional translators must be aware of political, social, cultural news and historical facts to avoid misunderstandings.

When using abbreviations, the concept of "decryption" is used widely and is usually understood as:

1. the process of creating an association (in abbreviated form);
2. relevant values for specific abbreviations [1].

The following methods are used to decipher abbreviations:

1. Contextual analysis

In most cases, an abbreviation is usually accompanied by a transcription when it is first used in a particular text. It is important to know all parts of the text to fully understand the nature of the work. For example, during the translation of texts in the computer industry, there may be times when abbreviations can have several meanings [3, 4]:

The major advantage of DNS (Domain Name System) is that domain names stay the same even when IP addresses change, and so the domain name servers can transparently take care of the mapping. – Основною перевагою системи доменних імен є те що, навіть при зміні ай-пі адреси доменні імена залишаються незмінними, і таким чином сервери доменних імен можуть чітко виконувати функцію перетворення даних.

2. Use of supporting materials such as dictionaries and dictionary of abbreviations. Although using a dictionary to determine the meaning of an abbreviation may initially seem like the most accurate and efficient method, in practice there are many limitations and drawbacks. Because abbreviations are among the most flexible elements of a dictionary, a dictionary of abbreviations loses its relevance faster than a dictionary of any other language. In this regard, many abbreviations can be found in modern literature that have not been properly reflected in dictionaries [1].

3. Analysis of the clipping structure

This method is relevant only for complex abbreviations. They can contain not only letters, but also other symbols – dots, lines, etc. To correctly interpret such abbreviations, you need to know their purpose in the text. In general, the presence or absence of a dot does not affect the recovered value. The line can perform several functions [1]:

– mean word boundaries and word parts (*C\L* – *centerline* – *осьова лінія*, *A\W* *area width* – *ширина зони*).

– replaces prepositions and conjunctions (*U\S – unserviceable – непридатний для експлуатації*).

– give additional information to the main part (*DSC\O Deputy Chief of Staff Operations – замісник голови штаба з оперативних питань*).

Brackets always contain additional information to the abbreviated text. Hyphens mostly indicate restrictions on related words and phrases.

The translation of such abbreviations should be as follows [5]:

1. *The challenge in the Scottish Court was brought by a cross-party group of MPs and peers led by the SNP's Joanna Cherry. – SNP (Scottish National Party) – ШНП (Шотландська національна партія) – context analysis – > establishing a correlate (unabbreviated form) – > finding the corresponding abbreviation.*

3. *“It will be for the national court to ascertain whether the measures put in place by Google Inc meet those requirements” – Google Inc (Google Incorporated) – корпорація Google – context analysis – establishing a correlate (unabbreviated form) – > setting the respondent in the Ukrainian language.*

4. Use of analogies

The use of analogy is related to the analysis of the structure of contraction and is used as an auxiliary method, since it can only provide a general understanding of contraction. In principle, contextual analysis is a necessary condition for understanding any text, and the use of analogy requires the analysis of the sentence structure, so in practice, a combination of these methods is inevitable. If there is a corresponding abbreviation in Ukrainian, the translation of the corresponding abbreviation is used and usually has the same structural model as the original unit. For the most part, such abbreviations are documented in dictionary sources.

During the study, the main methods of translating abbreviations were identified: transliteration, transcription, description, interpretation and equivalent translation [2].

When applying **transliteration** and **transcription**, the basis is the translation of individual words, while the translation of terminological phrases is carried out to a greater extent by description. Examples of such translation methods: *DOS (Disk Operating System – ДОС (дисківна операційна система), FreeBSD – ФріБСД (операційна система); IP Adress (Intrernet Protocol Adress) – адреса комп'ютера в мережі.*

Calque is a method of translating source lexical units by replacing their component parts (words or morphemes) with counterparts in the target language [2].

Tracing is used when translating such phrases as: *PC – Personal Computer (ПК – персональний комп'ютер), e-mail (електронна пошта), e-cash (електронна валюта), e-data (електронна інформація), e-mall (інтернет магазин).*

Explication is a transformation that is often used to convey the meaning of an idiom or phrasal unit in a lexical-grammatical basis that has no equivalent in translation.

The prerogative of tracing over explication is that explanation is broadcast. In the case of tracing, each element of the source language phrase corresponds to one element of the target language phrase, thus the principle of saving language resources. Sometimes explanation is used in conjunction with tracing paper, for example: *EISA (Extended Industry Standard Architecture) – передова архітектура галузевого стандарту.* Lexical units of the Ukrainian and English languages received new

meanings to represent new concepts and objects.

A notable feature of abbreviations in news texts is the reduction of not only terminology, but also phrases and whole sentences that are often used in spoken language. So, the following examples of translation can be given: *AAMOF* – *As A Matter Of Fact* (насправді); *GON* – *God Only Knows* (Бог його знає); *TTYL* – *Talk To You Later* (пізніше поспілкуємося); *TYVM* – *Thank You Very Much* (щиро дякую); *IMHO* – *In My Humble Opinion* (на мою думку); *PMJI* – *Pardon My Jumping In* (вибачаюсь за втручання) [2].

In this way, we determined the main methods of translation that are used when translating abbreviations and abbreviations in the texts of the publishing industry, considered their translation options and the main problems that the translator may encounter when translating abbreviations and abbreviations.

References

1. Квеселевич Д. І., Сасіна В. П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2003. 128 с.
2. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад. Тернопіль : Видавництво Карп'юка, 2001. 284 с.
3. Lefevere A. Translation- History, Culture New York : Routledge, USA, 1992. 182 p.
4. Mac-Arthur T. The Cult of Abbreviation. *English Today*. 1988. P. 37-42.
5. The American Heritage Dictionary of the English Language. URL: <https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=abbreviation>

STUDNJAK L., Lyzeum „Sutschasna Osvita“

Sprachberaterin: S. Korotkova, Dozentin Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”

ALTERNATIVE VERKEHRSMITTEL FÜR JUGENDLICHE IN DER STADT

Als auch wie in Europa gibt es viele e-Scooters in der Ukraine. Viele Jugendliche benutzen dieses Verkehrsmittel nicht nur für Spaß, sondern auch für schnelle Fahrt. Die einen sind E-Scooter praktisch und bringen Spaß. Für die anderen stehen sie im Weg, verursachen mehr Verkehr und Unfälle. Sollen die Leihgeräte in deutschen Städten verboten werden – so wie in Paris? Weniger Autos, mehr E-Scooter – das könnte so schön sein: schlanke, leise, abgasfreie Fahrzeuge statt großer, lauter, stinkender Wagen. Die E-Scooter sind da. Denn nur wenig Menschen nutzen sie statt eines Autos. Die meisten tun das nur aus Spaß für eine kurze Fahrt um den Block. Das gilt vor allem für Leihgeräte. Ihren Nutzerinnen und Nutzern ist egal, was danach mit dem Fahrzeug passiert – ob es anderen im Weg steht, ob es umfällt, beschädigt wird oder selbst Schaden verursacht. Den Verleihfirmen ist es auch egal: Die Geräte sind stabil. Und wenn jemand darüber stolpert, dann war die Person selbst schuld. Diesen Vorwurf hören sogar Blinde. Leih-E-Scooter sind in großer Menge in die Städte gekommen, obwohl es für sie keinen eigenen Raum gab. Die Konsequenz ist, dass sie wie Barrikaden auf

Gehwegen und Plätzen stehen. Jetzt versuchen Städte mit Mühe, sie zu ordnen. Sinnvoll wäre ein Raum zum Abstellen am Fahrbahnrand. Wo vorher ein Auto stand, haben so acht E-Scooter und Fahrräder Platz. Technisch ist es den Verleihfirmen möglich, genau zu regulieren, wo man die Leih-E-Scooter abstellen kann. Aber Autofahrerinnen beschwerten sich über verlorene Parkplätze. Und E-Scooter-Kunden wollen nicht ein paar Extrameter zu solchen Flächen gehen, sondern mit dem Fahrzeug direkt vor die Tür fahren. Deshalb ist es möglich, dass die E-Scooter noch viele Jahre wild herumstehen werden. Das ist für die vielen Menschen zu Fuß unzumutbar, vor allem für Ältere, Blinde und Rollstuhlfahrerinnen. Wenn der Verleih nicht schnell zivilisiert wird, hilft nur eines: So wie in Paris, Amsterdam und Kopenhagen müssen die Geräte aus den Städten verschwinden. Leih-E-Scooter entlasten den Straßenverkehr und machen die Abhängigkeit vom Auto kleiner. Das reduziert die Verkehrsstaus und die Kohlenstoffdioxid-Emissionen und verbessert die Luftqualität. Zunehmender E-Scooter Verkehr, Fahrrad- und Fußverkehr sind heute Realität. Darauf müssen wir reagieren. Das bedeutet auch, den öffentlichen Straßenverkehr gleichberechtigter für alle Verkehrsteilnehmenden zu machen. Das Verbot von Leih-E-Scootern ist der falsche Weg. Die Entscheidung, ob das Leihangebot bleibt, darf nicht zu einem einfachen Ja-Nein-Plebiszit wie in Paris werden. Stattdessen ist in städtischen Gebieten eine sichere Infrastruktur für alle nötig. Und es muss mehr auf die Einhaltung der Verkehrsregeln geachtet werden. Denn die Straßenverkehrsordnung gilt natürlich auch für E-Scooter-Fahrende.

Außerdem muss die Politik stärker ihren Gestaltungswillen zeigen. Lösungsvorschläge für mehr Sicherheit gibt es genug. Ein Beispiel dafür sind durchgängige Radverkehrsnetze und Radschnellwege, die auch von E-Scooter-Fahrenden genutzt werden. Sie bringen mehr direkte Verbindungen und haben einen positiven Effekt auf die Sicherheit des Verkehrs. Auch gute und sichere Orte zum Abstellen der Fahrzeuge fehlen an vielen Orten. Die Sichtbarkeit von fahrenden und abgestellten E-Scootern kann technisch außerdem durch eine besser wahrnehmbare Lampe in den Fahrzeugen erhöht werden.

TSYHAN V., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: S.V. Korotkova, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

GLOBALIZATION AND LEXICAL BORROWINGS IN MODERN ENGLISH

Globalization has reshaped the world, as we know it, touching every aspect of our lives, including how we communicate. The English language, once confined to its island origins, has transcended borders and become a global lingua franca, largely due to the forces of globalization. One facet of this influence lies in incorporating lexical borrowings, which enrich and adapt the English lexicon. In this essay, we will examine to unravel the extent to which globalization shapes the English language through borrowings, and how these borrowed elements contribute to the ongoing evolution of the language.

The British Empire's colonial legacy, coupled with the economic dominance of the United States in the post-World War II era, established English as a global power

language.

Globalization has played an instrumental role in shaping the lexicon of modern English. In the realms of technology and business, where international collaboration is crucial, English has become the medium for innovation and commerce. Similarly, the world of business has adopted words like "entrepreneur," "marketing," and "venture capital" from multiple languages to reflect the global nature of commerce [4, p. 105].

The dynamic nature of language is manifest in its continual evolution, a process often influenced by external factors. Lexical borrowings, also known as loanwords, are linguistic artifacts resulting from the cultural exchange and linguistic interactions between different communities. As cultures intermingle, so do their languages. Modern English bears the indelible imprint of lexical borrowings from a multitude of languages. These borrowings enrich English with new vocabulary and reflect the diversity of global influences. Some examples include:

- **Café (from French)**: The word "café" has become a staple in English, denoting a coffeehouse. Its adoption from French mirrors the appreciation for coffee culture and the establishment of coffee shops akin to those in France.

These examples illustrate the remarkable diversity and adaptability of the English language, which thrives on its ability to absorb and integrate lexical borrowings from languages across the globe. This process not only reflects the cultural exchange facilitated by globalization but also contributes to the linguistic dynamism of modern English [3].

In the digital age, technology and media play a pivotal role in disseminating language. The internet, as a repository of information and a platform for global communication, acts as a prime facilitator of lexical borrowings. It provides a means for people to explore and adopt words and expressions from various languages. Social media platforms, in particular, allow users to engage with diverse communities and subcultures, leading to the organic adoption of vocabulary and idioms.

Some notable examples include:

- **Selfie (from Australian English)**: The term "selfie" became widely popular due to the prevalence of self-portraits taken on smartphones and shared on social media.

- **Meme (from Greek)**: The concept of "meme," originally introduced by Richard Dawkins, has been borrowed to describe viral internet trends and cultural phenomena.

These examples reveal the interconnected relationship between technology, media, and the lexicon of modern English. The internet and social media platforms have accelerated the diffusion of linguistic innovations, resulting in the incorporation of foreign words and phrases into the language at an unprecedented rate. As digital culture continues to evolve, it is likely that this trend will persist, reflecting the ever-changing landscape of modern English [1, p. 8].

Cultural factors and regional contexts play a pivotal role in shaping the reception and adaptation of lexical borrowings. Different cultures may prioritize certain borrowed words or phrases that align with their unique needs, experiences, and values. Moreover, regional dialects and linguistic idiosyncrasies can influence the way borrowed terms are incorporated and pronounced. English-speaking regions around the world demonstrate how lexical borrowings evolve in response to specific cultural and linguistic

considerations. Here are a few examples:

- ****Indian English****: In India, where English is one of the official languages, borrowings often reflect the influence of local languages, such as Hindi. Words like "chai" (tea) and "nirvana" have been integrated into everyday conversation, illustrating the way borrowings harmonize with indigenous languages and cultural practices [2, p. 30-32].

As globalization continues to shape our world, the future of lexical borrowings in English is poised for continued growth. With technology and digital media playing ever more significant roles in global interactions, the speed and volume of borrowings are likely to increase. As English remains a dominant global language, it will continue to adapt to the needs of a diverse and interconnected world. We can anticipate that borrowed words and phrases will not only reflect technological and cultural shifts but also contribute to them, further enriching the tapestry of the English language.

In conclusion, the study of globalization and lexical borrowings in modern English is not just an exploration of linguistic evolution; it is a testament to the adaptability and resilience of language in the face of an ever-changing world. Lexical borrowings serve as a bridge between cultures, a mirror reflecting the complex interactions of global society, and a testament to the enduring power of language to evolve and unite us across boundaries. As we look ahead, it is clear that the journey of lexical borrowings in modern English is far from over, promising to be as dynamic and fascinating as the world it reflects.

References

1. Гончаренко Л.О. Функціональний аспект запозичень / Л.О. Гончаренко // Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2010. – Вип. XXIII. – Ч. 4. – С. 294–300.
2. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Ю. А. Зацний. – Львів: ПАІС, 2007. – 228 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14057206.pdf> (дата звернення 08.10.2023)
3. Crystal D. English as a global language/ David Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. Second edition 2003. – 229 p. URL: https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/nation_branding/English_As_A_Global_Language_-_David_Crystal.pdf (дата звернення 09.10.2023)
4. Plag I. Word-Formation in English / Ingo Plag. – Cambridge : CambridgeUniversity Press, 2002. – 264 p. URL: <https://journals.openedition.org/lexis/4532?lang=en> (дата звернення 09.10.2023)

TYMOSHCHUK A., State University of Trade and Economics, Kyiv

Scientific supervisor: V. D. Borshchovetska, Associate Professor, Department of Modern European Languages, State University of Trade and Economics, Kyiv

SMART CITIES AND URBAN PLANNING AT THE DIGITAL AGE: CHALLENGES AND SOLUTIONS

The future of urban development is intrinsically bound to the challenges of humanity in the realm of science and technology. This imperative has given rise to the paradigm of Smart Cities, a visionary fusion of innovative technology and urban planning aimed at constructing more sustainable, efficient, and livable urban environments. As the digital age increasingly intertwines with urban landscapes, profound questions and complexities surface. These include issues of data privacy, equitable access to technological advancements, and the environmental ramifications of smart initiatives. In essence, the question of the future in Smart Cities and Urban Planning extends beyond the capacity to create advanced technology. It delves into the capacity to conscientiously, inclusively, and responsibly shape the cities of tomorrow. These cities, marked by ingenuity, reflect a balance between the smarter application of technology and an enhanced quality of life for all citizens.

This dynamic interplay between science, technology, and urban planning within the Smart Cities context presents both remarkable opportunities and formidable challenges. While it harbors the potential to revolutionize various facets of urban existence, such as optimizing transportation systems, improving energy efficiency, and enhancing public services, the transition to Smart Cities is a nuanced and multifaceted endeavor[1].

For instance, the collection and analysis of vast data stores within Smart Cities introduce concerns about data privacy. This raises pertinent questions about data ownership, security, and ethical utilization. Simultaneously, ensuring that all segments of the urban population have equitable access to these technological advancements is imperative. An overarching objective is to prevent the emergence of digital divides that could amplify existing social inequalities within urban communities. The environmental implications also warrant careful consideration. Beyond energy efficiency, the environmentally sustainable integration of advanced technologies is pivotal. This necessitates an evaluation of their ecological impact and their interaction with the natural environment.

Moreover, Smart Cities should be designed to be resilient and adaptable, particularly in the face of climate change-related challenges. Employing technology-driven strategies to prepare for and respond to extreme weather events and natural disasters is essential for the long-term viability of such urban environments.

Citizen participation is another integral element. Engaging residents in decision-making processes and urban planning is essential for tailoring Smart Cities to the needs and aspirations of the communities they serve. This approach fosters more effective and inclusive solutions[2].

Furthermore, data governance and cybersecurity assume critical roles. Given the heavy reliance on data in Smart Cities, robust frameworks for data governance and

stringent cybersecurity measures are indispensable. These safeguard sensitive information, uphold public trust, and avert data breaches. Affordability and inclusivity are non-negotiable considerations. The cost of implementing smart technologies must not result in the exclusion of marginalized or economically disadvantaged communities. Ensuring that Smart City initiatives remain financially accessible and do not inadvertently marginalize specific populations is a cornerstone of future planning.

Lastly, the economic impact cannot be underestimated. Smart Cities have the capacity to invigorate local economies, create employment opportunities, and attract businesses. Therefore, a comprehensive understanding of the economic implications of these changes is vital to ensure they benefit all residents.

In summary, as we contemplate the future of Smart Cities and Urban Planning, it is evident that the dynamic interplay between science, technology, and urban development will be at the core of this transformation. However, the effective navigation of the attendant challenges requires a comprehensive and interdisciplinary approach that takes into account ethical, social, and environmental considerations. The overarching objective is to create cities that are not only smarter but also more sustainable, resilient, and inclusive. The question of the future in Smart Cities and Urban Planning lies in our capacity to strike a harmonious balance between technological innovation and the enhanced well-being of the communities we aim to serve [3].

References

1. Saber Talari, Miadreza Shafie-khah, Pierluigi Siano, Vincenzo Loia, Aurelio Tommasetti, Joao P. S. Catalao A Review of Smart Cities Based on the Internet of Things Concept. URL: <https://www.mdpi.com/1996-1073/10/4/421>(дата звернення: 10.10.2023)
2. Pawinee Iamtrakul, Jirawan Klaylee, Nuwong Chollacoop Urban Planning Measures for Smart City Development. URL: https://www.researchgate.net/publication/352876813_Urban_Planning_Measures_for_Smart_City_Development(дата звернення: 10.10.2023)
3. Evelin Priscila Trindade, Marcus Phoebe Farias Hinnig, Eduardo Moreira da Costa, Jamile Sabatini Marques, Rogério Cid Bastos, Tan Yigitcanlar Sustainable development of smart cities: a systematic review of the literature. URL: <https://d-nb.info/1142026191/34>(дата звернення: 10.10.2023)

TYSCHENKO K., Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”, Dnipro
Sprachliche Betreuung: I.V.Khurtak, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für Übersetzung,
 Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnik“

KULTURELLE FAKTOREN:WIE MAN SIE VERMITTELT UND WARUM SIE WICHTIG SIND

Der Erwerb einer Fremdsprache ist heute mehr denn je von entscheidender

Bedeutung, da die Globalisierung unsere Welt enger miteinander verknüpft und Kommunikation über Sprachgrenzen hinweg zur Norm geworden ist. In diesem Kontext gewinnt die Vermittlung kultureller Faktoren im Fremdsprachenunterricht immer mehr an Bedeutung. Dieser Artikel hat das Ziel, die Relevanz kultureller Faktoren im Fremdspracherwerb zu erörtern und Strategien zur effektiven Vermittlung dieser Faktoren aufzuzeigen.

Kulturelle Faktoren spielen in unserem Leben eine wichtige Rolle und beeinflussen die Art und Weise, wie wir die Welt um uns herum wahrnehmen, mit anderen Menschen interagieren und Entscheidungen treffen. Ihre Bedeutung kann nicht hoch genug eingeschätzt werden, da das kulturelle Erbe unsere Vorstellungen von Normen und Werten prägt und auch unsere Denk- und Verhaltensweise beeinflusst. Die Vermittlung kultureller Faktoren und das Verständnis ihrer Bedeutung ist für viele Aspekte unseres Lebens von entscheidender Bedeutung.

Kulturelle Faktoren spiegeln die Geschichte und die Entwicklung dieser Kultur wider und formen die Identität ihrer Bürger. Die Sprache ist ein Schlüsselement der Kultur, da sie Menschen ermöglicht, zu kommunizieren und ihre Gedanken und Gefühle auszudrücken. Der Verlust der Sprache kann zum Verlust der kulturellen Identität führen.

Kulturelle Faktoren umfassen nicht nur die Sprache selbst, sondern auch die Werte, Normen, Traditionen und sozialen Praktiken einer Gemeinschaft. Die Integration kultureller Faktoren in den Fremdsprachenunterricht ermöglicht den Lernenden nicht nur, die Sprache an sich zu beherrschen, sondern auch ein tiefes Verständnis für die Menschen und ihre Kultur zu entwickeln. Kunst und Literatur zeigen Kreativität und drücken Emotionen, Gedanken und Werte aus. Sie können wichtige Kommunikationsmittel sein und auch dazu beitragen, kulturelle Errungenschaften zu bewahren.

Die Auseinandersetzung mit kulturellen Faktoren fördert die Entwicklung interkultureller Kompetenz. Dies befähigt Lernende, effektiv mit Sprechern der Fremdsprache zu kommunizieren, Missverständnisse zu vermeiden und Brücken zwischen verschiedenen Kulturen zu bauen. Das Eintauchen in eine fremde Kultur kann die Motivation der Lernenden steigern, da sie erkennen, dass das Sprachenlernen nicht nur ein Mittel zur Kommunikation, sondern auch zum Verständnis der Welt ist. Kulturelle Faktoren tragen zur Authentizität der Kommunikation bei. Lernende, die die kulturellen Aspekte einer Sprache verstehen, sind besser in der Lage, sich angemessen auszudrücken und Missverständnisse zu verhindern.

Die Übertragung kultureller Faktoren erfolgt durch Bildung, familiäre Erziehung, Medien, Kunst und andere Mittel. Das Bewahren und Übertragen dieser Faktoren ist wichtig, um das kulturelle Erbe zu unterstützen und zu entwickeln, die nationale und ethnische Identität zu stärken und die kulturelle Vielfalt in der Welt zu bewahren.

Die folgenden Strategien können dabei helfen, kulturelle Faktoren erfolgreich im Fremdsprachenunterricht zu vermitteln:

1) Die Verwendung von authentischem, kulturellem Material wie Filme, Musik, Literatur und Nachrichten kann den Lernprozess bereichern und die kulturelle Sensibilität der Lernenden schärfen.

2) Einbeziehung von Gastdozenten oder die Organisation kultureller Aktivitäten im

Unterrichtsumfeld ermöglichen den direkten Kontakt mit Muttersprachlern und tieferen Einblick in die Kultur.

3) Praktische Kommunikation mit Muttersprachlern, sei es persönlich oder online, bietet den Lernenden die Möglichkeit, die Sprache in einem authentischen Kontext zu verwenden.

4) Spezielle Schulungen zur Förderung interkultureller Kompetenz können in den Lehrplan integriert werden, um den Lernenden bei der Bewältigung kultureller Herausforderungen zu helfen.

Insgesamt bestimmen kulturelle Faktoren nicht nur, wer wir sind, sondern fördern auch das Verständnis und die Zusammenarbeit zwischen verschiedenen Kulturen. Das Bewahren und Übertragen dieser Faktoren ist eine wichtige Aufgabe, um Vielfalt und Toleranz in der heutigen Welt zu gewährleisten.

Die Vermittlung kultureller Faktoren im Fremdsprachenunterricht ist von entscheidender Bedeutung, da sie nicht nur das Sprachenlernen vertieft, sondern auch interkulturelle Kompetenzen fördert, die in unserer globalisierten Welt unerlässlich sind. Lehrer und Bildungseinrichtungen sollten sich bewusst sein, dass kulturelle Faktoren eine Schlüsselrolle im erfolgreichen Fremdspracherwerb spielen und entsprechende Lehrmethoden und Ressourcen bereitstellen. Durch die Integration von Kultur in den Unterricht können wir nicht nur die sprachliche, sondern auch die kulturelle Bereicherung der Lernenden fördern und so zu einer offeneren und vielfältigeren Gesellschaft beitragen.

Literatur

1. L.Fink, S. Gruttauer, A. Thomas. Beruflich in der Ukraine: Trainingsprogramm für Manager, Fach- und Führungskräfte. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG, 2009. - 178 S.
2. 7 факторів, які слід враховувати при проведенні міжкультурного навчання
URL <https://business.busuu.com/de/resources/post/7-factors-cross-cultural-training>
3. Культурні та соціальні фактори URL https://studlib.de/6711/sozial/kulturelle_gesellschaftliche_faktoren

UDOVICHENKO H., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: T. Yu. Vvedenska, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

BASIC APPROACHES TO THE STUDY OF SIMILE IN LINGUISTICS

Simile as a stylistic device is one of the most widely used tropes since the time of ancient Greek poetry, therefore, it receives a lot of attention in linguistic science. Researchers define the role of simile as an element of discourse involved in ego construction, consider comparison as a functional-semantic category, characterize the linguistic status of stable simile and give it interpretation, highlight the artistic features of simile and the main ways of presenting simile, consider the simile in a linguistic and cultural key, etc.

Foreign linguists study figurative similes [4], similes of the type "A is like B" [2],

similes with markers *as* and *like* [10], differences between metaphors and similes [5], the most common idiomatic expressions with a comparison component [7]; distinguish figurative and logical comparisons [1], figurative and humorous similes Veale 2013, address the problem of understanding similes .

Due to the long history of the study of simile, there are many ego definitions. Thus, Slavic philologists describe the comparison as a trope in which two unrelated concepts, usually related to different groups of phenomena, are compared among themselves according to one of the features. The simile serves as an important means of describing the phenomena and objects of reality and to a large extent helps to convey the author's worldview, reveals the subjective and evaluative attitude of the master of the word to the depicted facts of objective reality, characters, events, etc. The author notes that the simile in English has a formal expression in the form of words such as *as*, *such as*, *as if*, *like*, *seem*, etc. This trope can refer to figures of quality, namely to the phenomena of the metaphorical group. Simile as a stylistic device is included in the group of rhetorical devices, that is, in the structure of modeling a metaphorical (figurative) thing. According to other scientists, simile is the most significant stylistic technique of the non-tropical type, which distinguishes and characterizes various parameters of an object by comparing it with another object or phenomenon, has a number of linguistic features, which are stable to varying degrees. As we can see, the simile can be considered as a trope and as a technique of a non-tropical type. Note that we share the point of view of those researchers who attribute the simile to tropes.

Simile is defined as the likening of depicted objects, phenomena, facts to phenomena well recognized by the audience, and as a result of such a comparison, the described phenomenon becomes more concrete, obvious and expressive. Simile can also be understood as a figurative lexical expression that is based on the comparison of two objects, phenomena, etc., as a result of which the perception of the first phenomenon is strengthened by emphasizing specific characteristics and properties.

In the simile, the presence of the following properties is assumed: the separation of the connection of the corresponding concepts, the disjointed nomination, the structure, the multi-faceted meaning, the polyfunctionality. Foreign researchers agree with domestic scientists in understanding simile as a tool with the help of which the similarity of two concepts is established. In the work of the foreign researcher S. Shamisa, a simile is defined as an assertion of the similarity of two objects in one or more qualities, that is, a simile is a figure of speech that requires a clear connection between the object, the subject, and the construction that connects them [8]. Simile in English is most often understood as a figure of speech, with the help of which the speaker compares two different objects to reveal their similarity, using the words *like* or *as* [6].

So, simile is a phenomenon that is quite well studied in domestic and foreign linguistics. There are a large number of definitions of this trope, however, it should be noted their uniformity and the fact that in most cases the essence of the simile is reduced to the function of comparing objects, phenomena, persons, etc. The most complete, in our opinion, is the definition where we mean by simile "a trope in which two unrelated concepts, usually related to different classes of phenomena, are compared with each other according to any one of the characteristics."

Next, we will consider the existing classifications of similes, paying attention to how different types of similes help researchers to understand the linguistic essence of this phenomenon, as well as the peculiarities of its functioning in the text belonging to a particular author. Similes can be typologized based on various grounds – their structure, semantics, stable connection of elements, their functional characteristics, etc. Each of the classifications is important both for understanding the linguistic essence of the simile and for a full analysis of comparative constructions in the language of a particular writer.

The main division – structural and semantic – results from the presence of two mandatory components in every linguistic phenomenon – the plan of expression (structure, construction, outer shell) and the plan of content (semantics, meaning). In addition, the consideration of structural and semantic characteristics is of particular importance for the selection of types of stable units, since both formal and content components of the analyzed phenomenon can acquire a stable character in the language over time.

In comparison with other tropes, similes are characterized by a large variety of structural organization. Despite the universality of simile as a category, it has a specific structure in different languages.

In the Ukrainian language, similes can be expressed by complete and incomplete comparative clauses, comparative phrases with conjunctions like, as if, as though, just as, exactly, etc.; noun in the instrumental case (*горить вогнем*); comparative degree of an adjective or adverb (*швидше вітру*); comparative adjectives (elephant-like) and adverbs (*по-слонові*); predicates (*Будинок немов фортеця*), etc. There are similes that in their structure use the words like, similar, comparative verbs (reminds) and other operators.

Another classification divides the types of similes in the Ukrainian language into six groups: comparative expressions with conjunctions like, as if, exactly, etc.; comparative subordinate clauses, characterized by the presence of a subject and a predicate; similes in the instrumental case, which are synonyms for comparative phrases; similes in the genitive case in combination with the comparative degree of the adjective; similes formed using the adjective similar, synonymous with the conjunction like; detailed similes, which are usually formed from two independent sentences.

In English, simile operators most often include the words *like*, *as*, *as as*, *seem*, *remind of*, *give appearance of*, *as if*, etc.

Similes in English can be expressed using comparative phrases or comparative clauses. Connecting words, simile operators *like* and *as* in the comparison structure significantly influence the transfer of the degree of similarity of the compared phenomena. When used, the degree of comparison is incomparably higher than in constructions with other operators, such as *remind of*, *give appearance of*, *as if*, which, while characterizing the correspondence between the objects being compared, simultaneously indicate the incomplete nature of the similarity. In similes using these linking words, there is a limitation of similarity, which is facilitated by the substantive meanings that they retain.

Based on the number of indicated characteristics of an object, simple and expanded comparisons are distinguished: comparisons indicating a characteristic in the

compared objects are called simple, and comparisons that indicate several common characteristics in the compared objects are called sustained similes.” The classical division of comparisons into simple and expanded ones is important for the stylistic analysis of a literary text, in which both simple and expanded comparative constructions can play a significant role, obeying the communicative intent of the author and considers the structural organization of a given trope as a classical model, including the referent of comparison (the one that compares), agent of comparison (the one that is compared with), basis (attribute) and connective of similarity (*like, as if, as though...*).

References

1. Bredin, H. Comparison and Similes. *Lingua*. 1998, Vol. 105. pp. 67–78. DOI: 10.1016/S0024–3841(97)00030.
2. Cuenca, M. J. Beyond compare similes in interaction. *Review of cognitive linguistics*. 2015, Vol. 13, № 1, pp. 140–166. – DOI: 10.1075/rcl.13.1.06cue.
3. Fishelov, D. The Structure of Generic Categories: Some Cognitive Aspects. *Journal of literary semantics*. 2007, Vol. 36, № 1, pp. 71–87. – DOI: 10.1515/JLS.2007.004.
4. Gargani, A. Similes as poetic comparisons. *Lingua*. 2016, Vol. 175. pp. 54–68. DOI: 10.1016/j.lingua.2015.10.019
5. Haught, C. Tale of Two Tropes: How Metaphor and Simile Differ. *Metaphor and symbol*. 2013, Vol. 28, № 4, pp. 254–274. – DOI:10.1080/10926488.2013.826555.
6. Hussein, R., Sawalha M. Corpus-based Study of Similes in British and American. *Arab World English Journal (AWEJ)*. 2016, – Vol. 7, № 2. pp. 49–60
7. Masegosa, A. G. A cognitive approach to simile-based idiomatic expressions. *Circulo de linguistica aplicada a la comunicacion*. 2010, Vol. 43, pp. 3–48.
8. Shamisa, S. Rhetoric. Tehran : Payamnoor Publication, 2004. 45 p.
9. Veale, T. Humor – The cognitive mechanisms of humor. *International journal of humor research*. 2013, Vol. 26 B, № 1, pp. 3–22. DOI: 10.1515/humor–2013–0002
10. Vrbinc, M., Vrbinc, A. Archiv fur das Studium der Neueren Sprachen und Literaturen. 2014, T. 251 B, 2, pp. 310– 333

UHOLKOVA U., Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade, Kryvyi Rih

Scientific supervisor: S.A. Ostapenko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

HISTORICAL AND LEXICAL FEATURES OF THE AMERICAN VARIANT OF THE ENGLISH LANGUAGE

English is considered to be one of the richest languages in the world. It has a large number of lexical units and means of expression that make the language rich and colourful. The basis of an individual author's style can be both grammatical structures and stylistic techniques, as well as the choice of vocabulary. Despite the fact that the difference between English in the United States and Britain has long been considered by

various researchers, there are no works in the linguistic literature devoted to a systematic comparison of these two main varieties of English. This problem was studied by such scientists as L. Verba, V. Karaban, H. Marchand, P. Procter, G. Stern, and others.

The variant of the English language used in the language of the United States of America is named American English. This option is regional because it has a literary form – the American National Standard. At the same time, from the point of view of the dialect, it does not have any literary form, therefore it cannot be considered a separate language. The emergence of the American version began in the 17th and 18th centuries, during the active colonization of the North American continent by the British. At the beginning of colonization in England, a national literary standard of the language had already been formed. Of course, it influenced the language of those who settled and this influence continued until the end of the 19th century.

The development of English can be divided into several periods. The early period covered the period from the beginning of the 17th century to the end of the 18th century. It can be characterized as the formation of American dialects of English. The late period touched the XIX-XX centuries and was characterized by the creation of an American version of English.

At the beginning of the early period, the American version of English corresponded to the norms accepted in England in the 17th century. The pronunciation of the XVI-XVII centuries is significantly different from the modern pronunciation. The changes did not affect it much. And by the end of the early period in America, significant deviations from the norms of literary pronunciation began to appear [5, p. 182]. The difference between the American and British literary norm is not settled. The main differences are the vocabulary of the language. They also differ in pronunciation and minor features of grammar.

Replenishment of the vocabulary of the American version of English took place in two ways: a) formation of new words and phraseological units and reinterpretation of old ones; b) borrowing from other languages. Among the new words, the biggest part are compound words created by substantivizing word combinations: "adjective + noun" and "noun + noun" [1].

It should be noted that a general group of words denote the natural conditions of the continent on which the colonies lived, its flora and fauna, for example: *moose* – американський лось, *squash* – кабачок, гарбуз, *backwoods* – лісова глушина, *gap* – гірський прохід, *chinkapin* – карликове каштанове дерево. One of the important groups is the one that represents new ways of farming, for example: *coleslaw* – шаткована капуста, *corndodger* – кукурудзяний коржик, *lot* – ділянка землі. The American version of English developed most intensively in the cultural, political and economic centers of America, such as New York, Boston, Richmond and Charleston.

In the 19th century, a number of lexical features of the American colloquial language developed. Various idioms with the adverb *right* were common in it, for example: *right along* – завжди, безперервно, постійно, *right up* – негайно, *right smart* – багато. And of course, the formation of the American version of the English language was not without "slang". Such phrases include many stable phrases that show the dark side of "American life", for example: *slush money* – гроші для підкупу

посадових осіб, *but* – бродяга [3].

Moreover, in the USA, for example, a child's middle name is given more importance than in Great Britain. Despite this, the second name is most often indicated by a capital letter: John F. Kennedy, Franklin D. Roosevelt. As a rule, the middle name is given in honor of one of the relatives, famous people, stars and historical events. By tradition in America, a boy is given the name of his father, grandfather or great-grandfather. If the son and father have the same names, then the word "senior" is added to the father's name, and "junior" is added to the son's name [3].

"Standard American English" was formed under the influence of complex and contradictory factors under the conditions of high geographical and social mobility of the population, focusing on the norm of the British version, and the regional norms of the colonial centers, and the most common version received rights to status and structure. Its most prominent features are the uncertainty and blurring of the boundaries of ordering and the significant variability of its structure [5, p. 93].

In British and American usage, what can be contrasted are not different words and not differences in the system of lexical meanings, but structural variants of the same word. Among these options, lexical-morphological or word-forming ones stand out, that is, those that differ only in word-forming affixes, but are identical in their lexical meaning [4]. So, there is a difference in the spelling of some words in the British and American versions. For example, the British version has the endings *-re* (*centre*), *-our* (*colour*), *-ise* (*realise*), words ending in a doubled *-l* after a short vowel (*-travelled*), while the American version has the ending *-er* (*center*), *-or* (*color*), *-ize* (*realize*); *-ence* turns into *-ense* (*licence – license*). *Connection* instead of *connexion*, *jail* instead of *gaol*, *story* instead of *storey*, etc. Whole words or phrases can also be modified. Some of the more commonly used words that have different spellings are listed below:

British variant	American variant	Meaning of the word
Acclimatize	Acclimate	Акліматизувати
Centre	Center	Центр
Metre	Meter	Метр
Up to the time	On time	Вчасно
Anticlockwise	Counterclockwise	Проти часової стрілки
Yours sincerely	Sincerely yours	З повагою
Pretence	Pretense	Удавання
Analyse	Analyze	Аналізувати
Have proned	Have proven	Доказано
(It) behaves	behooves	Поводить себе

Having analyzed the lexical composition of the American version of the English language, it was determined that substitution from other languages played a major role in its formation. Unlike the British version, American English is more flexible and open to change. The huge impact on the lexical composition of the American version of the language was due to significant differences in the life of the US colonists. The American and British versions have greatly influenced each other over the years, and especially now that we live in the age of the Internet and the age of globalization.

English became an influential language, not primarily because of the number of people who spoke it, but because of the power of the British Empire, which controlled large parts of the world. Conversely, since the British Empire no longer exists today, the meaning of the English language vocabulary derives from global influences. Today, the fact that the English language plays an important role in business, science, politics and economics ensures its constant presence in the world.

References

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003. 160 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської науково-технічної літератури. Вінниця: Нова Книга, 2018. 656 с.
3. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови. Теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с.
4. Marchand H. The Categories and Types of Present Day English Word-Formation. Wiesbaden: Otto Harassowitz, 1969. 379 p.
5. Procter P. Longman Dictionary of Contemporary English. New Words. Harlow Essex: Pearson Education Limited, 2001. 1229 p.

VELYCHKO I., Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”

Sprachberater: S.V.Korotkova, Alter Dozent

Abteilung für Übersetzung, Nationale Technische Universität “Dnipro Polytechnic”

WIE KANN MAN SEIN LEBEN (NICHT) ZERSTÖREN?

Das Leben kann manchmal wie eine Achterbahn erscheinen - all die Wendungen, überraschenden Überraschungen... Aber gerade seine Komplexität, seine unberechenbare Natur macht es so interessant und aufregend. Das bedeutet jedoch auch, dass Menschen oft Entscheidungen treffen können, die ihr Leben erheblich verschlechtern. Keine Sorge, denn hier erfahren Sie, wie Sie Ihr eigenes Leben mit einem breiten Lächeln im Gesicht (nicht) zerstören können. Beginnen Sie Ihre Reise zur Selbstzerstörung, indem Sie Ihre Einzigartigkeit zeigen. Schließlich möchte niemand den ausgetretenen Pfad gehen, wenn Sie sich überzeugen können, dass Ihre Probleme die einzigartigen Herausforderungen sind, die das Universum je gesehen hat. Auf diese Weise schaffen Sie die perfekte Ausrede für Untätigkeit. Sie werden im Selbstmitleid ertrinken und die Tatsache ignorieren, dass jeder mit Schwierigkeiten konfrontiert ist[3]. Fangen Sie stattdessen an zu glauben, dass das Universum Ihnen sehr schlechte Karten gegeben hat, die niemand jemals verstehen könnte. Es ist nicht Zeit, sich von anderen zu lernen oder Hilfe zu suchen. Sie sind auf dem Weg zur Selbstzerstörung. Nachdem Sie sich erfolgreich davon überzeugt haben, dass Ihre Probleme außergewöhnlich sind, ist es an der Zeit, sich zurückzulehnen und darauf zu warten, dass jemand anderes sie löst. Schließlich sind Planung und Initiative dumm. Sie sollten überzeugt sein, dass die Welt sich um Sie dreht und jemand anderes zu Ihrer Rettung kommen sollte. Tun Sie nichts, bevor sich jemand bemüht, Ihnen zu helfen. In der Zwischenzeit werden Ihre Probleme

magischerweise verschwinden, oder? Wer braucht Selbstvertrauen und Verantwortung, wenn man einfach nichts tun kann? Da Sie den Weg der Untätigkeit gewählt haben, könnten Sie genauso gut versuchen, Ihre Probleme auf die schlechteste Weise möglich zu lösen. Betrachten Sie um jeden Preis nicht die Ursachen Ihrer Probleme. Suchen Sie stattdessen nach Lösungen, die nur den Schmerz verbergen, und stürzen Sie sich kopfüber in eine giftige Beziehung, werden Sie süchtig nach Alkohol oder Zigaretten und finden Sie einen Fluchtmechanismus, der Sie weiter von einer Lösung entfernt. Schließlich ist die Konfrontation mit Ihren Problemen und die Arbeit an Verbesserungen nicht das, was Sie tun möchten [1]. Warum sollten Sie sich um die Planung für die Zukunft kümmern, wenn Sie sich in Komfort sonnen können? Indem Sie Herausforderungen oder Schwierigkeiten vermeiden und dem Pfad folgen, der zum schnellen Verfall führt, selbst wenn es bedeutet, Konflikte zu vermeiden und die Wahrheit zu verdrängen, können Sie sicherstellen, dass Ihre Handlungen von der Verfolgung kurzfristiger Bequemlichkeit geleitet werden. Und vergessen Sie nicht Ihre vergangenen Fehler. Niemals. Werden Sie eine Person, die nur aus ihrer Vergangenheit besteht und nicht aus der Gegenwart. Lassen Sie Ihre früheren Fehler Ihr Wachstum völlig stoppen und seien Sie sogar stolz auf sie. Sie müssen Entscheidungen für Sie treffen. Wenn Sie Ihre vergangenen Fehler bestimmen lassen können, wer Sie sind, warum sollten Sie sich von ihnen lösen? Akzeptieren Sie Ihre Fehler und tragen Sie sie als Ehrenabzeichen, lassen Sie Ihre vergangenen Fehler Ihr Wachstum völlig stoppen. Denken Sie daran, dass nichts von dem, was Sie in der Vergangenheit getan haben, rückgängig gemacht werden kann, und es gibt keine Hoffnung auf eine bessere Zukunft. Akzeptieren Sie Ihr Schicksal und genießen Sie die Enttäuschung verlorener Chancen [4]. Das Vermeiden der großen Fragen, die unser Dasein definieren, gehört zu den wenigen Dingen, die das Leben elender machen. Also, wer sind Sie? Was hat Sie hierher gebracht? Was ist im Leben wirklich wichtig und was ist Ihr Lebenszweck? Ignorieren Sie diese wichtigen Fragen und konzentrieren Sie sich stattdessen auf Unwichtiges. Wenn Sie die Suche nach Bedeutung den Philosophen überlassen, wird Ihr Leben oberflächlich und sinnlos sein [2]. Diese „Tipps“ sollten Ihnen bei der Suche nach der Zerstörung Ihres Lebens helfen. Aber hier ist noch ein Tipp: Beginnen Sie diese Suche nicht! Dieser Ratschlag mag ein wenig albern erscheinen, aber jeder muss verstehen, wie wichtig es ist, kluge Entscheidungen im Laufe seines Lebens zu treffen. Lassen Sie uns alles vermeiden, was in diesem Aufsatz steht, und stattdessen unsere Aufmerksamkeit auf positive Entwicklung, erfüllende Beziehungen und viel Freude lenken, denn wir alle wollen unser bestes Leben leben. Natürlich ist das Scherzen eine lustige Erfahrung, aber jeder sollte diese Angelegenheit ernst nehmen!

Verweise

1. Coping with chronic pain - <https://www.apa.org/topics/pain/chronic> (дата звернення - 18.10.2023)
2. 10 WAYS TO RUIN YOUR LIFE - <https://www.kevinathompson.com/10-ways-to-ruin-your-life/> (дата звернення - 18.10.2023)
3. Why We Can't Stop Thinking About Our Problems - <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/inviting-monkey-tea/202104/why-we-cant-stop-thinking-about-our-problems> (дата звернення - 18.10.2023)

4. Як припинити шкодувати про помилки минулого - <https://vikna.tv/dlia-tebe/psykholohiia/yak-pryynyty-shkoduvaty-pro-pomylky-mynulogo-try-metody/> (дата звернення - 18.10.2023)

VIATKINA O., Dnipro University of Technology, Dnipro

Scientific supervisor: Y.V. Boiko, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

THEORETICAL ASPECTS OF ENGLISH FINANCIAL AND ECONOMIC TERMINOLOGY RESEARCH

Problems of terminology are among the most relevant issues of translation studies and linguistics. Terminological units belong to the layer of vocabulary that occupies a significant place in the national dictionary of any language and is actively used by specialists in any field of social life.

Scientists such as M. O. Vakulenko, S. M. Doroshenko, V. L. Ishchenko, T. R. Kyiak, and L. M. Tomilenko devoted their works to the study of terminology.

Terminology is understood as a set of terms correlated with the professional and scientific field of activity, and related to each other at the conceptual and lexico-semantic levels.

The main structural element of any terminology is a term [5, p. 39]. V. I. Karaban defines terms as language signs representing notions of a special, professional field of science or technology [4, p. 315]. It is worth noting that terms embody the results of human theoretical and cognitive activity and serve as a tool of scientific thinking.

Despite all the differences and diversity of modern branches of scientific knowledge and their inherent notions, there are a number of common features that determine the essence of the term as a special language unit. Among the main features of the term the following features can be noted: systemacy, availability of definition, accuracy, unambiguity, relative independence from the context, compliance with the rules and norms of a particular language, and expressive neutrality [3, p. 20].

Each sphere of science, technology, and production has its own terminology. Thus, it is possible to divide the existing terminologies according to the fields of knowledge: socio-political terminology, literary and linguistic terminology, art terminology, scientific terminology, technical terminology, etc.

If we analyze the terminology used by specialists in scientific texts or oral professional speech, it turns out that a part of the terms is used only in this field of science, and some terms are used in other fields as well. Consequently, terms differ on the degree of specialization of their meaning.

Depending on the degree of specialization of meaning, terms can be divided into three main groups:

1. General scientific terms, i.e. terms that are used in almost all branch terminologies, e.g. *system, law, theory*, etc.

2. Interbranch terms, i.e. terms used in several related or distant fields. For example, economic science has terminology common to other social and natural sciences, e.g. *private property, stagnation*.

3. Highly specialized terms, i.e. terms that are peculiar to a particular sphere, e.g.

leasing, chip.

Economic and financial cooperation is expanding as a result of the intensification of globalization and internationalization processes in the modern world. The financial and economic sphere is one of the most important spheres of a state's existence.

Financial and economic terms denote notions related to various areas of activity, including banking, foreign exchange market, investment processes, foreign and domestic trade, securities market, and foreign economic activity.

According to the thematic principle, the set of terms of the financial and economic sphere forms numerous groups, among which the following main thematic groups of financial and economic terminology can be singled out:

1. Names of private and state entities, various types of associations, organizations engaged in financial and economic activity: *consulting companies, concern, corporation, stock exchange, auditing firms.*

2. Names of various economic programs and types of commercial activity, economic processes and phenomena, financial operations: *outright monetary transactions, outsourcing, monopolism, inflation, deflation, reflation, indexation, barter, averaging, financial engineering.*

3. Names of people engaged in financial and economic activity: *broker, depositor, outside broker, monopolist, marketing manager, creditor, dealer, guarantor.*

4. Names of securities and economic indicators: *Eurobond issue, consumer price index, gross domestic product, nominal GDP.*

The following lexical units are used in English economic discourse as a type of business communication that takes place in the economic sphere: general economic terminology (*expenditure, transfer, earnings, taxes*), highly specialized terminology (*liability, assets, entity, fiscal revenue*), terminological neologisms that reflect modern transformations in the field of economy and business (*microfinance = microlending, dot-commer*), synonyms (*businessman – entrepreneur, stock exchange – bourse*), terms of British and American versions of the English language (*bonus issue – stock dividend, joint stock company – corporation*) [1, p. 26].

Thus, it can be concluded that any terminology is a set of terms denoting notions of a particular scientific field. The term is a defining element of any terminology and at the same time it is a unit of the lexical level that denotes a certain notion in the corresponding field of activity, and forms a functional and thematic class of the branch vocabulary [2, p. 24].

References

1. Боднар С. В. Мовні й соціокультурні особливості англomовного економічного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 19. Т.1. С. 24-27.
2. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
3. Дмитрук Л. А., Фурт Д. В. Термінологія: навчальний посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 172 с.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні

труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.

5. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків: Права людини, 2015. 280 с.

VIDRYA V., KURASOVA V., Liceo número 7, Dnipro

Supervisor científico: K. Kravchenko, la maestra de Español, maestra-metodista

FIESTAS NACIONALES DE ESPAÑA: SAN JUAN, SAN FERMÍN

San Juan: La Fiesta de San Juan, que varía del 23 al 24 de junio según la región de España, tiene profundas raíces históricas y un rico patrimonio, combinando ritos cristianos y paganos. Esta festividad es especial para los españoles y representa el entrelazamiento de creencias y tradiciones culturales.

Un aspecto central de la noche de San Juan es el uso simbólico de los tres elementos: fuego, agua y tierra.

Las hogueras que se encienden esta noche tienen raíces antiguas y están asociadas con rituales paganos del solsticio de verano. Se cree que lo que arde en la llama limpia el mundo del mal y las enfermedades, trayendo alegría y energía positiva.

El agua simboliza la fertilidad y la pureza. Bañarse desnudo en el rocío o en estanques esta noche se considera especialmente auspicioso. Según las creencias paganas, esto trae salud y ayuda a encontrar pareja o tener descendencia. Los españoles modernos todavía creen en las propiedades milagrosas del agua, considerándola un remedio y una fuente de felicidad.

La tierra también juega un papel en esta fiesta. Pasada la medianoche, la gente va al campo a comprar hierbas medicinales, que esa noche tienen poderes especiales. Estas hierbas luego se utilizan para crear ramos que se cuelgan sobre las ventanas para recibir la bendición de San Juan.

La propia festividad de San Juan tiene sus propias características únicas en diferentes regiones de España.

En Castilla-La Mancha, en la ciudad de Albacete, una procesión festiva con antorchas y encendido de hoguera, seguida de la retirada de objetos antiguos, es un rasgo característico de esta región. Galicia, con sus influencias celtas, se inspira en el solsticio de verano y tiene hogueras por todas partes, creando una vista impresionante de miles de puntos de fuego.

En La Coruña esta festividad ha adquirido la categoría de interés turístico internacional. Aquí se combinan desfiles de disfraces, desfile de muñecos gigantes y actuaciones musicales. Los vecinos de A Coruña saltan sobre hogueras y esta acción está asociada a deseos de salud y buena suerte: nueve saltos sobre las llamas garantizan el éxito en los negocios y nueve olas del mar prometen el nacimiento de un niño el próximo año. La bebida tradicional es la queimada, elaborada con aguardiente y frutas.

La noche de San Juan se llena de alegría, esperanza y energía positiva, y representa la creencia en la prosperidad y el bien, que quema todo lo malo y negativo en las llamas de sus hogueras.

San Fermín: La fiesta de San Fermín, se celebra en la capital de Navarra, Pamplona, cada año del 6 al 14 de julio. A lo largo de 9 días se realizan encierros por las calles, conciertos, representaciones teatrales, bailes folclóricos en plazas, desfile de gigantes y fuegos artificiales. En la Plaza de Libertad se realizan clases magistrales, competencias deportivas y juegos para niños. Para los jóvenes se organizan fiestas de la espuma, clases de baile, competiciones deportivas, karaoke y juegos de habilidad. Además de los eventos sociales, los servicios religiosos se llevan a cabo del 6 al 14 de julio.

La fiesta en honor a San Fermín se menciona en el siglo XII, cuando las reliquias del santo fueron trasladadas a Pamplona. A la celebración se sumaron diversos actos, entre ellos una feria, una corrida de toros y un encierro por las calles de Pamplona. La fecha de las vacaciones ha pasado del otoño al verano para coincidir con la feria de julio. Inicialmente duró 2 días e incluyó una variedad de actividades. La novela de Ernest Hemingway *The Sun Also Rises*, publicada en 1926, hizo famosa la festividad en todo el mundo, ya que el escritor participó activamente en ella hasta 1959.

La celebración comienza con un acto de gala junto al Ayuntamiento de Pamplona - Chupinazo. 12.500 personas vestidas de blanco con pañuelos rojos en las muñecas llenan la plaza. Tres minutos antes de las 12:00 horas, se atan simultáneamente pañuelos alrededor del cuello, en señal del inicio de las celebraciones. Suena el tradicional saludo “¡Viva San Fermín!” ¡Gora San Fermín! y se lanza una bengala desde el balcón del Ayuntamiento para anunciar el inicio de la fiesta.

El pañuelo rojo es un rasgo distintivo de la vestimenta de las fiestas de San Fermín. Antes del inicio del festival, se lleva en la muñeca, el antebrazo o el cinturón. El pañuelo tiene orígenes religiosos. Según el sacerdote de la iglesia, el pañuelo simboliza la difícil muerte del santo. Otra teoría dice que se refiere al Juramento de las Cinco Llagas, establecido en 1599 como muestra de agradecimiento por la liberación de la peste que acabó con la vida de un tercio de los habitantes de Pamplona.

El primer encierro, llamado "encierro", tiene lugar el 7 de julio, el día después de la inauguración de la fiesta. Los animales parten del corral de Santo Domingo, tras la primera salva de señales. El segundo disparo anuncia que la manada ha salido a la calle y ha comenzado la competición. Las personas se distribuyen a lo largo del recorrido de 875 metros y avanzan delante de seis toros salvajes y seis pastores que guían la manada.

La carrera está diseñada para durar 2-3 minutos, pero debido a circunstancias imprevistas el tiempo puede aumentar a 10 minutos.

Desfile de Gigantes

Los gigantes son muñecos huecos fabricados con madera, cartón y tela. La persona que está dentro dirige y pone en movimiento la figura. El desfile presenta cuatro parejas que representan las razas del mundo y los continentes: los reyes

blancos de Europa, los reyes amarillos de Asia, los reyes negros de África y los reyes indios de América. El peso de la muñeca oscila entre los 59 kilogramos de una reina europea y los 66,5 kilogramos de un rey africano, y su altura alcanza los 3,9 metros. Las muñecas fueron creadas en 1860 y se limpian y restauran cada año.

Bibliografía

1. Hogueras, caballos y verbenas: así son las fiestas de San Juan en España [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://viajes.nationalgeographic.com.es/a/hogueras-caballos-verbenas-asi-son-fiestas-san-juan-espana_7414 - Назва з екрану
2. San Juan en España: fuego, tradición y fiesta - Espagnol pas à pas [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://espagnol-pas-a-pas.fr/san-juan-en-espana-fuego-tradicion-y-fiesta/> - Назва з екрану
3. ¿Qué es Sanfermin? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sanfermin.com/es/guia-de-la-fiesta/que-es-sanfermin/> - Назва з екрану
4. El origen de los Sanfermines: de Pamplona al mundo entero [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://historia.nationalgeographic.com.es/a/origen-sanfermines-pamplona-mundo-entero_19847&ved=2ahUKEwj83baa24SCAxVjg_0HNaWqCRAQFnoECCMQAQ&usg=AOvVaw3m_b9kdHEau58WfYpvT65t - Назва з екрану

VITER M., Université nationale Polytechnique de Dnipro

Consultante scientifique: N. A. Khabarova, Professeur agrégée, Département de traduction, Université Nationale Polytechnique de Dnipro

LE FRANÇAIS ET LA MONDIALISATION: IMPACT SUR LA DIFFUSION ET L'USAGE DES LANGUES

La langue française, autrefois cantonnée à ses origines européennes, a connu un remarquable parcours de mondialisation. Alors que le monde devient de plus en plus interconnecté, la diffusion et l'utilisation du français ont été influencées par la mondialisation, à la fois positivement et négativement. Cet ouvrage explore comment la mondialisation a façonné la présence de la langue française dans le monde, en considérant son rôle dans la diplomatie, la culture et les défis posés par l'homogénéisation linguistique.

Impacts positifs de la mondialisation sur la langue française

Diplomatie et organisations internationales: La mondialisation a élevé le français au rang de langue de diplomatie et de coopération internationale. En tant que langue officielle des Nations Unies, de l'UNESCO et de la Croix-Rouge internationale, le français est devenu un outil clé du dialogue et des négociations internationales. Ces organisations promeuvent à leur tour l'usage continu et la préservation de la langue française à l'échelle mondiale (UNESCO, « Langue et multilinguisme »).

Opportunités économiques: le monde globalisé a créé des opportunités

économiques pour les francophones. Les entreprises francophones ont élargi leur portée et de nombreuses entreprises internationales recherchent des employés francophones. La capacité de parler français peut ouvrir les portes des marchés du travail et des collaborations économiques dans diverses régions (Chambre de commerce et d'industrie française, « Pourquoi apprendre le français ? »).

Diplomatie culturelle : les produits culturels français, de la littérature et du cinéma à la mode et à la cuisine, sont devenus un phénomène mondial. L'attrait de la culture française a conduit à un intérêt croissant pour l'apprentissage de la langue, favorisant les échanges culturels et la compréhension interculturelle [2].

Impacts négatifs de la mondialisation sur la langue française.

Homogénéisation et dilution linguistique: l'accent mis par la mondialisation sur l'aspect pratique et l'utilitarisme a conduit à une dilution de la langue française. À mesure que de plus en plus de locuteurs non natifs adoptent le français à des fins commerciales et académiques, il existe un risque de perte de diversité linguistique et de dialectes régionaux. Cette dilution peut être considérée comme une menace pour la riche mosaïque de la langue française [1].

Inégalités entre les francophones: si la mondialisation a créé des opportunités pour certains francophones, elle a également mis en évidence les inégalités linguistiques. Les niveaux de compétence et l'accès aux ressources varient considérablement entre les communautés francophones, contribuant ainsi à une fracture linguistique. Cette fracture peut conduire à un accès inégal à l'éducation et aux avantages économiques [2].

Défis pour la préservation des langues: le rythme rapide de la mondialisation a posé des défis pour la préservation des dialectes régionaux et des langues autochtones au sein du monde francophone. À mesure que le français devient une langue mondiale dominante, la survie de ces petites communautés linguistiques est menacée [2].

En conclusion, la mondialisation a eu un impact profond sur la diffusion et l'usage de la langue française dans le monde. Sur un plan positif, cela a élevé le français au rang de langue de la diplomatie, créé des opportunités économiques et facilité les échanges culturels. Cependant, la mondialisation a également conduit à une homogénéisation linguistique, à des inégalités entre les francophones et à des défis en matière de préservation des langues. Alors que nous naviguons dans les complexités d'un monde globalisé, il est essentiel de reconnaître et d'aborder les avantages et les inconvénients que la mondialisation apporte à la langue française. Préserver la diversité linguistique et promouvoir la richesse de la langue française doivent rester des priorités alors qu'elle continue d'évoluer à l'ère de la mondialisation.

Références

1. Jean-Benoit Nadeau, Julie Barlow The Story of French: <https://www.nytimes.com/2006/11/29/books/29grim.html> (date d'application: 07.10.2023)
2. Smithsonian Magazine - How Globalization Is Threatening Indigenous Languages. URN: <https://www.smithsonianmag.com/travel/theres-only-one-place-in->

united-states-where-its-legal-to-swim-with-wild-manatees-180971775/ (date
d'application: 07.10.2023)

3. Philippe Van Parijs The Power of French in the International World: A
Sociolinguistic Analysis:
https://www.academia.edu/51559831/Linguistic_Justice_Requires_an_Artificial_Language_a_Comment_on_van_Parijs (date d'application: 07.10.2023)

VLASHCHENKO V., University of Customs and Finance

Scientific supervisor: I.Y.Rozhdestvenska, Ph.D., associate professor, Translation and Professional Language Training Department, University of Customs and Finance

POLITICAL CRISIS: A THEORETICAL PERSPECTIVE THROUGH THE BRITISH EXPERIENCE

The research aims are to reveal the theoretical component of the concept of political crisis and its understanding through the experience of the United Kingdom. The research objectives are to reveal the content of the concept of political crisis, to characterise its main features, types, causes and consequences, to analyse the political situation in the UK and to determine whether it can be identified as a political crisis and to summarise , on the basis of practical consideration, the main most prominent manifestations of this crisis hades .

The term "crisis" is translated from the Greek as a turning point, a difficult transitional situation, an outcome. A crisis is a state characterised by unpredictable, unstable conditions that require new methods of response, and in the absence of which threatens the effective achievement of goals and leads to negative consequences or degradation. Crises can affect different parts of society, but the most tangible for the people is the type of crisis that affects the central part of the political system, i.e. the state itself. After all, the state, through its system of bodies, performs the functions of regulating all spheres of life, economic and social processes. Thus, any failure in the system of public administration is acutely felt and leads to increased tension, with revolutions and even civil wars as the ultimate result. It is also the most dangerous type of crisis, because the result of unstable development of the political system or a deadlock in political relations, political contradictions can lead to the collapse of the entire system of governance and social catastrophe. Therefore, a political crisis is a special state in the development and functioning of the political system of a society, and especially its state structures, characterised by an imbalance in the activities of political institutions, a decrease in the level of control over all spheres of society, and an increase in socio-political activity of the masses.[1 c. 419-420]

Theoretically, scholars distinguish three stages of a political crisis: pre-crisis, culmination, and completion. The stage of completion, in turn, is characterised by a transition to a new state, overcoming the crisis, or final destruction. Scientists identify three main approaches to studying the causes of a political crisis: economic (rising unemployment, rising prices create tension in society and lead to dissatisfaction with the government and its actions), elitist (the political elite provokes disastrous decisions by its actions, decisions that cause outrage or negative consequences for the system),

deprivation (a person identifies his or her position as unfair) [2, c.146-151]. The starting point of a political crisis is usually considered to be contradictions: functional (inconsistency of forms and methods of activity in relation to changed external and internal conditions), structural (the government is unable to reform society, the form of state system is inappropriate), systemic (mutual inconsistency of the main elements of society that cannot be overcome under the existing political system).

Political crises are most common in countries with unstable democracies, but often the aggravation of political conflicts that inevitably arise leads to political crises in strong states as well. A good example of this is the United Kingdom, whose political crisis arose against the backdrop of Brexit under the premiership of Theresa May. This stage can be identified as pre-crisis. The ongoing controversy over the withdrawal agreement was caused by the difference of opinion between the then Prime Minister, who reached an agreement with the EU that would have allowed Britain to leave the EEA and the Customs Union, and the members of the House of Commons, who voted against the agreement three times in a row. However, the positions of the government members on the deal are significantly divided. The Conservative Party criticised May. The opposition Labour Party has said it will oppose any deal that does not preserve the "same" economic benefits with the EU that Britain currently enjoys. So there is a split, contradictions, a massive number of resignations, tension over the Northern Ireland trade issue, external pressure, and growing tension among the people, who are also divided in their views, and these are the main signs of a political crisis.

It continued under the premiership of the next official, Boris Johnson. The problems associated with Brexit, the position of the ruling party and the crisis within it were combined. A decisive style of leadership led to negative sentiments among party members. Yegor Brailyan notes that this stage was an important step in testing British democracy. Ethical conflicts, mass resignations, a split in support of Boris Johnson, which is expressed in 41.2% of the Conservative Party voted against his leadership [4].

The political crisis in Britain during the short-term premiership of Liz Truss has reached its climax. They faced a crisis of confidence that arose from the mini-budget announced in September 2022, which was based on tax cuts to revive the sluggish economy and provide subsidies to people. The quarter of a trillion pound hole in the budget spooked financiers around the world, causing the pound to fall, government debt prices and the Conservative Party's ratings to plummet. As a result, a man-made economic crisis was created and an existing political crisis was exacerbated. Mass resignations, mass outrage and the early resignation of the Prime Minister, whose total term in office was 50 days, were added [5]. This political crisis can be classified as governmental and partially legitimate, as there was a disappointment of a part of the population with the "course of reforms", the stage is culminating, all the signs are observed: mass outrage, mass dismissals, split in support, escalation of the conflict, political imbalance, and rising tensions. Emerged against the background of a functional contradiction, and the reasons are, in my opinion, mostly of an elitist nature.

The findings from this research provide evidence that a political crisis is a state of instability caused by the inability of political actors to reach an agreement and cope with the problems they face, often due to differences in views, lack of competence or qualifications, and unpreparedness for crisis manifestations. It has many types and

manifestations, many sources, but it always has negative consequences for society and destabilises the situation in the state, making it impossible for it to function normally and operate as efficiently as possible.

References

1. Кудряченко А . Політологічний словник: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл/За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка.- К.: МАУП, 2005. – 792с.
2. Мацієвський Ю. Політична криза : теоретичний аналіз. Наукові записки. Серія «Політичні науки» випуск 3. 2008. С. 146-161. URL: https://eprints.oa.edu.ua/366/1/3_08_1.pdf
3. Boris Johnson wins no-confidence vote despite unexpectedly large rebellion// Guardian: web-site. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2022/jun/06/boris-johnson-wins-no-confidence-vote-despite-unexpectedly-large-rebellion>
4. October 2022 United Kingdom government crisis// Wikipedia: web-site. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/October_2022_United_Kingdom_government_crisis

VOROBKALO Y., National Aviation University, Kyiv

Scientific supervisor: Khaidari N.I., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages and Translation, National Aviation University, Kyiv

ENGLISH-LANGUAGE BORROWINGS AS A WAY TO ENRICH THE UKRAINIAN VOCABULARY

The main process that influences the development of a language's vocabulary is the process of new words. Borrowings are one of the main sources of enriching the language's vocabulary. A borrowing is a sound, morpheme, word or its separate meaning, phraseology, syntactic construction transferred from one language to another.

With the development of language communications, the issue of loanwords began to be studied in more detail. Interest in borrowing has been around since the mid-60s of the twentieth century. During this period, a lot of linguistic works appeared, which revealed various aspects of borrowings [1, с .12].

One of the first to convincingly justify the need for foreign language borrowings was Ivan Franko. The relevance of the process of borrowing foreign language vocabulary into the Ukrainian language attracted attention of many researchers in the last decade of the twentieth century and at the beginning of the twenty-first century. In particular, O. Lysenko and H. Serhieieva study the development of foreign language borrowings in scientific terminology; D. Mazuryk and O. Styshov consider the borrowing of words as an effective modern way of enriching the lexical composition of the language; [2, с. 12-13]

The consolidation of borrowings in the language is determined by linguistic factors, provided that the lexical system has the prerequisites for borrowing:

1. Borrowing is the result of eliminating the ambiguity of archaic words to simplify their semantic structure; highlighting some semantic nuances due to the need to clarify or elaborate on related concepts.

2. If a language establishes borrowings that can be grouped into a certain lexical series based on their general meaning or the repetition of any structural element, then the acquisition of a new word that is similar to the words of this series is much easier.

3. The language wants to replace descriptive phrases with single phrases.

4. An expression of a positive or negative connotation that does not have an equivalent unit in the target language. For example, a company is called "autorental" instead of "прокат автомобілів".

The intensive penetration of Anglicisms into the system of national languages is an international phenomenon caused primarily by globalization, which in most countries is accompanied by bilingualism or multilingualism. Information and language intervention is carried out through such media as television and radio, the press, mass culture, the Internet, and information services to the consumer market, especially through advertising. Globalization influences are becoming more and more visible in the education system. This is facilitated by the study of computer science and English, and the growing role of the Internet in education. The system of distance learning and testing via the Internet, which knows no international barriers except for language, is becoming more widespread.

The process of borrowing foreign words has an ambiguous effect on the development of our language. On the one hand, it enriches the language, but on the other hand, its own elements are displaced and replaced by words with similar meanings. This negatively affects the state of the national language and the preservation of the identity of the Ukrainian people.

The process of borrowing foreign words has an ambiguous effect on the development of our language. On the one hand, it enriches the language, but on the other hand, there is a phenomenon of duplication that leads to destabilization of the language norm, as native elements are displaced and replaced by words with similar meanings.

References

1. Вакулик І. І. Запозичення з класичних мов у науковій термінології сучасних європейських мов: автореферат. канд. філол. наук 10.02.15 - загальне мовознавство. - К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. - 20 с.

2. Майструк Т. С. Англійські запозичення у функціонально-стильових різновидах української мови кінця ХХ - початку ХХІ століть : автореф. дис. ... кандидата філол. наук : 10. 02. 01 / Т. С. Майструк. - Кривий Ріг, 2010. - С. 12-13.

WITER M., Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“, Dnipro
Sprachliche Betreuung: T.V. Halushko, Hochschullehrerin, Lehrstuhl für
 Übersetzung, Nationale Technische Universität „Dnipro Polytechnic“

DEUTSCH LERNEN MIT MUSIK

Fast jeder Mensch auf der Welt hat mindestens einmal darüber nachgedacht, eine neue Sprache zu lernen. Natürlich sind die Kenntnisse der Muttersprache am wichtigsten, denn die Muttersprache ist der Schlüssel für die zweite Sprache. Wer seine Muttersprache beherrscht, hat den Grundstein zum Erlernen weiterer Sprachen gelegt. Aber wie viele Menschen sprechen die Muttersprache außerhalb ihres Landes? Höchstwahrscheinlich nicht viel. Aus diesem Grund lernen Menschen normalerweise neue Sprachen: um mit den Menschen aus verschiedenen Teilen der Welt zu kommunizieren und mehr Informationen in unterschiedlichen Formen aufzunehmen.

Aber etwas Neues zu lernen ist nicht immer eine leichte Aufgabe, es können verschiedene Steine auf dem Weg liegen.

Außerdem ist es sehr wichtig zu verstehen, welches Studienformat für Sie am besten geeignet ist. Grammatik, Wörter und Wahrnehmung nach Gehör sind überhaupt nicht beängstigend, wenn Sie den richtigen Zugang zu Ihrem Gehirn finden. Ich persönlich habe gemerkt, dass es für mich am einfachsten ist, alles durch Lieder und das Ansehen von Videos zu lernen. Ich höre seit fünf Jahren Lieder auf Koreanisch und schaue mir verschiedene Sendungen in dieser Sprache an, und ohne gezieltes Lernen verstehe und kenne ich bereits gebräuchlichste Redewendungen.

Darüber hinaus ist es sogar wissenschaftlich erwiesen, dass das Erlernen einer Sprache mit Hilfe von Liedern wirklich einfacher ist.

Oder ich habe zum Beispiel eine Studierende, der Englisch hauptsächlich durch Videospiele gelernt hat und die Sprache hervorragend beherrscht.

Musik ist seit Tausenden von Jahren ein Teil unseres Lebens. Sie hat eine unbestreitbare Macht über die Menschheit. Es bewegt uns – körperlich, emotional und psychisch, da es die Durchblutung der Bereiche des Gehirns erhöht, die Emotionen erzeugen und steuern. Es kann uns erheben, beruhigen und uns sogar helfen, uns zu konzentrieren.

Die wahrscheinlich interessanteste Theorie darüber, wie Musik unserem Gehirn hilft, ist der Mozart-Effekt. Diese Theorie besagt, dass die Musik von Mozart „schlauer macht“. Es gibt wahrscheinlich Hunderte von Youtube-Playlists mit Mozarts Musik zum Thema „Brain Power“.

Musik und Sprache gehören aus vielen Gründen zusammen:

Bessere Aussprache und besserer Akzent: Lieder in einer Fremdsprache können Ihre Aussprache erheblich verbessern, da sie Sie an den Rhythmus, die Geschwindigkeit und die Intonation der Muttersprache heranführen. Während Sie mitsingen oder einfach nur zuhören, ahmen Sie die Aussprache nach, sodass Ihre gesprochene Sprache natürlicher klingt.

Verbessertes Gedächtnis: Es ist immer einfacher, sich neue Sätze und Wörter zu merken, wenn man sie mit eingängiger Musik untermalt. Die Lieder fungieren als Gedächtnisstütze und erleichtern das Erinnern an die Wörter.

Verbesserter Wortschatz: Lieder sind mit alltäglichem Vokabular, Redewendungen und Ausdrücken gefüllt. Durch das Hören von Musik werden Sie mit den am häufigsten verwendeten Wörtern im Kontext konfrontiert, was Ihnen hilft, zu verstehen, was sie bedeuten und wie man sie verwendet.

Besseres Verständnis von Grammatik und Struktur: Durch Liedtexte können Sie viele verschiedene Grammatikstrukturen kennenlernen. Auf diese Weise können Sie ein Gefühl dafür bekommen, wie Sätze in einer bestimmten Sprache aufgebaut sind.

Erhöhtes kulturelles Verständnis: Durch das Hören der richtigen Musik können Sie wertvolle Einblicke in die Kultur, Geschichte und Werte eines Landes gewinnen.

Wissenschaftlich bewiesen: Eine Sprache lernen durch Musik funktioniert! Im Laufe der Jahre gab es zahlreiche Studien zum positiven Einfluss von Musik auf den Spracherwerb.

In einer überzeugenden Studie, die an der Nelson-Mandela-Universität in Südafrika durchgeführt wurde, wurde festgestellt, dass der strategische Einsatz von Gesang und Musik die Motivation von Englischlernern erheblich steigert. Die Studienteilnehmer, von denen die meisten nur über rudimentäre Englischkenntnisse verfügten, zeigten dank des ansprechenden Mediums Musik bemerkenswert ihre Fähigkeit, zeitgenössische Musiktexpte so zu analysieren, als wären sie Poesie.

Eine weitere in der Fachzeitschrift *Memory & Cognition* veröffentlichte Studie zeigt, dass Melodien dabei helfen können, neue Sätze in einer Fremdsprache zu lernen und sich daran zu erinnern. Dies liegt daran, dass Musik und Sprache gemeinsame Nervenbahnen im Gehirn haben, insbesondere in Bereichen, die für die Hörverarbeitung und das Gedächtnis verantwortlich sind. Darüber hinaus zeigte eine

Studie in der Zeitschrift *Brain Sciences*, dass der Kontakt mit Musik in jungen Jahren die sprachlichen Fähigkeiten verbessern kann, und betonte den Zusammenhang zwischen Musik und Sprachentwicklung. Die Rhythmus- und Tonhöhenvariationen in der Musik spiegeln die Modulations- und Betonungsmuster in der Sprache wider und helfen den Lernenden, diese Muster zu verstehen und nachzuahmen.

Die Liste der Studien lässt sich fortsetzen – alle zeigen die gleichen vielversprechenden Ergebnisse. Es gibt eine solide wissenschaftliche Grundlage für die Annahme, dass das Erlernen einer Sprache durch Musik von Vorteil sein kann.

Verweise

1. Через пісню і музику – до опанування німецької мови/
<https://naurok.com.ua/cherез-pisnyu-i-muziku-do-opanuvannya-nimecko-movi-243566.html>
2. Musik und Sprache: Die Verbindung zwischen Sprechen und Singen/
<https://www.ecos-online.de/sprachratgeber/musik-und-sprache-die-verbindungen-zwischen-sprechen-und-singen>
3. Wie du mit Musik leichter Sprachen lernst/
<https://de.babbel.com/de/magazine/sprachen-lernen-mit-musik>
4. Lernen mit Musik: 5 Schritte für bessere Sprachkenntnisse/
<https://www.mosalingua.com/de/eine-sprache-mit-musik-lernen-die-5-etappen/>

ZAKHARCHENKO Yu., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: T.M.Vysotska, Associate Professor, Department of Translation,
Dnipro University of Technology

MODERN MARKETING TEXT AND PECULIARITIES OF ITS TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

The object of our research is modern English-language advertising discourse.

The purpose of the research is to study the methods of translating English-language advertising, to conduct the analysis of the linguistic features of the advertising text and to identify the difficulties that arise in the translation process with the further development of recommendations for their resolution.

With this aim in purpose we had to cope with the following tasks:

- 1) to define the concept of advertising discourse;
- 2) to determine the functions and types of advertising texts;
- 3) to study their characteristic linguistic and stylistic features;
- 4) to investigate common difficulties that arise when translating advertisements;
- 5) to suggest ways to overcome them.

Research methods are as follows: method of theoretical analysis, descriptive method, method of contextual analysis, method of observation, method of contrastive analysis.

The theoretical section determines the concept of advertising discourse, its linguistic features, the slogan as the element of advertising discourse, and the specifics of the structural organization of modern advertising text.

The practical section represents English-language advertising slogans, methods of their translation, basic transformations, and lexical-semantic means of expression.

The scientific novelty of the research is attributed to the fact that it contributes to the deepening of knowledge and ideas about the English-language advertising discourse. Also, the results of the study make a contribution to the development of the theoretical and methodological foundations of the process of translation of advertising texts.

The practical value of the present research: the results of the research can be used in teaching special courses of the English language and philological disciplines, in compiling manuals and in the course of teaching Translation.

Advertising discourse is a completed message that has a clearly defined task - to reduce the distance between the advertising message and the consumer's consciousness.

The structural components of the advertising text are slogan, arguments, motivation to action, and information about the organization.

A slogan is a key element of an advertising text and is a short advertising message that usually consists of only a few words.

Advertising text is a piece of writing that makes things known in order to sell them.

The main functions of any advertising message are communicative, regulatory, generalizing, emotive, aesthetic, contacting, oriented and nominative.

The following methods are used for adequate translation: absence of translation,

direct translation, adaptation and revision; and such types of transformations as: concretization, omission, addition, loan and antonymic translation.

References

1. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 384 с. URL: <http://surl.li/lziok> (дата звернення 09.10.2023)
2. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ. 2012. 232 с. URL: <http://surl.li/lzaga> (дата звернення 09.10.2023)
3. Pintilie E. Manipulation: A Characteristic of Human Behavior. *New trends in Psychology*. 2021. Vol. 3, №2. P. 10–28. Веб-сайт URL: <http://surl.li/lziow> (дата звернення 09.10.2023)

ZHUKOVA Ye., Dnipro University of Technology, Dnipro
Scientific supervisor: T.M.Vysotska, Associate Professor, Department of Translation, Dnipro University of Technology

LINGUISTIC MEANS OF MANIPULATIVE INFLUENCE IN MODERN ENGLISH ADVERTISING AND MEANS OF THEIR RENDERING INTO UKRAINIAN

Advertising is the art of capturing attention and persuading people to make a purchase. In today's information-saturated world, linguistic tools have become instruments of manipulation used by advertisers to achieve their goals. In this essay, we will examine the linguistic means employed in modern English-language advertising and explore how they can be translated into Ukrainian.

One of the most powerful means of manipulation in advertising is the use of emotions. The English language boasts a rich arsenal of words and expressive means that can evoke specific feelings in consumers. For example, words like "luxurious" or "indulgent" impress and give a product a sense of status. However, when translating into Ukrainian, it is important to find equivalents that can elicit similar emotions among the target audience.

In modern English-language advertising, linguistic means of manipulative influence on consumers are widely used, such as emotional vocabulary, rhetorical questions, and the exploitation of sociocultural stereotypes.

One of the key strategies of manipulation in English-language advertising is the creation of psychological "hooks" that compel consumers to react to the advertising message emotionally and intuitively.

Manipulative techniques in English-language advertising are often associated with the use of language structures that emphasize the advantages of a product or service while ignoring its shortcomings.

N. Butenko considers linguistic manipulation as the utilization of language peculiarities and its usage rules for covert influence on the addressee. The author asserts

that with the correct application of this type of manipulation, the addressee starts acting in the interests of the one conducting the manipulation [1, p. 208].

Describing the concept of manipulation from a political perspective, E. Pintilii defines it as a way to impose the interests of a class, group, or collective without resorting to coercive methods or the use of power but by deceiving them [4].

The translation of manipulative techniques from English-language advertising into Ukrainian may require a creative approach and adaptation to maintain the impact on the audience. According to V. Zirka, linguistic manipulation is considered a form of manipulative influence aimed at changing a person's behavior and cognitive aspect and is realized through linguistic means that manifest implicitly (covertly) [2, p. 5].

It should be noted that, similar to V. Zirka's view, O. Ruda also considers "linguistic manipulation as one of the types of manipulative influence achieved through skillful use of various language resources with the aim of secretly influencing the cognitive and behavioral activity of the recipient" [3, p. 50-51].

Cultural context plays a significant role in adapting manipulative techniques from English-language advertising to Ukrainian culture, taking into account differences in values and consumer preferences.

It is important to consider ethical aspects of using manipulative means in advertising, both in English and Ukrainian languages, to avoid negative consequences for society and consumers.

Another essential means of manipulation is the use of promises and guarantees. English often employs phrases such as "money-back guarantee" or "lifetime warranty" to reassure consumers about a product's reliability. When translating into Ukrainian, it is crucial to preserve the meaning and credibility of such promises to avoid raising suspicion among potential buyers.

Translators and marketers must collaborate to create effective Ukrainian-language advertising that preserves the original intent and objectives of the English-language advertising.

Comparative analysis of manipulative techniques in English-language and Ukrainian-language advertising helps identify similarities and differences in approaches to manipulation in both cultures.

Studying linguistic means of manipulation in advertising contributes to understanding how language can influence consumer behavior and decision-making.

For the successful adaptation of manipulative means from English-language advertising to the Ukrainian language, it is necessary to take into account the linguistic features and cultural contexts of both languages.

The use of emotionally charged words and phrases, such as "the best," "unique," etc., helps convey the essence of the manipulative technique in Ukrainian translation while preserving the meaning and psychological impact on the consumer.

Creating a sense of urgency is yet another vital aspect of manipulation. Phrases like "limited time offer" or "act now" motivate customers to make decisions quickly. When translating into Ukrainian, similar expressive means should be used to maintain the urgency and significance of the offer.

Lastly, understanding the target audience is of paramount importance. Advertising should speak the language of its intended demographic, taking into account

their interests and values. When translating into Ukrainian, the content should be adapted to resonate with Ukrainian culture and mentality.

In conclusion, linguistic means of manipulation in advertising can be potent tools for influencing consumers. When translating such advertisements into Ukrainian, it is essential to consider cultural and linguistic nuances to maintain the effectiveness and honesty of communication. Advertising is an art — a craft that, when applied thoughtfully and ethically, can not only convey products and services but also values and ideas.

References

1. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 384 с. URL: <http://surl.li/lziok> (дата звернення 09.10.2023)
2. Зірка В. В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі: автореф. дис. ... докт. філол. наук. Київ, 2005. 32 с. URL: <http://surl.li/lzahb> (дата звернення 09.10.2023)
3. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ. 2012. 232 с. URL: <http://surl.li/lzaga> (дата звернення 09.10.2023)
4. Pintilie E. Manipulation: A Characteristic of Human Behavior. New trends in Psychology. 2021. Vol. 3, №2. P. 10–28. Веб-сайт URL: <http://surl.li/lziow> (дата звернення 09.10.2023)

БОСЕНКО М., Національний технічний університет «Дніпровська політехніка, м. Дніпро

Науковий керівник: Біляцька В. П., д.філол.н., професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка, м. Дніпро

ХУДОЖНЯ ТРАНСФОРМАЦІЯ БІОГРАФІЇ АРХИПА ТЕСЛЕНКА В РОМАНІ СТЕПАНА ПРОЦЮКА «ЧОРНЕ ЯБЛУКО»

Abstract: The article analyses Stepan Protsiuk's psychobiographical novel «The Black Apple», focusing on the peculiarities of the author's transformation of Arkhip Teslenko's biography, thoughts, emotions and feelings of the main character. S. Protsiuk's prose about Ukrainian writers is an intellectual attempt to modernise the classics of Ukrainian literature for a new generation, coordinated with a life-creative position.

Key words: psychobiographical novel, Stepan Protsiuk, prose, genre, Arkhip Teslenko.

Постановка проблеми. Помітне місце в сучасному літературному процесі України займає біографічний роман як один із жанрів документально-художньої літератури. Творчі пошуки письменника-біографа спрямовані на художню реконструкцію життєвих колізій відомої постаті на тлі історичного контексту. Творчість Степана Процюка стала знаковою у розвитку психобіографічного жанру в українській літературі. У романах «Троянда ритуального болю», «Маски опадають повільно», «Чорне яблуко», «Місяцю, місяцю», «Руки і сльози. Роман про Івана Франка» письменникові вдалося наблизитися до постатей Василя Стефаника, Володимира Винниченка Архипа Тесленка, Григора Тютюнника, Івана Франка та оживити класиків, репрезентативно змоделювати контекст літературної епохи, художньо поєднуючи фактаж і глибинний психоаналіз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Жанрово-стильові модифікації української біографічної прози досліджували й продовжують досліджувати І. Акіншина, М. Варикаша, Н. Ігнатів, Б. Мельничук, В. Галич, О. Колінько, Г. Сиваченко, Д. Стус, Н. Колошук та інші, що зумовлено новим прочитанням життя та творчості видатних постатей крізь призму світобачення автора. Психобіографічні романи С. Процюка були об'єктом наукового аналізу у працях Є. Барана, В. Галича, А. Данюк, Л. Горболіс, Л. Скорини, І. Славінської, О. Соловей, А. Черниш. Проте не всі романи письменника досліджено повною мірою.

Метою статті є виявлення й аналіз специфіки художнього зображення митця Архипа Тесленка в психобіографічному романі Степана Процюка «Чорне яблуко», зацентрувавши увагу на особливостях авторської трансформації біографії українського письменника. Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань: проаналізувати своєрідність художнього освоєння постаті митця

в психобіографічному романі Степана Процюка, з'ясувати рівень художньої і біографічної правди.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток та популярність сучасної біографічної літератури обумовлена новим прочитанням життя та творчості видатних постатей крізь призму світосприйняття автора. Вагомим у розвитку психобіографічного жанру літератури став внесок Степана Процюка – сучасного українського письменника, якого вважають одним із найконтroversійніших письменників-інтелектуалів. Творчість автора зосереджена на людиноцентризмі. С. Процюк показує своїх героїв зсередини, подаючи через призму психології та свого світосприйняття: «Для мене важливий людиноцентризм. Людина і її почуття, відчуття та рефлексії – навіть важкі, навіть спотворені чи потворні» [2].

У січні 2013 року в київському видавництві «Академія» у серії «Автографи часу» вийшла (презентована в лютому) заключна частина трилогії письменника С. Процюка – роман «Чорне яблуко», присвячений Архипові Тесленку. Разом із романами «Троянда ритуального болю» (2010) і «Маски опадають повільно» (2011) (присвячені Василю Стефанику та Володимирі Винниченку) він складає так звану «психобіографічну трилогію».

Що спонукало Степана Процюка звернутися до біографії відомих письменників і саме цих – Василя Стефаника, Володимира Винниченка, Архипа Тесленка – автор неодноразово аргументував у інтерв'ю: «Я хотів написати такі біографії, в яких наші класики б ожили. Ну, і звичайно, мене приваблювали письменники такого типу, яких, як мені здається, я розумію, які мені близькі... мені дуже близький – Стефанік своїм важким бунтарським романтизмом, Винниченко – своєю волею до мислительства у найкращому розумінні, своєю енергетикою, Тесленко – тонким психічним складом, настільки тонкою душевною структурою, що людям незрідка видавалося протилежне – бо протилежності часто незримо сходяться...» [3].

Роман «Чорне яблуко» написаний у формі спогадів Архипа Тесленка, що переплітаються з картинами сновидінь та авторськими відступами. Такий виклад сюжету дозволяє автору глибше проникнути у внутрішній світ персонажа та створити психологічно достовірне мистецьке полотно. Основною ідеєю твору є думка про обраність Архипа Тесленка, коротке життя якого було насичене боротьбою за ідеали, справедливість та творчість. У романі відбувається постійне змішування оповідей – зустрічаються як оповідь від першої особи, так і авторські звертання до головного героя, часто додаються авторські роздуми: «Якби ті, що будуть пізніше дорікати тобі зневірою і богошукацтвом, знали, який ти насправді релігійний, хлопче-хлопчику, яка у тебе величезна потреба духовного іконостасу! Якби вони розуміли, який ти далекий від їхніх крамарських пересмикувань... Якби вони відчували, що ти є пришельцем з іншої планети, крихкою і непристосованою до морозів квіткою!...» [4, с. 51].

Сюжет «Чорного яблука» не є послідовним, у романі є хаотичність і різка зміна одних подій на інші. Роман складається із 72 невеликих за обсягом розділів,

які з міфобіографічних та метафізичних позицій презентують життя Архипа Тесленка.

До постаті Архипа Тесленка письменник звернувся не вперше – вже в романі «Жертвопринесення» він пише про «Архипову душу, у якій повільно почали проростати зерна мізантропії та суїциду, помножені на деструктивний туберкульозний рум'янець... І хтозна, чи не мали би ми ще одного самогубця [...], якби швидше не втрутилася руйнація тіла, спроводивши у могилу наймолодшого класика без грошей і слави та ще й з нелюдським болем невирозуміння на вже мармурових устах... Можливо, Тесленко не вірив у Всевишнього, дозволяючи собі писати окремі напівбогохульські оповідання? Але... Тут щось не так...» [4, с. 26].

С. Процюк сфокусував увагу в романі на трьох змістовних лініях персонажа Архипа Тесленка. Перша – історія платонічного кохання Архипа до Оленки. У долі юнака вона відіграла подвійну роль – то завдавала невимовного болю думками про неможливість особистого щастя, то підтримувала в моменти випробувань. Друга лінія – участь Тесленка в революції 1905-1907 років. Молодий ідеаліст, захоплений ідеєю будівництва справедливого суспільства, брав активну участь в організації селянського об'єднання, улаштував мітинги й демонстрації, захищав права та свободи селян. Це призвело до арешту, заслання та передчасної смерті у віці 29 років. Третя – історія непростих відносин братів Архипа і Яреми, що розвивалися під знаком протистояння, частково навіть – братоборства. Поміж тим читач знайде в романі інформацію про батьків і дитинство персонажа, його навчання та заробітки в нотаріуса Кисловського, любов до театру та відносини з Б. Грінченком та Є. Чикаленком.

Архип Тесленко завжди був самотнім і ніколи не знаходив підтримки серед оточення: «Якийсь він дивний росте, наче нетутешній... Боже, дай йому доброї долі... бо світ може зламати такого хлопця» [4, с.17]; «Йй-бо, той Юхимів син такий химерний. Він, певно, нездоровий» [4, с. 74]; «...хохлацький сочинитель. Він вкладав у ці слова свою куцу зневагу дрібного покидька, не відаючи, що напрозорив тобі долю» [4, с.23]. Лише Оленка була чи не єдиною, хто, окрім мами, підтримував молодого й невпевненого в собі Хипчика. Майже вся історія стосунків цієї пари будується на снах, мріях, стражданнях чоловіка, пов'язаних із дівчиною.

Саме вони стали важливими для А. Тесленка та допомагали вижити у хвилини відчаю у в'язниці: «Вже б не жив на світі, якби не ти. Моя ненависна уперце! Якби не ти, я вже не міг би писати» [4, с. 107], «...дійшло до того, що ти сподівався лише на сні імені цариці Олени...» [4, с. 136], «...і повітруля, покликана охороняти будь-яке кохання, дорогою похапцем виряджалася у шати твоєї Оленки (ти навіть ніколи не звернув уваги, що Оленка уві сні завжди вдягнена вишуканіше, ніж будь-яка молода селянка...» [4, с. 137].

Л. Рухленко, досліджуючи оніричний компонент психобіографічного роману С. Процюка «Чорне яблуко», зазначає: «Автор майстерно вибудовує біблійний алюзійний простір довкола платонічного кохання Архипа й Оленки, наближаючи персонажів до божественних образів Адама і Єви. Створений

підсвідомим Архипа Тесленка галюцинаційний світ яблуневого саду відсилає читача до райського Едему, в якому головний герой убачає втечу від реальної бридкої фізіології до ілюзорних світлих і чистих стосунків зі своєю обраницею: «...він хотів раю. Не звинувачуймо тих, хто молиться до прообразу райського саду. Вони інакше не можуть. Вони самі собі підписують смертний вирок. Навіть коли та смерть розтягнута на десятиліття...» [4, с. 94]. Потяг до вищого, до раю часто ставав причиною протистоянь Архипа і його брата Яреми, що перегукується з біблійною історією братоборства Каїна та Авеля. Алюзія божественного простору в тексті покликана піднести образ митця, надати йому месіанського значення і розкрити Сизифовий фатум Архипа Тесленка» [5, с. 152].

Наскрізним образом-символом у романі є яблуко. Окрім яблука-образу в романі присутній символізм кольорів – чорний, фіолетовий, жовтий. Чорний – колір туги, смерті, а також землі, що дарує життя. Він символізує занапащений мистецький дар Тесленка, який не зміг повноцінно розкритися. Саме цим кольором пронизаний увесь роман, як і життя Архипа. Через колір показано згубність уявного символу – яблука, забороненого плоду, що вказує на небезпеку, отруйність і неминучість смерті: «...Навколо з дерев звисають чорні яблука й фіолетові груші, крадуться невиразні чоловічі тіні в плащах... Чорні яблука звисали майже до землі. Фіолетові груші нагадували чоловічі статеві органи в стадії гострого запалення й порушення кровообігу» [4, с. 13–14]. Зображення кольорів є особливим маркером для означення першопричин неврозів і моментів хиткості психічного стану митця: «Навколо з дерев звисають чорні яблука й фіолетові груші...» [4, с. 13]; «...Коли вони повмирали (братики і сестрички), то лежали такі бліденькі, у рядочок, десь на фіолетовій полянці, біля саду з чорними великими яблуками» [4, с. 15]; «Жінка намагалася кудись заховати руку, на якій бовванів неприродно грандіозний шлюбний перстень із відтінком фіолету» [4, с. 48]. Степан Процюк не дарма використовує символізм кольорів, і більшу частину тексту зображує у снах, мареннях, ілюзіях головного героя, Архипа Тесленка. Можна простежити й шизофренічні настрої його.

У романі «Чорне яблуко» багато реальних історичних подій, фактів, імен із української культури того часу. Це і Чикаленко, Єфремов, родина Грінченків, які беруть участь у творчій діяльності Архипа Тесленка; назви періодичних видань («Громадська думка», «Рада», «Нова громада»), а також алюзії на них. У розділі 62 С. Процюк усіяко рефлексує довкола українського літературного процесу. Автор закодує імена українських письменників, характеризуючи їх як із індивідуальної, так і типової точки зору: «Хтось із них хлопчиком хотів бути подібним на Ісуса Христа; хтось ішов на одвічний конфлікт із батьками заради своїх «мужицьких» пристрастей; хтось писав у тюрмах і на засланнях...» [47, с. 149].

У творі згадуються народні традиції (ворожіння, вечорниці, досвітки, купальські ігри), які були невід'ємною складовою селянського життя, а також численні відсилання автора до світової культури (згадуються Шопенгауер, Рембо, Гете, деякі античні мотиви): «Ти починав харкати кров'ю – а тебе

порівнювали із Шопенгавером, маючи на увазі оплакування влади царя Его над людиною» [4, с. 43].

Як зазначає Є. Комарницький, «Роман насичений етнографічними матеріалами, однак це лише тло на якому зображено містичну лінію. Архип Тесленко в очах Степана Процюка постає романтичною натурою з глибоким та філософським поглядом на життя, людиною яка постійно перебуває у своєму просторі. Саме це зумовлює побудову роману не на безпосередній дії, а на снах, мареннях та одкровеннях головного героя» [1, с. 105].

Висновки. С. Процюк вдало трансформував біографію Архипа Тесленка у психобіографічний роман через суб'єктивне сприйняття та моделювання свідомості головного героя. Він знайомить читача з маловідомою, але цікавою постаттю митця. Автор філігранно використовує психологізм та глибоку трагіку оповіді, за допомогою символічності образів, метафоричності та колірної атмосфери передано настроєвість героя, вводить у текст автентичні документи.

Список використаних джерел

1. Комарницький Є.П. Філософія «страченого життя» Архипа Тесленка у романі «Чорне яблуко» Степана Процюка. Філологічні науки. 2023. № 5 (117). С.103–106.
2. Микицей М. Степан Процюк: «Не хотів би ставати українським Моруа» : інтерв'ю. URL: <http://zbruc.eu/node/6301> (дата звернення: 21.05.2023).
3. Процюк С. «Я хотів написати такі біографії, в яких наші класики б ожили». Галицький Кореспондент. URL: <http://gk-press.itua>
4. Процюк С. Чорне яблуко: роман про Архипа Тесленка. Київ : Академія, 2013. 192 с.
5. Рухленко Л. Оніричний компонент психобіографічного роману С. Процюка «Чорне яблуко». Науковий потенціал дослідника : філологічні та методичні пошуки. Глухів : Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, 2021. С. 150–153.
6. Черниш А. Біографічні романи С. Процюка в інтертекстуальному вимірі. Прикарпатський вісник НТШ. Слово. 2019. № 3. С. 309–316.

A. HNATCHENKO, State University of Trade and Economics, Kyiv
Scientific supervisor: V. D. Borshchovetska, PhD in Pedagogics, Associate Professor of the Department of Modern European Languages, State University of Trade and Economics, Kyiv

PROSPECTS FOR COMBINING BRAIN-COMPUTER INTERFACES WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The human brain is the most complex and powerful computer in the world. Brain-Computer Interfaces can enable direct control over devices through thought alone. Today's most sophisticated artificial intelligence (AI) algorithms are only just beginning to offer a partial simulation of a very limited number of the brain's functions. AI is, however, much faster when it comes to certain operations like computation or translation. As these two fields continue to advance, the prospects for their harmonious integration are increasingly promising.

Brain-Computer Interfaces (BCIs) are powerful neural system-based interfaces that connect the brain with a computer and allow their two-way communication. These devices may be surgically implanted in the brain (invasive), or they may be external (non-invasive). While brain-computer interfaces differ in type and approach, they are all modelled after the electrophysiology of a brain's neural network. The BCI principle is based on brain signal measurement, which is then sent to a computer system, analysed, and, depending on the application area, used for user state monitoring, communication, and/or control [2].

Instead, AI encompasses a range of technologies that enable machines and programmes to analyse and process the information they receive to carry out a wide range of tasks. Machine learning, a subset of AI, involves using algorithms that allow computers to learn on their own, find and remember patterns in large volumes of data, and perform tasks, generally without being programmed.

In recent years, BCIs have become increasingly sophisticated. This has enabled them to be used for a variety of applications, from controlling robotic prostheses to virtual reality systems. However, a key barrier to BCI's progress, especially non-invasive ones, is the bandwidth problem. AI technology can solve this problem as it can process huge amounts of data, decode these signals into actionable instructions, or even translate them into various formats, analysing user intentions. Also, BCIs often grapple with signal noise, making interpretation a challenging task. AI algorithms can help filter and clean these signals, improving the accuracy of BCI systems and reducing errors in communication or control [4].

One of the biggest advantages machine learning may confer on BCI is the ability to achieve real-time modulation of training parameters and subsequent adjustments in response to active feedback. In contrast, by harnessing brain signals, AI can better understand and interpret user input, making user interactions more intuitive, natural, and personalised. Therefore, BCI-driven AI can learn user preferences, adapt to changing contexts, and evolve with users' changing needs, creating more versatile and adaptive human-machine interfaces.

The use of algorithms based on artificial intelligence and machine learning has proven to be very promising. For example, one of the studies of the 19th ACM International Conference on Multimodal Interaction demonstrated the feasibility of using BCIs to improve AI-driven speech recognition systems. They achieved an accuracy of up to 75% in predicting speech from brain signals, highlighting the potential of combining these technologies in the cognitive field and beyond [1].

In the nearer future, we can expect less invasive methods of capturing electrical brain activity, meaning that the technology will have a wider number of applications without users having to undergo implant surgery. It also provides for the emergence of brain-to-brain interfaces, effectively allowing us to send and receive telepathic messages, thanks to an electronic "middleman" device that will record messages decoded from one person's brain activity and transmit them directly to another person.

Eventually, combining Brain-Computer Interfaces with Artificial Intelligence may open up possibilities that seem completely fantastical now, such as being able to digitally «record» all of a person's life experiences, create a digital representation of any person or object simply by thinking about it, or even allow us to "mind control" another person (leaving aside for a moment the question of whether or not this would actually be a good thing) [3].

In conclusion, the combination of BCIs and AI offers a powerful way to harness the power of the brain by applying knowledge and control of neurons and machine learning algorithms. It's not merely an intersection of technologies but a powerful fusion that holds the potential to overcome the limitations of each field while opening new horizons in human-computer interaction.

As these technologies continue to evolve, we are on the cusp of a new era where our thoughts and intentions seamlessly interact with and enhance the capabilities of AI-driven systems, offering a brighter and more connected future. One day, it may help us to create systems with the complexity and diversity of capabilities of the human brain combined with the speed and accuracy of digital computers.

References

1. Aranyi G., Pecune F., Charles F. and Pelachaud C. Multimodal Backchannels for Embodied Conversational Agents. Proceedings of the 19th ACM International Conference on Multimodal Interaction. 2017. P. 335-339.
2. Barnova K., Mikolasova M., Vilimkova Kahankova R., Jaros R., Kawala-Sterniuk A., Snasel V., Mirjalili S., Pelc M., Martinek R. Implementation of artificial intelligence and machine learning-based methods in brain-computer interaction. *Computers in Biology and Medicine*. 2023. Vol. 163.
3. Bernard Marr. AI's Next Frontier: Are Brain-Computer Interfaces The Future Of Communication? // LinkedIn: professional network. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/ais-next-frontier-brain-computer-interfaces-future-bernard-marr/> (accessed 10.10.2023).
4. Marcin Frackiewicz. The Relationship Between Brain-Computer Interfaces and Artificial Intelligence // Medium: online publishing platform. URL:

<https://ts2.space/en/the-relationship-between-brain-computer-interfaces-and-artificial-intelligence/> (accessed 10.10.2023).

5. Zhang X., Ma Z., Zheng H., Li T., Chen K., Wang X., Liu C., Xu L., Wu X., Lin D., Lin H. The combination of brain-computer interfaces and artificial intelligence: applications and challenges. *Annals of Translational Medicine*. 2020. №8(11):712.